

SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO ZA 2014 ROK

SPIS TREŚCI

1.	IDENTYFIKACJA	6
2.	PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO	7
2.1.	REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW	8
2.1.1.	INFORMACJE NA TEMAT POSTĘPÓW RZECZOWYCH W REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO	8
2.1.2.	INFORMACJE FINANSOWE.....	8
2.1.3.	INFORMACJA NA TEMAT PODZIAŁU WYKORZYSTANIA FUNDUSZY	8
2.1.4.	POMOC W PODZIALE NA GRUPY DOCELOWE	8
2.1.5.	POMOC PONOWNIE WYPŁACONA LUB WYKORZYSTANA	9
2.1.6.	ANALIZA JAKOŚCIOWA.....	10
2.1.6.1.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU	10
2.1.6.2.	ANALIZA POSTĘPU FINANSOWEGO I RZECZOWEGO	16
2.1.6.3.	REKOMENDACJE KE.....	29
2.1.6.4.	REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020.....	29
2.1.6.5.	STRATEGIA UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO.....	54
2.2.	INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM.....	55
2.2.1.	PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA W PROGRAMIE.....	55
2.2.2.	ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z PRAWEM ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH.....	56
2.2.3.	POMOC PUBLICZNA.....	57
2.2.4.	ZASADA RÓWNOŚCI SZANS	58
2.2.5.	ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE	60
2.3.	NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE.....	62
2.4.	ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO.....	62
2.5.	ZASADNICZE MODYFIKACJE NA MOCY ART. 57 ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1083/2006.....	63
2.6.	KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI	64
2.6.1.	WPŁYW DZIAŁALNOŚCI KM, INSTYTUCJI I GRUP NA ZAPEWNIENIE KOORDYNACJI I KOMPLEMENTARNOŚCI.....	64
2.6.2.	MECHANIZMY I NARZĘDZIA SŁUŻĄCE ZAPEWNIENIU KOORDYNACJI I KOMPLEMENTARNOŚCI WSPARCIA 64	
2.6.3.	CROSS-FINANCING	67
2.6.4.	KOORDYNACJA I KOMPLEMENTARNOŚĆ JAKO PRZEDMIOT BADAŃ EWALUACYJNYCH	67
2.6.5.	PRZYKŁADY PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH	67
2.6.6.	MECHANIZMY UNIKANIA PODWÓJNEGO FINANSOWANIA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI Z DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI W RAMACH WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ ORAZ WSPÓLNEJ POLITYKI RYBACKIEJ	67
2.6.7.	KONTROLE KRZYŻOWE	67
2.6.8.	ROCZNE SPRAWOZDANIE AUDYTOWE.....	70
2.7.	MONITOROWANIE I OCENA.....	71
3.	REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY	78
3.1.	PRIORYTET I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	78

3.1.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	78
3.1.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	78
3.1.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	81
3.1.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	89
3.2. PRIORYTET II GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	91
3.2.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	91
3.2.1.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	91
3.2.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	94
3.2.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	101
3.3. PRIORYTET III ZARZĄDZANIE ZASOBAMI I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	104
3.3.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	104
3.3.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	104
3.3.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	106
3.3.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	115
3.4. PRIORYTET IV PRZEDSIĘWZIĘCIA DOSTOSOWUJĄCE PRZEDSIĘBIORSTWA DO WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	117
3.4.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	117
3.4.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	117
3.4.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	119
3.4.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	125
3.5. PRIORYTET V OCHRONA PRZYRODY I KSZTAŁTOWANIE POSTAW EKOLOGICZNYCH	126
3.5.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW POSTAW EKOLOGICZNYCH	126
3.5.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	126
3.5.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	129
3.5.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	136
3.6. PRIORYTET VI DROGOWA I LOTNICZA SIEĆ TEN-T	137
3.6.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	137
3.6.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	137
3.6.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	140
3.6.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	145
3.7. PRIORYTET VII TRANSPORT PRZYJAZNY ŚRODOWISKU	148
3.7.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	148
3.7.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	148
3.7.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	151
3.7.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	166
3.8. PRIORYTET VIII BEZPIECZEŃSTWO TRANSPORTU I KRAJOWE SIECI TRANSPORTOWE	170
3.8.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	170
3.8.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	170
3.8.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	173

3.8.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	182
3.9. PRIORYTET IX INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU I EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA.....	184
3.9.1 OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	184
3.9.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	184
3.9.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	186
3.9.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	191
3.10. PRIORYTET X BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE, W TYM DYWERSYFIKACJA ŹRÓDEŁ ENERGII.....	193
3.10.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	193
3.10.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	193
3.10.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	196
3.10.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	202
3.11. PRIORYTET XI KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	205
3.11.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	205
3.11.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	205
3.11.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	209
3.11.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	221
3.12. PRIORYTET XII BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE I POPRAWA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA.....	223
3.12.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	223
3.12.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	223
3.12.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	226
3.12.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	238
3.13. PRIORYTET XIII INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	240
3.13.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	240
3.13.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	240
3.13.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	243
3.13.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI	251
3.14. PRIORYTET XIV POMOC TECHNICZNA – EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO	253
3.14.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	253
3.14.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	253
3.14.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	255
3.15. PRIORYTET XV POMOC TECHNICZNA – FUNDUSZ SPÓJNOŚCI	258
3.15.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW	258
3.15.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU	258
3.15.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA	260
4. EFRR/FS – DUŻE PROJEKTY	262
5. POMOC TECHNICZNA	266
6. PROMOCJA I INFORMACJA	269

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I POSTĘP FIZYCZNY PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

ZAŁĄCZNIK II OSIE PRIORYTETOWE W PODZIALE NA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

ZAŁĄCZNIK III PODZIAŁ KUMULATYWNY PRZYZNANEGO WKŁADU WSPÓLNOTOWEGO WEDŁUG KATEGORII

ZAŁĄCZNIK IV POSTĘP FIZYCZNY WG PRIORYTETÓW

ZAŁĄCZNIK V WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE

ZAŁĄCZNIK VI MATRYCA PRIORYTETÓW, OBSZARÓW, CELÓW I INICJATYW FALGOWYCH STRATEGII EUROPA 2020 ORAZ INTERWENCJI REALIZOWANYCH W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007-2013

ZAŁĄCZNIK VII WPŁYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH POIiŚ NA STRATEGIĘ UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO

ZAŁĄCZNIK VIII WSKAŹNIKI KLUCZOWE (CORE INDICATORS) 2007-2013

ZAŁĄCZNIK IX INFORMACJA O WYPEŁNIENIU WARUNKÓW SZCZEGÓLNYCH NAŁOŻONYCH NA PROJEKTY

ZAŁĄCZNIK X INFORMACJA I PROMOCJA

ZAŁĄCZNIK Xa INFORMACJA I PROMOCJA - WSKAŹNIKI

ZAŁĄCZNIK XI PRZYKŁADY PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH

ZAŁĄCZNIK XII KWOTY CERTYFIKOWANE DO KE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

ZAŁĄCZNIK XIII ZESTAWIENIA DOTYCZĄCE BIEŻĄCYCH I ZAKOŃCZONYCH DUŻYCH PROJEKTÓW W RAMACH POIiŚ

1. IDENTYFIKACJA

PROGRAM OPERACYJNY	CEL KONWERGENCJA
	OBSZAR KWALIFIKOWALNY POLSKA
	OKRES PROGRAMOWANIA 2007-2013
	NUMER PROGRAMU (CCI) 2007/PL/161/PO/002
	NAZWA PROGRAMU INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO
SPRAWOZDANIE ROCZNE Z WDRAŻANIA PROGRAMU	ROK SPRAWOZDAWCZY 2014
	DATA ZAAKCEPTOWANIA SPRAWOZDANIA PRZEZ KOMITET MONITORUJĄCY:

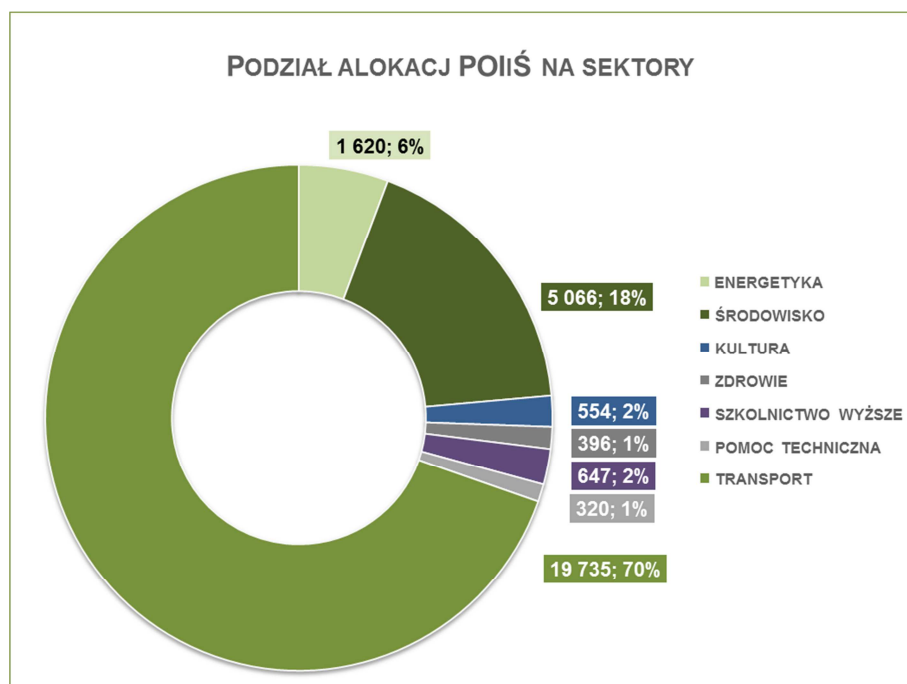
2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

Niniejszy dokument został przygotowany zgodnie z obowiązującym wzorem sprawozdania rocznego z realizacji programu operacyjnego (załącznik VI rozporządzenia Komisji (WE) nr 846/2009 z dnia 1 września 2009 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1828/2006 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z późn. zm.). Sprawozdanie ma charakter przeglądu wyników realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), przedstawia analizę efektów finansowych i rzeczowych oraz problemów w realizacji Programu w 2014 roku. Rekomendacje i zalecenia formułowane przez Komisję Europejską (KE) zostały uwzględnione w odpowiednich punktach sprawozdania. Dane finansowe prezentowane w sprawozdaniu zostały przeliczone w oparciu o kurs euro/zł (4,1798).

Wszelkie odniesienia do wartości alokacji przyznanej na priorytety w przypadku zastosowania mechanizmu elastyczności uwzględniają przesunięcia wynikające z zastosowania ww. mechanizmu i szczegółowo zostały opisane w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

Poniższy wykres przedstawia łączną wielkość środków finansowych z Unii Europejskiej zaangażowanych w realizację POIiŚ w podziale na sektory z uwzględnieniem przesunięć wynikających z zastosowania mechanizmu elastyczności.

WYKRES 1. PODZIAŁ ALOKACJI POIiŚ NA SEKTORY (DANE W MLN EURO I %)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO (WERSJA 4.0)
Z UWZGLĘDNIENIEM PRZESUNIĘĆ WYNIKAJĄCYCH Z ZASTOSOWANIA MECHANIZMU ELASTYCZNOŚCI

2.1. REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW

2.1.1. INFORMACJE NA TEMAT POSTĘPÓW RZECZOWYCH W REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

Informacje na temat postępu rzeczowego Programu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU I POSTĘP FIZYCZNY PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO, ZAŁĄCZNIKU IV POSTĘP FIZYCZNY WG PRIORYTETÓW, ZAŁĄCZNIKU V WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE I ZAŁĄCZNIKU VIII WSKAŹNIKI KLUCZOWE (CORE INDICATORS) 2007-2013 do niniejszego Sprawozdania.**

Szczegółowe informacje na temat postępu rzeczowego Programu zostały zaprezentowane w **PUNKCIE 2.1.6.2 ANALIZA POSTĘPU FINANSOWEGO I RZECZOWEGO**, natomiast dane dotyczące postępu rzeczowego priorytetów w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY.**

2.1.2. INFORMACJE FINANSOWE

Postęp finansowy POLiŚ w podziale na źródła finansowania w roku 2014 i narastająco został przedstawiony w **ZAŁĄCZNIKU II do niniejszego Sprawozdania.**

Szczegółowe informacje na temat postępu finansowego Programu zostały zaprezentowane w **PUNKCIE 2.1.6.2 ANALIZA POSTĘPU FINANSOWEGO I RZECZOWEGO**, natomiast dane dotyczące postępu finansowego priorytetów w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY.**

2.1.3. INFORMACJA NA TEMAT PODZIAŁU WYKORZYSTANIA FUNDUSZY

W **ZAŁĄCZNIKU III do niniejszego Sprawozdania** w tabeli **Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii** przedstawione zostały dane zgrupowane dla wszystkich projektów cechujących się identycznymi wartościami kodu w każdej z pięciu klasyfikacji: *Priorytetowy obszar tematyczny, Forma finansowania, Obszar, Rodzaj działalności gospodarczej i Lokalizacja.*

Analizując kody interwencji według kryterium *Priorytetowych obszarów tematycznych* należy podkreślić, że liderem jest **temat priorytetowy 21 Autostrady (sieć TEN-T)**, dla którego wsparcie wspólnotowe wyniosło blisko **8,5 mld euro** (29% wartości podpisanych umów). Drugim pod względem przyznanego dofinansowania wsparcia jest **temat 46 Oczyszczanie ścieków (3 mld euro, 10% wartości podpisanych umów)**. Najniższe kwoty wsparcia zostały zanotowane dla tematów **54 Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom (421,5 tys. euro)** oraz **40 Energia odnawialna słoneczna (1,5 mln euro)**.

Odnosząc się do *Rodzaju działalności gospodarczej* należy wskazać, że największa część środków, bo aż **20,2 mld euro została przeznaczona na działalność związaną z transportem, natomiast na działalność związaną ze środowiskiem naturalnym przeznaczone zostało 4,7 mld euro.**

Analizując rozmieszczenie regionalne (kryterium *Lokalizacja*) należy zauważyć, że najwyższa kwota została przyznana na dofinansowanie projektów realizowanych w województwie mazowieckim (**5,5 mld euro**) oraz śląskim (**3 mld euro**). Województwami o najniższej wartości przyznanego wsparcia są opolskie 455,7 mln euro i podlaskie 506,7 mln euro.

W ramach całego POLiŚ została udzielona bezzwrotna pomoc (kod klasyfikacji 01). Natomiast, biorąc pod uwagę kryterium *Terytorium* należy pamiętać, że POLiŚ jest Programem ogólnokrajowym (kod klasyfikacji 00).

2.1.4. POMOC W PODZIALE NA GRUPY DOCELOWE

Część wspólnotową alokacji w ramach POLiŚ tworzą dwa fundusze unijne: Fundusz Spójności - 22,39 mld euro - oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - 5,95 mld euro. Środki z tych funduszy kierowane są na pomoc w realizacji różnych typów projektów w ramach sześciu sektorów:

środowiska, transportu, energetyki, kultury, zdrowia i szkolnictwa wyższego. Część środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności jest również wykorzystana na finansowanie działań Pomocy Technicznej w ramach POIiŚ.

Szczegółowe informacje o wsparciu ze środków wspólnotowych w podziale na specyficzne grupy docelowe, sektory lub obszary zostały zamieszczone w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

2.1.5. POMOC PONOWNIE WYPŁACONA LUB WYKORZYSTANA

Informację na temat środków wycofanych w związku z powstałymi nieprawidłowościami przedstawia poniższa tabela.

TABELA 1. INFORMACJE O KWOTACH WYCOFANYCH W ZWIĄZKU Z WYKRYTAMI NIEPRAWIDŁOWOŚCIAMI
(DANE W EURO)

Numer i nazwa priorytetu	Kwoty wycofane ¹			
	Całkowita kwota wycofanych wydatków poniesionych przez beneficjentów	Odpowiadający wycofany wkład publiczny	Całkowita kwota wydatków wycofanych w odniesieniu do nieprawidłowości	Kwota wycofanego odpowiedniego wkładu publicznego w związku z nieprawidłowościami
1. Gospodarka wodno-ściekowa	1 741 425,84	1 740 052,49	1 690 839,01	1 689 652,57
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	194 363,38	194 363,38	1 050,75	1 050,75
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska	3 357,79	2 854,12	2 938,16	2 497,44
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska	47 235,1	14 170,53	47 235,1	14 170,53
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych	49 746,92	49 733,6	35 428,68	35 428,68
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	9 036 363,34	9 036 363,34	9 004 922,32	9 004 922,32
7. Transport przyjazny środowisku	1 224 291,26	1 224 039,76	372 321,24	372 321,24
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe	1 978 075	1 978 075	1 947 858,26	1 947 858,26
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	2 498,71	1 333,41	0	0
10. Bezpieczeństwo energetyczne	47 413,58	25 606,3	0	0
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe	630 027,52	614 264,6	630 027,52	614 264,6

¹ Wartości kwot wycofanych nie powinny podlegać porównywaniu pomiędzy latami jak również pomiędzy priorytetami. Wysokość tych kwot jest uzależniona od zakwalifikowania kwoty jako podlegającej odzyskiwaniu lub jako kwoty wycofanej, co jest z kolei uzależnione od licznych czynników takich jak np. typ beneficjenta realizującego projekt.

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

Numer i nazwa priorytetu	Kwoty wycofane ¹			
	Całkowita kwota wycofanych wydatków poniesionych przez beneficjentów	Odpowiadający wycofany wkład publiczny	Całkowita kwota wydatków wycofanych w odniesieniu do nieprawidłowości	Kwota wycofanego odpowiedniego wkładu publicznego w związku z nieprawidłowościami
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia	482 582	482 582	468 372,84	468 372,84
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego	35 336,78	35 336,78	24 672,48	24 672,48
14. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	288,5	288,5	0	0
15. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności	21 693,54	21 693,54	12 018,09	12 018,09
Ogółem	15 494 699,26	15 420 757,35	14 237 684,45	14 187 229,8

ŹRÓDŁO: NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO Z KWOT WYCOFANYCH I ODZYSKANYCH, KWOT POZOSTAŁYCH DO ODZYSKANIA ORAZ KWOT NIEODZYSKIWALNYCH NA PODSTAWIE ART. 20 UST. 2 PRZESŁANEGO PRZEZ INSTYTUCJĘ CERTYFIKUJĄCĄ DO KE

Zgodnie z zapisami art. 98 rozporządzenia nr 1083/2006 kwoty wycofane w związku z wykrytymi nieprawidłowościami nie będą ponownie wykorzystane na operacje, które były poddane korekcje. Środki te zostaną wykorzystane na wydatki związane z realizacją projektów POLiŚ.

Całkowita kwota odzyskanych wydatków poniesionych przez beneficjentów wyniosła 744,7 tys. euro, natomiast odzyskany wkład publiczny opiewał na kwotę 710,1 tys. euro.

2.1.6. ANALIZA JAKOŚCIOWA

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały najważniejsze informacje podsumowujące zdarzenia mające istotny wpływ na wdrażanie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w roku 2014, m.in.:

- zmiany w dokumentach programowych;
- zmiany legislacyjne mające wpływ na wdrażanie Programu;
- zmiany na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*;
- realizację założeń Strategii Europa 2020;
- realizację założeń Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB).

W tym punkcie przedstawiony został również **postęp w realizacji wdrażania celów Programu w oparciu o wskaźniki wykonania postępu finansowego i rzeczowego.**

2.1.6.1. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

W 2012 r. zainicjowane zostały działania związane z kolejną aktualizacją Programu (wersja 4.0). Przedmiotem aktualizacji były w szczególności zmiany we wskaźnikach wykonania rzeczowego, zmiany o charakterze finansowym (ze szczególnym wskazaniem na sektor kolejowy) oraz aktualizacja wykazu dużych projektów (będącego załącznikiem do Programu). Po uzgodnieniu proponowanych zmian, na posiedzeniu z 8 kwietnia 2013 r., dokument został zatwierdzony przez Komitet Monitorujący POLiŚ, a następnie z początkiem czerwca 2013 r. przesłany do akceptacji Komisji Europejskiej przez system elektronicznej wymiany danych SFC2007.

27 stycznia 2014 r. Komisja Europejska podjęła decyzję o zmianie Programu.

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRIORYTETÓW

W 2014 r. czterokrotnie aktualizowany był Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 (dalej SzOP). Większość zmian miała charakter finansowy – realokacje w ramach priorytetów. Proponowany kierunek i skala zmian wynikały z przeprowadzonej oceny możliwości absorpcyjnych w ramach poszczególnych działań, ograniczając ryzyko braku pełnego wykorzystania dostępnej alokacji w poszczególnych priorytetach.

AKTUALIZACJA MARZEC 2014 R.

Zmiana SZOP (wersja 3.16) zatwierdzona 20 marca 2014 r., uwzględniła zmiany wynikające ze zmiany Programu oraz zmiany wynikające z bieżącego wdrażania Programu, w tym również realokację środków w ramach priorytetów III, IV i V, VI, i XV.

AKTUALIZACJA CZERWIEC 2014 R.

Modyfikacja SZOP (wersja 4.1) zatwierdzona została 17 czerwca 2014 r. Głównym przedmiotem zmian była realokacja środków UE pomiędzy wybranymi działaniami w obrębie priorytetów: II, III, IV, V, VII, IX oraz XII.

AKTUALIZACJA WRZESIEŃ 2014 R.

Kolejna aktualizacja SZOP (wersja 4.2) została zatwierdzona 16 września 2014 r. Zmieniony dokument uwzględniał realokację w obrębie priorytetów VII, IX oraz XI.

AKTUALIZACJA GRUDZIEŃ 2014 R.

Czwarta w roku 2014 zmiana SzOP (wersja 4.3) została zatwierdzona 5 grudnia 2014 r. Przedmiotem zmian były głównie zmiany finansowe – realokacja środków w ramach priorytetów V, VIII, IX, XI oraz XII.

ZMIANY LEGISLACYJNE

WYTYCZNE W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Główne zmiany wprowadzone do wytycznych wynikały z potrzeby dostosowania ich do zmian wynikających ze zniesienia Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej i przekształcenia Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Wprowadzone zostały również zmiany wynikające z odstąpienia od współpracy MKiDN z WWPE. Dodatkowo wydłużone zostały terminy dla IP/IW na przekazanie sprawozdania końcowego. Doprecyzowany został również zakres danych we wzorze do sprawozdania rocznego, wprowadzono również zmiany redakcyjne, uaktualniające i doprecyzowujące.

ZALECENIA DOTYCZĄCE ZAMKNIĘCIA PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013

Zalecenia zostały sporządzone w oparciu o zapisy rozporządzenia ogólnego, Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (2007-2013), jak również uwzględniają stanowisko IK NSRO, IA i Instytucji Certyfikującej. Zalecenia zostały skonsultowane z instytucjami pośredniczącymi i wdrażającymi w ramach POIiŚ. Odkonano również spotkanie uzgodnieniowe, na którym omówione zostały uwagi zgłoszone podczas konsultacji. Zalecenia obowiązują od 21 października 2014 r.

ZMIANY W SYSTEMIE WDRAŻANIA

Od 1 stycznia 2014 r. Władza Wdrażająca Programy Europejskie przestała pełnić zadania Instytucji Wdrażającej w odniesieniu do XI osi priorytetowej. Za realizację zadań delegowanych dotychczas IW odpowiedzialna jest Instytucja Pośrednicząca, tj. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W sektorze zdrowia planowane jest wyłączenie Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (Instytucja Wdrażająca w sektorze zdrowia) z systemu realizacji POLiŚ i przejęcie przez Ministerstwo Zdrowia (IP) od 1 lipca 2015 r. zadań dotychczas realizowanych przez CSIOZ w ramach POLiŚ.

IZ monitoruje zapewnienie realizacji wszystkich obowiązków powierzonych IP bez uszczerbku dla realizacji projektów oraz certyfikacji płatności do KE.

OPIS SYSTEMU ZARZĄDZANIA I KONTROLI DLA PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

19 maja 2014 r. została zaakceptowana i przekazana do Instytucji Audytowej kolejna wersja *Opisu systemu zarządzania i kontroli dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*.

W OSZiK POLiŚ wprowadzono zmiany dotyczące m.in.:

- regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju;
- regulaminów organizacyjnych DPI, DWI, DCD (IC);
- zakresu zadań IZ w związku z powstaniem Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju skutkującym przejęciem przez IZ zadań, które uprzednio na podstawie zawartego porozumienia były delegowane do IP w sektorze transportu;
- zadań IW w sektorze transportu (CUPT) wynikających z Porozumienia między IZ a CUPT zawartego 8 stycznia 2014 r.;
- zmiany zakresu zadań IP w sektorze kultury (MKiDN) w związku z zaprzestaniem z 1 stycznia 2014 r. pełnienia przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie funkcji IW w sektorze kultury i przejęcia przez IP (MKiDN) zadań, które uprzednio na podstawie zawartego porozumienia były delegowane do WWPE;
- Wytycznych w zakresie projektów indywidualnych;
- zmiany w sektorze kultury dotyczące zasad sporządzania i przekazywania poświadczeń i deklaracji wydatków oraz wniosków o płatność okresową od IP do IC;
- wykazu porozumień i aneksów porozumień pomiędzy IZ-IP oraz IP-IW;
- struktur, zadań oraz nazw poszczególnych komórek organizacyjnych IP (MKiDN, MG, MŚ, MZ, NCBiR) oraz IW (CUPT, INIG, CSIOZ, OPI, CKPŚ, NFOŚiGW, WFOŚiGW: Poznań, Szczecin, Opole, Olsztyn, Wrocław, Lublin, Rzeszów, Gdańsk, Warszawa, Kielce, Łódź).

ZMIANY LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH DLA POLiŚ

Projekty indywidualne stanowią przedsięwzięcia inwestycyjne o strategicznym znaczeniu dla realizacji Programu Operacyjnego, których wdrożenie jest niezwykle istotne z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Są to przede wszystkim duże projekty infrastrukturalne oraz najważniejsze inwestycje prorozwojowe, których proces przygotowania i wdrażania jest zazwyczaj niezwykle skomplikowany, czasochłonny i kosztowny.

Wszelkie informacje dotyczące procesu aktualizacji listy (w tym konsultacji społecznych nowych projektów planowanych do włączenia na listę, zakończenia aktualizacji i ogłoszenia listy wraz z opublikowaniem sprawozdania z konsultacji społecznych czy zestawienia uwag zgłoszonych do nowych projektów indywidualnych) są dostępne na stronie internetowej dedykowanej obsłudze Programu www.pois.2007-2013.gov.pl w zakładce Wstęp do Programu> Projekty.

W roku 2014 przeprowadzona została jedna aktualizacja *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*² (dalej: LPI). Na obecnym etapie wdrażania POLiŚ kolejne aktualizacje LPI koncentrują się w głównej mierze na przeglądzie projektów już na niej zamieszczonych w oparciu o informacje uzyskiwane w trakcie prowadzonego na bieżąco monitorowania projektów indywidualnych. Niemniej proces aktualizacji listy może także obejmować usuwanie projektów bądź dopisywanie nowych inwestycji.

² Pod koniec listopada 2014 r. uruchomiona została aktualizacja LPI, która zakończyła się ogłoszeniem zmienionej listy 9 lutego 2015 r.

AKTUALIZACJA – CZERWIEC 2014 R.

10 czerwca 2014 r. zakończyła się aktualizacja LPI, która objęła swoim zakresem sektory środowiska, transportu, energetyki, kultury a także zdrowia. Na zaktualizowanej liście znajduje się 567 przedsięwzięć o łącznej wartości 59,5 mld euro. Na liście podstawowej znajduje się 468 projektów, których wartość wynosi 42,2 mld euro, natomiast pozostałe 99 projektów to projekty rezerwowe o łącznej wartości prawie 17,3 mld euro. Łączna wartość dofinansowania UE dla projektów na liście wynosi 32,8 mld euro. Projekty z listy podstawowej dofinansowane będą kwotą 23,8 mld euro. Natomiast kwota dofinansowania UE dla projektów z listy rezerwowej to 9 mld euro.

Na zaktualizowaną listę włączono 28 nowych projektów indywidualnych (w tym 16 podstawowych), z czego 15 projektów dla sektora transportu (6 podstawowych i 9 rezerwowych), 6 – dla sektora środowiska (projekty podstawowe), 5 – dla sektora zdrowia (4 podstawowe i 1 rezerwowy) oraz po 1 projekcie dla sektorów energetyki i kultury (rezerwowe). Łączna szacowana wartość dofinansowania z UE dla nowych projektów wynosi 331,7 mln euro (w tym 269 mln euro dla projektów podstawowych).

Z listy usunięto 9 projektów indywidualnych (w tym 2 podstawowe) z sektora środowiska (1 podstawowy), transportu (1 podstawowy i 6 rezerwowych) i energetyki (1 rezerwowy) o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 309,1 mln euro.

Dodatkowo na liście wprowadzono aktualne dane dotyczące projektów na podstawie prowadzonego na bieżąco procesu monitorowania ich przygotowania i wdrażania. Zmiany nastąpiły w zakresie tytułów, kosztów, terminów realizacji, nazwy instytucji odpowiedzialnej za realizację, zakresu rzeczowego poszczególnych projektów. Wprowadzono również zmiany polegające na podziale projektu, przesunięciu projektów na listę podstawową lub rezerwową.

Zmiany na LPI w ramach sektora środowiska

Do listy dla sektora środowiska dodano 6 nowych projektów podstawowych, dla których łączna kwota dofinansowania ze środków UE wynosi 56,2 mln euro. Nowe projekty zostały włączone na listę dla następujących działań:

1.1 Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM – 5 projektów podstawowych:

- *Przebudowa oczyszczalni ścieków LEMNA, typu stawowego w Gminie Świerklaniec na oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną;*
- *Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach;*
- *Porządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Pisarzowice na terenie Gminy Kozy;*
- *Poprawa systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i deszczowych w gminie Dobra;*
- *Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w Gminie Ożarów Mazowieckim - Etap I.*

3.2 Zapobieganie oraz ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom:

- *Zwiększenie skuteczności prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych.*

Z listy dla działania 3.2 *Zapobieganie oraz ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom* usunięto 1 projekt podstawowy *Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń.*

Zmiany na LPI w ramach sektora transportu

Do listy dla sektora transportu dodano 15 nowych projektów (w tym 6 podstawowych), dla których łączna kwota dofinansowania ze środków UE wynosi 237,4 mln euro (w tym 200,4 mln euro dla projektów podstawowych). Nowe projekty zostały włączone na listę dla następujących działań:

6.3 Rozwój sieci lotniczej TEN-T – 1 projekt rezerwowy:

- *Poprawa efektywności operacyjnej infrastruktury pola wlotów Portu Lotniczego Łódź.*

7.1 Rozwój transportu kolejowego – 1 projekt podstawowy:

- *Projekt, dostawa i instalacja elementów prezentacji dynamicznej informacji pasażerskiej oraz systemu monitoringu wizyjnego wraz z infrastrukturą techniczną na dworcach, stacjach i przystankach kolejowych.*

7.2 Rozwój transportu morskiego – 2 projekty podstawowe:

- *Zintegrowany system oznakowania nawigacyjnego z elementami e-Navigation – prace przygotowawcze;*
- *Wymiana taboru pływającego i lotniczego Urzędu Morskiego w Gdyni – prace przygotowawcze.*

7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych – 1 projekt rezerwow:

- *Zakup nowoczesnego taboru tramwajowego dla zwiększenia konkurencyjności transportu publicznego w Łodzi.*

7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych – 2 projekty podstawowe i 7 projektów rezerwowych:

- *Remont i modernizacja zabudowy regulacyjnej Odry swobodnie płynącej – odbudowa i modernizacja zabudowy regulacyjnej - w celu przystosowania odcinka Odry od Malczyc do ujścia Nysy Łużyckiej do III klasy drogi wodnej - prace przygotowawcze – projekt podstawowy;*
- *Remont i modernizacja zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej w celu zapewnienia zimowego lodotłamania - prace przygotowawcze” – projekt podstawowy;*
- *Modernizacja i budowa obiektów hydrotechnicznych na Odrze skanalizowanej - prace przygotowawcze” – projekt rezerwow;*
- *Modernizacja Kanału Gliwickiego - prace przygotowawcze” – projekt rezerwow;*
- *Budowa infrastruktury postojowo-cumowniczej na Odrze dolnej i granicznej oraz nowe oznakowanie szlaku żeglugowego - prace przygotowawcze – projekt rezerwow;*
- *Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle oraz rewitalizacja Brdy skanalizowanej wraz z przebudową obiektów Bydgoskiego Węzła Wodnego, modernizacja śluz żeglugowych na drodze wodnej Nogatu, Szarpawy i Martwej Wisły - prace przygotowawcze – projekt rezerwow;*
- *Budowa stopnia wodnego na Wiśle poniżej Włocławka, element śluza - prace przygotowawcze – projekt rezerwow;*
- *Modernizacja budowli hydrotechnicznych oraz rewitalizacja szlaku żeglownego na Kanale Bydgoskim, Noteci dolnej skanalizowanej (od km 14,8 do km 176,2), Warcie (od km 0,0 do km 68,2) i na Noteci dolnej swobodnie płynącej (od km 176,2 do km 226,1) - prace przygotowawcze – projekt rezerwow;*
- *Modernizacja drogi wodnej rzeki Wisły od km 0+000 do km 92+600 wraz z budową stopnia wodnego Niepołomice na górnej Wiśle - prace przygotowawcze – projekt rezerwow.*

8.1 Bezpieczeństwo ruchu drogowego – 1 projekt podstawowy:

Kampania społeczna dotycząca prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu

Z listy usunięto 7 projektów (w tym 1 podstawowy), dla których łączna kwota dofinansowania ze środków UE wynosiła 288,4 mln euro (w tym 10,2 mln euro dla projektu podstawowego). Projekty zostały usunięte z listy dla następujących działań:

7.1 Rozwój transportu kolejowego – 2 projekty (1 podstawowy i 1 rezerwow):

- *Budowa połączenia kolejowego MPL Katowice w Pyrzowicach z miastami aglomeracji górnośląskiej, odcinek Katowice – Pyrzowice – PRACE PRZYGOTOWAWCZE – projekt podstawowy;*
- *Budowa połączenia kolejowego MPL Katowice w Pyrzowicach z miastami aglomeracji górnośląskiej, odcinek Katowice – Pyrzowice – projekt rezerwow.*

7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych – 5 projektów rezerwowych:

- *Dostosowanie infrastruktury do obsługi taboru dla I i II linii metra wraz z zakupem taboru;*
- *Przebudowa węzła komunikacyjnego Rondo Rataje w Poznaniu;*
- *Odnowa infrastruktury transportu publicznego w ulicach: Dąbrowskiego, Przybyszewskiego, Reymonta i Hetmańskiej w Poznaniu;*
- *Przedłużenie linii tramwajowej z pętli Zawady do stacji Poznań – Wschód;*
- *Zintegrowany System Transportu Szynowego w Aglomeracji i we Wrocławiu - Etap II.*

Przeniesiono na listę podstawową 6 projektów dla następujących działań:

6.1 Rozwój sieci drogowej TEN-T – przeniesiono 2 projekty

- *Budowa obwodnicy Augustowa;*
- *Budowa południowej obwodnicy m. Stargard Szczeciński w ciągu drogi krajowej nr 10.*

7.1 Rozwój transportu kolejowego – przeniesiono 1 projekt:

Zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych dla PKP Intercity S.A. Etap II

7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych – przeniesiono 3 projekty:

- *Poprawa funkcjonowania krakowskiego transportu miejskiego poprzez zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego oraz rozbudowę systemu Krakowskiej Karty Miejskiej;*
- *Modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi ruchu aglomeracyjnego i regionalnego, etap II;*
- *Budowa trasy tramwajowej w ciągu ul. Powstańców Śląskich oraz modernizacja zaplecza wraz z wymianą sprzętu w Zakładach Eksploatacji Tramwajów i Zakładzie Naprawy Tramwajów wraz ze zmianą nazwy projektu na Budowa trasy tramwajowej w ciągu ul. Powstańców Śląskich oraz modernizacja zaplecza wraz z wymianą sprzętu.*

Podzielono 1 projekt podstawowy dla działania 7.2 *Rozwój transportu morskiego Przebudowa nabrzeży w Porcie Gdynia – Etap I Nabrzeże Rumuńskie* na 2 projekty:

- *Przebudowa nabrzeży w Porcie Gdynia – Etap I Nabrzeże Rumuńskie (FAZA I) wraz z pozostawieniem projektu na liście podstawowej dla działania 7.2;*
- *Przebudowa nabrzeży w Porcie Gdynia – Etap I Nabrzeże Rumuńskie (FAZA II) wraz z umieszczeniem projektu na liście rezerwowej dla działania 7.2.*

Zmiany na LPI w ramach sektora energetyka

Do listy dla sektora energetyki dodano 1 nowy projekt rezerwowy w ramach działania 10.1 *Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego* o szacunkowej kwocie dofinansowania z UE wynoszącej 20,6 mln euro *Rozbudowa Tłoczni Rembelszczyzna.*

Z listy usunięto 1 projekt rezerwowy *Przygotowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do utworzenia nowych pojemności magazynowych ropy naftowej i paliw* o szacunkowej kwocie dofinansowania z UE wynoszącej 7 mln euro.

Zmiany na LPI w ramach sektora kultury

Do listy dla sektora kultury dodano 1 nowy projekt rezerwowy w ramach działania 11.1 *Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym* o szacunkowej kwocie dofinansowania z UE wynoszącej 3,2 mln euro *Rewitalizacja i digitalizacja jedynej w Polsce barokowej rezydencji królewskiej w Wilanowie.*

Zmiany na LPI w ramach sektora zdrowia

Do listy dla sektora zdrowia dodano 5 nowych projektów (w tym 4 podstawowe), dla których łączna kwota dofinansowania ze środków UE wynosi 14,3 mln euro (w tym 12,4 mln euro dla projektów podstawowych). Nowe projekty zostały włączone na listę dla działania 12.2 *Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym:*

- *Budowa Centrum Leczenia Oparzeń – projekt podstawowy;*

- *Rozbudowa i doposażenie Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego im. Prof. Adama Grucy w celu poprawy jakości i dostępności udzielanych świadczeń zdrowotnych – projekt podstawowy;*
- *Wzmocnienie efektywności i dostępności procedur medycznych w zakresie opieki, pooperacyjnej i intensywnej terapii oraz diagnostyki obrazowej w SP CSK w Warszawie – projekt podstawowy;*
- *Adaptacja pomieszczeń II piętra i części parteru budynku nr 3 GUMed przy ul. Dębinki 7 w Gdańsku na potrzeby Kliniki Neurologii Rozwojowej – projekt podstawowy;*
- *Wyższa jakość i dostępność leczenia pacjentów poprzez zakup nowoczesnej aparatury medycznej z zakresu diagnostyki obrazowej i pooperacyjnej w SP CSK w Warszawie – projekt rezerwowy.*

Zmiany na LPI w ramach sektora szkolnictwa wyższego

W wyniku aktualizacji listy dla sektora szkolnictwa wyższego nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu z listy.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje o liczbie, kosztach i dofinansowaniu projektów umieszczonych na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 2. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA LPI, W PODZIALE NA SEKTORY

Sektor	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
Środowisko	83	3 856	2 091	2	302	128
Transport	270	34 093	20 011	86	15 562	8 389
Energetyka	21	3 001	823	6	1 257	366
Kultura	32	585	330	4	168	128
Zdrowie	36	235	186	1	2	2
Szkolnictwo wyższe	26	471	366	-	-	-
Razem	468	42 242	23 808	99	17 291	9 013

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

2.1.6.2. ANALIZA POSTĘPU FINANSOWEGO I RZECZOWEGO

Poniższy opis przedstawia zbiorczą informację na temat podpisanych umów, wniosków o płatność, *Poświadczeń i deklaracji wydatków* przekazanych do KE w okresie sprawozdawczym oraz od początku realizacji Programu.

W ramach płatności zaliczkowych na rachunek POIiŚ wpłynęła z KE kwota ponad **2,8 mld euro**, co stanowi **10,2% alokacji** środków wspólnotowych dla Programu, w tym:

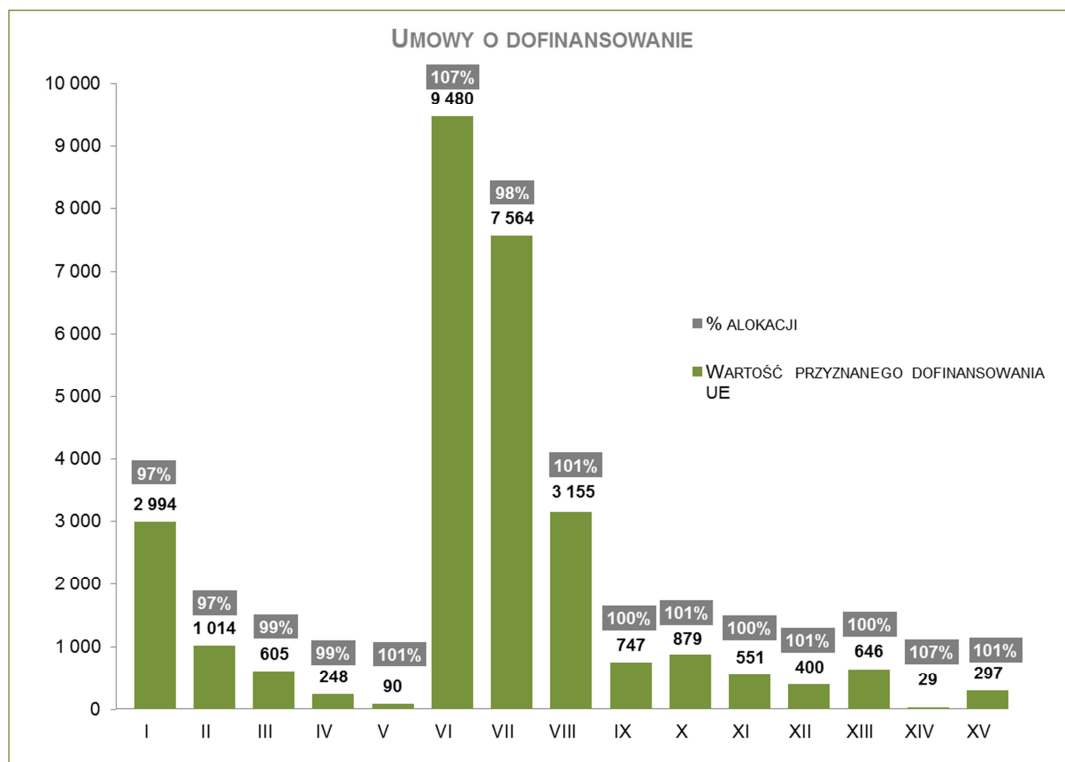
- 2,3 mld euro z Funduszu Spójności (FS) – 10,4% alokacji z FS;
- 516,4 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) – 8,7% alokacji z EFRR.

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Od początku realizacji Programu zostało podpisanych 2 998 umów o dofinansowanie projektów o wartości ogółem wynoszącej 53,9 mld euro, wydatki kwalifikowane to 38,1 mld euro, w tym część dofinansowania unijnego stanowiła 28,7 mld euro. Kwota podpisanych umów o dofinansowanie pozwoliła na koniec okresu sprawozdawczego wykorzystać całą dostępną dla Programu alokację. Należy podkreślić, że już od poprzedniego roku wartość dofinansowania w ramach podpisanych umów o dofinansowanie utrzymuje się na wysokim poziomie.

Poniższy wykres przedstawia, w podziale priorytety, wartość dofinansowania unijnego oraz procentowe wykorzystanie alokacji w ramach podpisanych umów o dofinansowanie³. Dane w mln euro.

WYKRES 2. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE W RAMACH ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Analizując stopień wykorzystania alokacji na koniec 2014 r. w ramach poszczególnych priorytetów należy zauważyć, że kontraktacja przebiega sprawnie i w ramach większości priorytetów ukształtowała się na poziomie zbliżonym do 100%.

KONTRAKTACJA WG TRYBÓW WYBORU PROJEKTÓW

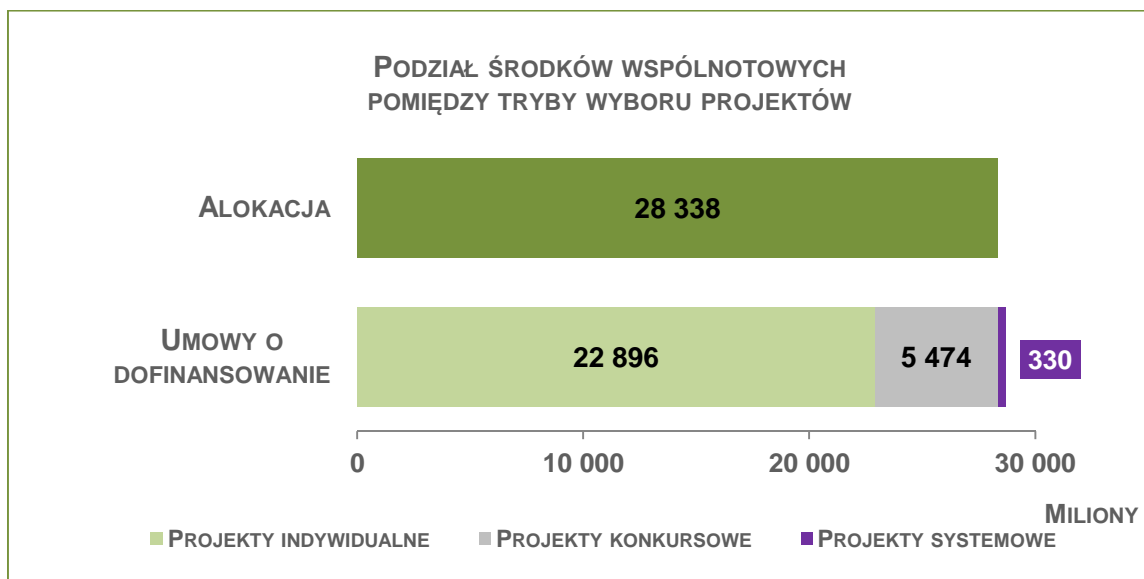
W ramach POIiŚ przewidziane zostały trzy tryby wyboru projektów:

- tryb indywidualny;
- tryb konkursowy;
- tryb systemowy.

Poniższy wykres prezentuje wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie w podziale na tryby wyboru projektów.

³ W ramach kilku priorytetów procent kontraktacji przewyższa wartość alokacji dla priorytetu – szczegółowe wyjaśnienia znajdują się w ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY.

WYKRES 3. PORÓWNANIE ALOKACJI I WARTOŚCI PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

TRYB INDYWIDUALNY

Indywidualny tryb wyboru projektów obejmuje projekty wskazane na LPI. W okresie sprawozdawczym LPI została zaktualizowana. Szczegółowe informacje na temat aktualizacji LPI zostały zamieszczone w punkcie 2.1.6.1 *SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU – ZMIANY LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH DLA POIiŚ*.

Do końca roku 2014 z beneficjentami projektów indywidualnych podpisano 446 umów o dofinansowanie o łącznej wartości 41,5 mld euro. Kwota wkładu funduszy unijnych przyznana dla tych inwestycji wyniosła 22,9 mld euro, co stanowi 79% wartości wszystkich umów podpisanych w ramach POIiŚ.

W **sektorze transportu** do końca grudnia 2014 r. z beneficjentami projektów indywidualnych podpisane zostały 253 umowy o wartości dofinansowania UE w wysokości 19,1 mld euro, czyli 94% alokacji przewidzianej dla tego sektora.

W **sektorze środowiska** z beneficjentami projektów indywidualnych podpisanych zostało 78 umów o wartości wsparcia unijnego wynoszącej ok. 2,1 mld euro, tj. 41% alokacji przewidzianej dla tego sektora.

W **sektorze energetyki** podpisano 21 umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych na łączną kwotę dofinansowania UE wynoszącą 813 mln euro, co stanowi wykorzystanie 50% alokacji dla energetyki.

W **sektorze zdrowia** z beneficjentami projektów indywidualnych zostało podpisanych 35 umów o wartości dofinansowania UE 185 mln euro co stanowi 46% alokacji dla sektora zdrowia.

W ramach **sektorów kultury, szkolnictwa wyższego** z beneficjentami projektów indywidualnych zawarto już wszystkie przewidywane umowy. Odpowiednio, w sektorze kultury z beneficjentami zawarto 33 umowy o dofinansowanie (w tym jedna umowa została podpisana z projektem z listy rezerwowej) o wartości grantu wynoszącej 333,1 mln euro (60% alokacji sektora), oraz w sektorze szkolnictwa wyższego 26 umów wspartych kwotą środków EFRR w wysokości 367,2 mln euro (56% alokacji sektora).

TRYB KONKURSOWY

Tryb konkursowy obejmuje nabory wniosków o dofinansowanie, które są przeprowadzane przez Instytucje Wdrażające lub Instytucje Pośredniczące w ramach poszczególnych działań.

W omawianym okresie sprawozdawczym zostało ogłoszonych 9 konkursów. Do końca 2014 r. ogłoszono 103 konkursy, przy czym najwięcej w sektorze środowiska (72 konkursy, co stanowi 69% liczby wszystkich konkursów ogłoszonych w ramach całego Programu).

W wyniku rozstrzygnięcia konkursów z beneficjentami zostało podpisanych 2 057 umów o dofinansowanie o wartości ogółem wynoszącej 12 mld euro, kwocie wydatków kwalifikowanych w wysokości 8,2 mld euro i wartości dofinansowania unijnego w kwocie 5,5 mld euro. Wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów konkursowych wykorzystuje 19% alokacji POIiŚ. Jednocześnie wartość wkładu UE przyznanego w ramach tych umów stanowi 19% wartości dofinansowania UE wszystkich umów zawartych do końca okresu sprawozdawczego.

Sektorami, w ramach których podpisano umowy konkursowe wykorzystujące największą część alokacji dla sektora, są sektor środowiska (56%) oraz zdrowia (54%) Z kolei w sektorze transportu umowy konkursowe stanowią zaledwie 5% alokacji, z uwagi na fakt, że znacząca część środków została przeznaczona na projekty indywidualne.

Umowy konkursowe o najwyższej wartości dofinansowania UE zostały podpisane z beneficjentami sektora środowiska – 915 umów na kwotę wsparcia ze środków wspólnotowych wynoszącą 2,9 mld euro, sektora transportu - 105 umów na kwotę 1,1 mld euro oraz sektora energetyki – 640 umów na kwotę 808 mln euro.

TRYB SYSTEMOWY

Projekty systemowe finansowane są **głównie** ze środków pomocy technicznej dla POIiŚ (PT POIiŚ), w ramach priorytetów XIV i XV. Łączna kwota dofinansowania unijnego zarezerwowana na PT POIiŚ wynosi 319,7 mln euro, tj. nieco ponad 1,1% alokacji dla Programu.

W ramach projektów systemowych (XIV i XV priorytet) podpisano umowy na kwotę ogółem wynoszącą 412,2 mln euro, z czego wydatki kwalifikowane stanowią 383,4 mln euro a dofinansowanie UE to kwota 325,9 mln euro. Szczegółowe informacje na temat wykorzystania pomocy technicznej zostały przedstawione w **rozdziale 5. POMOC TECHNICZNA**.

Ponadto w ramach priorytetu IX realizowany jest projekt systemowy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczący przygotowania dokumentacji projektowej na potrzeby realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej w państwowych placówkach szkolnictwa artystycznego. Właściwe roboty modernizacyjne, planowane na lata 2016-2020, będą przeprowadzone z ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Całkowita wartość przedmiotowego projektu systemowego wynosi 5 mln euro a wartość dofinansowania UE 4,2 mln euro.

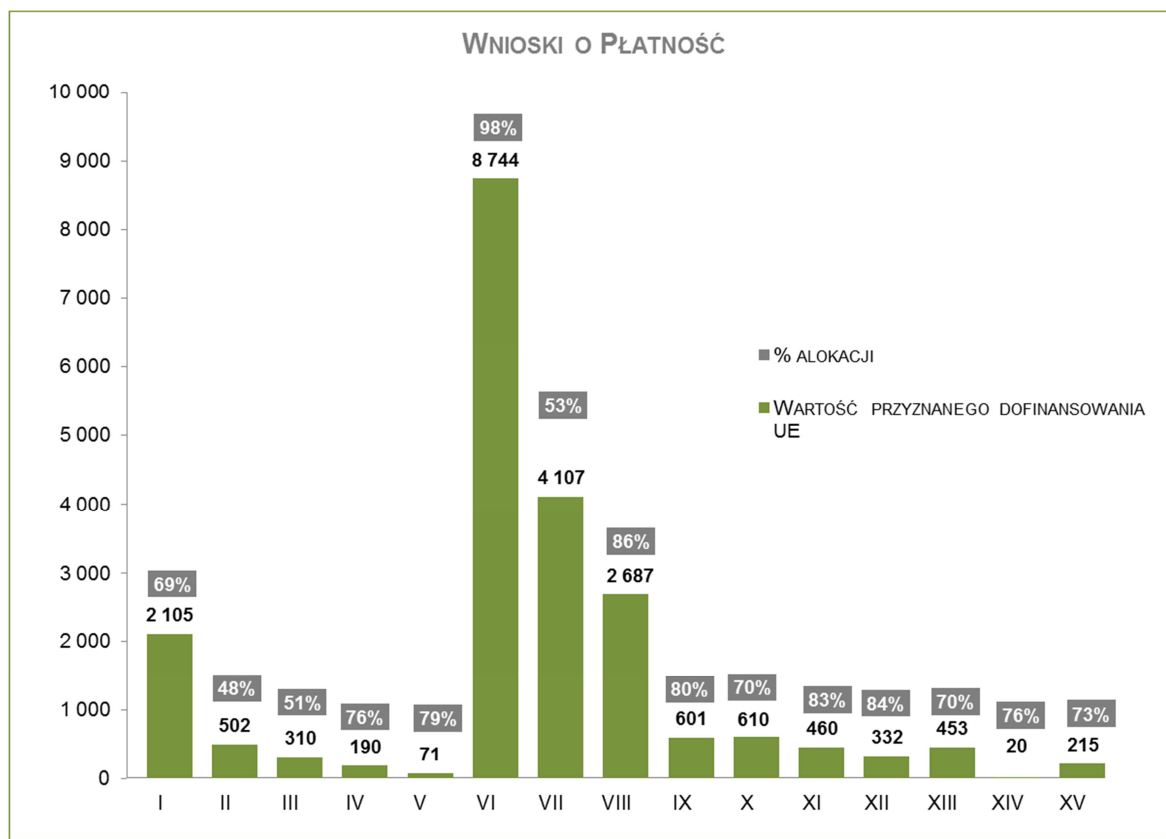
WNIOSKI I PŁATNOŚĆ

Do końca okresu sprawozdawczego wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność 40,8 mld euro. Analizując postęp w ocenie wniosków należy zauważyć, że w stosunku do wartości wydatków z końca **2013 r. zanotowano wzrost o 9,1 mld euro. Kwota wydatków kwalifikowanych na koniec 2014 r. osiągnęła poziom 28,4 mld euro (wzrost o 6,4 mld euro w odniesieniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego)**. Kwota dofinansowania UE wyniosła 21,4 mld euro, co oznacza wzrost o 4,8 mld euro w stosunku do końca 2013 r. Na koniec okresu sprawozdawczego wnioski o płatność złożone przez beneficjentów wykorzystują alokację w 76%, co oznacza wzrost o 18 p.p. w stosunku do poprzedniego okresu.

Analizując poziom wykorzystania alokacji w ramach wniosków o płatność, należy podkreślić, że najwyższy poziom wykorzystania alokacji jest w sektorze zdrowia – 84% oraz w sektorze kultury – 83%. W ramach sektora transportu również występuje wysoki (79%) stopień wykorzystania alokacji, w ramach wniosków o płatność. Nieco niższy niż średnia POIiŚ stopień wykorzystania alokacji jest w sektorze energetyki i wynosi 75%. Najniższy poziom wykorzystania alokacji występuje w sektorze środowiska i wynosi 63%. Przyczyny niskiego wnioskowania do KE wynikają z problemów opisanych w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

Poniższy wykres przedstawia, wartość wydatkowanego dofinansowania unijnego oraz procentowe wykorzystanie alokacji we wnioskach o płatność w podziale priorytety. Dane w mln euro.

WYKRES 4. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE WE WNIOSKACH O PŁATNOŚĆ (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Porównując wnioskowanie o płatności w poszczególnych priorytetach należy zauważyć, że przebiega nierównomiernie. Podczas gdy w priorytetach VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T*, VIII *Bezpieczeństwo Transportu i krajowe sieci transportowe* oraz XII *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia* wnioskowanie kształtuje się odpowiednio na poziomie 98%, 86% i 84%. w priorytetach takich jak II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*, VII *Transport przyjazny środowisku* czy III *Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska*, poziom wnioskowania jest zdecydowanie niższy i wynosi odpowiednio 48%, 51% i 53%. Są to wartości zdecydowanie niższe od średniej dla całego POIiŚ. Przyczyny w zakresie niskiego poziom wnioskowania o płatności w sektorze środowiska jak i w priorytecie VII zostały omówione w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

Do końca okresu sprawozdawczego na podstawie wniosków o płatność na rzecz beneficjentów zrealizowano płatności w wysokości ogółem 22,8 mld euro i wartości wydatków kwalifikowanych w części UE na poziomie ponad 20,4 mld euro, co stanowi prawie 72% alokacji dla Programu.

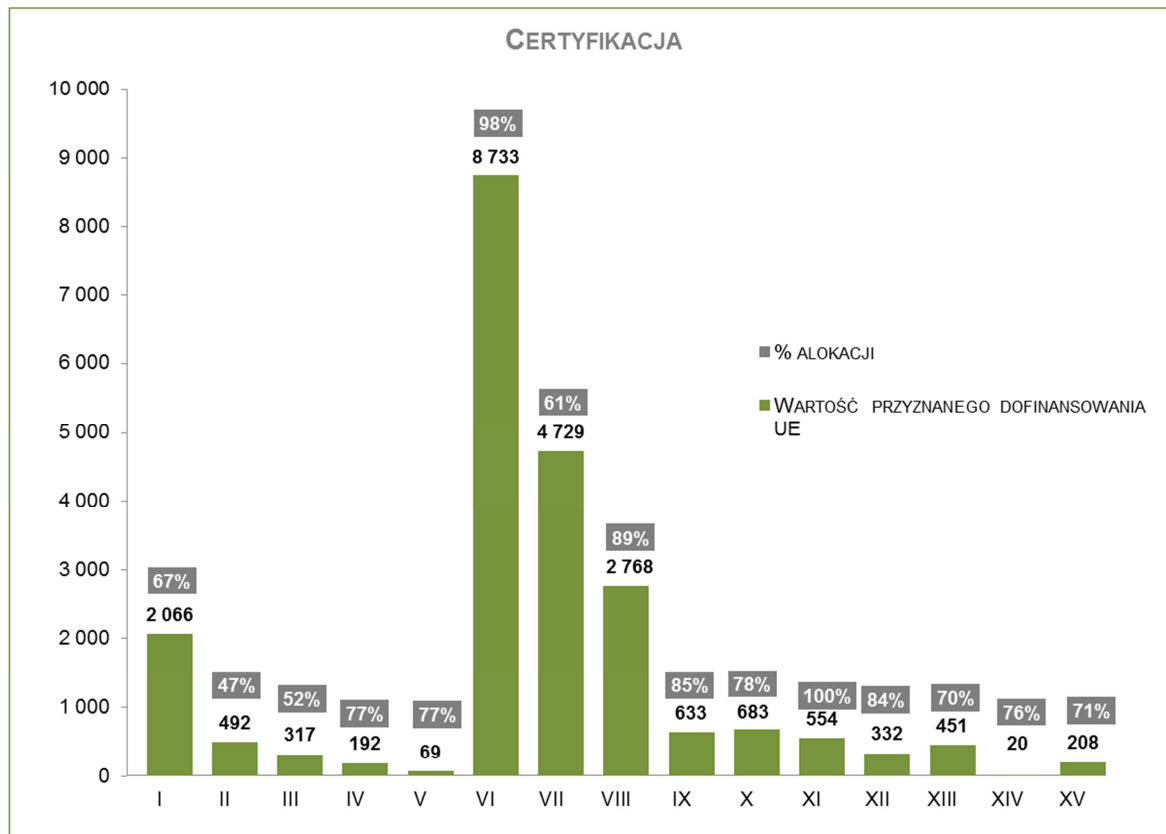
CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

Instytucja Certyfikująca od początku Programu przekazała do KE Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wniosków o płatność okresową dla POIiŚ na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych wynoszącą 28,3 mld euro. Kwota wnioskowanej refundacji wyniosła 22,2 mld euro (79% alokacji Programu), z czego KE zrefundowała 20,5 mld euro.

Podstawą certyfikacji w 2014 r. była kwota wydatków kwalifikowanych wynosząca **6,7 mld euro, co oznacza, że roczny cel certyfikacji wydatków dla POIiŚ został zrealizowany**. Kwota wnioskowanej refundacji w 2014 r. wyniosła 5,7 mld euro, natomiast kwota otrzymanej w 2014 r. refundacji to 5,6 mld euro.

Poniższy wykres przedstawia, wartość wnioskowanej refundacji do KE oraz procentowe wykorzystanie alokacji w podziale priorytetu. Dane w mln euro.

WYKRES 5. WARTOŚĆ WNISKOWANEJ DO KE REFUNDACJI W PODZIALE NA PRIORYTETY (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POLiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

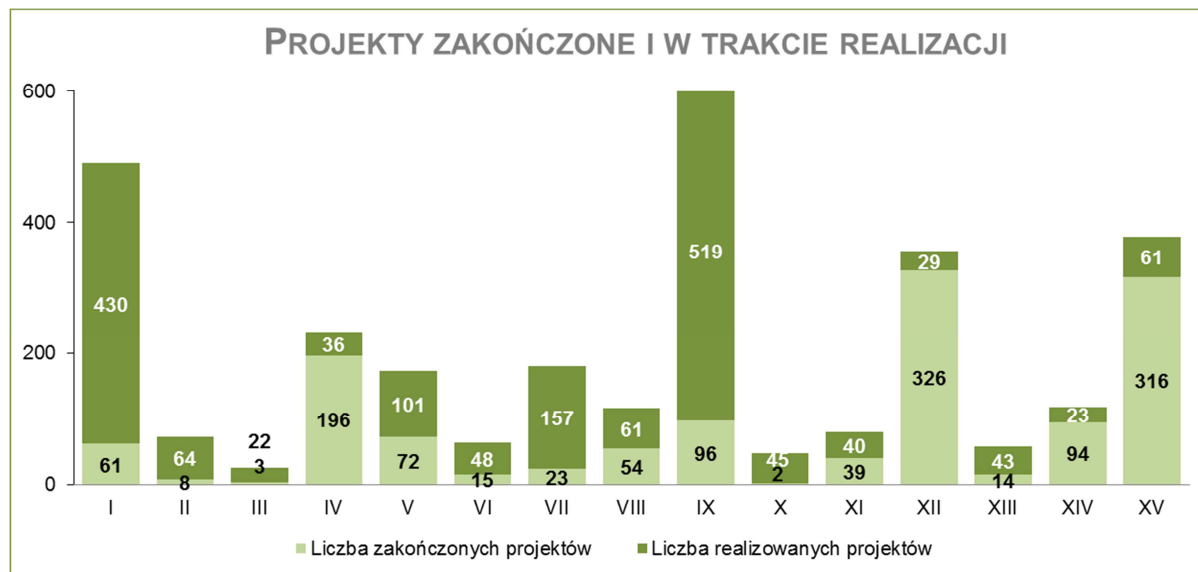
Porównując wnioskowanie do KE w poszczególnych priorytetach można stwierdzić, że *Poświadczenia* wykorzystujące najwyższą dostępną alokację priorytetu zostały złożone w ramach priorytetu XI *Kultura i dziedzictwo kulturowe* – w którym zawnioskowano już o całą dostępną dla priorytetu alokację. Ponadto w ramach największego w POLiŚ priorytetu – VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T* zawnioskowano już o – 98% alokacji priorytetu. Kolejnymi priorytetami o wysokim stopniu wnioskowanej refundacji są VIII *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe* – 89% i IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna* – 85%. Natomiast w priorytetach takich jak II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*, III *Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska*, czy VII *Transport przyjazny środowisku*, poziom wnioskowania do KE jest zdecydowanie niższy i wynosi odpowiednio 47%, 52% i 61%. Są to wartości zdecydowanie niższe od średniej dla całego POLiŚ. Przyczyny niskiego wnioskowania do KE wynikają z problemów opisanych w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

PROJEKTY ZAKOŃCZONE

Do końca 2014 roku zakończyła się realizacja rzeczowa i finansowa **1 319** spośród 2 998 umów o dofinansowanie projektów (zatwierdzono dla nich wnioski o płatność końcową). Łączna wartość dofinansowania z UE dla zakończonych inwestycji wyniosła 4,4 mld euro (16% alokacji POLiŚ).

Poniższy wykres przedstawia porównanie liczby zakończonych projektów do łącznej liczby projektów realizowanych w ramach poszczególnych priorytetów.

WYKRES 6. LICZBA PROJEKTÓW REALIZOWANYCH I ZAKOŃCZONYCH W RAMACH POIiŚ

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

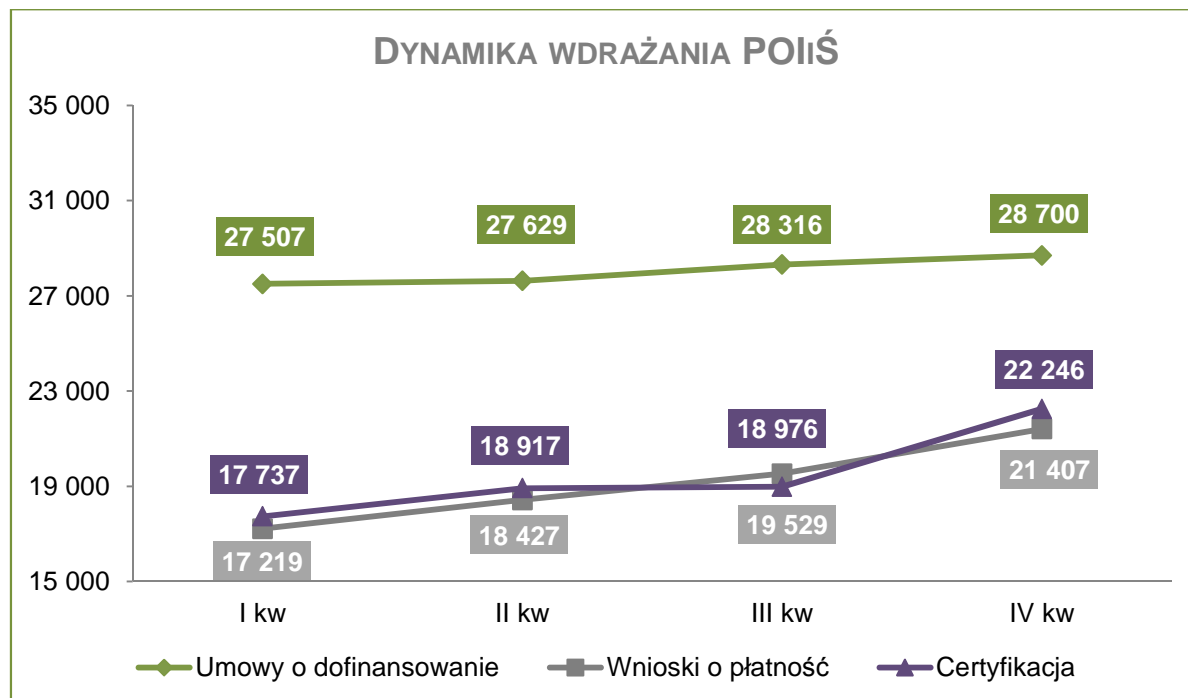
W stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego liczba zakończonych i rozliczonych finansowo przedsięwzięć wzrosła o 278. **W kluczowych dla POIiŚ sektorach**, tj. sektorach o najwyższej przyznanej alokacji (w obszarze transportu, środowiska i energetyki) **do końca grudnia 2014 r. zakończyła się realizacja 530 projektów**, z czego tylko w sektorze środowiska zakończyła się realizacja 340 z 993 realizowanych projektów tj. jednej trzeciej ich liczby. Natomiast w sektorze transportu ze względu na fakt, iż projekty transportowe są ogromnymi, długoterminowymi przedsięwzięciami, zakończono 92 projektów na 358 wdrażanych. W energetyce zakończono 14% (98 z 662) realizowanych projektów.

DYNAMIKA

Należy podkreślić, że już od poprzedniego okresu sprawozdawczego wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wykorzystywała 96% alokacji Programu. Na obecnym etapie realizacji POIiŚ 2007-2013 praktycznie cała alokacja została już rozdysponowana na projekty. Zakończyła się realizacja 1 319 projektów, natomiast spośród pozostałych, większość jest już w fazie realizacji. Zauważalny jest dynamiczny wzrost wartości wniosków o płatność, a co za tym idzie kwoty Poświadczeń i deklaracji wydatków przedkładanych do KE. Tylko w 2014 r. wartość wydatków zadeklarowanych do KE w ramach Poświadczeń wyniosła 6,7 mld euro, z czego wnioskowana refundacja UE to 5,7 mld euro.

Dynamikę wdrażania POIiŚ w roku 2014 w odniesieniu do tempa zawierania umów o dofinansowanie, składania wniosków o płatność przez beneficjentów oraz wnioskowania do KE przedstawia poniższy wykres. Dane w mln euro.

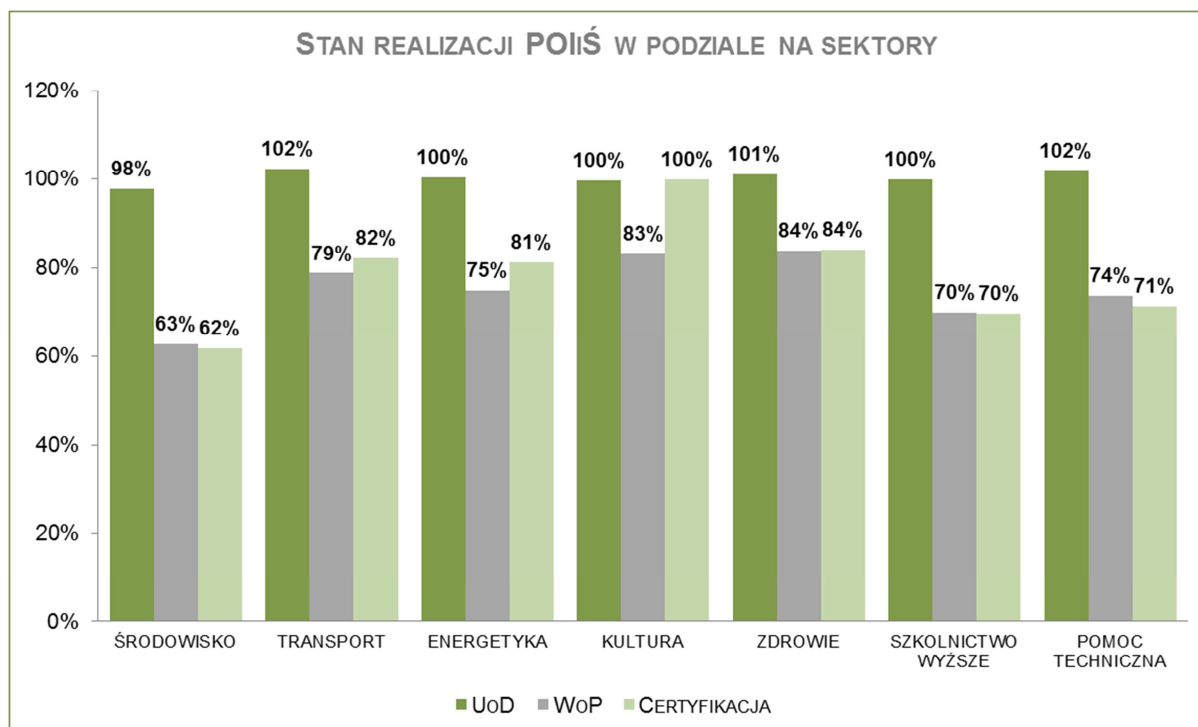
WYKRES 7. DYNAMIKA WDRAŻANIA POIiŚ W PODZIALE NA KWARTAŁY (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Poniższy wykres przedstawia zbiorczą informację na temat stopnia wykorzystania dofinansowania unijnego w ramach podpisanych umów o dofinansowanie, wniosków o płatność, wydatków certyfikowanych do KE w części UE w podziale na sektory.

WYKRES 8. DYNAMIKA WDRAŻANIA POIiŚ

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

W sektorze transportu, energetyki i kultury kwota *Poświadczeń i deklaracji wydatków* złożonych do KE jest wyższa niż kwota wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, co wynika z zasad wnioskowania do KE (przeliczenie kwoty wydatków kwalifikowanych przez procent wynikający z zapisów Programu niezależnie od dofinansowania przyznanego dla projektu). Ponadto w sektorze energetyki wynika to również z powiększenia deklaracji o kwoty zaliczek wypłaconych dla beneficjentów projektów objętych pomocą publiczną.

ROZKŁAD PROJEKTÓW

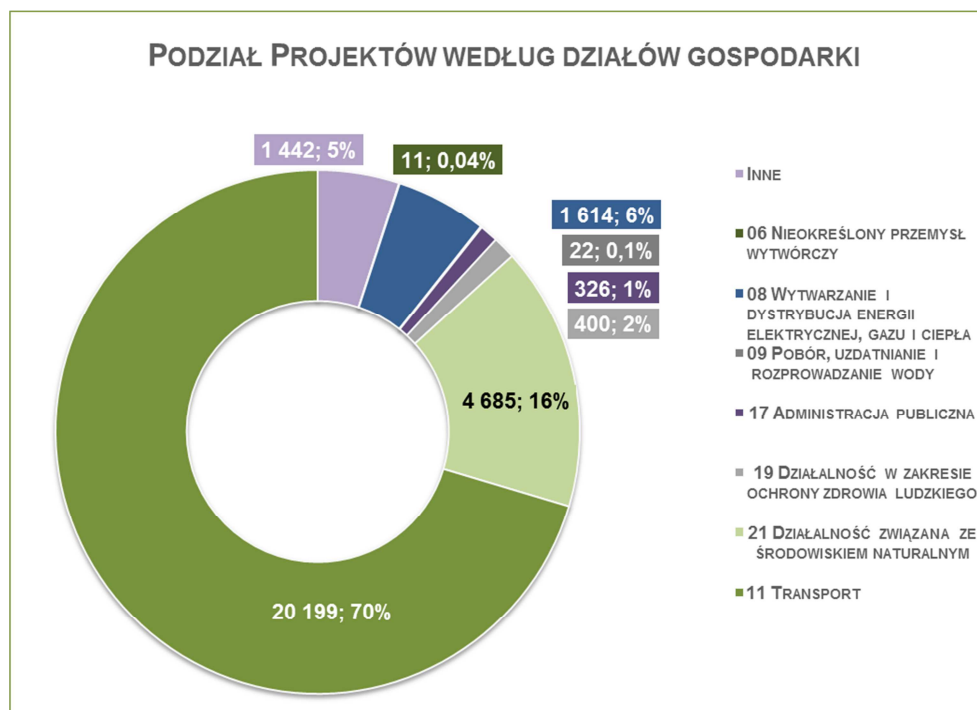
Szczegółowa analiza rozkładu projektów wg liczby i wartości realizowanych projektów w ramach poszczególnych priorytetów została przedstawiona **W ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE są realizowane w ramach sektora gospodarki Transport, aż 70% wartości dofinansowania UE z podpisanych umów trafiło do tego sektora. Kolejnym sektorem gospodarki, w którym realizowane są projekty o największej wartości dofinansowania UE jest Działalność związana ze środowiskiem naturalnym, gdzie trafiło 16% wartości dofinansowania UE wszystkich podpisanych umów.

Poniższy wykres przedstawia wartość projektów realizowanych w ramach całego Programu w podziale według sektorów gospodarki.

WYKRES 9. WARTOŚĆ PROJEKTÓW WEDŁUG SEKTORÓW GOSPODARKI NA PODSTAWIE PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG FORMY PRAWNEJ

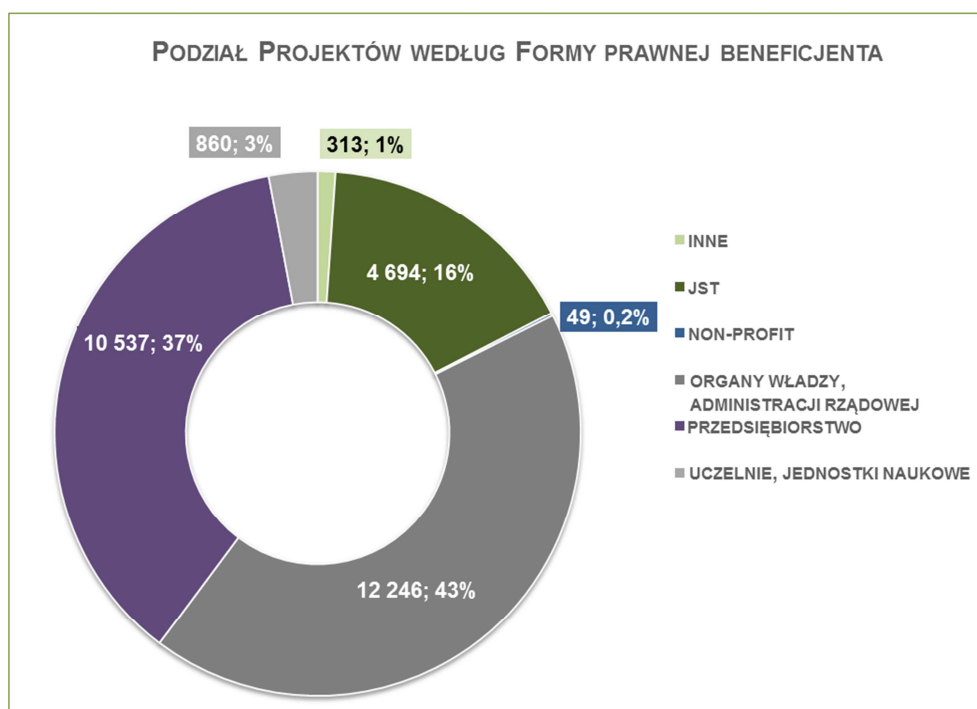
Analizując podział projektów pod względem formy prawnej beneficjentów należy zauważyć, że projekty o największej wartości dofinansowania UE realizowane są przez organy władzy i administracji rządowej, gdzie głównym beneficjentem pod względem wartości dofinansowania UE jest Generalna

Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Do końca 2014 r. wartość umów podpisanych z organami władzy i administracji rządowej stanowiła 43% ogólnej wartości umów.

Najliczniejszą grupą podmiotów korzystających ze wsparcia POIiŚ są jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły 35% liczby umów o dofinansowanie, o wartości dofinansowania UE stanowiącej 16% wartości wszystkich podpisanych umów. Kolejną grupę stanowią przedsiębiorstwa, które zawarły 34% liczby umów o dofinansowanie o wartości dofinansowania UE, które stanowi 37% wartości wszystkich podpisanych umów. Warto podkreślić, że są to nie tylko prywatne przedsiębiorstwa, ale również spółki komunalne realizujące zadania publiczne.

Poniższy wykres przedstawia wartość projektów realizowanych w ramach całego Programu według formy prawnej beneficjentów.

WYKRES 10. WARTOŚĆ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW NA PODSTAWIE PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE (DANE W MLN EURO)

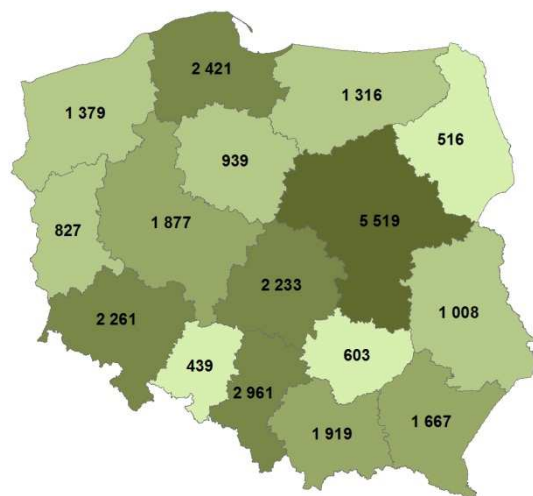
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji POIiŚ na poziomie poszczególnych regionów, można stwierdzić, że województwem, w którym realizowane są projekty o najwyższej wartości jest województwo mazowieckie (5,5 mld euro dofinansowania UE – 19% wartości umów). Wynika to z faktu, że w tym województwie realizowane są duże inwestycje infrastrukturalne tj. *II linia metra w Warszawie, Budowa drogi S2 węzeł Konotopa-Węzeł Puławska* czy *Budowa drogi ekspresowej S8 odcinek węzeł Konotopa - węzeł Powązkowska*. Ponadto, umowy o wysokiej wartości przyznanego dofinansowania ze środków UE zostały podpisane z beneficjentami z województwa śląskiego (2,9 mld euro – 10% wartości umów) oraz pomorskiego (2,4 mld euro – 8%). Na terenie tych województw wdrażane są inwestycje takie jak *Budowa autostrady A1, odcinek Pyrzowice - Maciejów – Sośnica* czy *Budowa drogi ekspresowej S7, odcinek Gdańsk (A1) - Koszwały (Południowa Obwodnica Miasta Gdańska)*. Województwami, w których wartość przyznanego dofinansowania była najniższa, były województwa podlaskie, opolskie.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania UE przyznanego beneficjentom w ramach podpisanych umów w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 1. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH POLIŚ NA TLE NSRO

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG OBSZARÓW REALIZACJI

Analizując kontraktację w POLiŚ w podziale na obszary wsparcia, umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE w POLiŚ zostały podpisane w ramach **obszaru Transport** (stanowią 70% wartości wszystkich podpisanych umów). W ramach całych *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* (NSRO), w obszarze *Transport* zostało zakontraktowane 26,1 mld euro, z czego na projekty realizowane w ramach POLiŚ przypada ponad 77%. W omawianym obszarze projekty realizują również beneficjenci *Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej* (PORPW) oraz *Regionalnych Programów Operacyjnych* (RPO). POLiŚ jako największy program ogólnokrajowy realizuje głównie duże inwestycje infrastrukturalne, przy czym 51% zakontraktowanych środków w POLiŚ w obszarze *Transport* przypada na autostrady. W przypadku tematu priorytetowego *Drogi krajowe* wartość dofinansowania UE w 84% została skierowana do beneficjentów POLiŚ. PORPW i RPO w obszarze *Transport* realizują projekty o znacznie mniejszej skali, np. w zakresie budowy dróg regionalnych/lokalnych czy dofinansowujące transport miejski. Projekty kolejowe są realizowane przez beneficjentów POLiŚ i RPO, z czego beneficjenci POLiŚ wykorzystują prawie 3,8 mld euro, co stanowi 93% wartości dofinansowania UE w ramach całych NSRO dla projektów kolejowych.

W obszarze wsparcia Środowisko aż 78% wartości wsparcia NSRO stanowią projekty dofinansowane ze środków POLiŚ (5 mld euro). Beneficjentami projektów w obszarze *Środowisko* są również RPO. **Energetyka** zostało zakontraktowane w ramach projektów realizowanych w POLiŚ (1,6 mld euro). Oprócz POLiŚ w obszarze *Energetyka* projekty realizują również RPO.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Główne wskaźniki monitorowania postępu rzeczowego w realizacji POLiŚ oraz **wskaźniki wpływu Programu na środowisko** zaprezentowane zostały w **ZAŁĄCZNIKU I**.

TABELA 1 w przedmiotowym **ZAŁĄCZNIKU** przedstawia wskaźniki horyzontalne oparte na statystyce publicznej, której zakres obejmuje dane z całego kraju, z wyjątkiem wskaźnika *Utworzone miejsca pracy*, dla którego źródłem informacji jest KSI (SIMIK 07-13). W związku z powyższym dostępność danych jest zależna od cykliczności wykonywanych pomiarów oraz terminów publikacji statystycznych. W przypadku niektórych wskaźników dane za rok 2014 dostępne będą w kolejnych okresach sprawozdawczych, natomiast w bieżącym sprawozdaniu zostały wykorzystane dane za rok 2013 lub wcześniejsze. Wskaźniki te stanowią zatem tło do analizy wskaźników postępu rzeczowego na poziomie poszczególnych priorytetów agregowanych w oparciu o dane pochodzące z systemu

sprawozdawczości beneficjentów. Większość zmian wartości wskaźników horyzontalnych dla Programu charakteryzuje się tendencją wzrostową zbliżającą je do zakładanych wartości docelowych. Zakładane **wartości docelowe zostały już osiągnięte** w przypadku **większości wskaźników**.

WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE CELU GŁÓWNEGO

GŁÓWNY WSKAŹNIK MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Głównym wskaźnikiem monitorowania realizacji celów Programu jest *Pozycja Polski w rankingu IMD*⁴. Ranking ten stanowi miernik konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych krajów przy szczególnym uwzględnieniu infrastruktury. Wskaźnik jest mierzony w cyklu rocznym, w ramach badań ocenie poddawanych jest 5 czynników, tj. infrastruktura podstawowa, infrastruktura technologiczna, infrastruktura naukowa, zdrowie i środowisko naturalne, edukacja. W oparciu o dane na koniec 2014 roku, w obszarze infrastruktury Polska znajduje się w rankingu IMD na 36 pozycji, co w stosunku do roku bazowego (2005 r.) stanowi awans o 6 miejsc. Uzyskany w 2014 roku przez Polskę wynik oznacza, że zakładana wartość docelowa, tj. 37 miejsce, została osiągnięta.

UTWORZONE MIEJSCA PRACY

Zgodnie ze stanowiskiem KE tworzenie nowych miejsc pracy jest kluczowym elementem realizacji polityki spójności. Finansowe wsparcie projektów w ramach POLiŚ jest powiązane z tworzeniem warunków sprzyjających do wzrostu zatrudnienia. Należy jednocześnie podkreślić, iż nowe miejsca pracy powstają zarówno na etapie realizacyjnym jak i operacyjnym projektu. W związku z powyższym wskaźnik dotyczący nowoutworzonych miejsc pracy w ramach POLiŚ jest liczony jako suma wskaźników produktu (*Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów*) oraz rezultatu (*Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów*). Przyjmując powyższą metodologię wartość realizacyjna wskaźnika na koniec 2014 roku wyniosła 3 893 jednostki EPC⁵, co stanowi 65% zakładanej wartości docelowej dla Programu. Jest to poziom adekwatny do liczby formalnie zakończonych⁶ projektów w ramach POLiŚ. Jednocześnie na podstawie umów o dofinansowanie podpisanych z beneficjentami do końca okresu sprawozdawczego (kontraktacja na poziomie 101% alokacji dla Programu), liczba nowoutworzonych miejsc pracy szacowana na rok 2015 wynosi 5 673 jednostek EPC. Oznacza to, że realizacja projektów, dla których do końca okresu sprawozdawczego zawarto umowę, umożliwi osiągnięcie zakładanej wartości docelowej dla tego wskaźnika na poziomie 95%.

WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

Główny cel POLiŚ zostanie osiągnięty dzięki inwestycjom realizowanym w kluczowych obszarach społeczno-gospodarczych (transport, środowisko, energetyka, kultura, ochrona zdrowia i szkolnictwo wyższe) - poprzez realizację 6 celów szczegółowych Programu.

Jeden z podstawowych mierników **celu szczegółowego 1 - Budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego**, stanowi wskaźnik *Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w mieście*. W oparciu o dostępne informacje (stan na koniec 2013 r.) realizacja wskaźnika osiągnęła wartość 93,3%, co przy uwzględnieniu wartości bazowej, stanowi 135% zakładanej wartości docelowej określonej na 90%. W odniesieniu do wskaźnika *Emisja gazów cieplarnianych* jego realizacja utrzymuje się na bezpiecznym poziomie 70,9 jednostek co gwarantuje osiągnięcie zakładanego celu w 2015 r. (poniżej 89 jednostek).

Realizacja **celu 2 - Zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu** jest mierzona przy użyciu wskaźników *Średnia dostępność Polski* oraz *Poziom wypełnienia zobowiązania Polski w zakresie dostosowania dróg do nośności 11,5 t/oś*. Pierwszy z wymienionych wskaźników liczony jest jako syntetyczna miara wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej najważniejszych krajowych ośrodków osadniczych oraz węzłów transportowych uwzględniająca podstawowe rodzaje transportu oraz ważona poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Wg ostatnich badań wartość realizacji wskaźnika kształtowała się

⁴ Wg wyników badań prowadzonych przez International Institute for Management Development (IMD), publikowanych w cyklu rocznym (*World Competitiveness Yearbook*).

⁵ Ekwiwalent czasu pracy.

⁶ Projekty, dla których do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzono wnioski o płatność końcową.

na poziomie 0,3241⁷. Poziom wypełnienia zobowiązania Polski w zakresie wskaźnika „Dostosowanie dróg do nośności 11,5 t/os” wynosi 100% zakładanego na 2015 rok celu.

W zakresie **celu** szczegółowego **3 - Zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii**, mierniki realizacji stanowią wskaźniki: *Udział energii elektrycznej wytworzonej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej brutto*, *Energochłonność finalna PKB* oraz *Udział importu gazu ziemnego z jednego kierunku do wielkości krajowego zużycia*⁸. Analizując kształtowanie się wartości wymienionych wskaźników można zaobserwować stały wzrost udziału energii elektrycznej wytworzonej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej brutto. Na koniec 2013 roku wskaźnik ukształtował się na poziomie 10,7%, co oznacza, że zakładana wartość docelowa została osiągnięta w 95%. *Energochłonność finalna PKB* utrzymuje się na podobnym poziomie (z niewielkimi zmianami w 2009 r.), według danych dostępnych na koniec 2011 r. wartość ta wyniosła 0,22 kgoe/euro, zatem wartość docelowa została już osiągnięta. W przypadku wskaźnika *Udział importu gazu ziemnego z jednego kierunku do wielkości krajowego zużycia*, realizacja na koniec 2014 r. ukształtowała się na poziomie 59,9%, co oznacza osiągnięcie 63% docelowej wartości zakładanej na rok 2015.

Głównym miernikiem **celu 4 - Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski** jest wskaźnik *Wzrost wydatków turystów zagranicznych w Polsce*. Dane statystyczne za 2013 r. wykazują nieznaczny spadek wartości wskaźnika, z 2,8 mld euro w roku 2012 do 2,7 mld euro w roku 2013, co oznacza osiągnięcie 104% zakładanej wartości docelowej (2,6 mld euro).

Efekty realizacji projektów związanych z **celem 5 - Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy**, mają odzwierciedlenie w dwóch wskaźnikach obrazujących (w postaci skwantyfikowanej) dostęp ludności do publicznej opieki zdrowotnej. W porównaniu z rokiem 2012 wskaźnik *Liczba osób leczonych w ciągu roku w zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej podległych lub nadzorowanych przez Ministra Zdrowia, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji* nieznacznie wzrósł. Osiągnięcie na koniec 2013 roku wartości 1 674 tys. osób oznacza zdecydowane przekroczenie wartości docelowej zakładanej na 2013 r., która wynosi 1 460,3 tys. osób. *Liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia* wzrosła się w stosunku do poprzedniego roku, i na koniec 2013 roku wynosiła średnio 78 osób na 1 000 mieszkańców. Wartość docelowa wskaźnika została określona na 2013 r. i zakładała wzrost do 79,2 osób na 1 000 mieszkańców. Na kształtowanie się wartości wskaźnika miała wpływ liczba i struktura wyjazdów ambulanсів ratowniczych do zachorowań i wypadków.

Cel 6 Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich, w tym kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii jest osiągany poprzez realizację projektów w ramach priorytetu XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego*. Miernikiem pozwalającym na określenie poziomu osiągnięcia ww. celu jest stosunek wartości wskaźnika *Absolwenci szkół wyższych na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych* wobec ogółu absolwentów szkół wyższych. Analiza wartości wskaźnika w okresie wdrażania projektów tj. od roku 2009 wykazuje stały trend pozytywny. Osiągnięta na koniec 2013 roku wartość wynosząca 21% wzrosła o 1 punkt procentowy w stosunku do poprzedniego roku i tym samym osiągnęła 86% docelowej wartości zakładanej dla roku 2013 (22%).

WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU

Informacje odnośnie kształtowania się wartości wskaźników produktu i rezultatu na podstawie złożonych wniosków o płatność końcową oraz na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie zostały przedstawione w odpowiednich punktach w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY ORAZ W ZAŁĄCZNIKU IV**.

Dane dotyczące realizacyjnych wartości (wiersze realizacja) **wskaźników produktu i rezultatu** pochodzące ze sprawozdawczości beneficjenta **opierają się na operacjach zakończonych, tj. projektach, dla których odpowiednie instytucje zatwierdziły wnioski o płatność końcową**.

⁷ Jest to wartość wstępna, zostanie zrewidowana i zaktualizowana w kolejnym okresie sprawozdawczym.

⁸ Wskaźnik wprowadzony do wersji 4.0 Programu w zastępstwie wskaźnika *Maksymalny udział importu gazu ziemnego i ropy naftowej łącznie (w przeliczeniu na mtoe) z jednego kierunku do wielkości krajowego zużycia obu surowców*. Wartości osiągnięte dla lat ubiegłych zostaną przedstawione po rekalkulacji przeprowadzonej przez MG.

Oznacza to, że do momentu finansowego rozliczenia inwestycji wartości wskaźników pozostają zerowe. Dodatkowo, w sprawozdaniu omówione zostały wartości wskaźników wynikające z zapisów podpisanych umów o dofinansowanie (wiersze szacowana realizacja).

WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE

Wskaźniki kontekstowe dostarczają ilościowej informacji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej kraju oraz wyrażają zidentyfikowane potrzeby określone liczbowo. Wskaźniki te stanowią tło do analizy wskaźników postępu rzeczowego POLiŚ, na które Program oddziałuje w ograniczonym zakresie. Źródłem danych dla wskaźników kontekstowych są głównie statystyki publiczne oraz badania prowadzone przez właściwe dla danego sektora instytucje. Zaktualizowane wartości wskaźników kontekstowych dla POLiŚ zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU V**.

WSKAŹNIKI KLUCZOWE (CORE INDICATORS)

Core indicators stanowią zestaw wskaźników bazujących na standardach Unii Europejskiej, zalecanych do stosowania przez beneficjentów środków uruchamianych w ramach EFRR oraz FS. Wskaźniki te obejmują kluczowe interwencje programów operacyjnych, wspólne dla wszystkich państw członkowskich. Dane nt. realizacji core indicators realizowanych w ramach POLiŚ zostały ujęte w **ZAŁĄCZNIKU VIII**.

2.1.6.3. REKOMENDACJE KE

Informacje na temat rekomendacji ze strony KE znajdują się w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

2.1.6.4. REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020

W marcu 2010 r. UE przyjęła nową strategię rozwojową wyznaczającą cele i kierunki działań dla instytucji UE i państw członkowskich w perspektywie do 2020 r. - Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Strategia ta zastąpiła obowiązującą przez poprzednie dziesięciolecie Strategię Lizbońską. Uwzględniając sytuację gospodarczą i społeczną państw członkowskich, na której mocno odznaczył się kryzys gospodarczy, UE wyznaczyła sobie trzy powiązane ze sobą i wzajemnie się wspierające obszary priorytetowe:

- **rozwój inteligentny (smart)** - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **rozwój zrównoważony (sustainable)** - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (inclusive)** - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach Strategii Europa 2020 dla całej UE wyznaczone zostało 5 głównych obszarów, do których adresowane będzie wsparcie. Są to:

- zatrudnienie,
- badania i rozwój oraz innowacje,
- klimat i efektywność energetyczna,
- edukacja,
- ubóstwo/włączenie społeczne.

oraz dwa dodatkowe obszary – *społeczeństwo informacyjne* i *konkurencyjność*, wynikające z inicjatyw flagowych.

Dla pięciu głównych obszarów określone zostały cele, a dla nich z kolei wartości wskaźników wyznaczone dla całej UE, które powinny zostać osiągnięte do 2020 roku:

- **CEL 1:** Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów;

- CEL 2: Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo rozwojowej w szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3% PKB;
- CEL 3: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- CEL 4: Podniesienie poziomu kształcenia zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne;
- CEL 5: Wspieranie włączenia społecznego zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wywyższenie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.

Jednym z najważniejszych instrumentów realizacji celów Strategii Europa 2020 jest 7 inicjatyw flagowych. Składają się one z działań realizowanych zarówno na szczeblu unijnym jak i krajowym. Strategia Europa 2020 przewiduje następujące inicjatywy flagowe:

- Unia innowacji;
- Młodzież w drodze;
- Europejska agenda cyfrowa;
- Europa efektywnie korzystająca z zasobów;
- Polityka przemysłowa w erze globalizacji;
- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia;
- Europejski program walki z ubóstwem.

Ponadto, na poziomie UE przyjęte zostały zintegrowane wytyczne w zakresie Strategii, dotyczące polityk gospodarczych i polityk zatrudnienia państw członkowskich, wyznaczające ramy reform niezbędnych w państwach członkowskich dla osiągnięcia celów Strategii. Państwa członkowskie podejmują własne zobowiązania odnośnie działań mających na celu realizację Strategii, formułując je na podstawie celów głównych wyznaczonych dla całej UE w Strategii, a także celów szczegółowych wynikających z inicjatyw flagowych oraz zapisów zintegrowanych wytycznych.

Zgodnie ze Strategią Europa 2020 oraz inicjatywami flagowymi, jednym z głównych instrumentów realizacyjnych Strategii jest Polityka Spójności UE. Strategia ta wyznaczyła zatem główne kierunki interwencji Polityki Spójności w okresie programowania po 2013 r. Biorąc pod uwagę założenia Polityki Spójności w okresie programowania 2007-2013, a w szczególności jej prorozwojowy i innowacyjny charakter, trzeba zauważyć, że już w obecnym okresie polityka ta w znaczącym stopniu wpisuje się w realizację celów Strategii.

Na poziomie państw członkowskich podstawowym instrumentem realizacji przyjętej w 2010 roku Strategii są aktualizowane w kwietniu każdego roku Krajowe Programy Reform (KPR). Pierwszym, wyjściowym dla Polski dokumentem w tym zakresie był **Krajowy Program Reform** na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 (KPR) przyjęty przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r., w którym określono jak Polska w perspektywie do roku 2020 będzie realizować zobowiązania podjęte w zakresie pięciu wiodących celów Strategii Europa 2020, uwzględniając przy tym specyficzne krajowe uwarunkowania i kierunki działań wytyczone w polskich dokumentach strategicznych.

22 kwietnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła czwartą aktualizację Krajowego Programu Reform. Dokument określa w jaki sposób Polska w latach 2014-2015 będzie realizowała cele Strategii Europa 2020 w zakresie zatrudnienia, nakładów na badania i rozwój, energii i klimatu, edukacji oraz przeciwdziałania ubóstwu.

W pracach nad KPR 2014/2015 aktywnie uczestniczyli partnerzy społeczno-gospodarczy - członkowie Zespołu do spraw Strategii Europa 2020, który jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Rady Ministrów pod przewodnictwem Ministra Gospodarki. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele administracji rządowej oraz liczni reprezentanci partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych i jednostek naukowo-badawczych⁹.

⁹ www.mg.gov.pl

Krajowy Program Reform skupia się na tych działaniach, które mają na celu odrabianie zaległości rozwojowych oraz budowę nowych przewag konkurencyjnych, w trzech obszarach priorytetowych:

- **Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego** obejmujący kwestie rozwoju sektora B+R, zacieśniania współpracy między ośrodkami badawczymi a przedsiębiorstwami oraz zapewnienia odpowiednio wykwalifikowanych kadr.
- **Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego**, który obejmuje kwestie budowy i modernizacji zarówno infrastruktury technicznej: drogowej, kolejowej, energetycznej, ochrony środowiska, jak również infrastruktury społecznej. Ponadto obszar ten obejmuje działania związane z tworzeniem efektywnego systemu zarządzania rozwojem.
- **Aktywność dla wzrostu sprzyjającego** włączeniu społecznemu obejmujący kwestie kształcenia obywateli oraz aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i integracji społecznej osób wykluczonych.

Odrabianie zaległości rozwojowych polegać będzie przede wszystkim na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w transporcie, energetyce, telekomunikacji, infrastrukturze społecznej oraz poprawie otoczenia regulacyjnego i działań na rzecz podniesienia jakości stanowiącego prawa, z zachowaniem wysokiej jakości usług świadczonych przez administrację publiczną. Budowanie przewag konkurencyjnych wymaga przede wszystkim działań związanych z poprawą zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw oraz kreatywności społeczeństwa. **Działania w tym zakresie powinny skupiać się na wzmacnianiu kadry nauczającej a także powiązań pomiędzy szkolnictwem wyższym, sektorem nauki i sferą gospodarki. W rezultacie działania te powinny przełożyć się na tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości oraz wzrost poziomu zatrudnienia.** Konieczne będzie także wspieranie tworzenia nowych przewag konkurencyjnych tworzonych w oparciu o zaawansowane technologie. Pozwoli to Polsce w średnim okresie podnieść innowacyjność gospodarki i zwiększyć adaptacyjność społeczeństwa.

W latach 2014-2015 w ramach KPR Ministerstwo Gospodarki koordynuje działania związane m.in. ze stworzeniem systemu wsparcia dla przedsiębiorstw, realizacją Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2020 oraz wspieraniem projektów w ramach obszarów i technologii o największym potencjale rozwoju. W tej edycji Programu zaplanowano także m.in. wspieranie instytucji otoczenia biznesu w ramach działań proinnowacyjnych, a także cele związane z budową konkurencyjnego rynku energii.

Powyższy wybór obszarów priorytetowych był podtrzymywany w dotychczasowych aktualizacjach KPR. Także aktualizacja dokonana w 2014 r. utrzymuje ww. priorytetowe kierunki działań. Ponadto, w ramach dokonanej w 2014 r. aktualizacji usunięto z KPR działania już zrealizowane, a wskazano zadania do realizacji na lata 2014-2015. Aktualizacja KPR 2014/2015 uwzględnia priorytety zawarte w Rocznej Analizie Wzrostu Gospodarczego na 2014 r. i potwierdzone w konkluzjach Rady Europejskiej dotyczących konsolidacji fiskalnej, działań dla ograniczenia bezrobocia, zwłaszcza wśród młodzieży, wsparcia dla wzrostu gospodarczego i konkurencji na jednolitym rynku oraz redukcji obciążeń regulacyjnych.

Podstawą do przygotowania Aktualizacji KPR 2014/2015 była także przyjęta przez Radę Ministrów 25 września 2012 r. Strategia Rozwoju Kraju 2020. W toku prac nad Aktualizacją KPR 2013/2014 brano również pod uwagę rolę jaką KPR będzie odgrywał w mechanizmach realizacji unijnej polityki spójności w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Środki pochodzące z polityki spójności będą bowiem stanowić istotne źródło finansowania zadań zapisanych w KPR, a jednocześnie monitorowanie realizacji KPR, zgodnie z projektowanymi regulacjami służyć będzie ukierunkowaniu polityki spójności na wsparcie realizacji celów Strategii Europa 2020. KPR pozostaje również w ścisłym związku z zapisami Umowy Partnerstwa przyjętej przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014 r.

Aktualizacja KPR 2014/2015 identyfikuje najważniejsze działania, które przekładają się na realizację krajowych celów Strategii Europa 2020, a także spełniają co najmniej jeden z następujących warunków:

- przyczynią się do realizacji zaleceń Rady UE (tzw. *Country Specific Recommendations*);
- zostały wskazane w konkluzjach Rady Europejskiej i/lub *Rocznej Analizie Wzrostu Gospodarczego na 2014 r.*;

- zostały wskazane jako warunek ex-ante w załączniku IV do projektu rozporządzenia ogólnego dotyczącego przyszłej polityki spójności;
- wpisują się w działania określone w *Strategii Rozwoju Kraju 2020*;
- znajdują się w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Zgodnie z zapisami KPR odrabianie zaległości rozwojowych w trzech zidentyfikowanych obszarach priorytetowych polegać będzie przede wszystkim na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w transporcie, energetyce, telekomunikacji, infrastrukturze społecznej oraz poprawie otoczenia regulacyjnego i działań na rzecz podniesienia jakości stanowionego prawa, z zachowaniem wysokiej jakości usług świadczonych przez administrację publiczną. Brak odpowiedniej infrastruktury jest w świetle dokumentu istotną barierą zarówno w rozwoju innowacyjności, jak i kapitału ludzkiego. W tym zakresie obszary interwencji wynikające z KPR są zbieżne z tymi, na których skupia się wsparcie POIiŚ. Likwidacja barier infrastrukturalnych i wzrost konkurencyjności Polski jest bowiem jednym z głównych zadań, jakie przewidziano do realizacji w ramach POIiŚ.

REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020 W RAMACH POIiŚ

Zgodnie z treścią wersji 4.0 POIiŚ jest ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej. Strategia Europa 2020 jest zaś kontynuacją wizji rozwoju nakreślonej przez Strategię Lizbońską. Aby zapewnić maksymalną efektywność działań POIiŚ w zakresie osiągania celów wyznaczonych Strategią Europa 2020, a także zapewnić spójność z innymi regulacjami i dokumentami strategicznymi (krajowymi i europejskimi, w tym. znowelizowaną ustawą o finansach publicznych, Polityką energetyczną Polski do 2030 roku oraz Programem Budowy Dróg Krajowych) po dokonaniu przeglądu śródkresowego zapisy POIiŚ zostały odpowiednio zmodyfikowane.

W zakresie zmian w wielkości oraz kierunkach alokacji UE przesłanką wprowadzonych zmian było w szczególności uwzględnienie potrzeby realizacji celów Strategii (w szczególności w odniesieniu do kierunków alokacji dodatkowych środków z krajowej rezerwy wykonania oraz dostosowania technicznego) oraz Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach obowiązującej wersji Programu realizowane są przedsięwzięcia wpisujące się w 39 różnych kategorii interwencji. **Aż 35 wspieranych w POIiŚ kategorii interwencji wpisuje się w realizację celów Strategii Europa 2020. Wartość alokacji POIiŚ, jaka rozdysponowana jest na kategorie interwencji wpisujące się w cele Strategii to 27 598 mln euro. Stanowi to ponad 97% całkowitej alokacji środków UE na Program.**

W ramach tej kwoty wsparcie ukierunkowane jest na realizację wszystkich trzech obszarów priorytetowych Strategii Europa 2020, przy czym 96% środków (ponad 26 mld euro) wpisuje się we wsparcie obszaru priorytetowego Rozwój zrównoważony, a zarazem inicjatywy flagowej Europa efektywnie korzystająca z zasobów. **W osiąganie celów Strategii w tym obszarze wpisują się środki POIiŚ w ramach 32 różnych kategorii interwencji.** W ramach tej inicjatywy realizowane są projekty w obszarach: klimat, energia, mobilność. Obszary te są jednocześnie kluczowymi obszarami w realizacji POIiŚ: ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom, energia i transport. **Główne cele jakie mają być osiągnięte dzięki realizacji tej inicjatywy to zmiany w kierunku niskoemisyjnego i efektywnie korzystającego z zasobów społeczeństwa poprzez uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii, ograniczenie emisji CO₂, zwiększenie konkurencyjności oraz działania na rzecz większego bezpieczeństwa energetycznego.**

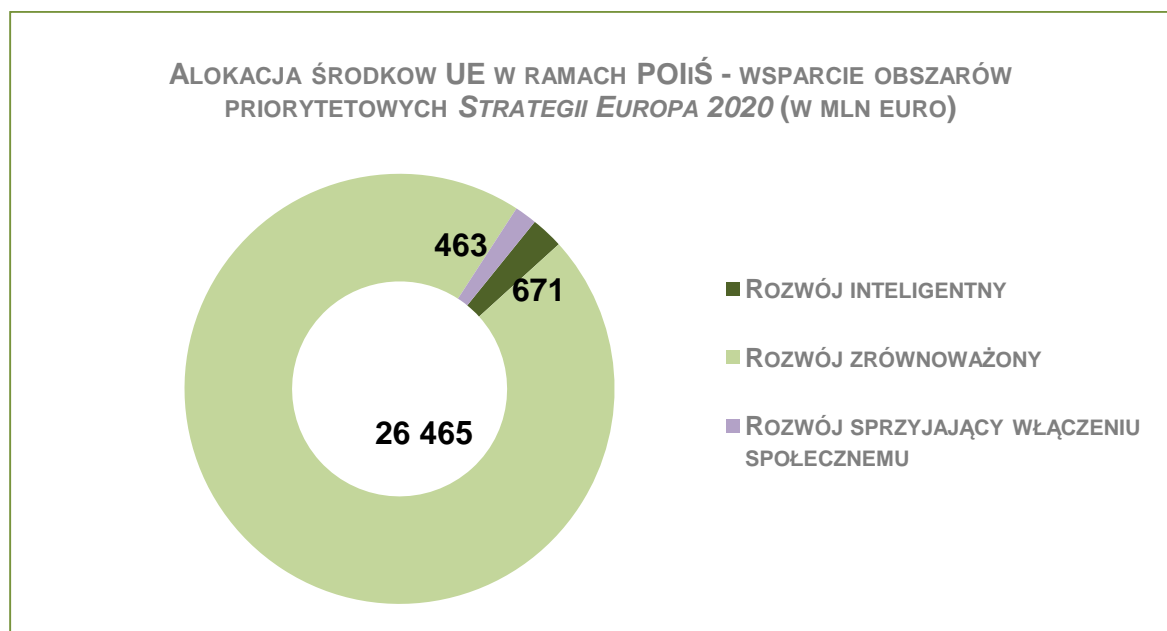
Środki kierowane na Rozwój inteligentny stanowią odpowiednio 671 mln euro, co stanowi 2,4% alokacji POIiŚ ukierunkowanej na osiąganie celów Strategii Europa 2020. W zakresie tego obszaru priorytetowego wsparcie POIiŚ udzielane jest w ramach 2 kategorii interwencji. Wsparcie priorytetu Rozwój inteligentny a zarazem inicjatyw flagowych **Unia innowacji**, Polityka przemysłowa w erze globalizacji oraz **Młodzież w drodze** realizowane jest poprzez dofinansowanie projektów w obszarach **Badania i rozwój, innowacje, przedsiębiorczość, Otoczenie biznesu oraz Edukacja.** Realizacja Strategii w zakresie inicjatyw Unia innowacji oraz Polityka przemysłowa w erze globalizacji ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak aby innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi przyczyniające się w konsekwencji do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. W ramach tego obszaru realizowane są projekty w ramach kategorii interwencji nr 02 *Infrastruktura B+RT* (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne

ośrodki kompetencji technologicznych (ok. 2% alokacji UE dla POIiŚ). Realizacja inicjatywy Młodzież w drodze ma na celu poprawę wyników systemu kształcenia oraz ułatwianie młodzieży wejścia na rynek pracy. Realizowane są tu projekty z kategorii interwencji nr 75 *Infrastruktura systemu oświaty*, na którą przeznaczona jest 0,4% całkowitej alokacji środków UE w ramach POIiŚ.

Środki kierowane na trzeci obszar priorytetowy - Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu stanowią 463 mln euro, co stanowi 1,6% alokacji POIiŚ ukierunkowanej na osiągnięcie celów Strategii Europa 2020. W tym obszarze realizowana jest inicjatywa flagowa Europejski program walki z ubóstwem a realizowane przedsięwzięcia dotyczą obszaru Walka z ubóstwem. Celem wsparcia w tym zakresie jest zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa. Realizowane w tym obszarze projekty podlegają kategorii interwencji nr 75 *Infrastruktura systemu oświaty* oraz nr 76 *Infrastruktura ochrony zdrowia* – środki UE alokowane na te kategorie interwencji stanowią łącznie niemal 2% całości alokacji UE w ramach POIiŚ.

Poniższe wykresy przedstawiają udział kwotowy alokacji POIiŚ we wsparciu poszczególnych obszarów priorytetowych, celów oraz inicjatyw flagowych Strategii Europa 2020.

WYKRES 11. OBSZARY PRIORYTETOWE STRATEGII EUROPA 2020, INDYKATYWNY PODZIAŁ ALOKACJI POIiŚ
(DANE W MLN EURO)

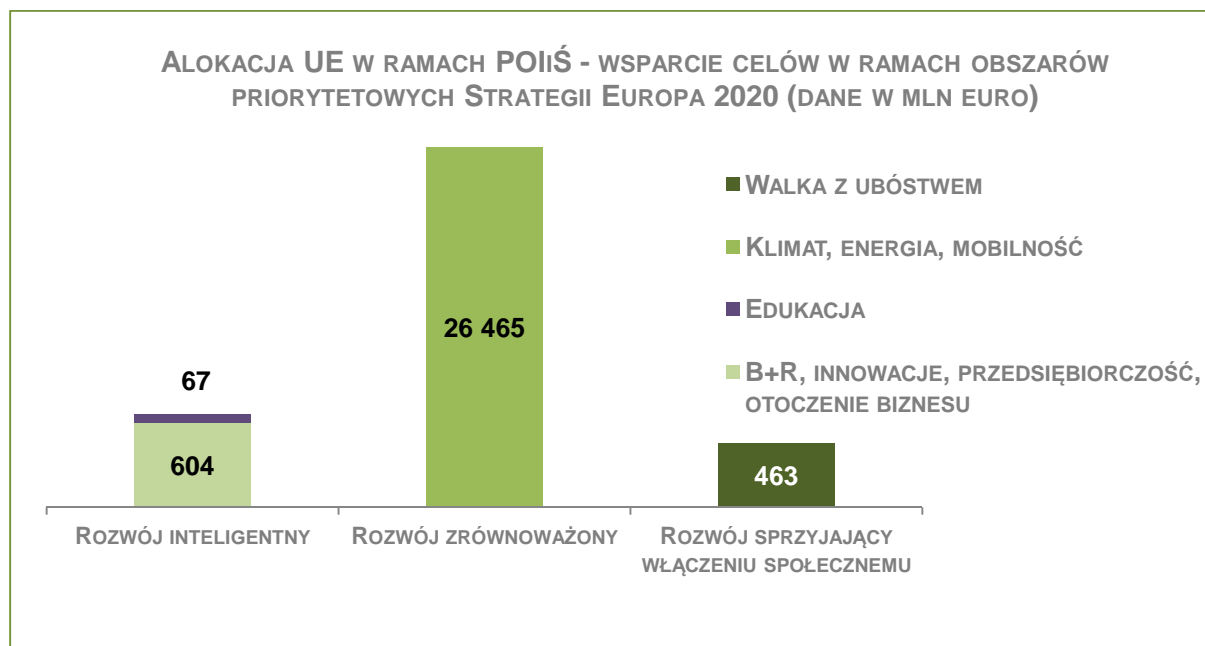

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE MIR NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 2007-2013)

W ramach trzech obszarów priorytetowych Strategii Europa 2020 środki POIiŚ przyczyniają się do realizacji 4 podstawowych celów, w tym przede wszystkim celu w obszarze Klimat, energia, mobilność. Ponadto, w ramach POIS wspierana jest realizacja celów w obszarach: Walka z ubóstwem, Edukacja oraz B+R, innowacje, przedsiębiorczość, otoczenie biznesu.

Indykatywny podział środków POIiŚ na wsparcie realizacji celów Strategii w ww. obszarach przedstawia poniższy wykres.

WYKRES 12. OBSZARY PRIORYTETOWE/CELE STRATEGII EUROPA 2020, INDYKATYWNY PODZIAŁ ALOKACJI POLIŚ (DANE W MLN EURO)

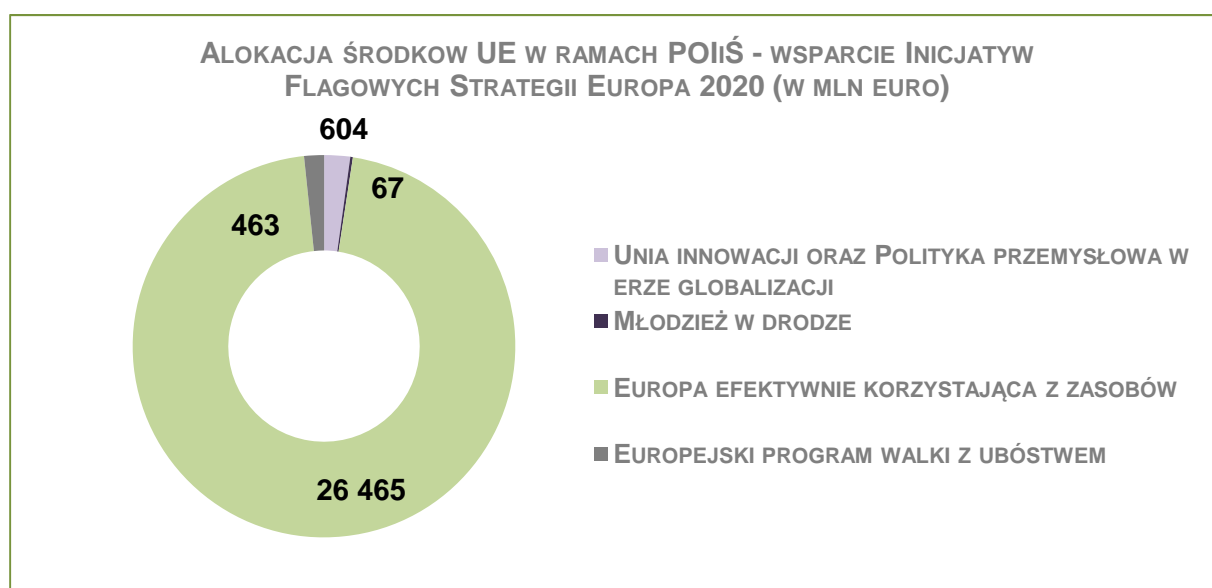

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE MIR NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 2007-2013).

W ramach środków POLIŚ dedykowanych obszarom priorytetowym Strategii Europa 2020 wspierane jest pięć spośród siedmiu inicjatyw flagowych. Są to: Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Unia innowacji oraz Polityka przemysłowa w erze globalizacji, Młodzież w drodze oraz Europejski program walki z ubóstwem. Z uwagi na charakter Programu oraz dofinansowanych w jego ramach przedsięwzięć, inicjatywą flagową w największym stopniu wspieraną w ramach POLIŚ jest Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Poniższy wykres przedstawia indykatywny podział środków POLIŚ kierowanych na poszczególne Inicjatywy flagowe Strategii Europa 2020.

WYKRES 13. INICJATYWY FLAGOWE STRATEGII EUROPA 2020, INDYKATYWNY PODZIAŁ ALOKACJI POLIŚ (DANE W MLN EURO).

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE MIR NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 2007-2013).

Szczegółowy podział alokacji UE w ramach POLiŚ na poszczególne kategorie interwencji wpisujące się w realizację Strategii Europa 2020 z wyszczególnieniem obszarów priorytetowych, celów i inicjatyw flagowych przedstawia **ZAŁĄCZNIK VI STRATEGIA EUROPA 2020**.

Odnosząc się do realizacji założeń Strategii Europa 2020 należy podkreślić, że jest to dokument o charakterze strategicznym, który na poziomie horyzontalnym dotyczy wielu obszarów aktywności społeczno-gospodarczej państw członkowskich. Taki charakter mają też sformułowane w dokumencie cele i obszary priorytetowe. Ich wdrożenie i realizacja wymagają zaś podjęcia na poziomie Państw członkowskich skonkretyzowanych zobowiązań osadzonych ściśle w realiach gospodarczo-społecznych danego kraju. Zobowiązania te są elementem Krajowego Programu Reform. Stąd analiza stopnia wdrożenia Strategii Europa 2020 w poszczególnych obszarach priorytetowych powinna być poparta odpowiednimi danymi na temat postępu prac w ramach KPR. Także analiza wkładu POLiŚ w realizację celów Strategii uwzględni zatem wkład Programu w realizację zapisów KPR.

Zidentyfikowane w ramach KPR obszary priorytetowe w dużej mierze pokrywają się z dziedzinami, których wsparcie przewidziane jest w ramach POLiŚ. Braki i niedostosowanie infrastrukturalne identyfikowane w KRP jako jedna z głównych barier rozwojowych Polski są także podstawowym wyzwaniem stawianym w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO) 2007-2013, a dalej realizowanego w ich ramach POLiŚ.

SEKTOR ŚRODOWISKO

Działania realizowane w sektorze środowiska w ramach POLiŚ wpisują się w założenia obszaru priorytetowego **Strategii Rozwój zrównoważony a zarazem inicjatywy flagowej Europa efektywnie korzystająca z zasobów**. Są to przedsięwzięcia realizowane w ramach kategorii interwencji: 44 Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi, 45 Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną, 46 Oczyszczanie ścieków, 47 Jakość powietrza, 48 Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń, 50 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów, 51 Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000), 53 Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym), 54 Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom. Celem szczegółowym Strategii, w którego realizację wpisują się priorytety I-V POLiŚ jest cel 3, zgodnie z którym:

- należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20%. w stosunku do poziomu z 1990 r.;
- 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych;
- efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%.

Wypełnienie ww. celów oparte jest o następujące założenia:

- budowanie bardziej konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej, która będzie korzystać z zasobów w sposób racjonalny i oszczędny;
- ochronę środowiska naturalnego, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zapobieganie utracie różnorodności biologicznej;
- wykorzystanie pierwszoplanowej pozycji Europy do opracowania nowych, przyjaznych dla środowiska technologii i metod produkcji;
- poprawienie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości – zwłaszcza w odniesieniu do MŚP.

W wyniku realizacji projektów POLiŚ w sektorze środowiska wdrażane są rozwiązania poprawiające stan środowiska, które w dużym stopniu pozwolą wypełnić braki w podstawowej infrastrukturze ochrony środowiska oraz zrealizować stawiane przed sektorem cele. Projektami, które w największym stopniu wpisują się w realizację tych założeń są:

- w priorytecie I - inwestycje dotyczące budowy bądź modernizacji oczyszczalni ścieków realizowane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, z uwzględnieniem kwestii dotyczących ograniczenia energochłonności procesu i przyczyniające się poprzez ochronę wód do ograniczenia utraty różnorodności biologicznej obszaru;
- w priorytecie II – projekty z zakresu gospodarki odpadami oraz projekty przyczyniające się do zabezpieczenia brzegów morskich przed erozją, co wpływa na wzrost gospodarczy regionu i jego atrakcyjność;

- w priorytecie III – projekty przyczyniające się do ochrony zasobów i przeciwdziałaniu zagrożeniom środowiska;
- w priorytecie IV – projekty nieinwestycyjne polegające na wdrożeniu systemów zarządzania środowiskowego oraz uzyskaniu eko-znaków dla produktów oraz inwestycyjne przyczyniające się do zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska, w tym emitowanych do powietrza, odprowadzanych ze ściekami oraz redukujące ilość wytwarzanych odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności recyklingu z uwzględnieniem Najlepszych Dostępnych Technika (BAT);
- w priorytecie V – projekty ograniczające degradację środowiska naturalnego, przeciwdziałające zmniejszaniu różnorodności biologicznej oraz projekty zwiększające świadomość społeczeństwa na temat zrównoważonego korzystania z zasobów środowiska.

KRAJOWY PROGRAM REFORM

Działania finansowane z POIiŚ w ramach sektora środowiska wpisują się w obszar KPR **Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego. (wersja pierwsza dokumentu zatwierdzona przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r.)**. Zgodnie z zapisami KPR inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska, w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, przeciwpowodziowej oraz gospodarki odpadami, należy zaliczyć do niezbędnych w kontekście zrównoważonego rozwoju kraju, bezpieczeństwa i jakości życia obywateli. Szczególną wagę ma w tym zakresie efektywność i racjonalność gospodarowania zasobami wodnymi oraz ograniczenie składowania odpadów i zwiększenie odzysku. Inwestycje w powyższych obszarach wspierane są w ramach POIiŚ.

Określone w KPR cele dla sektora środowiska będą osiągnęte także poprzez wdrożenie działań ujętych w dokumentach o charakterze strategicznym, w tym m. in. w **Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ)**. Jej głównym założeniem jest **zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego**. Jednym z priorytetowych obszarów, które warunkują osiągnięcie ww. celu są działania ukierunkowane na zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

Dodatkowo, Aktualizacje KPR 2013/2014 oraz 2014/2015 na bazie dokumentu wyjściowego określiły szczegółowe działania wpisujące się w realizację założeń KPR dla sektora. Wśród zadań dotyczących resortu środowiska wskazane zostały przede wszystkim działania o charakterze legislacyjnym oraz w zakresie analiz i planowania strategicznego. Wśród działań wspierających osiąganie celów środowiskowych wpisujących się w założenia Strategii Europa 2020 Krajowy Program Reform wymienia także działania związane z odchodzeniem od zasady bezpłatnego przydziału uprawnień do emisji na rzecz ich aukcyjnej sprzedaży oraz działania ukierunkowane na poprawę gospodarki odpadami i gospodarki wodnej. W powyższym zakresie podjęte zostały już istotne działania (m.in. wdrażanie w gminach nowego systemu gospodarki odpadami, Plan działania na rzecz strategicznego planowania w gospodarce wodnej). Na kolejne lata przewidziano kontynuację prac nad wdrażaniem w gminach nowego systemu gospodarki odpadami oraz kolejne działania legislacyjne i nowelizacje przepisów.

Wśród działań pośrednio wpisujących się w realizację celów Strategii Europa 2020 oraz inicjatyw przewodnich Krajowy Program Reform w zakresie środowiska wymienia m.in. wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia działań proekologicznych (konkurs Zielone Światło, PARP) oraz obliczenie wskaźników średniego narażenia dla miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. i aglomeracji oraz krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył drobny PM_{2,5} dla roku 2013 w celu strategicznego planowania i operacyjnego zarządzania środowiskiem oraz informowania społeczeństwa.

SEKTOR TRANSPORTU

Realizowane w priorytetach VI-VIII POIiŚ projekty wpisują się w kategorie interwencji 16-32 oraz 52, i przyczyniają się do realizacji celów Strategii Europa 2020 w jednym z trzech głównych obszarów priorytetowych – **Rozwój zrównoważony**, a w szczególności inicjatywy flagowej **Europa efektywnie korzystająca z zasobów**. Ww. inicjatywa dotyczy wsparcia gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej

korzystającej z zasobów środowiska oraz wspiera dążenia do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego. Projekty z sektora transportu przyczyniają się do realizacji ww. założeń głównie dzięki następującym działaniom:

- stworzenie inteligentnej, zmodernizowanej i wzajemnie połączonej infrastruktury transportowej (priorytet VI, VII i VIII);
- zapewnienie skoordynowanej realizacji projektów infrastrukturalnych w ramach sieci bazowej UE, które będą miały ogromne znaczenie dla efektywności całego systemu transportowego UE (projekty położone w sieci TEN-T realizowane w ramach priorytetu VI, VII oraz VIII);
- skierowanie uwagi na transport w miastach, które są źródłem dużego zagęszczenia ruchu i emisji (priorytet VII - działanie 7.3 *Transport miejski w obszarach metropolitalnych*);
- modernizację sektora transportu i zmniejszenie jego udziału w emisji związków węgla, co przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności, poprzez inteligentne zarządzanie ruchem, lepszą logistykę, dalsze ograniczanie emisji CO₂ pojazdów drogowych oraz w sektorze lotniczym i morskim (priorytet VII - działania: 7.1. *Rozwój transportu kolejowego*, 7.2 *Rozwój transportu morskiego*, 7.4. *Rozwój transportu intermodalnego*, 7.5. *Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych* oraz priorytet VIII – działania: 8.1. *Bezpieczeństwo ruchu drogowego*, 8.3. *Rozwój inteligentnych systemów transportowych*);
- przyspieszenie realizacji strategicznych projektów z dużą wartością dodaną ze strony Europy, mających na celu rozładowanie największych przeciążeń, przede wszystkim na odcinkach transgranicznych w węzłach intermodalnych – miasta, porty, platformy logistyczne (priorytet VII - działania: 7.2 *Rozwój transportu morskiego*, 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego*, priorytet VIII – działanie 8.1 *Bezpieczeństwo ruchu drogowego*).

Finansowane w ramach POIiŚ inwestycje w sektorze transportu stanowią dobry przykład wdrażania projektów realizujących cele Strategii Europa 2020. Służą one bowiem stworzeniu inteligentnej, zmodernizowanej i w pełni połączonej infrastruktury transportowej, w dużej części dotyczą sieci bazowej UE (przede wszystkim autostrady), a z uwagi na upłynnienie ruchu prowadzą do redukcji szkodliwej dla środowiska i klimatu jednostkowej emisji gazów cieplarnianych.

KRAJOWY PROGRAM REFORM

Działania podejmowane w ramach sektora transportu w POIiŚ wpisują się w jeden z obszarów priorytetowych KPR – Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego. Określone dla resortu transportu zadania w ramach KPR a także jego Aktualizacji 20013/2014 oraz 2014/2015 mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i legislacyjny oraz planistyczny. Wśród najważniejszych zadań o charakterze strategicznym podejmowanych w ramach tego obszaru można wymienić prace nad Strategią Rozwoju Transportu do 2020 (z perspektywą na 2030), wdrażanie **Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015, a w sektorze kolejowym Wieloletniego Programu Inwestycji Kolejowych do roku 2013**. W zakresie sektora kolei na obecnym etapie kluczowe pozostaje wdrażanie projektów infrastrukturalnych ujętych w WPIK oraz kontynuacja modernizacji dworców kolejowych. W ramach wsparcia sektora kolejowego jako istotne działania Aktualizacja KPR 2014/2015 wymienia także dalsze usprawnienia we wdrażaniu inwestycji infrastrukturalnych, zwiększenie bezpieczeństwa na kolei, poprawę jakości usług przewozowych świadczonych przez przewoźników kolejowych oraz wspomaganie rozwoju transportu intermodalnego.

W zakresie transportu drogowego w celu zwiększenia dostępności transportowej kluczowa pozostaje realizacja celów Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.). Aktualizacja KPR 2013/2014 wśród działań pośrednio wpisujących się w realizację celów Strategii Europa 2020 wymienia także budowę Systemu Zarządzania Ruchem na Autostradach i Drogach Ekspresowych jako elementu wdrożenia Krajowego Systemu Zarządzania Ruchem.

Działania wdrażane w ramach POIiŚ w sektorze transportu wpisują się w realizację celów i założeń określonych dla sektora w Krajowym Programie Reform. Przyczyniają się one bowiem do zwiększenia spójności krajowego systemu transportowego z systemem europejskim oraz poprawy stanu polskiej infrastruktury. Wśród celów KPR sfinansowanych w ramach POIiŚ jest również zwiększenie przepustowości polskich portów lotniczych oraz poprawa poziomu obsługi i bezpieczeństwa pasażerów, podniesienie znaczenia i konkurencyjności polskich portów morskich, wzrost ich rangi w międzynarodowej sieci transportowej. Realizowane inwestycje wpłyną także na zahamowanie

degradacji śródlądowych dróg wodnych i na tworzenie warunków dla przywracania żeglugi śródlądowej na niektórych odcinkach. Poprawa bezpieczeństwa ruchu oraz wykorzystania infrastruktury w systemie transportowym, wzrost efektywności transportu i ograniczenie jego negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne również należą do celów KPR, w które wpisują się działania Priorytetów VI-VIII POLiŚ.

Przedsięwzięcia finansowane środkami POLiŚ realizują zarówno założenia samego KPR a także ww. dokumentów strategicznych. Są to przede wszystkim:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego (priorytet VIII *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe*);
- modernizacja infrastruktury kolejowej (priorytet VII *Transport przyjazny środowisku, działanie 7.1 Rozwój transportu kolejowego*);
- realizacja Programu rozwoju sieci lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych (priorytet VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T, działanie 6.3 Rozwój sieci lotniczej TEN-T* oraz priorytet VIII *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe, działanie 8.4 Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego*);
- realizacja zadań związanych z rozwojem infrastruktury nawigacyjnej w ramach programów UE (priorytet VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T, działanie 6.3 Rozwój sieci lotniczej TEN-T*);
- utworzenie trzech autostrad morskich na Bałtyku, włączenie portu morskiego Police i odcinka Odrzańskiej Drogi Wodnej od Brzegu Dolnego do ujścia Nysy Łużyckiej do Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) (priorytet VII *Transport przyjazny środowisku, działanie 7.2 Rozwój transportu morskiego, działanie 7.4 Rozwój transportu intermodalnego* oraz działanie 7.5 *Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych*);
- wdrożenie Strategii rozwoju portów morskich do 2015 roku (priorytet VII *Transport przyjazny środowisku, działanie 7.2 Rozwój transportu morskiego, działanie 7.4 Rozwój transportu intermodalnego*);
- przygotowanie Strategii modernizacji infrastruktury śródlądowych dróg wodnych w Polsce do roku 2020 oraz Krajowego Programu wsparcia dla Żeglugi śródlądowej (priorytet VII *Transport przyjazny środowisku, działanie 7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych*);
- przygotowanie Strategii Inteligentnych Systemów Transportowych (ITS) w Polsce (priorytet VIII *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe, działanie 8.3 Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych*);
- realizacja działań na rzecz rozwoju transportu wodnego śródlądowego (priorytet VII *Transport przyjazny środowisku, działanie 7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych*).

SEKTOR ENERGETYKI

Istnienie nowoczesnej infrastruktury energetycznej jest warunkiem koniecznym do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020. Projekty realizowane w ramach priorytetów IX i X POLiŚ wpisują się w następujące kategorie interwencji: 39 Energia odnawialna: wiatrowa, 40 Energia odnawialna: słoneczna, 41 Energia odnawialna: biomasa, 43 Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią, 34 Energia elektryczna (sieci TEN-E), 35 Gaz ziemny, 36 Gaz ziemny (sieci TEN-E). Przedsięwzięcia w ramach ww. kategorii służą m.in.:

- wzrostowi efektywności energetycznej – działanie 9.1 *Wysokosprawne wytwarzanie energii*, 9.2 *Efektywna dystrybucja energii*, 9.3 *Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej*;
- osiągnięciu zrównoważonego rozwoju – działanie 9.4 *Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych*; działanie 9.5 *Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych*, działanie 9.6 *Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych*.
- wzmocnieniu bezpieczeństwa energetycznego – działanie 10.1 *Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego*, działanie 10.2 *Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji*;

- rozwojowi infrastruktury – działanie 9.4 *Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych*, 10.1 *Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego*, 9.2 *Efektywna dystrybucja energii* oraz 9.6 *Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych*.

Wszystkie te działania wpisują się w założenia 2 priorytetu Strategii Rozwój zrównoważony a zarazem inicjatywy flagowej Europa efektywnie korzystająca z zasobów i ukierunkowane są na wsparcie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Wdrożenie IX i X priorytetu POLiŚ przyczyni się także do realizacji celu 20/20/20 w zakresie klimatu i energii. Dla Polski cele na 2020 r. zostały określone na poziomie:

- 20% redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- 15% udziału OZE w konsumpcji energii;
- 20% wzrostu efektywności energetycznej.

KRAJOWY PROGRAM REFORM

Przedsięwzięcia finansowanie w ramach sektora energetyki POLiŚ wpisują się w obszar KPR Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego a zarazem w realizację celu Strategii Europa 2020 w zakresie klimatu i energii oraz pośrednio pozostałych celów. Interwencje w tym obszarze KPR mają na celu przezwyciężenie zidentyfikowanej dla Polski bariery wzrostu dotyczącej niedostatecznego ogólnego poziomu wydatków inwestycyjnych. Wdrożenie działań zaplanowanych w tym obszarze przyczyni się także do realizacji skierowanych do Polski zaleceń Rady UE.

Priorytet IX oraz X pozostają w bezpośrednim związku z zaleceniem nr 6 z 2011 r.¹⁰, które w części dotyczącej energetyki mówi o podjęciu środków służących poprawie zachęt dla inwestycji w moce wytwórcze w sektorze energii, mających na celu wspieranie niskoemisyjnych technologii, a także środków służących dalszemu rozwojowi transgranicznych międzysystemowych połączeń elektroenergetycznych sieci przesyłowych. Ponadto, w przedmiotowym zaleceniu mowa jest również o zwiększeniu wysiłków na rzecz poprawy zachęt dla inwestycji w moce wytwórcze energii i efektywność energetyczną w całym łańcuchu energetycznym, przyspieszeniu rozbudowy elektroenergetycznej sieci przesyłowej, w tym transgranicznych połączeń międzysystemowych, wyeliminowaniu przeszkód w transgranicznej wymianie energii elektrycznej.

W szczególności rozwojowi mocy wytwórczych w sektorze energii i poprawie efektywności energetycznej oraz rozbudowie sieci przesyłowych, służą działania: 9.1 *Wysokosprawne wytwarzanie energii*; 9.2 *Efektywna dystrybucja energii*, 9.3 *Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej*; 9.4 *Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych* wsparte projektami realizowanymi w ramach działania 10.1 *Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego*.

Natomiast rozwojowi sektora OZE w Polsce służą działania POLiŚ: 9.4 *Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych* oraz 9.5 *Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych* wsparte projektami realizowanymi w ramach działań 9.6 *Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych* oraz 10.3 *Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii*.

Aktualizacja KPR 2014/2015 w zakresie związanym ze wzrostem zrównoważonym w dziedzinie energetyki wskazuje na inwestycje w odnawialne źródła energii oraz stworzenie odpowiednich regulacji prawnych w tym zakresie.

SEKTOR KULTURY

W ramach XI priorytetu POLiŚ realizowane są projekty, które wpisują się w założenia Strategii Europa 2020 zarówno w aspekcie różnorodności kulturowej, poszanowania równouprawnienia, bogactwa europejskiego dziedzictwa kulturowego, jak również innowacyjności i unikalności zastosowanych rozwiązań. Sektor kultury wpisuje się w realizację Strategii zarówno w sensie ekonomicznym, jako istotny czynnik rozwoju kraju poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i podnoszenie jakości życia mieszkańców, jak i czynnik budowy społeczeństwa opartego na wiedzy oraz kapitału społecznego.

¹⁰ Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie krajowego programu reform Polski z 2011 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę zaktualizowanego programu konwergencji na lata 2011–2014 (2011/C 217/02).

W ramach priorytetu wsparciem objęte są projekty innowacyjne polegające m.in. na digitalizacji zabytkowych zasobów czy też tworzeniu wirtualnych instytucji kultury. Podczas wyboru projektów priorytetowo traktowano inwestycje o unikalnym charakterze, w których zastosowano innowacyjne rozwiązania organizacyjne, techniczne i technologiczne.

W sektorze kultury w ramach POLiŚ realizowane są przedsięwzięcia wpisujące się m.in. w kategorię interwencji 75 Infrastruktura systemu oświaty. Kategoria ta realizuje założenia Strategii Europa 2020 w dwóch obszarach priorytetowych: **Rozwój inteligentny i Rozwój** sprzyjający włączeniu społecznemu. W ramach obszaru Edukacja projekty z sektora kultury wpisują się w założenia inicjatywy flagowej **Młódzież w drodze** poprzez uatrakcyjnienie i wsparcie jakości systemów kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach edukacji. Przykładami projektów, które realizują założenia ww. inicjatywy są m.in. **Budowa i uruchomienie Galerii Europa - Daleki Wschód przy Muzeum "Manggha" w Krakowie** oraz **Budowa nowoczesnego obiektu dydaktyczno-kulturalnego Zespołu Szkół Plastycznych w Częstochowie**. Natomiast w ramach obszaru **Walka z ubóstwem** realizowana jest inicjatywa flagowa Europejski program walki z ubóstwem, gdzie projekty z sektora kultury umożliwiają również osobom ubogim i wykluczonym społecznie aktywne uczestniczenie w życiu społecznym. Przykładem projektu przyczyniającego się do włączenia społecznego i walki z dyskryminacją oraz codziennymi przeszkodami z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne jest projekt **Rewitalizacja i digitalizacja jedynej w Polsce barokowej rezydencji królewskiej w Wilanowie**.

Projekty wspierane środkami POLiŚ w ramach sektora kultury wpisują się także w pozostałe inicjatywy flagowe. Przykładem projektu realizującego cele inicjatywy Unia innowacji jest projekt Budowa Centrum Nauki Kopernik w Warszawie (interaktywna edukacja kulturalna i naukowa, obejmująca nauki ścisłe, przyrodnicze i humanistyczne, upowszechniająca warszawski, krajowy i zagraniczny dorobek kulturowy i naukowy). W celu inicjatywy **Europejska Agenda Cyfrowa** wpisują się zaś projekty Konserwacja i digitalizacja przedwojennych filmów fabularnych w Filmotece Narodowej w Warszawie oraz Modernizacja siedziby Narodowego Instytutu Audiowizualnego w Warszawie, w ramach którego stworzona zostanie profesjonalna i kompleksowa linia do digitalizacji materiałów audiowizualnych oraz powstaną narzędzia do rekonstrukcji obrazu i dźwięku. W zakresie związanym z zatrudnieniem wskazać można przykłady projektów spójnych z inicjatywą flagową **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** (projekty Przebudowa i rozbudowa Szkoły Muzycznej w Gdyni wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia, Budowa nowego budynku Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Karola Szymanowskiego we Wrocławiu).

Zgodnie ze zobowiązaniem nałożonym przez KE na stronę polską dodatkowa alokacja przyznana priorytetowi XI z krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego została przeznaczona na projekty spójne ze Strategią Europa 2020. Wszystkie projekty sfinansowane z tych środków oceniane były zgodnie z opracowaną na potrzeby wypełnienia ww. obowiązku Listą sprawdzającą dla instytucji oceniającej wnioski o dofinansowanie w ramach XI priorytetu Kultura i dziedzictwo kulturowe POLiŚ w zakresie oceny kryterium formalnego – Strategiczny charakter projektu. Ocenione w ten sposób projekty, które ostatecznie otrzymały wsparcie ze środków priorytetu XI, były zgodne z celami poszczególnych inicjatyw flagowych UE:

- Unia Innowacji – 20% projektów;
- Europejska Agenda Cyfrowa – 40% projektów;
- Młódzież w drodze – 70% projektów;
- Europa efektywnie korzystająca z zasobów – 15% projektów;
- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – 60% projektów;
- Europejski program walki z ubóstwem – 35% projektów.

Każdy z projektów wpisywał się w cele co najmniej jednego z ww. dokumentów.

Na koniec okresu sprawozdawczego postęp rzeczowy we wdrażaniu Priorytetu XI obrazujący realizację celów Strategii Europa 2020 i jej inicjatyw flagowych przedstawiał się następująco:

- odrestaurowano, wyremontowano, wybudowano bądź przebudowano 70 obiektów dziedzictwa kulturowego i instytucji kultury, które odwiedzane były rocznie przez 6,3 mln osób – w obiektach zastosowane zostały, zgodnie z założeniami Projektów przewodnich *Unia Innowacji* i *Europejska Agenda Cyfrowa*, innowacyjne, w tym cyfrowe, rozwiązania w zakresie

prezentacji zasobów kultury ogółowi społeczeństwa, co sprzyja uwolnieniu jego potencjału innowacyjnego;

- powstało lub zostało zmodernizowanych 18 obiektów szkolnictwa artystycznego, w których kształciło się w 2014 roku 4764 uczniów i 2427 studentów – w zmodernizowanych i wyposażonych w nowoczesny sprzęt placówkach, mogą oni korzystać z bardziej atrakcyjnej oferty edukacyjnej, lepiej dostosowanej do potrzeb rynku pracy, co wpisuje się w cele Projektów przewodnich *Młódzież w drodze* i *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*;
- w obiektach dziedzictwa kulturowego, instytucjach kultury, szkołach i uczelniach artystycznych, które zakończyły realizację projektów XI priorytetu POIiŚ utworzonych zostało 618 nowych miejsc pracy i tym samym realizowany jest jeden z nadrzędnych celów wskazanych w dokumencie, dotyczący wzrostu wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat do poziomu 75%.

KRAJOWY PROGRAM REFORM

Zgodnie z zapisami KPR rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej, w tym zwiększenie dostępu do kultury i usług kulturalnych (finansowanie budowy i modernizacji infrastruktury kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego) ma istotne znaczenie dla rozwoju kapitału społecznego, osiągania spójności społecznej i ekonomicznej oraz będzie sprzyjało włączeniu społecznemu, zapobieganiu pogłębiania się nierówności i wyrównaniu dostępu do usług wysokiej jakości.

Działania podejmowane w ramach sektora kultury wpisują się w dwa obszary KPR, a mianowicie Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego oraz Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Dzięki wparciu projektów w ramach działania 11.3 *Infrastruktura szkolnictwa artystycznego* poprawia się baza edukacyjna szkół i uczelni artystycznych – zwiększa się powierzchnia i następuje modernizacja obiektów infrastrukturalnych, jak również znajdujące się w nich pracownie dydaktyczne (ceramiczne, jubilerskie, graficzne, wzornictwa, budowy instrumentów, techniki nagraniowej i akustyki, technik multimedialnych, fotografii itp.) wyposażane są w nowoczesny sprzęt. W efekcie nauka dzieci i młodzieży może odbywać w warunkach umożliwiających osiągnięcie znacznie lepszych wyników nauczania. Wykorzystanie w procesie nauczania wysokiej jakości profesjonalnego sprzętu dydaktycznego umożliwia z jednej strony pełniejszy rozwój talentów młodych ludzi, a z drugiej strony wpływa na wzrost ich konkurencyjności na rynku pracy poprzez nabycie przydatnych w późniejszej pracy specjalistycznych umiejętności. Sprzyja temu również wprowadzanie do szkół i uczelni innowacyjnych profili kształcenia, uwzględniających aktualne potrzeby rynku pracy. Zgodnie z zapisami Aktualizacji 2014/2015 Krajowego Programu Reform w ramach innowacji nietechnologicznych przewidziano wsparcie dla projektów z zakresu przemysłów kreatywnych, w tym wzornictwa. Ciekawymi przykładami mogą być tutaj wzornictwo przemysłowe na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu i Łodzi oraz Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu, czy też jubilerstwo w Szkole Plastycznej w Częstochowie. Dostosowany do wymagań pracodawców program nauczania umożliwia wzrost kompetencji uczniów i studentów w ściśle sprofilowanym kierunku, a tym samym zapewnia dopływ wykwalifikowanej kadry na rynek przemysłów kultury. Ogromne znaczenie ma tu również bezpośrednia współpraca szkół i uczelni z przedsiębiorcami w postaci organizowanych praktyk, szkoleń, konferencji, wizyt studyjnych i staży, skutkiem czego kształtowane są trwałe powiązania branżowe w regionie i kraju.

Tym samym poprzez realizację w ramach priorytetu XI inwestycji w szkolnictwo artystyczne Polska wypełnia zalecenia Rady UE w zakresie KPR, mające na celu zmniejszenie bezrobocia wśród ludzi młodych - opuszczający dofinansowane szkoły i uczelnie absolwenci mogą wchodzić na rynek pracy jako wykwalifikowani specjaliści posiadający poszukiwaną przez pracodawców wiedzę i umiejętności.

Aktualizacja KPR 2014/2015 wśród istotnych działań wspierających realizację celów Strategii Europa 2020 wymienia m.in. realizację Programu Wieloletniego Kultura+, Priorytetu Digitalizacja w celu digitalizacji i udostępnienia obiektów polskiego dziedzictwa kulturowego oraz rozbudowy infrastruktury służącej digitalizacji. W ramach projektowanego wsparcia projektów w ramach obszarów i technologii o największym potencjale rozwoju w Aktualizacji KPR 2014/2015 przewidziano także przeprowadzenie badania społecznego Określenie instrumentów wsparcia MKiDN dla podmiotów działających w obszarze przemysłów kultury i kreatywnych.

SEKTOR ZDROWIA

Projekty realizowane w ramach XII priorytetu (kategoria interwencji 76 Infrastruktura ochrony zdrowia) wpisują się w 3 priorytet Strategii Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którą KE określiła jako inicjatywę flagową Europejski program walki z ubóstwem.

Niska kondycja zdrowotna społeczeństwa bywa głównym powodem ubóstwa, obniżając zdolność do pracy oraz powodując wzrost wydatków na opiekę zdrowotną i leczenie. W związku z tym istotnym komponentem programów zwalczania ubóstwa jest wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy poprzez m.in.: obniżenie poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań powstających w wyniku wypadków i innych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz zapewnianie dostępu do opieki zdrowotnej wysokiej jakości.

Jednym z kluczowych czynników obniżenia poziomu śmiertelności oraz niepełnosprawności, zwłaszcza z powodu zdarzeń nagłych (wypadków, katastrof) oraz chorób układu krążenia, jest rozwój zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego. Realizacja projektów, które uzyskały wsparcie z EFRR w ramach POIiŚ, przyczynia się do przełożenia celu określonego w Strategii Europa 2020 na wyraźne korzyści i powoduje odczuwalną różnicę w życiu obywateli. W efekcie interwencji zachowana zostanie zasada „złotej godziny”, tj. rozpoczęcie specjalistycznego leczenia szpitalnego w czasie nie przekraczającym 60 minut od zgłoszenia zdarzenia medycznego, poprzez dotarcie zespołów ratunkowych do osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowia lub życia w czasie nie dłuższym niż 8 minut w aglomeracji miejskiej i 15 minut poza aglomeracją miejską. Służą temu nie tylko odpowiedniej jakości specjalistyczne środki transportu sanitarnego, ale także odpowiednia infrastruktura lądowisk dla śmigłowców ratunkowych oraz infrastruktura szpitalnych oddziałów ratunkowych i centrów urazowych.

Warto podkreślić, iż zaproponowane działania w obszarze zdrowia wpisują się również w pośrednio w realizację inicjatywy flagowej Unia innowacji, mającej na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.

KRAJOWY PROGRAM REFORM

Działania realizowane w ramach priorytetu XII wpisują się w priorytet KPR Aktywność dla wzrostu sprzyjającemu włączeniu społecznemu – Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w którym działania na rzecz ograniczenia skali ubóstwa i wykluczenia społecznego będą koncentrowały się w znacznej mierze na zwiększeniu szans na zatrudnienie osób defaworyzowanych na rynku pracy, m.in. o złym stanie zdrowia. Czynnikiem wpływającym na ryzyko zagrożenia ubóstwem doprowadzającym do wykluczenia społecznego jest ograniczony dostęp do usług zdrowotnych. Zakupiony sprzęt medyczny oraz modernizacja podmiotów leczniczych ze środków EFRR zwiększa dostęp do usług medycznych.

Ponadto, inwestycje w ramach priorytetu XII POIiŚ wpisują się w KPR w obszar priorytetowy Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego. Realizacji ww. obszaru służyć ma m.in. zadanie Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej – inwestycje w infrastrukturę społeczną m.in. w zakresie ochrony zdrowia umożliwiają uwolnienie potencjału regionów oraz zapobiegają pogłębianiu się nierówności i sprzyjają włączeniu społecznemu. Zgodnie z KPR działania mają zostać ukierunkowane na poprawę m.in. dostępności systemu ochrony zdrowia poprzez inwestycje podnoszące jakość i konkurencyjność świadczenia usług zdrowotnych (modernizacja placówek świadczących usługi medyczne, zakup nowoczesnego sprzętu diagnostycznego i leczniczego). Projekty realizowane w ramach priorytetu XII spełniają te założenia, a w ich efekcie następuje przebudowa, rozbudowa, remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia wraz z zakupem aparatury obrazowej oraz wyrobów medycznych służących do diagnostyki i terapii. Realizacja działań w powyższym zakresie została także uwzględniona w Aktualizacji 2014/2015 Krajowego Programu Reform. Zgodnie z zapisami dokumentu przewidziano szereg działań ukierunkowanych na poprawę stanu zdrowia dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym m.in. programy dożywiania, budowę i wdrażanie elektronicznej platformy usług publicznych w zakresie ochrony zdrowia w celu poprawy jakości obsługi pacjenta oraz planowania opieki zdrowotnej, realizację programów zdrowotnych w celu przeciwdziałania dezaktywizacji zawodowej spowodowanej stanem zdrowia, a w szczególności inwestycje

w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym w celu zwiększenia dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych. Zgodnie z zapisami Aktualizacji KPR 2014/2015 szczególny nacisk położony będzie na realizację programów zdrowotnych i inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym w celu zwiększenia dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych oraz przeciwdziałania dezaktywizacji zawodowej spowodowanej stanem zdrowia oraz dostosowanie kompetencji kadr medycznych do zmieniającej się sytuacji demograficznej i poprawy opieki nad osobami w podeszłym wieku.

SEKTOR SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Realizowane w ramach XIII osi priorytetowej POLiŚ projekty ukierunkowane są na inwestycje spójne z priorytetami i celami Strategii Europa 2020. Przedsięwzięcia z sektora szkolnictwa wyższego w ramach POLiŚ wpisują się bezpośrednio w priorytet Strategii Europa 2020 Rozwój inteligentny oraz pośrednio w priorytet Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Projekty finansowane środkami POLiŚ w zakresie szkolnictwa wyższego realizują następujące cele Strategii:

- cele związane z edukacją, dotyczące problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmujące ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 45%;
- zwiększenie zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat z obecnych 69% do co najmniej 71% (wartość wskaźnika dla UE to 75%), między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- inwestycje w działalność badawczo-rozwojową (B+R) na poziomie 1,7% (w UE 3%) PKB.

Wpływ projektów POLiŚ na realizację powyższych celów realizowany jest m.in. poprzez: podniesienie jakości kształcenia w zakresie nowoczesnych technologii, rozszerzenie dostępu studentów do nowoczesnych narzędzi i technik informacyjnych, w tym zwłaszcza Internetu szerokopasmowego, stworzenie warunków dla rozszerzenia udziału szkół wyższych w realizowaniu europejskich projektów edukacyjnych i badawczych.

Wszystkie projekty POLiŚ z sektora szkolnictwa wyższego wpisują się w realizację Strategii Europa 2020, natomiast, przykładami szczególnie efektywnych projektów z tego sektora są przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane przez Uniwersytet Śląski w Katowicach, Politechnikę Śląską, Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Uniwersytet Łódzki, Politechnikę Świętokrzyską oraz Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie. Beneficjenci ci w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów zakładanych w KPR tworząc najwięcej miejsc pracy i najwięcej nowych miejsc dla przyszłych studentów.

Ponadto, ożywienie programu modernizacji szkolnictwa wyższego (programów nauczania, zarządzania i finansowania), poprzez wsparcie w ramach POLiŚ zainicjowało opracowanie zasad ramowych dotyczących polityki zatrudnienia absolwentów. Uczelnie, które otrzymały wsparcie w ramach priorytetu XIII POLiŚ zapewniają odpowiedni poziom inwestycji w systemy kształcenia i szkolenia na wszystkich stopniach, stosują zintegrowane podejście w każdym segmencie systemu uwzględniając przy tym kluczowe kompetencje, zwiększają otwartość i znaczenie systemów kształcenia poprzez utworzenie krajowej struktury kwalifikacji i lepsze łączenie rezultatów procesu kształcenia z potrzebami rynku pracy, ułatwiają wchodzenie na rynek pracy.

Należy podkreślić, że infrastruktura dydaktyczna w XIII prioryecie, tj. inwestycje w sprzęt i pracownie dydaktyczne oraz laboratoria o wysokim stopniu zaawansowania technologicznego przystosowane do kształcenia na priorytetowych kierunkach studiów, umożliwiają przygotowanie studentów zarówno w zakresie teorii jak i praktycznych umiejętności na poziomie spełniającym standardy europejskie. Jednym ze sposobów realizacji Strategii jest zwiększanie liczby studentów studiów na kierunkach ścisłych i technicznych, między innymi poprzez realizację rządowego programu kierunków zamawianych. XIII priorytet POLiŚ stanowi również zaplecze infrastrukturalne dla kierunków zamawianych. Występuje bowiem ścisła korelacja dowodząca komplementarności projektów realizowanych w ramach priorytetu IV Szkolnictwo wyższe i Nauka Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki z priorytetem XIII POLiŚ, co przyczynia się do podniesienia ogólnej jakości kształcenia studentów, przede wszystkim dzięki możliwości korzystania z nowoczesnej aparatury, odbywania

zajęć w nowych laboratoriach i salach dydaktycznych z szerokim dostępem do nowoczesnych technologii oraz umożliwienie współpracy nie tylko regionalnej, ale i międzynarodowej.

Lepszy poziom kształcenia przekłada się zaś na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Większe możliwości w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej we wszystkich sektorach gospodarki oraz efektywniejsze korzystanie z zasobów poprawiają konkurencyjność Polski i sprzyjają tworzeniu nowych miejsc pracy.

KRAJOWY PROGRAM REFORM

Realizacja projektów w ramach priorytetu XIII wpisuje się w obszar KPR Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego i przyczynia się bezpośrednio do wypełnienia Zalecenia Rady w sprawie Krajowego Programu Reform Polski z 2012 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na lata 2012-2015 (Country Specific Recommendations).

Polska w drugiej połowie 2011 r. przystąpiła do reformy szkolnictwa wyższego mającej na celu m.in. wzmocnienie powiązań pomiędzy uniwersytetami a biznesem oraz odniesienie się do problemu niedopasowania umiejętności kształconych kadr do potrzeb stanowisk pracy, jak również zwiększenie elastyczności oferowanych kursów i ich lepsze dostosowanie do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Realizacja tych założeń i podniesienie potencjału uczelni uzależnione jest w dużej mierze od możliwości istniejącej infrastruktury naukowo-dydaktycznej. Wsparcie w ramach perspektywy 2007-2013 odpowiada na zapotrzebowanie uczelni na dużą infrastrukturę budowlaną, która była niejednokrotnie dotknięta niedoinwestowaniem ze środków budżetowych. W tym aspekcie wsparcie unijne pozwoliło uczelniom na duże inwestycje infrastrukturalne, które bez niego nie byłyby możliwe do zrealizowania w okresie 2 do 5 lat.

Infrastruktura dydaktyczna wsparta w XIII priorytecie umożliwia przygotowanie studentów zarówno w zakresie teorii, jak i praktycznych umiejętności. Potencjał dydaktyczny rozwijany jest m.in. poprzez tworzenie na uczelniach centrów naukowo-dydaktycznych z zakresu nowoczesnych technologii, które wspierają nie tylko jeden kierunek priorytetowy, ale najczęściej ich grupę, bądź w przypadku największych projektów, konglomerat kierunków priorytetowych.

Należy podkreślić, że projekty priorytetu XIII wypełniają tę lukę i bezpośrednio przyczyniają się do dostosowania przygotowania absolwentów do potrzeb rynku pracy, w szczególności poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii i wiedzy praktycznej.

Cele Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020¹¹ są komplementarne z założeniami Strategii Europa 2020, m.in. w zakresie tzw. technologii ogólnego zastosowania (ICT, nanotechnologia czy biotechnologia) jako stymulatory zwiększenia produktywności i rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Bez zaplecza infrastrukturalnego kształcenie na wskazanych kierunkach mogłoby okazać się nieadekwatne do rzeczywistych realiów zapotrzebowania rynku i umiejętności praktycznego wykorzystania koniecznych kompetencji absolwentów.

Aktualizacja 2014/2015 Krajowego Programu Reform wskazuje na konieczność dalszych działań w obszarze szkolnictwa wyższego ukierunkowanych na wsparcie działalności badawczo-rozwojowej. W ramach działań planowanych do realizacji zapisy dokumentu podkreślają w szczególności konieczność stworzenia mechanizmów finansowania infrastruktury badawczej i działalności jednostek naukowych, realizację programów naukowo-badawczych, wspieranie projektów w ramach obszarów i technologii o największym potencjale rozwoju.

W zakresie celów rozwojowych w obszarze edukacji należy podkreślić, że Polska wg danych KE, jako jedno z niewielu państw UE osiągnęła zalecane wartości najważniejszych wskaźników. Podobnie w przypadku wynikającego ze Strategii Europa 2020 celu dot. odsetka młodzieży niekontynuującej nauki jest już osiągnięta. Dalsze wyzwania dotyczą zatem kolejnego wskaźnika, tj. zwiększenia odsetka osób w wieku 30-34 lat z wykształceniem wyższym do co najmniej 40%.

Działania przewidziane w zaktualizowanym KPR dla sektora szkolnictwa to m. in. zmiany legislacyjne (zmiany w Prawie o szkolnictwie wyższym) oraz kontynuacja reformy szkolnictwa wyższego, wdrażanie zasad finansowania szkolnictwa wyższego opartych o ocenę jakości, oraz wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni. Na lata 2014-2015 przewidziano także realizację zadań z zakresu wsparcia współpracy szkół z pracodawcami (m.in. programy sektorowe badań przemysłowych i prac

¹¹ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony/srk_2020.aspx.

rozwojowych dla kluczowych gałęzi przemysłu, Program Top 500 Innovators), programu kierunków zamawianych oraz modernizacji krajowego systemu kwalifikacji a także stworzenie mechanizmów finansowania infrastruktury badawczej i działalności jednostek naukowych.

STAN REALIZACJI STRATEGII EUROPA 2020 NA PODSTAWIE UMÓW O DOFINANSOWANIE I WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ

Do końca okresu sprawozdawczego w ramach POIiŚ zostało podpisanych 2 453 umów o dofinansowanie dla projektów realizujących cele Strategii Europa 2020. Całkowita wartość tych projektów to ponad 27,95 mld euro, co stanowi ponad 97% wartości wszystkich podpisanych umów w POIiŚ. Projekty te realizowane są w ramach wszystkich sektorów POIiŚ i wpisują się w 33 kategorie interwencji, które w ramach POIiŚ realizują cele Strategii.

Najwyższa kwotowo wartość wsparcia UE została udzielona projektom w ramach kategorii 21 Autostrady (sieci TEN-T) – ponad 8,4 mld euro, co stanowi ponad 30% dofinansowania UE przyznanego w ramach wszystkich podpisanych umów realizowanych w ramach kategorii wpisujących się w realizację Strategii. Kolejne kategorie interwencji o wysokiej wartości dofinansowania UE to 46 Oczyszczanie ścieków oraz 17 Kolej (sieci TEN-T). Łączna wartość dofinansowania UE zakontraktowanego dla projektów w tych kategoriach to odpowiednio niemal 3 mld euro i 2,5 mld euro.

Dofinansowanie UE, które zostało już rozliczone i ujęte we wnioskach o płatność dla projektów wpisujących się w cele Strategii Europa 2020 wynosi łącznie 20,8 mld euro. Stanowi to ok. 97% całości dofinansowania UE rozliczonego w ramach POIiŚ oraz 74,4% wartości zakontraktowanej dla projektów z kategorii realizujących cele Strategii.

Najwyższa kwotowo wartość dofinansowania UE została rozliczona w ramach projektów z kategorii 21 Autostrady (sieci TEN-T). Wnioski o płatność złożone w ramach projektów z tej kategorii opiewają na ponad 7,9 mld euro, co stanowi niemal 94% wartości zakontraktowanej dla tej grupy projektów oraz ponad 37% całości wydatków wykazanych we wnioskach o płatność dla projektów wpisujących się w cele Strategii Europa 2020. Kategoriami, w ramach których poziom rozliczenia zakontraktowanych środków jest najwyższy są 48 Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz 20 Autostrady. W ramach ww. kategorii poziom rozliczenia zakontraktowanych środków UE wynosi odpowiednio – 98% oraz 97%. Należy podkreślić, że w przypadku 12 kategorii interwencji poziom wydatków ujętych we wnioskach o płatność przekracza 75% wartości zakontraktowanej dla danej kategorii.

Tabela poniżej przedstawia wartość podpisanych umów w części dofinansowania UE oraz wartość wniosków o płatność w części UE, która została przeznaczona na realizację projektów wpisujących się w cele Strategii Europa 2020, w podziale na kategorie interwencji.

TABELA 3. WARTOŚĆ KONTRAKTACJI I WYDATKOWANIA DLA PROJEKTÓW NA REALIZACJĘ STRATEGII EUROPA 2020 W PODZIALE NA KATEGORIE INTERWENCJI (DANE W MLN EURO)

Kategorie interwencji POIiŚ 2007-2013 wpisujące się w realizację Strategii Europa 2020	Umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
	dofinansowanie UE (mln euro)	
02 Infrastruktura B+RT	646	453
16 Kolej	1 431	524
17 Kolej (sieci TEN-T)	2 490	1 179
18 Tabor kolejowy	231	54
19 Tabor kolejowy (sieci TEN-T)	217	141
20 Autostrady	1 799	1 749
21 Autostrady (sieci TEN-T)	8 450	7 948
22 Drogi krajowe	1 887	1 438
26 Transport multimodalny	88	31
27 Transport multimodalny (sieci TEN-T)	70	28
28 Inteligentne systemy transportu	120	52

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

Kategorie interwencji POIŚ 2007-2013 wpisujące się w realizację Strategii Europa 2020	Umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
	dofinansowanie UE (mln euro)	
29 Porty lotnicze	379	243
30 Porty	630	467
31 Śródlądowe drogi wodne (regionalne i lokalne)	88	56
34 Energia elektryczna (sieci TEN-E)	208	81
35 Gaz ziemny	316	228
36 Gaz ziemny (sieci TEN-E)	346	297
39 Energia odnawialna: wiatrowa	313	268
40 Energia odnawialna: słoneczna	1,5	0
41 Energia odnawialna: biomasa	78	64
43 Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	363	273
44 Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	910	477
45 Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	10	4
46 Oczyszczanie ścieków	2 989	2 108
47 Jakość powietrza	141	99
48 Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	37,3	36,5
50 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	39	10
51 Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)	90	71
52 Promowanie czystego transportu miejskiego	2 319	1 626
53 Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)	735	373
54 Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	0,4	0,4
75 Infrastruktura systemu oświaty	130	111
76 Infrastruktura ochrony zdrowia	400	332
RAZEM (dane w euro)	27 952 631 937	20 821 974 574

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 2007-2013)

Efekty rzeczowe realizowanych projektów POIŚ zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV** Postęp fizyczny wg priorytetów oraz w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

PRZYKŁADY PROJEKTÓW EFEKTYWNYCH Z PUNKTU WIDZENIA STRATEGII EUROPA 2020

SEKTOR ŚRODOWISKO

TYTUŁ PROJEKTU: OPRACOWANIE PLANÓW OCHRONY PARKU NARODOWEGO UJŚCIE WARTY ORAZ OBSZARU PLC 080001 UJŚCIE WARTY

DZIAŁANIE: 5.3. OPRACOWANIE PLANÓW OCHRONY

BENEFICJENT: PARK NARODOWY UJŚCIE WARTY

WOJEWÓDZTWO: LUBUSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 611 TYS. EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 520 TYS. EURO

DATA ZAKOŃCZENIA: 30 CZERWCA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Celem projektu jest opracowanie projektu planu ochrony dla Parku Narodowego Ujście Warty i dla obszaru Natura 2000 PLC 08001 Ujście Warty leżącego w granicach PN - opracowanie projektu planu ochrony dla obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLC 08001 Ujście Warty leżącej poza granicami parku. Sporządzenie planu ochrony następuje w kilku etapach: po pierwsze zgromadzona jest wiedza na temat zasobów parku (faza inwentaryzacyjna), po drugie następuje etap tzw. syntezy (faza wnioskowa), po trzecie przygotowany zostaje projekt (faza formalno-prawna). Proces tworzenia planu ochrony wymaga udziału społeczeństwa. Opracowanie planu stworzy więc możliwość zarówno działań informacyjnych, jak i dyskusji oraz składania wniosków przez szeroko rozumianą grupę osób i podmiotów zainteresowanych. Wnioski wynikające z planu ochrony, który opracowywany jest na okres 20 lat, zostaną uwzględnione w zapisach prawa miejscowego.

ZDJĘCIE 1 PARK NARODOWY UJŚCIE WARTY

ŹRÓDŁO: PARK NARODOWY UJŚCIE WARTY

TYTUŁ PROJEKTU: UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ W GMINIE DĄBROWA GÓRNICZA – ETAP I

DZIAŁANIE: 1.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W AGLOMERACJACH POWYŻEJ 15 TYS. RLM

BENEFICJENT: GMINA DĄBROWA GÓRNICZA

WOJEWÓDZTWO: ŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 121 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 60 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA: 31 GRUDNIA 2015 R.

Charakterystyka projektu: Projekt ma na celu: rozwiązanie problemu transportu i oczyszczania ścieków z terenu miasta Dąbrowa Górnicza. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do:

- zwiększenia dostępności mieszkańców do sieci kanalizacji sanitarnej,
- zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych na terenie miasta oraz zapewnienie zgodności z normami oczyszczania obowiązującymi w Polsce i Unii Europejskiej,
- zabezpieczenie wód podziemnych przed przedostawaniem się do nich zanieczyszczeń (likwidacja przydomowych zbiorników bezodpływowych),
- poprawa warunków sanitarnych na terenach w pobliżu cieków wodnych poprzez zaniechanie zrzutów ścieków nieczyszczonych oraz zmniejszenie ryzyka zachorowań wśród mieszkańców,
- dzięki zapewnieniu podstawowej infrastruktury technicznej nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego oraz zostaną stworzone bardziej korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

W ramach uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej dotychczas wybudowano lub zmodernizowano ok. 227 km sieci (w tym 116 km kanalizacji sanitarnej, 52 km wodociągu, 59 km kanalizacji deszczowej). Prace budowlane prowadzone były jednocześnie w dziesięciu dzielnicach miasta, co przełożyło się na 7 Kontraktów na roboty budowlane. Obszar, na którym pracował ciężki sprzęt to powierzchnia ponad 1 tys. ha. Odtworzono ponad 680 tys. m² nawierzchni, w ponad 170 dąbrowskich ulicach. Podczas realizacji inwestycji w mieście wybudowano 21 obiektów tłoczni ścieków sanitarnych, 2 przepompownie ścieków deszczowych oraz 1 zbiornik retencyjny ścieków deszczowych. W projekcie zastosowano wysokiej jakości materiał, nowoczesną technologię i urządzenia spełniające najnowsze wymogi.

W ramach projektu planowane jest podłączenie do miejskiego systemu kanalizacji sanitarnej około 16 190 osób. Z sieci kanalizacji sanitarnej korzystać będą również wszystkie podmioty gospodarcze i jednostki użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie gminy (w tym ok. 5% nowych użytkowników z tej grupy).

ZDJĘCIE 2 ZBIORNIK AWARYJNY ŚCIEKÓW W STRZEMIESZYCACH WIELKICH ORAZ TŁOCZNIA AWALIFT PODCZAS MONTAŻU

ŹRÓDŁO: GMINA DĄBROWA GÓRNICZA

SEKTOR TRANSPORTU

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA OBWODNICY AUGUSTOWA

DZIAŁANIE: 6.1. ROZWÓJ SIECI DROGOWEJ TEN-T

BENEFICJENT: GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD

WOJEWÓDZTWO: PODLASKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 191 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 96 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA: 31 GRUDNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Inwestycja polega na zaprojektowaniu i budowie obwodnicy Augustowa poprzez budowę drogi ekspresowej nr 61 oraz drogi krajowej nr 8, o długości ok. 34,24 km i zlokalizowana jest w północno - wschodniej części Polski na terenie województwa podlaskiego. Inwestycja zlokalizowana jest w sieci TEN-T. Głównym celem projektu jest stworzenie bezpiecznego odcinka ekspresowej trasy drogowej stanowiącej fragment korytarza transeuropejskiego nowej sieci TEN-T, zapewniającego wysoki komfort dalekobieżnego ruchu drogowego o dużych prędkościach podróży, poprawiającego dostępność komunikacyjną Polski i połączeń międzyregionalnych w ramach nowej sieci TEN-T, podniesienie komfortu życia mieszkańców miasta Augustów i okolic, podwyższenie komfortu jazdy podróżujących, zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa wszystkim użytkownikom projektowanej drogi, wzrost atrakcyjności terenów, poprawa konkurencyjności gospodarczej regionu, poprawa stanu środowiska naturalnego. Inwestycja wpisuje się w cele szczegółowe VI osi priorytetowej POLiŚ, realizuje także wytyczne 1.1.1 Strategicznych Wytycznych Wspólnoty, powtórzone w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007-2013 – rozszerzenie i poprawa infrastruktury transportowej oraz spełnia cel zasadniczy *Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015*¹².

ZDJĘCIE 3 OBWODNICA AUGUSTOWA

ŹRÓDŁO: WWW.OBWODNICA-AUGUSTOWA.PL

TYTUŁ PROJEKTU: POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA POPRZECZ ZABUDOWĘ NOWYCH ROZJAZDÓW KOLEJOWYCH O PODWYŻSZONYM STANDARDZIE KONSTRUKCYJNYM

DZIAŁANIE: 7.1. ROZWÓJ TRANSPORTU KOLEJOWEGO

BENEFICJENT: PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A.

WARTOŚĆ PROJEKTU: 144 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 99 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA: 31 GRUDNIA 2015 R.

¹² Źródło: Wniosek o dofinansowanie dla projektu *Budowa Obwodnicy Augustowa*.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Przedmiotem projektu są prace na 697 rozjazdach, 31 liniach kolejowych, 142 posterunkach ruchu w 17 Zakładach Linii Kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz remont 4 przejazdów kategorii A, powiązanych z lokalizacją niektórych rozjazdów. Zadania inwestycyjne objęte projektem zlokalizowane są w obrębie czternastu województw: dolnośląskiego, opolskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego oraz zachodniopomorskiego.

Głównym celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa ruchu pociągów oraz likwidacja zagrożeń eksploatacyjnych poprzez zabudowę nowych rozjazdów wyposażonych w nowoczesne elementy sterowania ruchem kolejowym nowej generacji. Realizacja Projektu pozwoli na likwidację istniejących ograniczeń prędkości na 43 rozjazdach kolejowych i zapobiegnie wprowadzeniu planowanych ograniczeń prędkości na pozostałych rozjazdach.

ZDJĘCIE 4 ROZJAZD KOLEJOWY

ŹRÓDŁO: PKP PLK S.A.

SEKTOR ENERGETYKI

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA DWUDZIESTU DWÓCH ELEKTROWNI WIATROWYCH O ŁĄCZNEJ MOCY 45,1 MW W GMINIE LEGNICKIE POLE

DZIAŁANIE: 9.4 WYTWARZANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

BENEFICJENT: EWG TACZALIN SP. Z O.O.

WOJEWÓDZTWO: DOLNOŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 61 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 9,6 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA: 30 LISTOPADA 2013 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Celem inwestycji była budowa 22 elektrowni wiatrowych, o mocy 2,05 MW każda, w gminie Legnickie Pole. Łączna zainstalowana moc farmy wiatrowej to 45,1 MW. Ilość wyprodukowanej energii elektrycznej szacuje się na 115 510 MWh/rok (rzeczywista ilość energii, jaka trafia do sieci elektroenergetycznej), co odpowiada produktywności na poziomie 121 010 MWh/rok brutto (zgodnie ze sporządzonym raportem wietrzności).

ZDJĘCIE 5 WIDOK NA ELEKTROWNIE WIATROWE W GMINIE LEGNICKIE POLA

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI POIiŚ W 2014 R. W SEKTORZE GOSPODARKI (MG)

SEKTOR KULTURY

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA NOWEGO BUDYNKU ORAZ ROZBUDOWA ISTNIEJĄCEGO BUDYNKU AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE

DZIAŁANIE: 11.3 INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA ARTYSTYCZNEGO

BENEFICJENT: AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE

WOJEWÓDZTWO: MAZOWIECKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 13,4 MLN EURO

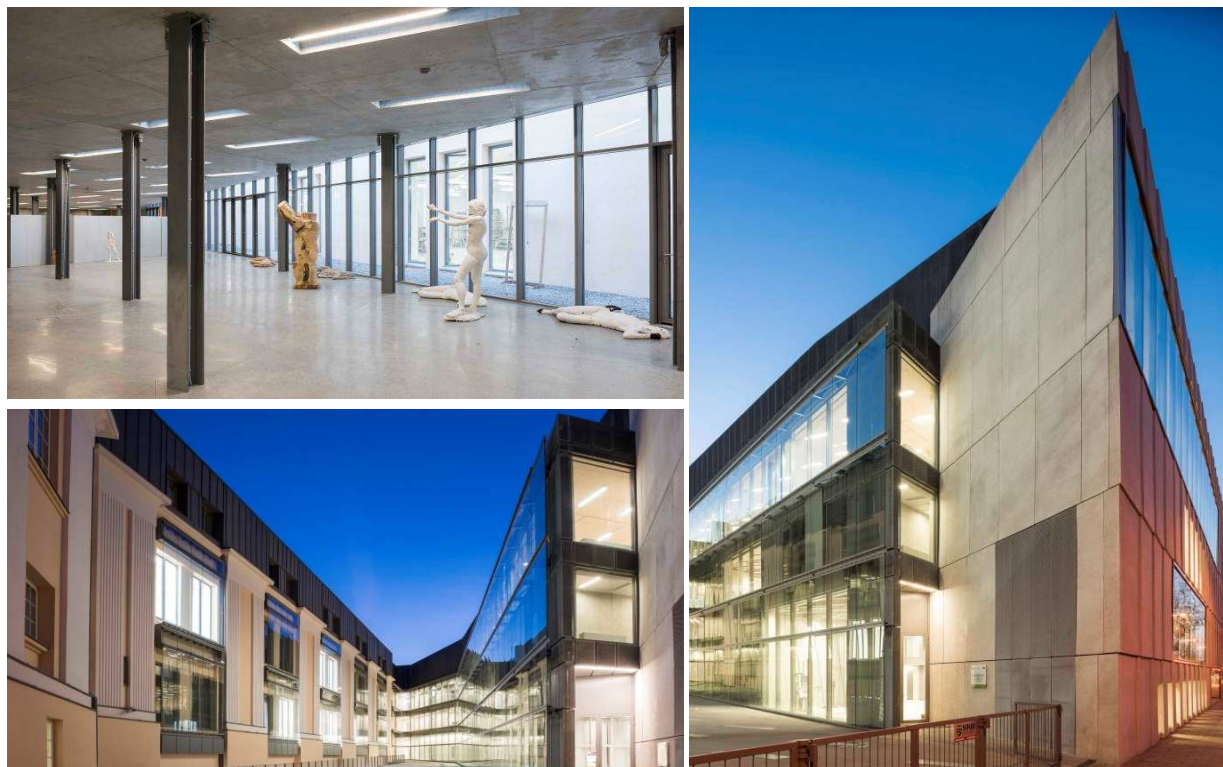
WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 8,3 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 MAJA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Głównym celem realizowanej inwestycji było zwiększenie dostępu do edukacji artystycznej i kultury, w tym poszerzanie oferty edukacyjnej poprzez utworzenie nowoczesnej bazy warsztatowej o wysokim standardzie oraz zwiększenie dostępu do nowych i innowacyjnych kierunków kształcenia.

Realizacji tego celu służyła m.in. rewitalizacja i rozbudowa znajdującego się na warszawskim Powiślu, zabytkowego gmachu warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

ZDJĘCIE 6 BUDOWA NOWEGO BUDYNKU ORAZ ROZBUDOWA ISTNIEJĄCEGO BUDYNKU AKADEMII SZTUK
PIĘKNYCH W WARSZAWIE

FOT. PAWEŁ ULATOWSKI

SEKTOR ZDROWIA

TYTUŁ PROJEKTU: ROZBUDOWA SZPITALA KLINICZNEGO NR 1 - CENTRUM DIAGNOSTYKI I LECZENIA NOWOTWORÓW DZIEDZICZNYCH PUM

DZIAŁANIE: 12. 2. INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ OCHRONY ZDROWIA O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

BENEFICJENT: POMORSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY W SZCZECINIE

WOJEWÓDZTWO: ZACHODNIOPOMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 15,2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 10,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA: 30 LISTOPADA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Przedsięwzięcie powyższe to inwestycja o charakterze szpitalnym z towarzyszącymi elementami dydaktyki. Docelowo obiekt przeznaczony będzie dla klinik onkologicznych ze wspólnym zespołem sal operacyjnych. W obiekcie przewidziano powierzchnię pod nowoczesną diagnostykę tj. tomografię pozytonową PET oraz przyszłą terapię izotopową. Obiekt zlokalizowany jest na terenie Szpitala klinicznego Nr 1 przy ulicy Unii Lubelskiej 1 w Szczecinie. Docelowym efektem realizacyjnym przedmiotowego zadania jest Centrum Diagnostyki i Leczenia Nowotworów Dziedzicznych PUM. Będzie to nowoczesna baza kliniczna dla onkologii nowotworów dziedzicznych, w której to dziedzinie szczeciński ośrodek uzyskał poziom i uznanie międzynarodowe. Lokalizacja w jednym obiekcie klinik onkologicznych z odpowiednim zapleczem operacyjnym i diagnostycznym w bezpośrednim sąsiedztwie zaplecza naukowego z tej dziedziny, to prosta droga do postępu w leczeniu chorób nowotworowych. W ramach projektu zostaną wykonane roboty budowlane oraz zakupiony zostanie sprzęt i aparatura medyczna.

ZDJĘCIE 7 CENTRUM DIAGNOSTYKI I LECZENIA NOWOTWORÓW DZIEDZICZNYCH PUM

ŹRÓDŁO: CENTRUM DIAGNOSTYKI I LECZENIA NOWOTWORÓW DZIEDZICZNYCH PUM

SEKTOR SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

TYTUŁ PROJEKTU: UNIWERSYTECKIE CENTRUM BIOLOGII MEDYCZNEJ W POZNANIU

DZIAŁANIE: 13.1 INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

BENEFICJENT: UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO W POZNANIU

WOJEWÓDZTWO: WIELKOPOLSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 16,6 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 10,8 MLN EURO

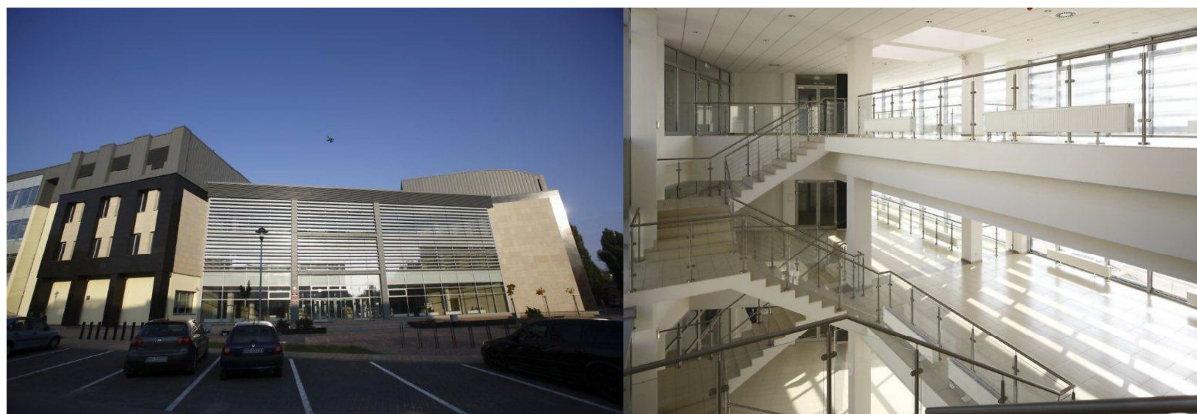
DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 STYCZNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Głównym celem projektu jest podniesienie jakości kształcenia na wydziałach medycznych takich, jak: lekarski I i II, farmaceutyczny i nauk o zdrowiu.

W ramach projektu wybudowano i wyposażono Uniwersyteckie Centrum Biologii Medycznej. Obiekt posiada strefę edukacyjną (sale wykładowe, sale seminaryjne i ćwiczeniowe), laboratoryjną (pracownia biologii molekularnej, pracownia biochemii, laboratorium ogólne – biochemiczne, pracownia cytologii, laboratorium izotopowe, pracownia RTG i pracownia mikroskopii), pracy naukowej (pomieszczenia pracy wraz z sekretariatami, sale konferencyjne, biblioteki). Ponadto obiekt wyposażony jest w zespół pomieszczeń sanitarno-higienicznych wraz z szatnią oraz pomieszczenia pomocnicze (magazyny, pomieszczenia gospodarcze). Budynek przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wejścia pozbawione są schodów i progów, a windy umożliwiają dostęp do poszczególnych kondygnacji.

W obiekcie prowadzone są zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunków medycznych z zakresu biologii czy biochemii. W wyniku realizacji projektu stworzono nowoczesny ośrodek akademicki o zasięgu ogólnokrajowym.

ZDJĘCIE 8 UNIWERSYTECKIE CENTRUM BIOLOGII MEDYCZNEJ W POZNANIU

ŹRÓDŁO: UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO W POZNANIU

2.1.6.5. STRATEGIA UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO

Działania Instytucji Zarządzającej na rzecz realizacji SUE RMB w 2014 r. były skoncentrowane przede wszystkim na odpowiednim przygotowaniu się do kolejnej perspektywy finansowej. Działania te prowadzone były w ramach procesu negocjacji Programu z KE i polegały z jednej strony na takim wypracowaniu zapisów dokumentu, które należy uwzględnićby potencjał SUE RMB dla osiągnięcia przyjętych celów interwencji POLiŚ. Z drugiej strony polegały na informowaniu pozostałych instytucji systemu wdrażania POLiŚ o wymogach, jakie będą wiązać się z uwzględnieniem priorytetów SUE RMB w działaniach przyszłego Programu Operacyjnego (budowanie świadomości SUE RMB). Istotną różnicą w porównaniu z Programem na lata 2007-2013 było wpisanie odniesień do strategii w ramach poszczególnych osi priorytetowych adekwatnych do zakresu SUE RMB oraz umieszczenie w strukturze dokumentu odrębnego podrozdziału dedykowanego SUE RMB. W tej części opisany został wkład Programu w osiągnięciu celów SUE RMB ze wskazaniem na najbardziej istotne obszary priorytetowe, które będą wspierane w ramach Programu. **Należą do nich następujące obszary priorytetowe: Transport, Energy, Bio, Agri, Hazards, Nutri, Ship, Safe, Secure, Culture, Tourism, Health.**

Mając na uwadze przyjętą architekturę Programu, wkład POLiŚ w osiągnięcie celów SUE RMB należy ocenić jako znaczący. W ocenie Instytucji Zarządzającej POLiŚ, nie ma zasadniczej sprzeczności programowej pomiędzy oboma dokumentami strategicznymi poza faktem, że SUE RMB ma charakter szerszy (dotyczy kompleksowej wizji rozwoju makroregionu) i wykracza poza ramy wsparcia infrastruktury rozwoju zrównoważonego, co jest zasadniczym celem POLiŚ.

Mając na uwadze wnioski z przeprowadzonego w 2011 r. badania ewaluacyjnego, poświęconego m.in. kompleksowej analizie relacji POLiŚ 2007-2013 a SUE RMB, przyjęto, że jednym ze sposobów na budowanie świadomości beneficjentów jest szerokie podkreślenie w zapisach programowych

związków POLiŚ z celami SUE RMB. Kolejnym etapem działań jest odpowiednie przygotowanie dokumentów wdrożeniowych, takich jak Szczegółowy opis osi priorytetowych POLiŚ, w tym kryteriów wyboru projektów.

Obok podjętych działań na rzecz SUE RMB w ramach prac nad POLiŚ, ważne jest, oprócz poszukiwania części wspólnych Programu z problematyką SUE RMB – podejmowanie współpracy i działań partnerskich na rzecz strategii. Wyzwaniem pozostanie zwłaszcza zwiększenie poczucia odpowiedzialności (ownership) w realizacji strategii tak na poziomie krajowym, jak regionalnym i lokalnym. Pozwoli to na odejście od stosowanego dotychczas wąskiego i fragmentarycznego podejścia (wskazywania pojedynczych działań) na rzecz współpracy, jako mechanizmu pozwalającego na osiągnięcie celów strategii bez konieczności zapewnienia dodatkowych środków finansowych.

Strategicznym zamierzeniem IZ POLiŚ jest podjęcie w latach 2014-2020 najważniejszych problemów związanych z realizacją SUE RMB wskazanych w ww. badaniu, do których oprócz niskiego poziomu wiedzy o Strategii zaliczono brak szerszej współpracy beneficjentów z podmiotami z regionu Morza Bałtyckiego i w efekcie niski stopień usieciowienia podmiotów. Projekty realizowane przez podmioty nie włączone w sieć regionalną nie mają szansy na umiędzynarodowienie, a co za tym idzie – czerpanie korzyści z komplementarności oraz uzyskanie efektów synergicznych.

Zastosowanie rozwiązań sprzyjających rozwojowi współpracy z partnerami na obszarze makroregionu Morza Bałtyckiego będzie wyzwaniem koniecznym do podjęcia na etapie wdrażania Programu, tak aby działania instytucji znalazły wyraz w podejściu beneficjentów widzących we współpracy element zwiększający efektywność i sukces przedsięwzięcia.

2.2. INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM

System zarządzania i kontroli POLiŚ zaprojektowany został w sposób mający zagwarantować przestrzeganie polityk wspólnotowych. Projekty wdrażane w ramach Programu muszą być realizowane zgodnie z prawem wspólnotowym. W szczególności system zakłada, że każdy projekt na każdym etapie realizacji poddawany jest weryfikacji w zakresie zgodności z obowiązującym prawem wspólnotowym, m.in. w obszarach zamówień publicznych, ochrony środowiska, ochrony przyrody oraz pomocy publicznej. Na etapie oceny wniosku o dofinansowanie weryfikowane jest spełnianie przez potencjalnych beneficjentów kryteriów takich jak: gotowość techniczna projektu do realizacji (posiadanie wymaganych prawem dokumentów, zgodność z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego), gotowość organizacyjno-instytucjonalna (posiadanie procedur zawierania umów), zgodność projektu z wymaganiami prawa ochrony środowiska, efektywność energetyczna stosowanych rozwiązań, a ponadto, dla niektórych typów projektów, pozytywny wpływ na politykę horyzontalną równości szans. Weryfikacja realizacji polityk wspólnotowych przez beneficjentów odbywa się także poprzez kontrolę wniosków beneficjentów o płatność, a także podczas kontroli realizacji projektu na miejscu. Procedury realizacji tych czynności kontrolnych opisują wydane przez IZ Wytyczne w zakresie kontroli realizacji POLiŚ. Wytyczne opisują także szczegółowo kontrolę procedur zawierania umów (w tym kontrolę ex-ante).

2.2.1. PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA W PROGRAMIE

Odnosząc się do poszczególnych aktów prawnych KE wskazała na następujące problemy:

DYREKTYWA RADY 91/271/EWG Z DNIA 21 MAJA 1991 R. DOTYCZĄCA OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH (TZW. DYREKTYWA ŚCIEKOWA)

Kwestia wadliwej transpozycji dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (dyrektywa ściekowa) do krajowego porządku prawnego została rozwiązana.

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

DYREKTYWA 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Z DNIA 23 PAŹDZIERNIKA 2000 R. USTANAWIAJĄCA RAMY WSPÓLOTOWEGO DZIAŁANIA W DZIEDZINIE POLITYKI WODNEJ (TZW. RAMOWA DYREKTYWA WODNA)

PRACE PLANISTYCZNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ RDW

Trwają prace nad aktualizacją programu wodno-środowiskowego kraju, planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy. Działania te zgodnie z RDW mają się zakończyć w IV kw. 2015 r. 25 listopada 2014 r. rozpoczęły się konsultacje projektu aktualizacji planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy. Konsultacje potrwać do 22 czerwca 2015 r.

W związku z uwagami KE dotyczącymi Planów Gospodarowania Wodami uzgodniono z KE, że strona polska opracuje przejściowe dokumenty strategiczne, tzw. Master Plany dla obszaru dorzecza Wisły i Odry. Master Plany stanowią przejściowy dokument strategiczny. Dokument ten jest uzupełnieniem obowiązujących planów gospodarowania wodami do czasu ich aktualizacji w 2015 r. i powinien zapewnić zgodność projektów przeciwpowodziowych z prawodawstwem europejskim i ustawodawstwem krajowym. Master Plany zostały poddane konsultacjom społecznym, a następnie 26 sierpnia 2014 r. przyjęte przez Radę Ministrów.

PRACE LEGISLACYJNE – ZMIANA USTAWY PRAWO WODNE

12 lipca 2014 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 poz. 850). Nowelizacja transponuje brakujące przepisy RDW, w tym normuje kwestię prac utrzymaniowych.

Procedowana jest kolejna zmiana ustawy Prawo wodne, która ma na celu zmianę nieefektywnego systemu zarządzania gospodarką wodną w Polsce, w tym systemu finansowania utrzymania wód oraz realizacji inwestycji w gospodarce wodnej. Projekt ustawy został opracowany na podstawie przyjętego przez Radę Ministrów (21 października 2014 r.) Projektu założeń do ustawy Prawo wodne. Zakłada się, że przepisy ustawy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.¹³

14 listopada 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2014 poz. 1482).

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

2.2.2. ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z PRAWEM ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Zapewnienie zgodności realizowanego Programu z prawodawstwem krajowym i wspólnotowym w zakresie zamówień publicznych następuje poprzez odpowiednie regulacje (m.in. wytyczne wydawane przez IZ POLiŚ, rekomendacje, zalecenia) obowiązujące w systemie wdrażania POLiŚ. Zasady zawierania umów dotyczące udzielania zamówień publicznych w oparciu o przepisy ustawy Pzp, jak i procedur dla zamówień niepodlegających tym przepisom zostały określone w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POLiŚ.

Beneficjenci są zobowiązani do zawierania umów z wykonawcami zgodnie z przepisami ustawy Pzp, w każdym przypadku gdy wymóg jej stosowania wynika z tej ustawy. W pozostałych przypadkach, gdy umowy zawierane są z pominięciem obowiązku stosowania ustawy Pzp, przy dokonywaniu wyboru wykonawcy zamówienia nie można pominąć zasad wynikających bezpośrednio z Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (swobodny przepływ towarów, prawo przedsiębiorczości, swobodę świadczenia usług, niedyskryminację i równe traktowanie, przejrzystość, proporcjonalność i wzajemne uznawanie). W odniesieniu do zamówień nieobjętych zakresem stosowania ustawy Pzp, normy na które powołuje się KE w Komunikacie wyjaśniającym dotyczącym prawa wspólnotowego

¹³ 23 marca 2015 r. MliR poinformowało Komitet do Spraw Europejskich (KSE), że podtrzymuje niektóre wcześniejsze uwagi do projekt ustawy *Prawo wodne* i poprosiło, aby dalsze rozstrzygnięcia zapadły w ramach uzgodnień dokonywanych przez Stały Komitet Rady Ministrów.

obowiązującego w dziedzinie udzielania zamówień, które nie są lub są jedynie częściowo objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych, 2006/C 179/02, zostały odzwierciedlone w zasadach zawierania umów określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków. Poza koniecznością stosowania ustawy Pzp, w Wytycznych przewidziano następujące trzy tryby zawierania umów:

- tryb aukcji albo przetarg zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego (K.C.) – beneficjenci, którzy nie są zobowiązani do stosowania Pzp powinni, co do zasady zawierać umowy w formie pisemnej w drodze aukcji albo przetargu, o którym mowa w K.C., z uwzględnieniem zasad zawartych w ww. Komunikacie KE;
- tryb przewidujący udzielenie zamówienia po uprzednim dokonaniu rozeznania rynku - dotyczy przede wszystkim umów o małej wartości, a więc poniżej 14 tys. euro (np. udzielanie usług niepriorytetowych określonych w art. 5 ust. 1 ustawy Pzp). Tego rodzaju umowy powinny być zawierane, co do zasady w formie pisemnej, w sposób efektywny, po dokonaniu rozeznania rynku;
- tryb pozwalający na zapewnienie efektywności wydatku bez konieczności stosowania rozeznania rynku - zarezerwowany do szczególnych rodzajów umów np. nabycie nieruchomości czy dla umów z zakresu prawa pracy.

Weryfikacja prawidłowości zawierania umów dokonywana jest na podstawie Wytycznych w zakresie kontroli realizacji POIiŚ, które określają szczegółowy zakres weryfikacji, minimalną próbną zamówień, które muszą zostać skontrolowane w ramach danego projektu.

W trakcie weryfikacji instytucje stosują także listy sprawdzające, których minimalny zakres został określony przez IZ POIiŚ. W przypadku wykrycia nieprawidłowości ustalana część lub całość wydatków zostaje uznana za niekwalifikowalną i jest korygowana na etapie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność, bądź na etapie weryfikacji Poświadczenia i deklaracji wydatków wraz z wnioskiem o płatność do KE. Dodatkowo, informacje o wykrytych nieprawidłowościach są zgłaszane odpowiednim instytucjom (w tym KE).

W 2014 r. Instytucja Zarządzająca przeprowadziła także kilka kontroli RPD PT na miejscu realizacji danego projektu, której elementem także była kontrola procedur udzielania zamówień publicznych przeprowadzonych w IW. Weryfikacja/kontrola obejmowała przede wszystkim naruszenia ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

W wyniku przedmiotowych weryfikacji wykryto m.in. następujące naruszenia:

- naruszenie art. 7 ust. 1 w zw. z art. 22 ust. 4 Pzp, poprzez opisanie w sposób niekonkretny oraz niejednoznaczny warunków szczegółowych udziału w postępowaniu w zakresie dotyczącym doświadczenia wykonawcy;
- naruszenie art. 32 ust. 1 i 2 poprzez dokonanie podziału zamówienia, co spowodowało brak szacowania wartości zamówienia;
- naruszenie art. 7 ust. 1 w zw. z art. 22 ust. 4 Pzp, poprzez sformułowanie warunku udziału w postępowaniu w sposób niekonkretny oraz niejednoznaczny;
- naruszenie art. 7 ust. 1 Pzp, w zw. z art. 22 ust. 4 ustawy PZP poprzez dokonanie opisu sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia, w sposób który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję oraz nie zapewnia równego traktowania wykonawców.

Naruszenia te zostały obłożone sankcją w postaci nałożenia stosownej korekty finansowej.

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

2.2.3. POMOC PUBLICZNA

Zasady przyznawania pomocy publicznej są zgodne z zatwierdzonymi dla POIiŚ Programami pomocowymi. Wszystkie podmioty biorące udział we wdrażaniu POIiŚ w zakresie realizacji form wsparcia objętych zasadami pomocy publicznej są zobowiązane stosować obowiązujące akty prawne stanowiące podstawę dla udzielania pomocy publicznej.

Do końca omawianego okresu sprawozdawczego pomocą publiczną oraz pomocą de minimis objęte zostało 520 projektów, których wartość kwalifikowana wyniosła 10,4 mld euro (według podpisanych umów o dofinansowanie). Projekty te realizowane są w:

- sektorze środowiska (działania 2.1, 4.1 - 4.6),
- sektorze transportu (działanie 6.3, 7.1, 7.3 i 7.4),
- sektorze energetyki (działania 9.1, 9.2, 9.4, 9.6 oraz 10.1, 10.2, 10.3).

Kwota przekazanej pomocy publicznej w części odpowiadającej środkom UE wyniosła 3,5 mld euro. Beneficjentami pomocy publicznej są między innymi małe i średnie przedsiębiorstwa. Projekty realizowane przez MŚP stanowią 24% wszystkich projektów objętych pomocą publiczną oraz pomocą de minimis. Wartość kwalifikowanego wsparcia przekazana dotychczas dla tej kategorii beneficjentów wyniosła 748,8 mln euro, co stanowi 11% łącznej kwoty wypłaconej beneficjentom realizującym projekty finansowane z pomocy publicznej.

2.2.4. ZASADA RÓWNOŚCI SZANS

Instytucja Zarządzająca POIiŚ ma obowiązek zapewnić realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania POIiŚ. Wiąże się to z zapobieganiem wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Ze względu na charakter Programu, który wspiera przede wszystkim projekty infrastrukturalne, priorytetowo traktowane są inwestycje, których elementem są zmiany techniczne istniejącej infrastruktury lub tworzenie nowej, z uwzględnieniem dostępności m.in. dla osób niepełnosprawnych, starszych, opiekunów z małymi dziećmi. Stosowanie tej zasady ma szczególne znaczenie podczas wdrażania priorytetów w zakresie transportu publicznego oraz infrastruktury społecznej. Zasada równości szans jest brana pod uwagę również przy wyborze projektów, jednak ze względu na infrastrukturalny charakter POIiŚ bezpośrednie dostosowanie inwestycji do potrzeb kobiet lub mężczyzn nie stanowi głównego elementu inwestycji.

Zasada równości szans jest przestrzegana również w przypadku równego dostępu do informacji na temat realizacji POIiŚ – między innymi poprzez umieszczanie informacji na stronach internetowych administrowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (www.mir.gov.pl, www.pois.2007-2013.gov.pl). Na stronach internetowych zamieszczane są m.in. informacje o stanie realizacji Programu, informacje o planowanych i trwających oraz zakończonych naborach wniosków w trybie konkursowym, zamieszczane są również informacje dotyczące aktualizacji listy projektów indywidualnych. Dodatkowo, strona internetowa www.pois.2007-2013.gov.pl jest dostosowana do potrzeb osób niedowidzących.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK STOSOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH SEKTORACH

SEKTOR ŚRODOWISKA

Realizacja działań w sektorze środowiska przyczynia się między innymi do promowania równości szans poprzez umożliwienie większej liczbie ludności dostępu do systemów kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków, zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Ponadto beneficjenci realizując projekty związane z ograniczaniem negatywnych skutków antropopresji na ekosystemy uwzględniają rozwiązania dostosowane do wymogów osób z ograniczoną możliwością poruszania się. Należy również podkreślić, że korzyści płynące ze zrealizowanych projektów, w postaci poprawy jakości poszczególnych komponentów środowiska, odczuwane są bez wyjątku przez wszystkich obywateli.

SEKTOR TRANSPORTU

Projekt *Budowa zintegrowanego centrum komunikacyjnego w Bydgoszczy* ma pozytywny wpływ na politykę równych szans. W projekcie przewidziano kompleksową obsługę osób niepełnosprawnych. Wyposażenie obejmuje eliminację barier architektonicznych, zapewnienie komunikacji pionowej, elementy nawierzchniowe, systemy podawania komunikatów i sygnalizacji, dostosowania zasadniczych składników funkcjonalnych. W ramach rozwiązań komunikacji poziomej dla niepełnosprawnych w posadzkach przewidziane zostały następujące rodzaje nawierzchni:

- wzór liniowy, służący do sygnalizowania kierunków doprowadzających do ważnych miejsc;
- wzór wypukłych punktów, służący do sygnalizowania ważnych węzłów i skrzyżowań.

Natomiast w ramach rozwiązań komunikacji pionowej dla osób niepełnosprawnych uwzględniono:

- dźwigi osobowe;
- systemy informacji dostosowane dla osób niepełnosprawnych;
- umieszczenie elementów informacji przestrzennej i paneli z piktogramami, zawierającymi czytelne, duże litery i cyfry łatwe do odczytania przez osoby o słabym wzroku, o kontrastowo dobranym tle i znakach, a także zapisie wytłoczonym w języku Braille'a.

Ponadto w celu przystosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych uwzględniono również:

- system podawania komunikatu (akustyczny, informacyjny – kolejowy) musi być zweryfikowany akustycznie i zapewniać eliminację pogłosu, a także dobra zrozumiałość podawanych treści;
- budynek został wyposażony w system wzmacniania komunikatów głosowych, zapewniający dobry odbiór tych komunikatów osobom o ograniczonym słuchu.

Ponadto w ramach sektora transportu realizowane są również projekty na zakup niskopodłogowych taborów tramwajowych, które znacznie ułatwią korzystanie z komunikacji miejskiej osobom niepełnosprawnym, starszym oraz opiekunom z dziećmi, zostało to szczegółowo opisane w poprzednim Sprawozdaniu.

Kolejnym przykładowym jest projekt *Gdański Projekt Komunikacji Miejskiej – Etap III B*. W ramach przedmiotowego projektu uwzględniono rozwiązania techniczne ułatwiające osobom niepełnosprawnym, słabo słyszającym, niedowidzącym oraz słabo widzącym, przemieszczanie się i korzystanie z usług komunikacji tramwajowej, oferowanej na odcinku wyremontowanej i planowanej do budowy linii tramwajowej. Przystanki tramwajowe zostały/zostaną przystosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich bądź z ograniczoną sprawnością ruchową. Przebudowa peronów będzie uwzględniała potrzeby osób niepełnosprawnych poprzez:

- likwidację nierówności na chodnikach i przejściach dla pieszych;
- dostosowanie wysokości peronów do bezproblemowego wsiadania i wysiadania z pociągów;
- dostosowanie konstrukcji torowiska do przejazdu taboru niskopodłogowego;
- oznaczenie chodników na peronach poprzez wykorzystanie kostki w różnych kolorach i fakturach w celu ostrzegania pasażerów o zbliżaniu się do skraju chodnika (zabezpieczenie przed nagłym wejściem na torowisko).

Tabor tramwajowy spełnia wymagania dostosowania do potrzeb osób niedosłyszących, niedowidzących i słabo widzących, jak również osób z ograniczoną sprawnością ruchową. W nowych pojazdach zostanie również zainstalowany monitoring, który ma za zadanie zwiększyć poczucie bezpieczeństwa podróżujących.

SEKTOR ENERGETYKA

Realizacja projektów w sektorze energetyki ma neutralny wpływ na promowanie zasady równości szans, a treść Szczegółowego Opisu priorytetów w zakresie priorytetu IX i X nie narusza zasady równości szans i uzgodnień partnerskich.

SEKTOR KULTURA

Poniżej przykłady dobrych praktyk:

Wszystkie obiekty nowe lub przebudowane w ramach projektów realizowanych w priorytecie XI są dostępne dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Nie dotyczy to jedynie przypadków, w których występowały w tym zakresie ograniczenia związane z ochroną zabytków.

Ponadto w realizowanych projektach uwzględniane są potrzeby osób niepełnosprawnych w powiązaniu ze specyfiką oferty danej instytucji. W *Bibliotece Głównej w Warszawie* w ramach projektu przygotowywane jest wyposażenie dla osób niedowidzących. W *Operze i Filharmonii Podlaskiej* działa system tłumaczenia symultanicznego i audiodeskrypcji. W *Krzyszowie i w kościołach Archidiecezji Lubelskiej* system audioprzewodników jest przystosowany do odbioru przez osoby niedosłyszące. W *Centrum Nauki Kopernik* zaplanowano ekspozycję we współpracy z organizacjami osób niepełnosprawnych i możliwe jest zwiedzanie z psami-przewodnikami. W *Narodowym Instytucie Fryderyka Chopina* przeszkolono edukatorów i dostępne jest profilowane zwiedzanie dla grup osób

z dysfunkcjami wzroku i słuchu, a w ekspozycji wykorzystano tyflografię i audiodeskrypcję. Dobrą praktykę w zakresie udogodnień dla osób z innymi niepełnosprawnościami stanowi *Zespół Szkół Plastycznych w Częstochowie*, który dzięki projektowi jest w posiadaniu wyposażenia zwiększającego dostęp do edukacji dla uczniów niedosłyszących – wprowadzono interaktywne tablice i system nagłośnienia.

Kolejny wymiar otwarcia instytucji kultury na osoby niepełnosprawne, to realizacja przedsięwzięć kulturalnych skierowanych do nich. Niektóre instytucje kultury oferują bilety ulgowe dla wybranych grup (w tym: osób niepełnosprawnych, seniorów – Filharmonia Świętokrzyska) lub realizują charytatywne wydarzenia kulturalne na ich rzecz (Zespół Szkół Muzycznych w Radomiu). Ponadto PWST we Wrocławiu czy Zespół Szkół Plastycznych w Tarnowie realizują przedsięwzięcia (warsztaty) artystyczne, w których biorą udział osoby niepełnosprawne intelektualnie. Dobre praktyki w tym zakresie wdraża również Teatr Stary w Lublinie - obecnie w teatrze działa duży zespół stałych wolontariuszy, z których część to osoby młode, a część uczestnicy uniwersytetów trzeciego wieku.

SEKTOR ZDROWIE

Projekty wdrażane w ramach sektora ochrona zdrowia zapewniają brak dyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania. Wiąże się to z zapobieganiem wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Podczas oceny wniosków o dofinansowanie premiowane są projekty, w których elementem inwestycji są zmiany techniczne istniejącej lub tworzenie nowej infrastruktury, korzystnie wpływające na poprawę dostępności dla osób niepełnosprawnych. W trakcie oceny priorytetowo traktowane były projekty, w których przewidziano udogodnienia zapewniające pozytywny wpływ na politykę równości szans (np. odrębne łazienki/szatnie dla kobiet i mężczyzn, przewidziane miejsce do przewijania i karmienia dzieci). Podczas przeprowadzanej oceny merytorycznej II stopnia, jednym z weryfikowanych elementów była ocena projektu w zakresie zastosowania rozwiązań technicznych pod kątem dostosowania obiektów do potrzeb pacjentów, w szczególności osób niepełnosprawnych (np. oznaczenia dla niedowidzących, inne dostosowania dla niewidomych, niedosłyszących, głuchoniemych, upośledzonych a także wszelkie dodatkowe rozwiązania architektoniczno-budowlane korzystnie wpływające na poprawę warunków osób niepełnosprawnych).

Należy podkreślić, że dostęp do powstałej infrastruktury medycznej nie jest ograniczany ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek oraz orientację seksualną.

SEKTOR SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

W ramach wszystkich projektów realizowanych w sektorze szkolnictwa wyższego przewidziane są rozwiązania sprzyjające zapewnieniu równości szans w dostępie do instytucji szkolnictwa wyższego. beneficjenci deklarują równy dostęp kobiet i mężczyzn do studiowania, przyjmując jako jedyne kryterium stosowane podczas rekrutacji na studia oraz w procesie zatrudniania przygotowanie merytoryczne oraz wiedzę naukową. Specjalne udogodnienia przewidziano także dla studiujących rodziców – np. miejsca do przewijania i karmienia dzieci lub też odrębne szatnie i łazienki. W rozwiązaniach architektoniczno-budowlanych korzystnie wpływające na poprawę warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych lub osób z ograniczoną możliwością poruszania się zastosowano takie rozwiązania jak: specjalne podjazdy, przejścia i windy umożliwiające dojazd wózkom inwalidzkim, oznaczenia dla niedowidzących, dostosowane sanitariaty, ułatwienia komunikacyjne, specjalne miejsca w audytoriach oraz inne udogodnienia dla osób niewidomych, niesłyszących i głuchoniemych. Przewidziano także stanowiska laboratoryjne przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, w tym dla osób niedowidzących, niedosłyszących lub z ograniczeniami ruchowymi.

2.2.5. ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE

Zasada partnerstwa w Programie nakłada obowiązek jak najściślejszej współpracy między KE a odpowiednimi władzami i instytucjami szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego, uczestniczącymi w przygotowaniu i realizacji działań w ramach funduszy europejskich. **Na każdym etapie tworzenia POIiŚ w prace nad ostatecznym kształtem dokumentów zaangażowani są partnerzy społeczni.** Partnerstwo instytucjonalne jest szczególnie widoczne na etapie aktualizacji

LPI, w pracach Komitetu Monitorującego POLiŚ 2007-2013 oraz przy przeprowadzaniu badań ewaluacyjnych.

Dotychczas procesowi konsultacji poddany został m.in. Program Operacyjny, projekt prognozy oddziaływania POLiŚ na środowisko, jak również kolejne wersje LPI dla POLiŚ. Przeprowadzono również ewaluację zewnętrzną projektu POLiŚ, badając m.in. stopień w jakim POLiŚ odpowiada na realne problemy społeczno-gospodarcze oraz spójność zewnętrzną (inne dokumenty i strategie), jak i wewnętrzną POLiŚ. W wyniku tych konsultacji i ewaluacji uwzględniono wiele postulatów i propozycji środowisk społecznych i gospodarczych, samorządów województw, a także partnerów społeczno-gospodarczych. Uczestnikami konsultacji były osoby reprezentujące zainteresowane środowiska: organizacje społeczne i gospodarcze, instytucje pozarządowe (również ekologiczne), środowiska eksperckie i profesjonalno-akademickie, jednostki naukowe (placówki naukowe PAN, szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe), jednostki samorządu terytorialnego, administrację rządową, parlamentarzystów, a także instytucje realizujące projekty w ramach perspektywy finansowej 2004-2006.

W roku sprawozdawczym LPI była raz aktualizowana. Celem konsultacji było zebranie opinii i uwag wszystkich środowisk na temat nowych projektów indywidualnych proponowanych do wsparcia w ramach POLiŚ. W konsultacjach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani, a w szczególności przedstawiciele samorządów terytorialnych, partnerów społeczno-gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych i środowisk akademickich.

Zasada partnerstwa realizowana jest również poprzez wdrażanie w ramach Programu projektów, których beneficjentami są organizacje non profit (m.in. stowarzyszenia, organizacje pożytku publicznego), uczelnie, jednostki naukowe.

W fazie wdrażania oraz monitorowania Programu zasada partnerstwa jest realizowana poprzez zapewnienie udziału przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych w pracach Komitetu Monitorującego POLiŚ 2007-2013.

Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju dotyczące komitetów monitorujących określają procedurę wyboru partnerów społeczno-gospodarczych do składu członkowskiego komitetów, tak by zapewnić poszczególnym sektorom gospodarki szeroką reprezentację odpowiadającą specyfice Programu.

W posiedzeniach Komitetu Monitorującego uczestniczy strona rządowa, samorządowa, jak i partnerzy społeczni i gospodarczy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Przy powoływaniu członków bierze się pod uwagę dążenie do zrównoważonego udziału strony rządowej, samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych oraz jak najwyższej efektywności ich pracy. Podczas posiedzeń Komitetu prezentowany jest aktualny stan realizacji Programu, wyniki przeprowadzonych badań ewaluacyjnych, poruszane są również inne istotne kwestie mające wpływ na wdrażanie Programu. Do zadań Komitetu należy m.in. rozpatrywanie i zatwierdzanie kryteriów wyboru projektów oraz zatwierdzanie ewentualnych zmian tych kryteriów czy zatwierdzanie sprawozdań rocznych z realizacji POLiŚ oraz zmian Programu. Szczegółowa informacja na temat prac Komitetu znajduje się w **punkcie 2.7. MONITOROWANIE I OCENA.**

W fazie realizacji projektu zasada partnerstwa realizowana jest poprzez udział społeczeństwa w procesie oceny oddziaływania inwestycji na środowisko. Włączenie społeczeństwa w procedurę oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia jest jednym z najważniejszych elementów tego procesu. Obowiązek zapewnienia udziału społeczeństwa spoczywa na organie administracyjnym prowadzącym postępowanie w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zgodnie z obowiązującymi przepisami społeczeństwo może mieć wpływ na dokumenty towarzyszące uzyskiwaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i ocenie oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia. Na zakończenie udziału społeczeństwa w procesie oceny podawana jest opinii publicznej informacja o wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz możliwościach zapoznania się z jej treścią.

W działania ewaluacyjne POLiŚ zaangażowana jest m.in. Grupa Sterująca Ewaluacją Programu. W skład Grupy Sterującej Ewaluacją wchodzi przedstawiciele IZ, wszystkich instytucji pośredniczących (ewentualnie IW, gdy taką decyzję podjęła dana instytucja pośrednicząca), Krajowej Jednostki Oceny. Formuła pracy Grupy umożliwia włączanie w jej skład również ekspertów i partnerów społeczno-gospodarczych. Zadaniem Grupy jest identyfikowanie obszarów badawczych, opiniowanie dokumentów ewaluacyjnych i podział środków na ewaluację, jak również konsultacje dotyczące

wniosków i rekomendacji formułowanych w wyniku realizacji badań ewaluacyjnych. Wyniki prac Grupy zostały opisane w **punkcie 2.7. MONITOROWANIE I OCENA**.

2.3. NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE

Główne problemy utrudniające wdrażanie POLiŚ w roku sprawozdawczym oraz mogące mieć wpływ na efektywne wdrażanie Programu w przyszłości, zostały opisane w odpowiednich punktach w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

2.4. ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

SYTUACJA SPOŁECZNA – GOSPODARCZA W 2014 R.

TENDENCJE W GOSPODARCE

W 2014 r. nastąpiła poprawa koniunktury w gospodarce europejskiej; wzrost w UE wyniósł 1,3%¹⁴ (w strefie euro 0,9%), po recesji w 2012 r. i stagnacji w następnym. **Tempo wzrostu PKB w Polsce na poziomie 3,3% było wyższe niż w dwóch poprzednich latach i wyższe niż w większości krajów UE.** Prognozy Komisji Europejskiej¹⁵ zakładają, że w latach 2015-2016 PKB w Polsce będzie rosł w zbliżonym tempie 3,2-3,4%.

Głównym czynnikiem wzrostu był w 2014 r. popyt krajowy, wyższy o 4,6% w stosunku do roku poprzedniego. Spożycie, wspierane przez poprawiającą się sytuację na rynku pracy i rosnące płace realne, było wyższe o 3%. Po dwóch latach stagnacji w zakresie nakładów brutto na środki trwałe, nastąpił wysoki ich wzrost (o 9,5%). **W konsekwencji, został zahamowany notowany w dwóch poprzednich latach spadek stopy inwestycji w gospodarce narodowej – wzrosła ona do 19,6%** po obniżce do 18,8% w 2013 r. Obroty w handlu zagranicznym były znacząco wyższe zarówno po stronie eksportu (5,6%), jak i importu (8,7%). Na skutek tego zwiększył się udział obrotów handlu zagranicznego w PKB - eksportu do 46,7%, natomiast importu do 45,2%.

Wkład popytu krajowego we wzrost PKB wyniósł 4,6 p.p., przy czym równoważyły się wpływy ze strony spożycia (2,4 p.p.) i akumulacji (2,2 p.p.). Odmienne niż w poprzednich latach, eksport netto, na skutek wyższej dynamiki importu niż eksportu, negatywnie oddziaływał na wzrost gospodarczy (-1,3 p.p.). Umiarkowanie wysoka dynamika działalności gospodarczej¹⁶ w przedziale 103,4 – 103,6% dotyczyła większości podstawowych rodzajów działalności – przemysłu, handlu i działalności pokrewnych, transportu i gospodarki magazynowej; w przypadku budownictwa wyniosła 104,7%, a działalności finansowej i ubezpieczeniowej – 113,7%. Globalna produkcja rolnicza w 2014 r. zwiększyła się w porównaniu z 2013 r. o 5,7%; wpłynął na to zarówno wzrost produkcji roślinnej (o 4,7%), jak i zwierzęcej (o 6,9%).

Rok 2014 był kolejnym rokiem kontynuacji niekorzystnych tendencji demograficznych. Był to trzeci z kolei rok spadku liczby ludności. Szacuje się, że w końcu 2014 r. liczba ludności Polski wyniosła 38 484 tys. tj. o prawie 12 tys. mniej niż w 2013 r. Odnotowano dodatni przyrost naturalny (liczba urodzeń była większa od liczby zgonów o prawie 4 tys.), jednakże saldo ruchu naturalnego i migracyjnego było ujemne z powodu relatywnie wysokiego poziomu migracji zagranicznych na pobyt stały¹⁷. Postępowały też niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności.

¹⁴ Dane statystyczne za 2014 r. to dane wstępne, w niektórych przypadkach szacunkowe, dostępne na dzień 10 marca 2015 r. Dane dot. PKB i pochodnych według metodologii unijnej ESA2010.

¹⁵ EC Winter Forecast 2015, luty 2015.

¹⁶ Mierzonej wartością dodaną brutto wytworzona w gospodarce narodowej.

¹⁷ Utrzymywał się on w ostatnich dwóch latach na stosunkowo wysokim poziomie (prawie 20 tys. osób w 2013 r., 15 tys. w 2014 r.), podczas gdy w latach poprzednich 2009-2011 liczba ta nie przekraczała kilku tysięcy osób.

RYNEK PRACY – ZASOBY I JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO

Na rynku pracy w kolejnych kwartałach obserwowano stopniową poprawę trudnej sytuacji. Według szacunkowych danych, liczba pracujących w gospodarce narodowej w końcu 2014 r. była o 1,1% wyższa niż przed rokiem. W sektorze przedsiębiorstw zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia o 0,6% (w 2013 r. spadek o 1,0%).

Stopa bezrobocia w kolejnych miesiącach kształtowała się poniżej poziomu notowanego przed rokiem i w końcu grudnia wyniosła 11,5% wobec 13,4% przed rokiem. Znacząco zmalała liczba zarejestrowanych bezrobotnych, wynosiła ona pod koniec roku 1 825 tys., podczas gdy w latach 2012-2013 przekraczała 2,1 mln osób. W strukturze bezrobotnych zwiększył się udział między innymi długotrwale bezrobotnych (do 57,7%) i osób powyżej 50 roku życia (do 26,0%), natomiast zmalał udział osób w wieku do 25 roku życia (do 16,5%). Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w końcu 2014 r. w granicach od 7,8% w wielkopolskim do 18,9% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z grudniem 2013 r. spadła we wszystkich regionach, najbardziej w tych o najwyższej stopie bezrobocia.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w 2014 r. było wyższe w gospodarce narodowej o 3,4% niż rok wcześniej, w sektorze przedsiębiorstw – o 3,7%; wzrost ten był najwyższy od 2008 r.

Umocnieniu wzrostu siły nabywczej płac sprzyjała niska inflacja – ceny towarów i usług konsumpcyjnych w II półroczu 2014 r. były niższe niż przed rokiem i w rezultacie w całym 2014 r. ukształtowały się na poziomie sprzed roku. Ceny producentów w przemyśle i w budownictwie – podobnie jak w 2013 r. – były niższe niż przed rokiem. W wyniku spadku cen towarów importowanych, wskaźnik terms of trade w okresie I-X 2014 r. kształtował się korzystniej niż przed rokiem (103,7 wobec 102,2).

Saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego utrzymywało się w 2014 r. na zbliżonym poziomie – wyniosło ono minus 5 337 mln euro wobec minus 5 252 euro rok wcześniej (w obu latach wynosiło ono -1,3% PKB). Saldo obrotów towarowych ukształtowało się na poziomie minus 36 mln euro wobec 634 mln euro rok wcześniej.

Systematycznie zmniejsza się dystans dzielący nasz kraj od średniego unijnego poziomu rozwoju gospodarczego mierzonego PKB na mieszkańca z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut. W 2013 r. wskaźnik ten wyniósł dla Polski 67%¹⁸ średniej UE-28 (o 19 p.p. więcej niż przed akcesją). Wskaźnik spożycia indywidualnego per capita, odzwierciedlający poziom dochodów ludności, osiągnął w 2013 r. poziom 75% średniej UE-28. W zakresie tempa konwergencji z UE, Polska znajduje się w czołówce wśród nowych krajów członkowskich UE.

Należy podkreślić poprawiający się stan finansów państwa; w wyniku wdrażanego w ostatnich latach planu konsolidacji finansów publicznych, deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się z 7,6% PKB w 2010 r. do 4,0% PKB w 2013 r. Zadłużenie sektora instytucji rządowych i samorządowych kształtowało się w 2013 r. poniżej 56% PKB, co jest korzystnym wskaźnikiem na tle UE. Na uwagę zasługuje także relatywnie wysoka stopa inwestycji sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosząca w 2013 r. ponad 4% PKB (2,9% w UE).

2.5. ZASADNICZE MODYFIKACJE NA MOCY ART. 57 ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1083/2006

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono przypadków zasadniczych modyfikacji o których mowa w art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.*

¹⁸ Na 2014 r. wskaźnik ten jest szacowany na 68-69%.

2.6. KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI

Jednym z warunków zwiększenia efektywności Programu jest przyjęcie rozwiązań zapewniających koordynację działań, w tym służących realizacji projektów komplementarnych. W systemie zarządzania POIiŚ zasada komplementarności opisana została w aspekcie komplementarności wewnętrznej (pomiędzy osiami priorytetowymi) oraz zewnętrznej, z innymi działaniami realizowanymi w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013, jak również działaniami finansowanymi z EFRROW i EFR w Programach Operacyjnych Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej (PROW, PO RYBY 2007-2013). Opis mechanizmów koordynacji i komplementarności w Programie został zawarty w części ogólnej, a następnie przeniesiony na poziom poszczególnych osi priorytetowych. Jednocześnie w dokumencie krajowym, pn. Szczegółowy opis priorytetów POIiŚ opis komplementarności dotyczy poszczególnych działań Programu i jest integralnym elementem karty poświęconej danemu działaniu oraz znajduje odwołanie w kryteriach wyboru projektów.

2.6.1. WPŁYW DZIAŁALNOŚCI KM, INSTYTUCJI I GRUP NA ZAPEWNIENIE KOORDYNACJI I KOMPLEMENTARNOŚCI

KOMITET KOORDYNACYJNY NSRO

Naczelną funkcję w zakresie koordynacji działań pomiędzy Programami Operacyjnymi polityki spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej pełni Komitet Koordynacyjny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (KK NSRO). KK NSRO, podczas swoich cyklicznych posiedzeń lub działając w trybie obiegowym, umożliwia współdziałanie i uzgadnianie stanowisk poszczególnych instytucji zarządzających w zakresie m.in. wypracowywania rozwiązań wzmacniających efektywność mechanizmów koordynacji i komplementarności wsparcia.

GRUPA ROBOCZA DS. KOORDYNACJI I KOMPLEMENTARNOŚCI

Zadania KK NSRO w zakresie koordynacji i komplementarności interwencji są w szczególności w sposób wspierane przez Grupę roboczą ds. koordynacji i komplementarności, funkcjonującą przy KK NSRO. Przedmiotem posiedzeń grupy jest m.in. bieżąca analiza uwarunkowań instytucjonalnych i prawnych mających wpływ na realizację zasady komplementarności projektów, w tym wniosków płynących z realizowanych badań ewaluacyjnych. Efektem prac grupy roboczej są bieżące rekomendacje, adresowane do KK NSRO oraz instytucji zarządzających Programami Operacyjnymi służące poprawie koordynacji i tworzeniu warunków dla upowszechniania zasady komplementarności w projektach unijnych.

2.6.2. MECHANIZMY I NARZĘDZIA SŁUŻĄCE ZAPEWNIENIU KOORDYNACJI I KOMPLEMENTARNOŚCI WSPARCIA

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z POKL

W zakresie komplementarności międzyfunduszowej, można wskazać na uzupełnianie się działań finansowanych z EFRROW dotyczących wsparcia infrastruktury ochrony zdrowia z działaniami o charakterze miękkim finansowanymi z EFS w PO Kapitał Ludzki. W obu programach realizowane są projekty mające na celu rozwój systemu ratownictwa medycznego, przy czym w POIiŚ wspierana jest baza infrastrukturalna ratownictwa, natomiast w POKL realizowane są działania „miękkie”, takie jak doskonalenie kadr (szkolenia personelu, poprawa niezbędnych kwalifikacji m.in. lekarzy, dyspozytorów medycznych, personelu pomocniczego) oraz podnoszenie potencjału zarządzania ratownictwem. Projekty prowadzone w ramach POKL pozwalają przygotować personel medyczny do pracy w obiektach wybudowanych/wyremontowanych w ramach POIiŚ i na specjalistycznym sprzęcie medycznym, który został dofinansowany z POIiŚ. Poprawa kwalifikacji lekarzy, pielęgniarek

i ratowników medycznych wzmacnia zdolności systemu ratownictwa medycznego do skutecznego reagowania.

Wysoki poziom komplementarności pomiędzy funduszami można również wykazać w odniesieniu do wsparcia szpitali i placówek wysokospecjalistycznych w ramach działań 12.2 POLiŚ i działań podnoszących kwalifikacje personelu tych placówek z poddziałania 2.3.2 POKL. Wsparcie EFS realizuje komplementarny do POLiŚ cel związany z poprawą zdolności systemu do skutecznego reagowania i świadczenia usług na najwyższym poziomie.

Warto również wskazać na komplementarny charakter działań EFS w odniesieniu do finansowanej w POLiŚ ze środków EFRR infrastruktury szkolnictwa wyższego.

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z PROW

Środki PROW uzupełniają działania POLiŚ w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami, gospodarowania odpadami, ochrony przed skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych, ochrony różnorodności biologicznej, jak również edukacji ekologicznej, które były finansowane w ramach priorytetów (priorytety I-V POLiŚ). Ponieważ w większości są to projekty o małym dofinansowaniu, która są ponadto uwarunkowane specyficznymi potrzebami identyfikowanych w skali lokalnej, można więc traktować relację POLiŚ a PROW jedynie jako komplementarność międzyprogramową.

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z RPO

Znaczna liczba projektów wdrażanych w ramach RPO ma wpływ na realizację celów określonych dla poszczególnych priorytetów POLiŚ. Poniżej zaprezentowane zostały przykłady finansowanych w ramach XI priorytetu POLiŚ projektów dotyczących dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kultury, które wpisują się w realizację zasady komplementarności, rozumianej jako

KOMPLEMENTARNOŚĆ W ZAKRESIE LOKALIZACJI W PRZESTRZENI

Zlokalizowane na terenie *Traktu Królewskiego* Warszawy następujące projekty działania 11.1:

- *Renowacja elewacji wschodniej Zamku Królewskiego w Warszawie;*
- *Rewitalizacja i digitalizacja XVII wiecznego zespołu pałacowo-ogrodowego w Wilanowie - etap III;*
- *Rewitalizacja i digitalizacja jedynej w Polsce barokowej rezydencji królewskiej w Wilanowie;*
- *Dziedzictwo Chopina na szlaku Traktu Królewskiego w Zamku Ostrogskich w Warszawie;*
- *Poprawa funkcjonalności Teatru Wielkiego - Opery Narodowej w Warszawie;*
- *Prace konserwatorskie elewacji Teatru Wielkiego - Opery Narodowej. Etap IV-VIII.*

wpisują się w Program *Trakt Królewski* w Warszawie, wraz z szeregiem innych dofinansowanych ze środków RPO Województwa Mazowieckiego (VI priorytet), jak np.:

- *Renowacja Kościoła Świętego Krzyża wraz z zabudowaniami poklasztorowymi w Warszawie jako ważnego obiektu dziedzictwa kulturowego;*
- *Prace konserwatorskie elewacji Teatru Wielkiego – Opery Narodowej. Etap III;*
- *Rewaloryzacja i adaptacja przedpoła Pałacu w Wilanowie, barokowej perły mazowieckich rezydencji królewskich dla potrzeb obsługi i recepcji turystycznej – etap I.*

W ramach wdrażanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Prezydenta m.st. Warszawy w latach 2004-2013 programu przeprowadzana była poprawa i modernizacja infrastruktury narodowych i samorządowych instytucji kultury oraz miasta Warszawy (m.in. w zakresie komunikacji i bezpieczeństwa) na obszarze historycznego Traktu Królewskiego. Program miał na celu zwiększenie atrakcyjności Warszawy i jej konkurencyjności na europejskim rynku turystyki kulturowej.

Projekty działania 11.2 i 11.3 realizowane na terenach poprzemysłowych miasta Katowice:

- *Budowa siedziby Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach;*

- *Rozbudowa Filharmonii Śląskiej w Katowicach;*

oraz miasta Łódź:

- *Budowa sali koncertowej dla celów dydaktycznych Akademii Muzycznej w Łodzi;*
- *Budowa Centrum Nauki i Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi;*
- *Budynek dydaktyczny PWSFTviT w Łodzi - Uczelniane Centrum Dydaktyki Nowych Mediów.*

wpisują się w programy rewitalizacji obszarów pofabrycznych i pokopalnianych: *Strefa kultury oraz Uproszczony Lokalny Program Rewitalizacji Wybranych Terenów Śródmiejskich oraz Pofabrycznych Łodzi na lata 2004-2013* wraz z innymi projektami Regionalnych Programów Operacyjnych (VI priorytet), jak np.:

w Katowicach:

- Budowa nowej siedziby Muzeum Śląskiego w Katowicach;
- Międzynarodowe Centrum Kongresowe w Katowicach.

w Łodzi:

- Rewitalizacja EC1 i jej adaptacja na cele kulturalno-artystyczne;
- Prace konserwatorskie, restauratorskie i modernizacyjne zabytkowego kościoła Ewangelicko-Augsburskiego św. Mateusza w Łodzi;
- Poprawa wizerunku uczelni i atrakcyjności miasta poprzez rewitalizację głównej siedziby Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi.

W ramach ww. programów podejmowane były działania z zakresu budowy nowych oraz odbudowy i modernizacji istniejących obiektów wraz z ich adaptacją do nowych funkcji: gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych w celu przeciwdziałania marginalizacji obszarów, na których występują negatywne zjawiska ekonomiczne i społeczne, związane z fizyczną degradacją substancji architektonicznej. Realizacja projektów na tych obszarach przyczyniła się do przywrócenia ładu architektonicznego i przestrzennego, podniesienia wartości substancji miejskiej, jak również do stworzenia warunków sprzyjających ożywieniu społecznemu.

KOMPLEMENTARNOŚĆ W ZAKRESIE RZECZOWYM

Zrealizowany przez Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny w Koszęcinie infrastrukturalny projekt XI priorytetu POLiS *Rewitalizacja Zespołu pałacowo – parkowego w Koszęcinie w ramach tworzenia Śląskiego Centrum Edukacji Regionalnej – II i III etap* jest komplementarny z projektami z zakresu oferty kulturalnej instytucji, finansowanymi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego:

- *Śląski Ogród Sztuk* – projekt obejmował organizację w siedzibie Zespołu w Koszęcinie spektakli i widowisk prezentowanych przez czołowe śląskie instytucje kultury;
- *Święto Śląska – piknik artystyczny* – w ramach pikniku odbyły się m.in. koncerty śląskich artystów, występy kabaretowe oraz wystawy sztuki rękodzieła ludowego.

Projekt ASP w Łodzi *Budowa Centrum Nauki i Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi*, w ramach którego tworzona jest nowoczesna infrastruktura edukacyjna, jest komplementarny z realizowanym przez uczelnię ze środków RPO Województwa Łódzkiego (działanie 3.4) projektem *Centrum Promocji Mody – Klaster branży tekstylno- odzieżowej- Rozwój*, celem którego jest rozwój otoczenia biznesu, służący kształtowaniu powiązań kooperacyjnych między studentami i absolwentami przy współudziale branży tekstylno–odzieżowej regionu łódzkiego. W ramach projektu Akademia prowadzi działalność doradczo–informacyjną, promocyjną i wystawienniczą, współpracę z projektantami, stylistami, jak również seminaria nowych technologii oraz wyjazdy na światowe targi mody i technologii włókienniczych.

Komplementarnym do projektu XI priorytetu *Poprawa jakości oferty edukacyjnej i kulturalnej poprzez rewitalizację, przebudowę i rozbudowę Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu* (przedmiotem którego jest odnowa i rozbudowa infrastruktury uczelni), jest wdrażany w ramach POKL (działanie 4.1) projekt *Wzornictwo szansą na sukces!*. Głównym celem projektu jest zwiększenie liczby absolwentów kierunku wzornictwo i lepsze ich przygotowanie do zawodu, zwłaszcza w aspektach praktycznego zastosowania uzyskanej w uczelni wiedzy i rozwijania nowych umiejętności. Projekt obejmuje:

realizację działań podnoszących atrakcyjność kształcenia, realizację staży, wizyt studyjnych i konferencji naukowych oraz program stypendialny.

2.6.3. CROSS-FINANCING

Informacje na temat stosowania zasady cross-financingu zostały przedstawione w **ROZDZIALE 3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY**.

2.6.4. KOORDYNACJA I KOMPLEMENTARNOŚĆ JAKO PRZEDMIOT BADAŃ EWALUACYJNYCH

W okresie sprawozdawczym nie zostały zrealizowane badania ewaluacyjne w zakresie komplementarności. Zrealizowane badania zostały opisane w Sprawozdaniach z poprzednich lat.

2.6.5. PRZYKŁADY PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH

Przykłady projektów komplementarnych zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU XI** do niniejszego Sprawozdania.

2.6.6. MECHANIZMY UNIKANIA PODWÓJNEGO FINANSOWANIA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI Z DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI W RAMACH WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ ORAZ WSPÓLNEJ POLITYKI RYBACKIEJ

Podstawowym instrumentem określającym podział interwencji udzielanej z funduszy polityki spójności w ramach Programów Operacyjnych jest Linia demarkacyjna pomiędzy programami operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej, która pełni jednocześnie rolę podstawowego instrumentu demarkacji pomiędzy ww. Programami. Zadaniem IZ POLiŚ jest opiniowanie propozycji zmian linii demarkacyjnej pomiędzy POLiŚ a innymi Programami Operacyjnymi, w tym PROW i PO RYBY, oraz pomiędzy priorytetami i działaniami w ramach POLiŚ, w tym dokonanie:

- analizy i oceny zgodności zaproponowanej linii demarkacyjnej z zapisami Programu;
- oceny przejrzystości zaproponowanych zapisów;
- identyfikacji obszarów ryzyka i zaproponowanie odpowiednich rozwiązań.

IZ zajmuje się również przygotowaniem i monitorowaniem działań związanych z uzgadnianiem zmian w linii demarkacyjnej, w ramach których możliwa jest ponowna ocena procedur stosowanych przez instytucje pośredniczące pod kątem zidentyfikowanego obszaru ryzyka związanego z linią demarkacyjną.

W celu wypełnienia postanowień prawa dotyczącego wdrażania funduszy polityki spójności zabraniających podwójnego dofinansowania wydatków z różnych funduszy, oprócz kontroli krzyżowych projektów, IZ podejmowała działania prewencyjne eliminujące potencjalne ryzyko podwójnego dofinansowania, poprzez wprowadzenie wymogu składania oświadczeń, że wnioskodawca nie ubiega się o dofinansowanie z dwóch źródeł.

2.6.7. KONTROLE KRZYŻOWE

Koordinacja procesów kontrolnych w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych jest jednym z obowiązków Instytucji Koordynującej Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (dla programów operacyjnych) i Instytucji Koordynującej Regionalne Programy Operacyjne (dla Regionalnych Programów Operacyjnych). Obowiązki te pełni także, powołany w 2009 r., Komitet do Spraw Kontroli

i Audytu Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, który skupia przedstawicieli wszystkich instytucji zarządzających, instytucji koordynujących, Instytucji Certyfikującej, Instytucji Audytowej i Najwyższej Izby Kontroli. Komitet opiniuje roczne plany kontroli Instytucji Zarządzających Programami Operacyjnymi i Regionalnymi Programami Operacyjnymi, które są następnie akceptowane przez właściwe instytucje koordynujące.

Zgodnie z zapisami Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym, Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia prowadzi, w trybie comiesięcznym, a w związku z aktualizacją Wytycznych z 23 października 2014 r., w trybie kwartalnym, kontrole krzyżowe wydatków beneficjentów realizujących równoległe projekty w ramach co najmniej dwóch Programów Operacyjnych NSRO (kontrole krzyżowe horyzontalne). Weryfikacje prowadzone są w oparciu o dane gromadzone w KSI (SIMIK 07-13). Prowadzenie czynności wyjaśniających dokonywane jest w ścisłej współpracy z instytucjami zarządzającymi. W trybie kwartalnym, a w związku z aktualizacją Wytycznych z 23.10.2014 r., w trybie półrocznym, prowadzone są kontrole krzyżowe międzyokresowe, czyli kontrole beneficjentów realizujących równoległe projekty w ramach dwóch perspektyw finansowych. Weryfikacje te prowadzone są na danych gromadzonych w KSI (SIMIK 07-13) oraz w systemie SIMIK 2004-2006.

W zakresie przestrzegania zakazu podwójnego finansowania wydatków, IZ odpowiedzialne są za prowadzenie kontroli krzyżowych w ramach swojego Programu Operacyjnego (kontrola krzyżowa Programu) oraz za kontrole krzyżowe beneficjentów realizujących projekty równoległe w ramach podlegającego ich kompetencji Programu Operacyjnego i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 lub Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013. Kontrole krzyżowe Programu zostały powierzone przez IZ, wszystkim Instytucjom Pośredniczącym oraz Instytucjom Wdrażającym, które weryfikują wnioski o płatność oraz podpisują umowy o dofinansowanie.

Instytucja Zarządzająca POLiŚ, działając na podstawie horyzontalnych Wytycznych w zakresie procesu kontroli opracowała system kontroli krzyżowej dla POLiŚ. System kontroli w zakresie podwójnego finansowania został wbudowany w istniejący system kontroli POLiŚ, co oznacza, wprowadzenie obowiązku stosowania mechanizmu prewencyjnego zapobiegającego podwójnemu finansowaniu tego samego zakresu rzeczowego oraz konieczność prowadzenia kontroli na etapie weryfikacji każdego wniosku beneficjenta o płatność. Zagadnienia związane z prowadzeniem kontroli krzyżowej zostały zawarte w aktualizacji Wytycznych w zakresie kontroli realizacji POLiŚ 2007- 2013 oraz we wzorach list sprawdzających opracowanych przez IZ POLiŚ, które zostały przekazane do stosowania na poszczególnych etapach weryfikacji dokumentacji związanej z realizacją projektu (weryfikacja wniosku o dofinansowanie, weryfikacja wniosku beneficjenta o płatność, kontrola na miejscu realizacji projektu). Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami w systemie wdrażania POLiŚ prowadzone są kontrole krzyżowe Programu, których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach POLiŚ oraz kontrole krzyżowe horyzontalne z projektami PROW 07-13 i PO RYBY 07-13, których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków poniesionych równoległe w ramach POLiŚ, PO RYBY 07-13 i PROW 07-13.

Kontrola krzyżowa Programu realizowana jest na etapach: weryfikacji wszystkich wniosków o dofinansowanie projektu, weryfikacji wszystkich wniosków beneficjenta o płatność oraz w trakcie realizacji kontroli projektu na miejscu.

Kontrola na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie projektu stanowi mechanizm prewencyjny, zapobiegający podpisaniu umowy o dofinansowanie na projekt zawierającej ten sam zakres rzeczowy. Mechanizm prewencyjny pozwala stwierdzić, czy dany beneficjent nie przedłożył wniosków o dofinansowanie o tym samym zakresie rzeczowym w ramach różnych działań/priorytetów POLiŚ, zapobiegając w ten sposób podwójnemu finansowaniu projektu. Weryfikacja odbywa się w oparciu o oświadczenie o niewspółfinansowaniu projektu z innych instrumentów UE.

Na etapie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność, istnieje wymóg wprowadzania do KSI (SIMIK 07-13) danych dotyczących wszystkich faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej. Identyfikacja beneficjentów, realizujących więcej niż jeden projekt w ramach POLiŚ, dokonywana jest w oparciu o Numery Identyfikacji Podatkowej (NIP). Wyznaczeni pracownicy IW i IP POLiŚ posiadają dostęp do bazy danych KSI (SIMIK 07-13) w odpowiednim zakresie, co pozwala na

cykliczne generowanie zestawień faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej, zarejestrowanych wraz z wnioskami o płatność. Kontrola krzyżowa prowadzona jest poprzez weryfikację, czy dany dokument, załączony do wniosku o płatność, nie był już wcześniej przedłożony do sfinansowania i tym samym nie znajduje się w najbardziej aktualnym raporcie. Wszystkie instytucje weryfikujące wnioski o płatność zobowiązane są do zachowania właściwej ścieżki audytu, w szczególności do wypełniania listy sprawdzającej do weryfikacji każdego wniosku o płatność ze wskazaniem sprawdzenia w zakresie weryfikacji krzyżowej.

Na etapie kontroli realizacji projektu na miejscu obligatoryjnie weryfikowana jest (dopuszcza się weryfikację na próbie dokumentów) prawidłowość opisu oryginału faktury, w celu upewnienia się, że te same wydatki nie zostały uznane za kwalifikowalne w ramach różnych instrumentów wspólnotowych (zagadnienie to jest elementem wzoru listy sprawdzającej do kontroli projektu na miejscu). W przypadku, gdy nastąpi uzasadnione podejrzenie, iż mogło dojść do podwójnego finansowania wydatków, instytucja prowadząca kontrolę podejmuje wszelkie niezbędne działania w celu wyjaśnienia, czy podwójne finansowanie miało miejsce. W sytuacji, w której wyjaśnienie wykracza poza kompetencje instytucji, która stwierdziła wystąpienie podejrzenia podwójnego finansowania, instytucja ta bezzwłocznie zgłasza sprawę instytucji wyższego szczebla. Wyjaśnienie kwestii budzących zastrzeżenia jest dokonywane poprzez kontrolę oryginałów albo poświadczonych kopii dokumentów finansowo-księgowych przedkładanych przez beneficjenta do rozliczenia lub kontrolę projektów na miejscu w trybie doraźnym. W przypadku potwierdzenia wystąpienia podwójnego finansowania, właściwa instytucja podejmuje działania związane z raportowaniem o nieprawidłowości i usuwaniem nieprawidłowości.

Kontrole krzyżowe horyzontalne z projektami PROW 07-13 i PO RYBY 07-13, jak wcześniej wspomniano, mają za zadanie wykryć i wyeliminować podwójne finansowanie wydatków poniesionych w ramach Programów: POIiŚ, PROW 07-13 i PO RYBY 07-13. Powyższe kontrole realizowane są w trakcie kontroli realizacji projektu i polegają na weryfikowaniu wniosku o dofinansowanie (w ramach V osi priorytetowej POIiŚ), jak również przez IZ POIiŚ, na danych zgromadzonych w systemach informatycznych odpowiednich Programów. Dodatkowo, powyższe kontrole realizowane są przez instytucje znajdujące się w systemach wdrażania PROW 07-13 oraz PO RYBY 07-13.

Instytucje prowadzące kontrole projektów na miejscu w ramach POIiŚ (wszystkie IW oraz niektóre IP), zapewniają sprawdzanie braku występowania na oryginałach faktur (lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej) adnotacji instytucji wdrażających PROW 07-13 lub adnotacji instytucji wdrażających PO RYBY 07-13. Powyższe zagadnienia są elementem wzoru listy sprawdzającej do kontroli projektu na miejscu, która zawiera minimalny obligatoryjny zakres kontroli. Adnotacja potwierdza fakt przedłożenia faktur do refundacji w ramach PROW 07-13 lub PO RYBY 07-13, w związku z czym, instytucja kontrolująca w ramach czynności kontrolnych ustala, czy wydatki zostały zrefundowane. Sprawdzeniu pod kątem możliwości podwójnego finansowania podlegają także wszystkie duplikaty faktur, aby wykluczyć możliwość rozliczenia wydatków na podstawie oryginału faktury w PROW 07-13 lub PO RYBY 07-13, a na podstawie duplikatu w POIiŚ.

W przypadku V osi priorytetowej POIiŚ, kontrola krzyżowa prowadzona jest na etapie wniosku o dofinansowanie, za co odpowiada Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych.

IZ POIiŚ, działając na podstawie Porozumienia o współpracy między MliR a MRiRW oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), odpowiada za prowadzenie bieżącej kontroli krzyżowej horyzontalnej. 15 marca 2012 r. podpisano Aneks nr 2 do trójstronnego Porozumienia o współpracy, na podstawie którego w sposób bardziej efektywny prowadzony będzie proces wymiany danych między podmiotami systemu wdrażania PO/RPO, PROW 07-13 i PO RYBY.

Za realizację powyższego obowiązku w ramach IZ POIiŚ odpowiada właściwy pracownik Wydziału Kontroli. Dane uzyskane z OFSA PROW, aplikacji RYBY 07-13 oraz przekazywane przez ARiMR, pozwalają na identyfikację beneficjentów (wg NIP), którzy równolegle realizują projekty w ramach POIiŚ, PROW 07-13 i PO RYBY 07-13. W celu wykrycia ewentualnego podwójnego finansowania wydatków poniesionych przez beneficjentów, którzy realizują projekty równolegle w POIiŚ oraz w innym Programie (PROW 07-13 lub PO RYBY 07-13), analizie porównawczej poddawane są dane wprowadzone do systemu informatycznego w odniesieniu do 100% faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej (numery księgowe wraz opisami), które zostały przedstawione przez danego beneficjenta.

2.6.8. ROCZNE SPRAWOZDANIE AUDYTOWE

W grudniu 2014 r. Instytucja Audytowa, zgodnie z art. 62 ust. 1 lit d) pkt (i) rozporządzenia Rady nr 1083/2006, przedłożyła Komisji Europejskiej Roczne Sprawozdanie Audytowe, obejmujące wyniki audytów operacji przeprowadzonych w okresie od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. oraz informujące o wszelkich brakach wykrytych w systemach zarządzania i kontroli Programu.

W związku z przeprowadzonym w 2014 r. audytem systemów zarządzania i kontroli w wybranych do kontroli instytucjach zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ system zarządzania i kontroli Programu został oceniony jako działający dobrze, ale wymagający usprawnień. Szczegółowy opis ustaleń z audytu systemu został zawarty w sprawozdaniu z audytu, który Instytucja Audytowa przekazała do Komisji Europejskiej.

Natomiast w trakcie audytu operacji sprawdzono, czy spełnione zostały m.in. następujące warunki:

- operacja spełnia kryteria wyboru w ramach właściwego programu operacyjnego, została zrealizowana zgodnie z decyzją o dofinansowaniu oraz jest zgodna ze wszystkimi warunkami dotyczącymi jej przeznaczenia, wykorzystania i zakładanych celów;
- wydatki zadeklarowane są zgodne z zapisami księgowymi i dokumentami dowodowymi przechowywanymi przez beneficjenta;
- wydatki zadeklarowane przez beneficjenta są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi;
- wkład publiczny został wypłacony beneficjentowi zgodnie z art. 80 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.

Dodatkowo w ramach audytu kwot skorygowanych sprawdzono, czy skorygowane wydatki odpowiadają decyzjom podjętym przez instytucje Państwa Członkowskiego (IZ, IP, IC, IPOC, IA) oraz Komisji Europejskiej (KE, ETO).

W związku z przeprowadzonym audytem operacji stwierdzono, że ekstrapolowana wartość błędu stanowi 0,15% wartości populacji, a tym samym nie przekracza przyjętego progu istotności (tj. 2% wartości populacji, tj. wydatków zadeklarowanych do KE od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.).

Błędy finansowe zostały wykryte w 5 projektach (10 wnioskach o płatność) na 30 projektów (174 wnioski o płatność), wybranych do próby. Najważniejsze ustalenia dotyczyły:

- naruszeń przepisów dotyczących procedur zawierania umów;
- kwalifikowalności wydatków we wnioskach o płatność.

Jednocześnie w trakcie prowadzonego audytu operacji Instytucja Audytowa nie stwierdziła błędów systemowych. Natomiast w odniesieniu do audytu kwot skorygowanych suma błędów finansowych w zbadanych operacjach wyniosła 0 euro.

W związku z powyższym Instytucja Audytowa uznała, że system zarządzania i kontroli ustanowiony dla POIiŚ funkcjonował skutecznie i zapewnił, że deklaracje wydatków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 roku, przedstawione do KE, są poprawne, oraz, że transakcje będące ich podstawą są zgodne z prawem i prawidłowe. Stwierdzone błędy nie miały wpływu na realizację programu audytu oraz innych obszarów objętych badaniem w trakcie audytu operacji.

2.7. MONITOROWANIE I OCENA

WYTYCZNE MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013

Szczegółowe zasady dotyczące systemu monitorowania i sprawozdawczości dla POLiŚ zostały określone w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie sprawozdawczości Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*. Wytyczne określają tryb, formy, zakres i terminy sprawozdawczości oraz wzory dokumentów sprawozdawczych. Obowiązująca wersja wytycznych to wersja z 18 grudnia 2014 roku.

Monitorowanie Programu służy zagwarantowaniu realizacji celów strategicznych i częściowych określonych w POLiŚ (monitorowanie rzeczowe) oraz pełnej absorpcji alokowanych środków (monitorowanie finansowe). Prawidłowy przebieg procesu monitorowania pozwala m.in. na bieżąco śledzić postęp finansowy Programu, odpowiednio wcześniej reagować na występujące trudności i nieprawidłowości oraz pozyskiwać dane niezbędne w procesie oceny, przyczyniając się w konsekwencji do zapewnienia odpowiedniej jakości wdrażania.

Do bieżącego monitorowania POLiŚ służy system informacji tygodniowej, miesięcznej i kwartalnej. W cyklu tygodniowym i miesięcznym monitorowane są dane w zakresie m.in. podpisanych umów, wydatków i płatności na rzecz beneficjentów, wykonania prognoz wnioskowania do KE. Dodatkowo informacja miesięczna zawiera kwestie horyzontalne, tj. limity kontraktacji, stan prac nad zmianami dokumentów programowych czy działania informacyjne i promujące, a także zaistniałe problemy. Natomiast informacja kwartalna zawiera dane na temat kontraktacji projektów indywidualnych, naborów projektów, instrukcji wewnętrznych, porozumień i umów oraz występujących problemów i podjętych działań zaradczych.

System sprawozdawczości jest realizowany w oparciu o sprawozdania okresowe (półroczne), roczne, końcowe oraz raporty z osiągniętych efektów i zbiorczą informację z raportów z osiągniętych efektów sporządzane na każdym z poziomów wdrażania POLiŚ. Informacje na temat postępów w realizacji opracowują i przekazują: beneficjenci, IW, IP oraz Instytucja Zarządzająca. Ponadto, postępy w realizacji Programu są monitorowane przez Komitet Monitorujący POLiŚ.

MONITOROWANIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

W związku z zaawansowanym stanem wdrażania NSRO 2007-2013, obowiązujące od 28 sierpnia 2013 r. *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie projektów indywidualnych* zlikwidowały jednolity system zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych. Obecne zapisy wytycznych dają możliwość ustalania przez każdą IZ, w zależności od zidentyfikowanych potrzeb i stanu wdrażania programów operacyjnych, indywidualnych zasad monitorowania postępu prac nad przygotowaniem projektów do realizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**.

KRAJOWY SYSTEM INFORMATYCZNY

W celu zapewnienia zdolności gromadzenia i agregacji danych w zakresie i formacie wymaganym przez KE na mocy regulacji wspólnotowych na lata 2007-2013 utworzony został Krajowy System Informatyczny Monitorowania i Kontroli funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie 2007-2013 (KSI SIMIK 07-13).

KSI (SIMIK 07-13) jest systemem w pełni operacyjnym i wiarygodnym, jak również zgodnym z zapisami rozporządzenia 1083/2006, co zostało potwierdzone między innymi przez audyt KE, który miał miejsce w dniach 9-10 czerwca 2009 r. W KSI (SIMIK 07-13) rejestrowane są dane z wniosków o dofinansowanie projektów (w tym wniosków dla dużych projektów), umowy o dofinansowanie, wnioski beneficjentów o płatność, informacje o przeprowadzonych kontrolach i kontrolach krzyżowych oraz korektach systemowych, zbiorcze deklaracje wydatków oraz rejestr kwot odzyskanych, pozostających do odzyskania i wycofanych, a także prognozy wydatków. Ponadto, przy użyciu udostępnionego instytucjom narzędzia raportującego możliwe jest tworzenie szczegółowych raportów,

m.in. informacji o projektach, zestawień wydatków i wniosków o płatność jak również informacji finansowych niezbędnych do sporządzania sprawozdań.

GRUPA ROBOCZA DS. SPRAWOZDAWCZOŚCI

W celu sprawnej realizacji zobowiązań strony polskiej w zakresie sprawozdawczości w okresie sprawozdawczym IK NSRO kontynuowała działalność *Grupy roboczej ds. sprawozdawczości*. Głównym zadaniem grupy jest rozwiązywanie problemów pojawiających się podczas procesu monitorowania realizacji Programów Operacyjnych w Polsce. Działania Grupy wspiera zespół ekspertów zajmujący się kwestią wskaźników kluczowych do monitorowania programów.

W okresie sprawozdawczym odbyły się trzy posiedzenia *Grupy roboczej ds. sprawozdawczości* połączone ze spotkaniem *Zespołu zadaniowego ds. monitorowania wskaźników realizacji programów*. Na spotkaniu omawiane były m.in. kwestie związane z monitorowaniem wskaźników w perspektywie finansowej 2007-2013, omówione zostały również uwagi KE do sprawozdań rocznych, jak również kwestie dotyczące założeń systemu wskaźników (Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020). Podczas spotkań podkreślono rolę wskaźników w nowej perspektywie.

KOMITET MONITORUJĄCY POLIŚ

W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno stacjonarne posiedzenia Komitetu Monitorującego POLiŚ oraz jeden Komitet Monitorujący działający w trybie obiegowym.

W dniach 27 marca - 3 kwietnia 2014 r. odbył się w trybie obiegowym XXVII Komitet Monitorujący Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Działając w trybie obiegowym Komitet przyjął uchwałę nr 1/2014 w sprawie zmiany kryteriów wyboru projektów w działaniu 1.1. *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM*.

XXVIII posiedzenie Komitetu Monitorującego POLiŚ odbyło się 3 czerwca 2014 r. Podczas posiedzenia omówiony został bieżący stan realizacji Programu oraz efekty wdrażania Programu. Członkowie Komitetu zatwierdzili *Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w 2013 r.* Zaprezentowano obecny stan wdrażania oraz działania informacyjno-promocyjne prowadzone przez IZ POLiŚ. Podsumowano również prace ewaluacyjne w ramach POLiŚ. Podczas posiedzenia zostały również zatwierdzone kryteria wyboru projektów w działaniu 9.3 *Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz horyzontalnego opisu systemowego trybu wyboru dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*. Zatwierdzono również zmianę Planu Komunikacji Programu Infrastruktura i Środowisko. Przedmiotowa aktualizacja dotyczyła planu finansowego, wskaźników oraz danych teleadresowych. Dokument został również zmodyfikowany w zakresie zmian wynikających z utworzenia Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

Wszelkie informacje dotyczące działalności Komitetu Monitorującego są dostępne na stronie internetowej administrowanej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju pod adresem <http://www.pois.2007-2013.gov.pl> w zakładce *Instytucje realizujące Program > Kompetencje instytucji > Komitet Monitorujący*.

EWALUACJA POLIŚ W ROKU 2014

W roku sprawozdawczym, zgodnie z założeniami *Okresowego planu ewaluacji POLiŚ 2007-2013* na lata 2014-2015, instytucje realizujące POLiŚ 2007-2013 zrealizowały następujące badania:

1. EWALUACJA EX-ANTE PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020: III ETAP (BADANIE WYKONANE NA ZLECENIE IZ POLIŚ)

W ramach prowadzonych prac III etapu ewaluacji ex-ante wykonawca przygotował analizy/opinie uzupełniające w zakresie wyników badania przeprowadzonego na potrzeby I i II etapu oceny.

Zakres przedmiotowy prac dotyczył przede wszystkim relacji pomiędzy celami szczegółowymi i rezultatami a wskaźnikami rezultatu strategicznego określonymi dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych POLiŚ 2014-2020.

Wyniki prac wykorzystane zostały przez IZ POLiŚ na potrzeby finalizacji negocjacji z Komisją Europejską Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w zakresie logiki zaprogramowanej interwencji.

2. EWALUACJA ROZWIĄZAŃ STOSOWANYCH W CELU OCENY I WYBORU OFERT W POSTĘPOWANIACH O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO W PROJEKTACH DROGOWYCH I KOLEJOWYCH REALIZOWANYCH W RAMACH POLiŚ WOBEC ROZWIĄZAŃ STOSOWANYCH W INNYCH KRAJACH CZŁONKOWSKICH UE (BADANIE WYKONANE NA ZLECENIE B. MINISTERSTWA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ)

Badanie wykonywane było na podstawie OPE POLiŚ 2007-2013 na rok 2013 z inicjatywy b. Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

W wyniku realizacji badania został opracowany katalog dobrych praktyk prezentujący przykładowe rozwiązania, które mogą stanowić inspirację dla podmiotów prowadzących postępowania mające na celu wybór wykonawców zamówień publicznych w zakresie inwestycji infrastrukturalnych.

Celem badania była ocena rozwiązań stosowanych na potrzeby oceny i wyboru ofert w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane i na usługi w zakresie wykonania dokumentacji projektowej oraz pełnienia nadzoru inwestorskiego w projektach drogowych i kolejowych współfinansowanych w ramach POLiŚ poprzez analizę porównawczą z innymi krajami członkowskimi UE (*benchmarking*) wraz z opracowaniem wniosków i rekomendacji na obecną perspektywę finansową.

Rekomendacje sformułowane przez Ewaluatora pogrupowano w pięć następujących kategorii: kwalifikacje wykonawców (ogólnie), wiedza i doświadczenie, potencjał kadrowy, sytuacja ekonomiczna oraz kryteria oceny ofert.

3. BADANIE BENEFICJENTÓW PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013: STOPIEŃ POINFORMOWANIA NA TEMAT ZASAD I PROCEDUR REALIZACJI PROJEKTÓW – POMIAR WARTOŚCI POŚREDNICH DLA WSKAŹNIKÓW ODDZIAŁYWANIA PLANU KOMUNIKACJI POLiŚ 2007-2013 (BADANIE WYKONANE NA ZLECENIE IZ POLiŚ)

Badanie wykonywane było na podstawie OPE POLiŚ 2007-2013 na rok 2013.

Realizacja badania umożliwiła ocenę stopnia realizacji celów działania XIV.2 POLiŚ 2007-2013 w zakresie przedmiotowym objętym badaniem (pomiar wartości pośrednich tzw. wskaźników oddziaływania na beneficjentów Programu będących adresatami działań informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych oraz ekspercką interpretację uzyskanych wyników z wykorzystaniem zastosowanych kryteriów ewaluacyjnych). Dodatkowo w ramach badania oceniono zakres i stopień wykorzystania wyników badania tożsamego obszaru, które wykonane zostało w roku 2010.

Wyniki badania wykorzystywane są przede wszystkim na potrzeby sprawozdawcze, tworzenia założeń i praktycznych rozwiązań w obszarze działań komunikacyjnych i szkoleniowych na rzecz beneficjentów w ramach perspektywy 2014-2020, a także planów dotyczących najefektywniejszych praktyk prowadzenia w przyszłości oceny działań informacyjno-promocyjnych.

4. DOBRE PRAKTYKI W PROCESIE OCENY I WYBORU PROJEKTÓW W PRIORYTETACH I-V PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013 (BADANIE WYKONANE NA ZLECENIE MINISTERSTWA ŚRODOWISKA – IP SEKTORA ŚRODOWISKO)

Uzyskane rekomendacje mają charakter ogólny, stanowią wynik analizy procesu oceny i wyboru projektów, które były realizowane w ramach POLiŚ 2007-2013. Implementacja rekomendacji następuje na bieżąco w ramach projektowania i wdrażania systemu oceny i wyboru projektów POLiŚ 2014-2020.

W wyniku badania przedstawiono propozycję ścieżki wyboru projektów obejmującej zmiany obecnych procedur w czterech obszarach.

W fazie planowania procedur ewaluator sugeruje, by zwrócić uwagę na precyzyjne określenie wskaźników produktu i rezultatu oraz na ich zakres definicyjny. Zasadne byłoby również, zdaniem

ewaluatora, rozważenie przekształcenia trybu konkursowego zamkniętego na tryb konkursowy o charakterze ciągłym. Sugeruje się również formułowanie zbiorczych dokumentów.

W zakresie ogłaszania naboru, proponuje się wydłużenie okresu, jaki musi upłynąć od momentu ogłoszenia informacji o naborze wniosków do jego rozpoczęcia, tak, aby wnioskodawca miał dostateczną ilość czasu na zaplanowanie projektu i skompletowanie wymaganej dokumentacji. Zaleca się także intensyfikację informowania o naborze poprzez stworzenie i wykorzystywanie listy mailingowej potencjalnych beneficjentów.

Na etapie naboru wniosków, koniecznym, zdaniem ewaluatora, jest dokonanie usprawnień w działaniu elektronicznego generatora wniosków. W celu ograniczenia liczby produkowanych w trakcie naboru dokumentów, zaleca się umożliwienie składania części dokumentacji w formie elektronicznej. Korzystnym z punktu widzenia wnioskodawcy byłoby też wprowadzenie we wszystkich osiach wstępnej weryfikacji wniosków.

Przy ocenie wniosków zaleca się uwzględnienie czasu na modyfikacje i uzupełnianie wniosków w wyznaczonych terminach. Zaleca się zaprojektowanie i wdrożenie platformy internetowej do obsługi ekspertów oceniających wnioski. Proponuje się także zapewnienie czynnego udziału przedstawicieli IP (jako ekspertów) w obradach grup roboczych.

5. EFEKTY REALIZACJI PROJEKTÓW PRZYRODNICZYCH W V PRIORYTECIE POLiŚ 2007-2013 (BADANIE WYKONANE NA ZLECENIE CENTRUM KOORDYNACJI PROJEKTÓW ŚRODOWISKOWYCH – IW SEKTORA ŚRODOWISKO)

Podstawowym celem badania była kompleksowa analiza efektów realizacji projektów przyrodniczych w ramach V osi Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013.

Główne wnioski i rekomendacje są następujące:

- zestaw wskaźników V osi priorytetowej POLiŚ jest zasadniczo trafnie dobrany do celów, których monitorowaniu ma służyć;
- cele większości projektów jak i cele działań V osi osiągnęte są skutecznie;
- strukturę wydatków V priorytetu uznać należy za racjonalną. Możliwości ograniczenia wydatków (zwiększenia efektywności projektów) są stosunkowo niewielkie;
- wskazane byłoby przetestowanie kontraktowania efektu w celu zwiększenia efektywności projektów;
- katalog wskaźników wykorzystywanych w obecnej perspektywie finansowej może być z powodzeniem wykorzystany w nowej perspektywie jedynie z niewielkimi zmianami.

6. ANALIZA I OCENA TRAFNOŚCI KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW W SEKTORZE ENERGETYKI IX I X PRIORYTETU POLiŚ 2007-2013 (BADANIE WYKONANE NA ZLECENIE MINISTERSTWA GOSPODARKI – IP SEKTORA ENERGETYKA)

Przeprowadzenie badania wynikało z potrzeby określenia i oceny skuteczności wybranych rozwiązań wdrożeniowych w obszarze sektora energetycznego POLiŚ 2007 – 2013.

Rekomendacje planuje się wykorzystać poprzez uwzględnienie ich możliwego zakresu w regulaminach, jakie będą tworzone na potrzeby konkursów ogłaszanych w ramach POLiŚ 2014-2020.

Istotnym celem realizacji badania było wsparcie procesu przygotowywania kryteriów wyboru projektów w ramach POLiŚ 2014-2020 i tym samym zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji celów tego Programu.

Sformułowane przez ewaluatora wnioski to w szczególności:

- a) Stosowanie kryteriów wiążących efektywność wydatkowania środków z UE z osiąganymi efektami środowiskowymi pozwalałoby na promowanie projektów o znaczącym i efektywnie osiąganym efekcie ekologicznym (redukcja emisji CO₂), co jest kluczowe z uwagi na konieczność osiągnięcia założonych wartości wskaźników dla działań POLiŚ 2014-2020.
- b) Kryterium merytoryczne I stopnia „zmniejszenia zapotrzebowania na energię” w działaniu 1.2 POLiŚ „Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii

w przedsiębiorstwach” na lata 2014-2020 nie powinno być odnoszone jedynie do procentowej wielkości redukcji zużycia, ponieważ to promuje projekty przewidujące wyższy procentowy spadek zużycia energii pomimo mniejszej rzeczywistej redukcji.

- c) Określenie kryterium zmniejszenia zapotrzebowania na energię w wartościach bezwzględnych, w jednostkach naturalnych energii byłoby korzystne z perspektywy dostępności Programu dla energochłonnych przedsiębiorstw przemysłowych, które przeprowadziły choćby częściowe procesy naprawcze w zakresie efektywnego wykorzystania energii. W związku z powyższym uzasadnionym, zdaniem ewaluatora, wydaje się być wyznaczenie minimalnej redukcji zużycia energii określonej liczbowo.
- d) W kontekście daleko idących zmian w zakresie udzielania pomocy publicznej dla sektora energetycznego (Wytyczne EEAG, nowe Rozporządzenie GBER) uzasadnione jest zaplanowanie szeregu szkoleń dla beneficjentów, w celu przybliżenia tym podmiotom wprowadzanych zmian oraz umożliwienia odpowiedniego przygotowania projektów.
- e) Wynika to z tego, że beneficjenci zgłaszają duże wątpliwości w obszarze praktycznego wpływu przyjętych dokumentów w zakresie udzielania pomocy publicznej dla sektora energetycznego. Planuje się organizację szkoleń dla potencjalnych wnioskodawców POLiŚ 2014-2020 w zakresie praktycznego wpływu Wytycznych EEAG oraz nowego rozporządzenia GBER na realizację projektów w perspektywie 2014-2020.
- f) Ponadto, zdaniem ewaluatora, uzasadnione jest podjęcie ścisłej współpracy między IZ, IP, IW dla poszczególnych działań oraz UOKiK w celu uzgodnienia interpretacji nowych regulacji (okresowe spotkania robocze, tworzenie wspólnych materiałów szkoleniowych).

7. ANALIZA I OCENA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE DIGITALIZACJI ORAZ TWORZENIA WIRTUALNYCH INSTYTUCJI KULTURY W KONTEKŚCIE PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH W RAMACH XI PRIORYTETU POLiŚ 2007-2013 (BADANIE ZREALIZOWANE NA ZLECENIE MINISTERSTWA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO – IP SEKTORA KULTURA)

Wnioski wynikające z przedmiotowego badania są użyteczne i pomocne w kontekście wdrażania projektów dotyczących digitalizacji zasobów kultury.

Zagadnienia ujęte w raporcie, dotyczące m.in. kryteriów oceny projektów digitalizacyjnych zostały wykorzystane na etapie prac dotyczących programowania zakresu wsparcia na lata 2014-2020.

Badaniem objęte zostały projekty digitalizacyjne zrealizowane w ramach POLiŚ 2007-2013, m.in. projekt Uniwersytetu Jagiellońskiego pn. *Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa*, projekt Biblioteki Śląskiej pn. *Śląska internetowa biblioteka zbiorów zabytkowych*, projekt FilMOTEKI Narodowej pn.: *Konserwacja i digitalizacja przedwojennych filmów fabularnych w FilMOTECE Narodowej w Warszawie*, jak również projekty digitalizacyjne realizowane z innych środków.

Projekty te zostały przeanalizowane pod kątem m.in. przebiegu procesu oceny projektu, jego realizacji jak również barier występujących na etapie wdrażania (w tym dotyczących udostępniania zasobów). Ponadto, wskazane zostały główne problemy, jakie występują w przypadku realizacji projektów digitalizacyjnych, a w końcowej części sformułowane zostały propozycje rozwiązań systemowych dla rozwiązania zdiagnozowanych problemów.

Wskazane we wnioskach z badania najważniejsze bariery utrudniające udostępnianie zdigitalizowanych zasobów to: gwałtownie rosnące koszty utrzymania repozytoriów, bariery wynikające z praw autorskich, trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych specjalistów, jak też brak uniwersalnych standardów opisu i ewidencji zasobów. Wśród barier ograniczających postęp w realizacji zabezpieczania i upowszechniania dziedzictwa kulturowego wskazane zostały także ograniczenia finansowe i bariery mentalne, jak również ograniczone możliwości prezentacji zbiorów z uwagi na trudności w pozyskiwaniu praw na nowych polach eksploatacji. Wyzwaniem jest także ograniczone twórcze wykorzystywanie zasobów oraz digitalizacji w edukacji, gospodarce i kulturze. Ponadto, kluczowym etapem dla projektów digitalizacyjnych jest ich właściwe planowanie i przygotowanie, w tym dogłębna, wieloaspektowa analiza zasobów przeznaczonych do digitalizacji. Niestety w przypadku mniejszych instytucji na etapie przygotowywania projektów występują problemy z dostępem do środków finansowych na pokrycie niektórych kosztów związanych z opracowaniem aplikacji konkursowej.

8. OCENA ZASTOSOWANYCH ROZWIĄZAŃ W OBSZARZE SYSTEMU OCENY I WYBORU PROJEKTÓW (W SZCZEGÓLNOŚCI KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW) POD KĄTEM WPLYWU NA WYBÓR INWESTYCJI ZAPEWNIAJĄCYCH SKUTECZNĄ I NAJBARDZIEJ EFEKTYWNĄ REALIZACJĘ XII PRIORYTETU POLiŚ (BADANIE ZREALIZOWANE NA ZLECENIE MINISTERSTWA ZDROWIA – IP SEKTORA ZDROWIE)

Celem badania było dokonanie oceny skuteczności zastosowanych rozwiązań w obszarze systemu oceny i wyboru projektów pod kątem wpływu wybranych inwestycji na efektywną realizację XII priorytetu POLiŚ 2007-2013 oraz wsparcie procesu przygotowywania kryteriów wyboru projektów w ramach POLiŚ 2014-2020.

Wszystkie kryteria (formalne, formalne dodatkowe, merytoryczne I i II stopnia) zostały poddane ocenie ze względu na:

- trafność;
- zrozumiałość / precyzyjność;
- mierzalność / weryfikowalność;
- sprawiedliwość / obiektywność.

W przypadku niektórych kryteriów zdiagnozowano:

- brak precyzyjności definicji;
- brak informacji na temat warunków, jakie należy spełnić / przedstawić w celu spełnienia wymogów;
- brak pełnej zasadności stosowania niektórych kryteriów na danym etapie oceny (np. niektóre kryteria merytoryczne I z uwagi na ich sposób oceny są bardziej właściwe dla kryteriów formalnych);
- występowanie kryteriów, które w zbyt niskim stopniu pozwalały na różnicowanie projektów między sobą (kryteria o znamionach dysfunkcyjności).

Wybrane rekomendacje:

- kryteria oceny i wyboru projektów powinny być jednoznacznie zrozumiałe oraz łatwe w ocenie;
- ograniczenie liczby kryteriów merytorycznych I stopnia do niezbędnego minimum;
- wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie usprawnienia procesu oceny i naboru wniosków w ramach POLiŚ 2014-2020;
- rezygnacja bądź ograniczenie wymogów przedkładania niektórych dokumentów na etapie aplikowania (np. wyciągu z właściwego rejestru). W przyszłym okresie programowania w ramach wdrażania projektów z sektora ochrony zdrowia w większym zakresie należy stosować oświadczenia podmiotu aplikującego (np. dot. zobowiązań wobec ZUS / US).

Zaproponowane rekomendacje są adekwatne do sformułowanych wniosków – szczególnie te, które dotyczą dobrych praktyk w zakresie usprawnienia procesu oceny i naboru wniosków w ramach POLiŚ na lata 2014-2020. Rekomendacje należy uznać za trafne, użyteczne i obiektywne, można ocenić je na poziomie dobrym.

Wyniki badań ewaluacyjnych realizowanych w ramach POLiŚ 2007-2013 są publikowane na stronie internetowej <http://www.ewaluacja.gov.pl> (Baza Badań Ewaluacyjnych) i <http://www.pois.2007-2013.gov.pl> Szczegółowe „*Tabele rekomendacji*” syntetyzujące konkluzje uzyskiwane w wyniku realizacji badań przedkładane są do wiadomości Komitetu Monitorującego POLiŚ 2007-2013.

ZREALIZOWANE W ROKU 2014 DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z ROZBUDOWĄ POTENCJAŁU EWALUACYJNEGO PROGRAMU ORAZ PLANY NA ROK 2015

Zrealizowane w roku 2014 działania związane z rozbudową potencjału ewaluacyjnego Programu to w szczególności:

1. Prace Grupy Sterującej Ewaluacją POLiŚ 2007-2013:

W 2014 roku odbywały się cykliczne prace Grupy Sterującej Ewaluacją POLiŚ. Członkowie Grupy angażowali się w systematyczne konsultacje realizowane drogą komunikacji elektronicznej dotyczące projektów szczegółowych opisów przedmiotów zamówienia na badania ewaluacyjne,

projektów raportów metodologicznych oraz raportów końcowych z badań, a także bieżące konsultacje w zakresie wniosków i rekomendacji formułowanych w wyniku ich realizacji.

Współpraca w ramach *Grupy* stanowi forum dialogu na temat ewaluacji POLiŚ 2007-2013 (identyfikacja tematyki badawczej, opiniowanie koncepcji i wyników badań) oraz stwarza możliwości dzielenia się wiedzą i wymianą doświadczeń w zakresie ewaluacji oraz specyfiki jej realizacji w ramach POLiŚ 2007-2013.

2. Udział w pracach nad aktualizacją metodologii dla Wskaźnika Międzygałęziowej Dostępności Transportowej (WMDT) na potrzeby perspektywy 2014-2020:

Przedstawiciele IZ POLiŚ wzięli udział w pracach nad koncepcją aktualizacji wskaźnika (prace polegały przede wszystkim na dostosowaniu metodologii pomiaru zmian dostępności transportowej kraju i regionów do logiki i zakresu interwencji w ramach polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz umożliwiają pomiar rezultatów interwencji planowanej w ramach Celu tematycznego 7 Umowy Partnerstwa i w programach operacyjnych perspektywy 2014-2020 realizujących cele zwiększenia transportowej dostępności kraju w układzie europejskim i krajowym). Prace wyłonionego Eksperta zewnętrznego polegały na aktualizacji modelu dostępności transportowej oraz dokonaniu obliczeń wartości bazowych i docelowych wskaźnika na potrzeby polityki spójności 2014-2020 (tj. na potrzeby odpowiednich krajowych dokumentów strategicznych oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych). W roku 2015 współpraca dotyczyć będzie również obliczeń wartości wskaźnika na potrzeby perspektywy 2007-2013.

Badania ewaluacyjne zaplanowane w ramach *Okresowego planu ewaluacji* POLiŚ 2007-2013 na rok 2015 obejmą przede wszystkim oceny o charakterze ex-post. W ich ramach planuje się m.in. dokonanie interpretacji osiągniętych wartości wskaźników kontekstowych oraz identyfikacji najszerszego możliwego spektrum osiągniętych efektów. Oczekuje się też, że badania przyczynią się do sformułowania możliwych założeń oceny wpływu typowych dla POLiŚ inwestycji infrastrukturalnych oraz ocen na podstawie kryterium użyteczności, co stanowić będzie mogło podstawę konceptualizacji założeń dokonania finalnej oceny ex-post osiągnięć POLiŚ 2007-2013 realizowanej w okresie umożliwiającym wypowiedzianie się o długoterminowych i zsyntetyzowanych na optymalnym poziomie szczegółowości efektach zrealizowanych projektów. Założenia koncepcyjne dla ocen wpływu inwestycji infrastrukturalnych będą mogły stanowić również podstawę określenia lub uzupełnienia metodologii badawczej na potrzeby perspektywy 2014-2020.

Planuje się też realizację badania umożliwiającego niezbędne uzupełnienie danych nt. miejsc pracy tworzonych w wyniku realizacji POLiŚ 2007-2013, które gromadzone są w ramach systemów monitoringowych. Uzupełnienie dotyczy informacji o miejscach pracy powstałych poprzez pośrednie oddziaływanie realizowanych projektów. Zakłada się, że jego wyniki umożliwią zobrazowanie specyfiki generowania miejsc pracy przez inwestycje infrastrukturalne.

Istotne zadania w zakresie ewaluacji dotyczą również nowego POLiŚ 2014-2020. W roku 2014, w ramach ewaluacji ex-ante dla nowego Programu, rozpoczęto prace przygotowujące *Plan ewaluacji* POLiŚ 2014-2020. *Plan ewaluacji* na lata 2014-2020 sporządzany jest na cały okres programowania i zawiera wszystkie możliwe do zidentyfikowania ewaluacje przewidziane do realizacji w trakcie trwania perspektywy finansowej. Jednocześnie, w celu udoskonalenia jakości procesów ewaluacyjnych, dokument prezentować musi istotny stopień uszczegółowienia zawartych w nim informacji. Stąd prace nad dokumentem kontynuowane są również w 2015 roku, a *Plan*, zgodnie z zapisami rozporządzenia 1303/2013, przedłożony zostanie Komitetowi Monitorującemu POLiŚ 2014-2020 najpóźniej rok po przyjęciu Programu przez KE.

3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY

3.1. PRIORYTET I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

3.1.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.1.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach I priorytetu, wysokość środków z **Funduszu Spójności** wynosi **3,1 mld euro**, co stanowi 14% alokacji środków z FS w ramach Programu i 11% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

W celu zwiększenia efektywności zarządzania alokacją w priorytecie I zastosowano tzw. mechanizm elastyczności na mocy znowelizowanego art. 77 rozporządzenia ogólnego. Kwota 71 568 034 euro została przesunięta z I priorytetu na finansowanie projektów z działania 2.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych* (kwota 15 889 183 euro) oraz działania 3.2 *Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom* (kwota 55 678 851 euro).

Projekty w priorytecie I realizowane są w ramach jednego działania - 1.1 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM*.

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Zapewnienie pełnej kontraktacji w I priorytecie jest zależne od kilku kwestii. Najważniejszym czynnikiem utrudniającym zarządzanie alokacją w priorytecie I jest znaczna wartość oszczędności wygenerowanych w trakcie realizacji projektów. Ponadto dodatkowe oszczędności powstają w wyniku prowadzonego procesu redukcji lub całkowitego zniesienia rezerwy na nieprzewidziane wydatki w ramach inwestycji. Kolejnym elementem wpływającym na stopień wykorzystania środków jest zmienność kursu euro/zł, który powoduje trudność w oszacowaniu docelowej wartości dostępnej alokacji. Niezależny charakter tego ryzyka powoduje trudności w efektywnym reagowaniu na jego skutki.

W celu maksymalizacji poziomu zakontraktowania alokacji oraz zagospodarowania oszczędności występujących na projektach dokonywano m.in. rozszerzeń zakresów rzeczowych inwestycji, jak również prowadzono nowe nabory projektów w trybie konkursowym i indywidualnym.

Pomimo dość dużej wartości wniosków o dofinansowanie złożonych w ostatnich naborach, po uwzględnieniu planowanych rozszerzeń zakresów rzeczowych oraz szacowanych oszczędności na już realizowanych projektach, w działaniu 1.1 nadal pozostawały wolne środki nie znajdujące pokrycia w złożonych wnioskach o dofinansowanie. Z tego względu zaproponowano ich zagospodarowanie w ramach tzw. mechanizmu elastyczności, o czym mowa powyżej.

W okresie od stycznia do końca grudnia 2014 r. **liczba zawartych umów** o dofinansowanie **wzrosła** z 285 **do 491**. Jednocześnie zakontraktowanie środków w priorytecie wzrosło z 2,8 mld euro do 3 mld euro. Pozwoliło to na zwiększenie **poziomu kontraktacji** z 91% na koniec 2013 r. **do 97,5%** na koniec 2014 r. Pozostałe 2,5% alokacji UE (ok. 77 mln euro) zostanie zakontraktowane w 2015 r. w ramach projektów indywidualnych, projektów wyłonionych w konkursach ogłoszonych w 2014 r. oraz w rozszerzeniach zakresów rzeczowych już realizowanych projektów.

Wartość podpisanych do końca 2014 r. **umów** wyniosła ogółem 5,8 mld euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 3,5 mld euro, natomiast **dofinansowanie UE** opiewa na **3 mld euro**.

W RAMACH PRIORYTETU I PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów z I priorytetu znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego. Wszystkie projekty z priorytetu I są zapisane na liście podstawowej.

TABELA 4. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ LPI

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa		
1.1	32	1 726	932

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Podczas ostatniej aktualizacji z 10 czerwca 2014 r. na LPI umieszczono 5 nowych inwestycji w ramach I priorytetu. Wprowadzenie przedmiotowych projektów na LPI zostało poprzedzone zmianą kryteriów wyboru projektów, zatwierdzoną 4 kwietnia 2014 r. przez Komitet Monitorujący POIiŚ, pozwalającą na warunkową realizację projektów w aglomeracjach, dla których procedowane jest ich włączenie w kolejnej aktualizacji do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK).

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisanych zostało 27 umów o wartości wydatków kwalifikowalnych 1,1 mld euro na kwotę dofinansowania UE wynoszącą 911,1 mln euro. Do podpisania pozostało jeszcze 5 umów dla projektów uwzględnionych w ostatniej aktualizacji LPI. Zawarcie umów dla tych inwestycji będzie możliwe po pozytywnym zakończeniu oceny zgodności z kryteriami wyboru.¹⁹

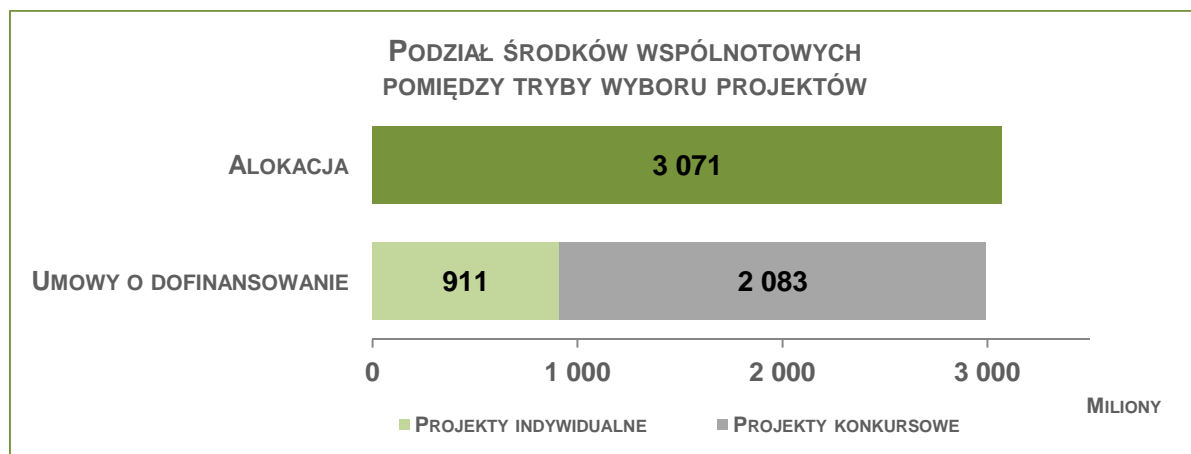
KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu I przeprowadzono 15 konkursów. Zmiana zapisów Programu Operacyjnego, zaakceptowana przez KE w styczniu 2014 roku, umożliwiła realizację inwestycji w aglomeracjach z przedziału 10-15 tys. RLM celem dostosowania ich do wymogów dyrektywy ściekowej. Dodatkowo, listę przykładowych przedsięwzięć uzupełniono o projekty dotyczące prac przygotowawczych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej, co pozwoli na sprawną realizację inwestycji w kolejnej perspektywie finansowej. W okresie sprawozdawczym ogłoszono **cztery nowe konkursy** (dwa na projekty inwestycyjne w aglomeracjach z przedziału 10-15 tys. RLM i powyżej 15 tys. RLM oraz dwa na projekty przygotowawcze).

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

¹⁹ Podczas aktualizacji LPI w lutym 2015 r. dwa projekty, dla których ocena została zakończona negatywnie, zostały usunięte z listy.

WYKRES 14. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

Z beneficjentami projektów konkursowych podpisano 464 umowy o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 2,45 mld euro i wartości dofinansowania UE wynoszącej 2,1 mld euro.

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 3,8 mld euro, wydatki kwalifikowane stanowiły 2,5 mld euro, z czego część unijna to ponad 2,1 mld euro. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków (wzrost o ponad 549 mln euro) co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 69%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

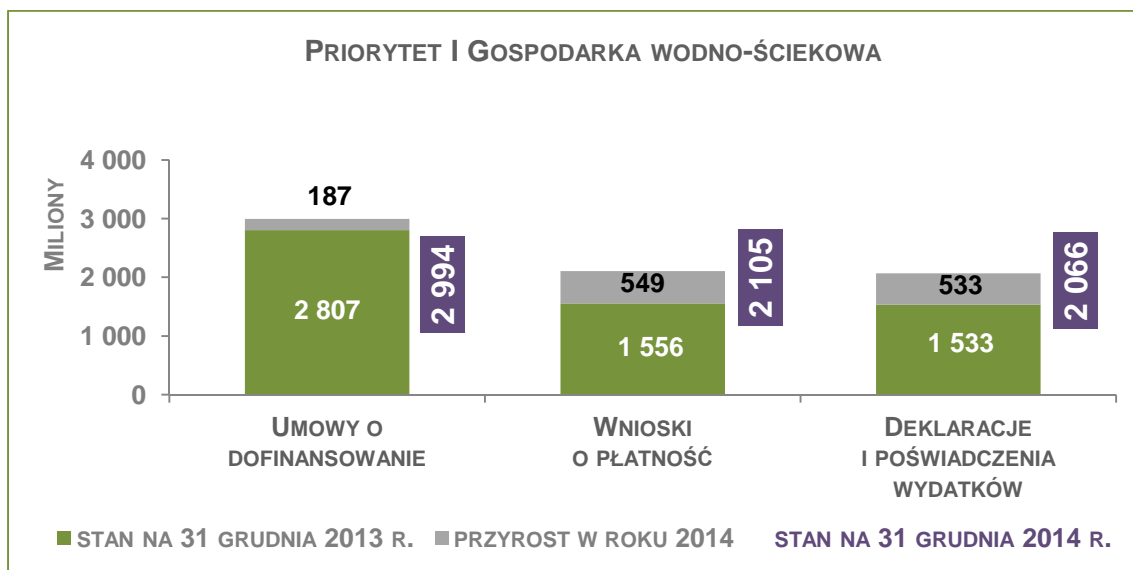
Od początku realizacji Programu w ramach I osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą **2,4 mld euro**, przy czym wartość **wnioskowanej refundacji wyniosła 2,1 mld euro**, co stanowi 67% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 1,9 mld euro.

W okresie sprawozdawczym do KE zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych wynoszącej **627 mln euro** i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 533 mln euro a KE zrefundowała 604,5 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 15. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wzrosła o 187 mln euro i na koniec 2014 r. wyniosła 2,99 mld euro. Należy podkreślić, że w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny postęp w wydatkowaniu jak i certyfikacji. Wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność wzrosła o 549 mln euro, natomiast certyfikacja wzrosła o 35%.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 do KE w ramach priorytetu I zostało przekazanych 30 wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego dla dużych projektów, przy czym wszystkie zostały przekazane w poprzednich okresach sprawozdawczych. Do końca 2014 r. KE wydała decyzje o potwierdzeniu wkładu finansowego dla wszystkich 30 dużych projektów, z czego dla 5 w okresie sprawozdawczym. Łączna wartość wsparcia w ramach zatwierdzonych dużych inwestycji wyniosła nieco ponad 1,2 mld euro.

Ponadto w okresie sprawozdawczym przekazano do KE 3 wnioski o zmianę decyzji dla dużych projektów, z czego KE dla jednego projektu wydała już decyzję zmieniającą. W trakcie przygotowania jest kolejny wniosek o zmianę, który zostanie przesłany do KE w II kwartale 2015 r.

3.1.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

Większość projektów realizowanych jest w ramach działalności związanej ze środowiskiem naturalnym (485 inwestycji na kwotę wsparcia środkami FS w wysokości 3 mld euro). Natomiast 6 projektów realizowanych jest w ramach działu gospodarki *Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody*. Wartość dofinansowania UE tych projektów to 22,2 mln euro, co stanowi zaledwie 1% wartości wszystkich projektów w I prioryecie.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

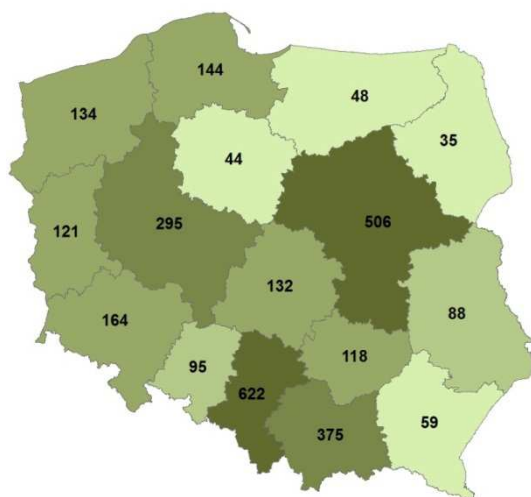
Większość, bo aż 59% beneficjentów (289 projektów) realizujących projekty w I prioryecie, stanowią przedsiębiorstwa komunalne. Pozostałe projekty realizowane są przez jednostki samorządu terytorialnego (194 projekty) oraz inne rodzaje podmiotów (8 projektów).

Wartość dofinansowania unijnego przeznaczona na projekty realizowane przez przedsiębiorstwa wynosi 2,1 mld euro, czyli 70% dostępnej alokacji dla priorytetu. Jednostki samorządów terytorialnych otrzymały unijne wsparcie w wysokości 834 mln euro.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów można stwierdzić, że liderem w zakresie wartości przyznanego dofinansowania UE w zawartych umowach o dofinansowanie jest województwo śląskie z kwotą 622 mln euro, wykorzystującą 21% wartości dofinansowania UE w ramach wszystkich umów podpisanych w ramach priorytetu. Najniższą wartość zakontraktowanej alokacji odnotowano w województwie podlaskim - 35 mln euro (1%).

Mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu I *Gospodarka wodno-ściekowa* ze środków FS w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 2. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Główny cel Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dotyczący m.in.: *podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej*, w ramach I osi priorytetowej realizowany jest poprzez budowę infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej. Wspierane są inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz realizowane kompleksowo wraz z nimi inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej w aglomeracjach.

Głównym celem priorytetu I *Gospodarka wodno-ściekowa* jest wyposażenie aglomeracji powyżej 15 tys. RLM w systemy kanalizacji oraz oczyszczalnie ścieków zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Dodatkowo, 17 lipca 2013 r. zaakceptowana została aktualizacja SzOP, w ramach której w prioryecie I wprowadzono możliwość realizacji inwestycji w aglomeracjach z przedziału 10-15 tys. RLM celem dostosowania ich do wymogów dyrektywy ściekowej. Dodatkowo listę przykładowych projektów w SzOP uzupełniono o projekty dotyczące prac przygotowawczych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej na potrzeby

realizacji inwestycji w kolejnym okresie programowania 2014-2020. Zmiany te zostały również uwzględnione w zaakceptowanym 27 stycznia 2014 r. przez KE Programie. W ramach POLiŚ współfinansowane są inwestycje w aglomeracjach zawartych w KPOŚK lub wskazane przez Marszałka Województwa, jako konieczne do uwzględnienia w kolejnej aktualizacji KPOŚK, w celu realizacji wymogów dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

Realizacja priorytetu I *Gospodarka wodno-ściekowa* stanowi **jedno z narzędzi współfinansowania realizacji KPOŚK**, którego celem jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami, w tym eutrofizacją. **KPOŚK jest wieloletnim programem inwestycyjnym**, najbardziej kosztownym oraz najbardziej złożonym pod względem organizacyjnym i technicznym zadaniem spośród wszystkich zadań wynikających z dyrektyw UE dotyczących ochrony środowiska. Poprzez KPOŚK dokonano identyfikacji liczby aglomeracji oraz zakresu prac i kosztów niezbędnych do poniesienia w celu kompleksowego rozwiązania problemów gospodarki ściekowej w Polsce. Instrumentami ekonomicznymi i finansowymi stymulującymi realizację KPOŚK są środki pomocowe UE oraz pożyczki i dotacje funduszy ekologicznych. W wyniku realizacji KPOŚK aglomeracje powyżej 2 tys. RLM powinny zostać wyposażone w zbiorcze systemy odprowadzania ścieków oraz oczyszczalnie ścieków zapewniające redukcję odprowadzanych zanieczyszczeń zgodnie z wymogami dyrektywy 91/271/EWG.

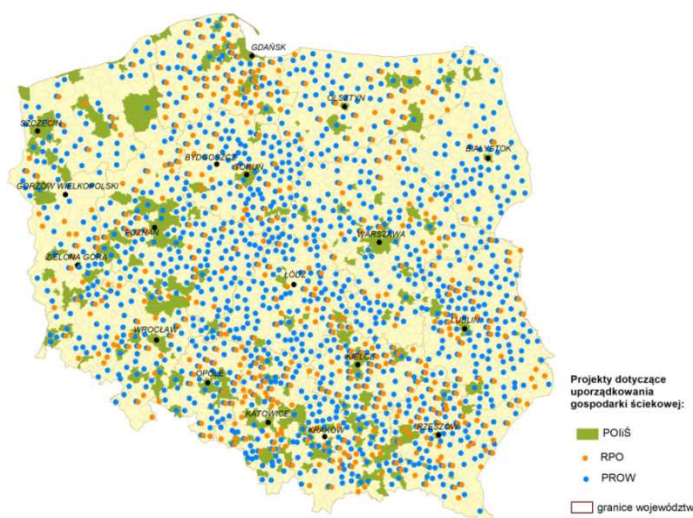
Z uwagi na zmianę sposobu wdrażania w Polsce dyrektywy 91/271/EWG, polegającej na zastosowaniu art. 5.2 zamiast dotychczas stosowanego 5.4, niezbędne było wprowadzenie odpowiednich zmian legislacyjnych, przy czym w okresie sprawozdawczym:

- 12 lipca 2014 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy *Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. 2014 poz. 850), która w prawidłowy sposób transponuje zapisy dyrektywy ściekowej;
- 22 lipca 2014 r. opublikowane zostało *rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji* (Dz.U. 2014 poz. 995);
- 16 grudnia 2014 r. opublikowane zostało *rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz.U. 2014 poz. 1800).

Trwa czwarta aktualizacja KPOŚK. Na podstawie tej aktualizacji zostanie opracowany Master Plan dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, który będzie zawierał ocenę stanu wdrażania dyrektywy ściekowej oraz wskaże inwestycje niezbędne do osiągnięcia celów ww. dyrektywy. 16 grudnia 2014 r. projekt Master Planu został przekazany przez KZGW do MŚ i obecnie jest przedmiotem analiz. Po jego akceptacji przez Kierownictwo MŚ Master Plan zostanie przekazany do KE.

Należy mieć na uwadze, że ze względu na znaczne braki w podstawowej infrastrukturze komunalnej, alokacja przyznana na realizację projektów w priorytecie I nie jest w stanie w sposób kompleksowy rozwiązać wszystkich problemów związanych z wdrożeniem wymogów dyrektywy ściekowej w aglomeracjach. Finansowanie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest kierowane w pierwszej kolejności na najpilniejsze potrzeby dotyczące rozbudowy infrastruktury komunalnej w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM. Planuje się, że w ramach POLiŚ 2007-2013 zostanie wybudowanych lub zmodernizowanych ponad 14,5 tys. km kanalizacji sanitarnej oraz 245 oczyszczalni ścieków komunalnych.

MAPA 3. ROZKŁAD PRZESTRZENNY PROJEKTÓW WODNO-ŚCIEKOWYCH, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA REALIZACJĘ
ZAŁOŻEŃ KPOŚK

ŹRÓDŁO: BADANIE EWALUACYJNE
KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ
DOTYCZĄCYCH OCHRONY ŚRODOWISKA W POLiŚ
(PRIORYTETY I-V) Z PROJEKTAMI ŚRODOWISKOWYMI
REALIZOWANYMI W RAMACH INNYCH OSI POLiŚ,
16 RPO, PROW ORAZ WRYB)

W ramach 16 regionalnych Programów Operacyjnych, zgodnie z założeniami KPOŚK, przewidziano budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków w aglomeracjach powyżej 2 tys. RLM i inwestycje te będą wspierane ze środków EFRR. W czerwcu 2013 r., w ramach I priorytetu POLiŚ, wprowadzono możliwość realizacji inwestycji w aglomeracjach z przedziału 10-15 tys. RLM, celem dostosowania ich do wymogów dyrektywy ściekowej. Za wyposażenie aglomeracji w zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków o odpowiednim stopniu oczyszczania odpowiadają właściwe gminy, na obszarze których znajdują się aglomeracje.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu I zatwierdzono **61 wniosków o płatność końcową** o łącznej wartości dofinansowania z UE w wysokości **164,8 mln euro**. Dodatkowo 68 projektów zostało zakończonych rzeczowo, ale do końca okresu sprawozdawczego nie zostały zatwierdzone dla nich wnioski o płatność końcową.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 5. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POLiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.)	150	245	163%
Długość wybudowanej i przebudowanej sieci kanalizacji sanitarnej (km)	9 000	14 501	161%
Liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej (os.)	810 000	1 482 330	183%

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci wodociągowej (os.)	80 000	130 718	163%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU I

Projekty wyłonione do dofinansowania w ramach ogłoszonych konkursów oraz projekty z LPI zapewnią osiągnięcie wyższego niż planowany poziomu wskaźników w priorytecie I. Jest to sytuacja bardzo korzystna z punktu widzenia zobowiązań Polski w zakresie wypełnienia wymogów dyrektywy ściekowej, dotyczących wyposażenia aglomeracji w systemy oczyszczania ścieków oraz sieć kanalizacji sanitarnej, a także ze względu na zidentyfikowane braki w infrastrukturze zaopatrzenia w wodę.

Na ten stan rzeczy składa się kilka przyczyn:

- alokacja w priorytecie I została zwiększona o dodatkowe środki, dzięki którym możliwe było wsparcie większej liczby projektów;
- inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane są po znacznie niższych kosztach, niż szacowano na podstawie doświadczeń z perspektywy 2004-2006; w efekcie udało się zapewnić finansowanie dla większej liczby projektów, niż wynikało to z pierwotnych założeń do Programu;
- ogłoszenie dodatkowych konkursów i nabór projektów na LPI, m.in. na inwestycje w aglomeracjach z przedziału 10-15 tys. RLM.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU I NA ROZWÓJ SEKTORA ŚRODOWISKA

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wiązało się z koniecznością dostosowania infrastruktury ochrony środowiska do standardów obowiązujących w krajach członkowskich. Jednym z najistotniejszych zobowiązań było uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach. Wsparcie udzielane projektom w ramach POIiŚ umożliwia szybsze zbliżenie się do wyznaczonych celów. Polska od wielu lat prowadzi aktywną politykę w dziedzinie ochrony wód przed zanieczyszczeniem. Jej celem jest m.in. wyeliminowanie odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska oraz zapewnienie właściwego oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych.

Inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska, w tym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, realizowane w ramach priorytetu I należy zaliczyć do niezbędnych w kontekście realizacji założeń zrównoważonego rozwoju kraju, bezpieczeństwa i jakości życia obywateli. Szczególną wagę ma tu **efektywne oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi**.

Oprócz korzyści środowiskowych realizacja projektów w sektorze wpływa na **tworzenie nowych miejsc pracy** oraz daje **szanse rozwoju dla gmin i regionów**. Szczególną rolę odgrywają tu przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia obszarów inwestycyjnych w infrastrukturę wodno-ściekową. Dzięki środkom UE w gminach powstają uzbrojone tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Dodatkowo, uzbrojone tereny **przyciągają inwestorów nowych przedsięwzięć**, dla których duże znaczenie ma dostęp do odpowiednich zasobów wody oraz możliwość odprowadzania i oczyszczania ścieków. Nowe przedsięwzięcia generują tym samym nowe miejsca pracy, a więc przyczyniają się do rozwoju regionu.

Inwestycje realizowane w ramach priorytetu I w znacznym stopniu przyczyniają się do ochrony środowiska i **zapobiegania utracie różnorodności biologicznej**. Realizacja projektów budowy / modernizacji oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej umożliwia ochronę wód podziemnych oraz powierzchniowych, likwidując źródło ich zanieczyszczeń w postaci dopływających nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków.

Efektem realizacji projektów priorytetu I jest **większy dostęp ludności do infrastruktury komunalnej**, a w konsekwencji ograniczenie zrzutów nieoczyszczonych ścieków do środowiska. Budowa oraz modernizacja sieci kanalizacyjnej, likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych

oraz nieszczelności kanalizacji przyczynia się do ochrony wód podziemnych. Zgodnie z założeniami wynikającymi z zawartych umów, dzięki wsparciu Programu **dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej uzyska dodatkowo 1,5 mln osób.**

Realizacja priorytetu w znacznym stopniu przyczyni się do wypełniania postanowień *Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego* (Konwencji Helsińskiej), a także wpisuje się w cele *Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*. Sektor komunalny, obok zanieczyszczeń spowodowanych działalnością rolniczą, jest istotnym źródłem zrzutów substancji biogennych (azot i fosfor), powodujących eutrofizację wód, a tym samym powodujących zagrożenie dla jakości wód Morza Bałtyckiego. Wspierane w ramach priorytetu oczyszczalnie ścieków komunalnych spełniają normy oczyszczania ścieków wymagane prawem unijnym i ostatecznie przyczyniają się do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzonych do wód powierzchniowych. Z przeprowadzonej analizy wynika, że inwestycje POIiŚ dotyczące budowy, rozbudowy bądź modernizacji oczyszczalni ścieków przyczyniają się do **zmniejszenia ilości azotu** trafiającego do wód o ponad **40 tys. ton rocznie** oraz **fosforu** o ponad **7 tys. ton rocznie**.

W związku z intensywną rozbudową infrastruktury służącej odprowadzaniu oraz oczyszczaniu ścieków w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, na oczyszczalniach ścieków komunalnych powstaje coraz więcej produktu ubocznego (odpadu) w postaci osadów ściekowych. Wyzwaniem w kolejnych latach będzie więc efektywne zagospodarowanie narastającej masy osadów ściekowych oraz ograniczenie do minimum ich negatywnego wpływu na środowisko. W ramach realizowanych projektów prowadzone są inwestycje na oczyszczalniach ścieków w zakresie przygotowania osadów ściekowych powstających w procesie oczyszczania ścieków komunalnych do przetwarzania (w tym odzysku lub unieszkodliwiania) celem ich właściwego zagospodarowania, w sposób inny niż składowanie. Głównym kierunkiem zagospodarowania osadów ściekowych będzie ich **termiczne przekształcanie, sposób ten wykorzystywany jest w odniesieniu do prawie 40% masy osadów** powstających na oczyszczalniach wspieranych w ramach I priorytetu. Ponadto znaczna część osadów wykorzystywana jest do produkcji roślin nie przeznaczonych do spożycia, produkcji pasz oraz kompostowania. Ponadto szacuje się że ok. 10% łącznej suchej masy osadów ściekowych będzie mogła być wykorzystana w rolnictwie.

Realizowane inwestycje przyczyniają się również do **zapewnienia ludności dostępu do wysokiej jakości wody pitnej**. Działania dotyczące budowy systemu zaopatrzenia w wodę w istotny sposób wpływają na poprawę standardu życia mieszkańców objętych projektem, natomiast modernizacja funkcjonującego systemu zwiększa jakość zapewnianych w tym zakresie usług. W ramach realizowanych projektów docelowo **dostęp do sieci wodociągowej uzyska ponad 130,7 tys. osób.**

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH I PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: ROZBUDOWA I MODERNIZACJA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ W MIEŚCIE HAJNÓWKA – ETAP I

DZIAŁANIE: 1.1 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W AGLOMERACJACH POWYŻEJ 15 TYS. RLM

BENEFICJENT: PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SP. Z O.O. W HAJNÓWCE

WOJEWÓDZTWO: PODLASKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 2,2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 1 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2012 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Dofinansowany projekt polegał na modernizacji i rozbudowie miejskiej oczyszczalni ścieków, modernizacji stacji uzdatniania wody oraz budowie 2,9 km kanalizacji sanitarnej. Dzięki tej inwestycji mieszkańcom zapewniono dostęp do wody o bardzo dobrej jakości oraz osiągnięto wskaźnik skanalizowania aglomeracji w wysokości 93,5%.

PODSTAWOWE EFEKTY PROJEKTU:

- wzrost liczby użytkowników indywidualnych sieci kanalizacji sanitarnej o 347 osób,
- wzrost liczby użytkowników instytucjonalnych rozumiany jako liczba podmiotów gospodarczych – 8 podmiotów (108 RLM),

- przyrost RLM o 455 RLM,
- redukcja ilości ścieków technologicznych, o 10 tys. m³/rok, powstających w procesie odwadniania osadów ściekowych na terenie oczyszczalni,
- spełnienie przez wodę wymogów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

ZDJĘCIE 9 MIESZADŁO HIPERBOIDALNE PRACUJĄCE W REAKTORZE, NOWY UKŁAD TECHNOLOGICZNY

ŹRÓDŁO: PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SP. Z O.O. W HAJNÓWCE

Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy standardu życia mieszkańców aglomeracji oraz wpłynęła pozytywnie na warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Nie bez znaczenia pozostaje pozytywne oddziaływanie inwestycji na środowisko, w tym na ekosystem Puszczy Białowieskiej. W ramach projektu skanalizowano ostatnie peryferyjne dzielnice graniczące bezpośrednio z cennymi przyrodniczo terenami Puszczy Białowieskiej chronionymi w ramach Rezerwatu przyrody im. W. Szafera, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” i Natura 2000.

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ ORAZ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH W TARNOWSKICH GÓRACH - FAZA I

DZIAŁANIE: 1.1 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W AGLOMERACJACH POWYŻEJ 15 TYS. RLM

BENEFICJENT: GMINA TARNOWSKIE GÓRY

WOJEWÓDZTWO: ŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 23,9 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 16 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 CZERWCA 2013 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Całkowity plan inwestycyjny oczyszczania ścieków dla gminy Tarnowskie Góry obejmuje budowę i modernizację systemu kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej, budowę i przebudowę kanalizacji deszczowej oraz budowę/modernizację oczyszczalni ścieków w Tarnowskich Górach i jest realizowany w dwóch fazach.

Projekt w fazie I obejmował budowę nowej oczyszczalni ścieków, która zastąpiła poprzednią, przestarzałą technologicznie oczyszczalnię ścieków. Ponadto inwestycja polegała na budowie i modernizacji systemu kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej w zlewni tej oczyszczalni oraz rozbudowę i przebudowę systemu kanalizacji deszczowej (wraz z przyłączami).

W ramach projektu zrealizowano następujący zakres rzeczowy:

- Centralna Oczyszczalnia Ścieków - przepustowość 4,5 tys. m³/dobę;
- kanalizacja, w tym:
 - kanalizacja sanitarna - 22,04 km;
 - kanalizacja ogólnospławna - 11,82 km;
 - kanalizacja deszczowa - 8,73 km;

- przepompownie ścieków - 8 kpl.

Realizacja **PROJEKTU** pozwoliła osiągnąć następujące **CELE**:

- **Ekologiczny** – ochrona środowiska: uzyskanie jakości ścieków oczyszczonych zgodnie z przepisami prawa, wyraźne zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do odbiorników, znacząca poprawa stanu wód powierzchniowych;
- **Zdrowotny** – poprawa warunków sanitarnych i zmniejszenie ryzyka zachorowań;
- **Społeczny** – podniesienie poziomu życia mieszkańców;
- **Organizacyjny** – utworzenie zrównoważonego i efektywnego systemu gospodarki ściekowej;
- **Prawny** – zgodność z normami oczyszczania obowiązującymi w Polsce i Unii Europejskiej;
- **Gospodarczy** – podniesienie atrakcyjności terenu dla inwestorów.

PODSTAWOWE EFEKTY PROJEKTU: Efekt ekologiczny został osiągnięty poprzez podłączenie do sieci kanalizacyjnej ponad 5,7 tys. mieszkańców oraz poprzez spełnienie przez oczyszczone ścieki wymagań dyrektywy 91/271/EWG. W efekcie oczyszczania ścieków na Centralnej Oczyszczalni Ścieków zostały zredukowane zanieczyszczenia w oczyszczonych ściekach:

- BZT₅ o 99%;
- ChZT o 98%;
- Zawiesiny ogólne o 98%;
- Fosfor ogólny o 94%.

ZDJĘCIE 10 OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W TARNOWSKICH GÓRACH

ŹRÓDŁO: WWW.WODOCIAGI-POLSKIE.PL, WWW.TARNOWSKIEGORY.PL

3.1.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

KWESTIA ZGODNOŚCI PROJEKTÓW REALIZOWANYCH ZE ŚRODKÓW POIiŚ Z DYREKTYWĄ RADY 91/271/EWG Z DNIA 21 MAJA 1991 R. DOT. OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH (DYREKTYWA ŚCIEKOWA)

W okresie sprawozdawczym rozwiązana została kwestia wadliwej transpozycji dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (dyrektywa ściekowa) do krajowego porządku prawnego.

- W styczniu 2014 r. KE zaakceptowała zmianę POIiŚ umożliwiającą finansowanie projektów w aglomeracjach z przedziału 10-15 tys. RLM, których celem jest dostosowanie do wymagań art. 5(2) dyrektywy ściekowej.
- 12 lipca 2014 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 850), która w prawidłowy sposób transponuje zapisy dyrektywy ściekowej.
- 22 lipca 2014 r. opublikowane zostało *rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji* (Dz.U. 2014 poz. 995).
- 16 grudnia 2014 r. opublikowane zostało *rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz.U. 2014 poz. 1800).

Trwa czwarta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Na podstawie tej aktualizacji zostanie opracowany Master Plan dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, który będzie zawierał ocenę stanu wdrażania dyrektywy ściekowej oraz wskaże inwestycje niezbędne do osiągnięcia celów ww. dyrektywy. 16 grudnia 2014 r. projekt Master Planu został przekazany przez KZGW do MŚ i obecnie jest przedmiotem analiz. Po jego akceptacji przez Kierownictwo MŚ Master Plan zostanie przekazany do KE.

KWESTIA OSADÓW ŚCIEKOWYCH

W projektach POIiŚ dotyczących budowy i /lub modernizacji oczyszczalni ścieków realizowane są też inwestycje mające na celu zagospodarowanie powstających w procesach oczyszczania osadów ściekowych. Stosowane rozwiązania są zgodne z prawem unijnym. Osady o małym stopniu zanieczyszczenia są wykorzystywane rolniczo. W przypadku większego udziału zanieczyszczeń eliminujących ten rodzaj utylizacji, osady są kierowane do rekultywacji gruntów nierolniczych. W przypadku istotnego udziału substancji toksycznych lub bakterii, osady są poddawane termicznemu przetwarzaniu w spalarniach, a pozostałe ze spalania popioły i żużle deponowane w bezpiecznych, przeznaczonych do tego składowiskach.

W związku z intensywną rozbudową infrastruktury związanej ze zbieraniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych w Polsce w ostatnich latach powstaje coraz więcej osadów ściekowych, które powinny zostać zagospodarowane. Z tego względu w nowym okresie programowania 2014-2020, wspieranym obszarem będzie gospodarka osadami ściekowymi, w celu innego niż składowanie ich zagospodarowania. Wybór metody zagospodarowania osadów ściekowych jest związany z ich właściwościami fizyczno-chemicznymi, a w szczególności z zawartością metali ciężkich w osadach. Rygorystyczne kryteria związane z przyrodniczym użytkowaniem osadów ściekowych w celu zabezpieczenia rozprzestrzeniania się w środowisku substancji niebezpiecznych oraz zagrożeń biologicznych wpływają na coraz większe zainteresowanie innymi technologiami zagospodarowania osadów ściekowych. Stąd też docelowym kierunkiem wykorzystania odpadów z oczyszczania ścieków komunalnych będą przede wszystkim metody termiczne ich unieszkodliwiania jako bezpieczna ekologicznie i uzasadniona ekonomicznie metoda zagospodarowania osadów ściekowych.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

Ze względu na inwestycyjny charakter projektów z I priorytetu POIiŚ, znaczące zwiększenie wartości składanych wniosków o płatność, jak również liczby zakończonych projektów, będzie miało miejsce w ostatnim roku realizacji. Do końca 2014 r. zakończyła się rzeczowa realizacja 129 przedsięwzięć

(26% wszystkich podpisanych umów), oznacza to, że blisko trzy czwarte projektów z działania 1.1 zakończy się w roku 2015.

W 2015 roku planowane jest podpisanie umów dla projektów zgłoszonych w konkursach ogłoszonych w okresie sprawozdawczym, jak również dla nowych projektów wpisanych na LPI. Ponadto, aby wykorzystać powstałe oszczędności, kontynuowane będą działania mające na celu zakontraktowanie dodatkowych zakresów rzeczowych w realizowanych projektach.

Do końca 2014 r. przekazano do KE łącznie 30 wniosków o potwierdzenie wkładu dla dużych projektów, dla wszystkich projektów KE wydała już decyzje. Ponadto w 2014 r. przekazano do KE trzy wnioski o potwierdzenie dla projektu, w których występowała konieczność zmiany decyzji KE. W 2015 r. planuje się przekazanie jeszcze jednego wniosku o zmianę decyzji KE.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.2. PRIORYTET II GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

3.2.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

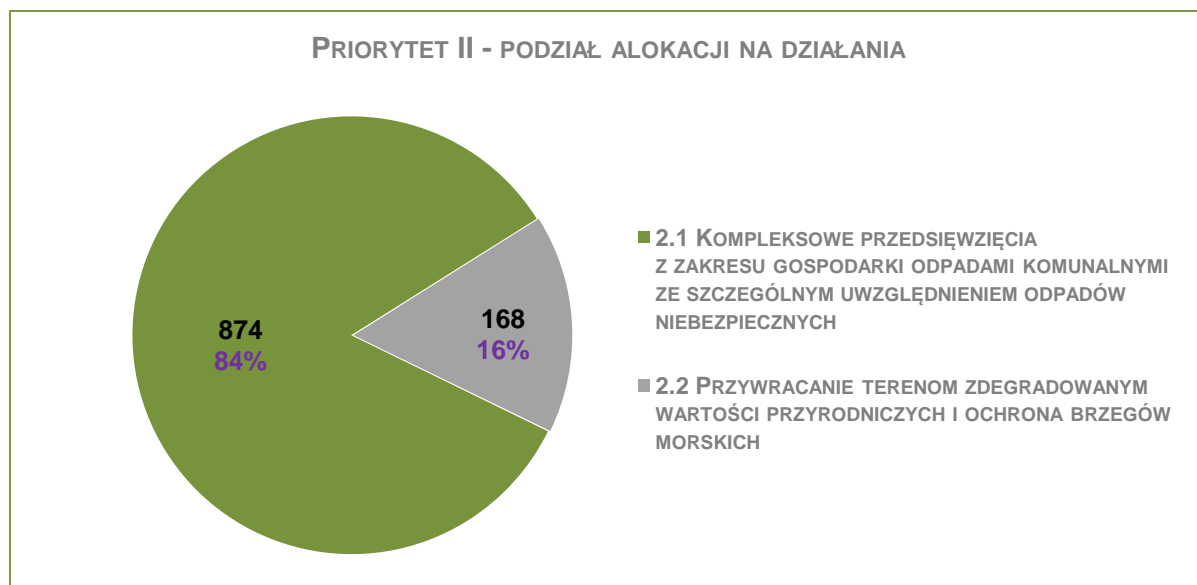
3.2.1.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

W ramach II priorytetu, wysokość środków z **Funduszu Spójności** wynosi **1,04 mld euro**, co stanowi 5% alokacji środków z FS w ramach Programu i 4% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

W celu zwiększenia efektywności zarządzania alokacją w priorytecie II zastosowano tzw. mechanizm elastyczności na mocy znowelizowanego art. 77 rozporządzenia ogólnego. Kwota 15 889 183 euro została przesunięta z działania 1.1 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM* na finansowanie projektów z działania 2.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych*.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu II na działania.

WYKRES 16. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU II NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami podpisano **72 umowy o dofinansowanie**. Beneficjenci 15 podpisanych w 2014 r. umów wyłonieni zostali w trybie konkursowym, jedna umowa była zawarta z beneficjentem projektu indywidualnego. Wartość wszystkich podpisanych do 31 grudnia 2014 r. umów wyniosła ogółem ponad 2 mld euro, z czego wydatki kwalifikowane to 1,2 mld euro, natomiast **dofinansowanie UE opiewało na 1,01 mld euro**. W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **97% alokacji** przypadającej dla II priorytetu. Do zakontraktowania wszystkich środków dostępnych w II priorytecie pozostało 29 mln euro.

17 czerwca 2014 r. Minister Infrastruktury i Rozwoju podpisał zaktualizowaną wersję *Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W priorytecie II *Gospodarka*

odpadami i ochrona powierzchni ziemi nastąpiło przesunięcie środków w wysokości 7,41 mln euro z działania 2.2 na działanie 2.1, co umożliwiło dalszą kontraktację w działaniu 2.1. Kolejne aktualizacje SzOP z 16 września oraz 5 grudnia 2014 r. nie wpłynęły na wysokość alokacji w ramach priorytetu II.

W RAMACH PRIORYTETU II PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.**

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 6. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
2.1	15	1 209	520	2	302	128
2.2	5	55	44	0	0	0
Razem	20	1 264	564	2	302	128

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca 2014 roku z beneficjentami wszystkich 20 projektów indywidualnych z listy podstawowej podpisano umowy o dofinansowanie o wartości wydatków kwalifikowalnych 658,1 mln euro i kwocie dofinansowania UE w wysokości 547,3 mln euro.

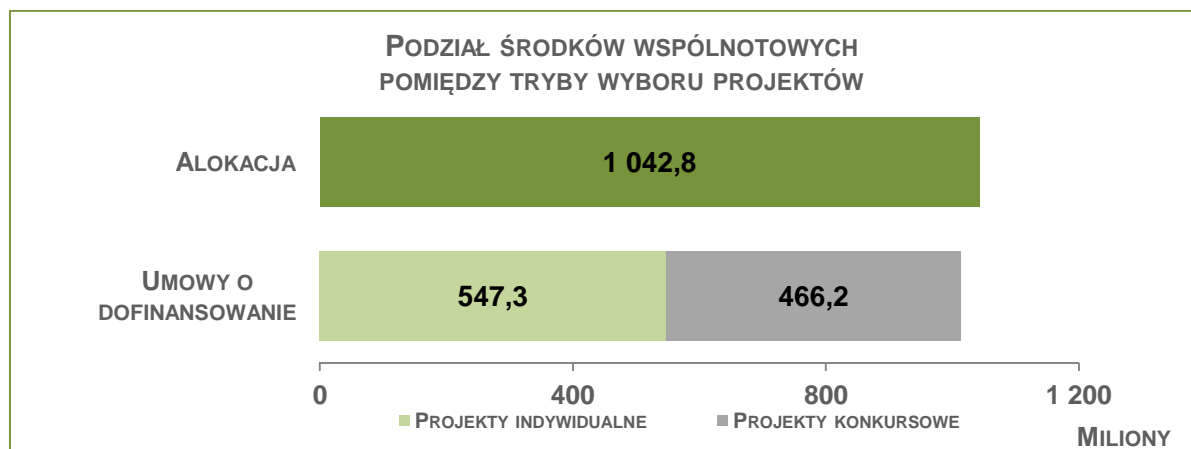
KONKURSY

Dotychczas w priorytecie II przeprowadzono 21 konkursów. W okresie sprawozdawczym ogłoszono **cztery nowe nabory** wniosków o dofinansowanie dla działania 2.1. Dofinansowaniu w ramach ogłoszonych konkursów podlegały projekty związane z rekultywacją składowisk odpadów komunalnych lub wydzielonych na cele przyrodnicze i projekty dotyczące gospodarki odpadami.

Z beneficjentami projektów konkursowych podpisano 52 umowy o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 553,3 mln euro i wartości dofinansowania UE wynoszącej 466,2 mln euro.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 17. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 874,6 mln euro, wydatki kwalifikowane stanowiły 597,5 mln euro, z czego część unijna to ponad 502,1 mln euro. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp wydatkowaniu środków (wzrost wydatków kwalifikowanych o ponad 278,6 mln euro), co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 48%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

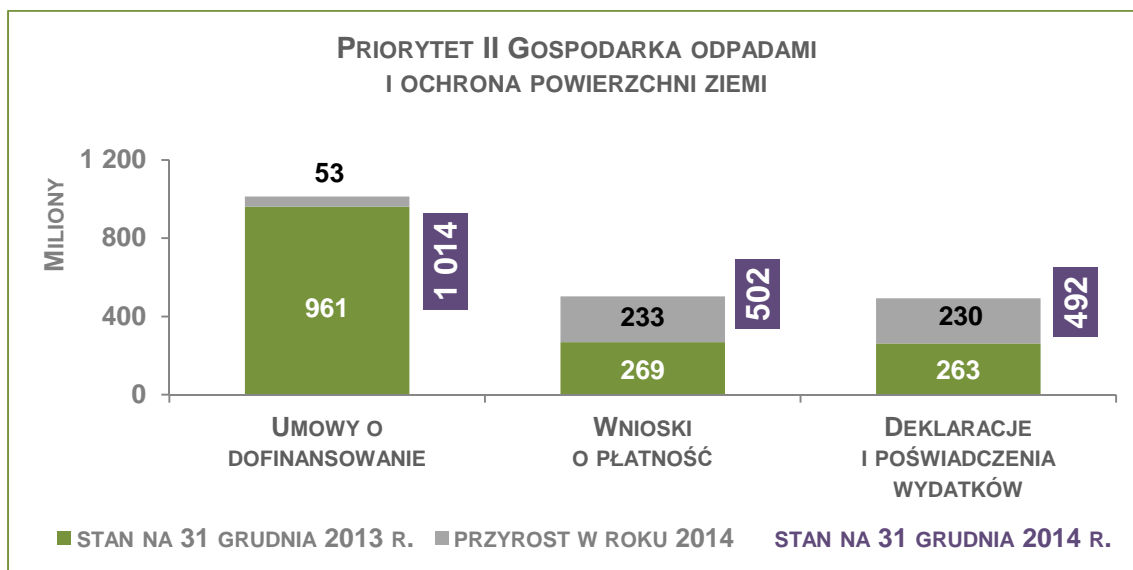
Od początku realizacji Programu w ramach II osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 579,3 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 492,4 mln euro, co stanowi 47% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 394,3 mln euro.

W okresie sprawozdawczym do KE przekazane zostały *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 270,2 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 229,7 mln euro a KE zrefundowała 196,9 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 18. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wzrosła o 53 mln euro i na koniec 2014 r. wyniosła 1,01 mld euro. Należy podkreślić, że w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny postęp w wydatkowaniu jak i certyfikacji. Wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność wzrosła o 233 mln euro natomiast certyfikacja wzrosła aż o 87%.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC2007 do KE w ramach priorytetu II zostało przekazanych **9 wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego dla dużych projektów**, przy czym w omawianym okresie sprawozdawczym przekazany został wniosek dla 1 dużego projektu (*System gospodarki odpadami dla Miasta Poznania*). Do końca 2014 r. KE wydała decyzje o potwierdzeniu wkładu finansowego dla 8 dużych projektów. Łączna wartość wsparcia w ramach zatwierdzonych dużych inwestycji wyniosła 406,5 mln euro.

3.2.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie II wszystkie projekty realizowane są w ramach kategorii 21. *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Większość, czyli 44 z 72 projektów, realizowana jest przez **przedsiębiorstwa**. Wartość dofinansowania unijnego tych projektów wynosi 700 mln euro, czyli 69% wartości wszystkich podpisanych umów w II priorytecie. Należy jednak mieć na uwadze, iż wszyscy beneficjenci priorytetu II będący przedsiębiorcami są w 100% spółkami komunalnymi gmin lub związków gmin, powołanymi w celu realizacji zadania publicznego, jakim jest zagospodarowanie odpadów na terenie jednostek samorządu terytorialnego.

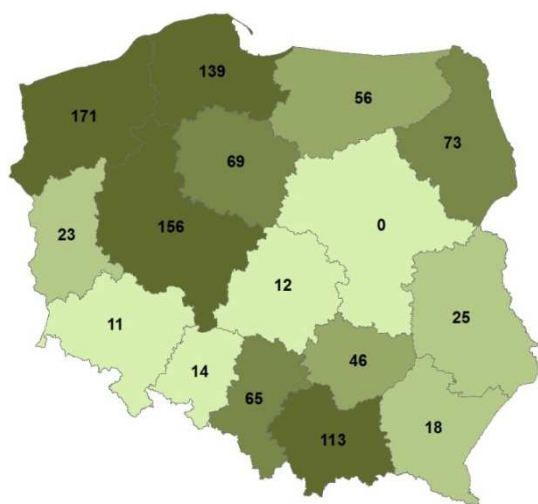
Pozostałe projekty realizowane są przez jednostki samorządu terytorialnego (16 projektów) oraz organy władzy i administracji rządowej (9 projektów). Dofinansowanie unijne wykorzystywane przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach podpisanych umów wynosi 152,8 mln euro, natomiast

organy władzy i administracji rządowej realizują projekty o wartości wsparcia FS w wysokości 145,5 mln euro.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów można stwierdzić, że województwem, które uzyskało największą kwotę wsparcia jest województwo zachodniopomorskie, w którym podpisano umowy o wartości dofinansowania UE wynoszącej 171,1 mln euro, co stanowi 17% wartości dofinansowania UE w ramach wszystkich umów podpisanych w ramach priorytetu i 16% alokacji dla priorytetu. Wysoki poziom dofinansowania UE w ramach podpisanych umów odnotowano również w województwie wielkopolskim (156 mln euro) i pomorskim (139 mln euro). W województwie mazowieckim nie podpisano umów.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* ze środków FS w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 4. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE
PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH
PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE
KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Głównym celem II priorytetu jest zwiększenie korzyści gospodarczych poprzez **zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych oraz ochronę brzegów morskich**. W szczególności projekty wybrane do wsparcia przyczyniają się do redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwianiu innymi metodami niż składowanie oraz likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami. Ponadto, wsparte inwestycje mają za zadanie zwiększenie powierzchni terenów przywróconych do właściwego stanu poprzez rekultywację terenów zdegradowanych czy zabezpieczanie osuwisk oraz brzegów morskich przed zjawiskiem erozji.

Projekty realizowane w ramach działania 2.1. *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych* koncentrują się na zapewnieniu podstawowej infrastruktury do unieszkodliwiania i zagospodarowania odpadów. Wszystkie projekty realizowane w ramach działania 2.1, kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych, posiadają lub będą po ich wybudowaniu, posiadać status Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Dzięki środkom pomocowym docelowo **zostanie wybudowanych 34, a zmodernizowanych 20 zakładów zagospodarowania odpadów**. Szacowana łączna **moc przerobowa** nowych ponadregionalnych zakładów zagospodarowania odpadów, zgodnie z wartościami ujętymi w umowach o dofinansowanie, wynosi ok. **2,6 mln ton/rok**, a **zmodernizowanych ponad 1,3 mln ton/rok**. Ponadto, dzięki realizacji założeń programowych, w ramach działania powstanie **sześć nowoczesnych zakładów termicznego przekształcania**

odpadów, w Krakowie, Bydgoszczy, Poznaniu, Szczecinie, Białymstoku oraz Koninie, o łącznej planowanej mocy przerobowej wynoszącej ok. **1 mln Mg/rok**, których zadaniem jest ograniczenie masy odpadów trafiającej na składowiska. Na powyższe zadania przeznaczono około 37% alokacji II priorytetu.

Przedsięwzięcia wdrażane w ramach działania 2.1 przede wszystkim przyczyniają się do **unieszkodliwiania odpadów**, które dzięki obróbce będą mogły być w bezpieczny sposób deponowane na składowiskach. Dodatkowo, uwzględniając wymóg osiągnięcia przez Polskę do 2020 r. przygotowania do ponownego użycia i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, szkło, metal i plastik z gospodarstw domowych i w miarę możliwości innego pochodzenia – min. 50% (dyrektywa 2008/98/WE), w ramach POIiŚ wdrażane są również **projekty dotyczące wprowadzania technologii odzysku, w tym recyklingu**. Szacuje się, że dzięki realizacji inwestycji w ramach działania 2.1, ok. **13,6 mln osób**, zostanie **objętych systemem zagospodarowania odpadami** zgodnym z europejskimi normami.

Projekty wdrażane w ramach działania 2.2 *Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich* dotyczą m.in. przywrócenia naturalnego ukształtowania terenu i osiągnięcia przez glebę zawartości substancji zgodnych z wymaganymi standardami. Ponad **30,5 tys. ha terenów powojennych i popoligonowych** zostanie poddanych procesom **rekultywacji**.

Realizowane w działaniu 2.2 inwestycje skierowane są ponadto na zabezpieczenie osuwisk oraz brzegów morskich przed zjawiskiem erozji. Na całym odcinku polskiego wybrzeża Bałtyku ponad 50% brzegów podlega procesom intensywnego niszczenia. Zadaniem **8 projektów dotyczących ochrony brzegów morskich** o wartości dofinansowania UE wynoszącej 123,6 mln euro jest ochrona brzegów Morza Bałtyckiego, między innymi poprzez zabezpieczenie i stabilizację osuwisk oraz budowę umocnień brzegowych. Założenia projektów są zgodne z wieloletnim *Programem ochrony brzegów morskich na lata 2004-2023*. Wsparcie z POIiŚ przyczyni się do **zabezpieczenia** około **39 km linii brzegowej**, a zarazem do podniesienia atrakcyjności wybrzeża, jako miejsca odpoczynku dla turystów.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu II zatwierdzono **8 wniosków o płatność końcową** o łącznej wartości **dofinansowania z UE** w wysokości **48,2 mln euro**. Dodatkowo 9 projektów zostało zakończonych rzeczowo, ale do końca okresu sprawozdawczego nie zostały zatwierdzone dla nich wnioski o płatność końcową.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 7. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba projektów, które uzyskały wsparcie	32	72	225%
Liczba nowych ponadregionalnych zakładów zagospodarowania odpadów (szt.)	20	34	170%
Liczba zmodernizowanych zakładów zagospodarowania odpadów (szt.)	12	20	167%

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Powierzchnia terenów powojсковych i popoligonowych poddanych rekultywacji (ha)	17 000	30 509	179%
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu rekultywacji gruntów lub poddanych ochronie (szt.)	10	14	140%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU II

Projekty w priorytecie II wyróżnione do dofinansowania w ramach ogłoszonych konkursów oraz projekty z LPI zapewnią osiągnięcie wyższego niż zakładany poziomu wskaźników. Fakt ten wynika ze zdecydowanie większego zainteresowania wdrażaniem działań z zakresu gospodarki odpadami czy rekultywacji gruntów, niż to zakładano na etapie tworzenia dokumentów POIiŚ. Dodatkowo zmieniająca się sytuacja cen na rynku, a tym samym realizacja inwestycji po niższych kosztach, stworzyła możliwość osiągnięcia większych efektów przy niższych nakładach.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU II NA ROZWÓJ SEKTORA ŚRODOWISKA

Priorytetem Polski w obszarze gospodarki odpadami jest **sprawne wdrożenie w życie nowego systemu gospodarowania odpadami** oraz zapewnienie dostępności odpowiedniego strumienia odpadów do istniejących i planowanych instalacji. Projekty z zakresu gospodarki odpadami wdrażane w II priorytecie mają znaczący wpływ na osiąganie celów *Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014*.

Realizacja projektów priorytetu II pozwoli na wdrożenie do tej pory mało znanych w kraju nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Dodatkowo, w związku z prowadzonymi równolegle do prac inwestycyjnych działaniami edukacyjnymi, następuje wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami. Szacuje się, że do końca okresu programowania, w wyniku realizacji priorytetu II, liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów wzrośnie o ok. 13,6 mln. Wspierane rodzaje projektów, m.in. budowa instalacji pozwalającej na sortowanie, odzysk, recykling i mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów, jak również zakładów termicznego przekształcania odpadów komunalnych, zmniejszy poziom składowania odpadów w stosunku do wytworzonych, co pozwoli na realizację celów *dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów*. Należy podkreślić, że energia wyprodukowana w budowanych zakładach termicznego przekształcania odpadów w wysokosprawnej kogeneracji (spełniające wymogi *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/8/WE z dnia 11 lutego 2004 r. sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii*) zastąpi energię produkowaną ze źródeł konwencjonalnych opartych głównie na paliwach kopalnych, a szczególnie węgla.

odpadów, możliwości wskazywania spalarni odpadów komunalnych jako ponadregionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych pochodzących z więcej niż jednego regionu gospodarki odpadami komunalnymi.

Zgodnie z nowelizacją ustawy, do 30 czerwca 2016 r., sejmiki województw zostały zobowiązane do aktualizacji wpgo z uwzględnieniem zmian wynikających z ustawy. Załącznikiem do wpgo będą plany inwestycyjne, które będą zawierać szczegółową analizę sytuacji w danym regionie łącznie ze strumieniami i ilością odpadów w regionie, informacjami dotyczącymi istniejącej infrastruktury gospodarki odpadami oraz planowanych inwestycji. Plany inwestycyjne, zgodnie z zapisami ustawy o odpadach podlegają uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska. W przypadku gdy instalacja przeznaczona do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych nie została ujęta w wpgo, odmawia się wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, pozwolenia na budowę, pozwolenia zintegrowanego lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów z tej instalacji.

Oprócz działań legislacyjnych Polska powinna przedsięwziąć również szereg innych działań, w tym inwestycyjnych, tak aby zbudować infrastrukturę niezbędną do osiągnięcia celów ramowych UE w zakresie gospodarki odpadami. Kluczowe działania w tym zakresie zostaną ujęte w *Krajowym Planie Gospodarki Odpadami*, którego aktualizacja planowana jest do końca 2015 r. oraz poszczególnych wpgo.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH II PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA ZAKŁADU UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH WRAZ ZE SKŁADOWISKIEM ODPADÓW W SIEDLISKACH K/ELKU

DZIAŁANIE: 2.1 KOMPLEKSOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

BENEFICJENT: PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI ODPADAMI EKO-MAZURY SP. Z O.O.

WOJEWÓDZTWO: WARMIŃSKO-MAZURSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 25,2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 10,8 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 MARCA 2013 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Zasadniczym zadaniem przedsięwzięcia było zapewnienie gminom zrzeszonym w Związku Międzygminnym „Gospodarka Komunalna” możliwości dalszego, wieloletniego unieszkodliwiania odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska i zapewniający spełnienie wymagań przepisów krajowych oraz unijnych.

System gospodarki odpadami obejmuje obszar zlokalizowany w województwie warmińsko-mazurskim, w 4 powiatach, na terenie 12 gmin: miasto Ełk, gminy wiejskie: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki i Dubeninki; gminy miejsko-wiejskie Olecko, Gołdap i Biała Piska. Zaprojektowany w ramach przedsięwzięcia system gospodarki odpadami obsługuje ponad 154 tys. mieszkańców tego regionu. Podstawowym zadaniem projektu jest powstanie instalacji do unieszkodliwiania zmieszanych odpadów komunalnych w Siedliskach k/Ełku oraz trzech stacji przeładunkowych, zlokalizowanych w Kośmidrach, Olecku i Białej Piskiej.

Realizacja **PROJEKTU** pozwoliła osiągnąć następujące **CELE**:

- wprowadzenie gospodarki odpadami zgodnej z obowiązującym prawodawstwem w regionie zamieszkałym przez ponad 154 tys. mieszkańców i objęcie 100% populacji mieszkańców zorganizowanym systemem odbioru i zagospodarowania odpadów;
- zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiskach o minimum 61%;
- obniżenie ilości składowanych odpadów biodegradowalnych o 65% w stosunku do wytworzonych w 1995 r.;
- zmniejszenie emisji biogazu powstającego podczas procesu składowania;

- dostosowanie systemu gospodarki odpadami na terenie objętym projektem do kryteriów formalno-prawnych, technicznych i ekologicznych;
- zapewnienie funkcjonowania bezpiecznego dla zdrowia i życia ludzi systemu gospodarowania odpadami;
- ograniczenie składowania odpadów w sposób niekontrolowany;
- zmniejszenie kosztów unieszkodliwiania w porównaniu do kosztów składowania odpadów na składowiskach poprzez wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów;
- zachowanie przez region wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- podniesienie świadomości społecznej w zakresie gospodarowania odpadami i ochrona środowiska w wyniku działań edukacyjnych związanych z projektem;
- poprawa konkurencyjności gospodarczej regionu poprzez zwiększenie jego atrakcyjności;
- zapewnienie warunków do powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy poprzez kreowanie nowych miejsc pracy.

ZDJĘCIE 11 ZAKŁAD UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH WRAZ ZE SKŁADOWISKIEM ODPADÓW
W SIEDLISKACH K/ELKU

ŹRÓDŁO: [HTTP://EKO-MAZURY.ELK.PL](http://eko-mazury.elk.pl)

TYTUŁ PROJEKTU: ROZBUDOWA I MODERNIZACJA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI DLA REJONU ZIELONEJ GÓRY

DZIAŁANIE: 2.1 KOMPLEKSOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

BENEFICJENT: MIASTO ZIELONA GÓRA

WOJEWÓDZTWO: LUBUSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 6,4 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 2,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 20 WRZEŚNIA 2013 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: W ramach planowanego zamierzenia inwestycyjnego, zrealizowane zostały następujące elementy zagospodarowania terenu:

- kwatera składowa "D" odpadów komunalnych - budowa nowej kwatery jest niezbędna w celu zapewnienia dalszej eksploatacji Zakładu i możliwości pełnienia funkcji regionalnej zgodnie z WPGO. Projektowana kwatera "D" umożliwi składowanie odpadów przez okres około 6-8 lat.
- rozbudowa Zakładu Zagospodarowania Odpadami "Racula" w zakresie:
 - ❖ budowy hali technologicznej z linią do segregacji szkła;
 - ❖ budowy hali technologicznej demontażu odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
 - ❖ modernizacji magazynu odpadów niebezpiecznych.

Realizacja **PROJEKTU** pozwoliła osiągnąć następujące **CELE**:

- rozszerzenie funkcji lokalnej dotychczasowego Zakładu Zagospodarowania Odpadów o funkcję regionalną;
- zwiększenie obszaru obsługi ludności do ok. 180 tys. mieszkańców;
- poprawienie stanu środowiska - ograniczenia wpływu na wody podziemne, powierzchniowe, glebę, powietrze;
- ograniczenie ilości składowanych odpadów na składowisku;
- rozwinięcie selektywnej zbiórki odpadów obejmujące:
 - ❖ zwiększenie ilości odzyskiwanych odpadów opakowaniowych, w tym: zwiększenie ilości opakowań szklanych do planowanego poziomu 1000 Mg/rok;
 - ❖ zwiększenie ilości zbieranych odpadów niebezpiecznych do planowanego poziomu 275 Mg/rok;
 - ❖ zwiększenie ilości przyjmowanych odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego do planowanego poziomu 2100 Mg/rok;
 - ❖ ograniczenie ilości odpadów niebezpiecznych trafiających na składowisko;
 - ❖ stworzenie nowych miejsc pracy (założono, że będzie to 13 etatów).

ZDJĘCIE 12 ZAKŁAD ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW DLA REJONU ZIELONEJ GÓRY

ŹRÓDŁO: [HTTP://JRP.ZGKIM.ZGORA.PL](http://JRP.ZGKIM.ZGORA.PL), [HTTP://WWW.ZACHOD.PL](http://WWW.ZACHOD.PL)

3.2.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

NAPIĘTE HARMONOGRAMY REALIZACJI PROJEKTÓW SPALARNIOWYCH W II OSI

Ryzykiem nieterminowego zakończenia obarczona jest realizacja dwóch projektów spalarniowych (*System gospodarki odpadami dla Miasta Poznania i Budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego*). Pojawiające się problemy wynikają ze specyfiki projektów, np. większość decyzji administracyjnych (np. środowiskowych) była zaskarżana, natomiast w wyniku odwołań przedłużały się postępowania przetargowe, a rzeczowa realizacja inwestycji była przesuwana w czasie.

Na bieżąco wdrażane są działania naprawcze wskazane w ekspertyzie pn. *Kompleksowa, ekspercka ocena wykonalności, okresu niezbędnego do wykonania inwestycji oraz prawidłowości*

i rzetelności sporządzenia harmonogramów realizacji projektów dotyczących termicznego przekształcania odpadów komunalnych, współfinansowanych ze środków II osi priorytetowej POIiŚ.

W październiku 2014 r. wydane zostały *Zalecenia dotyczące zamknięcia POIiŚ 2007-2013*, w których opisany został sposób postępowania z projektami, które nie zostaną ukończone do końca 2015 r.

Przyczyną wydłużenia realizacji projektu w Poznaniu jest skomplikowana procedura ppp, której wydłużenie wpłynęło na opóźnienie z wystąpieniem o pozwolenia na budowę, a także konieczność zmiany decyzji środowiskowej. 14 listopada 2014 r. IZ przesłała do KE *Analizę czynników kształtujących wysokość stóp dyskontowych na rynku ppp w Polsce* dla projektu spalarni poznańskiej²¹.

W projekcie szczecińskim opracowany został program naprawczy dla robót palowych. NFOŚiGW monitoruje wdrażanie zaleceń pokontrolnych z nakierunkowanych na przyspieszenie realizacji projektu. Dodatkowo IZ na bieżąco monitoruje proces wyjaśniania procedury przetargowej. Ponadto, zgodnie z założeniami, opracowana została druga ekspertyza w zakresie terminu zakończenia projektu oraz wysokości wydatków kwalifikowalnych możliwych do poniesienia do końca 2015 r. Ekspertyza potwierdza konieczność wydłużenia terminu realizacji projektu o 3 m-ce tj. do marca 2016 r. oraz poniesienie 100% wydatków kwalifikowanych do końca 2015 r.

Zagrożenie utrzymania trwałości projektów dotyczących budowy zakładów przekształcania odpadów komunalnych

IP prowadzi analizy trwałości projektów odpadowych, pod kątem zapewnienia strumienia odpadów dla planowanych instalacji. Analizy prowadzone są przy współpracy z IW.

DZIAŁANIA ZARADCZE:

- identyfikacja projektów, w których może wystąpić ewentualne ryzyko niezachowania trwałości projektów, spowodowane zmniejszonym strumieniem odpadów kierowanych do instalacji;
- korespondencja do Marszałków Województw dotycząca uwzględnienia w *Wojewódzkich Planach Gospodarki Odpadami* (WPGO) projektów realizowanych ze środków FS;
- zgodnie z zapisami znowelizowanej *Ustawy o odpadach* Minister Środowiska będzie uzgadniał projekty planów inwestycyjnych, dzięki czemu MŚ będzie miało zwiększony wpływ oraz nadzór nad zapewnieniem odpowiedniego strumienia odpadów kierowanych do instalacji dofinansowanych w ramach POIiŚ;
- współpraca z beneficjentami w zakresie problemów odnoszących się do zmian prawnych w gospodarce odpadami;
- wsparcie merytoryczne oraz indywidualne rozwiązywanie problemów.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

W kolejnym okresie sprawozdawczym finalizowany będzie proces oceny projektów zgłoszonych w konkursach oraz podpisywane będą umowy o dofinansowanie.

Rekomendowany jest dalszy ścisły monitoring projektów umożliwiający efektywne zarządzanie alokacją oraz pełne jej wykorzystanie. Ponadto bieżące wsparcie merytoryczne beneficjentów pozwoli na sprawne zakończenie i rozliczenie dofinansowanych projektów.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

²¹ 3 marca 2015 r. KE wydała decyzję potwierdzającą dofinansowanie dla tego projektu.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.3. PRIORYTET III ZARZĄDZANIE ZASOBAMI I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA

3.3.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

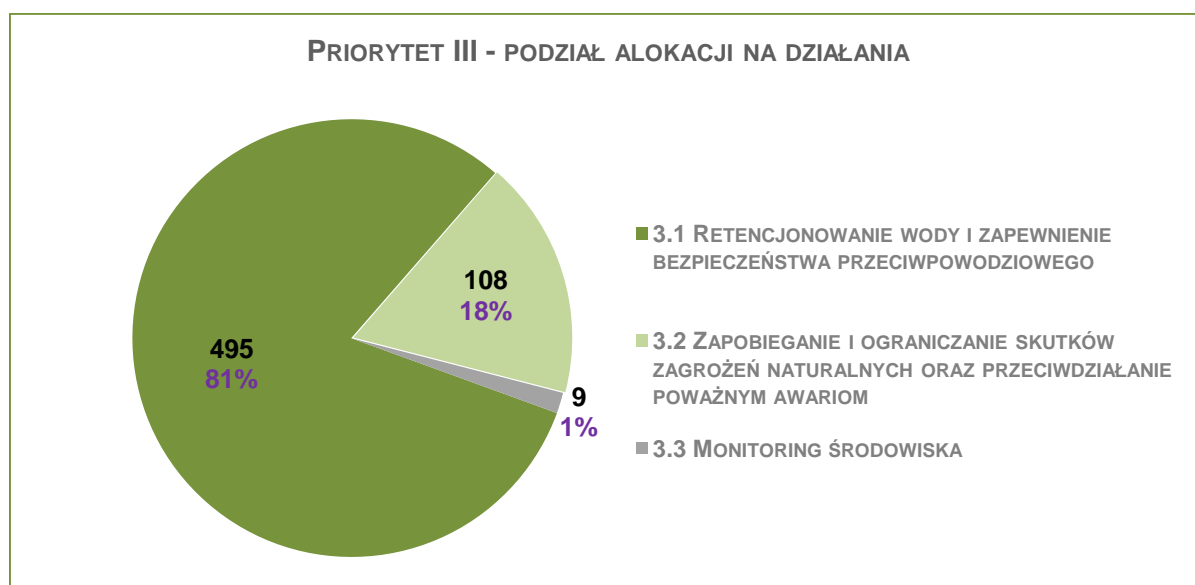
3.3.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach III priorytetu, wysokość środków z **Funduszu Spójności** wynosi **612,5 mln euro**, co stanowi 3% alokacji środków z FS w ramach Programu i 2% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

W celu zwiększenia efektywności zarządzania alokacją w priorytecie III zastosowano tzw. mechanizm elastyczności na mocy znowelizowanego art. 77 rozporządzenia ogólnego. Kwota 55 678 851 euro została przesunięta z działania 1.1 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM* na finansowanie projektów z działania 3.2 *Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom*.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu III na działania.

WYKRES 19. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU III NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami podpisano **25 umów o dofinansowanie**, przy czym w okresie sprawozdawczym zawarto jedną umowę. Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 865,6 mln euro, w tym 740,3 mln euro to wartość wydatków kwalifikowanych, natomiast **dofinansowanie UE** opiewa na **605,2 mln euro**.

W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **99% alokacji** przypadającej dla III priorytetu. Do zakontraktowania wszystkich środków dostępnych w III priorytecie POIiŚ pozostało jedynie 7,3 mln euro. W ramach priorytetu III wybór projektów do realizacji przewidziano **wyłącznie w trybie indywidualnym**.

17 czerwca 2014 r. Minister Infrastruktury i Rozwoju podpisał zaktualizowaną wersję *Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W priorytecie III *Zarządzanie*

zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska nastąpiło przesunięcie środków w wysokości 7,12 mln euro z działania 3.1 na działanie 3.2, co umożliwiło rozszerzenie zakresu rzeczowego, zwiększenie dofinansowania dla projektów realizowanych w działaniu 3.2 oraz podpisanie kolejnej umowy o dofinansowanie. Kolejne aktualizacje SzOP z 16 września oraz 5 grudnia 2014 r. nie wpłynęły na wysokość alokacji w ramach priorytetu III.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 8. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa		
3.1	20	746	493
3.2	4	96	82
3.3	1	11	9
Razem	25	853	584

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca 2014 roku z beneficjentami wszystkich 25 projektów indywidualnych z listy podstawowej podpisano umowy o dofinansowanie o wartości wydatków kwalifikowalnych 740,3 mln euro i kwocie dofinansowania UE w wysokości 605,2 mln euro.

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 460,9 mln euro, wydatki kwalifikowane stanowiły 385,8 mln euro, z czego część unijna to ponad 309,6 mln euro. W roku 2014 odnotowany został postęp w wydatkowaniu środków kwalifikowanych o ponad 158,3 mln euro, co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 51%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

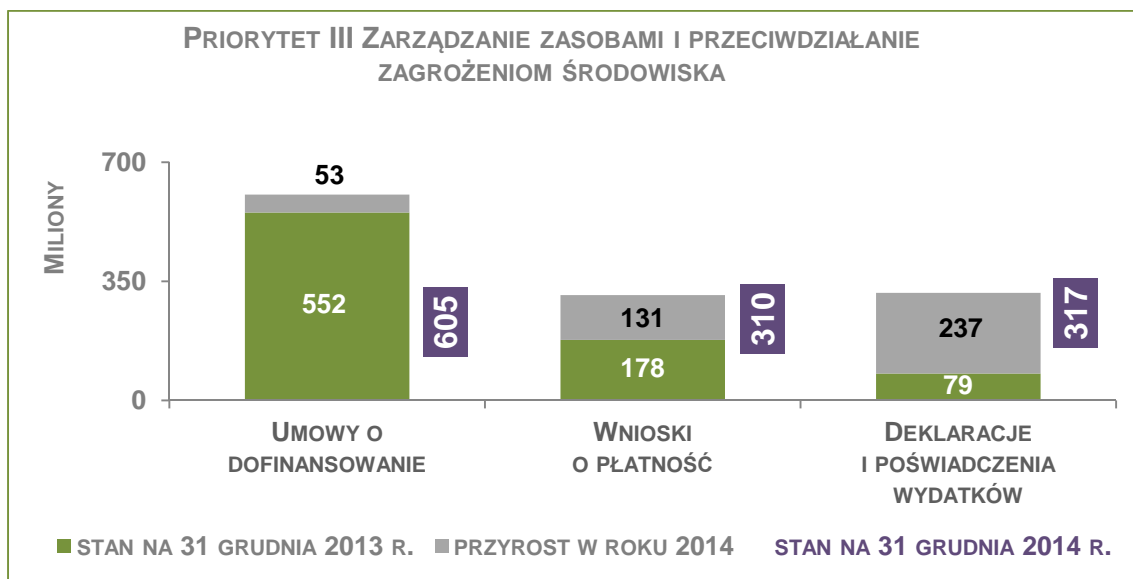
Od początku realizacji Programu w ramach III osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 372,4 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 316,5 mln euro, co stanowi 52% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 185,1 mld euro.

W okresie sprawozdawczym zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 279,4 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 237,5 mln euro a KE zrefundowała 120,2 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 20. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wzrosła o 53 mln euro i na koniec 2014 r. wyniosła 605,2 mln euro. Należy podkreślić, że w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny postęp w wydatkowaniu jak i certyfikacji. Wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność wzrosła o 131 mln euro natomiast certyfikacja wzrosła o 300%.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

W okresie sprawozdawczym poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC2007 do KE w ramach priorytetu III zostały przekazane 2 wnioski o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego dla dużych projektów dotyczących Wrocławskiego Węzła Wodnego. Do końca 2014 r. KE nie wydała decyzji o potwierdzeniu wkładu finansowego dla tych przedsięwzięć²².

3.3.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie III wszystkie projekty realizowane są w ramach kategorii 21. *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Projekty w ramach III priorytetu realizowane są przez dwa rodzaje beneficjentów. Jedenaście projektów realizowanych przez organy administracji rządowej i ich wartość stanowi ok. 72% łącznej wartości wszystkich podpisanych umów w przedmiotowym priorytecie. Pozostałe trzynaście projektów z udziałem 171,5 mln euro (ok. 28% wartości wsparcia w priorytecie III) realizowanych jest przez jednostki samorządu terytorialnego.

²² 10 lutego 2015 r. KE wydała decyzje dla obu projektów Wrocławskiego Węzła Wodnego.

3. zwiększenie ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom, usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego oraz wzmocnienie wybranych elementów systemu zarządzania środowiskiem;
4. usprawnienie monitoringu stanu środowiska i poprawa dostępu do informacji w celu wzmocnienia procesów decyzyjnych w ochronie środowiska.

Typy projektów z działania 3.1 *Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego*, które przyczyniają się do realizacji **1. i 2. celu szczegółowego**:

- zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki poprzez budowę polderów zalewowych;
- budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki).

Odnosząc się do celu **zwiększanie naturalnej retencji** należy zaznaczyć, że jest on szczególnie promowany. W wyniku obecnie realizowanych dwóch²⁴ projektów planowane jest wspieranie przyjaznych dla środowiska metod retencjonowania wody. Inwestycje te są pierwszymi prowadzonymi na tak dużą skalę, łącząc retencjonowanie w ekosystemach leśnych z aktywną ochroną przed skutkami przyspieszonego spływu wód powierzchniowych. Dobrze ukierunkowane rozwiązania zwiększające zdolność zatrzymywania wody są w stanie znacznie poprawić obecne warunki hydrologiczne dając pozytywne efekty w skali ponadregionalnej. Oba projekty realizowane są na terenie całego kraju (16 województw).

W przypadku projektów dotyczących **budowy, modernizacji i poprawy stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych**, środki są przeznaczane głównie na modernizację i budowę wielofunkcyjnej infrastruktury hydrotechnicznej.

Realizacja projektów infrastrukturalnych będzie możliwa pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z *Prawa wodnego* oraz dyrektyw unijnych, w szczególności dyrektywy o ocenach oddziaływania na środowisko, dyrektywy siedliskowej i ramowej dyrektywy wodnej.

Trzeci cel szczegółowy jest realizowany poprzez finansowanie projektów z działania 3.2 *Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom*. Zadaniem projektów jest zwiększenie ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych i awarii w tym: zakup specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii oraz wsparcie techniczne krajowego systemu reagowania kryzysowego, w tym również ratowniczo-gaśniczego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego.

Główne cele w obszarze **monitoringu środowiska** zrealizowane zostały przez wdrożenie projektu *Wdrażanie nowoczesnych technik monitorowania środowiska*. W wyniku realizacji tej inwestycji wzmocniony został system monitoringu jakości środowiska w zakresie powietrza, wody i hałasu. Ponadto zwiększyła się dokładność otrzymywanych wyników, a tym samym jakość i wiarygodność wykonywanych na ich podstawie ocen stanu środowiska, które są niezbędne do podejmowania decyzji i zarządzania środowiskiem na wszystkich szczeblach administracji. Jednocześnie należy zaznaczyć, że zrealizowanie projektu umożliwiło osiągnięcie wymaganych standardów europejskich i w rezultacie wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu III zatwierdzono **3 wnioski o płatność końcową** o łącznej wartości **dofinansowania z UE** w wysokości **182,9 mln euro**. Dodatkowo 2 projekty zostały zakończone

²⁴ Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych oraz Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie.

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

rzeczowo, ale do końca okresu sprawozdawczego nie zostały zatwierdzone dla nich wnioski o płatność końcową.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 9. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba projektów ochrony przed zagrożeniami naturalnymi	25	25	100%
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych urządzeń służących gospodarowaniu wodami (szt.)	6	115	1 917%
Liczba nowych lub zmodernizowanych stanowisk pomiarowych lub innych narzędzi w zakresie monitoringu środowiska (szt.)	170	317	186%
Liczba nowo wybudowanych obiektów małej retencji	380	7 110	1 871%
Liczba stanowisk oraz liczba specjalistycznych urządzeń niezbędnych do analizowania, prognozowania i skutecznego reagowania na zagrożenia (szt.)	494	702	142%
Objętość zretencjonowanej wody w ramach małej i dużej retencji (mln m ³)	33	33	100%
Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową	670 000	685 906 ²⁵	102%
Liczba osób objętych ochroną przed innymi niż powódź zagrożeniami (os.)	1 350 000	38 110 000	2 823%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU III

Wszystkie zaplanowane w ramach III priorytetu wskaźniki zostaną zrealizowane, wartości kilku wskaźników zostaną znacząco przekroczone. Przykładowo, wskaźnik *Liczba nowych lub zmodernizowanych stanowisk pomiarowych lub innych narzędzi w zakresie monitoringu środowiska (szt.)* zostanie zrealizowany w 186%. Wynika to z tego, że projekty realizowane w działaniach 3.2. i 3.3. dotyczą w głównej mierze zakupów sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz prowadzenia monitoringu środowiska. Duża liczba zakupionego sprzętu odpowiada na bieżące potrzeby w zakresie działalności PSP i GIOŚ. W projektach zostały wygenerowane oszczędności, które z uwagi na identyfikowane w dalszym ciągu obszary wsparcia zostały przeznaczone na zakup dodatkowego sprzętu. Należy zaznaczyć, że sprzęt zakupiony w ramach realizowanych projektów ma bardzo duże znaczenie dla sprawnego działania służb w zakresie ratownictwa i monitoringu (w działaniu 3.2 do prowadzenia akcji ratowniczych oraz skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom, w działaniu 3.3 sprzętu niezbędnego do prowadzenia m.in. monitoringu wód zgodnie z wymogami RDW). Przekroczenia realizacji w zakresie ww. wskaźników wynikają z faktu, że na etapie szacowania wskaźników nie było możliwości określenia zakresu rzeczowego projektów objętych obecnym wsparciem. W związku z powyższym podczas podpisywania umów

²⁵ Miernik dotyczy rzeczywistej liczby osób, które podlegają faktycznej ochronie na danym obszarze. Obrazuje on łączny efekt w przypadku projektów, których zakres obszarowy się pokrywa. W przypadku projektów, WWW i Żuław uwzględnia najwyższą wartość wskaźnika z umów o dofinansowanie projektów *Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego (w zakresie obiektów ochrony przed powodzią zarządzanych przez RZGW we Wrocławiu oraz Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław-Etap I - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku)*.

okazało się, że przy dostępnej kwocie środków UE możliwe jest zrealizowanie znacznie szerszego zakresu rzeczowego.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU III NA ROZWÓJ SEKTORA ŚRODOWISKA

Główne cele III osi POIiŚ związane są z zapobieganiem naturalnym zagrożeniom środowiska, zwiększeniem naturalnej retencji jak również wzmocnieniem i przygotowaniem instytucjonalnym do sprawnych i skutecznych działań w przypadku powodzi, pożarów czy też awarii przemysłowych. Ww. cele zaplanowano osiągnąć poprzez kompleksowe projekty z zakresu:

- **ochrony przeciwpowodziowej** (działanie 3.1 *Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego*);
- **budowy systemów informatycznych i zakupu specjalistycznego sprzętu do wykrywania poważnych awarii przemysłowych i skażeń środowiska** (działanie 3.2 *Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom*);
- zapewnienia odpowiedniego standardu prowadzonych **pomiarów stanu środowiska** (działanie 3.3 *Monitoring środowiska*).

Działania te mają bezpośrednie odzwierciedlenie we wskaźnikach stanowiących narzędzie do pomiaru efektów wdrażanych przedsięwzięć.

W obszarze zapewnienia odpowiedniego **poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego** realizowanych jest 20 projektów o łącznej wartości dofinansowania UE wynoszącej 497,9 mln euro, co stanowi 81% alokacji priorytetu. Przedsięwzięcia te mają charakter priorytetowy, ponieważ dotyczą obszarów, które cechuje wysoki stopień zagrożenia powodziowego w skali całego kraju i w których skala potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie jest największa (doliny Odry i Nysy Łużyckiej, Żuławy Wiślane). Działania podejmowane w ramach projektów pozwolą na zmniejszenie zagrożenia powodziowego na terenach zamieszkałych przez ponad 685 tys. osób²⁶. Zostanie to osiągnięte poprzez budowę i modernizację 115 urządzeń służących gospodarowaniu wodami (m.in. jazy, wały przeciwpowodziowe, stacje pomp, śluzy). Inwestycje te będą miały również pozytywny wpływ na środowisko naturalne – m.in. poprzez ułatwienie migracji zwierząt wodnych wzdłuż polskich rzek, w tym na odcinkach, na których było to dotąd niemożliwe lub bardzo utrudnione.

Ponadto, w ramach działania 3.1 realizowane są projekty związane z **utrzymaniem retencji wodnej**. Dwa projekty z zakresu retencji górskiej i nizinnej zakładają wybudowanie ponad 7,1 tys. obiektów małej retencji na terenie całego kraju. Głównym założeniem obu projektów jest wspieranie przyjaznych dla środowiska metod retencjonowania wody. Inwestycje te są pierwszymi prowadzonymi na tak dużą skalę, łącząc retencjonowanie w ekosystemach leśnych aktywną ochroną przed skutkami przyspieszonego spływu wód powierzchniowych. Odpowiednio ukierunkowane rozwiązania zwiększające zdolność zatrzymywania wody są w stanie znacznie poprawić obecne warunki hydrologiczne dając pozytywne efekty w skali ponadregionalnej. W przyszłej perspektywie finansowej 2014-2020 projekty z tego zakresu będą miały priorytetowe znaczenie. Trzecia inwestycja z zakresu retencji polega na odsunięciu wału od rzeki Odry oraz wykonaniu przewałów w istniejącym obwałowaniu. Tym samym powstanie możliwość retencjonowania części wód wezbraniowych Odry, co będzie miało korzystny wpływ na ochronę przeciwpowodziową sąsiednich terenów (w szczególności miejscowości Domaszków i Tarchalice).

Równie istotnym elementem, który wpływa na ograniczenie skutków zagrożeń naturalnych, a także ich wczesne wykrywanie, są działania polegające na **wzmocnieniu systemu monitoringu środowiska**, w tym m.in. tworzenie specjalistycznych baz danych oraz zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia. Działania podejmowane w ramach 5 projektów o łącznej wartości dofinansowania UE wynoszącej 107,3 mln euro (18% alokacji na III priorytet) pozwoliły m.in. na stworzenie lub zmodernizowanie

²⁶ Miernik dotyczy rzeczywistej liczby osób, które podlegają faktycznej ochronie na danym obszarze. Obrazuje on łączny efekt w przypadku projektów, których zakres obszarowy się pokrywa. W przypadku projektów, WWW i Żuławy uwzględnia najwyższą wartość wskaźnika z umów o dofinansowanie projektów *Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego (w zakresie obiektów ochrony przed powodzią zarządzanych przez RZGW we Wrocławiu oraz Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuławy-Etap I - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku*.

702 stanowisk pomiarowych lub innych narzędzi niezbędnych do monitoringu środowiska oraz objęcie całej ludności Polski (ponad 38 mln osób) systemem ochrony przed innymi niż powódź zagrożeniami.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH III PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: POPRAWA OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ MIASTA I GMINY MIELEC POPRZECZ BUDOWĄ I PRZEBUDOWĄ WAŁÓW WISŁOKI

DZIAŁANIE: 3.1 RETENCJONOWANIE WODY I ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PRZECIWPOWODZIOWEGO

BENEFICJENT: PODKARPACKI ZARZĄD MELIORACJI I URZĄDZEŃ WODNYCH W RZESZOWIE

WOJEWÓDZTWO: PODKARPACKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 15,8 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 6,7 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Realizacja projektu polegająca na budowie brakujących obwałowań, przebudowie i modernizacji istniejących odcinków obwałowań, będących w chwili projektowania w niezadawalającym stanie technicznym i niespełniających swych podstawowych funkcji ochronnych, przyczyniła się do poprawienia stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej i przywrócenia jej funkcjonalności.

Zakres rzeczowy przedsięwzięcia został podzielony na trzy zadania budowlane, które zaplanowano do realizacji w latach 2010-2013:

1. Wisłoka I - modernizacja przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego obwałowania rzeki Wisłoki w km 8+800-16+074 wraz z budową dróg przywałowych miejscowości Chrzęstów - Złotniki gm. Mielec i w m. Brzyście gm. Gawłuszowice, woj. podkarpackie;
2. Wisłoka II - budowa prawostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 16+074-19+900 wraz z budową ciągów komunikacyjnych na koronie wału, technicznie powiązanych z budową wałów na terenie miasta Mielca, woj. podkarpackie;
3. Wisłoka III - przeciwfiltracyjne zabezpieczenie lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 15+200–15+930 oraz budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 15+930–17+900 w miejscowości Rzędzianowice, Wola Mielecka, gm. Mielec, woj. podkarpackie.

PODSTAWOWE EFEKTY PROJEKTU: W wyniku realizacji projektu wybudowanych, wyremontowanych lub przebudowanych zostało 13,8 km wałów przeciwpowodziowych, ponadto wyremontowanych / przebudowanych zostało 12 śluz wałowych.

Działania zrealizowane w ramach projektu, polegające na przebudowie i modernizacji istniejących obwałowań oraz budowie brakujących odcinków wałów przeciwpowodziowych, bezpośrednio przyczyniły się do zwiększenia stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w obszarze miasta i gminy Mielec oraz miejscowości Brzyście w gminie Gawłuszowice, łącznie na obszarze 3 500 ha.

Inwestycja wpłynęła na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu, gdyż zostało zapewnione bezpieczeństwo przeciwpowodziowe oraz ochrona przed skutkami powodzi na terenach zagrożonych. Jednocześnie projekt przyczynił się do ochrony i poprawy stanu środowiska oraz zdrowia mieszkańców - 7 149 osób z terenu zagrożonego.

ZDJĘCIE 13 WAŁY WISŁOKI

ŹRÓDŁO: PODKARPACKI ZARZĄD MELIORACJI I URZĄDZEŃ WODNYCH W RZESZOWIE

TYTUŁ PROJEKTU: DOMASZKÓW - TARCHALICE - ODTWORZENIE NATURALNEJ RETENCJI PRZECIWPOWODZIOWEJ DOLINY RZECI ODRY, GM. WOŁÓW

DZIAŁANIE: 3.1 RETENCJONOWANIE WODY I ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PRZECIWPOWODZIOWEGO

BENEFICJENT: DOLNOŚLĄSKI ZARZĄD MELIORACJI I URZĄDZEŃ WODNYCH WE WROCŁAWIU

WOJEWÓDZTWO: DOLNOŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 4,8 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 3,7 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Odtworzenie naturalnej retencji przeciwpowodziowej doliny rzeki Odry planowane jest na terenie rozciągającym się na prawym brzegu rzeki między Domaszkowem a Tarchalicami. Miejscowości te położone są na terenie gminy Wołów, w powiecie wołowskim, w województwie dolnośląskim.

Analizowane przedsięwzięcie ma zostać zrealizowane przede wszystkim w celu:

- renaturyzacji typowych dla doliny rzeki Odry siedlisk, poprzez odtworzenie naturalnego charakteru zalewów (przywrócenie wylewów rzeki na dawny obszar zalewowy), co ma kluczowe znaczenie dla dobrego funkcjonowania obszaru Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie”;
- poprawy ochrony przeciwpowodziowej poprzez zlikwidowanie obecnego przewężenia dla przepływu wielkich wód oraz zmniejszenie ryzyka przerwania obwałowań i zalania miejscowości Domaszków i Tarchalice.

W wyniku realizacji przedsięwzięcia **zabezpieczony przed powodzią zostanie obszar ponad 1,5 ha oraz 427 osób.**

Odtworzenie retencji przeciwpowodziowej doliny rzeki Odry w gminie Wołów polegać będzie na odsunięciu wału przeciwpowodziowego od brzegów rzeki na odcinku Odry pomiędzy Domaszkowem i Tarchalicami. Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane **poprzez budowę nowego wału** poszerzającego teren międzywałą i wykonanie przewałów w istniejącym wale. W wyniku budowy nowego wału **powstanie teren zalewowy**. Ilość wody zasilającej teren będzie uzależniona od naturalnych wielkości przepływów wody w Odrze. Długość nowego wału wyniesie ponad 6 km, a średnia wysokość 2,10 m. Na wale zostaną wykonane budowle komunikacyjne z przejazdami wałowymi (7 szt.), zjazdami i wyjazdami (4 szt.) na drogę na koronie obwałowania.

Inwestycja spełnia główny cel rządowego wieloletniego projektu „Program dla Odry-2006”, którego realizacja pozwoli m.in. na zbudowanie czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego w całym dorzeczu. Celem strategicznym „Programu dla Odry-2006” jest wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju terenu całego dorzecza oraz poszanowaniem bogatych na tym obszarze zasobów przyrody i stanu środowiska.

ZDJĘCIE 14 REZERWA TARCHALICE – POZYSKIWANIE MATERIAŁU, TRASA WAŁU KM 4+400 – USZCZELNIENIE – PRZESŁONA W TECHNOLOGII CDMM

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY BENEFICJENTA

INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT PROJEKTU OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ DORZECZA ODRY

Zasadniczym celem *Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry* jest poprawa ochrony przed powodzią terenów w dolinie Odry, od Raciborza do Wrocławia. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki budowie suchego zbiornika przeciwpowodziowego w Raciborzu oraz modernizacji obiektów i budowl hydrotechnicznych *Wrocławskiego Węzła Wodnego* służącej zwiększeniu przepustowości Odry na terenie i w okolicy Wrocławia. Projekt zapewni poprawę ochrony ludności mieszkającej w Raciborzu, Kędzierzynie-Koźlu, Krapkowicach, Opolu, Brzegu, Oławie oraz Wrocławiu, a także w innych miejscowościach i wsiach położonych w dolinie Odry w trzech województwach: śląskim, opolskim i dolnośląskim.

W latach 2002 – 2005 trwało definiowanie Projektu. Opracowane zostało m.in. Studium Wykonalności. Rozpoczęto też pierwsze prace projektowe. Po przeprowadzonych negocjacjach, w 2007 roku Rząd Rzeczypospolitej Polskiej podpisał z międzynarodowymi instytucjami finansowymi umowy na finansowanie i realizację *Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry*. W latach 2008 - 2009 zbudowana została struktura instytucjonalna. W latach 2009 - 2012 przygotowywano natomiast zadania inwestycyjne do realizacji. W tym okresie zostały opracowane również wnioski w ramach aplikacji o środki Funduszu Spójności. W 2012 roku podpisano większość kontraktów i rozpoczęto roboty budowlane.

Projekt Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry (POPDO) wspiera wdrażanie zadań przewidzianych w Programie dla Odry 2006.

Projekt składa się z dwóch podstawowych komponentów:

Komponent A. Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz- realizowany przez RZGW w Gliwicach (szczegółowe informacje poniżej);

Komponent B.

- a) Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego - realizowany przez DZMIUW:
 - modernizacja obwałowań Odry – współfinansowane ze środków FS w ramach POLiŚ 2007-2013,
 - budowa kanału ulgi Widawa (szczegółowe informacje poniżej).
- b) *Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego* - realizowany przez RZGW we Wrocławiu (przebudowa systemu kanałów Odry i budowli hydrotechnicznych znajdujących się w obrębie miasta Wrocławia i okolic)- projekt współfinansowany ze środków FS w ramach POLiŚ 2007-2013;

a ponadto obejmuje:

Komponent C. Poprawa systemu osłony przeciwpowodziowej, monitorowanie, ocena i nadzór nad realizacją planu zarządzania środowiskiem i planu działań związanych z przesiedleniem - realizowany przez RZGW we Wrocławiu;

Komponent D. Zarządzanie projektem, pomoc techniczna i szkolenie.

Szczegółowe informacje na temat realizacji zbiornika Racibórz oraz kanału ulgi Widawa:

Komponent A to budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego w Raciborzu. Na powierzchni 26 kilometrów kwadratowych zbudowany zostanie zbiornik, który w okresie zagrożenia powodziowego na Odrze będzie w stanie przejąć ok. 185 milionów metrów sześciennych wody i w ten sposób zredukować falę powodziową. Obecnie na terenie czaszy zbiornika znajdują się dwie wsie. W ramach inwestycji jest więc też zaplanowane przesiedlenie ich mieszkańców. Inaczej, użytkowanie zbiornika byłoby niemożliwe.

Wykonawca: DRAGADOS S.A.

Wartość zadania: 317,4 mln EUR (finansowanie ze środków Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy, budżetu państwa)

Planowany termin zakończenia kontraktów budowlanych: I kwartał 2017

Zaawansowanie rzeczowe kontraktów budowlanych (stan na 31.12.2014 r.): 41,9%

Zaawansowanie finansowe kontraktów budowlanych (stan na 31.12.2014 r.): 28,6%

W zakresie **Komponentu B (Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego) i zadań DZMiUW dwa kontrakty budowlane związane są z budową kanału ulgi Odra-Widawa** będącego obejściem dla części wód powodziowych, z wykorzystaniem koryta Widawy. W związku z tym zaplanowano budowę około 35 km nowych wałów przeciwpowodziowych w ramach kanału ulgi Odra – Widawa. W zakresie budowy kanału ulgi przewidziana jest też modernizacja istniejących przepraw mostowych dla zwiększenia w tych miejscach przepustowości wody płynącej korytem Widawy. Pierwszy z dwóch kontraktów obejmuje odcinek: Przelew Odra-Widawa do mostu kolejowego przy ul. Krzywoustego, a drugi to odcinek rzeka Widawa od mostu kolejowego przy ul. Krzywoustego do ujścia do Odry. W sumie w ramach obu umów będzie realizowanych aż 37 różnych typów obiektów.

Wykonawca: SKANSKA S.A. i Mota Engil Central Europe S.A.

Wartość zadania: 121,4 mln EUR (finansowanie ze środków Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy, budżetu państwa)

Planowany termin zakończenia kontraktów budowlanych: IV kwartał 2016

W związku z faktem, że umowy z Wykonawcami zostały podpisane w dniu 23 września 2014, a rozpoczęcie robót nastąpiło w grudniu 2014 roku, na dzień 31.12.2014 r. nie jest możliwe wykazanie procentowe w zakresie postępu rzeczowego i finansowego.

3.3.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

OCENA ZGODNOŚCI PROJEKTÓW REALIZOWANYCH ZE ŚRODKÓW POIiŚ Z DYREKTYWĄ 2000/60/WE USTANAWIAJĄCĄ RAMY WSPÓLNOTOWEGO DZIAŁANIA W DZIEDZINIE POLITYKI WODNEJ (TZW. RAMOWA DYREKTYWĄ WODNA)

KE zgłosiła zastrzeżenia co do zgodności projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej z prawem unijnym. W konsekwencji KE wstrzymała certyfikację wydatków dla projektów, dla których wszczęto procedurę sprawdzającą ich zgodność z RDW. Od momentu zgłoszenia problemu instytucje takie jak: MŚ, MliR, KZGW, GDOŚ podjęły szereg działań zmierzających do rozwiązania problemu.

W celu ułatwienia procesu weryfikacji projektów przeciwpowodziowych 5 lutego 2014 r. zatwierdzono *Zalecenia dotyczące weryfikacji zgodności projektów z RDW* dla inwestorów/beneficjentów oraz właściwych instytucji w zakresie weryfikacji i zapewnienia spełniania przez przedsięwzięcia współfinansowane z funduszy unijnych w okresie programowania 2007-2013 wymagań wynikających z RDW. Zalecenia zostały przygotowane przez MliR we współpracy z MŚ, KZGW, GDOŚ i GIOŚ. Następnie, w marcu i kwietniu 2014 r., IZ POIiŚ zorganizowała warsztaty skierowane do regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, beneficjentów i IZ RPO.

W wyniku działań MliR, w lipcu 2014 r., KE przywróciła możliwość certyfikowania wydatków, dla dwóch dużych projektów dotyczących Wrocławskiego Węzła Wodnego.

We wrześniu 2014 r. IZ przesłała do KE informację dotyczącą skumulowanego efektu dla wszystkich projektów odrzańskich. Przesłanie tej informacji stanowiło wypełnienie kolejnego z warunków KE w kwestii wznowienia certyfikacji dla projektów POIiŚ.

W oparciu o ww. *Zalecenia* przeprowadzona została weryfikacja małych projektów przeciwpowodziowych. Wyniki dokonanej oceny zostały przekazane przez IZ do KE 15 grudnia 2014 r., co wypełniło ostatni warunek KE. 31 grudnia 2014 r. poświadczenie płatności dla małych projektów przeciwpowodziowych zostało przekazane przez IC do KE²⁷.

W celu umożliwienia certyfikacji dla ostatniego dużego projektu (Nysa - dofinansowanie UE to 91,5 mln euro), konieczne jest przekazanie do KE ekspertyzy²⁸ zgodności projektu z RDW. Następnie, na I kwartał 2015 r., planowane jest złożenie do KE wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego²⁹.

PRACE PLANISTYCZNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ RDW

Trwają prace nad aktualizacją programu wodno-środowiskowego kraju, planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy. Działania te zgodnie z RDW mają się zakończyć w IV kw. 2015 r. 25 listopada 2014 r. rozpoczęły się konsultacje projektu aktualizacji planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy, które potrwać do 22 czerwca 2015 r. Konsultacje społeczne planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy rozpoczęły się natomiast 22 grudnia 2014 r. i potrwać do 22 czerwca 2015 r.

W związku z uwagami KE dotyczącymi Planów Gospodarowania Wodami uzgodniono z KE, że strona polska opracuje przejściowe dokumenty strategiczne, tzw. Master Plany dla obszaru dorzecza Wisły i Odry, które są uzupełnieniem obowiązujących planów gospodarowania wodami do czasu ich aktualizacji w 2015 r. i powinny zapewnić zgodność projektów przeciwpowodziowych z prawodawstwem europejskim i ustawodawstwem krajowym. Master Plany zostały poddane konsultacjom społecznym, a następnie 26 sierpnia 2014 r. przyjęte przez Radę Ministrów.

²⁷ Pismem z 14 stycznia 2015 r. KE potwierdziła możliwość certyfikacji wydatków dla 13 małych projektów przeciwpowodziowych POIiŚ.

²⁸ 6 lutego 2015 r. ekspertyza zgodności projektu Nysa z RDW została przekazana przez IZ POIiŚ do KE.

²⁹ Wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego dla projektu Nysa został przesłany przez IZ POIiŚ do KE 11 marca 2015 r.

PRACE LEGISLACYJNE – ZMIANA USTAWY PRAWO WODNE

12 lipca 2014 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy *Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. 2014 poz. 850). Nowelizacja transponuje brakujące przepisy RDW, w tym normuje kwestię prac utrzymaniowych.

Procedowana jest kolejna zmiana ustawy *Prawo wodne*, która ma na celu zmianę nieefektywnego systemu zarządzania gospodarką wodną w Polsce, w tym systemu finansowania utrzymania wód oraz realizacji inwestycji w gospodarce wodnej. Projekt ustawy został opracowany na podstawie przyjętego przez Radę Ministrów (21 października 2014 r.) *Projektu założeń do ustawy Prawo wodne*. Zakłada się, że przepisy ustawy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.³⁰

14 listopada 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2014 poz. 1482).

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

W 2014 r. nadal kwestią priorytetową w zakresie III osi była transpozycja Ramowej Dyrektywy Wodnej. Sprawa ta jest niezmiernie istotna dla strony polskiej, gdyż jej rozwiązanie warunkowało realizację m.in. projektów przeciwpowodziowych (szczegóły sprawy zostały opisane powyżej). W przypadku działania 3.1 w 2014 r. trwały prace budowlane na największych projektach. Przez cały okres sprawozdawczy IZ POIiŚ prowadziła stały (comiesięczny) monitoring projektów pozwalający na wczesne zidentyfikowanie obszarów problemowych i szybkie oraz zdecydowane im przeciwdziałanie. W przypadku działań 3.2 i 3.3 nie występują większe trudności w realizacji.

Wobec powyższego kluczowym wnioskiem dla dalszej realizacji priorytetu jest zakończenie wdrażania projektów, w tym zwłaszcza projektów dużych, które mają największy wpływ na osiągnięcie celów priorytetu III (zarówno finansowych jak i rzeczowych). W tym celu prowadzony jest bieżący monitoring projektów oraz weryfikacja kolejnych wniosków o płatność.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

³⁰ 23 marca 2015 r. MliR poinformowało Komitet do Spraw Europejskich (KSE), że podtrzymuje niektóre wcześniejsze uwagi do dokumentu pn. *Projekt ustawy-Prawo wodne* i poprosiło, aby dalsze rozstrzygnięcia zapadły w ramach uzgodnień dokonywanych przez Stały Komitet Rady Ministrów.

3.4. PRIORYTET IV PRZEDSIĘWZIĘCIA DOSTOSOWUJĄCE PRZEDSIĘBIORSTWA DO WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

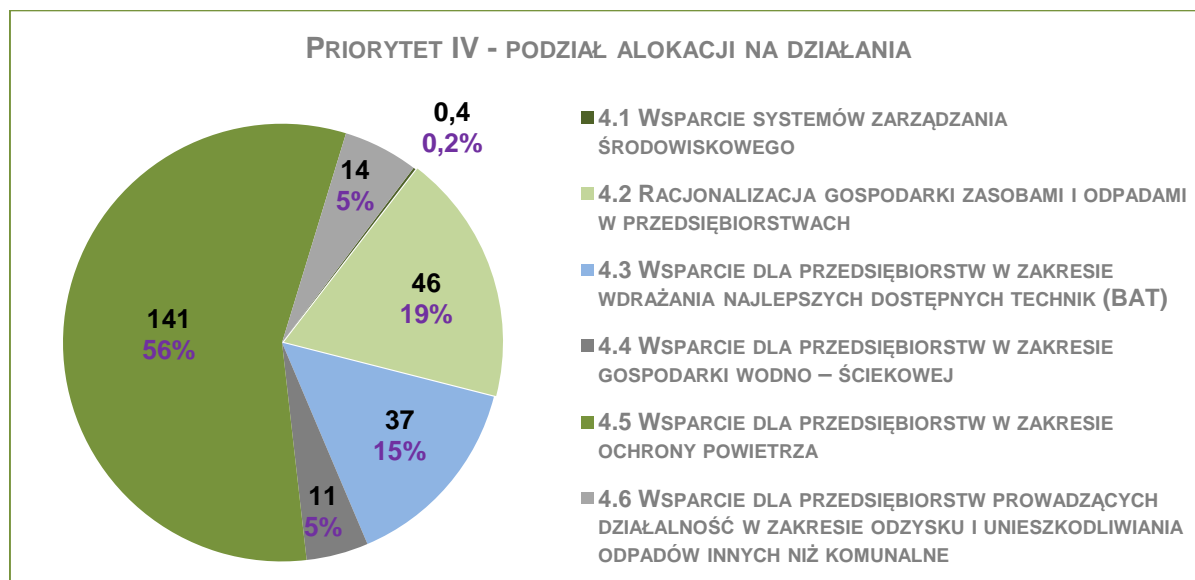
3.4.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.4.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach IV priorytetu, wysokość środków z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** wynosi **250 mln euro**, co stanowi 4% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i 1% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu IV na działania.

WYKRES 21. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU IV NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

W IV priorytecie projekty wybierane są jedynie w oparciu o procedurę konkursową. Dotychczas ogłoszono 18 konkursów.

W okresie sprawozdawczym nie ogłoszono nowego konkursu, natomiast miała w tym czasie miejsce ocena wniosków o dofinansowanie złożonych w ramach konkursu ogłoszonego w grudniu 2013 r., w ramach III tury aplikacyjnej dla działania 4.2. Nabór wniosków został przeprowadzony w terminie od 13 stycznia do 3 lutego 2014 roku. Organizacja konkursu była efektem oszczędności powstałych w ramach pozostałych działań priorytetu.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami podpisano **232 umowy o dofinansowanie**, przy czym w okresie sprawozdawczym zawarto 9 umów. Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 1,7 mld euro, w tym 1,2 mld euro to wartość wydatków kwalifikowanych, natomiast **dofinansowanie UE** opiewa na **248,5 mln euro**. W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **99% alokacji**

przypadającej dla IV priorytetu. Do zakontraktowania wszystkich środków dostępnych w priorytecie pozostało jedynie 1,5 mln euro. W ramach priorytetu IV wybór projektów do realizacji przewidziano **wyłącznie w trybie konkursowym**.

W okresie sprawozdawczym rozwiązano 7 umów o dofinansowanie (3 umowy z działania 4.5, po jednej umowie z działania 4.1, 4.2, 4.3 i 4.6). Łączna kwota uwolnionych środków wyniosła 11,6 mln euro. Powodem rozwiązania umów był m.in.: brak możliwości zakończenia projektu w terminie kwalifikowania wydatków, nieosiągnięcie efektu ekologicznego i korekty finansowe nałożone w wyniku kontroli w zakresie kwalifikowania wydatków.

17 czerwca 2014 r. zatwierdzono zaktualizowaną wersję *Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W priorytecie IV dokonano realokacji środków pomiędzy działaniami. W działaniu 4.2 oraz działaniu 4.6 zwiększono odpowiednio alokację o 4,57 mln euro i 0,22 mln euro w wyniku realokacji środków z pozostałych działań IV osi. Kolejne aktualizacje SzOP z 16 września oraz 5 grudnia 2014 r. nie wpłynęły na wysokość alokacji w ramach priorytetu IV.

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 1,3 mld euro, wydatki kwalifikowane stanowiły 924,5 mln euro, z czego część unijna to ponad 190,2 mln euro. W roku 2014 odnotowany został postęp w wydatkowaniu środków UE o ponad 32,8 mln euro, co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 76%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

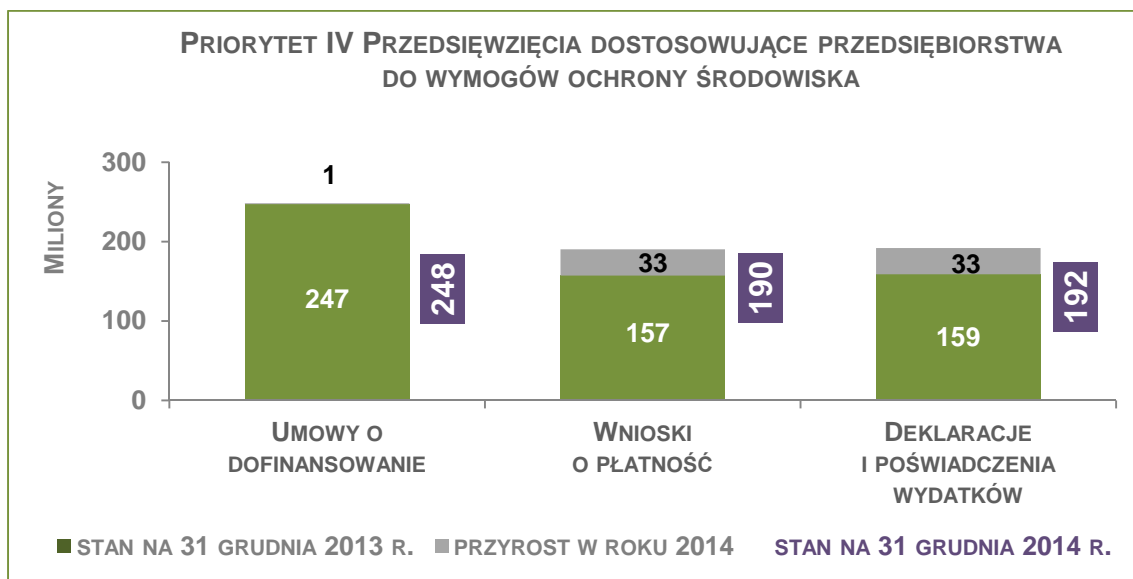
Od początku realizacji Programu w ramach IV osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 925,6 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 191,8 mln euro, co stanowi 77% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 179,7 mld euro.

W okresie sprawozdawczym zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 136,9 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 32,8 mln euro a KE zrefundowała 29,3 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 22. PORÓWNIANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Do końca okresu sprawozdawczego w złożonych wnioskach o płatność beneficjenci rozliczyli 190,2 mln euro, tj. ok. 76% przyznanego im grantu. Jednocześnie w tym samym okresie do KE przekazane zostały *Deklaracje i poświadczenia wydatków* na kwotę refundacji wynoszącą 191,8 mln euro, co wskazuje, że proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE przebiega sprawnie i efektywnie. Analizując powyższe dane należy mieć na uwadze, że w priorytecie IV kwota poświadczeń złożonych do KE jest wyższa niż kwota wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, co wynika z zasad wnioskowania do KE (przeliczenie kwoty wydatków kwalifikowanych przez procent wynikający z zapisów Programu niezależnie od dofinansowania przyznanego dla projektu).

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

W okresie sprawozdawczym poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC2007 do KE w ramach priorytetu IV został przekazany 1 wniosek o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego. Łącznie do KE przekazanych zostało 8 wniosków. Do końca 2014 r. KE wydała decyzję o potwierdzeniu wkładu finansowego dla 7 z tych przedsięwzięć na kwotę dofinansowania wynoszącą 33,5 mln euro³¹.

3.4.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W ramach IV osi priorytetowej wszystkie projekty dotyczą działalności związanej ze środowiskiem naturalnym.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Wszyscy beneficjenci realizujący projekty w IV priorytecie to przedsiębiorcy. Wśród beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie dominował sektor energetyczny (elektrownie, elektrociepłownie, ciepłownie).

³¹ Decyzja dla ostatniego projektu pn. *Budowa instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą według technologii wapienno-gipsowej w Elektrociepłowni Gdańskiej* została wydana 16 marca 2015 r. Kwota dofinansowania wynosi 4,69 mln euro.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów można stwierdzić, że umowy o najwyższej wartości przyznanego wsparcia zostały zawarte z beneficjentami z województwa mazowieckiego, w którym podpisano 40 umów o wartości dofinansowania UE wynoszącej 38,6 mln euro, co stanowi 16% wartości dofinansowania UE w ramach wszystkich umów podpisanych w ramach priorytetu. Umowy o najniższej wartości zostały zawarte z beneficjentami z województwa warmińsko-mazurskiego, podlaskiego i podkarpackiego.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu IV *Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska ze środków EFRR* w układzie województw. Dane w milionach euro.

MAPA 7. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Główny cel Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dotyczący m.in.: *podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej*, w ramach priorytetu IV *Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska* jest realizowany poprzez **ograniczenie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego**.

W priorytecie IV realizowane są następujące cele szczegółowe:

1. *Rozpowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego objętą certyfikacją, któremu służy działanie 4.1. Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego i ekoznaków.* W ramach tego celu popularyzowane jest wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego ISO 14 001 i systemu EMAS oraz certyfikowanych ekoznaków przyznawanych w oparciu o ekologiczne kryteria atestacji.
2. *Racjonalizacja gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami, w tym zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów innych niż komunalne i zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu tych odpadów, któremu służy działanie 4.2. Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach.* W ramach działania wspierane są projekty polegające na budowie, rozbudowie i modernizacji istniejących instalacji lub urządzeń przemysłowych prowadzącej do zmniejszenia zużycia surowców pierwotnych poprzez zastąpienie ich surowcami wtórnymi z odpadów.
3. *Zapobieganie powstaniu i redukcja zanieczyszczeń różnych komponentów środowiska poprzez dostosowanie istniejących instalacji do wymogów najlepszych dostępnych technik (BAT), któremu służy działanie 4.3. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT).* W ramach działania wspierane są inwestycje pozwalające przedsiębiorcy wdrożyć

najlepsze dostępne techniki, umożliwiające dostosowanie przedsiębiorstwa do wymogów prawa wspólnotowego, co jest niezbędne do ich funkcjonowania w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego.

4. *Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń (w szczególności substancji niebezpiecznych) odprowadzanych przez przemysł do środowiska wodnego oraz zmniejszenie ilości nieoczyszczonych ścieków przemysłowych odprowadzanych do wód lub do ziemi, któremu służy działanie 4.4. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.* W ramach działania wsparcie otrzymują inwestycje w technologie oraz infrastrukturę gospodarki wodno-ściekowej w przedsiębiorstwach mające na celu ograniczenie ilości wytwarzanych ścieków przemysłowych, szczególnie ścieków niebezpiecznych oraz służące zwiększeniu stopnia redukcji ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód.

5. *Poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających z obiektów spalania paliw, priorytetowo są traktowane projekty dotyczące instalacji o mocy większej od 50 MW, któremu służy działanie 4.5. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza.* W ramach działania będą wspierane inwestycje w zakresie ochrony powietrza i dostosowanie istniejących instalacji do wymagań wynikających z dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania. Priorytetowo traktowane są projekty o mocy powyżej 50 MW (w tym jednostek opalanych węglem) prowadzące do zmniejszenia emisji pyłów i gazów.

6. *Zwiększenie udziału odpadów poużytkowych i niebezpiecznych poddawanych procesom odzysku, któremu służy działanie 4.6. Wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów inne niż komunalne.* W ramach 4.6. wspierane są działania w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów takich jak: opakowania, baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektroniczny, pojazdy wycofane z eksploatacji, oleje przepracowane, lampy wyładowcze, opony. Preferowane są projekty dotyczące odpadów, dla których obowiązują limity odzysku lub recyklingu.

W ramach priorytetu IV wspierane są projekty dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw redukujących ilość zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, odprowadzanych ze ściekami oraz redukujące ilość wytwarzanych odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności recyklingu (działania 4.2. – 4.6.).

W ramach działania 4.1. wspierane są również projekty (nieinwestycyjne) polegające na wdrożeniu systemów zarządzania środowiskowego oraz uzyskania eko-znaków.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

Większość projektów w ramach priorytetu IV została już zakończona. Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzono **196 wniosków o płatność końcową** o łącznej wartości **dofinansowania z UE** w wysokości **173,2 mln euro**. Dodatkowo 7 projektów zostało zakończonych rzeczowo, ale nie zostały zatwierdzone dla nich wnioski o płatność końcową.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

TABELA 10. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji z zakresu ochrony środowiska (szt.)	50	139	278%
Liczba projektów służących poprawie jakości powietrza (szt.)	45	52	115%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU IV

Wartość wskaźnika *Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji z zakresu ochrony środowiska* znacznie przekroczyła wartości zakładane w POIiŚ. Wykonanie wskaźnika osiągnęło poziom 278%, biorąc pod uwagę wartości szacowane na podstawie wszystkich zawartych umów, oraz 206%, biorąc pod uwagę umowy już zakończone (z zatwierdzonym wnioskiem o płatność końcową). Różnica między wartością wskaźnika szacowaną w Programie a rzeczywiście osiągniętymi wartościami wynika ze sposobu interpretacji wskaźnika oraz dużej liczby zawartych umów o dofinansowanie. Wstępnie wskaźnik uwzględniał instalacje z wyłączeniem instalacji służących ochronie powietrza (dla których w POIiŚ wskazano oddzielny wskaźnik o wartości docelowej 45). W trakcie wdrażania Programu zdecydowano jednak, że najbardziej właściwe będzie uwzględnienie w wartości wskaźnika także projektów z zakresu ochrony powietrza, ponieważ instalacje służące ochronie powietrza również są instalacjami z zakresu ochrony środowiska. Wartości wskaźnika *Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji z zakresu ochrony środowiska* osiągnięte w ramach Programu uwzględniają więc wszystkie projekty realizowane w ramach działań 4.2-4.6. Wpływ na osiągnięcie wskaźnika na poziomie wyższym niż zakładano miało również zwiększenie alokacji dla priorytetu IV, dzięki czemu wsparcie otrzymała większa liczba inwestycji.

Biorąc pod uwagę umowy już zakończone (z zatwierdzonym wnioskiem o płatność końcową), stopień realizacji wskaźnika *Liczba projektów służących poprawie jakości powietrza* wyniósł 71%, natomiast 115% biorąc pod uwagę wartości szacowane na podstawie wszystkich zawartych umów.

Zakontraktowanie alokacji w ramach priorytetu IV wynosi obecnie 99%. Nowe umowy będą zawierane wyłącznie w działaniu 4.2, w ramach ogłoszonego naboru wniosków. Planowana do osiągnięcia wartość wskaźnika *Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji z zakresu ochrony środowiska* ulegnie więc jeszcze zwiększeniu. Zakładany do osiągnięcia, zgodnie z zawartymi umowami, stopień realizacji wskaźnika *Liczba projektów służących poprawie jakości powietrza* nie powinien ulec zmianie.

TABELA 11. STOPIEŃ REALIZACJI WSKAŹNIKÓW REZULTATU

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika w POIiŚ (2013)	Wartości osiągnięte wg danych GUS Ochrona Środowiska dane za 2012 r.
Zmniejszenie emisji głównych zanieczyszczeń powietrza ze szczególnie uciążliwych źródeł spalania paliw (tys. ton):		
- Dwutlenek siarki	358	426,9 ³²
- Tlenki azotu	239	304
- Pyły	50	49,5
Zmniejszenie ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia (hm ³):	675	920,9 ³³
- w tym oczyszczane	660	794,7
Zmniejszenie ilości odpadów (inne niż komunalne) (tys. ton):		
- wytworzone ogółem	110 000,0	130 593,3 ³⁴

³² Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych zgodnie z rocznikiem GUS *Ochrona środowiska 2014*.

³³ Ścieki wymagające oczyszczania, w tym oczyszczane zgodnie z rocznikiem GUS *Ochrona środowiska 2014*.

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika w POIiŚ (2013)	Wartości osiągnięte wg danych GUS Ochrona Środowiska dane za 2012 r.
- w tym odpady poddane odzyskowi	99 000,0	90 585,2
- w tym poddane unieszkodliwianiu	49 500,0	37 375,9

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE IP POIiŚ ZA 2014 ROK

Jeśli chodzi o wskaźniki rezultatu określone Programie, większość z nich nie została jeszcze osiągnięta. Należy jednak zwrócić uwagę, że wartości dotyczące realizacji wskaźników oparte są na danych statystycznych GUS za rok 2013. Ponadto wartości te odnoszą się do wszystkich podmiotów w Polsce, a nie tylko tych współfinansowanych ze środków unijnych. Dane te odzwierciedlają więc w sposób pośredni efekty ekologiczne osiągane dzięki realizacji projektów współfinansowanych w ramach priorytetu IV POIiŚ.

Szczegółowy stan realizacji wszystkich wskaźników programowych dla projektów już zakończonych, a także szacowaną realizację na kolejne lata zaprezentowano w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU IV NA ROZWÓJ SEKTORA ŚRODOWISKA

Projekty realizowane w ramach priorytetu IV **przyczyniają się do ograniczania negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów wynikających z unijnych przepisów**. Poza działaniem 4.1 dotyczącym systemów zarządzania środowiskowego, wszystkie pozostałe działania dotyczą inwestycji w przedsiębiorstwach, pozwalających na **osiągnięcie wymiernych efektów ekologicznych**, z których jako najważniejsze można wymienić:

- ❖ redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza w tym SO₂, NO_x, pyłów, CO₂;
- ❖ zmniejszenie zużycia wody przez wsparte przedsiębiorstwa;
- ❖ zmniejszenie ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia;
- ❖ zmniejszenie zużycia energii przez wsparte przedsiębiorstwa;
- ❖ zmniejszenie ilości odpadów wytwarzanych przez wsparte przedsiębiorstwa.

Najbardziej znaczące efekty ekologiczne generowane są **w zakresie ochrony powietrza** i są efektem wyposażania elektrowni i elektrociepłowni w instalacje odsiarczania i odazotowania spalin. Inne rodzaje inwestycji generować będą również efekty ekologiczne w postaci zmniejszenia emisji pyłu, a także dwutlenku węgla (np. w wyniku konwersji kotłów węglowych na biomasowe).

Nie mniej istotne są również efekty w zakresie zmniejszenia zużycia wody do procesów produkcyjnych, ograniczania ilości powstawania odpadów trafiających na składowiska, a także redukcji zużycia energii w przedsiębiorstwach.

PRZYKŁADOWY PROJEKT REALIZOWANY W RAMACH IV PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: KONWERSJA KOTŁA OP230 NR 2 (K3) NA KOCIOŁ OPALANY BIOMASĄ W ELEKTROCIĘPŁOWNI NR 4 DALKIA

DZIAŁANIE: 4.5 WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA

BENEFICJENT: DALKIA ŁÓDŹ ZESPÓŁ ELEKTROCIĘPŁOWNI S.A.

WOJEWÓDZTWO: ŁÓDZKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 39 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 4,8 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 1 LIPCA 2014 R.

³⁴ Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych), w tym poddane odzyskowi oraz unieszkodliwianiu z rocznikiem GUS Ochrona środowiska 2014.

ZDJĘCIE 15 EC 4 W ŁODZI

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Projekt polegał na zmianie procesu produkcyjnego w istniejącym przedsiębiorstwie, celem dotrzymania zaostrzających się standardów emisyjnych i granicznych wielkości emisji. W ramach projektu nastąpiła konwersja kotła węglowego, parowego OP-230 (K3) na kocioł fluidalny BFB, opalany biomasą w postaci: zrębków, peletów i słomy miskanta. Jest to jedyny w EC-4 DALKIA Łódź SA kocioł parowy, węglowy współpracujący z turbozespołem mającym możliwość pracy kondensacyjnej w układzie blokowym. Planowane przedsięwzięcie składało się zasadniczo z dwóch zadań, które są ściśle ze sobą powiązane funkcjonalnie:

- modernizacja istniejącego kotła na kocioł BFB opalany biomasą;
- budowa gospodarki biomasowej.

ŹRÓDŁO: WIKIPEDIA NA LICENCJI GNU

W ramach zadania wykonano następujące prace realizacyjne: modernizacja komory spalania kotła, modernizacja instalacji podawania powietrza do kotła, budowa instalacji przygotowania i podawania biomasy do kotła, rozbudowa układu automatyki i sterowania kotłem o nadzór i sterowania nowymi oraz zmodernizowanymi instalacjami, rozbudowa układu elektrycznego o zasilanie nowych instalacji, rozbudowa instalacji zdmuchiwalczy sadzy, przebudowa instalacji olejowych palników rozpałkowych. Ponadto, w związku z konwersją kotła z pyłowego na fluidalny, wykonano instalację recyrkulacji spalin, instalację magazynowania i podawania materiału inertnego do kotła, instalację odprowadzenia popiołu dennego, układu przesiewania, odzysku i zwracania piasku do złoża.

W ramach zadania II zrealizowano następujące prace: budowa placu do składowania, budowa węzła gospodarki biomasowej – na obszarze zagospodarowanym na ten cel znalazły się: punkty przyjęcia biomasy, magazyny biomasy, układy separacji, układ transportu biomasy do kotłowni. Budowa węzłów gospodarki biomasowej uwzględnić musiała również specyficzne wymagania takie jak: przyjęcia, magazynowania i separacja zrębków, peletów, słomy miskanta.

Projekt znalazł uzasadnienie ze względu na konieczność zwiększenia stopnia wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych wynikającą zarówno z dokumentów strategicznych Polski, jak też polityki rozwoju grupy energetycznej DALKIA. Głównym celem projektu była poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji zanieczyszczeń z instalacji spalania paliw. Zmiana źródła energii i technologii spalania paliw w Elektrociepłowni nr 4 w Łodzi pozwoliła na zwiększenie ekologicznej efektywności procesu produkcji energii przez DALKIĘ Łódź S.A., która w momencie składania wniosku była drugim co do wielkości emitentem SO_2 , NO_x oraz pyłów w województwie łódzkim. Ponadto, poprzez zastosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku, realizacja projektu umożliwiła elektrociepłowni wytwarzanie tzw. „zielonej energii” istotnie ograniczając ilości produkowanych popiołów i żużli.

PODSTAWOWE EFEKTY PROJEKTU:

- Redukcja emisji CO_2 o 356 931 Mg/rok;
- Redukcja emisji SO_2 o 1 746 Mg/rok;
- Redukcja emisji NO_x o 444 Mg/rok;
- Redukcja emisji pyłu o 43 Mg/rok.

3.4.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

Realizacja działań w IV osi priorytetowej przebiega prawidłowo i bez poważnych problemów. Kwestią wpływającą na możliwość pełnego zagospodarowania dostępnej alokacji jest rozwiązywanie umów o dofinansowanie na wnioski beneficjentów.

Sytuacja ta jest spowodowana m.in. trudnościami finansowymi (upadłością spółek, aktualizacją planów inwestycyjnych, restrukturyzacją przedsiębiorstw, występowaniem w projektach nieprawidłowości pociągających za sobą wysoką wartość korekty w poniesionych wydatkach), kwestiami formalno-prawnymi (jak np. zmiana profilu działalności, utrzymująca się niepewność w sprawie ustawy o odnawialnych źródłach energii - ograniczającej wsparcie dla projektów ze współspalaniem biomasy) czy trudnościami z osiągnięciem założonego efektu ekologicznego.

DZIAŁANIA ZARADCZE:

W wyniku przeprowadzonej przez MŚ analizy zjawiska, poprzedzonej przeprowadzeniem ankiety wśród beneficjentów IV priorytetu, stwierdzono, że ryzyko rozwiązania kolejnych umów jest niewielkie. Uwolnione środki były na bieżąco wykorzystywane poprzez sukcesywne podpisywanie umów o dofinansowanie dla projektów rezerwowych. Pod koniec 2013 r. ogłoszono ponadto nowy konkurs w działaniu 4.2, którego celem było wykorzystanie pozostałych oszczędności. Nie planuje się dalszych naborów w IV priorytecie. W przypadku uwolnienia kolejnych oszczędności, możliwa jest realokacja środków w ramach mechanizmu elastyczności do innych osi priorytetowych w ramach EFRR, gdzie zidentyfikowany zostanie potencjał do kontraktacji.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

Realizacja działań w IV osi priorytetowej przebiega prawidłowo i bez poważnych problemów. Wyzwaniem w roku 2015 będzie zagospodarowanie dostępnej dla priorytetu alokacji.

W kolejnym roku planuje się kontynuację:

- realizacji i rozliczania projektów;
- monitoringu i kontroli realizacji projektów.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.5. PRIORYTET V OCHRONA PRZYRODY I KSZTAŁTOWANIE POSTAW EKOLOGICZNYCH

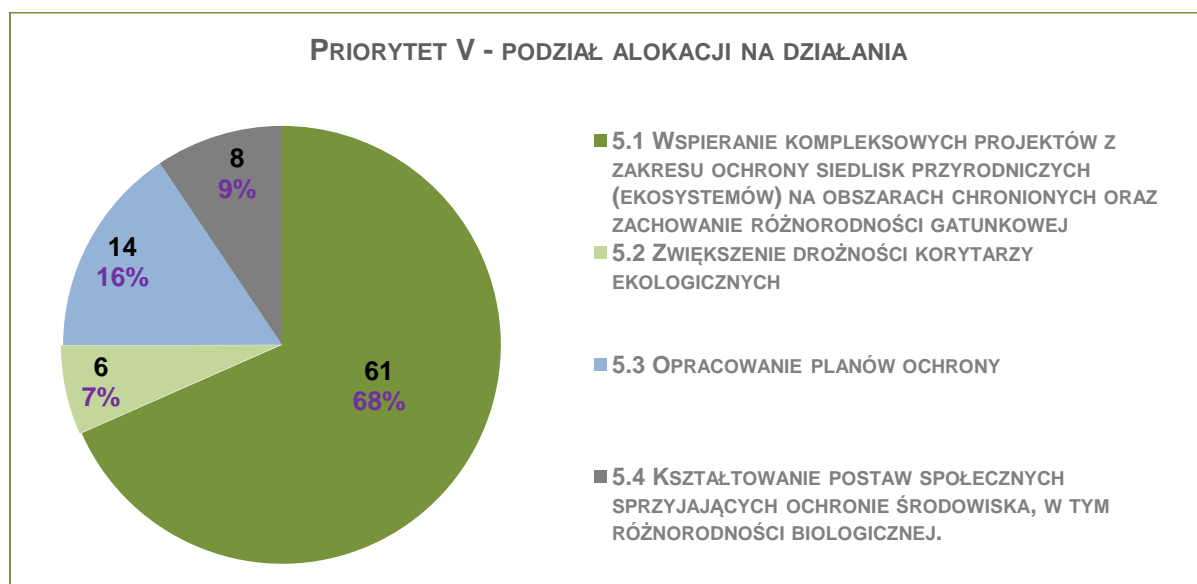
3.5.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW POSTAW EKOLOGICZNYCH

3.5.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach V priorytetu, wysokość środków z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** wynosi **89,8 tys. euro**, co stanowi 0,3% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i 2% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu V na działania.

WYKRES 23. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU V NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami podpisano **173 umowy o dofinansowanie**. Beneficjenci 4 podpisanych w 2014 r. umów wyłonieni zostali w trybie konkursowym. Wartość wszystkich podpisanych do 31 grudnia 2014 r. umów wyniosła ogółem ponad 110,1 mln euro, z czego wydatki kwalifikowane to 106,8 mln euro, natomiast **dofinansowanie UE opiewało na 90,4 mln euro**. W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **101% alokacji** przypadającej dla V priorytetu.

17 czerwca 2014 r., zatwierdzono zaktualizowaną wersję *Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W ramach priorytetu V dokonano realokacji pomiędzy działaniami. Z działania 5.2 oraz działania 5.4 przeniesiono odpowiednio kwoty 0,49 mln euro i 0,09 mln euro do działania 5.1 oraz działania 5.3 zwiększając alokację odpowiednio o 0,57 mln euro oraz 0,02 mln euro. Kolejna aktualizacja, zatwierdzona 16 września 2014 r., nie wpłynęła na wysokość alokacji w ramach priorytetu V. W wyniku zmiany SzOP z 5 grudnia 2014 r., z działania 5.2, 5.3 oraz 5.4 przeniesiono odpowiednio kwoty 0,09 mln euro, 0,07 mln euro oraz 0,04 mln euro do działania 5.1 zwiększając alokację o 0,2 mln euro.

Wprowadzone zmiany umożliwiły dalszą kontraktację w ramach działania 5.3 oraz działania 5.1.

W RAMACH PRIORYTETU V PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.**

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 12. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
Lista podstawowa			
5.1	0	0,0	0,0
5.2	0	0,0	0,0
5.3	1	6,9	5,5
5.4	5	5,6	4,7
Razem	6	12,6	10,3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

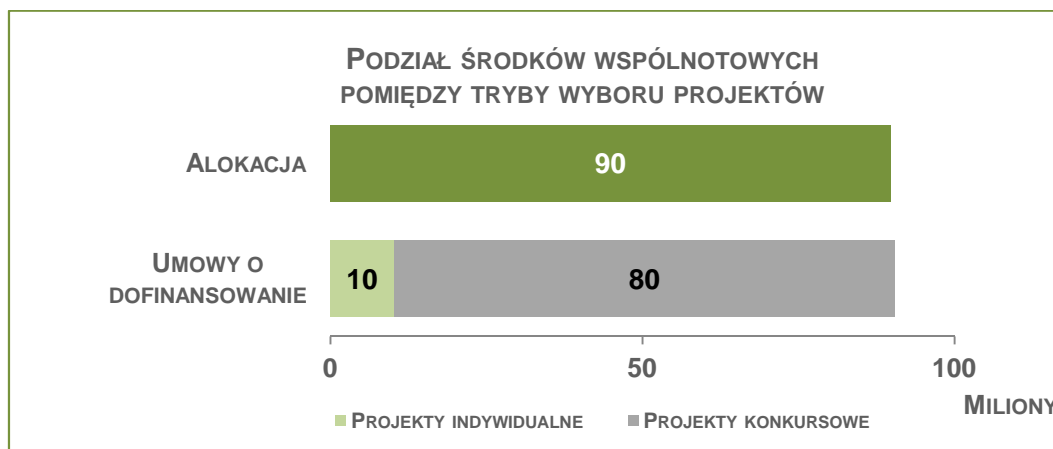
Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych **podpisane** zostały **wszystkie umowy o dofinansowanie**. Łączna wartość 6-ciu zawartych umów wyniosła 12,6 mln euro, wydatków kwalifikowanych – 12,5 mln euro, a środków pochodzących z **EFRR 10,3 mln euro**.

KONKURSY

Dotychczas w priorytecie V przeprowadzono 18 konkursów, wszystkie w poprzednich okresach sprawozdawczych. Z wnioskodawcami wszystkich ogłoszonych w priorytecie V konkursów podpisano **167 umów o dofinansowanie** o wartości całkowitej wynoszącej 97,5 mln euro, z czego wartość kosztów kwalifikowanych to 94,3 mln euro, a kwota środków przyznanych z EFRR opiewa na **80,1 mln euro, co oznacza wykorzystanie 89% alokacji dla priorytetu**. Liczba projektów konkursowych z podpisanymi umowami o dofinansowanie stanowi 97% liczby wszystkich projektów realizowanych w V priorytecie.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 24. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 87,3 mln euro, wydatki kwalifikowane stanowiły 83,6 mln euro, z czego część unijna to 70,8 mln euro. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp wydatkowaniu środków (wzrost wydatków kwalifikowanych o ponad 20,6 mln euro), co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 79%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

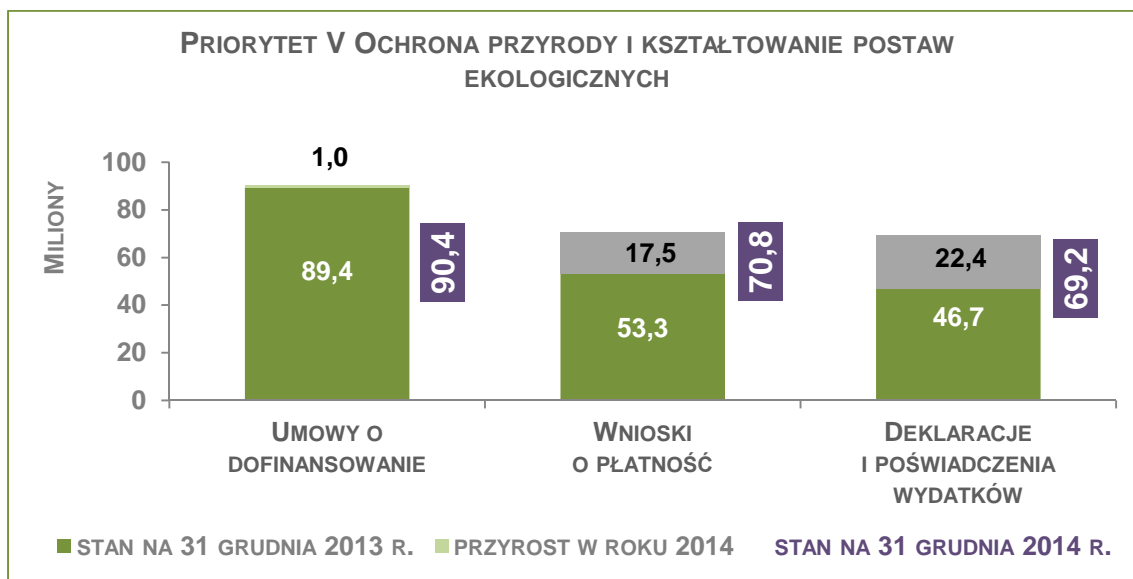
Od początku realizacji Programu w ramach V osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 81,4 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 69,2 mln euro, co stanowi 77% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 64,6 mld euro.

W okresie sprawozdawczym do KE zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych wynoszącej 26,3 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 22,4 mln euro, a KE zrefundowała 29,6 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 25. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wzrosła o 1 mln euro i na koniec 2014 r. wyniosła 90,4 mln euro. Należy podkreślić, że w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny postęp w wydatkowaniu jak i certyfikacji. Wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność wzrosła o 17,5 mln euro natomiast certyfikacja wzrosła o 48%. Powyższe wskazuje, że proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE przebiega sprawnie i efektywnie.

3.5.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie V wszystkie projekty realizowane są w ramach kategorii 21. *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym.*

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Większość, bo aż 88 projektów, jest realizowanych przez organy władzy i administracji rządowej. Wartość grantu przyznanego dla tych projektów stanowi 55% wartości dofinansowania wszystkich projektów w V priorytecie. Organizacje non-profit są beneficjentami 60 projektów o wartości wsparcia w wysokości 26,1 mln euro, co stanowi 29% dofinansowania UE wszystkich projektów w tej osi. Pozostałe projekty są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego (14 projektów), uczelnie i jednostki naukowe (10 projektów) i przedsiębiorstwo (1 projekt).

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów można stwierdzić, że liderem w zakresie wartości przyznanego wsparcia jest województwo małopolskie, w którym podpisano 28 umów o wartości dofinansowania UE wynoszącej 11,6 mln euro, co stanowi 13% wartości dofinansowania UE w ramach wszystkich umów podpisanych w ramach priorytetu. Umowy o najniższej wartości zostały zawarte z beneficjentami z województw: łódzkiego i świętokrzyskiego.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu V *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych* ze środków ze środków EFRR w układzie województw. Dane w milionach euro.

MAPA 8. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Główny cel Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dotyczący m.in.: *podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej*, w ramach V osi priorytetowej realizowany jest poprzez **ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat jego zasobów i zmniejszania różnorodności biologicznej**.

W ramach priorytetu V realizowane są następujące cele szczegółowe:

1. *Przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów;*
2. *Przywrócenie drożności korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju;*
3. *Wsparcie procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych;*
4. *Zwiększenie świadomości w zakresie potrzeby i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.*

W zakresie celu 1 i 2 wsparte zostały przedsięwzięcia dotyczące m.in.: odbudowy zdegradowanych siedlisk nieleśnych i wodnych, odbudowy zdegradowanych siedlisk leśnych poprzez dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do potencjalnych warunków siedliskowych, przywracania właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych, wykupu gruntów kluczowych dla ochrony przyrody i ich denaturalizacji, budowy lub modernizacji małej infrastruktury służącej udostępnianiu dla turystów obszarów chronionych, a także budowy przejść dla zwierząt nad i pod istniejącymi drogami i liniami kolejowymi.

W obszarze celu 3 i 4 środki przeznaczane zostały na przygotowanie dokumentacji technicznej oraz przyrodniczej dla projektów (w tym: planów ochrony gatunków i siedlisk, inwentaryzacji przyrodniczej, opisu stanu istniejącego wraz z analizą potrzeb oraz analizą opcji), **opracowanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000** oraz parków narodowych, ogólnopolskie lub ponadregionalne **projekty**

szkoleniowe lub programy aktywnej edukacji dla wybranych grup społecznych i zawodowych mające na celu **podnoszenie kwalifikacji i kształtowanie świadomości** w zakresie zrównoważonego rozwoju, kampanie informacyjno-promocyjne dotyczące wybranych aspektów środowiska i jego ochrony prowadzone z udziałem środków masowego przekazu, społecznych organizacji ekologicznych i innych podmiotów, w tym badania opinii publicznej czy budowanie sieci partnerstwa na rzecz ochrony środowiska.

W priorytecie V realizowane są 173 projekty o bardzo różnorodnej tematyce, w tym projekty istotne z punktu widzenia wypełnienia zobowiązań akcesyjnych – opracowanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000 oraz duże projekty o zasięgu ogólnokrajowym, których celem jest informowanie poszczególnych grup społecznych nt. zasad funkcjonowania sieci Natura 2000. Projekty te przyczyniają się do realizacji zobowiązań wynikających m.in. z art. 6(1) Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu V zatwierdzono **72 wnioski o płatność końcową** o łącznej wartości **dofinansowania z UE** w wysokości **27,9 mln euro**. Do końca okresu sprawozdawczego **zakończyła** się **realizacja rzeczowa 126 projektów**, przy czym dla 54 z nich nie zostały jeszcze zatwierdzone wnioski o płatność końcową.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 13. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacji lub promocji postaw ekologicznych	20	24	120%
Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie siedlisk, zbiorowisk roślinnych lub gatunków (szt.)	80	125	156%
Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie obszarów Natura 2000 (szt.)	50	100	200%
Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi	400 tys.	14 566,5 tys.	3 642%
Liczba opracowanych planów ochrony (szt.)	100	427	427%
Liczba gatunków objętych programem ochrony lub reintrodukcji (szt.)	8	665	8 312%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU V

Analiza wartości docelowych wskaźników określonych w umowach o dofinansowanie prowadzi do wniosku, że w większości efekty z nich wynikające będą wyższe, niż te założone w Programie. Wynika to przede wszystkim z braku możliwości precyzyjnego określenia zakładanych wartości przed rozpoczęciem realizacji priorytetu V, gdyż na etapie planowania działań w ramach POIiŚ nie były jeszcze zidentyfikowane konkretne projekty. Istotnym czynnikiem jest również specyfika przedsięwzięć

przyrodniczych: są to inwestycje małe o niewielkich kosztach, jednak o znaczącym efekcie ekologicznym, ukierunkowane na zapewnienie trwałości obszarów chronionych oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa. W trakcie wdrażania priorytetu okazało się, iż potrzeby ochronne są znacznie wyższe niż początkowo przewidywano.

W przypadku miernika *Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacji lub promocji postaw ekologicznych* przekroczenie wartości docelowej wynika z faktu, iż zainteresowanie wnioskodawców realizacją tego typu projektów było większe, niż przewidywano. W związku z powyższym w celu wykorzystania przyznanej alokacji na działanie 5.4 podjęto decyzję o realizacji dodatkowych projektów.

Biorąc pod uwagę wskaźniki: *Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie siedlisk, zbiorowisk roślinnych lub gatunków (szt.)* oraz *Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie obszarów Natura 2000* warto zaznaczyć, iż ich wartości wynikają z potrzeb związanych z liczbą obszarów wymagających interwencji, które na etapie programowania nie były jeszcze doprecyzowane, a większa liczba wspartych projektów ma pozytywny wpływ na zachowanie walorów przyrodniczych obszarów szczególnie cennych przyrodniczo.

Wartość docelową wskaźnika dotyczącego planów ochrony oszacowano w Programie na poziomie 100 sztuk, gdyż brano pod uwagę tylko projekty konkursowe. Niemniej jednak w trakcie wdrażania priorytetu V do LPI dopisano przedsięwzięcie, w ramach którego zostanie opracowane ponad 400 dokumentów planistycznych, co wpłynęło na przekroczenie założonej w Programie wartości docelowej.

Uzupełnieniem projektów realizowanych w ramach działań 5.1-5.3, są przedsięwzięcia z działania 5.4, których celem jest kształtowanie świadomości opinii społecznej w zakresie wiedzy dotyczącej ochrony środowiska, w tym głównie różnorodności biologicznej. Wsparte w ramach tego działania projekty polegały na organizacji spotkań, szkoleń, a także kampanii informacyjno-promocyjnych w prasie, radiu i telewizji – np. projektu pn. *SOS dla świata* o dużym zasięgu odbiorców. Zasięg 24 dofinansowanych przedsięwzięć znajduje odzwierciedlenie w mierniku *Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi*, którego wartość docelowa wyniesie ponad 14,5 mln osób.

Odnosząc się do wyższego niż zakładany w POLiŚ poziomu wskaźnika *Liczba gatunków objętych programem ochrony lub reintrodukcji* należy zauważyć, iż działania ochronne podejmowane w ramach projektów często dotyczą więcej niż jednego gatunku roślin i zwierząt, w szczególności w przypadku, gdy projekt dotyczy ochrony gatunku osłonowego/parasolowego „umbrella species”.³⁵ Dzięki realizacji tego typu przedsięwzięć ochrona może być ukierunkowana na ochronę większej ilości gatunków bytujących na tym samym obszarze.

CROSS-FINANCING

Zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006/210, pozwalającym finansować z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego działania objęte zakresem wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego (tzw. zasada cross-financingu), w ramach POLiŚ finansowane są projekty o charakterze szkoleniowym w wysokości do 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych w ramach V osi priorytetowej. Cross-financing występuje jedynie w działaniu 5.4 *Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej*. Na działanie to przeznaczona została kwota 8,5 mln euro, tj. ok. 9% alokacji priorytetu V.

W związku z występowaniem cross-financingu do projektów realizowanych w ramach działania 5.4 stosowane są zasady określone w art.11 rozporządzenia 1081/2006 (dot. EFS) tj. finansowane mogą być tylko wydatki „miękkie”, a nie jest kwalifikowany zakup/budowa nieruchomości, gruntów, pojazdów, infrastruktury, wyposażenia i sprzętu (za wyjątkiem kosztów amortyzacji ww. aktywów w czasie trwania projektu).

Wartość wydatków kwalifikowalnych z zakresu interwencji EFS, jaka została wykazana i zatwierdzona w *Poświadczeniach wydatków* skierowanych do KE od początku Programu wyniosła 8,9 mln euro (w okresie sprawozdawczym 3,1 mln euro).

³⁵ Są to gatunki, których ochrona pociąga za sobą także ochronę innych gatunków oraz ich siedlisk.

Faktyczne efekty stosowania zasady cross-financjingu są tożsame z efektami, które osiągnięto w ramach działania 5.4. Obejmują one m.in.:

- konkursy, w których wzięło udział ok. 27 tys. dzieci;
- szkolenia, w których uczestniczyło ok. 5 tys. osób (w tym 3,6 tys. z zakresu ooś);
- działania edukacyjne szkolenia, warsztaty, seminaria, zajęcia w terenie, konkursy), w których wzięło udział 48 tys. mieszkańców obszarów chronionych;
- 5 ogólnopolskich kampanii informacyjnych, które objęły swoim zasięgiem ok. 40 mln odbiorców.

Przestrzeganie tej zasady monitorowane jest w trakcie realizacji oraz podczas rozliczania projektów. Monitoring poziomu cross-financjingu odbywa się w ramach przeglądu harmonogramów realizacji projektów.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU V NA SEKTOR ŚRODOWISKA W POLSCE

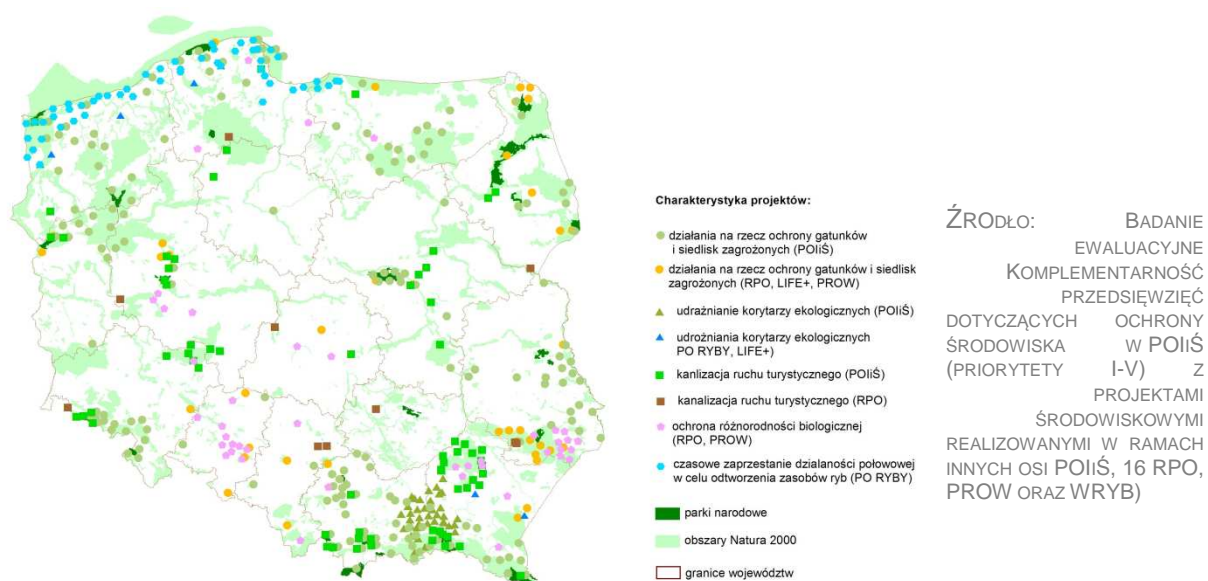
Działania podejmowane w ramach realizowanych w priorytecie V projektów przyczyniają się przede wszystkim do zachowania różnorodności biologicznej, przywrócenia drożności korytarzy ekologicznych oraz ochrony gatunków zagrożonych poprzez tworzenie dokumentów planistycznych. Dodatkowo wdrażane są przedsięwzięcia służące budowaniu świadomości społeczeństwa na temat konieczności zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych naszego kraju. Wszystkie te działania mają bezpośrednie odzwierciedlenie we wskaźnikach ujętych w Programie.

W obszarze dotyczącym **ochrony siedlisk oraz różnorodności biologicznej** wdrażane są przedsięwzięcia polegające m.in. na odbudowie zdegradowanych siedlisk, wykupie gruntów kluczowych dla ochrony przyrody, kanalizacji ruchu turystycznego, usuwaniu i ograniczaniu gatunków inwazyjnych oraz zachowaniu zasobów genetycznych roślin. W wyniku tego na terenach o łącznej powierzchni **ponad 837 tys. hektarów** zostanie zapewniony lub przywrócony odpowiedni poziom ochrony ekosystemów (w tym ponad **727 tys. hektarów na obszarach Natura 2000**, co stanowi **ok. 12%** łącznej powierzchni obszarów w Polsce).

Dzięki realizacji projektów mających na celu **zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych** zostanie połączonych **48 ekosystemów funkcjonujących na obszarach Natura 2000**.

W ramach przedsięwzięć polegających na tworzeniu dokumentów planistycznych w zakresie ochrony przyrody zostanie opracowanych **427 planów ochrony i zadań ochronnych dotyczących zagrożonych gatunków i siedlisk**.

MAPA 9. ROZKŁAD PRZESTRZENNY PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW POIiŚ, RPO, PROW, PO RYBY I LIFE+

Uzupełnieniem ww. działań jest kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie wiedzy dotyczącej ochrony środowiska, w tym głównie różnorodności biologicznej poprzez organizację spotkań, szkoleń, a także kampanii informacyjno-promocyjnych w prasie, radiu i telewizji (np. projekt *SOS dla świata*).

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH V PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: ZMNIEJSZENIE PRESJI RUCHU TURYSTYCZNEGO NA OBSZARY CHRONIONE W TYM NATURA 2000 NA GÓRZE ŚWIĘTEJ ANNY

DZIAŁANIE: 5.1 WSPIERANIE KOMPLEKSOWYCH PROJEKTÓW Z ZAKRESU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH (EKOSYSTEMÓW) NA OBSZARACH CHRONIONYCH ORAZ ZACHOWANIE RÓŻNORODNOŚCI GATUNKOWEJ

BENEFICJENT: GMINA LEŚNICA

WOJEWÓDZTWO: OPOLSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 652,2 TYS. EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 535,5 TYS. EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 PAŹDZIERNIKA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Celem projektu jest przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoj gatunków na obszarach chronionych Natura 2000 "Góra Świętej Anny" wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności biologicznej poprzez ich zabezpieczenie przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów.

Przedmiotem projektu jest budowa i modernizacja małej infrastruktury turystycznej, na obszarze Specjalnego obszaru ochrony (SOO) Natura 2000 "Góra Świętej Anny". Infrastruktura powstała na terenie dawnego kamieniołomu wapienia i bazaltu na Górze Św. Anny. W ramach realizowanych prac wykonano: roboty niwelacyjne, roboty związane z uporządkowaniem gospodarki wodami deszczowymi, a także prace związane ze stabilizacją i zagospodarowaniem wschodniej części zbocza. Ponadto zbudowana została nowa ścieżka krajobrazowa oraz uregulowany został przebieg istniejącej ścieżki. Dodatkowo uporządkowane zostało otoczenie wszystkich uskoków skalnych, z odsłonięciem ich przełomów i ochroną roślinności ciepłolubnej oraz zachowaniem i wzmocnieniem enklaw i siedlisk muraw, łąk i poszczególnych okazów flory, nie dopuszczając do ich zadeptywania. Zagospodarowany został rejon wejścia nr 2 (m.in. tablice informacyjne, stoły, siedziska, nasadzenia zieleni) oraz otoczenie ul. Powstańców Śląskich poprzez realizację indywidualnie zaprojektowanych ogrodzeń i murów wkomponowanych w istniejącą topografię, budowę platformy widokowej oraz stworzenie z odcinka ul. Powstańców Śląskich ulicy pieszej o kamiennej nawierzchni. Ponadto przedmiotem projektu były również działania związane z przygotowaniem dokumentacji projektowej i technicznej.

ZDJĘCIE 16 ZMNIEJSZENIE PRESJI RUCHU TURYSTYCZNEGO NA OBSZARY CHRONIONE W TYM NATURA 2000 NA
GÓRZE ŚWIĘTEJ ANNY

ŹRÓDŁO: GMINA LEŚNICA

TYTUŁ PROJEKTU: PRZYWRÓCENIE DROŻNOŚCI KORYTARZA EKOLOGICZNEGO RZEKI WISŁOKI I JEJ DOPŁYWÓW

DZIAŁANIE: 5.2 ZWIĘKSZENIE DROŻNOŚCI KORYTARZY EKOLOGICZNYCH

BENEFICJENT: REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ W KRAKOWIE

WOJEWÓDZTWO: PODKARPACKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 1,7 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 WRZEŚNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Celem projektu jest odtworzenie historycznych szlaków migracji ryb dwuśrodowiskowych i zagrożonych ryb jednośrodowiskowych w korycie Wisłoki - poprawa struktury siedlisk dla ryb poniżej jazu w Mokrczu - odtworzenie łączności populacji ryb dwuśrodowiskowych: łososia i certy.

Główne zadania podjęte w projekcie to: likwidacja dwóch barier migracyjnych dla organizmów wodnych w korycie rzeki Wisłoki na terenie Jasła, opracowanie projektów udrażniania pozostałych barier migracyjnych dla organizmów wodnych w rzece Wiśle i jej głównych dopływach: Jasiołce i Ropie. Ponadto planuje się częściowe odtworzenie żwirowych siedlisk dla litofilnych gatunków ryb na odcinku Wisłoki od jazu w Mokrczu do miasta Pustków i przeprowadzenie zarybień gatunkami dwuśrodowiskowymi: łososiem i certą.

PODSTAWOWE EFEKTY PROJEKTU:

- trwała poprawa warunków siedliskowych dla ryb dwuśrodowiskowych i zagrożonych ryb jednośrodowiskowych na odcinku 35 km;
- wzrost dostępności i powierzchni tarlisk oraz miejsc odchowu stadiów młodocianych dla ryb oraz poprawa stanu ekologicznego wód mierzonego na podstawie składu gatunkowego, bioróżnorodności oraz parametrów populacyjnych ichtiofauny;
- wprowadzenie do wód Wisłoki i jej dopływów 800 tys. wylęgu łososia oraz 800 tys. narybku certy - wykupienie 20 ha gruntów na cele przyrodnicze.

ZDJĘCIE 17 RZeka Wiśłoka

ŹRÓDŁO: RZGW W KRAKOWIE

3.5.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym przy wdrażaniu projektów z V osi priorytetowej nie zidentyfikowano istotnych problemów.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

Realizacja działań w V osi priorytetowej przebiega prawidłowo, bez opóźnień i poważniejszych problemów. Prace nad wdrożeniem poszczególnych działań przebiegają równolegle i nie wskazują na zagrożenia w wykorzystaniu przyznanej alokacji. Zainteresowanie otrzymaniem dofinansowania przewyższało dostępne środki przewidziane w konkursach, co pozwoliło na wytypowanie do dofinansowania projektów o wysokiej wartości merytorycznej.

Na rok 2015 planuje się dalszy monitoring projektów, w tym podpisywanie aneksów rozszerzających zakres rzeczowy projektów w celu maksymalnego wykorzystania dostępnej alokacji oraz zapewnienie ich terminowej realizacji, jak również przeprowadzenie kontroli i rozliczanie projektów.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.6. PRIORYTET VI DROGOWA I LOTNICZA SIĘĆ TEN-T

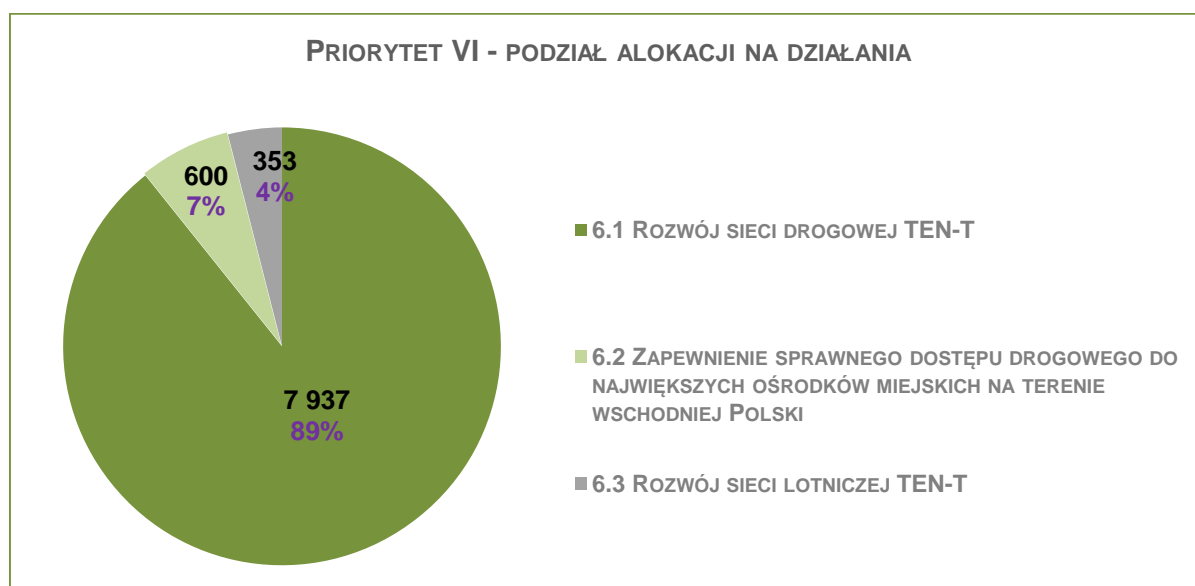
3.6.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.6.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach VI priorytetu, wysokość środków z Funduszu Spójności wynosi 8,9 mld euro, co stanowi 40% alokacji środków z FS w ramach Programu i 31% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji w priorytecie VI na działania.

WYKRES 26. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU VI NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca roku 2014 w ramach priorytetu podpisano 63 umowy o dofinansowanie o wartości ogółem 16,4 mld euro, wartości wydatków kwalifikowanych wyniosła 11,4 mld euro, natomiast dofinansowanie UE opiewało na 9,5 mld euro. Podpisane umowy pozwoliły na wykorzystanie alokacji na poziomie 107%³⁶. Należy podkreślić, że wysoki poziom kontraktacji w ramach priorytetu utrzymuje się już od kilku okresów sprawozdawczych.

W RAMACH PRIORYTETU VI PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.**

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

³⁶ Procent kontraktacji przewyższa wartość alokacji dla priorytetu ponieważ Ministerstwo Finansów wyraziło zgodę na nadkontraktację w ramach działania 6.1.

TABELA 14. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
6.1	29	13 840	8 332	14	3 321	1 664
6.2	3	1 130	608	4	1 255	879
6.3	16	904	335	5	170	63
Razem	48	15 873	9 274	23	4 746	2 607

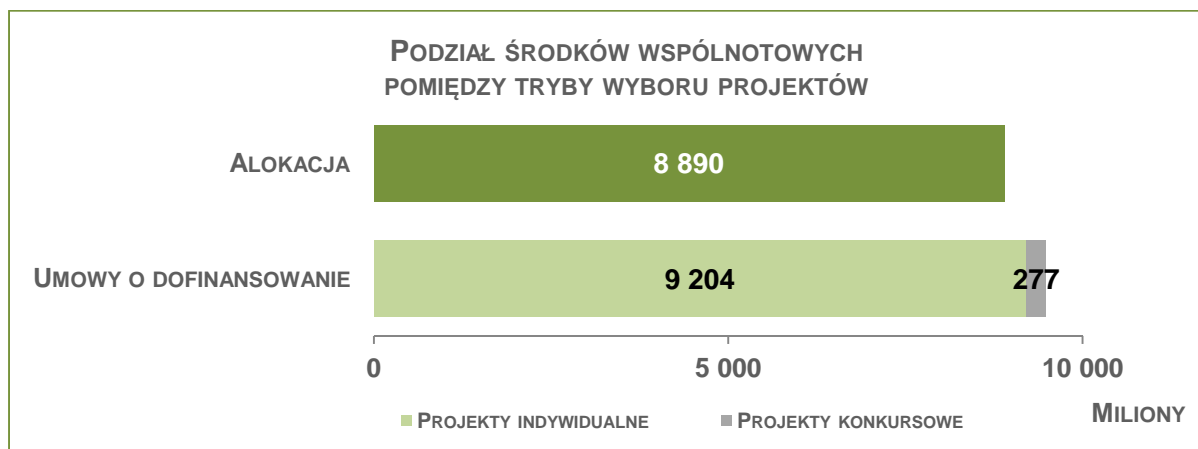
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisanych zostało 50³⁷ umów o dofinansowanie o wartości wydatków kwalifikowalnych 11,1 mld euro oraz wartości dofinansowania UE 9,2 mld euro.

KONKURSY

Jedyny konkurs w ramach priorytetu VI odbył się w działaniu 6.1 *Rozwój sieci drogowej TEN-T* na przełomie 2008 i 2009 r. Z wnioskodawcami konkursu podpisano 13 umów o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 325,3 mln euro, w tym kwota środków przyznanych z FS wyniosła 276,5 mln euro.

WYKRES 27. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 15,7 mld euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 10,5 mld euro, z czego część unijna to ponad 8,7 mld euro. **W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków (wzrost o 10 p.p.), co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 98%.**

³⁷ W ramach działania 6.1 podpisana została umowa z projektem rezerwowym. Ponadto dla jednego projektu z LPI podpisane zostały dwie umowy o dofinansowanie.

Analizując poziom wydatkowania w odniesieniu do alokacji, należy podkreślić, że w ramach działania 6.1 i 6.2 wartość wydatków wykazanych przez beneficjentów wykorzystuje już praktycznie całą dostępną alokację. W ramach działania 6.3 poziom wykorzystania alokacji wynosi 58%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

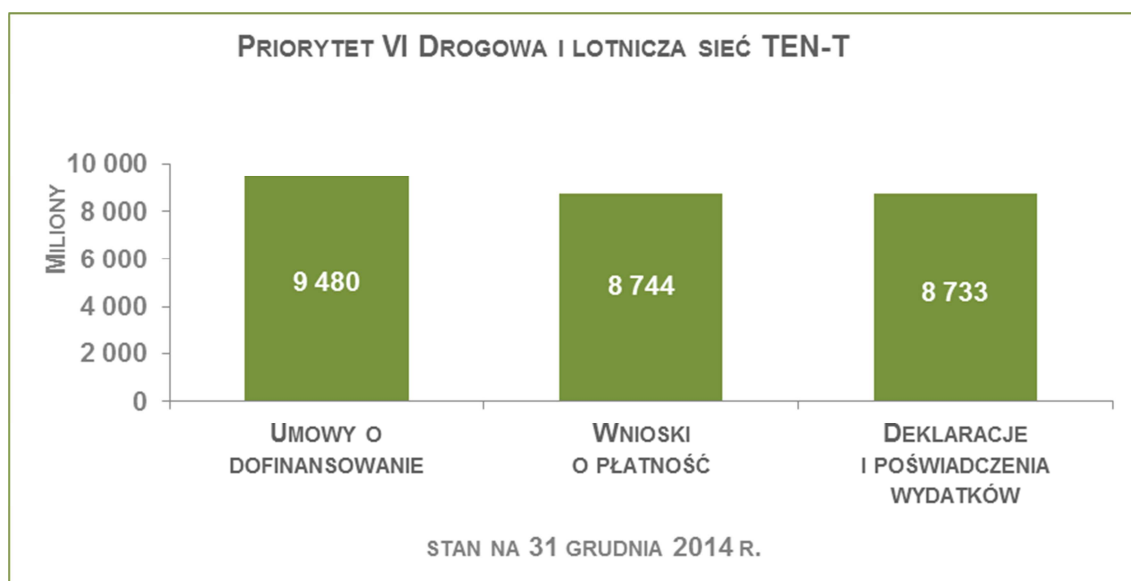
Od początku realizacji Programu w ramach VI osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE Poświadczenia i deklarację wydatków oraz **wnioski o płatność okresową na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 10,5 mld euro przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 8,7 mld euro, co stanowi 98% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 8,5 mld euro.**

W okresie sprawozdawczym zostały przekazane Poświadczenia i deklaracje o wartości wydatków kwalifikowalnych 1,2 mld euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 969,5 mln euro, a KE zrefundowała 1,3 mld euro.

PODSUMOWANIE

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE zgodnie ze stanem na koniec okresu sprawozdawczego.

WYKRES 28. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Analizując podpisane umowy o dofinansowanie należy wskazać, wartość dofinansowania UE wykorzystuje całą dostępną alokację³⁸. Należy również podkreślić, że już od poprzedniego okresu sprawozdawczego wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność jak utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. Efektywnie przebiega również proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE, co dodatkowo świadczy o wysokiej jakości przygotowywanych dokumentów poświadczających wydatkowanie środków w projektach.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 do KE w ramach priorytetu VI zostało przekazanych 41 wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu

³⁸ Procent kontraktacji przewyższa wartość alokacji dla priorytetu ponieważ Ministerstwo Finansów wyraziło zgodę na nadkontraktację w ramach działania 6.1.

finansowego dla dużych projektów. Z czego 6 w okresie sprawozdawczym. **Do końca okresu sprawozdawczego KE wydała decyzje o potwierdzeniu wkładu finansowego dla 36 dużych projektów.** W okresie sprawozdawczym KE wydała 6 decyzji.

3.6.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie VI wszystkie projekty są realizowane w ramach kategorii 11 *Transport*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

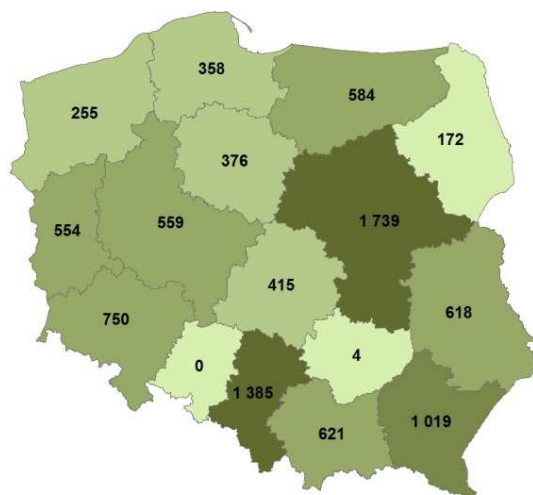
Ponad połowa projektów realizowanych jest przez organy władzy i administracji rządowej. Pozostałe zakontraktowane dofinansowanie UE wykorzystane jest przez jednostki samorządu terytorialnego (beneficjenci działania 6.1) oraz przedsiębiorstwa (główni beneficjenci działania 6.3).

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów **liderem w zakresie wartości dofinansowania UE w zawartych umowach o dofinansowanie jest województwo mazowieckie, gdzie podpisano umowy o wartości dofinansowania UE wynoszącej 1,7 mld euro, co wykorzystuje 18% alokacji dla priorytetu.** Kontraktacja na podobnym poziomie ukształtowała się też w województwie śląskim (15%) alokacji priorytetu (dofinansowanie UE wyniosło 1,4 mld euro). Najniższą wartość zakontraktowanej alokacji odnotowano w województwie świętokrzyskim, gdzie podpisano umowy o dofinansowanie w wysokości 4,3 mln euro. W województwie opolskim nie są realizowane żadne projekty.

Mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T* ze środków FS w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 10. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Główny cel Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej – w sektorze transportu realizowany jest przez cel szczegółowy – zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.

W ramach VI priorytetu Drogowa i lotnicza sieć TEN-T cele POLiŚ realizowane są poprzez wspieranie projektów, których założeniem jest poprawa dostępności komunikacyjnej Polski i połączeń międzyregionalnych poprzez rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T oraz poprawa połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogowej na terenie tych województw. **Realizacja projektów przyczynia się do rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, przez co zostanie stworzona sieć sprawnych połączeń transportowych, służących intensyfikacji wymiany handlowej na jednolitym rynku. Umożliwi to również rozwój ekonomiczny regionów i poprawę dostępności do głównych aglomeracji miejskich na terenie całej Polski.**

Powyższe cele w ramach VI priorytetu realizowane są poprzez cele szczegółowe tj.:

W ramach działań 6.1 oraz 6.2:

- poprawa płynności i bezpieczeństwa ruchu, nośności i jakości dróg sieci TEN-T w ruchu tranzytowym, połączeniach między dużymi miastami kraju, w tym głównymi ośrodkami Polski wschodniej oraz przejazdach przez miasta;

W ramach działania 6.3:

- zwiększenie przepustowości portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T i przepustowości polskiej przestrzeni powietrznej oraz zapewnienie wysokiego standardu świadczonych usług.

Działania 6.1 i 6.2 obejmują budowę i przebudowę dróg krajowych. W roku 2014 zakończono realizację i oddano do ruchu następujące projekty drogowe:

- Budowa drogi ekspresowej S3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, odcinek Gorzów Wielkopolski – Sulechów;
- Budowa obwodnicy Augustowa;
- Budowa zachodniej obwodnicy Poznania w ciągu S11 i S5;
- Przebudowa DK nr 1 i 86 Gdańsk-Cieszyn w granicach miasta Tychy – odcinek DK-1 km 0+000 do 5+656 i DK-86 km 27+448 do 28+648;
- Przebudowa drogi krajowej nr 1 w granicach administracyjnych miasta Włocławek;
- Przebudowa DK - 1 w Częstochowie, budowa wiaduktu na skrzyżowaniu z DK - 46; połączenie z ul. Srebrną;
- Budowa drogi dojazdowej do węzła drogowego "Dąbrowica" obwodnicy Miasta Lublin w ciągu dróg ekspresowych S12, S17 i S19 (odcinek od skrzyżowania al. Solidarności z al. Warszawską do granic miasta);
- Budowa drogi ekspresowej S17, odcinek Kurów - Lublin – Piaski.

Dzięki realizacji tych projektów znacznie poprawiła się dostępność komunikacyjna, skrócił się czas przejazdu i poprawiła przepustowość.

Działanie 6.3 obejmuje budowę, rozbudowę lub modernizację infrastruktury lotniskowej w portach lotniczych położonych w sieci TEN-T oraz rozbudowę i modernizację infrastruktury nawigacyjnej. Działanie dotyczy również rozbudowy terminali portów lotniczych, systemów łączności, dozoru i zarządzania ruchem lotniczym. Poprzez jego realizację zwiększona zostanie przepustowość lotnisk oraz poprawie ulegnie standard świadczonych przez nie usług. **Poprzez wdrożenie tego działania nastąpi też realizacja ogólnoeuropejskich programów zarządzania ruchem lotniczym, w tym programów Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (Single European Sky) oraz Europejskiej Strategii Zarządzania Ruchem Lotniczym (ATM Strategy 2000+).** W ramach działania podpisane zostały już wszystkie umowy o dofinansowanie, a wszystkie duże projekty mają

już decyzję KE. Do końca okresu sprawozdawczego zostały przebudowane lotniska w Gdańsku, Wrocławiu oraz Rzeszowie. Do końca 2015 r. planowana jest przebudowa lotnisk w Poznaniu, Katowicach, Krakowie, Szczecinie oraz w Warszawie.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu VI zatwierdzono już 15 wniosków o płatność końcową o łącznej wartości dofinansowania z UE w wysokości 1,4 mld euro, 11 projektów zostało zakończonych w ramach działania 6.1 a 4 projekty w ramach działania 6.3.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wybranych wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 15. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika (2015 r.)	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Długość wybudowanych autostrad w sieci TEN-T (km)	433	454,7	105%
Długość wybudowanych i przebudowanych dróg ekspresowych w sieci TEN-T (km)	610	679,6	111%
Długość wybudowanych i przebudowanych dróg w sieci TEN-T dostosowanych do nośności 115 kN/oś (km)	113	162,2	144%
Liczba przebudowanych lotnisk w sieci TEN-T (szt.)	8	8	100%
Poziom ukończenia TEN-T PP 25 (%)	100	49	49%
Wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg (euro/rok)	180 000 000	2 269 671 293	1 261%
Przepustowość portów lotniczych w sieci TEN-T (mln pasażerów/rok)	25,2	34,97	139%
Przyrost liczby pasażerów obsługiwanych na przebudowanych lotniskach (mln pasażerów)	22,5	4,75	21%

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA PRIORYTETÓW VI-VIII

Szczegółowa analiza wykonania rzeczowego w ramach priorytetu VI przedstawia postępujący i zauważalny proces realizacji projektów mierzony w wartościach wskaźników produktu i rezultatu w zawartych umowach o dofinansowanie jak i zatwierdzonych wnioskach o płatność końcową. Poniżej przedstawione zostały wyjaśnienia dla wskaźników, których % realizacji wskaźnika na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie odbiega od wartości docelowej.

Różnica pomiędzy docelową a szacowaną wartością wskaźnika *przyrost liczby pasażerów obsługiwanych na przebudowanych lotniskach* (mln pasażerów) – wynika przede wszystkim z przyjętej metodologii. W przypadku uznania wartości bazowej na poziomie 15 mln pasażerów, szacowana wartość wskaźnika wyniosłaby w okresie sprawozdawczym **19,75 mln pasażerów, tj. 87%** wartości

docelowej. Szczegółowe wyjaśnienia odnoszące się do tej kwestii znajdują się w części **Rekomendacje odnośnie dalszego przebiegu realizacji priorytetu**. Mając dodatkowo na uwadze szereg czynników zewnętrznych, niezależnych od realizacji projektów POIiŚ, dotyczących zmiany w ostatnich latach koniunktury gospodarczej, sytuacji na rynku przewozów lotniczych czy polityki przewoźników lotniczych, osiągnięte wartości wskaźników wskazują na zasadność podjętej interwencji w ramach POIiŚ. Powyższe uzasadnia ponadto fakt, iż dane ULC dla roku 2013 wskazują, iż porty lotnicze w sieci TEN-T obsłużyły 23,7 mln pasażerów – co w porównaniu ze wskaźnikiem na poziomie 19,75 mln stanowi wartość wyższą niż prognozowana w ramach realizowanych projektów.

Przekroczenie szacowanej wartości wskaźnika *oszczędność czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg* zostało szczegółowo wyjaśnione w sprawozdaniu rocznym za 2013 rok.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU VI NA SEKTOR TRANSPORTU

Dzięki realizacji projektów w ramach priorytetu VI poprawiła się dostępność międzynarodowa. Skróceniu uległa podróż w kierunku północno-wschodnim dzięki realizacji części drogi ekspresowej S61 na odcinku obwodnicy Augustowa w 2014 roku

Realizacja projektów wpłynęła również na poprawę przepustowości, poprzez m.in. budowę obwodnic. Dobrym przykładem jest tu projekt *Budowa zachodniej obwodnicy Poznania w ciągu S11 i S5*, który został oddany do ruchu w 2014 roku.

Większość efektów w zakresie zwiększenia poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenia liczby wypadków drogowych oraz skrócenia czasu przejazdu pomiędzy miastami wojewódzkimi prowadzące do rozwoju społeczno-gospodarczego, jakie przynosi rozbudowa sieci drogowej przy wsparciu funduszy unijnych w ramach POIiŚ, będzie widoczna dopiero po zakończeniu realizacji wszystkich projektów oraz dokonaniu pomiaru osiągniętych wskaźników rezultatu.

Poprzez realizację działania 6.3 została zwiększona przepustowość portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T oraz przepustowość polskiej przestrzeni powietrznej. Stan bezpieczeństwa w transporcie lotniczym uległ poprawie. Ponadto usprawniono zarządzanie ruchem lotniczym. W okresie sprawozdawczym przebudowano 3 lotniska z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych oraz opiekunów z dziećmi. Wybudowano nowy terminal i płytę postojową. Zmodernizowano oraz wybudowano drogi kołowania oraz drogi patrolowo-techniczne. Inwestycje w infrastrukturę portową i lotniczą zapewniły wysoki standard świadczonych usług oraz poprawę komfortu i obsługi pasażerów lotniczych m.in. poprzez skrócenie czasu podróży i zmniejszenie opóźnień.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH VI PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA POŁUDNIOWEJ OBWODNICY M. STARGARD SZCZECIŃSKI W CIĄGU DROGI KRAJOWEJ NR 10

DZIAŁANIE: 6.1. ROZWÓJ SIECI DROGOWEJ TEN-T

BENEFICJENT: GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD

WOJEWÓDZTWO: ZACHODNIOPOMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 81,2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 54,2 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 WRZEŚNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Przedsięwzięcie polegało na budowie ponad trzynastokilometrowego odcinka obwodnicy Stargardu Szczecińskiego. Projekt obejmuje część drogi ekspresowej S10 oraz łącznik pomiędzy drogą ekspresową S10 i kontynuacją DK 10, m.in. blisko 1,5 km drogi wojewódzkiej nr 106 Stargard Szczeciński - Pyrzyce oraz 3 węzły drogowe („Stargard

Szczeciński Zachód", „Stargard Szczeciński Centrum" i „Stargard Szczeciński Wschód"). W ramach projektu wybudowano również 11 obiektów mostowych.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Stworzenie bezpiecznego odcinka ekspresowej trasy drogowej stanowiącej fragment korytarza transeuropejskiego nowej sieci TEN-T, zapewniającego wysoki komfort dalekobieżnego ruchu drogowego o dużych prędkościach podróży, poprawiającego dostępność komunikacyjną Polski i połączeń międzyregionalnych w ramach nowej sieci TEN-T.

ZDJĘCIE 18 BUDOWA POŁUDNIOWEJ OBWODNICY M. STARGARD SZCZECIŃSKI W CIĄGU DROGI KRAJOWEJ NR 10

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.GDDKIA.GOV.PL](http://www.gddkia.gov.pl)

TYTUŁ PROJEKTU: PORT LOTNICZY WARSZAWA – BUDOWA/ ROZBUDOWA /PRZEBUDOWA (MODERNIZACJA) INFRASTRUKTURY LOTNISKOWEJ

DZIAŁANIE: 6.3. ROZWÓJ SIECI LOTNICZEJ TEN- T

BENEFICJENT: PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE „PORTY LOTNICZE”

WOJEWÓDZTWO: MAZOWIECKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 164,9 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 35,1 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Projekt obejmuje m.in. rozbudowę i przebudowę strefy T1 wraz z jej integracją ze strefą T2 terminala pasażerskiego lotniska Chopina w Warszawie w rezultacie czego dojdzie do pełnego zintegrowania w zakresie przepływu pasażerów, połączenia technologicznego, funkcjonalnego i wizualno-przestrzennego tych dwóch stref.

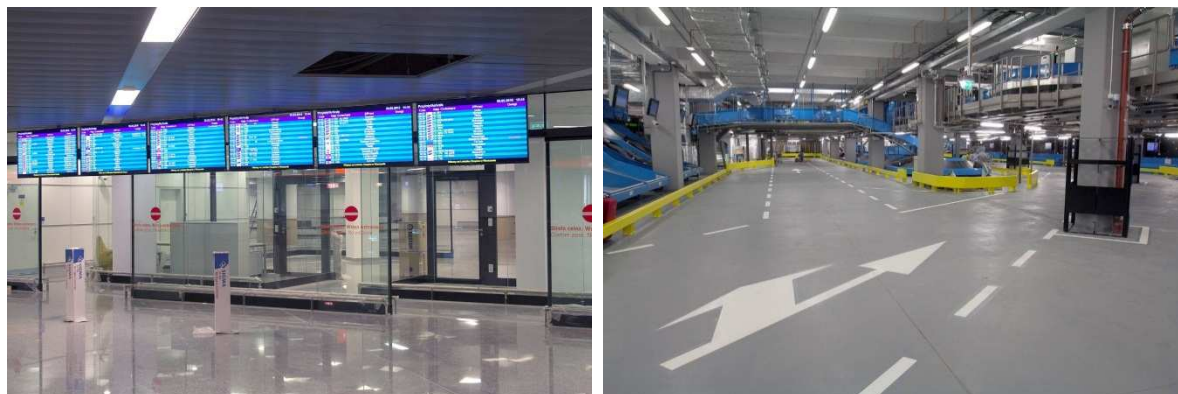
Projekt obejmuje następujące inwestycje:

- Rozbudowę i przebudowę (modernizację) strefy T1 wraz z jej integracją ze strefą T2 Terminala Pasażerskiego w Porcie Lotniczym im. Fryderyka Chopina w Warszawie.
Zadanie obejmujące modernizację strefy T1 ma doprowadzić do jej pełnego zintegrowania ze strefą T2 w zakresie przepływu pasażerów, połączenia technologicznego, funkcjonalnego i wizualno- przestrzennego.
- Budowę dróg kołowania przy DS-1.
- Przebudowę drogi startowej DS-3 i rozbudowę dróg kołowania.
Celem modernizacji nawierzchni DS-3 jest poprawa jej nośności, równości oraz korekta spadków podłużnych i poprzecznych.
- Przebudowę i rozbudowę płyt PPS 2, PPS 4, PPS 6.
W ramach tego zadania przewidziane jest m.in. powiększenie płyty odladania samolotów PPS 6 o 2 stanowiska, dla których rozbudowany zostanie system odwodnienia.
- Kolejowy front rozładunkowy paliwa lotniczego z rurociągiem dalekosiężnym.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Modernizacja infrastruktury Lotniska Chopina, zmierzająca do zwiększenia przepustowości w godzinach szczytu oraz przygotowania Lotniska Chopina do obsługi zwiększonego ruchu przy zachowaniu wysokiego standardu usług oraz poziomu bezpieczeństwa operacji lotniczych;

- podniesienie standardu obsługi pasażerskiej;
- zwiększenie przepustowości operacyjnej;
- zwiększenie dostępności Lotniska Chopina w Warszawie dla szerszego spektrum samolotów;
- dywersyfikacja dostaw i dystrybucji paliwa lotniczego na Lotnisku Chopina.

ZDJĘCIE 19 PORT LOTNICZY WARSZAWA

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA PRIORYTETÓW VI-VIII

3.6.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

Problemy horyzontalne – poniższa informacja dotyczy wszystkich trzech priorytetów transportowych (VI-VIII)

ZAPEWNIENIE PEŁNEGO WYKORZYSTANIA ALOKACJI W RAMACH SEKTORA TRANSPORTU

W celu pełnego wykorzystania środków unijnych dedykowanych dla sektora transportu podejmowany był szereg działań horyzontalnych dotyczących wszystkich osi priorytetowych, jak i odnoszących się do konkretnych działań i projektów.

Do działań o charakterze horyzontalnym należy zaliczyć takie procesy jak:

1. Aktualizacja LPI. Szczegółowe informacje w zakresie zmian przedstawione zostały w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**
2. Dodatkowo w okresie sprawozdawczym prowadzone były następujące działania:
 - działania mające na celu zintensyfikowanie prac w zakresie składania wniosków o płatność przez beneficjentów;
 - „uwalnianie” na bieżąco oszczędności w projektach poprzez podpisanie aneksów w celu zapewnienia sprawnego zagospodarowania alokacji, a tym samym realizacji planu certyfikacji
 - przyspieszenie procesu kontroli projektów/zamówień publicznych po stronie CUPT;
 - dla VII priorytetu: w ramach aktualizacji POIiŚ podniesienie stopy dofinansowania w priorytecie VII (w celu elastycznego zarządzania alokacją i jej wykorzystaniem).

PRIORYTET VI

CZASOWE WSTRZYMANIE REALIZACJI PŁATNOŚCI DLA PROJEKTÓW DROGOWYCH

W grudniu 2012 roku KE podjęła decyzję o wstrzymaniu realizacji płatności dla projektów drogowych realizowanych w ramach POIiŚ oraz PORPW. Decyzja ta została uzasadniona możliwością

wystąpienia sytuacji, o której mowa w art. 91 ust. 1 rozporządzenia 1083/2006. W swoim komunikacie KE określiła zakres czynności niezbędnych do podjęcia przez stronę polską w celu odblokowania realizacji płatności dla projektów realizowanych w ramach tych Programów.

Strona polska ustosunkowała się do wszystkich zastrzeżeń wskazanych w korespondencji KE oraz podjęła niezbędne działania zaradcze służące wzmocnieniu systemu kontroli i nieprawidłowości w określonym zakresie. Po wdrożeniu przez stronę polską działań zaradczych, KE w marcu podjęła decyzję o odblokowaniu wstrzymanej realizacji płatności dla projektów drogowych realizowanych w ramach POLiŚ oraz PORPW, za wyjątkiem kontraktów objętych podejrzeniem wystąpienia zmywy cenowej.

IZ POLiŚ przeprowadziła szczegółową analizę formalno-prawną odnośnie możliwości certyfikacji wydatków dla projektów drogowych objętych podejrzeniem wystąpienia zmywy cenowej. Analiza została przekazana KE 4 września 2013 r. 28 stycznia 2014 r. IZ POLiŚ otrzymała pismo KE, które nie odniosło się do przedstawionej we wrześniu analizy. IZ POLiŚ podjęła decyzję o ponownym przekazaniu do KE argumentów dotyczących możliwości certyfikacji wydatków dla ww. projektów z prośbą o potwierdzenia, że przedmiotowe wydatki mogą być przedstawiane KE do refundacji, jak to wynika ze szczegółowej analizy. Stanowisko IZ w przedmiotowej sprawie zostało przekazane do KE 26 czerwca 2014 r. Do końca 2014 roku IZ POLiŚ w dalszym ciągu oczekiwała na stanowisko KE w odniesieniu do przesłanego stanowiska strony polskiej.

WNIOSKI DLA DALSZEJ REALIZACJI PRIORYTETU

Mając na uwadze poziom zaawansowania priorytetu zadania instytucji w systemie wdrażania i kontroli POLiŚ w kolejnym okresie sprawozdawczym będą koncentrowały się na monitorowaniu wydatkowania środków oraz rzeczowym i finansowym rozliczaniu projektów.

REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

1. Monitorowanie postępu rzeczowego projektów realizowanych w priorytecie VI na podstawie przekazywanych wniosków o płatność okresową i końcową;
2. Monitorowanie przebiegu procesów certyfikacji i płatności w Priorytecie VI;
3. W ramach zmiany POLiŚ strona polska zwróciła się z prośbą o zmianę wartości bazowej wskaźnika *przyrost liczby pasażerów obsługiwanych na przebudowanych lotniskach (mln pasażerów)*. Potrzeba tej zmiany wynikała z niespójności pomiędzy nazwą a wartością tego wskaźnika, bowiem nazwa odnosiła się do wartości względnej, natomiast wartość docelową określono w ujęciu bezwzględnym. Założeniem wskaźnika było określenie, że liczba pasażerów obsługiwanych na przebudowanych lotniskach wzrośnie do poziomu 20,5 mln w 2013 r. oraz 22,5 mln w 2015 r. Omyłkowe zrozumienie wskaźnika miało m. in. swoje źródło we wskazanej wartości bazowej, którą określono na poziomie "0". Mając na uwadze powyższe, błędnie odczytywano, że przyrost liczby pasażerów wzrośnie o 20,5 mln w 2013 r. oraz o 22,5 mln w 2015 r. względem wartości bazowej. W związku z powyższym, strona polska zaproponowała, zgodnie z sugestią KE, pozostawienie wartości docelowej wskaźnika na poziomie 20,5 mln pasażerów w 2013 r. oraz 22,5 mln w 2015 r. Jednocześnie zawnioskowano o zmianę wartości bazowej tego wskaźnika z 0 na 15 mln (wartość dla roku 2006). KE w ramach zmiany POLiŚ nie wyraziła zgody na zmianę powyższego wskaźnika, jednak strona polska podtrzymuje swoje stanowisko. Jednocześnie w odniesieniu do wątpliwości KE, wyrażonych w piśmie przekazującym uwagi do sprawozdania za 2012 r., należy zaznaczyć, że zgłoszona wątpliwość, dotycząca braku uzasadnienia ekonomicznego inwestycji w lotniska nie znajduje potwierdzenia w praktyce. Wynika to z porównania wartości docelowej wskaźnika dotyczącego przyrostu pasażerów (20,5 mln pas. w 2013 r. i 22,5 mln pas. w 2015 r.) oraz wskaźnika dotyczącego zwiększonej przepustowości portów lotniczych w TEN-T (17,8 mln pas. w 2013 r. i 25,2 mln pas. w 2015 r.). Wsparcie w działaniu 6.3 lotniska już w 2013 r. obsłużyły 23,7 mln pasażerów (zgodnie z danymi ULC), co stanowi ok. 94% ich przepustowości zakładanej na 2015 r.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.7. PRIORYTET VII TRANSPORT PRZYJAZNY ŚRODOWISKU

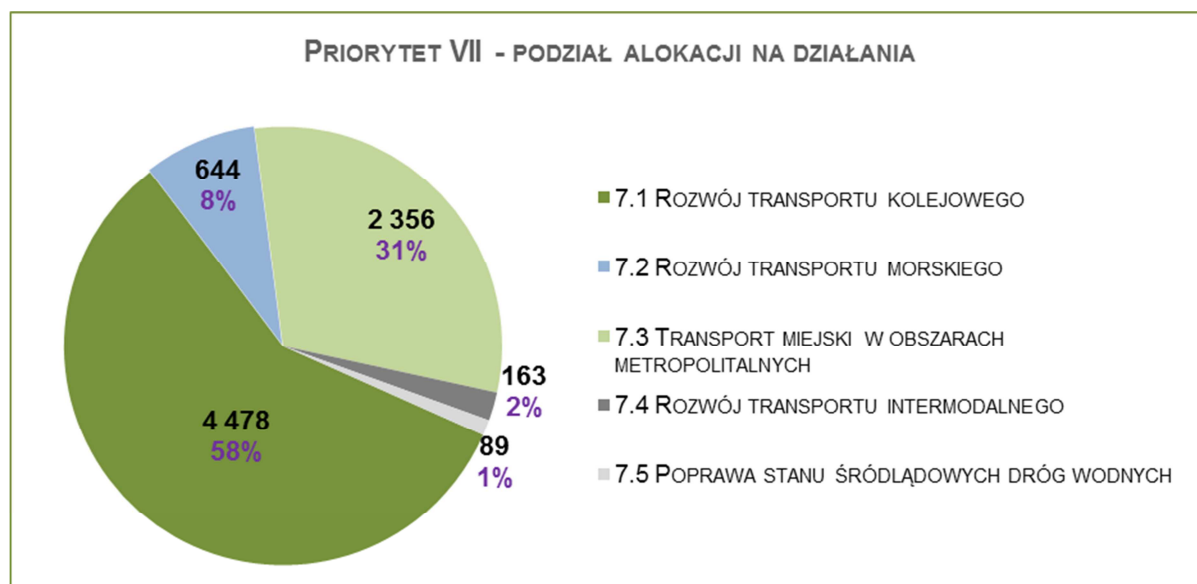
3.7.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.7.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach VII priorytetu, wysokość środków z Funduszu Spójności wynosi 7,7 mld euro, co stanowi 35% alokacji środków z FS w ramach Programu i 27% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu VII na działania.

WYKRES 29. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU VII NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami **180³⁹ umów o dofinansowanie**. W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **98% alokacji** przypadającej dla VII priorytetu. Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 14,4 mld euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 10,7 mld euro, natomiast dofinansowanie UE opiewa na 7,6 mld euro. Dokonując porównania z poprzednim okresem sprawozdawczym można zaobserwować znaczny wzrost wykorzystania dostępnej alokacji bo aż o 11 p.p.

W RAMACH PRIORYTETU VII PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

³⁹ W I kwartale 2015 r. rozwiązane zostały 3 umowy o dofinansowanie w ramach działania 7.4. na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 13,1 mln euro. Obecnie procedowane jest rozwiązanie 2 kolejnych umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 24,1 mln euro. Beneficjenci wszystkich 5 umów sami wystąpili z wnioskiem o rozwiązanie umów o dofinansowanie. Jako przyczyny wskazywali sytuację ekonomiczną, w tym konflikt na Ukrainie, który spowodował nieopłacalność projektów.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 16. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
7.1	84	8 693	5 133	22	5 856	3 731
7.2	34	986	724	9	242	174
7.3	43	4 689	2 331	3	163	78
7.4	0	0	0	0	0	0
7.5	11	109	90	15	115	98
Razem	172	14 476	8 277	49	6 376	4 081

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisane zostały 154 umowy o wartości wydatków kwalifikowalnych 10,3 mld euro oraz o wartości dofinansowania UE 7,4 mld euro.

KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu VII (działanie 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego*) przeprowadzono dwa konkursy. Pierwszy z nich odbył się w 2010 r. a drugi został ogłoszony w sierpniu 2012 roku a zakończył się w styczniu 2013 r.

Z beneficjentami projektów konkursowych podpisano **26 umów o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 404,6 mln euro, w tym wartość dofinansowania UE wyniosła 157,8 mln euro**.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 30. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 8,3 mld euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 6 mld euro, z czego część unijna to ponad **4,1 mld euro**. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków (wzrost o 1,9 mld euro) co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 53%.

Analizując poziom wydatkowania w odniesieniu do alokacji, należy podkreślić, że najbardziej zaawansowanymi działaniami są 7.3 i 7.2, gdzie wykorzystanie alokacji wyniosło odpowiednio (73% oraz 69%). Natomiast najmniej zaawansowanym działaniem jest działanie 7.4, gdzie poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność wyniósł (36%). W działaniu 7.1 mającym największy wpływ na realizację priorytetu poziom wykorzystania alokacji we wnioskach o płatność jest również dość niski bo wynosi 42%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

Od początku realizacji Programu w ramach VII osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklarację wydatków oraz wnioski o płatność okresową* dla priorytetu VII na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 5,9 mld euro przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła **4,7 mld euro, co stanowi 61% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 4 mld euro.**

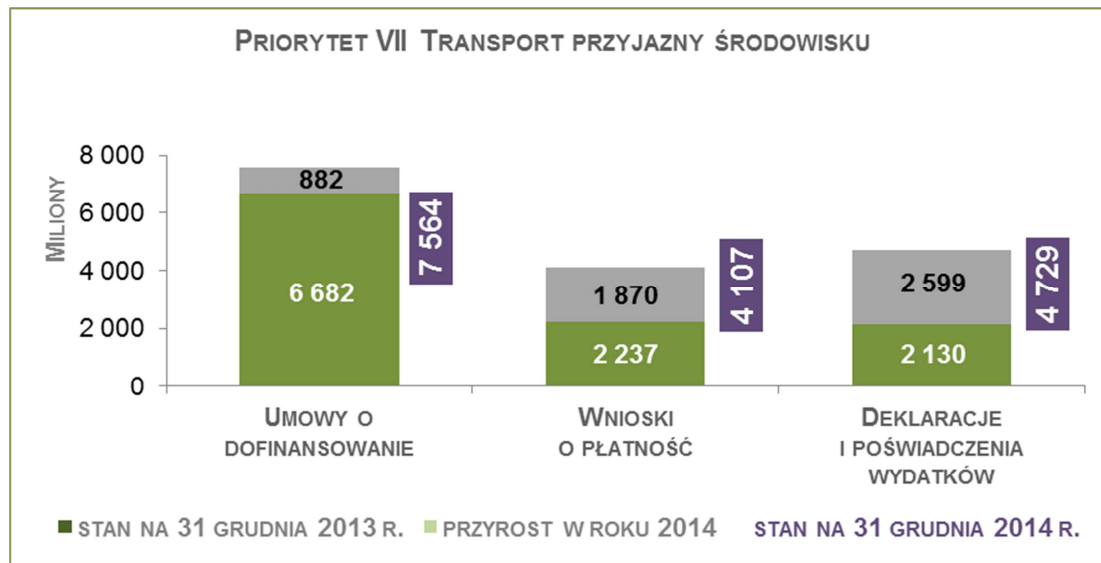
W okresie sprawozdawczym zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 2,7 mld euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 2,6 mld euro, a KE zrefundowała 2,1 mld euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie utrzymuje się już od poprzedniego okresu sprawozdawczego na dość wysokim poziomie, obecnie wynosi 98%. Należy podkreślić, że w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny postęp w wydatkowaniu jak i certyfikacji. Wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność wzrosła o 1,9 mld euro natomiast certyfikacja podwoiła swoją wartość z poprzedniego okresu sprawozdawczego.

WYKRES 31. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 do KE w ramach priorytetu VII **zostało przekazanych 64 wniosków** o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego dla dużych projektów. Z czego 27 w okresie sprawozdawczym. Do końca okresu sprawozdawczego KE wydała decyzje o potwierdzeniu wkładu finansowego dla 49 dużych projektów. W okresie sprawozdawczym KE wydała 22 decyzji.

3.7.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie VII wszystkie projekty są realizowane w ramach kategorii 11 *Transport*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

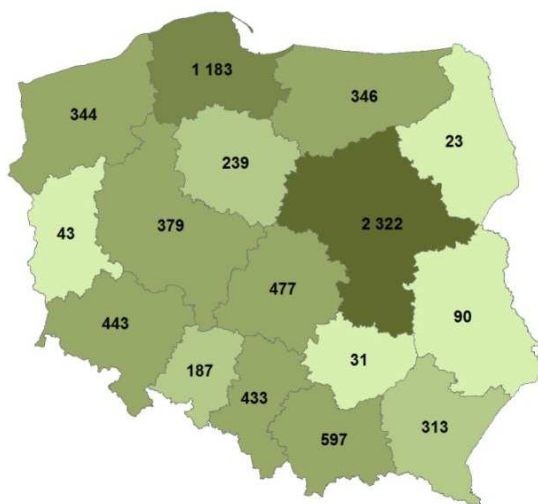
Beneficjentami aż 73% projektów w VII osi priorytetowej, dla których zostały podpisane umowy o dofinansowanie do grudnia 2014 r. są przedsiębiorstwa. Są one beneficjentami aż 131 projektów o wartości dofinansowania unijnego 5,5 mld euro. Należy jednak podkreślić, że do ww. grupy przedsiębiorstw zaliczono również spółkę akcyjną PKP Polskie Linie Kolejowe, która jest głównym beneficjentem projektów kolejowych oraz przedsiębiorstwa komunikacyjne i transportowe świadczące usługi przewozowe na podstawie odpowiednich umów, zawartych z jednostkami samorządu terytorialnego. Jednostki samorządu terytorialnego są beneficjentami 27 projektów o wartości dofinansowania unijnego 1,7 mld euro. Natomiast beneficjentami 22 projektów o wartości dofinansowania unijnego 286,7 mln euro są organy władzy, bądź administracji rządowej.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów **liderem w zakresie wartości dofinansowania UE w zawartych umowach o dofinansowanie jest województwo mazowieckie**, gdzie podpisano umowy o wartości dofinansowania UE **wynoszącej 2,3 mld euro**, co wykorzystuje 30% wartości dofinansowania w ramach wszystkich podpisanych umów. Wysoki poziom dofinansowania UE w ramach podpisanych umów odnotowano również w województwie pomorskim.

Najniższą wartość zakontraktowanej alokacji odnotowano w województwie podlaskim i świętokrzyskim wynosi ona odpowiednio 23,4 mln euro i 31,5 mln euro.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu VII *Transport przyjazny środowisku* ze środków FS w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 11. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Głównym celem VII priorytetu POIiŚ Transport przyjazny środowisku jest zwiększenie udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu w ogólnym przewozie osób i ładunków. Powyższy cel główny VII osi priorytetowej realizowany jest poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa stanu połączeń kolejowych wchodzących w skład sieci TEN-T, a także wybranych odcinków znajdujących się poza tą siecią, oraz poprawa obsługi pasażerów w międzynarodowym i międzyregionalnym transporcie kolejowym;
- zwiększenie konkurencyjności polskich portów morskich w regionie Morza Bałtyckiego;
- zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych;
- zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków;
- poprawa warunków żeglugi na śródlądowych drogach wodnych.

Do obszarów objętych wsparciem w ramach VII priorytetu jako alternatywnych w stosunku do transportu drogowego należą następujące gałęzie transportu: kolejowy, morski, transport publiczny w obszarach metropolitalnych, intermodalny oraz transport wodny śródlądowy. **Głównymi beneficjentami**, którzy pozyskali wsparcie w ramach priorytetu VII są: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Urzędy Morskie, Przedsiębiorstwa Komunikacyjne, jednostki samorządu terytorialnego.

Cel szczegółowy: poprawa stanu połączeń kolejowych wchodzących w skład sieci TEN-T, a także wybranych odcinków znajdujących się poza tą siecią, oraz poprawa obsługi pasażerów w międzynarodowym i międzyregionalnym transporcie kolejowym.

Cel ten realizowany jest przez projekty działania 7.1 *Rozwój transportu kolejowego*. W ramach działania wsparcie od początku realizacji programu otrzymują projekty z zakresu:

- budowy i modernizacji linii kolejowych;
- modernizacji dworców;
- zakupu i modernizacji taboru oraz niezbędnego wyposażenia;

a od stycznia 2014 r., po wprowadzeniu i zatwierdzeniu przez Komisję Europejską nowych stosownych zmian w nowej wersji POIiŚ, dodatkowo projekty:

- rewitalizacji linii kolejowych;
- poprawy bezpieczeństwa i likwidacji zagrożeń eksploatacyjnych na przejazdach kolejowych;

- zakupu i montażu rozjazdów kolejowych.

W zakresie budowy i modernizacji linii kolejowych, podejmowane działania dotyczą przede wszystkim linii położonych w sieci TEN-T (zgodnie z decyzją Parlamentu i Rady z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (1692/96/WE)). Taka priorytetyzacja wsparcia wynika również z zapisów *Master Planu dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku*, gdzie pierwszeństwo w zakresie inwestycji liniowych przyznane jest projektom sieci TEN-T z uwagi na ich znaczenie strategiczne i międzynarodowe oraz działanie zwiększające spójność zewnętrzną i wewnętrzną. Proces kontraktowania w ramach POIiŚ inwestycji polegających na modernizacji linii położonych w europejskich korytarzach transportowych został już w większości zakończony. W okresie sprawozdawczym, oprócz dotychczas przyjętych do realizacji projektów na liniach E20, E30, E59 i E65, wsparcie otrzymały kolejne inwestycje: np. *Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II. Wdrożenie ERTMS/ETCS i ERTMS/GSM-R w Polsce na odcinku Legnica – Wrocław – Opole*.

Do końca 2014 r. zawarto łącznie umowy na modernizację 589,9 km linii kolejowych w sieci TEN-T tj. 13% całości sieci TEN-T na terenie kraju. Udział długości linii kolejowych położonych w sieci TEN-T, których modernizacja realizowana jest w ramach POIiŚ, na mocy zawartych **umów o dofinansowanie** w ogólnej długości poszczególnych korytarzy transportowych (Korytarzy Paneuropejskich oraz sieci uzupełniającej CETC) w Polsce przedstawia poniższa tabela.

TABELA 17. UDZIAŁ DŁUGOŚCI LINII KOLEJOWYCH, KTÓRYCH MODERNIZACJA REALIZOWANA JEST W RAMACH PROJEKTÓW POIiŚ, DLA KTÓRYCH ZOSTAŁY ZAWARTE UMOWY O DOFINANSOWANIE W OGÓLNEJ DŁUGOŚCI POSZCZEGÓLNYCH KORYTARZY TRANSPORTOWYCH (KORYTARZY PANEUROPEJSKICH ORAZ SIECI UZUPEŁNIAJĄCEJ CETC) W POLSCE (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R.)

Nr korytarza transportowego w sieci TEN-T (Korytarze Paneuropejskie i sieć uzupełniająca)	Długość linii kolejowych położonych w ciągach korytarzy, realizowanych w ramach projektów POIiŚ, dla których zawarte zostały umowy wg stanu na koniec 2014 r. [km]	Udział długości linii kolejowych realizowanych w ramach projektów POIiŚ dla których zostały zawarte umowy o dofinansowanie wg stanu na koniec 2014 r. w ogólnej długości poszczególnych korytarzy transportowych w Polsce
I	66,5	20%
II	11	1%
III	138,9	19%
VI	283,1	19%
TEN-T (w ramach E 59)	90,3	9%
SUMA	589,8	13%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

Prowadzone modernizacje mają na celu m.in. dostosowanie linii kolejowych do warunków technicznych wynikających z umów AGC (o głównych międzynarodowych liniach kolejowych) i AGTC (o głównych międzynarodowych liniach kolejowych transportu kombinowanego), w tym m.in. uzyskanie dopuszczalnego nacisku na oś w wysokości 221 kN (22,5 ton/oś). Po zakończeniu robót na liniach przeznaczonych dla ruchu pasażerskiego możliwa będzie jazda z prędkością $V_{max} = 160$ km/h, zaś dla pociągów towarowych z prędkością $V_{max} = 120$ km/h. Ponadto dla zapewnienia interoperacyjności modernizowanych linii kolejowych, w ramach działania 7.1 realizuje się projekty związane z instalacją systemu ERTMS (zgodnie z Decyzją Komisji 2009/561/WE z 22 lipca 2009 r.).

Dla wszystkich inwestycji położonych w sieci TEN-T, dla których zawarto umowy o dofinansowanie zawarto już kontrakty na prace projektowe i budowlane. We wszystkich projektach trwają zaawansowane prace budowlane, beneficjent raportuje oddanie do użytkowania kolejnych odcinków lub zakończenie podstawowych robót torowych oraz kontynuowanie prac wykończeniowych w zakresie przejść dla pieszych, peronów lub wiaduktów, do momentu ich ukończenia (pomimo wykorzystywania linii dla prowadzenia ruchu) beneficjent nie może zgłosić inwestycji jako zakończonej. **Szacuje się, że długość linii kolejowych, na których całkowicie zakończono prace lub na których zakończono zasadnicze roboty torowe umożliwiające prowadzenie ruchu z większą prędkością przekroczyła 40% oszacowanego dla POIiŚ wskaźnika.** Należy

równocześnie zaznaczyć, że ciężar realizacji robót budowlanych przesunął się na lata 2014-15, co może rodzić problemy z całościową realizacją planu inwestycyjnego w zakresie projektów modernizacyjnych.

Poza inwestycjami modernizacyjnymi, w korytarzach transportowych wdrażane są również przedsięwzięcia polegające na przebudowie dworców kolejowych. W okresie sprawozdawczym zakończono realizację rzeczową projektu *Budowa dworca kolejowego Kraków Główny zintegrowanego z miejskim transportem publicznym* (korytarz III), zaś dla projektu dworcowego w Bydgoszczy (korytarz VI) podpisano umowę o dofinansowanie i rozpoczęto jego realizację. Ponadto w 2014 rozpoczęto prace rzeczowe także w projektach na dworcach w Szczecinie (linia E59) i Gliwicach (korytarz III). Z punktu widzenia potrzeb przewozowych kraju, poza realizacją projektów modernizacyjnych na podstawowych ciągach komunikacyjnych mających na celu poprawę jakościową połączeń między największymi ośrodkami gospodarczymi kraju oraz integrację sieci na poziomie europejskim, istotna jest równoczesna realizacja na pozostałej sieci kolejowej inwestycji służących poprawie płynności ruchu i jego bezpieczeństwa. Potrzeba ta jest w POLiŚ realizowana poprzez wdrażanie projektów rewitalizacyjnych, tj. polegających na przywróceniu projektowanych prędkości i nacisków osi. Po uzyskaniu zgody KE na finansowanie tego typu projektów rozpoczął się intensywny proces ich przygotowywania i kontraktowania. Na koniec okresu sprawozdawczego zawarto już wszystkie umowy o dofinansowanie na realizację tego typu projektów, na większości projektów trwały zaawansowane prace torowe. W 2014 r. zakończono całkowicie realizację rzeczową pierwszego projektu rewitalizacyjnego – odcinek Toruń-Bydgoszcz o długości 51 km. Ponadto, na koniec okresu sprawozdawczego w końcowej fazie wdrażania były kolejne projekty, zlokalizowane głównie na terenie Śląska i okolic, które zakończą się do końca I lub II kwartału 2015 r. Szacuje się, że do końca 2014 r. na ok. 50% torów objętych projektami rewitalizacyjnymi zakończono prace torowe, co umożliwiło skrócenie czasu podróżowania w poszczególnych relacjach. Po całkowitym zakończeniu robót zostaną zlikwidowane liczne ograniczenia prędkości wynikające z obecnego wyeksploatowania infrastruktury. Na liniach przeznaczonych dla ruchu pasażerskiego możliwa będzie jazda z **prędkością $V_{max} = 120$ km/h, zaś dla pociągów towarowych z prędkością $V_{max} = 70-100$ km/h.** Szacuje się, że efektem realizacji projektów rewitalizacyjnych, których łączna długość wyniesie 586 km, będzie skrócenie czasu przejazdu w ruchu pasażerskim łącznie o 170 minut dla pociągów regionalnych i 200 minut dla pociągów międzyregionalnych, co znacznie wpłynie na zwiększenie atrakcyjności kolejowego transportu pasażerskiego w rejonach zrewitalizowanych linii. **Do zwiększenia płynności ruchu oraz poziomu bezpieczeństwa przyczyniają się również projekty zakupu i montażu rozjazdów kolejowych oraz naprawy przejazdów kolejowych, na których z racji wyeksploatowanej infrastruktury wprowadzono znaczne ograniczenia ruchu.**

Uzupełnieniem inwestycji realizowanych w sektorze kolejowym służącym podniesieniu jakości świadczonych usług jest wdrażanie przez przewoźników kolejowych projektów dotyczących **modernizacji i zakupu taboru kolejowego** oraz niezbędnego wyposażenia. W okresie sprawozdawczym zostały podpisane umowy o dofinansowanie dla czterech projektów - dwóch realizowanych przez PKP Intercity, obejmujących odnowę taboru do obsługi połączeń międzywojewódzkich oraz drugi etap projektu mającego za celu zakup EZT, jak również jeden realizowany przez Urzędy Marszałkowskie województw małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego i jeden realizowany przez Samorząd Województwa Pomorskiego. Stan realizacji projektów taborowych ocenia się jako bardzo zaawansowany – do końca 2014 r. beneficjenci tego typu przedsięwzięć odebrali od dostawców prawie 50% zamówionego przez siebie nowego lub zmodernizowanego taboru, w tym dwa projekty zostały całkowicie zakończone. Proces realizacji projektów taborowych wszedł w zasadniczą fazę wdrażania – w pierwszych miesiącach 2015 r. sukcesywnie odbierano kolejne zamówione jednostki.

Pod koniec okresu sprawozdawczego rozpoczęła się również eksploatacja pierwszych, zakupionych przy współudziale środków POLiŚ, składów zespolonych Pendolino. Dzięki prowadzonym równolegle inwestycjom na infrastrukturze kolejowej znaczącemu skróceniu uległy czasy przejazdów pomiędzy Warszawą a Gdańskiem, Katowicami, Krakowem czy Wrocławiem. Przykładowo, czas podróży z Warszawy do Gdańska skrócił się z około 4 godzin 15 minut do poniżej 3 godzin, zaś z Warszawy do Wrocławia z ponad 5 godzin do 3 godzin 42 minut.

Realizacja powyższych inwestycji stanowi pierwszy etap nadrabiania wieloletnich zaległości w modernizacji i rozwoju infrastruktury i tworzenia w pełni funkcjonalnej i spójnej z systemem

europiejskim multimodalnej sieci połączeń i będzie kontynuowana w przyszłej perspektywie finansowej. W okresie sprawozdawczym kontynuowano na szeroką skalę realizację projektów dotyczących przygotowania dokumentacji projektowej dla inwestycji planowanych do budowy w najbliższych latach. Na liście projektów POLiŚ znajduje się 11 projektów przygotowawczych dla nowej perspektywy (dla wszystkich zawarto już umowy o dofinansowanie), ich wdrożenie pozwoli na uniknięcie opóźnień w realizacji projektów w kolejnych latach.

Cel szczegółowy: Zwiększenie konkurencyjności polskich portów morskich w regionie Morza Bałtyckiego:

Cel ten jest realizowany przez projekty wdrażane w działaniu 7.2. W ramach działania wsparcie otrzymują projekty z zakresu:

- budowy, przebudowy lub modernizacji dróg i linii kolejowych, łączących porty morskie z krajową siecią transportową oraz infrastruktury drogowej i kolejowej na terenie portów;
- budowy lub przebudowy nabrzeży, basenów i kanałów w portach morskich;
- inwestycji infrastrukturalnych związanych z uruchomieniem autostrad morskich;
- modernizacji torów wodnych, falochronów i wejść do portów morskich;
- zakupu sprzętu i taboru związanego z obsługą i poprawą bezpieczeństwa polskiego obszaru morskiego.

Realizacja ww. projektów wpłynie na możliwość rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu i kraju poprzez wzrost aktywności portów morskich w UE.

Zgodnie z LPI w ramach działania 7.2 POLiŚ realizowane są 34 projekty, z czego dla 30 projektów podpisano umowy o dofinansowanie, a dla dwóch nie złożono jeszcze wniosków o dofinansowanie. Z 30 podpisanych dotychczas umów o dofinansowanie projektów, 5 umów podpisano w 2014 r.:

- *Modernizacja infrastruktury zapewniającej dostęp do portów w Świnoujściu i Szczecinie - oznakowanie nawigacyjne;*
- *Modernizacja wejścia do portu wewnętrznego (w Gdańsku). Etap III - prace przygotowawcze;*
- *Modernizacja toru wodnego Świnoujście – Szczecin do głębokości 12,5 m - prace przygotowawcze;*
- *Modernizacja układu falochronów osłonowych w Porcie Północnym - prace przygotowawcze;*
- *Modernizacja toru wodnego do Portu Północnego - Prace przygotowawcze.*

W ramach wszystkich 30 projektów, dla których podpisano umowy o dofinansowanie, zakończono realizację rzeczową 11 z nich, w tym 4 projektów w 2014 r. W ramach zakończonych projektów, od początku realizacji Programu do końca 2014 r. przebudowano 5,9 km nabrzeży portowych oraz 3,2 km falochronu. Ponadto, przebudowano 11 km dróg, 3,3 km linii kolejowych w układach transportowych portów morskich oraz zbudowano 1 statek ratowniczy.

Cel szczegółowy: Zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych

Do realizacji tego celu przyczyniają się projekty działania 7.3 *Transport miejski w obszarach metropolitalnych*.

Głównym problemem zidentyfikowanym na etapie tworzenia Programu w sektorze transportu miejskiego było rosnące zatłoczenie ulic ruchem indywidualnym oraz zwiększająca się emisja związków węgla pochodzących ze środków transportu. Dodatkowo, istniejący tabor jest w bardzo złym stanie technicznym - w większości przestarzały, wyeksploatowany i nieprzystosowany do oczekiwań pasażerów, w tym osób niepełnosprawnych. W ramach działania 7.3 realizowane inwestycje polegające na:

- budowie i modernizacji linii tramwajowych, trolejbusowych i metra;
- zakupie nowego taboru, dzięki którym poprawi się dostępność do transportu publicznego, w tym także dla osób starszych i niepełnosprawnych.

W wyniku realizacji założonego celu zwiększy się niezawodność i elastyczność systemu transportu miejskiego, co zachęci mieszkańców aglomeracji do korzystania z niego. **Nowoczesny tabor przyczyni się również do redukcji hałasu, wibracji i zanieczyszczeń wpływając pozytywnie na środowisko oraz poprawi warunki życia mieszkańców aglomeracji.** Z uwagi na liczne korzyści płynące z realizacji ww. projektów, samorządy są zainteresowane możliwością realizacji inwestycji

w ramach POIiŚ. Jednocześnie IZ POIiŚ ma na uwadze rolę projektów inwestycyjnych i dąży do zapewnienia, aby projekty taborowe nie były realizowane kosztem projektów infrastrukturalnych. Wsparcie otrzymały już m.in. następujące inwestycje: *Zintegrowany transport publiczny w aglomeracji krakowskiej - II etap, Uruchomienie obsługi transportem kolejowym Lotniska Okęcie im. Fryderyka Chopina, Dostosowanie taboru Tramwajów Warszawskich do potrzeb osób niepełnosprawnych - zakup 60 tramwajów niskopodłogowych, Gdański Projekt Komunikacji Miejskiej – etap III A, Zintegrowany System Transportu Szynowego w Aglomeracji i we Wrocławiu - Etap I.*

Do 31 grudnia 2014 r., w ramach działania 7.3 zakończono realizację (zatwierdzono wnioski o płatność końcową) 6 projektów pn.:

- *Zintegrowany System Transportu Szynowego w Aglomeracji i we Wrocławiu - Etap I;*
- *Zakup taboru kolejowego do obsługi portów lotniczych i przewozów aglomeracyjnych w korytarzu linii E-65 oraz aglomeracji warszawskiej;*
- *Modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych do kolejowych przewozów pasażerskich w ruchu regionalnym i w obrębie aglomeracji warszawskiej;*
- *Zwiększenie możliwości przewozowych Szybkiej Kolei Miejskiej Sp. z o.o. w ruchu aglomeracyjnym Warszawy na istniejących i planowanych liniach;*
- *Zakup nowoczesnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego;*
- *Dostosowanie taboru Tramwajów Warszawskich do potrzeb osób niepełnosprawnych - zakup 60 tramwajów niskopodłogowych.*

W ramach ww. projektów zakupiono i zmodernizowano łącznie 247 szt. taboru komunikacji miejskiej oraz wybudowano i przebudowano 43,2 km linii tramwajowych.

Cel szczegółowy: zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków

Cel ten realizowany jest przez projekty z działania 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego.*

Udział przewozów intermodalnych w polskim rynku kolejowym stopniowo wzrasta, ale pozostaje niski w porównaniu z innymi krajami UE. Według danych Urzędu Transportu Kolejowego za 2014 r. przewozy intermodalne stanowiły 4,2% przetransportowanej koleją masy towarowej oraz 6,8% pracy przewozowej wyrażonej w tonokilometrach. W 2013 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio 3,7% i 6%. Dla porównania średni wskaźnik udziału przewozów intermodalnych w rynku kolejowym w całej UE wynosi ok. 20%.

Niezbędna do rozwoju przewozów intermodalnych jest przede wszystkim infrastruktura punktowa. Na początku łańcucha transportowego w przewozach intermodalnych znajdują się morskie terminale kontenerowe zlokalizowane w portach w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie i Świnoujściu. W ramach działania 7.4 projekty w trzech portach morskich tj. w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie.

W polskich portach morskich funkcjonuje obecnie 5 terminali intermodalnych: DCT Gdańsk S.A., Gdański Terminal Kontenerowy S.A., BCT - Bałtycki Terminal Kontenerowy Sp. z o.o., GCT Gdynia Container Terminal S.A., DB Port Szczecin Sp. z o.o. Z funduszy UE w ramach działania 7.4 skorzystało 4 z 5 operatorów.

Kontenery docierające do Polski drogą morską trafiają w około 2/3 na samochody, a w 1/3 rozwożone są koleją. Wśród terminali kolejowo – drogowych duża część koncentruje się w rejonie Poznania, Warszawy i na Górnym Śląsku⁴⁰. W ramach POIiŚ realizowano projekty także w tych lokalizacjach.

Transport intermodalny w Polsce jest wykorzystywany przede wszystkim w operacjach międzynarodowych, dlatego sytuacja sektora w większym stopniu zależy od globalnej ekonomii i wymiany handlowej, niż koniunktury w Polsce⁴¹. Jednym z czynników mających wpływ na obecną sytuację tego segmentu transportu jest trudna sytuacja gospodarczo – polityczna na wschodzie. Prowadzone tam działania wojenne przekładają się wprost na import i export, a także tranzyt towarów przez Ukrainę.

W perspektywie 2007 - 2013 beneficjenci mogli realizować inwestycje polegające na:

⁴⁰ Opracowanie JACOBS Polska Sp. z o.o. „Analiza możliwości wsparcia ze środków POIiŚ 2014-2020 inwestycji z zakresu transportu intermodalnego”, październik 2014 r.

⁴¹ Opracowanie JACOBS Polska Sp. z o.o. „Analiza możliwości wsparcia ze środków POIiŚ 2014-2020 inwestycji z zakresu transportu intermodalnego”, październik 2014 r.

- budowie, rozbudowie lub remoncie infrastruktury wchodzącej w skład kolejowych lub morskich terminali kontenerowych;
- budowie, rozbudowie lub remoncie infrastruktury wchodzącej w skład centrum logistycznego, zlokalizowanego w porcie morskim lub na linii kolejowej;
- zakupie lub remoncie urządzeń, instalacji, systemów i wyposażenia terminala/centrum służącego zarządzaniu;
- zakupie lub remoncie taboru intermodalnego obejmującego specjalistyczne wagony.

W ramach działania 7.4 współfinansowanych ze środków UE jest 26 projektów na łączną kwotę dofinansowania UE 157,8 mln euro, tym samym zakontraktowano 94,1% przyznanej alokacji na konkursy w ramach działania 7.4 POLiŚ.

Cel szczegółowy: Poprawa warunków żeglugi na śródlądowych drogach wodnych

Cel ten realizowany jest przez projekty z działania 7.5 *Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych*.

Przewozy morsko-rzeczne w okresie programowania interwencji w ramach POLiŚ zidentyfikowane zostały jako incydentalne, zaś przewozy kontenerowe nie były realizowane w ogóle. Podstawową barierą w tym zakresie był zły stan infrastruktury dróg wodnych, jak również trudna sytuacja finansowa armatorów. Jednocześnie istnieje zapotrzebowanie na tego typu przewozy, np. w relacji Szczecin – Berlin, zaś Odrzańska Droga Wodna wykazuje duże perspektywy dynamicznego rozwoju, gdyż z uwagi na swój przebieg łączy regiony o dużej podaży ładunków. Wsparcie inwestycji z tego zakresu możliwe było w ramach działania 7.5.

Cel działania było powstrzymanie regresu żeglugi śródlądowej poprzez inwestycje na drogach wodnych i poprawę warunków żeglugowych na istniejących drogach wodnych.

W ramach Programu przewidziano do realizacji 11 projektów, z czego 6 zlokalizowanych jest na Odrze i obejmuje punktową modernizację obiektów położonych w górnym biegu rzeki takie jak:

- śluzy;
- jazy;
- stopnie wodne;
- elementy zabudowy regulacyjnej (ostrogi).

Pozostałych 5 projektów dotyczy przygotowania inwestycji planowanych do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020. Ich łączna wartość całkowita wynosi 5,6 mln euro, a wartość dofinansowania 3,6 mln euro.

W 2014 r. podpisano 2 nowe umowy o dofinansowanie dla projektów:

- Modernizacja śluz odrzańskich na Kanale Gliwickim, na odcinku w zarządzie RZGW Gliwice - przystosowanie do III klasy drogi wodnej - Etap II – prace przygotowawcze,
- Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław województwo opolskie – prace przygotowawcze

Trwa ocena dwóch wniosków o dofinansowanie dla projektów z zakresu prac przygotowawczych, a kolejny wniosek jest przygotowywany przez Beneficjenta.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu VII zatwierdzono już 23 wnioski o płatność końcową o łącznej wartości dofinansowania z UE w wysokości 430,5 mln euro. 8 wniosków o płatność końcową zostało zakończonych w ramach działania 7.1 i 7.2 oraz 6 projektów w ramach 7.3 i 1 projekt w ramach działania 7.5.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wybranych wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 18. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Długość wybudowanych i zmodernizowanych linii kolejowych (km)	611	699,5	114%
Długość zrewitalizowanych linii kolejowych (km)	507	586	116%
Liczba jednostek zakupionego bądź zmodernizowanego taboru kolejowego (szt.)	309	394	128%
Liczba jednostek zakupionego bądź zmodernizowanego taboru komunikacji miejskiej	590	930	158%
Liczba zbudowanych i rozbudowanych centrów logistycznych oraz terminali kontenerowych (szt.)	5	18	360%
Długość wybudowanych i zmodernizowanych nabrzeży portowych (km)	2,5	6,4	256%
Liczba zmodernizowanych obiektów na śródlądowych drogach wodnych	86	92	107%
Dodatkowa liczba pasażerów obsługanych przez usprawniony transport miejski (mln/osób)	31,5	674,3	2 141%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2013 Z REALIZACJI PRIORYTETU VI-VIII

Szczegółowa analiza wykonania rzeczowego w ramach priorytetu VII przedstawia postępujący i zauważalny proces realizacji projektów mierzony w wartościach wskaźników produktu i rezultatu w zawartych umowach o dofinansowanie jak i zatwierdzonych wnioskach o płatność końcową. Poniżej przedstawione zostały wyjaśnienia dla wskaźników, których % realizacji wskaźnika na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie odbiega od wartości docelowej.

Odnosząc się do wskaźnika *długość wybudowanych lub zmodernizowanych sieci transportu szynowego i trolejbusowego* należy zaznaczyć, że zgodnie z wersją 4.0 Programu wartość docelowa wskaźnika została obniżona z 550 km do 200 km ze względu na niedoszacowanie kosztów projektów obejmujących budowę i przebudowę infrastruktury. Jednocześnie zmniejszenie wartości wskaźnika zostało w pełni skompensowane nowym wskaźnikiem *liczba jednostek zakupionego bądź zmodernizowanego taboru komunikacji miejskiej (szt.)*, który został wprowadzony do Programu. Celem nowego wskaźnika było lepsze odzwierciedlenie faktycznych efektów realizacji projektów w działaniu 7.3 POIiŚ. Do oszacowania wartości docelowej wskaźnika wzięto pod uwagę koszty jednostkowe zakupu/modernizacji taboru oraz alokację dostępną na realizację projektów w działaniu 7.3. W konsekwencji realokacji dodatkowych środków do działania 7.3, oszczędności poprzetargowych w projektach, jak również zmian zakresu rzeczowego projektów beneficjenci mieli możliwość zakupu/modernizacji większej liczby taboru. Powyższe miało wpływ na szacowaną realizację wskaźnika, która na koniec okresu sprawozdawczości znacząco przekroczyła wartość docelową dla 2015 roku.

Analizując wartość wskaźnika *liczba zbudowanych i rozbudowanych centrów logistycznych oraz terminali kontenerowych* realizowanego przez projekty działania 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego*. Docelowa wartość wskaźnika określona została na poziomie 5 centrów w 2015 r. Szacowana realizacja w roku 2015 wynosi 18 centrów logistycznych i terminali kontenerowych

(wartość wskaźnika obejmuje centra logistyczne i terminale kontenerowe zbudowane, rozbudowane i przebudowane w ramach Programu). Na tak wysoką szacowaną realizację wskaźnika ma wpływ zainteresowanie przedsiębiorców możliwością pozyskania środków UE, które znacznie przekroczyło szacunki ujęte w POIiŚ w 2006 roku, opracowane na podstawie analizy ówczesnego rynku oraz doświadczeń z realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Transport 2004 – 2006.

Odnosząc się do stopnia realizacji wskaźnika *dodatkowa liczba pasażerów obsługanych przez usprawniony transport miejski* należy podkreślić, że wskaźnik przedstawia dodatkową liczbę przejazdów danym środkiem komunikacji miejskiej, w danym roku. Wartość docelową dla roku 2015 ustalono na poziomie 31,5 mln osób/rok. Na podstawie dotychczas podpisanych umów, szacowana realizacja wskaźnika w 2015 roku ukształtuje się na poziomie ok. 674 mln osób/rok. Wysoka wartość tego wskaźnika, znacząco przekraczająca wartość docelową w 2015 roku, wynika z niedoszacowania wskaźnika na etapie programowania interwencji w ramach POIiŚ w 2007 roku. Przy określaniu wartości docelowej wskaźnika brano pod uwagę szacunki beneficjentów poszczególnych projektów (obarczone dużą niepewnością), jak również analizy i ekspertyzy specjalistów w zakresie polityki transportowej miast. Ponadto, należy podkreślić, że liczba projektów realizowanych w ramach działania 7.3 na przełomie poszczególnych lat realizacji POIiŚ stopniowo się zwiększała, jednocześnie zakres rzeczowy projektów podlegał modyfikacjom, co w istotny sposób wpłynęło na wysoką wartość wskaźnika wynikającą z podpisanych umów o dofinansowanie.

Analizując szacowaną realizację wskaźnika *poziom ukończenia TEN-T PP27* należy zaznaczyć, że dotyczy on realizacji inwestycji w I korytarzu transeuropejskim, obejmującym na terenie Polski linię kolejową E75 Warszawa – Białystok – Suwałki – granica państwa. W 2013 roku zawarto umowę o dofinansowanie na modernizację linii kolejowej na odcinku Warszawa Rembertów – Zielonka - Tłuszcz (Sadowne) w wyniku której miał zostać zmodernizowany odcinek o długości 66 km, co pozwalało na pełną realizację wskaźnika. Obecnie osiągnięcie tego wskaźnika nie będzie możliwe w związku z koniecznością kontynuacji ww. inwestycji w perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach procedury tzw. fazowania.

Przekroczenie szacowanej wartości wskaźnika *wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki modernizacji linii kolejowych* zostało szczegółowo wyjaśnione w sprawozdaniu rocznym za 2013 rok.

WPŁYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU VII NA ROZWÓJ SEKTORA TRANSPORTU

Realizowane projekty w **sektorze kolejowym**, przez skrócenie czasu podróży na modernizowanych i rewitalizowanych liniach, przyczynią się do zwiększenia odsetka ludności mieszkającej w zasięgu minimalnego czasu dojazdu do głównych obszarów metropolitalnych w kraju. Jest to jedno z podstawowych założeń dokumentów strategicznych zarówno w sektorze transportu, jak i dla rozwoju regionalnego w ujęciu horyzontalnym. Projekty dworcowe i taborowe realizowane w ramach działania wpływają ponadto na rozwój oferty skierowanej z sektora kolejowego oraz poprawę komfortu podróży.

Projekty realizowane w **działaniu morskim** POIiŚ przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności polskich portów morskich, zwłaszcza w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie i Świnoujściu, przede wszystkim poprzez zwiększenie ich dostępności od strony lądu i morza. Projekty te powiększają funkcję gospodarczą portów i wzmacniają powiązania transportowe Polski ze światem. Istotnym elementem realizacji projektów realizowanych w ramach działania morskiego jest również poprawa bezpieczeństwa żeglugi na Morzu Bałtyckim.

Projekty realizowane w **sektorze miejskim** przyczynią się do zmniejszenia zatłoczenia motoryzacyjnego na drogach. Zmodernizowana infrastruktura torowa ograniczy negatywne oddziaływanie systemu komunikacyjnego na otoczenie, w tym przede wszystkim na środowisko oraz na mieszkańców (dzięki redukcji emisji hałasu, wibracji i zanieczyszczeń). Zwiększy się dostępność terenów i obiektów użyteczności publicznej w obszarze oddziaływania projektów. Dzięki nowoczesnym, wielopoziomowym parkingom ruch w aglomeracji stanie się bardziej uporządkowany. Czas podróży pasażerów transportu publicznego wyraźnie się skróci, przy jednoczesnym podniesieniu komfortu podróżowania pasażerów transportu publicznego, co

dodatkowo zachęci ich do korzystania ze zmodernizowanego systemu komunikacji miejskiej i podniesie komfort ich życia.

Realizacja wszystkich planowanych inwestycji w ramach sektora **transportu intermodalnego i śródlądowego** pozwoli natomiast na przeniesienie przewozów towarowych realizowanych przez transport samochodowy na bardziej ekologiczne środki transportu. Ponadto poprawa warunków żeglugi na śródlądowych drogach wodnych przyczyni się do poprawy warunków i bezpieczeństwa żeglugi, stworzy warunki do skutecznego konkurencyjnego przewożenia przez żeglugę śródlądową z innymi gałęziami transportu oraz zwiększy ilość przewozów bardziej ekologicznymi środkami transportu.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH VII PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: POLEPSZENIE JAKOŚCI USŁUG PRZEWÓZOWYCH POPRZECZ POPRAWĄ STANU TECHNICZNEGO LINII KOLEJOWEJ NR 1 NA ODCINKU KOLUSZKI-CZĘSTOCHOWA

DZIAŁANIE: 7.1 - ROZWÓJ TRANSPORTU KOLEJOWEGO

BENEFICJENT: PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A.

WOJEWÓDZTWO: ŁÓDZKIE I ŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 157,3 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 99,6 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2015 R.

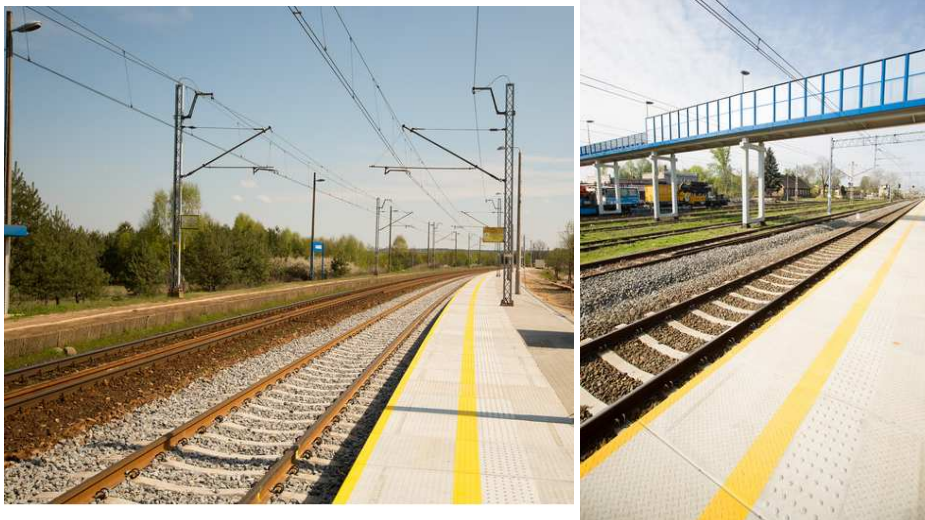
CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Projekt obejmuje rewitalizację linii nr 1 Warszawa – Katowice na odcinku Koluszki – Częstochowa. W ramach projektu rewitalizowany jest odcinek o długości 125 km. Prowadzone są również m.in. następujące prace: wymiana nawierzchni, renowacja odwodnienia, wymiana lub rozbiórka torów stacyjnych, wymiana rozjazdów, przebudowa przejazdów, remonty i przebudowy obiektów inżynierskich, przebudowa peronów, przebudowa urządzeń srk, przebudowa oświetlenia peronów i rozjazdów.

KORZYŚCI DLA SPOŁECZEŃSTWA I ŚRODOWISKA:

- skrócenie czasu przejazdu pociągów pasażerskich;
- podniesienie i poprawa bezpieczeństwa prowadzonego ruchu kolejowego;
- zmniejszenie awaryjności infrastruktury kolejowej;
- ułatwienie dostępu do linii kolejowej i korzystania z niej dla osób z ograniczoną możliwością poruszania się;
- poprawa oddziaływania na środowisko poprzez zmniejszenie hałasu wskutek zastosowania nowej nawierzchni bezstykowej i poprawę odwodnienia linii.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Usprawnienie usług transportowych oraz zwiększenie stopnia wykorzystania transportu kolejowego pomiędzy Koluszkami na terenie województwa łódzkiego i Częstochową na terenie województwa śląskiego poprzez przywrócenie pierwotnych parametrów konstrukcyjnych linii kolejowej nr 1.

ZDJĘCIE 20 REWITALIZACJA LINII KOLEJOWEJ

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.PLK-SA.PL](http://www.plk-sa.pl)

PROJEKT ZAKŁADA OSIĄGNIĘCIE NASTĘPUJĄCYCH PARAMETRÓW TECHNICZNYCH:

- maksymalna prędkość projektowa dla pociągów pasażerskich 120 km/h;
- maksymalna prędkość projektowa dla pociągów towarowych 100 km/h;
- dopuszczalny nacisk na oś – 221 kN (22,5 tony/oś).

TYTUŁ PROJEKTU: INFRASTRUKTURA DOSTĘPU DROGOWEGO I KOLEJOWEGO DO WSCHODNIEJ CZĘŚCI PORTU GDYNIA

DZIAŁANIE: 7.2 ROZWÓJ TRANSPORTU MORSKIEGO

BENEFICJENT: ZARZĄD MORSKIEGO PORTU GDYNIA S.A.

WOJEWÓDZTWO: POMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 26,9 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 17,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Inwestycja polega na budowie i przebudowie infrastruktury drogowej i kolejowej we wschodniej części Portu Gdynia (wzdłuż IV Basenu Portowego, na północ od Śródmieścia Gdyni). Projekt realizowany jest w rejonie ulicy Polskiej, Dworca Morskiego oraz II strefy Nabrzeża Polskiego. **REALIZACJA PROJEKTU** wpłynie na zwiększanie konkurencyjności polskiego portu morskiego w Gdyni w obrębie Morza Bałtyckiego. Projekt przyczynia się do tworzenia połączeń typu „autostrady morskie”, wychodzących z polskich portów zlokalizowanych w sieci TEN-T - do których zalicza się Port Gdynia. Zrealizowana inwestycja ma prowadzić do zwiększenia udziału ekologicznych gałęzi transportu, alternatywnych w stosunku do transportu drogowego (transport kolejowy, morski i intermodalny), w ogólnym przewozie osób i ładunków poprzez zwiększenie konkurencyjności w regionie Morza Bałtyckiego oraz zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków. Powyższe natomiast istotnie przyczyni się również do zmniejszenia negatywnych oddziaływań transportu na środowisko.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Realizacja projektu dotyczy poprawy infrastruktury wewnątrzportowej oraz infrastruktury dostępowej do portu od strony lądu. Jednocześnie projekt przyczynia się do utworzenia połączeń typu „autostrady morskie”. Celem projektu jest wypełnienie wszystkich luk w infrastrukturze dostępu drogowego i kolejowego. Zostanie to zrealizowane poprzez przebudowę

i rozbudowę dróg; przebudowę i rozbudowę torów kolejowych; budowę parkingów dla samochodów ciężarowych i osobowych.

PODSTAWOWE EFEKTY PROJEKTU:

- przebudowana istniejąca i wybudowana nowa jezdnia ul. Polskiej w Gdyni na odcinku o długości 2,12 km;
- przebudowane tory i rozjazdy kolejowe na odcinku od okolic wiaduktu w Al. Solidarności do przejazdu w ul. Rotterdamskiej o długości 0,6 km;
- wybudowana nawierzchnia kolejowo – drogowa w II strefie Nabrzeża Polskiego, na odcinku o długości 0,76 km, dostosowana do przeładunków z intermodalnych naczep kolejowych, także z ładunkami na/z promów morskich;
- wybudowany nowy parking dla samochodów ciężarowych na 128 miejsc postojowych;
- przebudowany parking dla samochodów osobowych na 64 miejsca postojowe;
- przebudowane uzbrojenie podziemne w obrębie obszaru inwestycji;
- adaptacja istniejącej zieleni oraz nowe nasadzenia.

Przebudowany układ drogowy przyczynia się do oszczędności w zakresie kosztów eksploatacji pojazdów, ograniczenia czasu transportu, zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska (emisji toksycznych składników spalin) oraz liczby wypadków komunikacyjnych.

ZDJĘCIE 21 INFRASTRUKTURA DOSTĘPU DROGOWEGO I KOLEJOWEGO DO WSCHODNIEJ CZĘŚCI PORTU GDYNIA

ŹRÓDŁO: <http://www.port.gdynia.pl>

TYTUŁ PROJEKTU: II LINIA METRA W WARSZAWIE - PRACE PRZYGOTOWAWCZE, PROJEKT I BUDOWA ODCINKA CENTRALNEGO WRAZ Z ZAKUPEM TABORU

DZIAŁANIE: 7.3 TRANSPORT MIEJSKI W OBSZARACH METROPOLITALNYCH

BENEFICJENT: MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

WOJEWÓDZTWO: MAZOWIECKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 1 449,2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 744,2 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 CZERWCA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Projekt składa się z dwóch części:

- podprojekt A - II linia metra w Warszawie - Prace przygotowawcze (dla całej planowanej II linii), projekt i budowa odcinka centralnego, przebudowa infrastruktury Stacji Techniczno - Postojowej Kabaty (STP Kabaty) wraz z rozbudową głowicy zachodniej na STP Kabaty (Warszawa, dzielnica Ursynów) w związku z budową odcinka centralnego oraz zwiększeniem ilości taboru.
- podprojekt B - II linia metra w Warszawie - zakup fabrycznie nowego taboru - 35 pociągów sześciu - wagonowych jednoprzestrzennych.

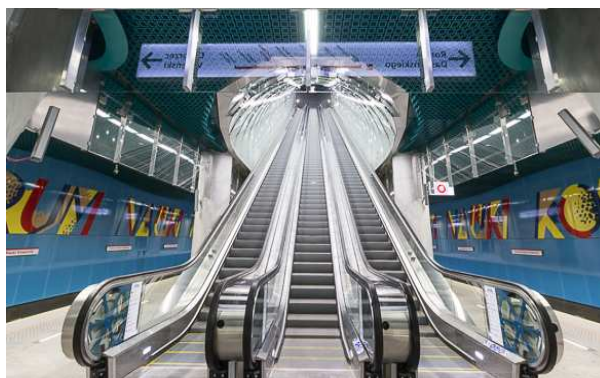
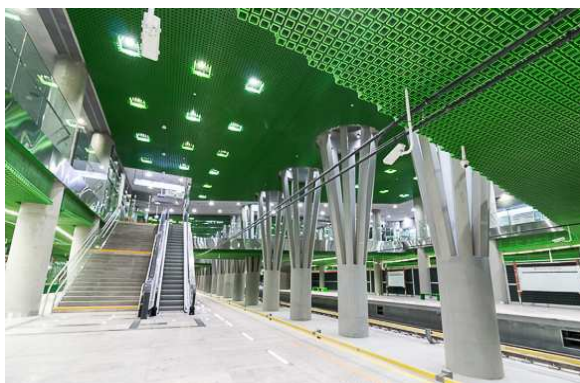
Prace przygotowawcze dotyczą całej II linii metra oraz planowanych do realizacji wybranych elementów infrastruktury STP Kabaty oraz głowicy zachodniej. Obejmują: prace projektowe (w tym również projekty prac geologicznych), wykonanie analiz, opracowań, raportów, ekspertyz, map i dokumentacji fotograficznej, hydrologicznej i geologiczno - inżynierskiej, ustalenie stref wpływu budowy metra na pobliskie budynki, prognozę oddziaływań dynamicznych na budynki i ludzi, ocenę stanu budynków w strefach wpływu budowy metra, inwentaryzację zieleni, uregulowanie stanu prawnego nieruchomości, badania i pomiary gruntu oraz zgromadzenie niezbędnych opinii w procesach uzyskiwania decyzji administracyjnych. Prace przygotowawcze obejmują również niezbędne aktualizacje wymienionych dokumentów.

W ramach inwestycji zaprojektowano i wybudowano odcinek centralnego II linii metra od stacji Rondo Daszyńskiego do stacji Dworzec Wileński (łącznie 7 stacji) o długości blisko 6,7 km, w tym: tory szlakowe, tory odstawcze, stacje i łącznik tunelowy, przebudowę infrastruktury Stacji Techniczno - Postojowej Kabaty i rozbudowę głowicy zachodniej na STP Kabaty.

Równocześnie z budową odcinka centralnego zostanie zakupionych 35 fabrycznie nowych sześćo - wagonowych pociągów „Inspiro”, które będą obsługiwać I i II linię metra.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Budowa centralnego odcinka II linii metra w Warszawie w wyraźny sposób przyczyni się do poprawy jakości usług transportowych w mieście i co za tym idzie do poprawy jakości życia w Warszawie. Ponadto przyczyni się do integracji obszarów położonych po obu brzegach rzeki Wisły. Spowoduje także zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z ruchu drogowego i poprawę klimatu akustycznego. Budowa centralnego odcinka przyczyni się także do poprawy bezpieczeństwa ruchu tj. zmniejszenia liczby ofiar wypadków drogowych⁴². Projekt jest w końcowej fazie realizacji. 8 marca 2015 r. uruchomiony został centralny odcinek II linii metra. Dokonano odbioru 34/35 szt. taboru komunikacji miejskiej i trwa odbiór ostatniego pociągu Inspiro.

ZDJĘCIE 22 STACJA STADION NARODOWY, CENTRUM KOPERNIKA, DWORZEC WILEŃSKI

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.METRO.WAW.PL](http://www.metro.waw.pl)

⁴² Projekt jest w końcowej fazie realizacji. 8 marca 2015 r. uruchomiony został centralny odcinek II linii metra. Dokonano odbioru 34/35 szt. taboru komunikacji miejskiej i trwa odbiór ostatniego pociągu Inspiro.

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA TERMINALU ETAP 2: ROZBUDOWA BOCZNICY, ZAKUP SPRZĘTU – DCT GDAŃSK BRAMĄ DO EUROPY ŚRODKOWEJ

DZIAŁANIE: 7.4 ROZWÓJ TRANSPORTU INTERMODALNEGO

BENEFICJENT: DCT GDAŃSK S.A.

WOJEWÓDZTWO: POMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 39,1 MLN EURO

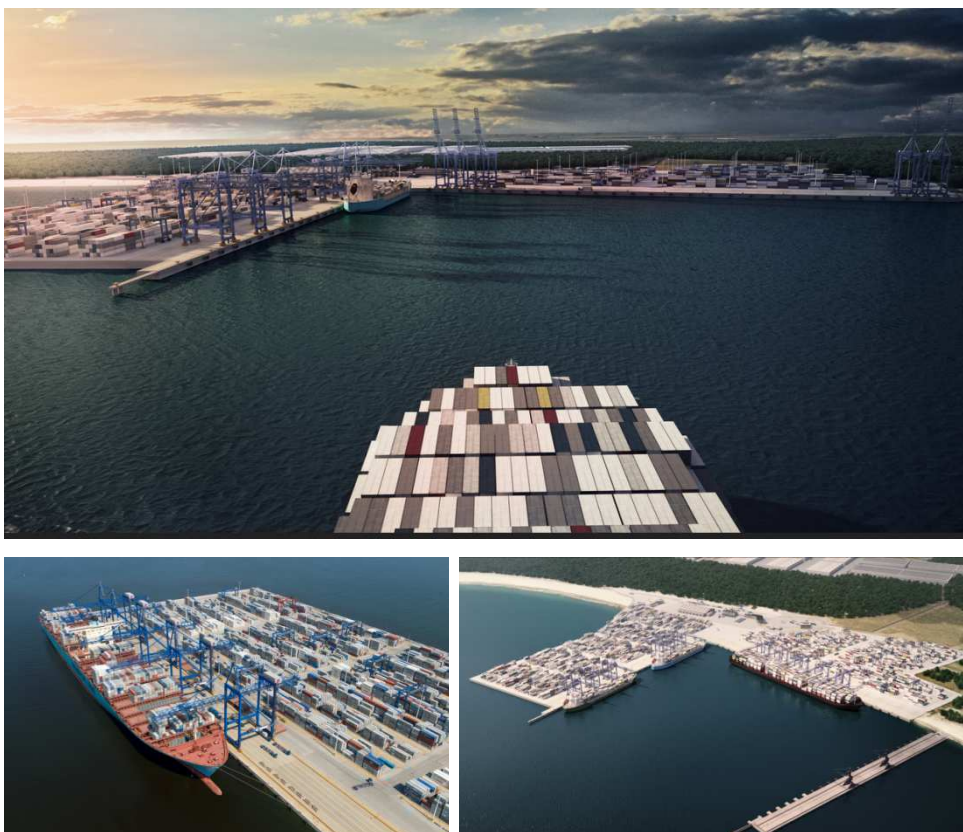
WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 6,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Projekt był projektem mieszanym, infrastrukturalno-zakupowym. Uzasadnieniem jego przeprowadzenia był brak pełnej funkcjonalności terminalu oraz optymalnego wykorzystywania posiadanego przez niego potencjału. Mając na uwadze ograniczenia hamujące dalszy rozwój terminalu, a także potrzeby ekspansji ukierunkowane na zwiększenie zdolności przeładunkowej oraz doprowadzenia do wzrostu znaczenia DCT Gdańsk w obsłudze ładunków transportowanych z wykorzystaniem transportu intermodalnego w basenie Morza Bałtyckiego, Spółka podjęła się realizacji niniejszego projektu.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Nadrzędnym celem projektu był rozwój Gdańska jako największego w Europie Środkowo-Wschodniej głębinnego terminalu kontenerowego w akwenie Morza Bałtyckiego. Celem bezpośrednim - zwiększenie maksymalnej, teoretycznej zdolności przeładunkowej terminalu DCT Gdańsk.

ZDJĘCIE 23 BUDOWA TERMINALU ETAP 2: ROZBUDOWA BOCZNICY, ZAKUP SPRZĘTU – DCT GDAŃSK BRAMĄ DO EUROPY ŚRODKOWEJ

ŹRÓDŁO: [HTTP://DCTGDANSK.PL](http://DCTGDANSK.PL)

TYTUŁ PROJEKTU: MODERNIZACJA STOPNIA BRZEG DOLNY - PRZYSTOSOWANIE DO III KL. DROGI WODNEJ
DZIAŁANIE: 7.5 POPRAWA STANU ŚRÓDLĄDOWYCH DRÓG WODNYCH

BENEFICJENT: REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU

WOJEWÓDZTWO: DOLNOŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 18,3 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 15,5 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Przedsięwzięcie obejmuje wymianę zasuw, wymianę klap lodowych, wymianę napędów instalacji zasilających i sterujących, budowę budynku socjalnego, naprawę elementów żelbetonowych. Dzięki temu wzrośnie sprawność i niezawodności urządzeń na stopniu, a tym samym poprawią się również warunki dla żeglugi. Projekt jest kolejnym krokiem do dostosowania Odry do III kl. drogi wodnej, czyli drogi wodnej regionalnej o najwyższych parametrach. Umożliwi ona zwiększenie udziału w przewozie ładunków i osób transportem wodnym śródlądowym, alternatywnym do transportu drogowego.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Celem inwestycji jest poprawa transportu śródlądowego wodnego w Polsce. Cel ten osiągnąć jest poprzez modernizację infrastruktury żeglugi śródlądowej. W omawianym przypadku modernizowana będzie infrastruktura stopnia wodnego Brzeg Dolny. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na żeglugę i transport na środkowym odcinku Odry (na którym położony jest stopień Brzeg Dolny), a także - pośrednio – na żeglugę śródlądową ogólnie.

CELE OGÓLNE:

- powstrzymanie regresu żeglugi śródlądowej poprzez inwestycje na drogach wodnych i poprawa warunków żeglugowych na istniejących drogach wodnych;
- poprawa warunków transportu wodnego na rzece Odrze, w tym: zwiększenie przepustowości, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu, poprawa niezawodności urządzeń;
- przesunięcie zapotrzebowania z transportu kolejowego i drogowego na transport wodny śródlądowy.

Cele ogólne osiągnąć są poprzez modernizację infrastruktury żeglugi śródlądowej tj.:

- modernizację stanu technicznego i warunków pracy obiektu wraz z modernizacją sterowania i monitoringu zamknięć oraz budowę nowoczesnej i ekologicznej przepławki;
- przystosowanie stopnia do parametrów III klasy drogi wodnej;
- powiększenie ilości zmodernizowanych dróg wodnych w Polsce.

ZDJĘCIE 24 MODERNIZACJA STOPNIA BRZEG DOLNY - PRZYSTOSOWANIE DO III KL. DROGI WODNEJ

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.PROGRAMODRA.PL](http://www.programodra.pl)

3.7.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

Choć priorytet VII charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników stopnia zaawansowania rzeczowego i finansowego w ramach Programu, należy podkreślić, że w wyniku podjętych działań, w okresie sprawozdawczym nastąpił znaczący postęp w zakresie powyższych wskaźników. Dzięki dokonanej w okresie sprawozdawczym zmianie POliŚ, w VII osi priorytetowej podniesiono poziom dofinansowania do 80% wydatków kwalifikowalnych (max. 85% na poziomie krajowym dla projektów infrastrukturalnych) co miało na celu umożliwienie pełniejszego wykorzystania alokacji.

Kontraktacja z poziomu 86% na koniec 2013 r. wzrosła do 98% na koniec obecnego okresu sprawozdawczego. Z uwagi na wysokość przyznanej alokacji, punktem ciężkości całego priorytetu są dwa największe działania: 7.1 *Rozwój transportu kolejowego* i 7.3 *Transport w obszarach metropolitalnych*, które łącznie wykorzystują prawie 90% alokacji w priorytecie. Jednocześnie są to działania, których beneficjenci zmagają się ze szczególnie trudną sytuacją finansową. W okresie sprawozdawczym IZ POliŚ w porozumieniu z pozostałymi instytucjami w sektorze transportu podjęła dalsze działania ukierunkowane z jednej strony na możliwie najpełniejsze zrealizowanie celów POliŚ, z drugiej zaś – na możliwie najefektywniejszą absorpcję środków przyznanych Polsce z budżetu UE.

NISKI POZIOM PŁATNOŚCI I CERTYFIKACJI W DZIAŁANIU 7.1 ROZWÓJ TRANSPORTU KOLEJOWEGO

Pomimo znaczącej poprawy kontraktacji środków UE w sektorze kolejowym, w okresie sprawozdawczym (na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła ona 98%), poziom certyfikacji charakteryzuje relatywnie niski postęp w stosunku do pozostałych sektorów. Na zakończenie 2014 roku wydatki wykazane przez beneficjentów w działaniu 7.1 POliŚ we wnioskach o płatność wyniosły łącznie 3,6 euro oraz 1,9 mld euro w części unijnej, co odpowiadało wykorzystaniu 42% alokacji UE. Jest to znaczący, ponad dwukrotny wzrost, w stosunku do poprzedniego roku, pod koniec którego we wnioskach o płatność wykorzystano jedynie 20% alokacji dla działania. Nadal jest to jednak poziom niesatysfakcjonujący, dlatego IZ POliŚ kontynuuje działania zmierzające do pełnego wydatkowania i certyfikowania środków UE.

Zmiana POliŚ usankcjonowała przedkładanie do refundacji z budżetu UE wydatków w zakresie realizacji projektów rewitalizacyjnych, a także zwiększenie stopy współfinansowania inwestycji ze środków UE.

W celu zapewnienia maksymalnej absorpcji środków UE, potencjalne dodatkowe oszczędności powstałe po urealnieniu harmonogramów inwestycji i uzgodnieniach dotyczących fazowania projektów, zostaną przeznaczone na projekty PKP PLK, które mają szansę zostać zrealizowane do końca 2015 roku. Takie działanie jest możliwe dzięki występującej w działaniu 7.1 POliŚ „nadpodaży” projektów kolejowych w stosunku do dostępnej alokacji UE.

Do najważniejszych założonych w 2014 roku celów, których realizacja zagwarantuje maksymalne wykorzystanie środków unijnych dedykowanych na projekty kolejowe należały:

- zapewnienie sprawnej realizacji projektów uznanych za możliwe do wdrożenia w obecnej perspektywie finansowej;
- przygotowanie dla KE propozycji projektów planowanych do podziału na dwie perspektywy finansowe, w celu wykorzystania zwolnionych środków UE na inne projekty możliwe do wdrożenia w obecnej perspektywie.

Obecnie najistotniejszym ryzykiem związanym z realizacją części projektów inwestycyjnych (w tym również projektów z zakresu budowy systemów interoperacyjności - GSMR/ERTMS), jest ich napięty harmonogram. Powstałe ryzyka i opóźnienia mają różne przyczyny, np. opóźnienia w uzyskiwaniu decyzji administracyjnych, braki w dokumentacji geodezyjnej samorządów lokalnych, protesty lokalnych społeczności, problemy z wykonawcami (spowodowane również wąskim rynkiem wykonawców wyspecjalizowanych w realizacji określonych typów inwestycji kolejowych), jak również upadłości firm budowlanych. Powstałe trudności, nie zawsze leżące po stronie inwestora, powodują opóźnienia w przygotowaniu dokumentacji przetargowej, w ogłaszaniu i rozstrzyganiu przetargów, a następnie rzutują na harmonogram realizacji samej inwestycji.

Prowadzony jest stały monitoring projektów kolejowych, przede wszystkim w ramach cyklicznych spotkań z udziałem instytucji zaangażowanych we wdrażanie projektów.

ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ INWESTYCJI KOLEJOWYCH

W 2013 r. Ministerstwo Finansów podjęło decyzję o ograniczeniu puli środków budżetu państwa przeznaczonej dla inwestycji kolejowych w ramach POIiŚ. Powyższa sytuacja uniemożliwiła zabezpieczenie środków po stronie finansowania krajowego, którego istotną częścią są wydatki niekwalifikowane.

W celu zmiętygowania tego zagrożenia, modyfikacji uległa struktura finansowa projektów, a wkład krajowy zapewniono dzięki emisji przez PKP PLK S.A. obligacji z gwarancją Skarbu Państwa. W 2014 r. miała miejsce kolejna emisja obligacji Spółki.

W 2014 r. zatwierdzona została treść klauzul w umowach o dofinansowanie projektów, dotycząca części najbardziej zaawansowanych rzeczowo i finansowo projektów kolejowych realizowanych przez PKP PLK S.A. Projekty takie miały być rozliczane na poziomie 100% wkładu UE tymczasowo tj. do momentu zbilansowania przepływów z punktu widzenia wkładu UE i wkładu krajowego (standardowo wkład UE na poziomie 85%). W okresie sprawozdawczym spółka wystąpiła także do EBI z wnioskiem o udzielenie kredytu na kolejowe projekty rewitalizacyjne.

AKTUALIZACJA WIELOLETNIEGO PROGRAMU INWESTYCJI KOLEJOWYCH DO ROKU 2015 (WPIK)

W 2014 r. została przygotowana nowa wersja WPIK (obejmująca zaktualizowane harmonogramy oraz płatności), prowadzone były również uzgodnienia z MF w kwestii zapewnienia finansowania budżetowego dla projektów realizowanych po 2015 roku, istotne dla odpowiedniej modyfikacji umów o dofinansowanie. 25 listopada 2014 r. treść WPIK została skierowana do konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych. Konsultacje społeczne dokumentu trwały do 30 grudnia 2014 r. Przyjęcie programu nastąpiło w pierwszym kwartale 2015 r. WPIK zawiera urealniony plan wydatkowania środków przez PKP PLK S.A. na poszczególne inwestycje, w tym również inwestycje POIiŚ. Całościowo Program przewiduje realizację 153 projektów, na które w latach 2013–2015 wydane będzie 6,2 mld euro. Na tę kwotę składają się środki unijne (3 mld euro), publiczne środki krajowe (budżet państwa i Fundusz Kolejowy – 1,8 mld euro), środki własne PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. (w tym: kredyt z EBI – 431,7 mln euro emisja obligacji – 717,8 mln euro).

FAZOWANIE PROJEKTÓW KOLEJOWYCH

Głównym zidentyfikowanym ryzykiem związanym z realizacją inwestycji kolejowych jest ich napięty harmonogram. Mimo dynamicznego postępu w realizacji wielu inwestycji w części projektów kolejowych występują opóźnienia (ich źródła zostały opisane powyżej), których nie da się nadrobić do końca perspektywy.

W okresie sprawozdawczym IZ POIiŚ dokonała przeglądu stanu zaawansowania inwestycji kolejowych realizowanych przez PKP PLK S.A. i wystąpiła do Spółki o wskazanie inwestycji, które (ze względu na zidentyfikowane problemy w realizacji) powinny być przedmiotem rozmów z Komisją Europejską w kontekście ich kontynuacji w latach 2014-2020.

Uzgodniono, że przedmiotem rozmów z KE powinny być takie inwestycje POIiŚ 2007-2013, jak:

1. *Modernizacja linii kolejowej E 75 Rail Baltica Warszawa - Białystok - granica z Litwą, etap I, odcinek Warszawa Rembertów - Zielonka - Tłuszcz (Sadowne);*
2. *Modernizacja linii kolejowej Warszawa - Łódź, etap II, Lot A - odcinek Warszawa Zachodnia – Miedniewice (Skierniewice);*
3. *Modernizacja linii kolejowej Warszawa – Łódź, etap II, Lot C – pozostałe roboty;*
4. *Modernizacja linii kolejowej nr 8, odcinek Warszawa Okęcie - Radom (LOT: A, B, F);*
5. *Modernizacja linii kolejowej E 65/C–E 65 na odcinku Warszawa – Gdynia w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/ GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego;*
6. *Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław - Poznań, etap III, odc. Czempiń – Poznań,*
7. *Modernizacja linii kolejowej E 30/C-E 30, odcinek Kraków-Rzeszów, etap III;*
8. *Projekt poprawy dostępu kolejowego do Portu Gdańsk (most + dwutorowa linia kolejowa);*
9. *Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II, odcinek Zabrze – Katowice – Kraków (kontynuacja planowana w ramach mechanizmu Connecting Europe Facility).*

PKP PLK S.A. dla każdego z projektów przygotowała koncepcję realizacji inwestycji, z uwzględnieniem obecnego stanu realizacji, zakresu robót i ich wartości, harmonogramów oraz wskaźników planowanych do osiągnięcia dla każdej z faz. Na podstawie ww. materiałów, IZ POLiŚ (w grudniu 2014 roku oraz w marcu 2015 roku) przekazała do KE fiszki dla 9 projektów kolejowych planowanych do kontynuacji ze środków perspektywy 2014-2020, zawierające informacje o przyczynach i koncepcji podziału oraz dane finansowe i dotyczące wskaźników⁴³.

UWAGI KE DOTYCZĄCE METODOLOGII WYLICZANIA WARTOŚCI REZYDUALNEJ W PROJEKTACH KOLEJOWYCH POLiŚ

W okresie sprawozdawczym KE zgłosiła zastrzeżenia do metodyki wyliczania wartości rezydualnej w projektach kolejowych POLiŚ, które wynikały z rekomendacji zgłoszonych przez audytorów Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. W opinii audytorów ETO, Polska przyjęła odmienną metodykę poprzez stosowanie bardziej korzystnego z punktu widzenia luki finansowej podejścia dochodowego dla celów przeprowadzania analizy finansowej oraz poprzez stosowanie tzw. podejścia majątkowego (wartość aktywów) dla celów sporządzania analizy ekonomicznej.

IZ POLiŚ przy wsparciu ekspertów Inicjatywy JASPERS przedstawiła KE stosowne wyjaśnienia, wskazując Niebieską Księgę Jaspers - sankcjonującą ww. metodologię i stanowiącą podstawowy dokument stosowany do opracowania analiz CBA dla projektów kolejowych, który został zaakceptowany przez służby KE.

NISKI POZIOM PŁATNOŚCI W DZIAŁANIU 7.4 ROZWÓJ TRANSPORTU INTERMODALNEGO

Niski stopień płatności w działaniu 7.4 w okresie sprawozdawczym był wynikiem m.in. wstrzymania poświadczenia wydatków w związku z brakiem wiedzy beneficjentów nt. zasad przeprowadzania zamówień publicznych w trybie konkurencyjnym, sporządzania prawidłowych wniosków o płatność, opóźnieniami w uzyskiwaniu decyzji administracyjnych, przesunięciem terminu rozpoczęcia realizacji projektów i poszczególnych zadań. Na prośbę IZ POLiŚ IW na bieżąco podejmowała działania zaradcze w celu wykonania 100% zakładanej certyfikacji. Jednym z takich działań była analiza ryzyk w poszczególnych projektach i indywidualne spotkania z poszczególnymi beneficjentami projektów, w których tempo płatności jest niesatysfakcjonujące. Należy pamiętać, że beneficjentami tego działania są przedsiębiorcy, którzy dostosowują swoje plany inwestycyjne do aktualnej sytuacji gospodarczej⁴⁴.

Środki UE dedykowane na to działanie stanowią około 2% alokacji w VII osi priorytetowej POLiŚ, w związku z tym w przypadku gdy w ramach działania alokacja nie zostanie w pełni wykorzystana, wolne środki zostaną zagospodarowane na projekty szynowe w VII Priorytecie.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

Na obecnym etapie wdrażania programu kluczową kwestią w ramach sektora kolejowego jest zapewnienie maksymalnego wykorzystania dostępnej alokacji. Rok 2015 będzie szczególnie istotny w zakresie generowania płatności w projektach, inwestycje wchodzą w decydującą fazę realizacji, co przełoży się na zwiększoną dynamikę wydatkowania. Szczególnie istotne jest kontynuowanie szczegółowego monitoringu wszystkich projektów przez IZ POLiŚ, służby KE oraz ekspertów Inicjatywy JASPERS. W przedmiotowym monitoringu niewątpliwie pomoże reaktywowanie w 2015 spotkania grupy TASK FORCE ściśle nadzorującej wdrażanie projektów.

⁴³ Zgodnie z ustaleniami ze spotkania roboczego IZ POLiŚ ze służbami KE, które odbyło się w lutym 2015 roku, Komisja co do zasady nie widzi przeciwwskazań, co do możliwości fazowania tych przedsięwzięć i zakończenia ich realizacji w ramach perspektywy 2014-2020 przy założeniu, że cała procedura składania zaktualizowanych aplikacji (wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego) zostanie zamknięta do końca czerwca 2015 r. We współpracy z beneficjentem i Instytucją Wdrażającą (CUPT) przygotowywane są stosowne wnioski o zmianę. Trzy pierwsze zmienione aplikacje zostały przekazane do KE w marcu 2015 roku. Kolejne wnioski będą sukcesywnie przygotowywane i przesyłane do KE tak, aby cały proces wysyłki został zakończony w czerwcu 2015.

⁴⁴ W I kwartale 2015 r. rozwiązane zostały 3 umowy o dofinansowanie w ramach działania 7.4. na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 13,1 mln euro. W trakcie procedowania jest rozwiązanie 2 kolejnych umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 24,1 mln euro. Beneficjenci wszystkich 5 umów sami wystąpili z wnioskiem o rozwiązanie umów o dofinansowanie. Jako przyczyny wskazywali sytuację ekonomiczną, w tym konflikt na Ukrainie, który spowodował nieopłacalność projektów.

Do zrealizowania w 2015 r. pozostaje także wcześniej sygnalizowana kwestia projektów kolejowych planowanych do kontynuacji w perspektywie 2014-2020. Przekazywanie zaktualizowanych wniosków do KE w celu uzyskania decyzji o fazowaniu będzie wymagało sprawnej koordynacji pomiędzy instytucjami i beneficjentem po stronie polskiej jak i zaangażowania KE.

Ponadto przyspieszając absorpcję środków w ramach POIiŚ 2007 – 2013 oraz mając na uwadze efektywne wykorzystanie funduszy w latach 2014-2020 IZ POIiŚ prowadzi szereg działań mających na celu stworzenie z PKP PLK S.A. sprawnie zarządzanej instytucji.

Działania te obejmują:

- przygotowywanie inwestycji na lata 2014-2020. Zadania przygotowawcze dla projektów planowanych do realizacji w przyszłej perspektywie, znalazły się w Wieloletnim Programie Inwestycji Kolejowych do roku 2015 przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 5 listopada 2013 r., którego aktualizacja została zatwierdzona w I kwartale 2015 roku. Część dokumentacji jest przygotowana również w ramach obecnego POIiŚ. Ponadto w Dokumencie Implementacyjnym (DI) do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), który zawiera ranking inwestycji transportowych zaplanowanych do realizacji w latach 2014-2020, znajduje się rozdział poświęcony systemowi instytucjonalnemu m.in. w sektorze kolejowym, w którym szczegółowo opisano występujące problemy wraz z informacją nt. podjętych działań zaradczych; Wdrożenie rekomendacji zawartych w DI podlega monitorowaniu przez służby MliR;
- kontynuacja wdrażania przez PLK zasad umożliwiających udroźnienie przepływu informacji i polepszenie komunikacji pomiędzy Zarządem Spółki a Centrum Realizacji Inwestycji oraz w ramach samej Centrali;
- dalsze usprawnienie procedur przetargowych i wyboru dobrych wykonawców (m.in. rozszerzenie kryteriów wyboru ofert o charakterze jakościowym), a także nadzoru nad tymi wykonawcami; - służyły temu wprowadzone zmiany w prawie zamówień publicznych;
- w oparciu o doświadczenia obecnego POIiŚ – z nowego budżetu UE planowana jest realizacja większej liczby dużych inwestycji w tzw. „czerwonym” FIDICU;
- rzetelne przygotowywanie tras objazdowych i realizacja inwestycji przy zamknięciu ruchu – plan objazdu dołączony będzie do wniosku o dofinansowanie i będzie podlegał ocenie.
- zmiany legislacyjne (nowelizacja ustawy o transporcie kolejowym), dzięki którym nastąpi usprawnienie procedur służących realizacji inwestycji w transporcie kolejowym. Wprowadzone zmiany przyczynią się do usprawnienia prowadzenia postępowań administracyjnych (decyzje lokalizacyjne) oraz usprawnienia zasad przyjmowania dokumentów związanych z realizacją procesu inwestycyjnego na kolei.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.8. PRIORYTET VIII BEZPIECZEŃSTWO TRANSPORTU I KRAJOWE SIECI TRANSPORTOWE

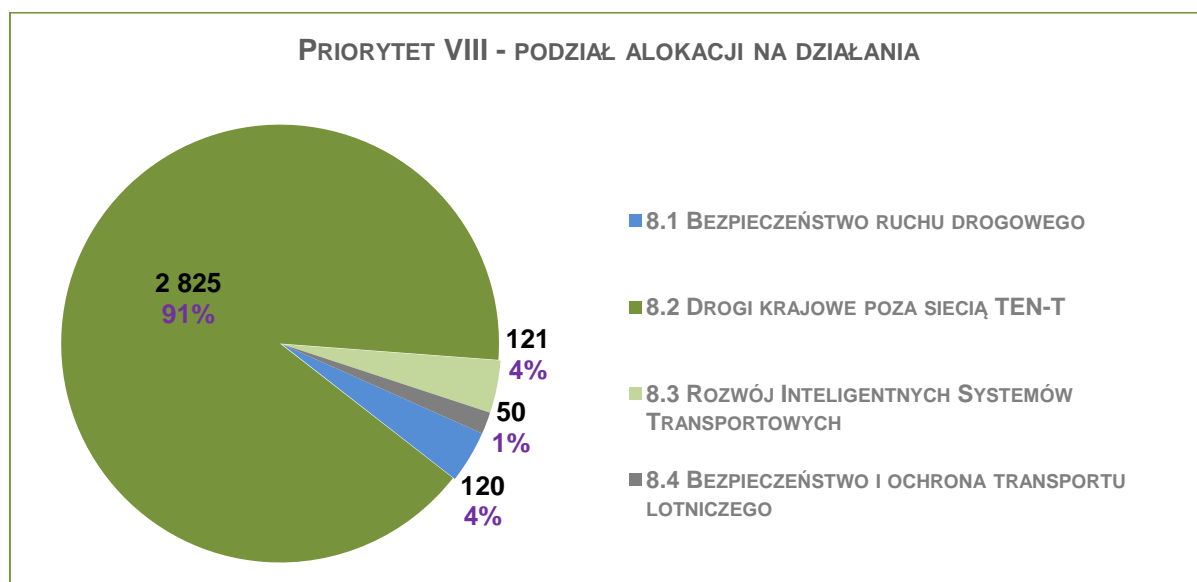
3.8.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.8.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach VIII priorytetu, wysokość środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 3,1 mld euro, co stanowi 52% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i 11% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu VIII na działania.

WYKRES 32. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU VIII NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ

WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU. ROZKŁAD ALOKACJI UWZGLĘDNIĄ ZWIĘKSZENIE ALOKACJI W DZIAŁANIU 8.2 W WYSOKOŚCI 59,3 MLN EURO W ZWIĄZKU Z ZASTOSOWANIEM MECHANIZMU ELASTYCZNOŚCI

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami VIII priorytetu podpisano 115 umów o dofinansowanie. Alokacja dostępna dla priorytetu została w pełni wykorzystana. Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 4,6 mld euro, wartość wydatków kwalifikowanych 3,7 mld euro, natomiast dofinansowanie UE opiewa na 3,2 mld euro. Dokonując porównania z poprzednim okresem sprawozdawczym należy wskazać na wzrost wykorzystania alokacji o 12 p.p.

W RAMACH PRIORYTETU VIII PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.**

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 19. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
8.1	19	109	89	0	0	0
8.2	31	3 635	2 371	14	4 440	1 702
8.3	0	0	0	0	0	0
8.4	0	0	0	0	0	0
VIII	50	3 744	2 460	14	4 440	1 702

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisane zostały 49 umowy o wartości wydatków kwalifikowalnych 3 mld euro oraz o wartości dofinansowania UE 2,5 mld euro.

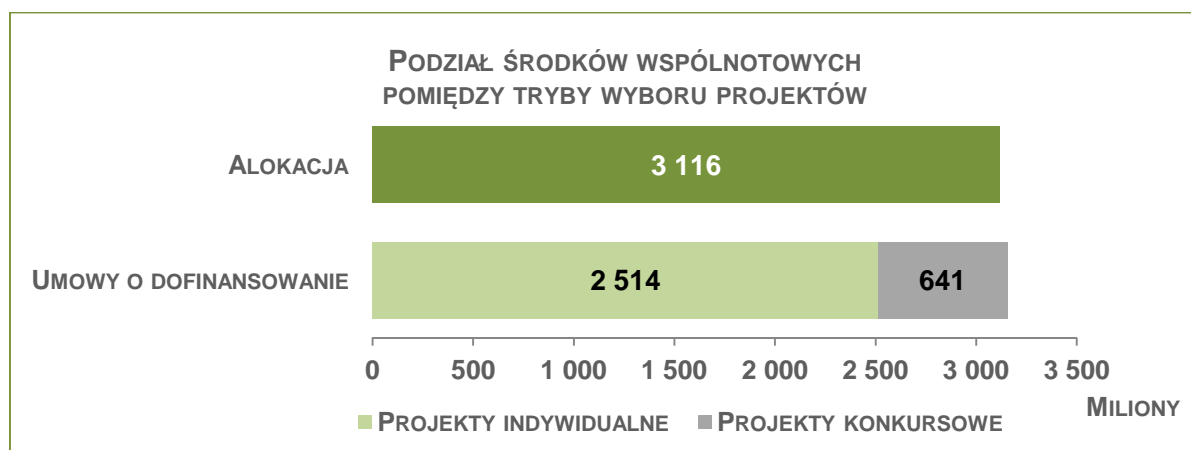
KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu VIII odbyły się 4 konkursy, po jednym dla każdego z działań. W okresie sprawozdawczym nie odbył się żaden konkurs w ramach priorytetu. Dwa konkursy odbyły się w 2008 r., zaś pozostałe dwa w 2010 r. W ramach konkursu w działaniu 8.2 w grudniu 2014 r. zaktualizowano listę rankingową. Nowa wartość alokacji wynosi 442 mln euro. Aktualizacja listy rankingowej uwzględniła zmiany poziomu dofinansowania projektów powstałe w wyniku podpisanych lub planowanych do podpisania aneksów do umów o dofinansowanie oraz realnych wartości dofinansowania wynikających z rozliczenia końcowego projektów.

Z wnioskodawcami konkursu podpisano 66 umów o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 756,7 mln euro, w tym kwota środków przyznanych z EFRR wyniosła 641,4 mln euro.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 33. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 4,2 mld euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 3,3 mld euro, z czego część unijna to 2,7 mld euro. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków (wzrost o 452 mln euro) co pozwoliło na koniec okresu sprawozdawczego na wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu w 86%.

Analizując poziom wydatkowania w odniesieniu do alokacji, należy podkreślić, że najbardziej zaawansowanym działaniem jest działanie 8.2, gdzie poziom wykorzystania alokacji wynosi 89%, jednocześnie jest to działanie, które ma największy wpływ na poziom wykorzystania alokacji w priorytecie ponieważ wykorzystuję alokację w 91%. Pomimo znacznego przyspieszenia w wydatkowaniu poziom wykorzystania alokacji nadal jest najniższy w ramach działania 8.3 (43%). Na dość wysokim i zbliżonym poziomie utrzymuje się poziom wykorzystania alokacji w ramach działań 8.1 i 8.4 i wynosi on odpowiednio 78% i 79%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

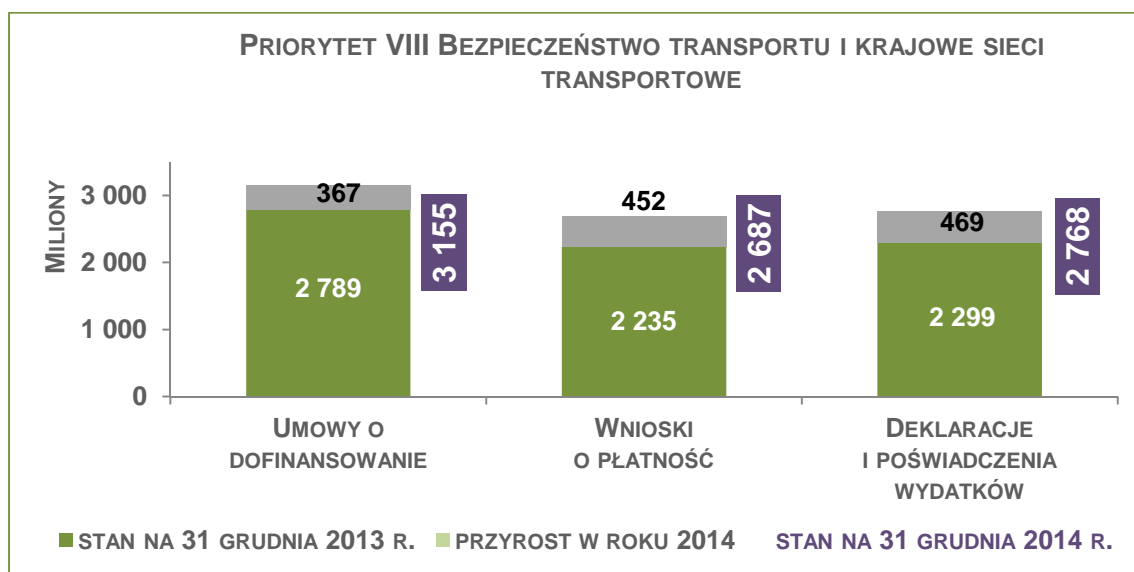
Od początku realizacji Programu w ramach VIII osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE Poświadczenia i deklarację wydatków oraz wnioski o płatność okresową dla priorytetu VIII na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 3,3 mld euro przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 2,8 mld euro, co stanowi 89% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 2,6 mld euro.

W okresie sprawozdawczym zostały przekazane Poświadczenia i deklaracje o wartości wydatków kwalifikowalnych 551,7 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 469 mln euro a KE zrefundowała 505 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 34. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie utrzymuje się już od poprzedniego okresu sprawozdawczego na dość wysokim poziomie, na koniec okresu

sprawozdawczego zostały podpisane umowy o dofinansowanie wykorzystujące całą dostępną dla priorytetu alokację. Należy również podkreślić, że już od poprzedniego okresu sprawozdawczego wartość wydatków w części UE wykazana we wnioskach o płatność jak i wartość wydatków certyfikowanych do KE utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, co bezpośrednio świadczy o tym, że realizacja projektów w ramach priorytetu przebiega sprawnie. Efektywnie przebiega również proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE, co dodatkowo świadczy o wysokiej jakości przygotowywanych dokumentów poświadczających wydatkowanie środków w projektach.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 do KE w ramach priorytetu VIII zostało przekazanych 19 wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego dla dużych projektów. Z czego 2 w okresie sprawozdawczym. Do końca okresu sprawozdawczego KE wydała decyzje o potwierdzeniu wkładu finansowego dla 17 dużych projektów. W okresie sprawozdawczym KE wydała 1 decyzję.

3.8.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie VIII wszystkie projekty są realizowane w ramach kategorii 11 *Transport*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

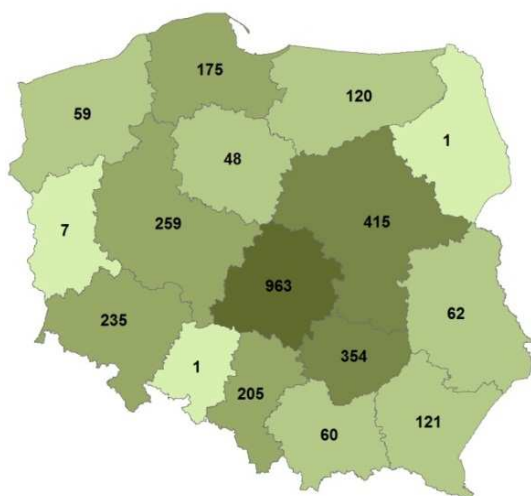
W priorytecie VIII 52% projektów realizowanych jest przez jednostki samorządu terytorialnego (60 projektów). Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE realizowane są przez organy władzy i administracji (33 projekty), które wykorzystują 69% wartości dofinansowania UE z podpisanych umów dla całej osi. Natomiast beneficjentami 20 projektów są przedsiębiorstwa. Uczelnie i jednostki naukowe realizują 2 projekty o wartości zaledwie 0,1% wszystkich umów w priorytecie VIII.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów liderem w zakresie wartości dofinansowania UE w zawartych umowach o dofinansowanie jest województwo łódzkie gdzie podpisano umowy o wartości dofinansowania UE wynoszącej 962,6 mln euro, co wykorzystuje 31% alokacji dla priorytetu. Najniższą wartość zakontraktowanej alokacji odnotowano w województwie podlaskim, gdzie podpisano umowy o dofinansowanie w wysokości 804,4 tys euro oraz w województwie opolskim podpisano umowy o wartości dofinansowania 1,3 mln euro.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe ze środków FS w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 12. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Główny cel Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej jest realizowany w sektorze transportu poprzez cel szczegółowy, jakim jest zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.

Głównym celem VIII priorytetu Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe jest poprawa stanu bezpieczeństwa oraz dostępności komunikacyjnej Polski i krajowych połączeń międzyregionalnych, położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią.

Cel ten jest realizowany przez następujące cele szczegółowe:

- poprawa stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- poprawa stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią;
- usprawnienie zarządzania ruchem;
- poprawa stanu bezpieczeństwa w transporcie lotniczym.

Realizacja powyższych celów wynika z potrzeby rozwoju krajowej infrastruktury transportu poza siecią TEN-T, zapewnienia spójności terytorialnej kraju jak również potrzeby pilnego zwiększenia poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego i lotniczego oraz stosowania na szerszą skalę nowoczesnych technologii informatycznych w transporcie. Tak określony zakres zadań ma na celu maksymalizację efektów rozwojowych i pozostaje komplementarny w stosunku do działań podejmowanych w ramach innych Programów Operacyjnych, w tym krajowych i regionalnych jak również działań finansowych ze środków budżetowych. Wszystkie projekty objęte dofinansowaniem w ramach VIII priorytetu przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu Operacyjnego oraz właściwych celów szczegółowych.

Cel szczegółowy: Poprawa stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Cel ten jest realizowany bezpośrednio w ramach **działania 8.1** poprzez wsparcie projektów polegających na wyposażeniu dróg krajowych w urządzenia zwiększające bezpieczeństwo ruchu oraz przedsięwzięcia w zakresie zmiany postaw i zachowań uczestników ruchu drogowego. Zasadność udzielenia wsparcia w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego potwierdza diagnoza sytuacji w transporcie drogowym przeprowadzona w Programie Operacyjnym jak również inne niezależne badania.

Głównymi beneficjentami działania 8.1 są: Komenda Główna Policji, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Komenda Główna i Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, Główny

Inspektorat Transportu Drogowego, miasta na prawach powiatu oraz Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Jak wskazano powyżej, działanie 8.1 charakteryzuje wysoki stopień zakontraktowania alokacji (96%) oraz postępujący proces wydatkowania środków (60%). Z 19 projektów wskazanych w LPI, umowy o dofinansowanie podpisano dla 17, w tym dla 2 w okresie sprawozdawczym. Dla pozostałych 2 z 19 projektów BRD trwa weryfikacja wniosków o dofinansowanie, z czego dla 1 beneficjent zaproponował zmianę zakresu rzeczowego – trwa weryfikacja kwalifikowalności zaproponowanych zmian.

W ramach działania realizowane są „małe” projekty indywidualne i konkursowe. Środki przewidziane na realizację projektów z zakresu bezpieczeństwa ruchu stanowią znaczny wkład w realizację projektów inwestycyjnych, działań związanych z promocją bezpiecznych zachowań w ruchu drogowym oraz w wyposażeniu jednostek ratownictwa drogowego. Przeznaczenie środków na tego typu projekty, z racji skierowania ich na tego typu działania jest jak najbardziej uzasadnione i zgodne z celami Programu.

Ze względu na wątpliwości dotyczące realizacji projektu *Centrum Edukacji Dzieci i Młodzieży w obszarze BRD - Etap I PRACE PRZYGOTOWAWCZE* trwają ustalenia w sprawie możliwości odmowy finansowania niniejszego projektu ze środków POIiŚ.

Wśród inwestycji wpisujących się w realizację celu szczegółowego jakim jest poprawa stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym można wymienić *Usprawnienie ratownictwa na drogach – etap II* (szczegółowy opis projektu zamieszczono w dalszej części rozdziału).

Cel szczegółowy: Poprawa stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią

Cel ten jest realizowany bezpośrednio w ramach działania 8.2 poprzez wsparcie projektów polegających na budowie odcinków dróg ekspresowych, przebudowie dróg krajowych, z dostosowaniem do nośności 115 kN/oś, przebudowie lub budowie odcinków dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, budowie obwodnic miast w ciągach dróg krajowych.

Zasadność udzielenia wsparcia w tym zakresie wynika w wieloletnich opóźnień rozwojowych i konieczności przezwyciężenia luki infrastrukturalnej w transporcie drogowym. Realizacja projektów w tym obszarze ma na celu poprawę dostępności i jakości połączeń międzyregionalnych, wzmocnienie oddziaływań synergicznych, a poprzez to lepsze wykorzystanie potencjału poszczególnych regionów.

Głównymi beneficjentami działania 8.2 są: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz miasta na prawach powiatu.

Działanie 8.2 charakteryzuje wysoki stopień zakontraktowania alokacji (blisko 101%) oraz wydatkowania środków (89%). Zadowalający postęp rzeczowo-finansowy działania 8.2 pozwala potwierdzić efektywność udzielonego wsparcia w realizację ustalonego celu szczegółowego. W ramach działania 8.2 realizowane są projekty indywidualne oraz konkursowe, w tym „duże”. W ramach działania wsparcie otrzymały projekty z zakresu budowy i modernizacji dróg ekspresowych, w tym zlokalizowane w sieci TEN-T, przebudowy dróg krajowych oraz budowy obwodnic w ciągach tych dróg. Osiągnięcie celu działania jest możliwe poprzez budowę nowoczesnej, przyjaznej dla środowiska infrastruktury drogowej, dzięki której nastąpi zwiększenie przepustowości i swobody na drodze, wzrost bezpieczeństwa ruchu, zmniejszenie zużycia paliw, skrócenie czasu podróży oraz poprawa komfortu podróżowania.

Wśród inwestycji zakończonych w 2014 r., wpisujących się w realizację celu szczegółowego jakim jest poprawa stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią można wymienić m.in.: projekty takie jak: *Budowa drogi Nr 16 Olsztyn - Augustów (z wyłączeniem obwodnicy Ełku), odcinek Barczewo – Borki Wielkie, Budowa drogi ekspresowej S8 na odcinku węzeł Walichnowy – Łódź (A1), Budowa drogi S5, odcinek Kaczkowo – Korzeńsko, Budowa obwodnicy miasta Leżajsk w ciągu drogi krajowej nr 77 Lipnik-Przemyśl, Przebudowa Trasy Północnej w Zielonej Górze w ciągu drogi krajowej nr 32 oraz Usprawnienie drogi krajowej nr 6 na terenie miasta Koszalina* (szczegółowy opis projektu zamieszczono poniżej).

Cel szczegółowy: Usprawnienie zarządzania ruchem

Cel ten jest realizowany bezpośrednio w ramach **działania 8.3** poprzez wsparcie projektów przyczyniających się do rozwoju Inteligentnych Systemów Transportowych, szczególnie systemów zarządzania ruchem.

Zasadność udzielenia wsparcia w tym zakresie wynika z konieczności poprawy bezpieczeństwa ruchu, lepszego wykorzystania infrastruktury, zwiększenia wydajności systemów transportowych oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania transportu na środowisko naturalne.

Głównymi beneficjentami działania 8.3 są: gminy i miasta na prawach powiatu lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego, zarządcy dróg, zarządcy infrastruktury komunikacyjnej.

W ramach działania 8.3 realizowane są projekty konkursowe. Wszystkie projekty wybrane do dofinansowania są projektami „małymi”. Dofinansowaniem w ramach Programu objęte zostały projekty polegające na usprawnieniu i lepszej organizacji ruchu w miastach poprzez m.in. poprawę płynności ruchu, redukcję nadmiernego obciążenia i zatłoczenia niektórych odcinków ulic.

Wśród inwestycji wpisujących się w realizację celu szczegółowego jakim jest usprawnienie zarządzania ruchem można wymienić: *Wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Ruchem TRISTAR w Gdańsku, Gdyni i Sopocie, System Dynamicznej Informacji Pasażerskiej na obszarze działalności KZK GOP oraz Rozbudowa inteligentnego systemu transportu drogowego na terenie miasta Rzeszowa.*

Cel szczegółowy: Poprawa stanu bezpieczeństwa w transporcie lotniczym

Cel ten jest realizowany bezpośrednio w ramach **działania 8.4** poprzez wsparcie projektów polegających na zapewnieniu niezbędnych standardów bezpieczeństwa w transporcie lotniczym zgodnie z przepisami międzynarodowymi i krajowymi.

Beneficjentami działania 8.4 są: podmioty zarządzające portami lotniczymi obsługującymi regularny ruch międzynarodowy.

Jak wskazano powyżej, w ramach działania 8.4 zakontraktowano całą dostępną alokację, działanie cechuje też wysoki poziom wydatkowania środków (79%), co pozwala zaliczyć to działanie do najbardziej zaawansowanego pod względem wykorzystania alokacji w ramach priorytetu VIII.

W ramach działania 8.4 realizowane są projekty konkursowe. Wszystkie projekty wybrane do dofinansowania są projektami „małymi”. Dofinansowaniem w ramach Programu objęte zostały projekty przyczyniające się do poprawy bezpieczeństwa na głównych lotniskach zlokalizowanych na terytorium Polski.

Wśród inwestycji wpisujących się w realizację celu szczegółowego jakim jest poprawa stanu bezpieczeństwa w transporcie lotniczym można wymienić: *Zakup urządzeń do zimowego utrzymania Portu Lotniczego w Warszawie, Zakup systemów do kontroli bezpieczeństwa pasażerów i bagażu w Porcie Lotniczym w Gdańsku, Rozwój systemów bezpieczeństwa w zakresie przeciwpożarowym i eksploatacyjnym lotniska Szczecin-Goleniów.*

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu VIII zatwierdzono już **54 wnioski o płatność końcową** o łącznej wartości dofinansowania z UE w **914,3 mln euro**. **20** wniosków o płatność końcową zostało zatwierdzonych w ramach działania 8.1, **19** – w działaniu 8.2 oraz **15** projektów w ramach 8.4.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wybranych wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 20. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Długość wybudowanych i przebudowanych dróg ekspresowych (km)	281	281,7	100%
w tym: w sieci TEN-T	154	155,5	101%
Długość wybudowanych i przebudowanych dróg krajowych dostosowanych do nośności 115 kN/oś (km)	141	203,8	145%
Liczba przebudowanych miejsc niebezpiecznych	20	35	175%
Liczba przebudowanych lotnisk w zakresie ochrony i bezpieczeństwa	8	8	100%
Wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg (euro/rok)	36 000 000	952 485 204	2 645%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2013 Z REALIZACJI PRIORYTETU VI-VIII

Szczegółowa analiza wykonania rzeczowego w ramach priorytetu VIII przedstawia postępujący i zauważalny proces realizacji projektów mierzony w wartościach wskaźników produktu i rezultatu w zawartych umowach o dofinansowanie jak i zatwierdzonych wnioskach o płatność końcową.

Przekroczenie szacowanej wartości wskaźnika *oszczędność czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg* zostało szczegółowo wyjaśnione w sprawozdaniu rocznym za 2013 rok.

WPŁYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU VIII NA ROZWÓJ SEKTORA TRANSPORTU

Projekty drogowe realizowane w ramach VIII priorytetu (działanie 8.1 oraz 8.2) mają na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz wzrost dostępności komunikacyjnej Polski i krajowych połączeń międzyregionalnych. Przedsięwzięcia objęte dofinansowaniem w ramach priorytetu VIII przyczyniają się do podniesienia standardu dróg krajowych, dzięki czemu następuje zwiększenie ich przepustowości, poprawa bezpieczeństwa, skrócenie czasu przejazdu oraz obniżenie kosztów eksploatacji pojazdów oraz kosztów środowiskowych w transporcie drogowym. Dofinansowanie w ramach priorytetu oprócz projektów liniowych (budowa/przebudowa odcinków dróg, budowa obwodnic) oraz punktowych (budowa kładek dla pieszych, przebudowa miejsc niebezpiecznych) otrzymały również inicjatywy (kampanie medialne) promujące bezpieczeństwo w ruchu drogowym oraz przyczyniające się do trwałej zmiany postaw i zachowań wśród jego uczestników. Wszystkie wyżej wymienione działania wpisują się w cele programowe oraz przyczyniają się do rozwoju tej gałęzi transportu.

Projekty inwestycyjne realizowane w ramach priorytetu VIII przyczyniły się m.in. do usprawnienia połączeń w ruchu międzyregionalnym, jak np. *Budowa drogi S5, odcinek Kaczkowo – Korzeńsko*, a także poprawy płynności ruchu oraz likwidacji tzw. *wąskich gardeł*, poprzez wyprowadzenie ruchu z centrum miast, czego przykładem jest projekt pn. *Budowa obwodnicy miasta Leżajsk w ciągu drogi krajowej nr 77 Lipnik Przemyśl*. Projekty z zakresu **Inteligentnych Systemów Transportowych** (działanie 8.3) mają na celu wprowadzenie rozwiązań tematycznych umożliwiających efektywne, ekonomiczne i bezpieczne wykorzystanie istniejącej infrastruktury transportowej. Realizacja projektów przyczyni się do skuteczniejszej ochrony użytkowników transportu, redukcji negatywnego oddziaływania na środowisko, kształtowania dalszego rozwoju branży transportowej z uwzględnieniem współczesnych trendów i możliwości informatyzacji. Potrzeba udzielenia wsparcia w tym zakresie

wynika z wieloletnich opóźnień w stosunku do istniejących systemów zarządzania transportem w miastach europejskich i jest uzasadniona wzrastającymi kosztami kongestii, w tym czasu użytkowników i emisji spalin. Wszystkie wyżej wymienione działania wpisują się w cele programowe i wzmacniają efekty wynikające z modernizacji infrastruktury liniowej.

Projekty z zakresu **transportu lotniczego realizowane** w ramach VIII priorytetu (działanie 8.4) mają na celu dostosowanie systemów bezpieczeństwa i ochrony w portach lotniczych do standardów wynikających z obowiązujących wymogów. Poprzez realizację tych projektów następuje poprawa bezpieczeństwa i ochrony w głównych portach lotniczych obsługujących ruch międzynarodowy.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH VIII PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: USPRAWNIENIE RATOWNICTWA NA DROGACH - ETAP II

DZIAŁANIE: 8.1 - BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO

BENEFICJENT: MAŁOPOLSKI KOMENDANT WOJEWÓDZKI PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

WOJEWÓDZTWO: MAŁOPOLSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 1,6 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 1,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Przedsięwzięcie obejmuje doposażenie jednostek straży pożarnej w 50 ciężkich i 44 średnie zestawy hydraulicznych narzędzi ratowniczych oraz 6 zestawów elektrohydraulicznych narzędzi ratowniczych. Zakupiony sprzęt będzie służył do realizowania działań ratowniczych w czasie zdarzeń drogowych – umożliwi on dostanie się do osób poszkodowanych i uwięzionych w rozbitych pojazdach. W ramach projektu zakupiono 100 zestawów ratowniczych narzędzi hydraulicznych. Dzięki zakupionym narzędziom strażacy będą w stanie działać jeszcze szybciej i skuteczniej, a co za tym idzie skrócić czas akcji ratowniczej o kilka, często decydujących o życiu minut.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez usunięcie powstałych zagrożeń dla życia i zdrowia oraz środowiska naturalnego na terenie Polski poprzez zwiększenie efektywności działania systemu ratownictwa technicznego jednostek Państwowej Straży Pożarnej.

CELE BEZPOŚREDNIE PROJEKTU TO:

- zwiększenie efektywności systemu ratownictwa drogowego wpływające na bezpieczeństwo w ruchu drogowym poprzez zakup specjalistycznego wyposażenia do ratownictwa technicznego przeznaczone dla jednostek Państwowej Straży Pożarnej;
- poprawa jakości prowadzonych działań ratowniczych;
- wzrost skuteczności prowadzonych działań w zakresie likwidacji powstałych zagrożeń;
- podniesienie kwalifikacji funkcjonariuszy w jednostkach edukacyjnych Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, Poznaniu, Bydgoszczy, Częstochowie i Warszawie;
- skrócenie czasu wykonania dostępu do osób poszkodowanych w zdarzeniach drogowych;
- podniesienie poziomu kształcenia w placówkach edukacyjnych KG PSP.

ZDJĘCIE 25 USPRAWNNIENIE RATOWNICTWA NA DROGACH - ETAP II

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.STRAZ.KRAKOW.PL](http://www.straz.krakow.pl)

TYTUŁ PROJEKTU: USPRAWNNIENIE DROGI KRAJOWEJ NR 6 NA TERENIE MIASTA KOSZALIN

DZIAŁANIE: 8.2 - DROGI KRAJOWE POZA SIECIĄ TEN-T

BENEFICJENT: MIASTO KOSZALIN

WOJEWÓDZTWO: ZACHODNIOPOMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 6,8 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 5,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 GRUDNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Droga krajowa nr 6 przebiega przez województwa zachodniopomorskie i pomorskie. Jest jedną z najważniejszych tras komunikacyjnych w krajowym układzie drogowym. Współfinansowana z UE inwestycja dotyczy odcinka drogi, który oprócz ścisłego centrum Koszalina przecina także tereny o dużej koncentracji ludności z zabudową jedno i wielorodzinną, a także obszary przemysłowe. W ramach projektu *Usprawnienie drogi krajowej nr 6 na terenie miasta Koszalina* prowadzony jest proces wzmocnienia konstrukcji jezdni do kategorii ruchu KR-4 i KR-5 (kategoria ruchu (KR), czyli obciążenie ruchem drogowym. Kategoria ruchu drogowego jest jedną z podstawowych wartości mających wpływ na projektowaną konstrukcję drogi), wymiany nawierzchni asfaltowej, zmiany geometrii skrzyżowań z sygnalizowanych na skrzyżowania z ruchem okrężnym, budowy chodników, dróg rowerowych, zatok autobusowych i zjazdów, uzupełnienie odwodnienia drogi, zagospodarowanie zielenią pasów drogowych oraz usunięcie kolizji teletechnicznych.

W zakres projektu wchodzi zadania:

- przebudowa ulicy Syrenki wraz ze skrzyżowaniami z ulicami Szczecińską i Bohaterów Warszawy;
- przebudowa ulicy Gdańskiej;
- przebudowa skrzyżowania ulic Gdańskiej - Jana Pawła II - Orląt Lwowskich – Fałata;
- przebudowa ulicy Bohaterów Warszawy wraz z robotami budowlanymi na obiektach mostowych w Koszalinie (odcinek od ul. Mieszka I do ul. Morskiej);
- przebudowa ulicy Bohaterów Warszawy (na odcinku od ul. Syrenki do ul. Mieszka I);
- przebudowa skrzyżowania al. Armii Krajowej z ul. Bohaterów Warszawy - wzmocnienie i remont nawierzchni.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Niniejszy projekt stawia sobie za cel stworzenie spójnej i wysokiej jakości sieci dróg w obrębie miasta Koszalina poprzez eliminowanie najłagodniejszych ogniw. W ten sposób, sprawnie funkcjonujący układ drogowy wpłynie korzystnie na rozwój gospodarczy miasta i jego okolic. Celem nadrzędnym projektu jest zatem stworzenie optymalnych warunków do rozwoju społecznego i gospodarczego miasta, w celu wykreowania Koszalina jako silnego ośrodka ze znaczną koncentracją działalności gospodarczej, społecznej, turystycznej i kulturalnej. Poprzez

poprawę infrastruktury komunikacyjnej i dostępu do obszarów inwestycyjnych i zabudowy mieszkaniowej, projekt przyczyni się do wzrostu atrakcyjności społecznej, gospodarczej oraz turystycznej całego miasta. Inwestycja przyczyni się do podniesienia komfortu jazdy po mieście, zwiększenia przepustowości oraz poprawy bezpieczeństwa. Przedsięwzięcie jest kluczowe dla usprawnienia komunikacji i poprawy płynności ruchu w Koszalinie.

TYTUŁ PROJEKTU: SYSTEM ITS POZNAŃ

DZIAŁANIE: 8.3 ROZWÓJ INTELIGENTNYCH SYSTEMÓW TRANSPORTOWYCH

BENEFICJENT: POZNAŃ – MIASTO NA PRAWACH POWIATU

WOJEWÓDZTWO: WIELKOPOLSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 23 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 18 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 WRZEŚNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Charakterystyka projektu: System ITS Poznań obejmuje realizację zintegrowanego inteligentnego systemu zarządzania ruchem drogowym w Poznaniu w tzw. „obszarze zachodnim” miasta (dzielnice Grunwald i częściowo Jeżyce). Projekt ograniczony jest ulicami: Głogowska, Roosevelta, Dąbrowskiego, Św. Wawrzyńca, Polska, Bułgarska, Taczanowskiego, Ściegiennego. Na strukturę funkcjonalno-techniczną projektu składają się elementy: platformy teleinformatycznej, podsystemu sterowania ruchem, segmentu zarządzania transportem publicznym, segmentu zarządzania parkowaniem, segmentu bezpieczeństwa transportu. Projekt ma charakter pilotażowy, a techniczne aspekty realizacji stanowią o jego unikatowym w skali kraju charakterze.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Głównym celem inwestycji jest poprawa funkcjonowania transportu miejskiego - zwłaszcza komunikacji tramwajowej. Oznacza to także poprawę warunków podróżowania, bezpieczeństwa i komfortu ruchu oraz zmniejszenie szkodliwych skutków spowodowanych nadmiernym hałasem komunikacyjnym i zanieczyszczeniem powietrza. Projekt będzie miał również wpływ na zmniejszenie kosztów komunikacyjnych ruchu.

ZDJĘCIE 26 SYSTEM ITS POZNAŃ

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.ITSPOZNAN.PL](http://www.itspoznan.pl)

TYTUŁ PROJEKTU: ZAKUP SYSTEMÓW DO KONTROLI BEZPIECZEŃSTWA PASAŻERÓW I BAGAŻU W PORCIE LOTNICZYM W GDAŃSKU

DZIAŁANIE: 8.4 - BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA TRANSPORTU LOTNICZEGO

BENEFICJENT: PORT LOTNICZY GDAŃSK SP. Z O.O.

WOJEWÓDZTWO: POMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 12,9 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 8,8 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 GRUDNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Inwestycja polega na rozbudowie infrastruktury niezbędnej do wprowadzenia zmian w systemie bezpieczeństwa i ochrony w Porcie Lotniczym Gdańsk. System składa się z dwóch elementów:

Systemu urządzeń do wielopoziomowej kontroli bezpieczeństwa bagażu rejestrowanego zawierającego wysokowydajny, inteligentny system transportu bagaży oraz wielopoziomowy system kontroli bagażu rejestrowanego. Sprzętu do kontroli bezpieczeństwa pasażerów, bagaży, personelu i towarów. Realizacja przedsięwzięcia ma na celu zwiększenie standardów bezpieczeństwa oraz zwiększenie przepustowości w trakcie odpraw pasażersko-bagażowych.

System umożliwia kontrolę bezpieczeństwa bagażu rejestrowanego, w tym też bagażu nadwymiarowego, kontrolę radiometryczną, kontrolę celną, automatyczne sortowanie rejestrowanego bagażu odprawianego na 20 stanowiskach wraz ze stanowiskiem dla bagażu nadwymiarowego oraz bezpieczne usuwanie bagaży uznanych za zagrożone.

Integralną częścią systemu są:

- taśmowy system transportu bagaży;
- system sortowania bagaży;
- urządzenie prześwietlające do kontroli bagażu nadwymiarowego;
- bramki radiometryczne;
- stanowiska kontroli celnej i kontroli bezpieczeństwa;
- zestaw do bezpiecznego wywożenia ładunków uznanych za niebezpieczne;
- zintegrowany system wag dla 20 stanowisk oraz 1 waga na bagaż nadwymiarowy;
- 2 szt. wag wózkowych dla 2 agentów handlingowych i urządzenie prześwietlające do kontroli manualnej.

GŁÓWNE CELE PROJEKTU: Realizacja niniejszego projektu jest związana ze zwiększeniem standardów bezpieczeństwa oraz większej przepustowości w trakcie odpraw pasażersko-bagażowych na rozbudowanym lotnisku w Gdańsku. Rozbudowa Portu Lotniczego w Gdańsku zapewni rozwój i zwiększenie konkurencyjności regionu oraz przyczyni się do rozwoju sieci połączeń wewnątrz europejskich. Realizacja niniejszego projektu umożliwia zapewnienie wysokiej jakości obsługi oraz przyczynia się do wzrostu przepustowości związanej z kontrolą pasażersko-bagażową w Porcie Lotniczym Gdańsk.

ZDJĘCIE 27 SYSTEMY DO KONTROLI BEZPIECZEŃSTWA PASAŻERÓW I BAGAŻU W PORCIE LOTNICZYM
W GDAŃSKU

ŹRÓDŁO: ARCHIWUM BENEFICJENTA

3.8.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

Problemy w zakresie projektów drogowych szczegółowo zostały opisane w **PUNKCIE 3.6.2 DOTYCZĄCYM PROBLEMÓW W PRIORYTECIE VI**.

NISKI POZIOM WYDATKOWANIA ŚRODKÓW W RAMACH DZIAŁANIA 8.3

Działanie 8.3 charakteryzuje wysoki stopień zakontraktowania alokacji (99,6%) oraz niski, choć stale rosnący stan wydatkowania środków (43%). Należy jednak podkreślić, że w stosunku do poziomu wydatkowania na koniec 2013 r. wartość ta obecnie jest niemal trzykrotnie wyższa. Niezadowolający postęp w wydatkowaniu środków, spowodowany był następującymi czynnikami:

- długotrwałą procedurą udzielenia zamówienia na wyłonienie wykonawców ITS spowodowaną m.in. przesuwaniem terminu składania ofert, licznymi zapytaniami do SIWZ, postępowaniami przed KIO i skutkująca opóźnieniem rozpoczęcia rzeczowej realizacji projektu;
- nakładaniem zakresów inwestycji kolidujących z ITS, co znacznie przedłużało termin wykonania robót;
- charakterystyką projektów z zakresu ITS, gdzie główne płatności koncentrują się pod koniec realizacji inwestycji, ze względu na fakt odmienności realizacji tego typu projektów od typowych projektów infrastrukturalnych, rozłożonych zwykle na wiele etapów.

Podniesienie jakości dokumentacji aplikacyjnej poprzez organizację szkoleń i warsztatów dla potencjalnych beneficjentów oraz publikacje informacyjne (np. raport ewaluacyjny zawierający katalog dobrych praktyk) umożliwiło to do końca 2013 roku podpisanie wszystkich umów o dofinansowanie z beneficjentami. W okresie sprawozdawczym podpisano umowy z wykonawcami robót budowlanych dla 1 inwestycji, co oznacza, że trwa realizacja 12 z 13 projektów. Planowany termin podpisania umowy z wykonawcą robót budowlanych w ostatnim projekcie to II kwartał 2015 r.

W związku z podpisaniem umów o dofinansowanie dla wszystkich projektów wybranych w ramach naboru i ich wejściem w fazę realizacyjną wzrost poziomu płatności obserwowany w 2014 r. spodziewany jest również w 2015 r. Harmonogram prac w poszczególnych projektach zakłada, że projekty zostaną zakończone w okresie kwalifikowalności, czyli do końca 2015 r.

WNIOSKI I REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

W związku z zadowalającym procesem kontraktacji środków oraz postępującym wydatkowaniem środków dalsze zadania instytucji krajowych w ramach priorytetu VIII skoncentrowane zostaną na zapewnieniu prawidłowości realizacji projektów oraz monitorowaniu postępu rzeczowo-finansowego. Nadrzędnym celem IZ POLiŚ jest rzeczowe i finansowe rozliczenie projektów zgodnie z przekazywanymi do Komisji Europejskiej harmonogramami, przed zakończeniem okresu kwalifikowalności wydatków w perspektywie finansowej UE 2007-2013.

REKOMENDACJE IZ POLiŚ:

1. monitorowanie postępu rzeczowego projektów realizowanych w priorytecie VIII na podstawie przekazywanych wniosków o płatność okresową i końcową;
2. monitorowanie przebiegu procesów certyfikacji i płatności w priorytecie VIII.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.9. PRIORYTET IX INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU I EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA

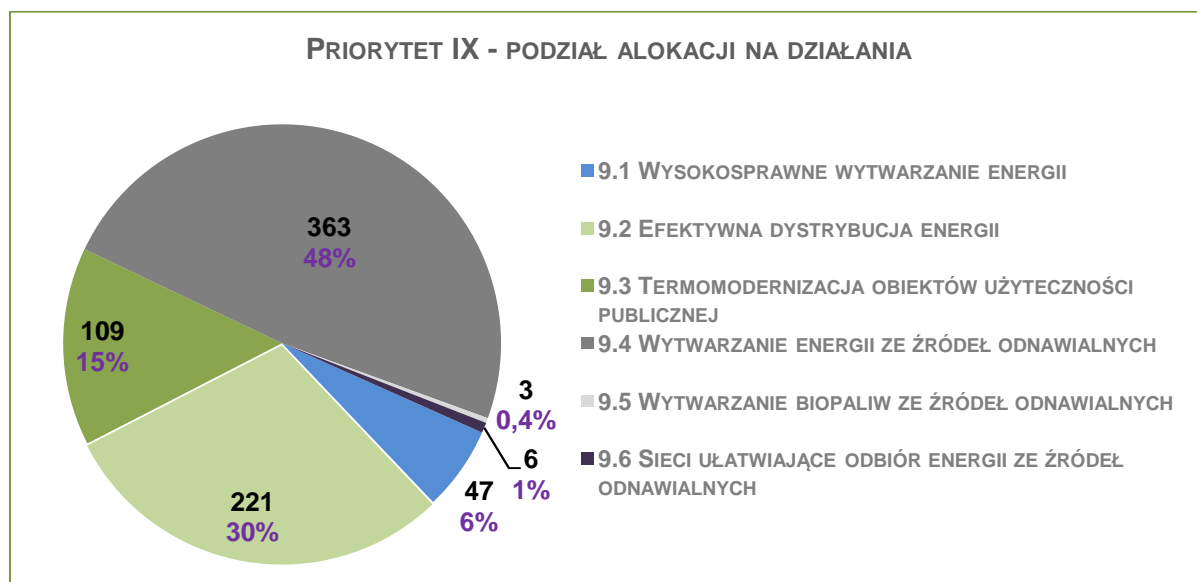
3.9.1 OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.9.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach IX priorytetu, wysokość środków z Funduszu Spójności wynosi 748 mln euro, co stanowi 3,3% alokacji środków z FS w ramach Programu i 2,6% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu IX na działania.

WYKRES 35. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU IX NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

W ramach priorytetu IX projekty realizowane są głównie w trybie konkursowym. Ponadto realizowany jest projekt systemowy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczący przygotowania dokumentacji projektowej na potrzeby realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej w państwowych placówkach szkolnictwa artystycznego. Właściwe roboty modernizacyjne, planowane na lata 2016-2020, będą przeprowadzone w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Całkowita wartość przedmiotowego projektu systemowego wynosi 5 mln euro a wartość dofinansowania UE 4,2 mln euro.

Dotychczas w ramach priorytetu IX ogłoszono 10 konkursów dla wszystkich 6 działań priorytetu. W drugiej połowie 2014 roku ogłoszony został nabór w ramach działania 9.2. Nabór trwał od 17 listopada do 1 grudnia 2014 roku. Wnioski złożone w ramach tego konkursu do końca okresu sprawozdawczego podlegały ocenie IW.

Do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami projektów konkursowych 614 umów o dofinansowanie.

Wartość dofinansowania w ramach wszystkich podpisanych umów w priorytecie IX pozwoliła na wykorzystanie praktycznie całej alokacji dla priorytetu. Już od poprzedniego okresu sprawozdawczego poziom wykorzystania alokacji utrzymuje się na dość wysokim poziomie.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 36. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Na koniec okresu sprawozdawczego poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność dla priorytetu IX wyniósł 80%, co oznacza **wzrost o 20 p.p. w trakcie okresu sprawozdawczego. Wartość ogółem złożonych wniosków wynosi 1,7 mld euro, z czego wydatki kwalifikowalne to 1,2 mld euro, a dofinansowanie UE to 601,2 mln euro.** Najwyższy poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność występuje w działaniu 9.5 – 99% oraz w działaniu 9.1 – 89%. Najniższy poziom rozliczonej alokacji był w działaniu 9.2 – 67% jednakże należy podkreślić, że w ramach tego działania w okresie sprawozdawczym trwał proces kontraktacji oraz przeprowadzono nowy konkurs.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

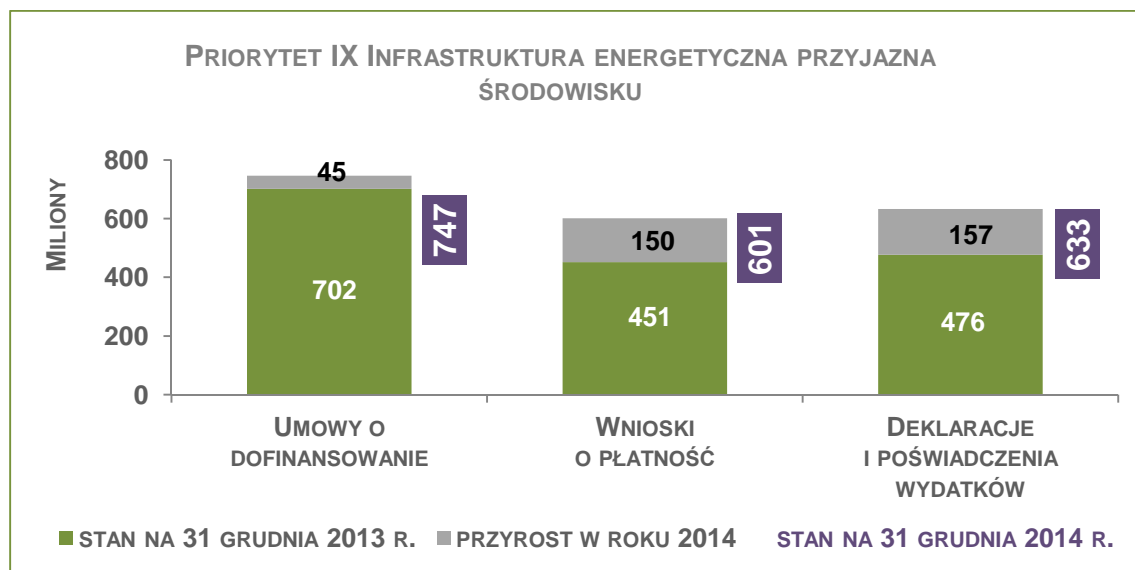
Od początku realizacji Programu w ramach IX osi priorytetowej do KE przekazane zostały *Poświadczenia i deklaracje wydatków* o wartości wydatków kwalifikowalnych 1,2 mld euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości **633,2 mln euro, co stanowi 85% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 556,6 mln euro.**

W bieżącym okresie sprawozdawczym Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wniosków o płatność okresową* dla priorytetu IX na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą **291 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 156,9 mln euro. W roku 2014 KE zrefundowała 124,1 mln euro.**

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 37. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW⁴⁵ (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI SIMIK 07-13

Wartość dofinansowania w części UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie utrzymuje się już od poprzedniego okresu sprawozdawczego na dość wysokim poziomie i na koniec roku 2014 wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wykorzystała prawie całą dostępną alokację. Należy podkreślić, że w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano znaczny postęp w wydatkowaniu jak i certyfikacji.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 do KE w ramach priorytetu IX zostało przekazanych **9 wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego** dla dużych projektów. W okresie sprawozdawczym przekazano do KE 3 wnioski a KE wydała 7 decyzji, z czego 6 w okresie sprawozdawczym KE wydała decyzje dla pozostałych projektów w 2015 r. Wszystkie te projekty są realizowane w ramach działania 9.4.

3.9.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W ramach priorytetu IX projekty realizowane są głównie w obszarze działalności gospodarczej związanej z *08 Wytwarzaniem i dystrybucją energii elektrycznej, gazu i ciepła*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Główni beneficjenci w ramach priorytetu to: przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich grupy – związki, stowarzyszenia i porozumienia jst, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego. Przedsiębiorstwa stanowią grupę dla której przyznano najwyższej wartości wsparcie, które stanowi 86% wartości

⁴⁵ W sektorze energetyki wartość *Poświadczeń i deklaracji wydatków* złożonych do KE jest wyższa niż kwota wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, co wynika z zasad wnioskowania do KE (przeliczenie kwoty wydatków kwalifikowanych przez procent wynikający z zapisów Programu niezależnie od dofinansowania przyznanego dla projektu). Ponadto wynika to również z powiększenia deklaracji o kwoty zaliczek wypłaconych dla beneficjentów projektów objętych pomocą publiczną.

wszystkich podpisanych umów w priorytecie. Jednostki samorządu terytorialnego oraz organy władzy administracji rządowej wykorzystują 9% z zakontraktowanych w priorytecie środków UE. Pozostali beneficjenci zakontraktowali 34,7 mln euro.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów liderem w zakresie wartości dofinansowania UE w zawartych umowach o dofinansowanie jest **województwo zachodniopomorskie – 102,2 mln euro**, co wykorzystuje 14% alokacji dla priorytetu. Najniższą wartość zakontraktowanej alokacji odnotowano w województwie świętokrzyskim, czyli 7,5 mln euro.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku* ze środków EFRR w układzie województw. Dane w mln euro.

MAPA 13. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Podstawowym celem realizacji IX osi priorytetowej jest zmniejszenie oddziaływania sektora energetyki na środowisko. Jest on realizowany poprzez cele szczegółowe takie jak podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii oraz wzrost efektywności energetycznej w procesie użytkowania energii, a także wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE).

Cele szczegółowe mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia, m.in. Strategii Europa 2020, pakietu klimatyczno-energetycznego UE oraz polityki energetycznej państwa w zakresie oddziaływania sektora energetyki na środowisko. Do 2020 roku w tzw. pakiecie energetyczno-klimatycznym UE wyznaczyła cele ilościowe określone jako 3x20, tj.: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku 1990, zmniejszenie zużycia energii o 20%, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto do 20% w UE (w przypadku Polski do 15% oraz we wszystkich rodzajach transportu co najmniej 10% końcowego zużycia energii w transporcie).

Jednym z głównych kierunków polityki energetycznej Polski do 2030 jest rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii niesie za sobą większy stopień uniezależnienia się od dostaw energii z importu. Promowanie wykorzystania OZE pozwala na zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. Główne cele polityki energetycznej w obszarze OZE obejmują m.in. wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.

Stymulowanie rozwoju potencjału rynku OZE, przewidziane jest w polityce energetycznej Polski również dzięki wykorzystaniu funduszy europejskich. Rozwój OZE jest możliwy poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe ze środków UE na budowę nowych mocy w zakresie OZE, budowę i rozbudowę

sieci przesyłowych umożliwiających przyłączanie nowych jednostek wytwórczych, a także produkcję urządzeń na rzecz energetyki odnawialnej.

Najbardziej efektywnym kosztowo sposobem ograniczenia energochłonności (emisyjności) gospodarki Polski jest zwiększanie efektywności energetycznej. W przypadku Polski obszarami posiadającymi największy potencjał uzyskania poprawy efektywności energetycznej są budynki (działanie 9.3) oraz ciepłownictwo (działanie 9.2).

W ciągu ostatnich 10 lat w Polsce dokonał się ogromny postęp w zakresie efektywności energetycznej. Energochłonność Produktu Krajowego Brutto spadła bowiem blisko o 1/3. Dodatkowo, zużycie energii pierwotnej w Polsce, odniesione do liczebności populacji, jest niemal 40% niższe niż w krajach „starej 15”. Powyższe świadczy o ogromnym potencjale w zakresie oszczędzania energii w Polsce, charakterystycznym dla gospodarki intensywnie rozwijającej się.

Realizacja celów szczegółowych ma znaczenie zarówno dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną oraz dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej, jak również jest niezwykle istotna dla ochrony środowiska, ponieważ zmniejszenie zużycia energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii niesie za sobą ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Wszystkie wsparte projekty przyczyniają się do oszczędności energii lub wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Osiągnięcie celów szczegółowych IX priorytetu POIiŚ jest możliwe poprzez realizację projektów tj.:

- 16 projektów dotyczących skojarzonego wywarzania energii (wysokosprawna kogeneracja) na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 46,9 mln euro, które realizowane są przez przedsiębiorców (działanie 9.1);
- 43 projektów dotyczących efektywnej dystrybucji energii na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 208,1 mln euro, które realizowane są przez przedsiębiorców (działanie 9.2);
- 39 projektów dotyczących termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 96,9 mln euro, które realizowane są przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa), państwowe jednostki budżetowe (wojewódzkie komendy policji), szpital, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, wyższe uczelnie oraz kościół katolicki (działanie 9.3);
- 448 projektów dotyczących przygotowania przez samorządy gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 10,8 mln euro;
- 65 projektów dotyczących: 48 – budowy farm, wiatrowych, 13 projektów dotyczących budowy biogazowni oraz 4 projekty dotyczące budowy instalacji na biomasę, na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 375,5 mln euro, które realizowane są przez przedsiębiorców (działanie 9.4);
- 1 projekt dotyczący produkcji estrów z oleju roślinnego z instalacją i urządzeniami towarzyszącymi na kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 2,7 mln euro, realizowany przez przedsiębiorcę (działanie 9.5);
- 3 projekty dotyczące budowy sieci umożliwiających odbiór energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 5,7 mln euro, które realizowane są przez przedsiębiorców (działanie 9.6).

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu IX zatwierdzono wnioski o płatność końcową dla 96 projektów, o łącznej wartości dofinansowania z UE w wysokości 403,9 mln euro. Najwięcej projektów zostało zakończonych w ramach działania 9.4 i 9.3 (odpowiednio 54 i 27 projekty). W działaniu 9.1 zostało zakończonych 10 projektów. Natomiast w działaniach 9.2 i 9.6 po 2 projekty.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wybranych wskaźników.

TABELA 21. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIIŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Wartość zrealizowanych projektów	2,1 mld euro	2,2 mld euro	104%
Dodatkowa moc zainstalowana w elektrowniach wykorzystujących OZE	690 MW	838,3 MW	121%
Dodatkowa moc zainstalowana w kogeneracji	100 MW	143,5 MW	144%
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów	1,2 mln MWh	1,4 mln MWh	114%
Ilość energii wytworzonej z OZE w wyniku realizacji projektów	1 000 GWh/rok	1 727,8 GWh/rok	173%
Uniknięte emisje CO ₂ związane z oszczędnościami energii	1 000 tys. ton	1 463,7 tys. ton	146%

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA IX I X PRIORYTETU POIIŚ

Analizując poziom realizacji celów priorytetu IX należy mieć na uwadze, iż projekty w nim realizowane są na ogół projektami wdrażanymi przez okres kilku lat (średnia dla dotychczas podpisanych umów wynosi ponad 3 lata). Oznacza to, iż wyraźny wzrost wartości wskaźników analizowanych na podstawie wniosków o płatność końcową (realizacja) nastąpi dopiero w końcowym etapie realizacji projektów, większość wskaźników dotyczy bowiem końcowego etapu realizacji projektów lub jest mierzona na zakończenie realizacji projektów. Szacowana realizacja podawana na podstawie wszystkich podpisanych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie wskazuje na postępujący wzrost wartości poszczególnych wskaźników i wskazuje, że wartości docelowe dla niektórych wskaźników zostaną zrealizowane nawet w nieco większym zakresie.

WPŁYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU IX NA SEKTOR ENERGETYKI W POLSCE

Wsparcie w ramach IX priorytetu uzyskują działania obejmujące zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym i obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Realizowane projekty wykazują wyraźny, pozytywny wpływ na środowisko poprzez zapewnienie znaczących oszczędności energii lub umożliwienie wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wsparcie udzielane w ramach działania 9.1 na zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, w tym w szczególności energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z ciepłem, zmniejszenie strat powstających przy przesyłce oraz dystrybucji energii elektrycznej i ciepła wpływa na sektor energetyczny w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej.

Modernizacja sieci ciepłowniczych (działanie 9.2) wpływa na sektor ciepłowniczy poprzez poprawę efektywności dystrybucji ciepła do odbiorców oraz poprawa sprawności wytwarzania ciepła poprzez zmianę źródeł ciepła na jednostki wysokosprawnej kogeneracji. W elektroenergetyce zmniejszanie

strat sieciowych realizowane jest poprzez proces modernizacji, wymiany i budowy nowych sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej (wymiana transformatorów o niskiej sprawności energetycznej, skracanie bardzo długich ciągów liniowych, zmiana przekrojów przewodów w celu dostosowania ich do obecnych temperatur pracy sieci oraz inne, równoważne co do efektu środowiskowego, typy projektów).

Projekty polegające na termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej realizowane w działaniu 9.3 przyczyniają się do oszczędności energii w sektorze publicznym. Wsparcie w tym zakresie obejmuje zmianę wyposażania tych obiektów w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej (np. ocieplenie obiektów, wymiana drzwi i okien, modernizacja systemów grzewczych wraz z wymianą źródła ciepła, modernizacja systemów wentylacji, klimatyzacji). Natomiast przygotowywane w ramach działania 9.3 gminne plany gospodarki niskoemisyjnej przyczynią się wprowadzenia zasad zrównoważonego zarządzania energią oraz zaplanowania przyszłych inwestycji przyczyniających się zwiększenia efektywności energetycznej w gminie.

Rozwój wykorzystania OZE – działanie 9.4 – prowadzony jest poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energię wiatru. Projekty realizowane w ramach działania 9.4 przyczyniają się do wzrostu produkcji energii elektrycznej i ciepła oraz zagospodarowania lokalnych zasobów odnawialnych.

Rozwojowi niskoemisyjnych technologii służy również działanie 9.5 POIiŚ, mające na celu wytwarzanie biopaliw, gdzie wsparciem objęto instalację do produkcji estrów z oleju roślinnego z instalacją i urządzeniami towarzyszącymi.

Projekty, które zostały wsparte w ramach działania 9.6 wpływają na zniesienie bariery dla rozwoju energetyki odnawialnej, jaką jest brak dostatecznie rozwiniętych sieci przesyłowych i dystrybucyjnych na obszarach, gdzie budowane są jednostki wywarzania energii elektrycznej z OZE.

PRZYKŁADOWY PROJEKT REALIZOWANY W RAMACH IX PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI DYSTRYBUCJI ENERGII POPRZEC PRZEBUDOWĄ SIECI CIEPLNEJ MIASTA ŻYRARDOWA

DZIAŁANIE: 9.2 EFEKTYWNA DYSTRYBUCJA ENERGII

BENEFICJENT: PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ „ŻYRARDÓW” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

WOJEWÓDZTWO: MAZOWIECKIE

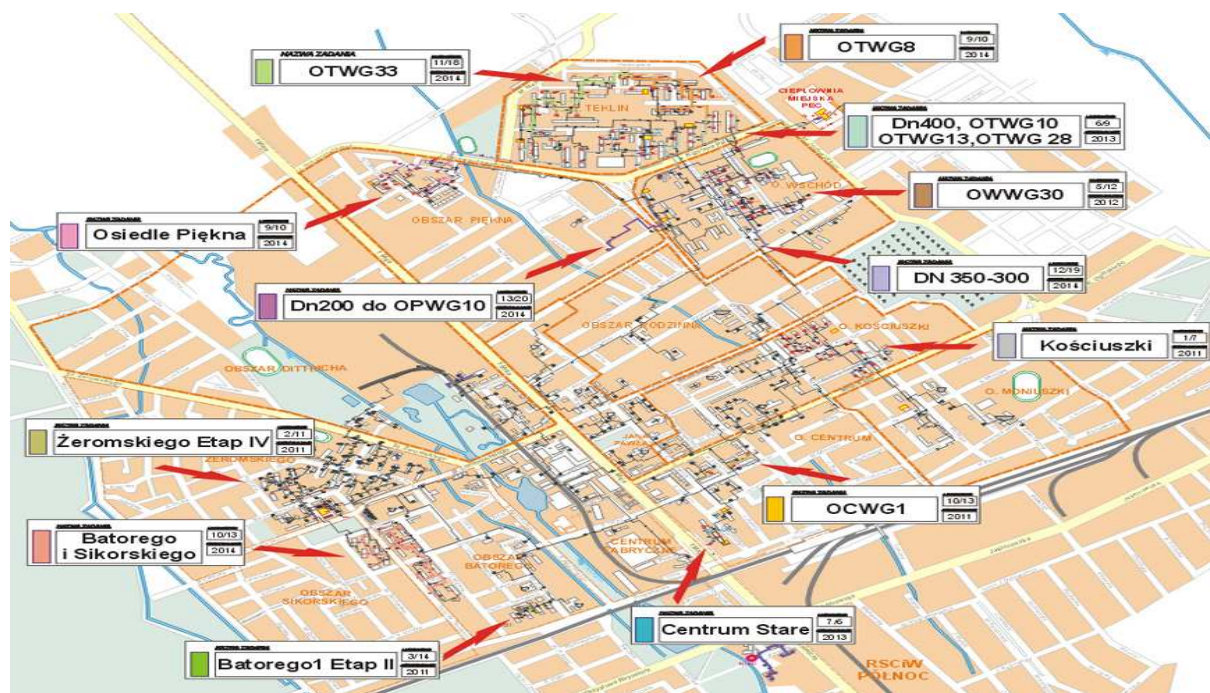
WARTOŚĆ PROJEKTU: 7,3 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 4,6 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Przedsięwzięcie obejmuje modernizację sieci ciepłowniczej mającą na celu ograniczenie strat ciepła wynikających z jego przesyłu przestarzałymi sieciami ciepłymi ułożonymi w kanałach, poprzez ich wymianę na kompletne systemy rur preizolowanych. **Istotną częścią projektu jest również przebudowa istniejących grupowych węzłów ciepłych na wysokosprawne indywidualne węzły ciepłe, zabudowane w bezpośrednim pobliżu instalacji odbiorczych.** Podstawowym zadaniem, jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców Żyrardowa w zakresie zaopatrzenia w ciepło. Zadanie to realizowane jest w szczególności poprzez wytwarzanie ciepła w źródłach własnych oraz jego przesył, dystrybucję i obrót ciepłem.

ZDJĘCIE 28 MAPA PRZEBUDOWY SIECI CIEPLNEJ MIASTA ŻYRARDOWA

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA IX I X PRIORYTETU POLIŚ

3.9.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

NISKI POZIOM WYDATKOWANIA W PRIORYTECIE IX POLIŚ

Pomimo zakontraktowania już praktycznie całej alokacji poziom wydatkowania środków w sektorze energetyki plasuje się nieznacznie poniżej średniej dla POLIŚ.

Poziom wydatkowania w sektorze energetyki na koniec okresu sprawozdawczego wyniósł 75% dostępnej alokacji, natomiast w przypadku priorytetu IX wydatkowanie osiągnęło poziom 80%.

Stosunkowo długi czas pomiędzy podpisaniem umów o dofinansowanie, a wydatkowaniem środków wynika m.in. z długiego okresu przygotowywania inwestycji oraz z konieczności przestrzegania zasad pomocy publicznej, w szczególności efektu zachęty. Zgodnie z zasadą konieczności spełnienia efektu zachęty perspektywa pozyskania środków unijnych stanowiła zachętę do podejmowania decyzji o inwestycji, która w przeciwnym razie nie zostałaby zrealizowana. Zatem pomoc mogła być udzielona wyłącznie wtedy, gdy beneficjent przed rozpoczęciem prac nad realizacją projektu złożył wniosek o przyznanie pomocy, a za rozpoczęcie prac przyjęto podjęcie prac budowlanych lub pierwszego zobowiązania firmy do zamówienia urządzeń, z wyłączeniem wstępnych studiów wykonalności. Dodatkowo zauważyć należy, że w działaniu 9.2 zawarte zostały aneksy do umów o dofinansowanie, dotyczące zwiększenia zakresu rzeczowego realizowanych inwestycji, co pozwoli na wykorzystanie oszczędności wygenerowanych przez te projekty.

Ponadto warto podkreślić, że w przypadku sektora energetyki w ramach POLIŚ, tempo wydatkowania środków w części UE związane jest m.in. z niską intensywnością pomocy UE, co powoduje, że beneficjent musi zaangażować dużo większe środki w porównaniu z beneficjentami z innych sektorów.

Biorąc pod uwagę zbliżający się koniec okresu kwalifikowalności wydatków, IZ POLIŚ wprowadziła systemem comiesięcznego monitorowania projektów, w przypadku których poziom wydatkowania środków jest niższy niż 75 % dostępnych środków.

Dodatkowo, mając na celu terminowe zakończenie realizowanych w sektorze projektów, IZ POLIŚ wskazała konieczność uzyskiwania zgody w przypadku aneksowania umów skutkujących wydłużeniem okresu realizacji inwestycji i/ lub kwalifikowania wydatków dla poszczególnych projektów.

W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM PODJĘTE ZOSTAŁY NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

- na początku 2014 roku został opracowany roczny plan działań, mający na celu monitorowanie osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu kontraktacji oraz realizacji prognozy płatności w sektorze energetyki w ramach POLiŚ. Co kwartał IZ POLiŚ weryfikowała wykonanie planu przez IP;
- IZ i IP wspólnie prowadziły działania w zakresie realizacji prognozy płatności, które doprowadziły do realizacji w 100% celu certyfikacji założonego dla sektora energetyki POLiŚ w 2014 roku;
- mając na uwadze pełne wykorzystanie alokacji w tym priorytecie kilkakrotnie dokonano realokacji środków w ramach priorytetu IX. Biorąc pod uwagę brak możliwości wydatkowania środków w działaniach 9.1, 9.6. (ze względu na brak projektów w przedmiotowych działaniach) oraz w działaniach 9.4 i 9.5 (z powodu wygaśnięcia programów pomocowych) jedynym sposobem wykorzystania środków była ich realokacja na działania w których występowały jeszcze możliwości absorpcji dodatkowych środków. Realokacja środków umożliwiła efektywne wykorzystanie tych środków w ramach działań w których zostały zgłoszone projekty na kwotę dofinansowania przekraczającą pierwotnie zakładane wartości;
- w okresie sprawozdawczym został przeprowadzony nabór wniosków o dofinansowanie w ramach konkursu nr 2 w działaniu 9.2 w zakresie budowy (w miejsce istniejącego systemu) lub przebudowy elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wysokiego, średniego i niskiego napięcia, mających na celu ograniczenie strat sieciowych.

WNIOSKI DLA DALSZEJ REALIZACJI PRIORYTETU

Pomimo występowania wyżej opisanych problemów we wdrażaniu priorytetu IX POLiŚ, w 2014 roku nastąpił znaczny postęp w wydatkowaniu i certyfikacji środków, co może wskazywać na prawidłową realizację priorytetu. Niemniej jednak konieczne jest dalsze podejmowanie bieżących działań monitorujących przez instytucje zaangażowane we wdrażanie priorytetu IX POLiŚ mających na celu zakończenie procesu kontraktacji oraz przyspieszenie certyfikacji środków.

REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

- zrealizowanie prognozy płatności w 100%;
- zintensyfikowanie współpracy instytucji wdrażających z beneficjentami w celu przyspieszenia procesu rozliczania wniosków o płatność.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.10. PRIORYTET X BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE, W TYM DYWERSYFIKACJA ŹRÓDEŁ ENERGII

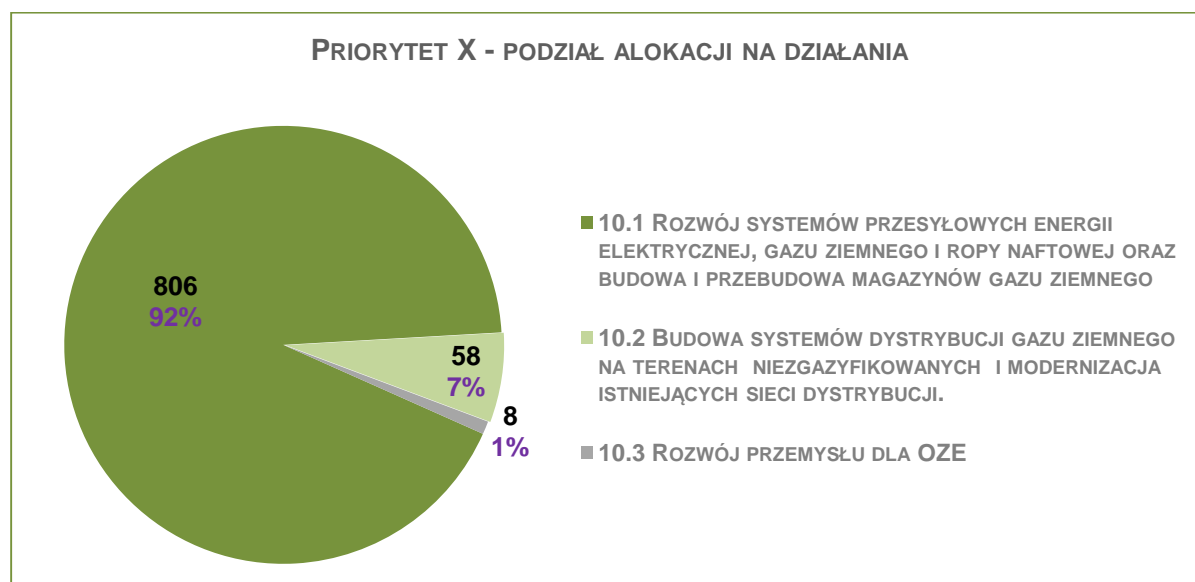
3.10.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.10.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach X priorytetu, wysokość środków z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 872 mln euro**, co stanowi ponad 15% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i ponad 3% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu X na działania.

WYKRES 38. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU X NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU. ROZKŁAD ALOKACJI UWZGLĘDNIĄ ZMNIJSZENIE ALOKACJI W RAMACH PRIORYTETU W WYSOKOŚCI 102,2 MLN EURO W ZWIĄZKU Z ZASTOSOWANIEM MECHANIZMU ELASTYCZNOŚCI

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami 47 umów o dofinansowanie, wartość całkowita przedmiotowych umów wynosi 3,1 mld euro, z czego wydatki kwalifikowalne wyniosły 1,6 mld euro a dofinansowanie UE wynosi 878,6 mln euro, co pozwoliło na wykorzystanie dostępnej dla priorytetu alokacji.

W RAMACH PRIORYTETU X PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE KONKURSOWYM JAK I INDYWIDUALNYM, Z CZEGO TRYB INDYWIDUALNY DLA DZIAŁANIA 10.1, NATOMIAST TRYB KONKURSOWY DLA 10.2 I 10.3.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.**

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 22. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
10.1	21	3 001	823	6	1 257	366
10.2	0	0	0	0	0	0
10.3	0	0	0	0	0	0
Razem	21	3 001	823	6	1 257	366

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisano 21 umów o dofinansowanie o wartości wydatków kwalifikowalnych 1,4 mld euro oraz o wartości dofinansowania UE 813,1 euro.

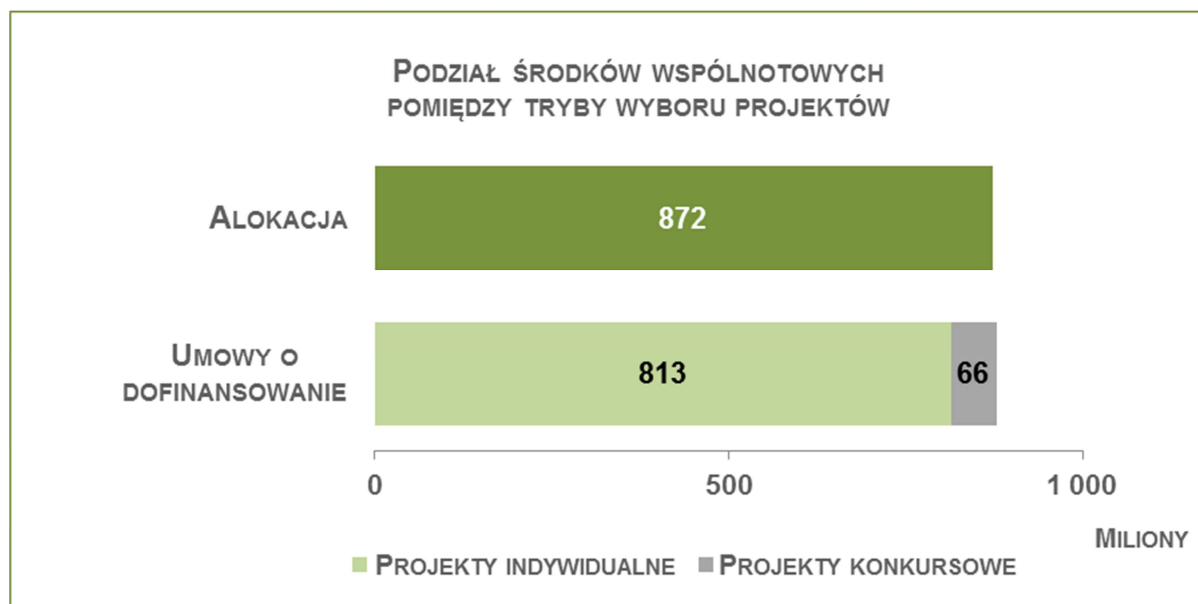
KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu X ogłoszono 3 konkursy, dwa dla działania 10.2 oraz jeden dla 10.3. W okresie sprawozdawczym nie ogłoszono żadnego konkursu.

Do końca omawianego okresu sprawozdawczego z wnioskodawcami wszystkich ogłoszonych w sektorze energetyki (priorytet X) konkursów podpisano 26 umów o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 150,3 mln euro, w tym kwoty środków przyznanych z EFRR wynoszącej 65,5 mln euro.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 39. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Na koniec okresu sprawozdawczego poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność wyniósł **70%**, co oznacza wzrost o 157 mln euro w okresie sprawozdawczym. Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 2,1 mld euro, wydatki kwalifikowalne wyniosły 1,1 mld euro, z czego część unijna wyniosła **610 mln euro**. W działaniu mającym największy wpływ na realizację priorytetu 10.1 poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność jest największy i wynosi 71%. W działaniu 10.2 i 10.3 poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność ukształtował się na poziomie odpowiednio 56% i 53 %.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

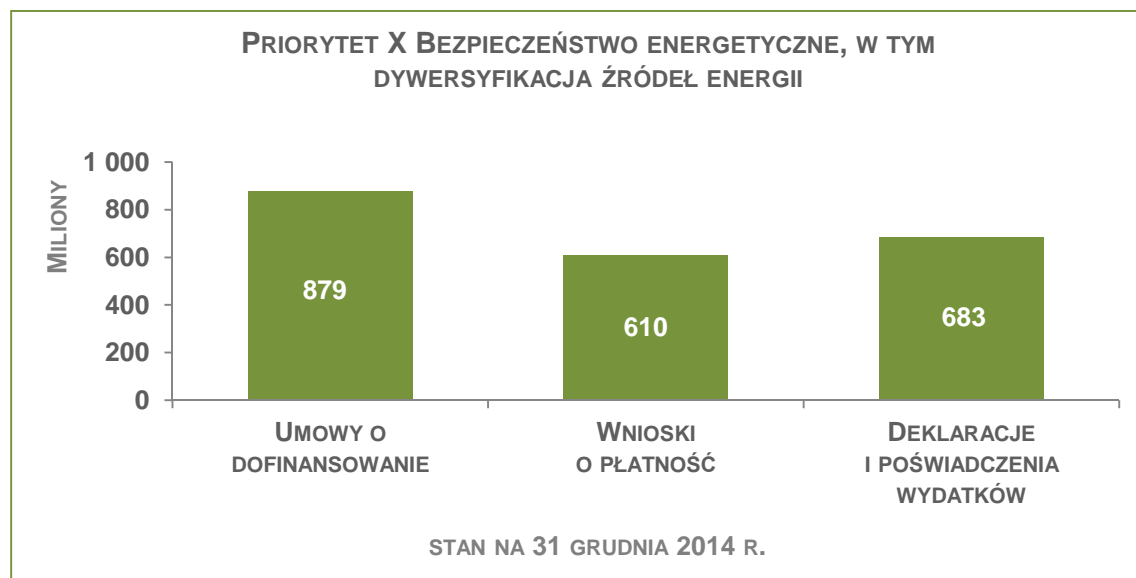
Od początku realizacji do KE zostały przekazane Poświadczenia i deklaracje o wartości wydatków kwalifikowalnych 1,2 mld euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 682,9 mln euro, co stanowi 78% alokacji dla priorytetu. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 648,7 mln euro.

W bieżącym okresie sprawozdawczym Instytucja Certyfikująca przekazała Poświadczenia i deklarację wydatków oraz wniosków o płatność okresową dla priorytetu X na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 301,1 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 173,2 mln euro, a KE zrefundowała 239,5 mln euro.

PODSUMOWANIE

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 40. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW⁴⁶ (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wykorzystuje całą dostępną alokację. Do końca okresu sprawozdawczego w złożonych wnioskach o płatność

⁴⁶ W sektorze energetyki wartość Poświadczeń i deklaracji wydatków złożonych do KE jest wyższa niż kwota wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, co wynika z zasad wnioskowania do KE (przeliczenie kwoty wydatków kwalifikowanych przez procent wynikający z zapisów Programu niezależnie od dofinansowania przyznanego dla projektu). Ponadto wynika to również z powiększenia deklaracji o kwoty zaliczek wypłaconych dla beneficjentów projektów objętych pomocą publiczną.

beneficjenci rozliczyli 610, mln euro, tj. ponad 70% przyznanego im grantu. Jednocześnie w tym samym okresie do KE przekazane zostały *Deklaracje i poświadczenia wydatków* na kwotę refundacji wynoszącą 682,9 mln euro⁴⁷.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji Programu poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 do KE w ramach priorytetu X zostało przekazanych 14 wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego dla dużych projektów. KE wydała decyzje dla wszystkich projektów. **W okresie sprawozdawczym przekazanych do KE przekazane zostały 2 wnioski, a KE wydała 5 decyzji.**

3.10.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W ramach priorytetu X projekty realizowane są w obszarze działalności gospodarczej związanej z *08 Wytwarzaniem i dystrybucją energii elektrycznej, gazu i ciepła*. W szczególności są to projekty, dla których podpisane zostały umowy o dofinansowanie w ramach działania 10.1 i 10.2 ukierunkowane na rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego oraz budowę i rozbudowę magazynów gazu ziemnego, a także sieci dystrybucyjnych na terenach niezgazyfikowanych.

Inwestycje wspierane w ramach kategorii 06 *Nieokreślony przemysł wytwórczy* są to projekty wdrażane w przypadku działania 10.3 w zakresie budowy nowoczesnych linii technologicznych wytwarzających urządzenia wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej i ciepłej z OZE.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Wszystkie projekty w ramach priorytetu X realizowane były przez przedsiębiorców.

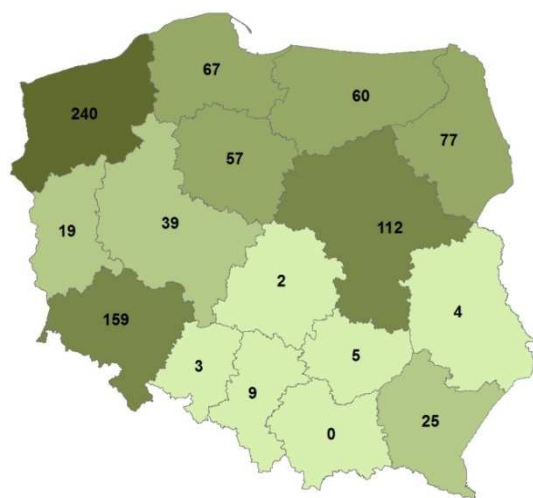
PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Analizując proces kontraktacji na poziomie poszczególnych regionów pod względem wartości dofinansowania projektów w oparciu o zawarte umowy, liderem jest **województwo zachodniopomorskie**. Dofinansowanie dla projektów realizowanych w zachodniopomorskim wynosi **239,9 mln euro**, co wykorzystuje 27% alokacji dla priorytetu. Najniższą wartość zakontraktowanej alokacji odnotowano w odniesieniu do projektów zlokalizowanych w województwie łódzkim – 2 mln euro. Nie podpisano jeszcze żadnej umowy na realizację projektu zlokalizowanego w województwie małopolskim.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu X *Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacji energii* w ramach EFRR w układzie województw. Dane w mln euro.

⁴⁷ Kwota poświadczeń i deklaracji wydatków złożonych do KE jest wyższa niż kwota wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, co wynika z zasad wnioskowania do KE (przeliczenie kwoty wydatków kwalifikowanych przez procent wynikający z zapisów Programu niezależnie od dofinansowania przyznanego dla projektu) oraz z powiększenia deklaracji o kwoty zaliczek wypłaconych dla beneficjentów projektów objętych pomocą publiczną.

MAPA 14. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Cel główny Programu w zakresie priorytetu X realizowany jest poprzez następujące cele strategiczne POIiŚ:

- poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez tworzenie nowych zdolności przesyłowych, transportowych i magazynowych;
- poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez dywersyfikację źródeł nośników energii, rozumianą również jako zróżnicowanie technologii.

Cel poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez tworzenie nowych zdolności przesyłowych, transportowych i magazynowych

Realizacja projektów indywidualnych w ramach działania 10.1 oraz konkursowych z działania 10.2 wpłynie na poprawę bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez poprawę systemów transportu, przesyłu i dystrybucji paliw, poprawę systemów przesyłu energii oraz osiągnięcie stanu zapasów paliw w ilości zapewniającej utrzymanie ciągłości dostaw do odbiorców.

Tworzenie nowych zdolności przesyłowych i transportowych zostanie osiągnięte dzięki rozbudowie sieci przesyłowej gazu, szczególnie na obszarach ograniczonej przepustowości. Jest to działanie niezbędne, aby zapewnić bezpieczeństwo dostaw do konsumentów i umożliwić stabilne przesyłanie surowca. Realizowane w ramach priorytetu gazociągi przesyłowe powstaną w północno-zachodniej i środkowej Polsce oraz na Dolnym Śląsku i będą w przyszłości współpracować z innymi inwestycjami gazowniczymi w kraju np. podziemnymi magazynami gazu, które umożliwią pobór gazu do systemu w okresach zwiększonego zapotrzebowania oraz przyjęcie jego nadwyżek gromadzonych w okresie letnim. Większość projektów zostanie ukończona w 2015 r. W efekcie wybudowanych zostanie blisko 1000 km nowych gazociągów przesyłowych, co stanowi jeden z największych programów inwestycyjnych w ostatnich latach (w ramach systemu liczącego m.in. ponad 9,8 tys. km gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia).

Tworzenie nowych zdolności magazynowych zostanie osiągnięte dzięki zwiększonym pojemnościom magazynowania gazu ziemnego. To z kolei zapewni większe strategiczne rezerwy gazu ziemnego na wypadek przerwania dostaw, co jest niezwykle istotne w przypadku Polski, która uzależniona jest w dużym stopniu od importu tego surowca oraz równoważenia sezonowej nierównomierności poboru gazu przez odbiorców czy też krótkookresowych lokalnych wahań zużycia gazu. Aktualnie w Polsce eksploatowanych jest 6 podziemnych magazynów gazu o łącznej pojemności czynnej 1,84 mld m³, a dzięki inwestycjom współfinansowanym z POIiŚ nastąpi przyrost o ok. 900 mln m³ pojemności magazynowych. Realizowane w ramach priorytetu inwestycje przyczynią się do osiągnięcia celu w zakresie wzrostu bezpieczeństwa energetycznego Polski oraz wpłyną na

większą stabilność dostaw gazu dla przedsiębiorców i klientów indywidualnych. Ze środków unijnych w 2012 r. zakończona została realizacja jednego z czterech projektów PGNiG S.A. (PMG Strachocina). Rzeczowa realizacja projektów KPMG Kosakowo i PMG Husów została zakończona w 2014 r., natomiast zakończenie rzeczowej realizacji PMG Wierzchowice nastąpi na początku 2015 r. Ponadto budowane lub modernizowane są ze środków unijnych w ramach priorytetu X sieci dystrybucji gazu ziemnego, często na terenach dotychczas niezgazyfikowanych. Do końca 2015 r. powstanie przeszło 1,6 tys. km sieci dystrybucyjnej gazowej, dzięki czemu dostęp do gazu uzyska ok. 200 tys. osób.

Cel poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez dywersyfikację źródeł nośników energii, rozumianą również jako zróżnicowanie technologii

Realizacja projektów indywidualnych w ramach działania 10.1 wpłynie na zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju rozumianego jako większy stopień zdwersyfikowania źródeł dostaw. W szczególności realizacja projektu budowy terminalu do odbioru skroplonego gazu ziemnego (LNG), a także stworzenie mostu energetycznego pomiędzy Polską a Litwą pozwoli na dywersyfikację struktury dostaw nośników energii. Przewiduje się, że realizacja ww. projektów zakończy do końca 2015 r.

Należy dodać, że polityka energetyczna ukierunkowana na dywersyfikację dostaw surowców i paliw, powinna być rozumiana również jako zróżnicowanie technologii, a nie tylko zróżnicowanie kierunków dostaw. Dlatego też projekty realizowane w ramach działania 10.3 ukierunkowane na budowę nowoczesnych linii technologicznych wytwarzających urządzenia wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych ułatwią dywersyfikację źródeł energii poprzez wpływ na rozwój energetyki odnawialnej. Podpisano umowy o dofinansowanie dla 3 inwestycji w wyniku realizacji których powstaną zakłady oraz linie technologiczne do produkcji elementów elektrowni wiatrowych.

Zakontraktowane dotychczas środki w ramach priorytetu X dotyczą następujących rodzajów projektów i typów beneficjentów:

- **8 projektów w zakresie budowy gazociągów** na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 233,1 mln euro, oraz 2 projekty na przygotowanie dokumentacji projektowej, na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 1,1 mln euro - realizowane przez spółkę OGP Gaz – System S.A.;
- **3 projekty w zakresie budowy podziemnych magazynów gazu** na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 142,6 mln euro, które realizowane są przez spółkę PGNiG S.A.;
- **1 projekt w zakresie budowy kawernowego podziemnego magazynu - KPMG Kosakowo** na kwotę dofinansowania w wysokości 27,6 mln euro który realizowany jest przez spółkę PGNiG S.A.;
- **1 projekt w zakresie budowy terminala LNG** służącego do odbioru i regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego - na kwotę dofinansowania UE w wysokości 200,8 mln euro, który realizowany jest przez Polskie LNG S.A.;
- **6 części projektu w zakresie sieci elektroenergetycznych** (wchodzące w skład projektu „Połączenie elektroenergetyczne Polska – Litwa”) realizowane przez PSE S.A., na kwotę dofinansowania UE w wysokości 207,8 mln euro;
- **23 projekty w zakresie budowy lub rozbudowy systemów dystrybucji gazu ziemnego** na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 57,1 mln euro, które realizowane są głównie przez spółki gazownictwa (działanie 10.2);
- **3 projekty w zakresie budowy zakładu i linii technologicznej do produkcji** elementów elektrowni wiatrowych na łączną kwotę dofinansowania w części UE w wysokości 8,4 mln euro, które realizowane są przez przedsiębiorców (działanie 10.3).

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV** do niniejszego Sprawozdania. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie

zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu X (działanie 10.1) zatwierdzone zostały 2 wnioski o płatność końcową o łącznej wartości dofinansowania z UE w wysokości 21,3 mln euro.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 23. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIIŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Długość nowo wybudowanych gazociągów przesyłowych (km)	1000	1 050 km	105%
Długość wybudowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych (km)	348 km	384 km	110%
Długość nowo wybudowanych gazociągów dystrybucyjnych (km)	1 700 km	1 581 km	93%
Dodatkowa pojemność czynna podziemnych magazynów gazu ziemnego	905 mln m ³	1 005 mln m ³	111%
Roczna zdolność do odbioru gazu skroplonego dostarczanego drogą morską	5 mld m ³	5 mld m ³	100%
Dodatkowa moc przesyłowa energii elektrycznej na połączeniach transgranicznych (MW)	450 MW	450 MW	100%

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA IX I X PRIORYTETU POIIŚ

Analizując poziom realizacji celów priorytetu X należy mieć na uwadze, że projekty w nim realizowane charakteryzują się długim cyklem inwestycyjnym. Oznacza to, że wyraźny wzrost wartości wskaźników nastąpi dopiero w końcowym okresie realizacji projektów, co bezpośrednio przełożyło się na stopień wypełnienia wskaźników dla celu 2 i 3 w sektorze energetyki POIIŚ. W 2014 r. zakończyła się rzeczowa realizacja projektów budowy i rozbudowy magazynów gazu ziemnego (*KPMG Kosakowo, PMG Husów oraz PMG Wierzchowice*)⁴⁸, wraz z zakończoną w 2012 r. rozbudową magazynu gazu Strachocina łączna pojemność czynna podziemnych magazynów gazu ziemnego zwiększyła się o 1 005 mln m³. Odnosząc się natomiast do wskaźnika *długość nowo wybudowanych gazociągów przesyłowych* należy podkreślić, że do końca 2014 r. beneficjent pozyskał pozwolenia na użytkowanie na łączną długość ok. 541 km. Szacowana realizacja podawana na podstawie wszystkich podpisanych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie wskazuje na postępujący wzrost wartości poszczególnych wskaźników i wskazuje, że wartości docelowe dla niektórych wskaźników zostaną zrealizowane nawet w nieco większym zakresie.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU X NA SEKTOR ENERGETYKI W POLSCE

SEKTOR GAZOWY

Inwestycje w sektorze gazowym w Polsce prowadzone są obecnie na skalę porównywalną jedynie z okresem powojennym odbudowy Polski. W ciągu 10 lat wybudowano w Polsce 1000-2000 km sieci. Dzięki środkom z priorytetu X w ciągu 5 lat zostanie wybudowana sieć dystrybucyjna i przesyłowa o łącznej długości ok. 2700 km. W porównaniu do okresu 1970-2000 tempo rozwoju gazociągów przesyłowych i dystrybucyjnych jest trzykrotnie wyższe. Rozbudowa infrastruktury gazowej przyczyni

⁴⁸ Projekty te do końca okresu sprawozdawczego nie miały jeszcze zatwierdzonych wniosków o płatność końcową.

się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego w Polsce oraz umożliwi zwiększanie wykorzystania gazu ziemnego oraz pozwoli na dywersyfikację źródeł dostaw surowca.

Budowa terminalu LNG w Świnoujściu, jedyne w tej części Europy, wspólnie z inwestycjami realizowanymi przez spółkę Gaz System S.A., dotyczącymi rozbudowy systemu przesyłowego gazu ziemnego, wpisuje się w unijne plany dotyczące budowy korytarza Północ-Południe w Europie Środkowo-Wschodniej. Korytarz ten zakłada - poprzez wykorzystanie wewnętrznych systemów gazociągów Polski, Republiki Czeskiej, Słowacji i Węgier oraz interkonektorów - połączenie terminalu LNG w Świnoujściu z terminalem LNG Adria w Chorwacji.

Rozbudowa sieci przesyłowej gazu, szczególnie na obszarach ograniczonej przepustowości przyczyni się do zapewnienia dostaw do konsumentów i umożliwi stabilne przesyłanie surowca. Dzięki zwiększonym pojemnościom magazynowania gazu ziemnego możliwe stanie się zapewnienie większych strategicznych rezerw gazu ziemnego na wypadek przerwania dostaw, co jest niezwykle istotne w przypadku Polski, która uzależniona jest w dużym stopniu od importu tego surowca oraz równoważenia sezonowej nierównomierności poboru gazu przez odbiorców czy też krótkookresowych lokalnych wahań zużycia gazu. Rozbudowa oraz budowa infrastruktury gazowej (gazociągi dystrybucyjne, przesyłowe oraz podziemne magazyny gazu) przyczyni się do zwiększenia przepustowości oraz pozwoli na wyeliminowanie powstawania tzw. „wąskich gardeł”, a także zwiększy możliwość swobodnego dostępu do infrastruktury stronom trzecim zwiększając tym samym otwartość i konkurencyjność rynku gazu.

SEKTOR ELEKTROENERGETYCZNY

Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego w Polsce oraz umożliwią tworzenie wspólnego europejskiego rynku energii elektrycznej poprzez połączenie rynków energii krajów bałtyckich (tj. Litwy, Łotwy i Estonii) z rynkiem zachodniej Europy. Zrealizowane inwestycje przyczynią się do zlikwidowania barier funkcjonowania Europejskiego Systemu Przesyłowego oraz europejskiego rynku energii. Realizacja inwestycji przyczyni się do wzmocnienia poziomu bezpieczeństwa operacyjnego sieci elektroenergetycznych. Efektem realizacji inwestycji dla Polski będzie rozbudowa znaczącej części Krajowego Systemu Przesyłowego w północno-wschodniej części kraju w okresie do końca 2015 r.

Realizując projekty, które przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw paliw i energii elektrycznej na rynek wewnętrzny, Polska umacnia bezpieczeństwo całej wspólnoty i wypełnia przyjęte na siebie zobowiązania związane z tworzeniem jednolitego, konkurencyjnego rynku paliw i energii Unii.

SEKTOR ENERGETYKI ODNAWIALNEJ

Wdrażanie inwestycji w ramach priorytetu X w obszarze odnawialnych źródeł energii wpływa na sektor energetyki odnawialnej poprzez wparcie producentów technologii OZE, w tym również w sposób pośredni do wypełnienia zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH X PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: ROZBUDOWA PMG HUSÓW

DZIAŁANIE: 10.1 ROZWÓJ SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH ENERGII ELEKTRYCZNEJ, GAZU ZIEMNEGO I ROPY NAFTOWEJ ORAZ BUDOWA I PRZEBUDOWA MAGAZYNÓW GAZU ZIEMNEGO

BENEFICJENT: PGNiG S.A.

WOJEWÓDZTWO: PODKARPACKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 18,3 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 8,4 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 2015 R.

ZDJĘCIE 29 WIDOK NA INSTALACJĘ PODZIEMNEGO MAGAZYNU GAZU HUSÓW

REALIZACJA PROJEKTU służy wypełnieniu braków w infrastrukturze poprzez uzyskanie rezultatu w postaci dodatkowej pojemności czynnej magazynu w ilości 100 mln m³ gazu (tj. zwiększenie pojemności czynnej PMG z 400 mln m³ do 500 mln m³ gazu). Rezultat ten umożliwi pokrywanie okresowo wzrastającego zapotrzebowania na gaz.

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA IX I X PRIORYTETU POIŚ

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA LINII EŁK BIS - ŁOMŻA WRAZ Z BUDOWĄ STACJI ŁOMŻA I STACJI EŁK BIS (ETAP I I II) - CZĘŚĆ PROJEKTU POŁĄCZENIE ELEKTROENERGETYCZNE POLSKA-LITWA

DZIAŁANIE: 10.1 ROZWÓJ SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH ENERGII ELEKTRYCZNEJ, GAZU ZIEMNEGO I ROPY NAFTOWEJ ORAZ BUDOWA I PRZEBUDOWA MAGAZYNÓW GAZU ZIEMNEGO

BENEFICJENT: POLSKIE SIECI ELEKTROENERGETYCZNE S.A.

WOJEWÓDZTWO: WARMIŃSKO – MAZURSKIE, PODLASKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 116,7 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 52,7 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 2015 R.

ZDJĘCIE 30 STACJA TRANSFORMATOROWA ŁOMŻA

CELE PROJEKTU Budowa linii Ełk Bis – Łomża wraz z budową stacji Łomża i stacji Ełk Bis (etap I i II) to element, który współtworzy osiągnięcie w projekcie Połączenie elektroenergetyczne Polska Litwa, wskaźnika rezultatu określonego w działaniu 10.1 jako dodatkowa moc przesyłowa energii elektrycznej służąca podwyższeniu zdolności przesyłowych na połączeniach trans granicznych.

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA ROK 2014 Z WDRAŻANIA IX I X PRIORYTETU POIŚ

3.10.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

POZIOM WYDATKOWANIA W SEKTORZE PONIŻEJ ŚREDNIEJ POIiŚ

Na koniec okresu sprawozdawczego wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów o dofinansowanie wykorzystuje całą dostępną alokację. Pomimo zakontraktowania całej alokacji poziom wydatkowania środków w sektorze energetyki plasuje się nieznacznie poniżej średniej dla POIiŚ. Chociaż podkreślić należy, że w okresie sprawozdawczym nastąpiło przyspieszenie tempa wydatkowania środków w sektorze energetyki i obecnie poziom ten oscyluje wokół średniej dla POIiŚ. Poziom wydatkowania w sektorze energetyki na koniec okresu sprawozdawczego wyniósł łącznie 75% dostępnej alokacji, w tym dla priorytetu IX – 80% a dla priorytetu X – 70%. Zasadniczy wpływ na poziom wydatkowania w sektorze ma działanie 10.1 *Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego*, na które alokowano około połowy środków dostępnych w ramach sektora energetyki.

Na koniec okresu sprawozdawczego wydatkowanie w działaniu 10.1 wyniosło 71%, co związane jest m.in. z tym, że w ramach tego działania wdrażane są projekty, dla których umowy o dofinansowanie zawierane są z klauzulą warunkową (tj. projekty nie posiadają jeszcze pozwoleń na budowę, a jedynie decyzje środowiskowe) oraz część projektów realizowana jest w trybie „zaprojektuj-wybuduj”. Ponadto sukcesywnie rozstrzygane przetargi na dostawy i / lub roboty budowlane związane z projektem często generują oszczędności. Jednocześnie należy mieć na uwadze sposób rozliczania się beneficjentów z wykonawcami po osiągnięciu konkretnych etapów realizacji inwestycji, co może się wiązać np. z usuwaniem usterek i wydłużać procedurę rozliczania.

Wydatkowanie w pozostałych działaniach priorytetu X jest niezadowalające. W działaniu 10.2 *Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci gazu ziemnego*, pomimo podpisania już wszystkich umów o dofinansowanie, wydatkowanie osiągnęło 56%. Natomiast w działaniu 10.3 *Rozwój przemysłu dla OZE* wydatkowano 53% środków. Przyczyną powyższego było głównie późne przyjęcie programu pomocy publicznej, co z kolei wpłynęło na opóźnienie procesu naboru wniosków w działaniu, a następnie podpisywania umów o dofinansowanie i w konsekwencji opóźnia proces wydatkowania środków. Powyższa sytuacja związana jest również z konieczności przestrzegania zasad pomocy publicznej przez beneficjentów działania, a w szczególności efektu zachęty. Zgodnie z zasadą konieczności spełnienia efektu zachęty perspektywa pozyskania środków unijnych stanowiła zachętę do podejmowania decyzji o inwestycji, która w przeciwnym razie nie zostałaby zrealizowana. Zatem pomoc mogła być udzielona wyłącznie wtedy, gdy beneficjent przed rozpoczęciem prac nad realizacją projektu złożył wniosek o przyznanie pomocy, a za rozpoczęcie prac przyjęto podjęcie prac budowlanych lub pierwszego zobowiązania firmy do zamówienia urządzeń, z wyłączeniem wstępnych studiów wykonalności.

Dodatkowo podkreślić należy, że w przypadku sektora energetyki w ramach POIiŚ stosunkowo niski poziom wydatkowania środków w części UE związany jest m.in. z niską intensywnością pomocy UE, co powoduje, że beneficjent musi zaangażować dużo większe środki w porównaniu z beneficjentami z innych sektorów.

REALIZACJA PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Brak systemowych rozwiązań prawnych tworzących stabilne i odpowiednie warunki dla realizacji inwestycji liniowych celu publicznego skutkuje koniecznością prowadzenia tychże inwestycji na zasadach ogólnych. Powyższe wpływa na wydłużenie okresu realizacji inwestycji związanych z budową sieci elektroenergetycznych i obiektów stacyjnych, w szczególności na etapie prac planistycznych i projektowych. Zasadnicze trudności występują ponadto w procesie pozyskiwania praw do nieruchomości oraz uzyskiwania stosownych decyzji administracyjnych. Należy zwrócić uwagę, iż prace nad projektem ustawy o korytarzach przesyłowych rozpoczęły się w 2009 r. w Ministerstwie Gospodarki, a następnie 11 lutego 2014 r. zostały przeniesione do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. W 2014 r. miały miejsce konsultacje wewnątrzresortowe projektu ustawy. Zgodnie z założeniami przyjęcie ustawy zaplanowane jest na II kwartał 2015 r.

Taka sytuacja utrudnia realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na budowie Połączenia elektroenergetycznego Polska – Litwa, składającego się z 18 zadań inwestycyjnych

podzielonych na dwa zasadnicze etapy. Etap pierwszy, obejmujący 11 zadań inwestycyjnych, realizowany jest w perspektywie finansowej 2007-2013. W ramach niego zawarto umowy o dofinansowanie:

- Budowa stacji 400/220/110 kV Ołtarzew - część Projektu Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa;
- Budowa linii Ostrołęka - Narew wraz z rozbudową stacji Ostrołęka i stacji Narew - część Projektu Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa;
- Budowa linii Miłosna - Siedlce Ujrzanów wraz z budową stacji Siedlce Ujrzanów - część Projektu Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa;
- Budowa linii Ełk Bis - Łomża wraz z budową stacji Łomża i stacji Ełk Bis (etap I i II) - część Projektu Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa;
- Budowa linii Ełk Bis - Granica RP - część Projektu Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa;
- Budowa stacji Stanisławów - część Projektu Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa.

Etap ten zostanie zakończony do końca 2015 r.

Wykonanie pierwszego etapu stworzy możliwość uruchomienia połączenia transgranicznego, którego realizacja będzie kontynuowana w drugim etapie, po 2015 r. (pełne zdolności w zakresie eksportu energii elektrycznej na Litwę będą dostępne dopiero po ukończeniu dalszych prac planowanych po 2015 r.).

PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE

W odniesieniu do niesatysfakcjonującego poziomu wydatkowania oraz realizacji projektów indywidualnych, w bieżącym okresie sprawozdawczym, podjęte zostały następujące środki zaradcze:

- działania monitorujące IP/IW:
 - ❖ na początku 2014 roku został opracowany roczny plan działań, mający na celu osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu kontraktacji oraz realizacji prognozy płatności w 2014 r. w sektorze energetyki w ramach POLiŚ. Co kwartał IZ POLiŚ weryfikowała wykonanie planu przez IP;
 - ❖ IZ zobowiązała IP do przedkładania miesięcznych informacji na temat stanu zaawansowania realizacji wskazanych poniżej projektów indywidualnych:
 - budowy terminala LNG w Świnoujściu;
 - budowy podziemnego magazynu gazu Wierzchowice;
 - modernizacji systemu przesyłowego na Dolnym Śląsku;
 - ❖ IZ i IP wspólnie prowadziły działania w zakresie monitorowania realizacji prognozy płatności, które doprowadziły do realizacji w 100% celu certyfikacji założonego dla sektora energetyki POLiŚ w 2014 roku.
- monitorowanie projektów indywidualnych z działania 10.1:
 - ❖ na wypadek uwolnienia środków przygotowywane były projekty rezerwowe;
 - ❖ przekazano do oceny KE wnioski o potwierdzenie wkładu dla projektu dotyczącego Modernizacji systemu przesyłowego na Dolnym Śląsku⁴⁹;
 - ❖ przekazano do oceny KE wnioski o potwierdzenie wkładu dla projektu dotyczącego budowy połączenia elektroenergetycznego Polska-Litwa, budowa linii Ełk- Granica RP⁵⁰;
 - ❖ na bieżąco monitorowano postęp prac poprzez m.in. zidentyfikowanie zadań inwestycyjnych obarczonych największym ryzykiem tj. budowy linii 400 kV Ełk Bis - Granica RP. Przedmiotowe zadanie znajduje się obecnie w końcowej fazie pozyskiwania

⁴⁹ 4 września 2014 r.

⁵⁰ 28 lutego 2014 r. do KE przekazano ostatni z wniosków o potwierdzenie wkładu finansowego dla dużego projektu pn. Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa.

decyzji administracyjnych jednakże w dalszym ciągu wymaga szczególnego monitorowania;

- ❖ począwszy od września miesięcznym monitoringiem zostały objęte projekty, w których certyfikacja wydatków wynosi mniej niż 75% przyznanego dofinansowania. Na podstawie przekazywanych danych organizowane są spotkania z beneficjentami projektów, których realizacja jest mało satysfakcjonująca.
- monitorowanie projektów konkursowych z działania 10.2:
 - ❖ począwszy od września miesięcznym monitoringiem zostały objęte projekty, w których certyfikacja wydatków wynosi mniej niż 75% przyznanego dofinansowania. Na podstawie przekazywanych danych organizowane są spotkania z beneficjentami projektów, których realizacja jest mało satysfakcjonująca.

WNIOSKI DLA DALSZEJ REALIZACJI PRIORYTETU

Pomimo występowania wyżej opisanych problemów we wdrażaniu priorytetu X POLiŚ, w 2014 roku nastąpiło przyspieszenie w certyfikacji środków, co wskazuje na poprawę w realizacji priorytetu. Niemniej jednak konieczne jest dalsze podejmowanie przez instytucje zaangażowane we wdrażanie priorytetu X POLiŚ działań mających na celu przyspieszenie certyfikacji środków.

REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

- dalsze monitorowanie realizacji projektów indywidualnych w celu szybkiego identyfikowania ewentualnych zagrożeń i ich szybkiego eliminowania,
- zrealizowanie prognozy płatności w 100%,
- intensyfikowanie współpracy instytucji wdrażających z beneficjentami w celu przyspieszenia procesu rozliczania wniosków o płatność.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.11. PRIORYTET XI KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

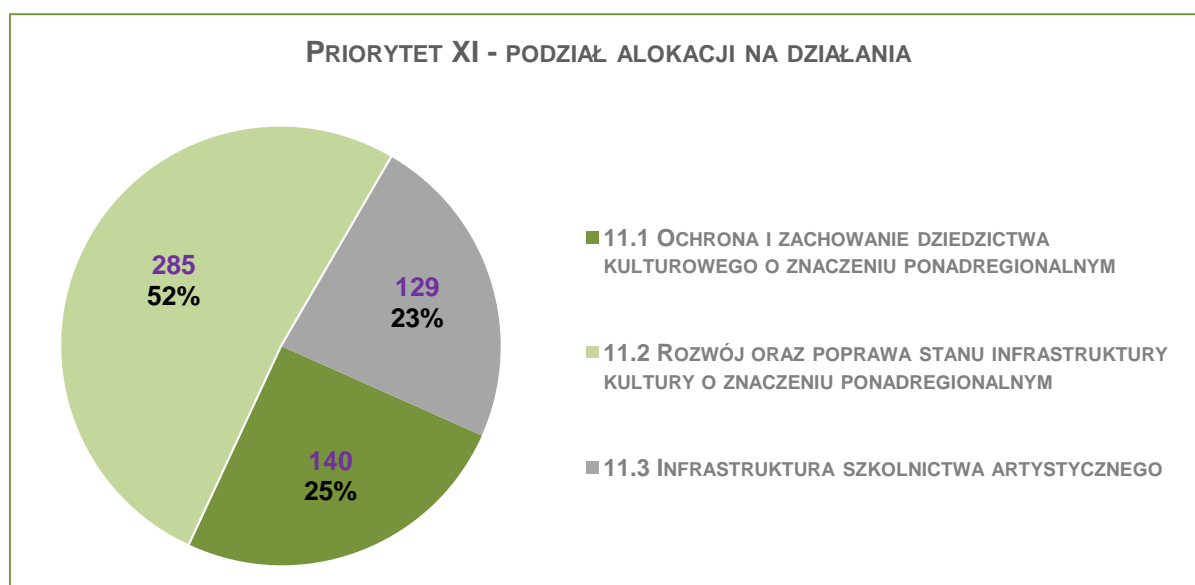
3.11.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.11.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach XI priorytetu, wysokość środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi **553,6 mln euro**, co stanowi **9%** alokacji środków z EFRR w ramach Programu i **2%** całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu XI na działania.

WYKRES 41. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU XI NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ

WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami **79 umów o dofinansowanie**. W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **99,61% alokacji** przypadającej dla XI priorytetu. Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 956,7 mln euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 794,3 mln euro, natomiast **dofinansowanie UE opiewa na 551,4 mln euro**. W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego poziom kontraktacji nie uległ zasadniczym zmianom. Wśród podpisanych w priorytecie 79 umów znajduje się jedna umowa podpisana w 2014 r. – jest to umowa dla projektu *Rewitalizacja i digitalizacja jedynej w Polsce barokowej rezydencji królewskiej w Wilanowie*. W 2014 r. jedna z podpisanych wcześniej umów została rozwiązana – była to umowa dla projektu *Przebudowa i rozbudowa budynku Zespołu Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Łodzi*.

W RAMACH PRIORYTETU XI PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM, JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 24. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
11.1	14	124	77	1	4	3
11.2	11	400	212	3	164	125
11.3	7	60	41	0	0	0
Razem	32	584	330	4	168	128

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisane zostały 33 umowy, w tym dla wszystkich projektów z listy podstawowej oraz jednego projektu rezerwowego⁵¹, o łącznej wartości wydatków kwalifikowalnych 475 mln euro oraz o wartości dofinansowania UE 333 mln euro. **W ramach Priorytetu XI podpisano już umowy o dofinansowanie dla wszystkich planowanych projektów indywidualnych.**

KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu XI przeprowadzono 5 konkursów. Pierwszy z nich odbył się w 2008 r., a ostatni został ogłoszony i zakończony w 2012 r. Nie planuje się już kolejnych naborów projektów w trybie konkursowym dla priorytetu XI.

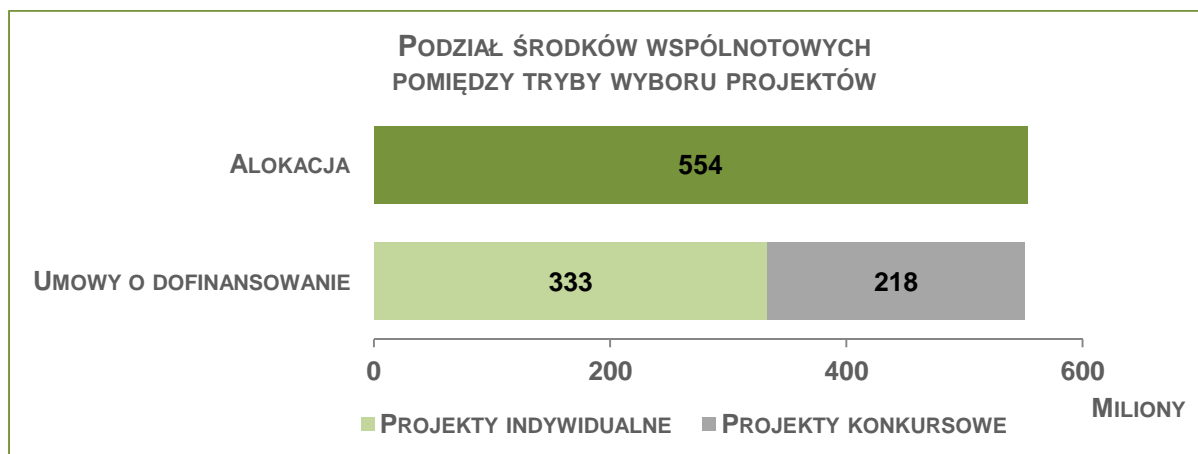
Z beneficjentami projektów konkursowych podpisano 46 umów o dofinansowanie o wartości kosztów kwalifikowalnych 319,3 mln euro, w tym wartość dofinansowania UE wyniosła 218,3 mln euro. Podpisywanie kolejnych umów z projektami wyłoniętymi w konkursach nie jest planowane.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

⁵¹ Umowa o dofinansowanie dla projektu rezerwowego została zawarta w związku z uzyskaniem przez projekt pozytywnej oceny w zakresie spełnienia kryteriów wyboru projektów zatwierdzonych przez KM POIiŚ oraz wygenerowaniem wolnych środków.

W ramach kolejnej aktualizacji, która zakończyła się w lutym 2015 r., projekt został przeniesiony na listę podstawową.

WYKRES 42. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wg stanu na koniec 2014 r. wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 797,4 mln euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 665,8 mln euro, z czego część unijna to ponad **460,2 mln euro**. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków. W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego odnotowano wzrost wydatków w części unijnej o ponad 107 mln euro. Pozwoliło to osiągnąć na koniec okresu sprawozdawczego wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu na poziomie **83%**, w porównaniu z 64% wg stanu na koniec 2013 r.

Analizując poziom wydatkowania w odniesieniu do alokacji, należy podkreślić, że najbardziej zaawansowanymi działaniami są 11.2 i 11.3, gdzie wykorzystanie alokacji wyniosło odpowiednio 85,5% oraz 85,8%. Natomiast najmniej zaawansowanym działaniem jest działanie 11.1, gdzie poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność wyniósł 76%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

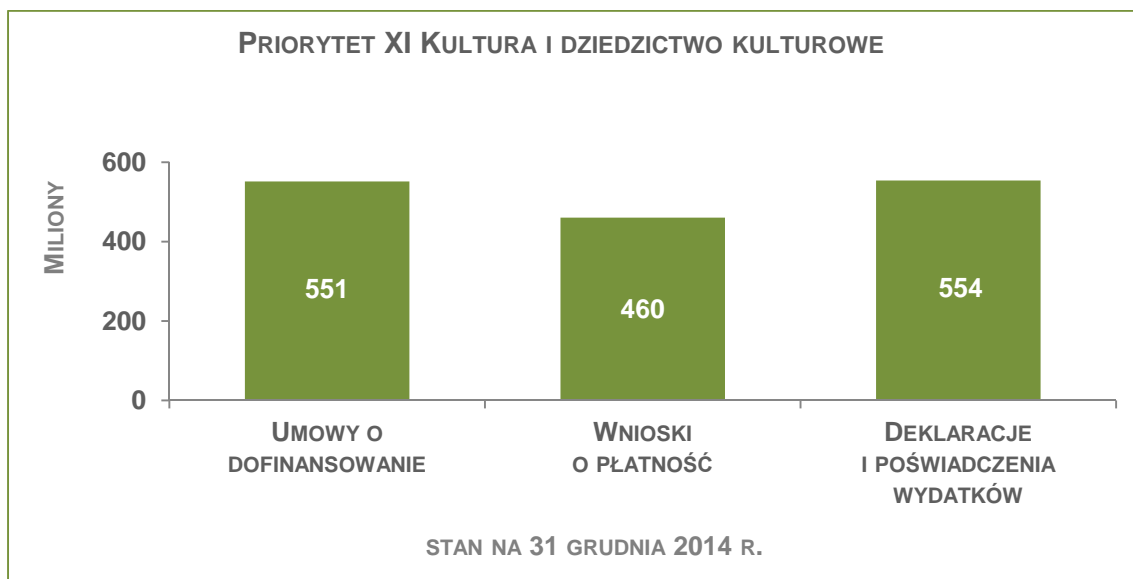
Od początku realizacji Programu w ramach XI osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 660,32 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła **553,56 mln euro**, co stanowi **100% alokacji dla priorytetu**. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała **535,4 mln euro**, co stanowi **ponad 96,7% całej dostępnej dla Priorytetu alokacji**.

W okresie sprawozdawczym zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 158,6 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 127,1 mln euro, a KE zrefundowała 142,3 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 43. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Priorytet XI jest jednym z najbardziej zaawansowanych w ramach całego Programu pod względem realizacji zobowiązań UE. Niemal **100% poziom kontraktacji** w Priorytecie został osiągnięty już na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego. W roku 2014 osiągnięty został istotny postęp w zakresie wydatkowania środków – w porównaniu ze stanem na koniec 2014 r. poziom wydatkowania wzrósł o prawie 20 punktów procentowych. W zakresie wydatkowania środków w części unijnej należy podkreślić, że najwyższy poziom wykazują działania 11.2 oraz 11.3 – odpowiednio 243,5 mln euro oraz 110,6 mln euro, co w obu przypadkach oznacza wydatkowanie ponad 85% dostępnej alokacji.

Równocześnie, w analizowanym okresie poziom wydatków w części UE certyfikowanych do KE wzrósł o 23 punkty procentowe i osiągnął na koniec 2014 r. 100%. Należy podkreślić, że Priorytet XI jako pierwszy w całym Programie i jedyny w omawianym okresie sprawozdawczym osiągnął 100% poziom certyfikacji wydatków do KE. W analogicznym okresie średni poziom wydatków w części UE certyfikowanych do KE dla całego Programu wyniósł 79% w stosunku do dostępnej alokacji. Również w zakresie wartości środków zrefundowanych przez KE Priorytet XI osiągnął najwyższy wskaźnik – ponad 96,7% wobec średniego poziomu dla całego Programu wynoszącego 72%.

Analizując powyższe dane należy mieć na uwadze, że w sektorze kultury kwota poświadczeń i deklaracji wydatków złożonych do KE jest wyższa niż kwota wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, co wynika z zasad wnioskowania do KE (przeliczenie kwoty wydatków kwalifikowanych przez procent dofinansowania osi priorytetowej wynikający z zapisów Programu niezależnie od dofinansowania przyznanego dla projektu).

Osiągnięte wysokie wartości wskaźników finansowych wskazują, że proces wdrażania projektów finansowanych w ramach POIiŚ w sektorze kultury jest bardzo zaawansowany, a kolejne jego etapy realizowane są płynnie. Efektywnie przebiega również proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE, co dodatkowo świadczy o wysokiej jakości przygotowywanych dokumentów poświadczających wydatkowanie środków w projektach. Wobec osiągniętego poziomu wdrażania należy podkreślić, że dalsze prace w zakresie wdrażania środków POIiŚ w priorytecie XI będą skoncentrowane na rozliczeniu i zamknięciu przyznanej pomocy oraz zapewnieniu trwałości jej efektów.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 w ramach priorytetu XI złożono do KE **5 wniosków o potwierdzenie wkładu finansowego dla dużych projektów**. KE

wydała decyzje o dofinansowaniu dla wszystkich tych projektów. Projekty duże, o łącznej wartości 381,5 mln euro, w tym wartości dofinansowania UE wynoszącej prawie **211 mln euro**, wybierane były w trybie indywidualnym. Wszystkie te projekty realizowane są w ramach działania 11.2 - *Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym*.

3.11.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

We wdrażanie projektów POLiŚ w sektorze kultury zaangażowani są beneficjenci zróżnicowani pod względem formy prawnej i spectrum działalności. Są to przede wszystkim rozmaite instytucje kultury oraz inne jednostki prowadzące działalność w obszarze zachowania dziedzictwa kulturowego, infrastruktury kulturalnej oraz szkolnictwa artystycznego.

Najliczniejszą grupę beneficjentów POLiŚ w sektorze kultury stanowią jednostki samorządu terytorialnego. Projekty wdrażane przez jednostki samorządu terytorialnego w Priorytecie XI stanowią 47% wszystkich projektów (37 spośród wszystkich 79 projektów) i wykorzystują ponad 61% zakontraktowanej w priorytecie alokacji UE, tj. 336,6 mln euro. W tej grupie beneficjentów znalazły się zarówno miasta i gminy, jak i instytucje kultury o statusie samorządowych jednostek organizacyjnych różnego szczebla. Biorąc pod uwagę zakres wsparcia udzielonego jednostkom samorządu terytorialnego, najwięcej projektów realizowanych jest w obszarze rozwoju oraz poprawy stanu infrastruktury kultury (działanie 11.2).

Kolejną grupę beneficjentów POLiŚ w Priorytecie XI stanowią uczelnie oraz jednostki naukowe. Dofinansowanie UE udzielone dla projektów realizowanych przez tych beneficjentów (20 spośród 79 projektów) stanowi 97 mln euro, tj. 17,4% całości udzielonego wsparcia w ramach Priorytetu XI.

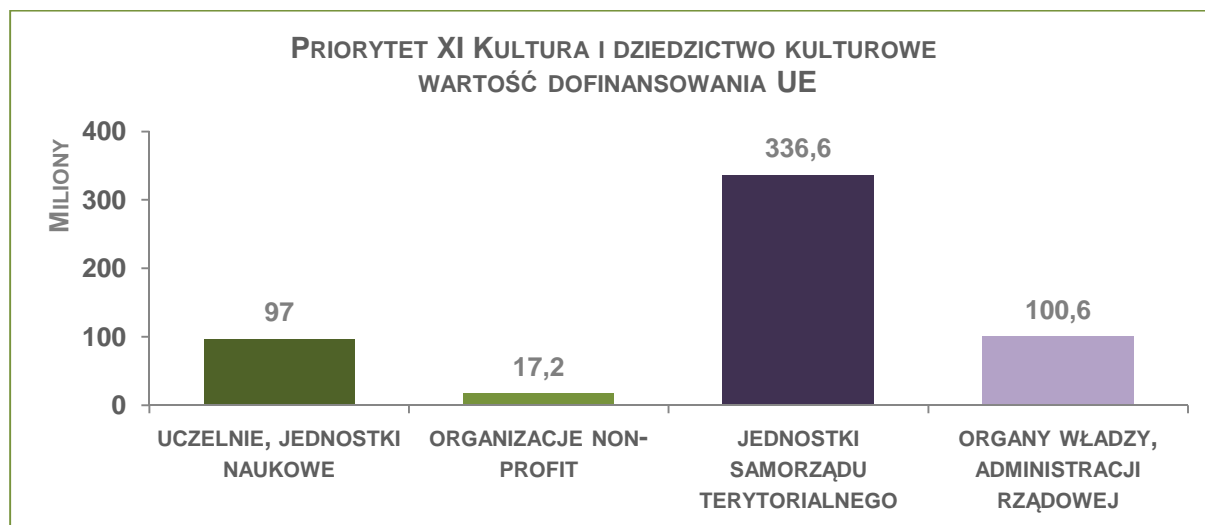
Więcej – prawie 18% udzielonego wsparcia wykorzystują beneficjenci o statusie organów władzy oraz administracji rządowej, którzy realizują łącznie 19 projektów o wartości dofinansowania UE 100,6 mln euro.

Najmniej, bo tylko 3 projekty dofinansowane ze środków UE kwotą 17 mln euro (3% zakontraktowanego wsparcia dla priorytetu), wdrażane są przez organizacje non-profit – w przypadku sektora kultury należących do kategorii kościołów i związki wyznaniowe. Projekty te dotyczą ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

W sektorze kultury występują przypadki, w których beneficjenci realizowali więcej niż jeden projekt dofinansowany w ramach priorytetu XI. Instytucjonalnie zatem w priorytecie występuje 71 beneficjentów, a w 9 przypadkach ta sama instytucja występuje jako beneficjent dwóch projektów. Są to: Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Miasto Stołeczne Warszawa, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie Gmina Wrocław, Gmina Lublin, Gmina Miasto Radom, Teatr Wielki – Opera Narodowa, Zespół Szkół Muzycznych im. I. Paderewskiego w Białymstoku, Zespół Szkół Plastycznych im. Jacka Malczewskiego w Częstochowie.

Poniższy wykres przedstawia podział projektów realizowanych w sektorze kultury POLiŚ według formy prawnej beneficjentów.

WYKRES 44. PODZIAŁ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W PRIORYTECIE XI WEDŁUG FORMY PRAWNEJ
BENEFICJENTÓW – WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POLiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

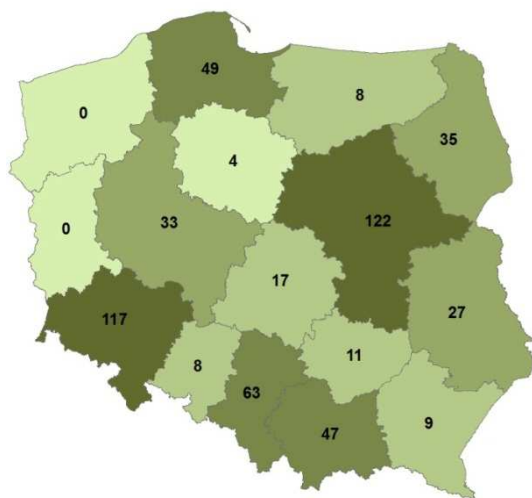
PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Projekty wybrane do realizacji w ramach priorytetu XI są zlokalizowane w 14 województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, śląskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim. W województwie lubuskim i zachodniopomorskim nie jest realizowany żaden projekt dofinansowany środkami POLiŚ w ramach priorytetu XI. Brak alokowania środków UE z priorytetu XI na terenie tych województw wynika z niewielkiej liczby złożonych wniosków o dofinansowanie, odznaczających się zarazem niską jakością dokumentacji.

Liderem w zakresie wartości podpisanych umów o dofinansowanie jest województwo mazowieckie, w którym realizowane są projekty o łącznym dofinansowaniu z UE wynoszącym 122 mln euro, co stanowi 22% wartości dofinansowania UE wszystkich umów podpisanych w ramach priorytetu. Wysoki poziom zakontraktowanego wsparcia, wykazuje także województwo dolnośląskie, tj. 21% całości zakontraktowanego w priorytecie dofinansowania UE (umowy o dofinansowanie o wartości 117 mln euro). Na tle całego kraju wyróżnia się także województwo śląskie, gdzie wartość zakontraktowanego wsparcia wynosi 63 mln euro, co stanowi z kolei ponad 11% całości zakontraktowanej w priorytecie alokacji.

Analogicznie, jeśli chodzi o kwotę wydatków w części unijnej wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność w XI Priorytecie, województwami gdzie wartości te były najwyższe są województwa dolnośląskie – 96 mln euro (82% kwoty zakontraktowanej w województwie), mazowieckie – 95 mln euro (78% alokacji zakontraktowanej w województwie) oraz śląskie – 58 mln euro (92% zakontraktowanej alokacji w województwie). Województwami o najwyższym stopniu rozliczenia przyznanego grantu, tj. relacji wydatków w części unijnej wykazanych we wnioskach o płatność do wartości podpisanych umów, są województwa świętokrzyskie (100%) oraz łódzkie (98,3%) i podlaskie (96,4%). Należy podkreślić, że za wyjątkiem województwa wielkopolskiego, gdzie beneficjenci rozliczyli 56% zakontraktowanego wsparcia oraz województwa mazowieckiego, gdzie rozliczono 78% przyznanej dotacji UE, we wszystkich pozostałych województwach korzystających ze wsparcia z priorytetu XI poziom wydatków wykazanych we wnioskach o płatność przekroczył już 80%, a w siedmiu przypadkach przekroczył 90%. Powyższe dane wskazują, że realizacja projektów w priorytecie XI przebiega sprawnie, zarówno na etapie kontraktowania, jak i rozliczania inwestycji. Wynika to m.in. z dobrego przygotowania samych projektów, skutecznej selekcji projektów, jak i odpowiedniego przygotowania beneficjentów do ich wdrożenia.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu XI Kultura i dziedzictwo kulturowe ze środków EFRR w układzie województw. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 15. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski stanowi główny cel priorytetu XI.

Cel ten realizowany jest poprzez trzy następujące cele szczegółowe:

- ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystania dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym;
- poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury;
- rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego.

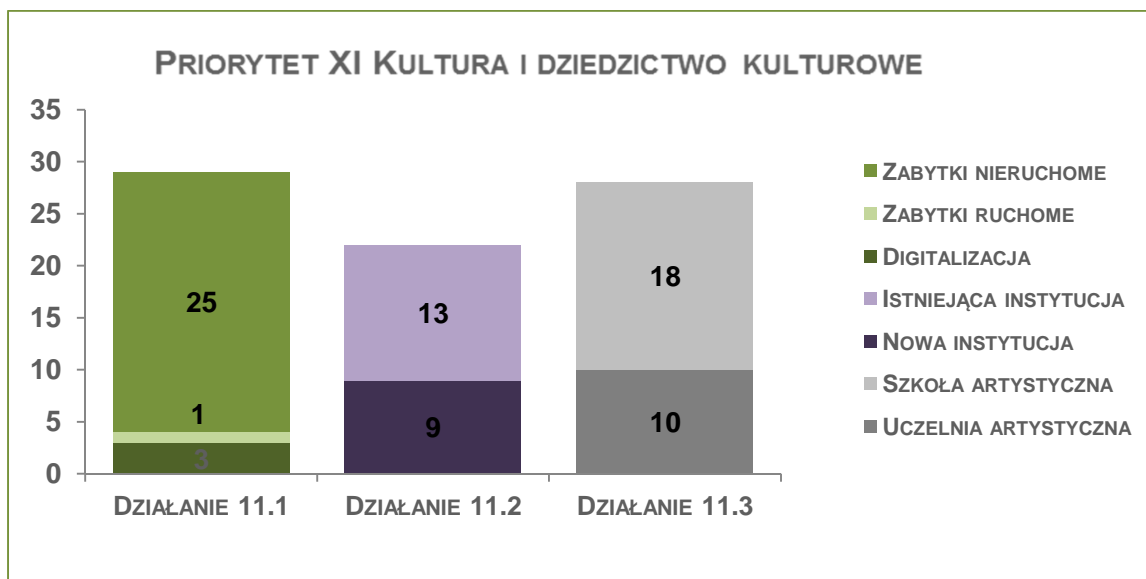
Każdemu z ww. celów szczegółowych odpowiada jedno z działań Priorytetu XI. Są to odpowiednio:

- działanie 11.1 *Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym;*
- działanie 11.2 *Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym;*
- działanie 11.3 *Infrastruktura szkolnictwa artystycznego.*

Całością działań związanych z realizacją projektów dofinansowanych środkami EFRR w ramach Priorytetu XI POIŚ ukierunkowany jest zgodnie z ww. celami zarówno na wsparcie infrastruktury, jak i rozwój i popularyzację szeroko rozumianej oferty kulturalnej. W zakresie inwestycji infrastrukturalnych należy podkreślić, że ich charakter jest zróżnicowany. Obejmują one zarówno ochronę, modernizację i rozbudowę istniejącej infrastruktury dziedzictwa kulturowego, ale też rozwój infrastruktury o charakterze edukacyjnym. Takie kompleksowe podejście do wsparcia potencjału kulturowego pozwoliło z jednej strony na doinwestowanie istniejących zasobów, ale też tworzenie i rozwój nowych ośrodków kultury.

Spośród projektów dofinansowanych w ramach XI priorytetu POIŚ 95% to inwestycje typowo infrastrukturalne, polegające na renowacji, rewitalizacji lub rewaloryzacji obiektów zabytkowych (25 projektów), budowie nowych obiektów infrastruktury kultury lub przebudowie istniejących (22 projekty) oraz budowie, rozbudowie, remontach i przebudowie szkół i uczelni artystycznych (28 projektów). Wsparcie uzyskały również projekty polegające wyłącznie na konserwacji i zabezpieczeniu przed kradzieżą zabytków ruchomych (1 projekt) oraz digitalizacji (3 projekty). Ponadto wymienione wyżej typy działań realizowane są również w ramach projektów infrastrukturalnych jako jeden z elementów projektu. 9 projektów dofinansowanych w ramach działania 11.2 to inwestycje, w wyniku których powstają nowe instytucje kultury. W ramach tych inwestycji, jako element projektu, dokonywany jest zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej.

WYKRES 45. PODZIAŁ PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU XI WEDŁUG TYPÓW INWESTYCJI – LICZBA PROJEKTÓW

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE IP POLIŚ (MKIDN) NA PODSTAWIE DANYCH Z KSI SIMIK 07-13

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach POLIŚ pozwoliła na poprawę funkcjonalności i stworzyła nowe możliwości rozwijania oferty kulturalnej. Poprawa funkcjonalności obiektów dotyczyła nie tylko poprawy jakości podstawowej infrastruktury, lecz także wzbogacenia możliwości realizacji przedsięwzięć kulturalnych. W inwestycjach realizowanych w ramach priorytetu XI zastosowano szereg innowacyjnych rozwiązań, polegających na zastosowaniu kompleksowych projektów architektonicznych i funkcjonalnych, zwiększających możliwości realizacji działań i podwyższających ich jakość. W projektach priorytetu XI często technologia nie sytuje się na pierwszym planie, lecz jest narzędziem dla realizacji innowacyjnej całościowej koncepcji relacji odbiorcy z ofertą kulturalną instytucji. Innowacyjność wprowadzanych rozwiązań polega także na zakupie lub opracowaniu własnych nowych technologii i rozwiązań w dziedzinach konserwacji, zabezpieczeń, rekonstrukcji, prezentacji, itp. Rozwiązania te są upowszechniane w gronie naukowców – specjalistów.

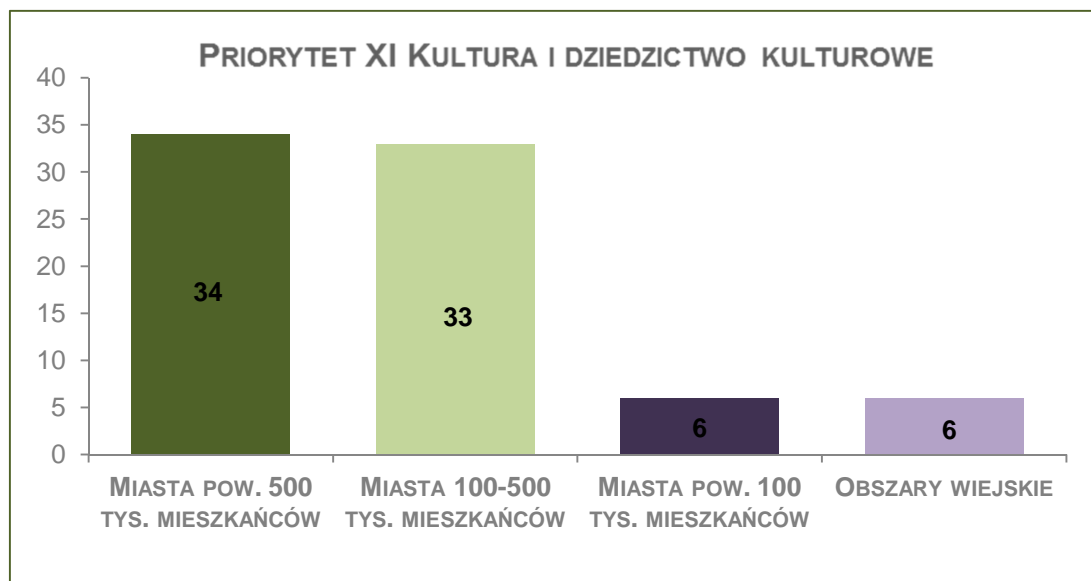
W przypadku większości obiektów objętych wsparciem w ramach priorytetu XI nastąpił zauważalny wzrost liczby użytkowników w porównaniu do stanu sprzed realizacji inwestycji. Wzrost uczestnictwa w kulturze stanowi częściowo efekt zwiększenia fizycznych możliwości obiektów. W szczególności zaś wiąże się on z poprawą jakości, udostępnianiem publiczności obiektów wcześniej nieudostępnianych, czy też rozszerzeniem oferty danej instytucji. Ponadto wzrost liczby użytkowników stanowi efekt zainteresowania nowością – przyciągającymi mieszkańców i turystów atrakcyjnymi obiektami w przestrzeni miejskiej. Niektóre ze wspartych instytucji stały się popularnymi miejscami spotkań i są nie tylko wykorzystywane ze względu na swoją właściwą ofertę, ale także zwiedzane jako atrakcyjne obiekty na mapie miasta, postrzegane jako otwarte na mieszkańców i turystów.

Zrealizowane projekty przyczyniły się do zwiększenia dostępu do edukacji artystycznej. Wpływ ten zaznacza się przede wszystkim poprzez podwyższenie jakości zasobów wykorzystywanych w procesie kształcenia oraz stworzenie nowych możliwości działania i wyrazu artystycznego.

W wyniku realizacji projektów priorytetu XI dokonał się znaczący postęp w zakresie zapewnienia dostępu dla osób niepełnosprawnych. We wszystkich nowych i przebudowanych obiektach zlikwidowano bariery utrudniające osobom niepełnosprawnym ruchowo korzystanie z infrastruktury kulturalnej.

Projekty wspierane w ramach Priorytetu XI przyczyniają się także do wzmacniania roli miast jako stymulatorów rozwoju regionalnego, którego jednym z aspektów jest budowanie potencjału kulturowego. Zdecydowana większość projektów w Priorytecie XI realizowana jest na obszarach miejskich, przy czym dominują tu miasta średnie i duże. Poniższy wykres przedstawia rozmieszczenie inwestycji w podziale miasto-wieś.

WYKRES 46. PODZIAŁ PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU XI WEDŁUG MIEJSCA
REALIZACJI PROJEKTU W UKŁADZIE MIASTO-WIEŚ – LICZBA PROJEKTÓW

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE IP POIiŚ (MKiDN) NA PODSTAWIE DANYCH Z KSI SIMIK 07-13

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

Do dnia 31 grudnia 2014 roku **do użytkowania oddano 64 inwestycje**, z czego 39 projektów zostało zakończonych również finansowo. Wartość dofinansowania z UE dla projektów, dla których zatwierdzono już **wnioski o płatność końcową** wynosi **252 mln euro**, co stanowi 54% całości alokacji dla Priorytetu.

Najwięcej wniosków o płatność końcową zatwierdzono do końca okresu sprawozdawczego w działaniu 11.3 – 15 wniosków o wartości dofinansowania UE 69 mln euro. W ramach działania 11.1 zatwierdzono 14 wniosków o wartości dofinansowania UE 52 mln euro. W ramach działania 11.2 zatwierdzono najmniej, bo 10 wniosków o płatność końcową, jednak opiewały one na największą wartość dofinansowania UE – 131 mln euro.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 25. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba odrestaurowanych i odremontowanych obiektów zabytkowych (szt.)	14	77	550%
Wzrost liczby nowych/wybudowanych, rozbudowanych i przebudowanych instytucji kultury (muzea, galerie, teatry i instytucje muzyczne) (szt.)	8	47	587%
Wzrost liczby nowych / wybudowanych placówek szkolnictwa artystycznego	9	37	411%
Liczba utworzonych miejsc pracy	280	798	285%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU XI

Wysoki stopień zaawansowania projektów wdrażanych w ramach priorytetu XI potwierdzają zarówno dane dot. wskaźników finansowych, jak i rzeczowych. Pełne zakontraktowanie i sprawny proces certyfikacji i wnioskowania o płatności do KE jest odzwierciedlony w osiągniętych wskaźnikach produktu i rezultatu. W obecnym, końcowym już okresie wdrażania inwestycje wspierane w ramach całego Programu sukcesywnie są rozliczane i oddawane do użytkowania. W istotny sposób wpływa to na poziom osiąganych wskaźników wykonania rzeczowego. W ostatnich latach wdrażania Programu obserwujemy w tym zakresie duże wzrosty wartości, niejednokrotnie skokowe związane z finalizacją prac nad poszczególnymi projektami lub ich etapami.

W Prioryecie XI wysokie wartości wskaźników wykonania rzeczowego wykazywane były już w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Rok 2014 to kolejny rok licznie oddanych do użytkowania projektów. Szerokiej publiczności udostępniono 21 inwestycji dofinansowanych ze środków POIiŚ, w tym m.in. *Budowa Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku, Budowa siedziby Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, Rewitalizacja Zespołu pałacowo - parkowego w Koszęcinie w ramach tworzenia Śląskiego Centrum Edukacji Regionalnej – II i III etap, Budowa nowego budynku oraz rozbudowa istniejącego budynku Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Rozbudowa Filharmonii Śląskiej w Katowicach.*

Na podstawie dotychczas podpisanych umów o dofinansowanie można stwierdzić, że wskaźnik *Liczba projektów* znacznie przekroczył zakładaną wartość (79 projektów realizowanych wobec zakładanych 31) i wykazuje realizację na poziomie prawie 255%. Tym samym, dzięki realizacji tych projektów osiągnięte zostaną (a nawet przekroczone) pozostałe wskaźniki produktu określone w Programie, tj. *Liczba odrestaurowanych i odremontowanych obiektów zabytkowych, Wzrost liczby nowych/wybudowanych, rozbudowanych i przebudowanych instytucji kultury (muzea, galerie, teatry i instytucje muzyczne),* czy też wskaźnika *Wzrost liczby nowych/zmodernizowanych placówek szkolnictwa artystycznego.* Z analizy tych wskaźników na podstawie umów o dofinansowanie (dane w tabeli powyżej), ale też rozliczonych wniosków o płatność końcową wynika, że na koniec okresu sprawozdawczego zakładane dla nich wartości docelowe zostały przekroczone. Zgodnie z rozliczonymi wnioskami o płatność ww. wskaźniki zostały zrealizowane na następujących poziomach: 257%, 425% oraz 200%.

Część wskaźników została przyporządkowana do wskaźników rezultatu, mimo że źródłem danych są dla nich statystyki publiczne (sporządzane przez Główny Urząd Statystyczny). W tym zakresie należy zwrócić uwagę na brak ryzyka co do niepoprawnego zaprogramowania wskaźników rezultatu, gdyż większość projektów wdrażanych w prioryecie XI ma bezpośrednie przełożenie na te wskaźniki, a beneficjenci corocznie przekazują do GUS informacje w zakresie ich realizacji.

W wyniku realizacji projektów wspieranych w ramach Priorytetu XI zrealizowane lub przekroczone zostały także zakładane wartości wskaźników rezultatu. Wskaźnik *Wzrost liczby osób odwiedzających*

muzea, dla którego zakładano realizację na poziomie 19 000 000 został już na koniec 2013 r. zrealizowany na poziomie 29 044 000 (153%). Analogicznie Wskaźnik *Wzrost liczby widzów i słuchaczy* planowany do realizacji na poziomie 10 000 000 został zrealizowany na koniec 2013 r. na poziomie 11 456 000 (114%). Dla dwóch ww. wskaźników na dzień sporządzania niniejszego sprawozdania dane za rok 2014 nie zostały jeszcze opublikowane, ale wykazane wartości za rok poprzedni (tj. 2013) już świadczą o realizacji zakładanych wartości na poziomie przekraczającym planowane wartości docelowe.

W zakresie *Liczby uczniów szkół artystycznych* oraz *Liczby studentów w publicznych uczelniach artystycznych* planowano docelowo osiągnięcie wartości 76 343 oraz 14 484. Wg stanu na koniec 2014 r. ww. wskaźniki zrealizowane zostały na poziomie 87 286 (114%) oraz 15 908 (110%).

Szacowana realizacja wskaźnika rezultatu dotyczącego *Liczby utworzonych miejsc pracy* (798) przekracza wartość docelową niemal 3-krotnie (280). Na podstawie rozliczonych wniosków o płatność końcową oraz raportów z osiągniętych efektów można stwierdzić, że wskaźnik ten został już osiągnięty w wysokości 618, co oznacza realizację na poziomie 221% wartości docelowej.

Oprócz wskaźników założonych na poziomie Programu monitorowane są dodatkowe wskaźniki, które zostały określone w *Szczegółowym opisie priorytetów dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* oraz *Katalogu wskaźników obowiązkowych*. Dla tych wskaźników nie określono ich docelowych wartości. Wśród tych wskaźników za najważniejsze można uznać wskaźniki produktu takie jak: *Liczba obiektów/zbiorów poddanych konserwacji*, *Liczba instytucji, których zbiory zostały zdigitalizowane*/*Liczba wirtualnych muzeów, galerii, filmotek, fonotek, cyfrowych bibliotek*, *Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego zapewniających dostęp dla osób niepełnosprawnych*, oraz wskaźniki rezultatu, takie jak: *Liczba zabezpieczonych obiektów/zbiorów*, *Liczba uczniów szkoły artystycznej korzystająca ze wsparcia infrastruktury*, *Liczba studentów w publicznej uczelni artystycznej korzystająca ze wsparcia infrastruktury*.

Osiągnięcie wyższych wartości wskaźników w stosunku do pierwotnie szacowanych ich wartości docelowych było możliwe w związku z uzyskaniem na realizację priorytetu XI POIiŚ dodatkowych środków z krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego. Dzięki efektywnemu zarządzaniu alokacją oraz stałemu monitorowaniu realizacji projektów możliwe było zmaksymalizowanie w ramach dostępnych środków oczekiwanych efektów, o czym świadczą wyżej zaprezentowane wartości wskaźników produktu i rezultatu.

WPŁYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU XI NA ROZWÓJ SEKTORA KULTURY

Poniższa informacja została opracowana na podstawie raportu z badania ewaluacyjnego pn. *Ocena osiągnięć wdrażania projektów w ramach XI priorytetu POIiŚ oraz ich wpływ na osiąganie celów szczegółowych priorytetu* zrealizowanego dla IP w sektorze kultury w 2013 roku. Jednocześnie w związku z planowaną przez IP realizacją w 2015 r. badania ewaluacyjnego pn. *Podsumowanie efektów wdrażania projektów w ramach XI Priorytetu POIiŚ 2017-2013 i ich wpływ na atrakcyjność kraju* szczegółowa jakościowa analiza ostatecznych efektów realizacji projektów priorytetu XI POIiŚ zostanie uwzględniona w Sprawozdaniu końcowym.

Projekty zrealizowane w ramach priorytetu XI pozwoliły przede wszystkim na nadrobienie zapóźnień cywilizacyjnych w sektorze kultury. Dofinansowanym instytucjom udało się w znacznym stopniu usunąć problemy, będące skutkiem wieloletniego niedoinwestowania, a w rezultacie zniwelować problemy w prowadzeniu działalności. Realizacja projektów zapewniła instytucjom kultury i instytucjom edukacyjnym odpowiednią bazę lokalową, a także w wielu przypadkach wyposażenie, umożliwiające realizację programów kulturalnych i edukacyjnych w oparciu o nowoczesne rozwiązania techniczne. Poprawa infrastruktury przekłada się na poprawę warunków pracy artystów i personelu technicznego w instytucjach kultury oraz nauczycieli i uczniów w szkołach artystycznych. W instytucjach kultury, w których udostępniono nowe sale lub powierzchnie, a zarazem rozwinięto ofertę kulturalną. Wsparcie w ramach POIiŚ przełożyło się na znaczące zwiększenie liczby odbiorców, a w konsekwencji przyczyniło się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze. Pojedyncze nowe instytucje kultury stały się spektakularnymi atrakcjami na skalę krajową lub regionalną, przyciągając nie tylko typowych odbiorców tego typu oferty (uczniowie, studenci, melomani), ale także pozostałych mieszkańców i turystów. Podobny efekt, w innej skali, przyniosło też przebudowanie lub wybudowanie obiektów,

które mają duże znaczenie w przypadku średnich miast. Obiekty te, dzięki odpowiedniemu doinwestowaniu i rozwinięciu oferty kulturalnej kształtują pozytywny wizerunek miast i regionów, w których są zlokalizowane. Ponadto przedsięwzięcia takie jak biblioteki cyfrowe oraz poprawa informacji o zbiorach na stronach internetowych muzeów zwiększyły możliwości zdalnego dostępu do dóbr kultury.

Środki priorytetu XI korzystnie wpłynęły na rynek pracy. Nowe etaty utworzone zostały nie tylko podczas etapu realizacji projektów, ale co ważniejsze zatrudnienie docelowo znaleźli lub znajdują pracownicy w powstałych bądź wyremontowanych czy też odnowionych w ich wyniku obiektach dziedzictwa kulturowego, instytucjach kultury i placówkach edukacyjnych. Projekty dały zatrudnienie artystom, pracownikom instytucji kultury, nauczycielom, wykonawcom i podwykonawcom projektów.

Realizacja inwestycji priorytetu XI przyczyniła się również do rozwoju przedsiębiorczości w otoczeniu instytucji. Zwiększona liczba osób odwiedzających miejscowość, w której działa dany obiekt skutkowałą zwiększonymi przychodami i wzrostem zatrudnienia wśród: przewoźników kolejowych i autobusowych, stacji benzynowych, instytucji oferujących noclegi (hotele, pensjonaty), placówek gastronomicznych ulokowanych w samych obiektach lub w ich okolicy.

W efekcie realizacji projektów zwiększyła się atrakcyjność obiektów zabytkowych i instytucji kultury dla odwiedzających. Nowoczesne urządzenia techniczne, z jakich mogą korzystać artyści, stworzyły możliwości rozwoju oferty, m.in. teatry i filharmonie poprawiły techniczną jakość prezentacji i odbioru, zyskały możliwości realizacji bardziej zaawansowanych technicznie przedsięwzięć oraz zaproszenia na występy gościnne zespołów o wysokim poziomie artystycznym i wysokich wymaganiach technicznych. Muzea, dzięki rewitalizacji, konserwacji oraz reorganizacji sposobu prezentacji zbiorów udostępniły zwiedzającym dawniej niedostępne zbiory, poprawiły jakość odbioru oraz wzbogaciły i uprzystępnily informacje, w tym m.in. umożliwiły odbiorcom zaangażowanie się poprzez rozwiązania interaktywne. Centra kultury wprowadziły do oferty szereg nowych, bardziej złożonych i zróżnicowanych przedsięwzięć i cykli tematycznych.

Wsparcie udzielone instytucjom w ramach ochrony dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury kultury w ogromnym stopniu wpływa na zwiększenie liczby osób odwiedzających te placówki.

Zrealizowane projekty priorytetu XI zwiększyły też atrakcyjność nauki w placówkach edukacyjnych. Szkoły umożliwiły uczniom i studentom pracę w bardziej komfortowych, sprzyjających nauce warunkach. Poprawiły się możliwości organizacji procesu kształcenia w sposób zgodny z aktualnymi, nakierowanymi na rynek pracy, trendami. Zapewniły uczniom lepszy dostęp do sprzętu zgodnego z aktualnym stanem technologii i większe możliwości kontaktu z otoczeniem branżowym (w tym odbiorcami sztuki, pracodawcami, instytucjami zagranicznymi).

Podkreślić należy również wpływ projektów priorytetu XI na wyrównywanie szans uczestnictwa w kulturze dla grup odbiorców, dla których dostęp ten jest trudniejszy lub wymaga specyficznej oferty. Powszechnie projekty zwiększają dostęp dla osób niepełnosprawnych ruchowo, a częściowo również dla osób z innymi niepełnosprawnościami.

W zrealizowanych w ramach POIiŚ projektach można zidentyfikować także efekty dodatkowe, które nie były przewidywane na etapie planowania i realizacji inwestycji. Do tej grupy można zaliczyć m.in. wpływ realizacji projektów na rozwój dyscyplin naukowych i praktycznych, rozwój edukacji pozaformalnej, uczynienie z nowych lub wyremontowanych instytucji kultury przestrzeni spotkań i integracji mieszkańców i turystów dzięki zaistnieniu funkcji dodatkowych wobec zasadniczej oferty artystycznej. Atrakcyjne architektonicznie obiekty często stały się celem spacerów i wycieczek. W efekcie użytkownicy nie tylko korzystają z oferty kulturalnej, ale także zwiedzają same obiekty, korzystają ze zlokalizowanych w nich nowych kawiarni, punktów widokowych i generalnie bardziej estetycznej przestrzeni publicznej na danym terenie.

Podsumowując można wskazać, że już widoczny i możliwy do zaobserwowania w przyszłości wpływ projektów zrealizowanych w ramach priorytetu XI na sektor kultury w Polsce jest i będzie zauważalny. Uruchomienie nowych oraz zasadnicze zmiany w istniejących instytucjach kultury, dziedzictwa kulturowego i szkolnictwa artystycznego, dysponujących atrakcyjną ofertą powinny prowadzić do zwiększonego zainteresowania korzystaniem z ich oferty. W optymistycznym scenariuszu ten trend okaże się trwały i poziom uczestnictwa społeczeństw w wydarzeniach kulturalnych wzrośnie na stałe. Warto zauważyć, że uzyskanie wyżej opisanych efektów w zakresie wpływu projektów priorytetu XI

na rozwój sektora kultury możliwe było dzięki realizacji projektów, których wartość w zdecydowanej większości przewyższała 5 mln euro kosztów całkowitych.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH XI PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA EUROPEJSKIEGO CENTRUM SOLIDARNOŚCI W GDAŃSKU

DZIAŁANIE: 11.2 ROZWÓJ ORAZ POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY KULTURY O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

BENEFICJENT: GMINA MIASTA GDAŃSKA

WOJEWÓDZTWO: POMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 55,3 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 25,7 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 KWIETNIA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Główną ideą Europejskiego Centrum Solidarności (ECS) jest zachowanie pamięci o przesłaniu „Solidarności” oraz przekazanie jej dziedzictwa kolejnym pokoleniom, wskazując równocześnie jego aktualność i uniwersalizm. ECS to nie tylko muzeum poświęcone historii „Solidarności” i opozycji antykomunistycznej w Polsce i Europie, ale także centrum dialogu o współczesnym świecie. Miejsce spotkań obywateli, którzy czują się odpowiedzialni za rozwój demokracji. ECS jest również ośrodkiem naukowo-badawczym, zajmującym się zagadnieniami wolności oraz propagującym dorobek „Solidarności”.

Punktem centralnym nowej siedziby jest stała wystawa poświęcona historii „Solidarności” oraz ruchów opozycyjnych, a także zmianom w Europie Środkowej i Wschodniej. Tablice 21 postulatów wiszące podczas strajku w Sierpniu 80’ na bramie Stoczni Gdańskiej, suwnica, na której pracowała Anna Walentynowicz, biurko Jacka Kuronia – to tylko niektóre spośród 1,8 tys. eksponatów, które są udostępnione zwiedzającym ekspozycję stałą. Do dyspozycji gości oddana jest również biblioteka z czytelnią oraz mediateka, w której znajdują się oficjalne i niezależne archiwalia filmowe (zbiory polskie oraz zagraniczne) poświęcone „Solidarności” – łącznie ECS dysponuje ponad 266 godzinami archiwalnego materiału filmowego i ponad 166 godzinami nagrań dźwiękowych. Seminaria, konferencje, czy też wydarzenia kulturalne będą organizowane w sali wielofunkcyjnej, wyposażonej m.in. w sprzęt umożliwiający emisję filmów 3D. Powstaną także pomieszczenia archiwum (ECS posiada największy w Polsce zbiór plakatów „drużyny Lecha”, która stanęła w wyborach 4 czerwca 1989 r.), a także pracownie warsztatów twórczych dla młodzieży. Najmłodsi mogą skorzystać z multimedialnej sali edukacyjnej. W obiekcie będzie działał ośrodek badawczo-naukowy oraz edukacyjno-szkoleniowy. Na tarasie widokowym będą mogły odbywać się kameralne spotkania dyskusyjne.

Otwarty w dniach 30-31 sierpnia 2014 r. gmach mieści się w Gdańsku, w historycznym miejscu na terenie Stoczni Gdańskiej przy Placu Solidarności. Sala BHP, w której w 1980 r. zostały podpisane historyczne Porozumienia Sierpniowe wraz z II Bramą Stoczni oraz promenadą wolności – szerokim traktem spacerowym prowadzącym do nabrzeża, stanowi jego integralną część. Miejsce lokalizacji ECS ma charakter szczególny. Szereg wydarzeń historycznych, które Centrum ma dokumentować, zachodziło właśnie na terenie Stoczni Gdańskiej. Niezwykła architektura budynku nawiązuje do historii miejsca – zestawienie stalowych płyt, pokrywających ściany budynku, doskonale współgra z otaczającym industrialnym pejzażem Stoczni Gdańskiej. W ten sposób w architekturze obiektu zawarto symboliczny ślad krajobrazu, który stanowił tło historycznych wydarzeń.

ZDJĘCIE 31 EUROPEJSKIE CENTRUM SOLIDARNOŚCI

FOT. PAWEŁ ULATOWSKI

ZDJĘCIE 32 EUROPEJSKIE CENTRUM SOLIDARNOŚCI

FOT. PAWEŁ ULATOWSKI

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA SIEDZIBY NARODOWEJ ORKIESTRY SYMFONICZNEJ POLSKIEGO RADIA W KATOWICACH

DZIAŁANIE: 11.2 ROZWÓJ ORAZ POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY KULTURY O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

BENEFICJENT: MIASTO KATOWICE

WOJEWÓDZTWO: ŚLĄSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 63,4 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 34,8 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 PAŹDZIERNIKA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia (NOSPR) jest uznawana za jedną z czołowych europejskich orkiestr symfonicznych. Wraz z zespołami z Francji (Orchestre National de Lyon), Anglii (City of Birmingham Symphony Orchestra), Finlandii (Finnish Radio Symphony Orchestra) oraz Niemiec (Frankfurt Radio Symphony Orchestra) należy do projektu *Symphonet*, umożliwiającego międzynarodową wymianę muzyków i wspólną organizację festiwali.

Prosta bryła budynku kryje w sobie dwie sale koncertowe – na 1,8 tys. miejsc oraz mniejszą na 300. Zostały one tak zaprojektowane, by umożliwić realizację wysokiej jakości nagrań oraz zapewnić odbiór muzyki na jak najwyższym poziomie. Pod sufitem wielkiej sali umieszczono specjalny plafon, którego kształt ma wpływ na rozchodzenie się dźwięku, a specjalny układ widowni, tzw. winnica (publiczność otacza estradę), zapewnia taką samą słyszalność muzyki z każdego miejsca tego pomieszczenia. W proces projektowania akustyki zaangażowana była japońska firma Nagata Acoustics, która do tego celu skonstruowała model wielkiej sali koncertowej w skali 1:10. Model ten posłużył japońskim inżynierom do przeprowadzania szczegółowych testów akustycznych.

Projekt objął także zagospodarowanie otoczenia gmachu. Na placu przed wejściem znajduje się „tańcząca” fontanna (zimą będzie przekształcana w lodowisko). Atrakcją dla odwiedzających ogrody otaczające NOSPR jest roślinny labirynt. Stworzono miejsca do organizacji imprez plenerowych i codziennego odpoczynku.

Siedziba NOSPR powstała na terenach przemysłowych, należących do nieistniejącej już kopalni węgla kamiennego „Katowice. Wraz z nową siedzibą Muzeum Śląskiego oraz Międzynarodowym Centrum Kultury (oba projekty dofinansowane ze środków Regionalnego Programu Województwa Śląskiego), tworzą Strefę Kultury.

ZDJĘCIE 33 BUDOWA SIEDZIBY NARODOWEJ ORKIESTRY SYMFONICZNEJ POLSKIEGO RADIA W KATOWICACH

FOT. URZĄD MIASTA KATOWICE

TYTUŁ PROJEKTU: TORUŃSKA STARÓWKA - OCHRONA I KONSERWACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO UNESCO

DZIAŁANIE: 11.1 OCHRONA I ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

BENEFICJENT: GMINA MIASTA TORUŃ

WOJEWÓDZTWO: KUJAWSKO-POMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 8,8 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 4,2 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 CZERWCA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Ze względu na szeroki zakres prac inwestycji oraz kwestie związane z własnością wybranych do projektu obiektów zabytkowych, przedsięwzięcie realizowane było w partnerstwie siedmiu podmiotów. Liderem projektu była Gmina Miasta Toruń.

Odnowiono gotyckie mury obronne, elewacje bram i baszt miejskich. Odrestaurowano w całości katedrę św. Janów, kościoły św. Jakuba Apostoła, Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny oraz Św. Ducha, a także obiekty muzealne – Dom Kopernika, Kamienicę Pod Gwiazdą, kamienicę mieszczańską przy ul. Żeglarskiej 7 i budynek przy ul. Św. Jakuba 20. Zabytkowe budynki przystosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. W trakcie prac konserwatorskich w zabytkach objętych projektem dokonano wielu ciekawych odkryć.

Dzięki projektowi wyeksponowane zostały zabytki najwyższej klasy. Upowszechnienie rezultatów projektu szerokiemu gronu odbiorców pozwoli nie tylko na podniesienie atrakcyjności toruńskiego zespołu staromiejskiego, ale także zwiększenie roli Torunia na mapie turystycznej Polski i Europy.

ZDJĘCIE 34 TORUŃSKA STARÓWKA - OCHRONA I KONSERWACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO UNESCO

FOT. MARIUSZ LIS

3.11.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym nie napotkano znaczących problemów mających istotny wpływ na wdrażanie priorytetu XI.

Niemniej jednak, mając na uwadze potencjalne ryzyko opóźnień w realizacji projektów IZ i IP w sektorze kultury podejmowały odpowiednio działania zapobiegawcze:

- na bieżąco monitorowano stan realizacji projektów, w tym harmonogram wydatkowania środków w ramach poszczególnych projektów,
- prowadzono spotkania z beneficjentami, na których omawiane były możliwości zniwelowania pojawiających się w projektach opóźnień,
- zorganizowano szkolenie dla beneficjentów.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

W związku z zadowalającym procesem kontraktacji i wydatkowania środków dalsze działania w ramach priorytetu XI koncentrować się będą na zapewnieniu prawidłowości realizacji i zamykania projektów. Kontynuowany będzie proces monitorowania postępu rzeczowo-finansowego. Niemniej kluczową kwestią będzie całkowite wykorzystanie dostępnej na koniec okresu kwalifikowalności wydatków alokacji dla priorytetu XI.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.12. PRIORYTET XII BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE I POPRAWA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA

3.12.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.12.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

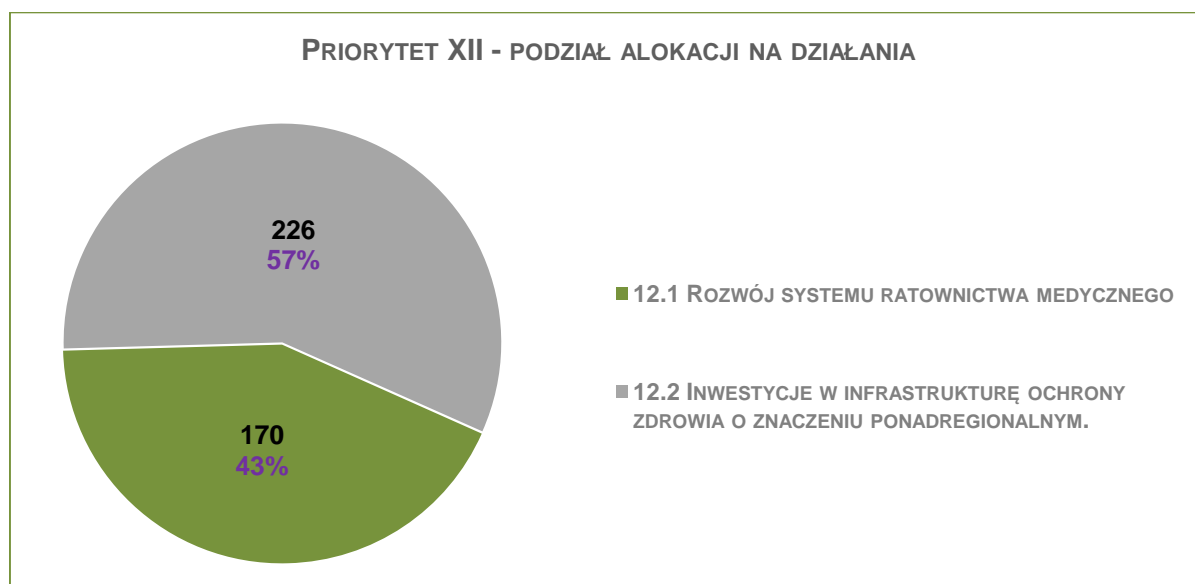
W ramach XII priorytetu, wysokość środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 395,7 mln euro, co stanowi 6,6% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i 1,4% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

Projekty w priorytecie XII są realizowane w ramach dwóch działań:

- 12.1 *Rozwój systemu ratownictwa medycznego;*
- 12.2 *Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym.*

Na wykresie poniżej przedstawiono podział alokacji priorytetu XII na działania.

WYKRES 47. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU XII NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW POIiŚ
WERSJA 4.3 Z 5 GRUDNIA 2014 ROKU

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami **355 umów o dofinansowanie**. W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **101,05% alokacji** przypadającej dla XII priorytetu (wartość procentowa przekraczająca 100% wynika z zastosowanego w *niniejszym Sprawozdaniu* kursu walutowego euro/żł do przeliczenia wartości dostępnej alokacji). Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 513 mln euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 471,5 mln euro, natomiast dofinansowanie UE opiewa na niemal 400 mln euro. W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego poziom kontraktacji wzrósł o 4 punkty procentowe. Osiągnięty obecnie ponad 100% poziom oznacza, że całość alokacji dla priorytetu XII została rozdysponowana.

W 2014 r. podpisane zostały 3 umowy o dofinansowanie ze środków UE o łącznej wartości 15 mln euro. Na mocy tych umów dofinansowanie w ramach Priorytetu XII otrzymały projekty: *Adaptacja pomieszczeń II piętra i części parteru budynku nr 3 GUMed przy ul. Dębinki 7 w Gdańsku na potrzeby Kliniki Neurologii Rozwojowej, Rozbudowa i doposażenie Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego im. Prof. Adama Grucy w celu poprawy jakości i dostępności udzielanych świadczeń zdrowotnych, Wzmocnienie efektywności i dostępności procedur medycznych w zakresie opieki, pooperacyjnej i intensywnej terapii oraz diagnostyki obrazowej w SP CSK w Warszawie.*

W RAMACH PRIORYTETU XII PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU.**

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 26. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
12.1	15	54	43	0	0	0
12.2	21	181	143	1	2	2
Razem	36	235	186	1	2	2

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisane zostało 35 umów o wartości wydatków kwalifikowalnych 218 mln euro oraz o wartości dofinansowania UE 185 mln euro. W ramach priorytetu XII do podpisania pozostaje umowa o dofinansowanie dla 1 projektu indywidualnego.

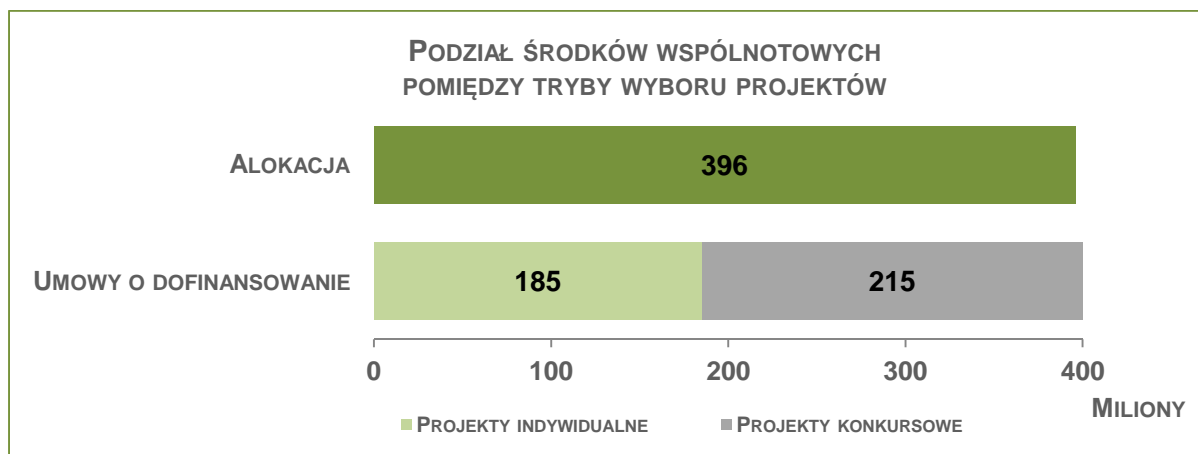
KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu XII ogłoszono 4 konkursy dla obu działań priorytetu XII. Trzy konkursy ogłoszone były już w 2008 r., ostatni w 2010 r. W okresie sprawozdawczym nie ogłoszono żadnego konkursu.

Do końca omawianego okresu sprawozdawczego z wnioskodawcami wszystkich ogłoszonych w sektorze zdrowia konkursów podpisano **320 umów o dofinansowanie** o wartości kosztów kwalifikowanych ponad 253 mln euro, w tym kwota środków przyznanych z EFRR wyniosła niemal **215 mln euro, co stanowi 54% alokacji dla priorytetu.**

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 48. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wg stanu na koniec 2014 r. wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 437 mln euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 391 mln euro, z czego część unijna to ponad **332 mln euro**. W roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków. W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego odnotowano wzrost wydatków w części unijnej o ponad 43 mln euro. Pozwoliło to osiągnąć na koniec okresu sprawozdawczego **wykorzystanie alokacji dostępnej dla priorytetu na poziomie 84%**, w porównaniu z 73% wg stanu na koniec 2013 r.

W ramach obu działań priorytetu XII wartość wydatków wykazanych we wnioskach o płatność jest podobna – 165 mln euro w działaniu 12.1 oraz 167 mln euro w działaniu 12.2. Jednak analizując poziom wydatkowania w odniesieniu do alokacji, należy podkreślić, że bardziej zaawansowane jest działanie 12.1, w którym poziom wydatków wykazanych przez beneficjentów osiągnął ponad 97%. W działaniu 12.2 poziom ten osiągnął 74%.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

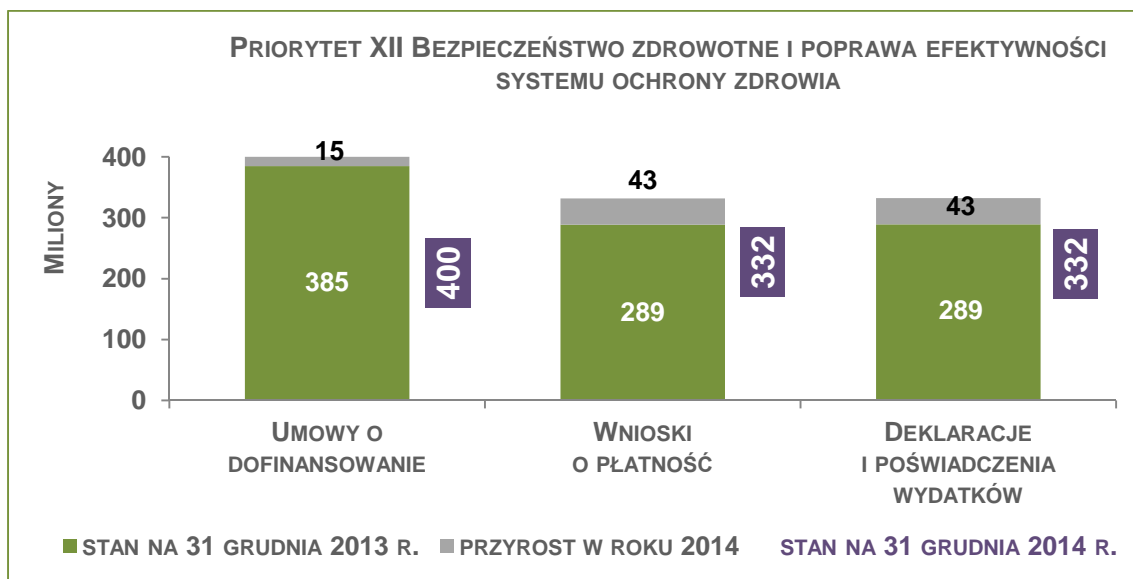
Od początku realizacji Programu w ramach XII osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową dla priorytetu XII na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 391 mln euro przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła **332,5 mln euro**, co stanowi niemal **84% alokacji dla priorytetu**. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 331,6 mln euro, co stanowi ponad 83 % całej dostępnej dla Priorytetu alokacji.

W okresie sprawozdawczym dla Priorytetu XII do KE zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 51 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości ponad 43 mln euro a KE zrefundowała 55,7 mln euro.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 49. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Podpisane z beneficjentami umowy o dofinansowanie opiewają na niemal 400 mln euro. Oznacza to, że alokacja dla Priorytetu XII została w pełni rozdysponowana. Należy podkreślić, że w Priorytecie XII wysoki poziom zakontraktowania został osiągnięty już na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego. Umowy o dofinansowanie podpisane w bieżącym okresie sprawozdawczym opiewały na 15 mln euro ze środków UE.

Przy wysokim poziomie zakontraktowania sukcesywnie wzrasta poziom wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność, a dalej w deklaracjach i poświadczeniach wydatków przekazanych do KE. Do końca okresu sprawozdawczego w ramach złożonych wniosków o płatność beneficjenci rozliczyli 332 mln euro, tj. niemal 84% przyznanego im grantu. Cała ta kwota została już wykazana w Deklaracjach i poświadczeniach wydatków przekazanych do KE. W tym zakresie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym osiągnięty został znaczący postęp. W omawianym okresie sprawozdawczym wartość wydatków wykazanych przez beneficjentów wyniosła 43 mln euro, co oznacza postęp o niemal 12 punktów procentowych w stosunku do stanu na koniec 2013 r.

Osiągnięte wysokie wartości wskaźników finansowych wskazują, że proces wdrażania projektów finansowanych w ramach POIiŚ w sektorze zdrowia jest bardzo zaawansowany a kolejne jego etapy realizowane są płynnie. Efektywnie przebiega również proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE, co dodatkowo świadczy o wysokiej jakości przygotowywanych dokumentów poświadczających wydatkowanie środków w projektach. Wobec osiągniętego poziomu wdrażania należy podkreślić, że dalsze prace w zakresie wdrażania środków POIiŚ w priorytecie XII będą skoncentrowane na rozliczeniu i zamknięciu przyznanej pomocy oraz zapewnienia trwałości jej efektów.

3.12.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie XII wszystkie projekty są realizowane w ramach kategorii **19 Działalność w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego**.

PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

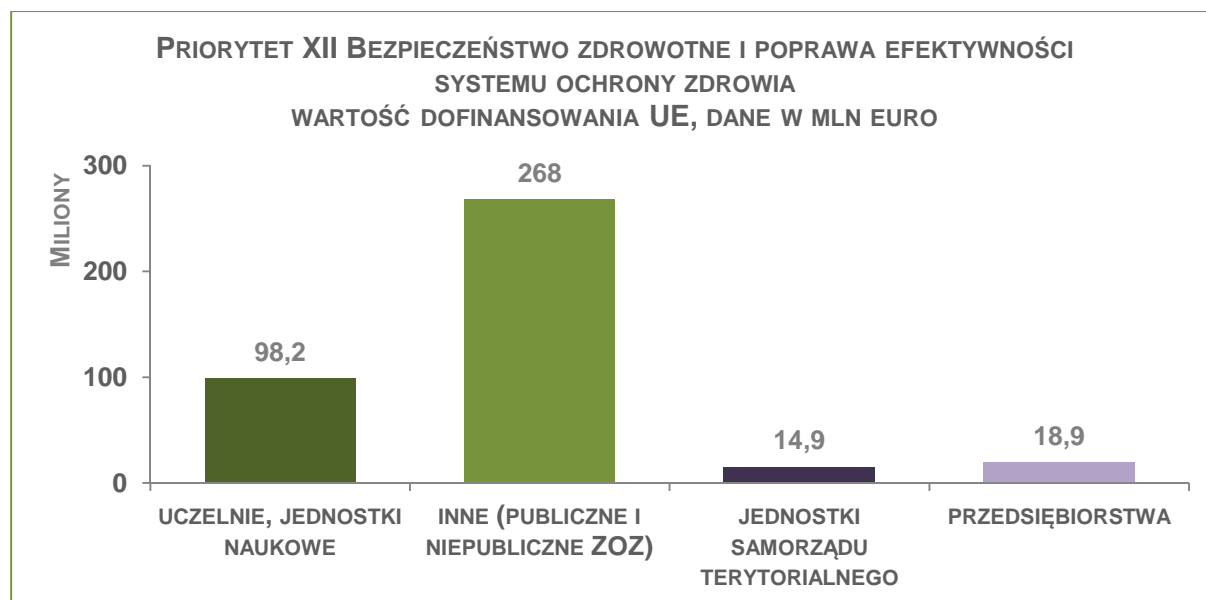
Beneficjentami działania 12.1 są niepubliczne i publiczne zakłady opieki zdrowotnej lub ich organy założycielskie⁵² udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego, posiadające umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z oddziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów.

Beneficjentami działania 12.2 są publiczne zakłady opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym lub ich organy założycielskie utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, z wyłączeniem zakładów leczenia uzdrowiskowego.

W ramach priorytetu XII większość projektów jest realizowana przez samodzielne publiczne lub niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej - 271 projektów, co stanowi 76% ogółu wszystkich projektów realizowanych w tym priorytecie. Projekty wdrażane przez te jednostki wykorzystują 67% zakontraktowanej w priorytecie alokacji UE tj. ponad 268 mln euro. Jednostki samorządu terytorialnego realizują 27 projektów, co stanowi 7% ogółu wszystkich projektów realizowanych w tym priorytecie i wykorzystują 3% zakontraktowanej alokacji tj. niemal 15 mln euro. Spośród wszystkich projektów realizowanych przez uczelnie i jednostki naukowe (23 projektów) zdecydowana większość projektów wdrażana jest w ramach działania związanego z instytutami medycznymi, akademiami medycznymi, w których znajdują się wysokospecjalistyczne kliniki ponadregionalne (działanie 12.2). Projekty wdrażane przez te jednostki wykorzystują ponad 24% zakontraktowanej w priorytecie alokacji UE, tj. 98,2 mln euro. W ramach priorytetu XII projekty mogą być także realizowane przez beneficjentów o statusie przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy realizują łącznie 34 (9%) projektów w sektorze zdrowia. Projekty te wykorzystują łącznie niemal 19 mln euro, tj. ok 4% zakontraktowanej alokacji dla sektora.

Poniższy wykres przedstawia podział projektów realizowanych w ramach priorytetu XII POLiŚ według rodzajów beneficjentów.

WYKRES 50. PODZIAŁ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W PRIORYTECIE XII WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW – WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POLiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

⁵² Organami założycielskimi publicznych zakładów opieki zdrowotnej są jednostki samorządu terytorialnego, a także jednostki badawczo-naukowe.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

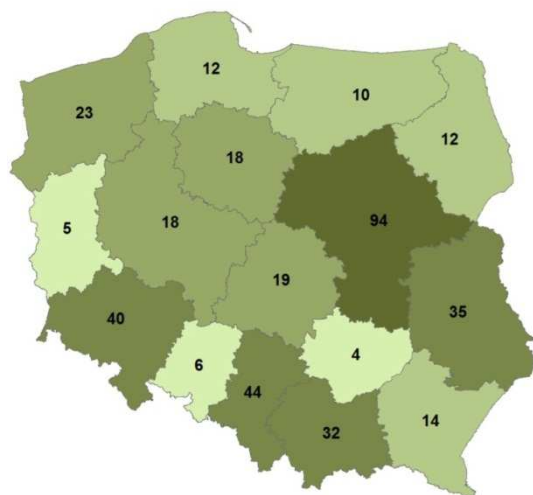
Projekty wspierane w ramach priorytetu XII POIiŚ realizowane są w każdym województwie. Wartość dofinansowania ze środków UE zakontraktowanego dla projektów realizowanych w poszczególnych województwach waha się od 4 mln euro w województwie świętokrzyskim do 94 mln euro w województwie mazowieckim. Kwota zakontraktowana w województwie mazowieckim stanowi 23% całej alokacji dla priorytetu. Kolejnym województwem o wysokiej wartości zakontraktowanego wsparcia w ramach priorytetu jest województwo śląskie – zakontraktowano wsparcie UE o wartości 44 mln euro (11% całości alokacji dla priorytetu).

Podobnie pomiędzy poszczególne województwa rozkłada się poziom zaawansowania wdrażanych projektów pod względem wartości wydatków przedstawionych we wnioskach o płatność. Najwyższą wartość wydatków przedstawili do refundacji beneficjenci z województwa mazowieckiego – 74 mln euro, co stanowi niemal 18% całości zakontraktowanego w priorytecie wsparcia. Kolejnym województwem, w którym beneficjenci wykazali wysoki poziom wydatkowania jest lubelskie gdzie wykazane zostały wydatki na łączną kwotę 35 mln euro ze środków UE (8% całości zakontraktowanej w Priorytecie XII kwoty środków UE).

Należy podkreślić, że we wszystkich województwach rozliczenie zakontraktowanego w umowach o dofinansowanie wsparcia przebiega płynnie. W 11 województwach poziom rozliczenia zakontraktowanej alokacji (relacja wartości wydatków wykazanych we wnioskach o płatność do wartości dofinansowania zakontraktowanego w umowie o dofinansowanie) przekracza 90%, z czego w 7 województwach przekracza 95%. Najniższy zanotowany poziom pod względem rozliczenia zakontraktowanej alokacji - 55% - odnotowano w województwie śląskim.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu XII *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia* ze środków FS w podziale na województwa. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 16. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Wszystkie projekty realizowane w ramach XII priorytetu przyczyniają się do zrealizowania celów strategicznych dla sektora określonych w POIiŚ tj.:

- obniżenie poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań powstających w wyniku wypadków i innych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- zwiększenie dostępności i jakości specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych.

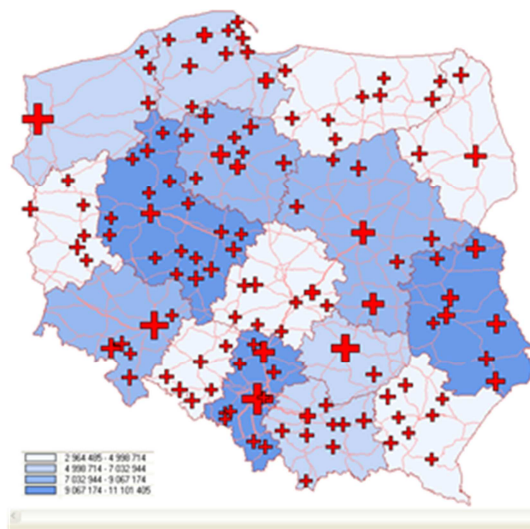
Na obniżenie poziomu śmiertelności oraz niepełnosprawności z powodu zdarzeń nagłych (wypadków, katastrof) oraz chorób układu krążenia wpływa rozwój zintegrowanego systemu ratownictwa

medycznego. Oczekiwanym rezultatem interwencji jest m.in.: zachowanie zasady *złotej godziny*, tj. rozpoczęcie specjalistycznego leczenia szpitalnego w czasie nie przekraczającym 60 minut od zgłoszenia zdarzenia. Wobec powyższego niezbędne jest zapewnienie dotarcia zespołów ratunkowych do osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowia lub życia w czasie nie dłuższym niż 8 minut w aglomeracji miejskiej i 15 minut poza aglomeracją miejską.

Powyższy cel jest realizowany m.in. przez zakup wysokospecjalistycznych środków transportu sanitarnego. Wszystkie zakupione w ramach projektów POLiŚ ambulanse (335 ambulansów)⁵³ zastępują wysłużony tabor i umożliwiają szybki, bezpieczny dojazd do osób potrzebujących fachowej pomocy medycznej, a to w wielu przypadkach decyduje o możliwości uratowania ich życia. Równie istotny jest fakt, iż karetki zostały wyposażone w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną, co umożliwiło m.in. rozpoczęcie leczenia nagłych stanów już w warunkach przedszpitalnych. Ponadto, nowoczesne są również systemy bezpieczeństwa zastosowane dla poprawy komfortu przewozu pacjentów i pracy zespołu ratownictwa medycznego.

Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie zakupionych ambulansów w ramach POLiŚ.

MAPA 17. ROZMIESZCZENIE ZAKUPIONYCH AMBULANSÓW

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE IP Z REALIZACJI PRIORYTETU XII

Skrócenie czasu dotarcia na miejsce zdarzenia zespołu ratownictwa medycznego realizowane jest również poprzez budowę, remont lub doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Lotnicze Pogotowie Ratunkowe realizuje w dwóch etapach inwestycję pn. *Budowa i remont oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego*, która przewiduje modernizację infrastruktury 11 z 17 baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego (Łódź, Suwałki, Poznań, Zielona Góra, Sanok, Białystok, Szczecin-Goleniów, Kraków, Kielce, Gdańsk, Wrocław). Dzięki modernizacji zostanie zapewniona większa mobilność i dłuższy czas dyżurowania lotniczych zespołów ratownictwa medycznego, skróci się czas dotarcia do nagłego zdarzenia, a także zwiększy się zasięg działania lotniczych służb ratowniczych.

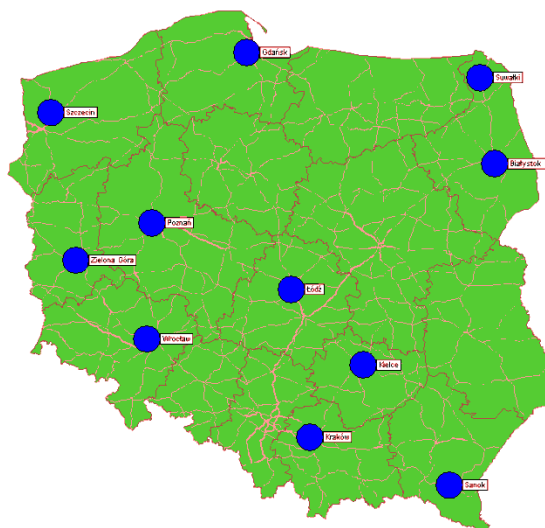
Dzięki budowie całodobowych lądowisk dla helikopterów (dotychczas w wielu przypadkach śmigłowce Lotniczego Pogotowia Ratunkowego lądowały na terenie szpitala, na wyznaczonej do tego płycie betonowej, która nie posiadała odpowiedniego oświetlenia, nie była przystosowana do lądowań nocnych) oraz rozbudowie, modernizacji i doposażeniu szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR) powstają wieloprofilowe, zwarte kompleksy medyczne pozwalające skrócić czas transportu pacjentów urazowych (bez pośrednictwa specjalistycznych środków transportu sanitarnego), dzięki czemu można jeszcze bardziej i efektywniej pomagać ludziom wymagającym szybkiej, trafnej diagnozy oraz profesjonalnego i skutecznego leczenia, nie tylko mieszkańcom danego regionu.

⁵³ W ramach konkursu nr 1/2008 zakupiono 335 ambulansów, w 13 przypadkach umowy o dofinansowanie projektów zostały rozwiązane skutek utraty kontraktów z NFZ.

Wsparcie udzielone w ramach POIiŚ pozwala osiągnąć efekt w postaci szybkiego reagowania służb ratownictwa medycznego w sytuacjach zagrożenia życia, a w konsekwencji obniżenia śmiertelności oraz powikłań skutkujących niepełnosprawnością w wyniku zdarzeń nagłych. W konsekwencji zmniejszenia liczby powikłań w wyniku zdarzeń nagłych efektem doinwestowania sektora zdrowia w tym zakresie będzie także szybsza rekonwalescencja pacjentów i szybszy powrót do aktywności zawodowej.

Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie wspartych w ramach POIiŚ baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego.

MAPA 18. ROZMIESZCZENIE TERYTORIALNE BAZ LOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE IP (MZ) Z REALIZACJI PRIORYTETU XII

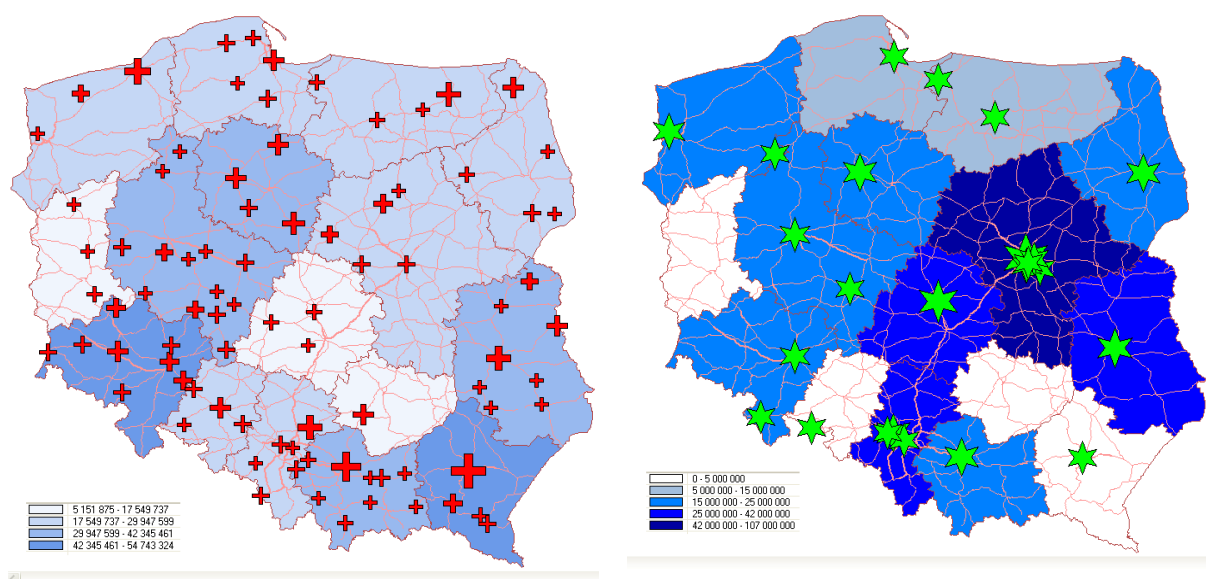
Do zwiększenia dostępności i jakości specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych przyczyniają się inwestycje związane z modernizacją wyspecjalizowanych oddziałów szpitalnych tj. centra urazowe, szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) oraz szpitale ponadregionalne. Interwencje w tym zakresie polegają na pracach budowlanych i/lub zakupie specjalistycznego sprzętu. W rezultacie beneficjenci dysponują najwyższej klasy aparaturą medyczną, spełniającą wszystkie europejskie standardy.

Nabyty sprzęt medyczny zastępuje urządzenia starszej generacji, słabsze technicznie i bardziej inwazyjne dla pacjenta. W nowy sprzęt doposażono całe kliniki, jak i poszczególne oddziały, w tym: chirurgii, onkologii, pulmonologii, kardiologii, bloki operacyjne, pracownie RTG, pracownie endoskopowe, pracownie tomografii komputerowej i USG, oddziały anestezjologii i intensywnej terapii, oddziały ginekologiczno-położnicze, neonatologiczne, oddziały chirurgiczne, ortopedyczne a także oddziały okulistyczne, zakaźne i leczenia uzależnień.

Rozbudowa, przebudowa i adaptacja pomieszczeń klinik specjalistycznych zapewnia zwiększenie dostępności, jakości specjalistycznych oraz wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych dla dorosłych, jak i małych pacjentów z całego kraju. Wszyscy wymagający szerszej (specjalistycznej i wysokospecjalistycznej) diagnostyki czy leczenia, a u których nie udaje się tego osiągnąć w warunkach leczenia ambulatoryjnego oraz w warunkach leczenia stacjonarnego w oddziałach specjalistycznych szpitali lokalnych mogą korzystać z usług świadczonych przez placówki o szerokiej skali oddziaływania.

Poniższe mapy przedstawiają rozmieszczenie szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz szpitali ponadregionalnych wspartych w ramach POIiŚ.

MAPA 19. ROZMIESZCZENIE TERYTORIALNE PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH SZPITALNYCH ODDZIAŁÓW
RATUNKOWYCH

ŹRÓDŁO: SPRAWOZDANIE ROCZNE IP (MZ) Z REALIZACJI PRIORYTETU XII

Efektem realizacji projektów w ramach XII priorytetu POLiŚ jest poprawa infrastruktury ochrony zdrowia, podwyższenie standardu wyposażenia medycznego oraz skuteczności działań w stanach nagłego zagrożenia życia lub zdrowia. Dzięki zakupionemu wyposażeniu zwiększa się skuteczność i dostępność ratownictwa medycznego. Skutkuje to wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców Polski oraz osób odwiedzających kraj. Infrastruktura ponadregionalna uległa także znaczącej poprawie dzięki realizacji projektów w zakresie inwestycji z EFRR, powodujących zwiększenie dostępu do specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym diagnostyki i wczesnej wykrywalności chorób, zarówno tych stanowiących główne przyczyny zgonów, jak i chorób zawodowych. Inwestowanie w potrzeby sektora zdrowotnego długofalowo powinno przyczyniać się do polepszenia stanu zdrowia populacji, a więc i zwiększenia jego produktywności.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach priorytetu XII zakończyła się realizacja **326 spośród 355 projektów** (zatwierdzono dla nich wnioski o płatność końcową). Łączna wartość dofinansowania z UE dla zakończonych inwestycji wyniosła niemal **261 mln euro**. Zakończenie rzeczowej i finansowej realizacji projektu uwieńczone zatwierdzeniem wniosku o płatność końcową nastąpiło zatem w ponad 90% realizowanych przedsięwzięć. Wyższe zaawansowanie w tym zakresie wykazuje działanie 12.1, w ramach którego zakończono realizację 96% dofinansowanych projektów (261 projektów o wartości dofinansowania UE 142 mln euro) wobec 78% zakończonych inwestycji w działaniu 12.2 (65 projektów o wartości dofinansowania UE 119 mln euro).

TABELA 27. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba zakupionych ambulansów na potrzeby ratownictwa medycznego w wyniku interwencji Programu	320	335	105%
Liczba zmodernizowanych i doposażonych zakładów opieki zdrowotnej	160	282	176%
Liczba projektów	340	355	104%
Liczba utworzonych centrów urazowych	8	13	162%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU XII

Zgodnie z obowiązującą wersją programu (POIiŚ v. 4.0) docelowa liczba zakupionych ambulansów ratowniczych wynosi 320. Łącznie w ramach zakończonych projektów zakupiono 335⁵⁴ ambulansów, co oznacza, że już w 2012 r. planowana wartość ww. wskaźnika została osiągnięta. Zakup ambulansów umożliwił podniesienie standardu usług w zakresie ratownictwa medycznego.

Realizacja projektów związanych z modernizacją i doposażeniem zakładów opieki zdrowotnej przyczynia się natomiast do zwiększenia dostępności pacjentów do diagnostyki i zabiegów. Wobec zakładanej wartości docelowej 160 zmodernizowanych i doposażonych zakładów opieki zdrowotnej na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie szacuje się, że zakładów takich będzie 282. Wg stanu na koniec 2014 r. faktyczna realizacja wskaźnika kształtuje się na poziomie 150% - zmodernizowano i doposażono już 240 zakładów opieki zdrowotnej.

W przypadku wielu wskaźników w ramach projektów realizowanych w priorytecie XII udało się przekroczyć zakładane wartości. Na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie szacuje się, że utworzonych zostanie 13 centrów urazowych (wykonanie 162% szacowanej wartości docelowej). 12 z szacowanych 13 centrów zostało już utworzonych (realizacja na poziomie 150%). Zasady powstania centrów urazowych współpracujących z systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego reguluje ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Zgodnie z ww. ustawą podmiot leczniczy, który będzie bazą dla funkcjonowania centrum urazowego wskazuje Wojewoda w wojewódzkim planie działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, który jest opracowany, uzgadniany i zatwierdzany, zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z założeniami ustawy, centra urazowe tworzy się dla populacji minimum 1 mln ludności, a optymalnie, jak wynika to z doświadczeń światowych, powinno się tworzyć dla ponad 2 mln. Wynika to nie tylko z wysokich kosztów, ale też z konieczności odpowiednio dużego napływu pacjentów, w celu zapewnienia wykorzystania posiadanego sprzętu dla jak największej liczby poszkodowanych oraz nabywania i zachowania niezbędnego doświadczenia i sprawności zawodowej zatrudnionej tam kadry medycznej do potrzeb zdrowotnych. Takie obciążenie centrów urazowych jest optymalne z punktu zachowania należytych standardów w zakresie doświadczenia i sprawności zawodowej zatrudnionej w nich kadry medycznej.

Mając powyższe na uwadze Wojewodowie, zgodnie z zakresem kompetencji uregulowanych na poziomie ww. ustawy, wytypowali 14 jednostek, które będą spełniać funkcje centrów urazowych (1 nie jest dofinansowana z POIiŚ).

Powyższa analiza dowodzi, że zasadnym było utworzenie takiej ilości centrów urazowych, co zapewni optymalną organizację świadczeń, z uwzględnieniem możliwości finansowania nakładów inwestycyjnych na remont, modernizację i wyposażenie centrów urazowych w wytypowanych podmiotach.

⁵⁴ Łącznie zakupiono 335 ambulansów, w przypadku 8 beneficjentów rozwiązano umowy o dofinansowanie, w ramach których zakupionych zostało 13.

Kolejny wskaźnik, dla którego została przekroczona wartość docelowa, to liczba zakładów opieki zdrowotnej z uzyskanym bezpośrednim dostępem szpitalnych oddziałów ratunkowych do lądowiska dla helikopterów w wyniku wsparcia działania, którego wartość docelowa została oszacowana na 44 został już wykonany na poziomie 69 (156%). Wartość tego wskaźnika oszacowana na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie wynosi 74 (168% wartości docelowej).

Zakup nowego sprzętu oraz urządzeń medycznych przekłada się na wysoką jakość usług oraz poprawę bezpieczeństwa pacjenta, zwiększenie i przyspieszenie możliwości diagnostycznych oraz na skuteczność, komfort i bezpieczeństwo leczenia. W obecnej chwili realizacja wskaźników *Liczba przebudowanych zakładów opieki zdrowotnej i Liczba doposażonych zakładów opieki zdrowotnej* wynosi kolejno:

- 53 przebudowane zoz-y w ramach konkursu na SOR-y;
- 6 przebudowanych zoz - ów realizujących projekty w zakresie centrum urazowego;
- 83 doposażone zoz-y w Konkursie na SOR-y;
- 12 doposażonych zoz-ów realizujące projekty w zakresie centrum urazowego.

Wartość wskaźnika *Liczba przebudowanych i doposażonych zakładów opieki zdrowotnej związanych z ratownictwem medycznym (z wył. baz lotniczego pogotowia ratunkowego i centrum urazowych)* na podstawie wniosków o płatność końcową wynosi 136 szt. Szacowana wartość docelowa tego wskaźnika na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie wynosi 147 szt. Interwencji w zakresie szpitalnych oddziałów ratunkowych ma różne zakresy rzeczowe - niektóre projekty zakładają tylko zakup aparatury medycznej, część dotyczy modernizacji podmiotów leczniczych, kolejne obejmują obydwa typy. Przewiduje się, na podstawie zawartych umów, że docelowo będzie to kolejno 65 przebudowanych i 102 doposażone zakłady opieki zdrowotnej. Dzięki szybszemu dotarciu zespołu medycznego na miejsce zdarzenia pacjenci mają zapewnione szybsze udzielenie pierwszej pomocy przedszpitalnej, a następnie szybszy transport do szpitala i szybsze wdrożenie odpowiednich procedur medycznych, co istotnie wpływa na ich skuteczność. W konsekwencji pacjenci będą szybciej wracać do zdrowia i aktywności zawodowej. Wartość docelowa wskaźnika *Mediana czasu dotarcia na miejsce zdarzenia dla zespołu ratownictwa medycznego* od chwili przyjęcia zgłoszenia przez dyspozytora medycznego w skali każdego miesiąca w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców i poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców zgodnie z założeniami POLiŚ oraz przepisami *Ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym* powinna wynosić do 8 minut w mieście powyższej 10 tys. mieszkańców oraz do 15 minut w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika wynosi kolejno 6,41 minut oraz 13,1 minut. Niższa wartość mediany wynika z kilku przyczyn. Przede wszystkim, na zapewnienie odpowiedniego tempa reagowania zespołów ratownictwa medycznego wpływa dodatkowa liczba zakupionych ambulansów w ramach XII priorytetu POLiŚ, ale również właściwe rozmieszczenie stacjonowania zespołów ratownictwa medycznego. Dodatkowym czynnikiem jest poprawiający się stan dróg oraz poprawiający się system powiadamiania ratunkowego, pozwalający na szybsze reagowanie zespołu oraz szybsze dotarcie na miejsce zdarzenia.

Na koniec 2013 roku *średni wiek stacjonarnej aparatury radiologicznej (w latach)* wynosił 7,49 lat. Jest to mniej niż zakładana wartość docelowa na poziomie 10 lat. Zakładana wartość docelowa wskaźnika *średnia liczba pacjentów leczonych w ciągu miesiąca w szpitalach wysokospecjalistycznych* to 89,6 tys. osób. Wartość tego wskaźnika na koniec 2013 r. ukształtowała się na poziomie 139,48 tys. osób.

WPŁYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU XII NA ROZWÓJ SEKTORA ZDROWIA

Niewystarczający, niski poziom finansowania ochrony zdrowia to słaby punkt systemu ochrony zdrowia nie tylko w Polsce, ale i w Europie. W związku z czym inwestycje w system ochrony zdrowia finansowane ze źródeł zewnętrznych są niezwykle potrzebne. W tym zakresie środki europejskie pozwalają na niwelowanie niewystarczających zasobów w systemie ochrony zdrowia. Mając na uwadze ilość podmiotów, które zostały objęte dofinansowaniem w ramach działań 12.1. i 12.2. można stwierdzić, że realizacja projektów finansowanych ze środków EFRR ma istotny wpływ na sektor ochrony zdrowia w Polsce w wybranych aspektach. Efekty wykorzystywania środków unijnych są szeroko rozpoznawalne i mają wpływ na jakość i dostępność usług. Sektor zdrowia jest obszarem wymagającym ciągłego doinwestowywania, w szczególności w zakresie technicznym i modernizacyjnym. Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia – poprzez doposażenie placówek ochrony zdrowia w najnowszy sprzęt i aparaturę medyczną, ale też przebudowę, rozbudowę lub

modernizację obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia, wymagają dużych nakładów finansowych. Biorąc jednak pod uwagę ogólną kondycję finansową podmiotów leczniczych w Polsce, niewielu beneficjentów XII priorytetu POLiŚ zdolnych byłoby zrealizować inwestycje objęte zakresem projektów POLiŚ bez udziału środków UE. Dekapitalizacja infrastruktury, również w zakresie ambulansów, to kolejny zidentyfikowany słaby punkt systemu ochrony zdrowia. Zakup karetke ze środków EFRR pozwolił na odtworzenie zasobów ratownictwa medycznego oraz sprawniejsze i szybsze udzielanie pomocy. Inwestowanie za pomocą środków z EFRR w wyposażenie (sprzęt najnowszej generacji), zastosowanie nowych, niedostępnych dotychczas w Polsce metod leczenia, informatyzację i komputeryzację usług a także modernizację obiektów ochrony zdrowia, pozwala na podniesienie jakości i zwiększenie potencjalnej dostępności usług medycznych, co przekłada się na komfort i bezpieczeństwo pacjenta.

Równocześnie, szczególne znaczenie dla sektora ochrony zdrowia w Polsce ma realizacja projektów finansowanych ze środków POLiŚ polegających na dostosowaniu SOR-ów do wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 roku w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego (Dz. U. Nr 237, poz. 1420). Dzięki wsparciu w ramach POLiŚ wyremontowano i doposażono 94 SOR, tj. 43 % wszystkich SOR. Realizacja przedsięwzięć mających na celu budowę lub przebudowę lądowisk dla helikopterów, podjazdów dla karetke, zapewnienie powierzchni wystarczającej do jednoczesnego przyjęcia co najmniej czterech osób, które znajdują się w stanie zagrożenia zdrowia lub życia, bądź też zakupie/wymianie sprzętu niezbędnego do wykonywania badań diagnostycznych, resuscytacyjno-zabiegowych i aparatury stosowanej w terapii natychmiastowej spowodowała, że szpitalne oddziały ratunkowe dofinansowane ze środków UE spełniają normy wymagane ww. rozporządzeniem umożliwiające dalsze działanie w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Dodatkowo, warto zaznaczyć, że ze środków EFRR wsparto ok. 33 % wszystkich lądowisk funkcjonujących przy SOR.

Przykładem projektu, który dobrze ilustruje efekty wsparcia udzielonego w ramach POLiŚ jest projekt *Zakup sprzętu medycznego na potrzeby organizacji Centrum Urazowego w Wojskowym Instytucie Medycznym* realizowany przez Wojskowy Instytut Medyczny w Warszawie. WIM jest jednym z głównych w Polsce ośrodków udzielania pomocy ofiarom katastrof – kolizji pociągów, wypadków lotniczych, karamboli samochodowych i innych. Zakup sprzętu w ramach projektu pozwala na wykonywanie najwyższej jakości wysokospecjalistycznych świadczeń medycznych dla osób z obrażeniami wielonarządowymi. Centrum urazowe w WIM przyjmuje pacjentów z Warszawy i powiatów woj. mazowieckiego, czyli populację szacowaną na 3 mln osób. Dzięki tego typu placówce pacjenci w ciężkim stanie z wielonarządowymi obrażeniami ciała mogą otrzymać kompleksową opiekę specjalistyczną, tym samym wzrasta ich szansa na przeżycie i powrót do zdrowia. Centrum urazowe stanowi również doskonałą bazę dydaktyczną i szkoleniową dla kadry medycznej.

Wyniki badań ewaluacyjnych potwierdzają wzrost jakości usług medycznych w wyniku dofinansowania środkami POLiŚ. Jak wynika z raportu *Analiza efektów wsparcia w Priorytecie XII POLiŚ oraz diagnoza potrzeb inwestycyjnych w sektorze ochrony zdrowia* udział środków europejskich ma niebagatelny wpływ na tworzenie zintegrowanego, jednolitego systemu ratownictwa medycznego w Polsce, czemu służy również realizacja projektów indywidualnych związanych z budową i remontem oraz doposażeniem baz SP ZOZ Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Ww. raport wskazuje ponadto, że efektywność systemu ochrony zdrowia w Polsce uległa znaczącej poprawie dzięki realizacji projektów w zakresie inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym, powodujących zwiększenie dostępu do specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym diagnostyki i wczesnej wykrywalności chorób, zarówno tych stanowiących główne przyczyny zgonów (tj. chorób układu krążenia oraz chorób nowotworowych), jak i chorób zawodowych. Zrealizowane inwestycje przyczyniają się ponadto do podnoszenia kwalifikacji personelu medycznego, a niekiedy również do zwiększenia zatrudnienia w jednostkach beneficjentów projektów finansowanych ze środków priorytetu XII POLiŚ.

Dodatkowo, ww. raport wskazuje, że inwestowanie w ramach priorytetu XII POLiŚ ma wymiar:

- innowacyjny poprzez zastosowanie w opiece zdrowotnej nowych technologii i zwiększenia dostępu do nich (np. wprowadzenie 64-warstwowej tomografii komputerowej);
- proekologiczny, przyczyniając się do szerszego stosowania technologii energooszczędnych (np. eliminacja klisz rentgenowskich poprzez ucyfrowienie diagnostyki obrazowej czy też zakup nowoczesnych ambulansów, charakteryzujących się niską emisją spalin);

- włączenia społecznego, czego najistotniejszym efektem jest potencjalne zwiększenie dostępu do świadczeń zdrowotnych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz przystosowanie placówek ochrony zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ww. raport ewaluacyjny stwierdza również, że inwestycje zrealizowane w ramach priorytetu XII POLiŚ przyczyniły się do zwiększenia dostępności do świadczeń zdrowotnych (w tym szczególnie świadczeń wysokospecjalistycznych) i jakości leczenia, zarówno w obszarze procedur deficytowych (kolejki pacjentów) jak i procedur o terytorialnie ograniczonym dostępie (tlenoterapia, medycyna nuklearna). Przy czym inwestycje te zapewniają zarówno poszerzenie zakresu wykonywanych procedur medycznych jak i wzrost ich liczby. Poszerzenie zakresu wykonywanych procedur wynika zarówno ze zwiększenia bazy aparatury medycznej (wzrost liczby aparatów medycznych jakimi dysponuje beneficjent) jak i podwyższenia parametrów sprzętu wymienianego (wymiana aparatury przestarzałej).

Średni wiek aparatury medycznej jest nie tylko wskaźnikiem nowoczesności wyposażenia, ale także w wielu przypadkach czynnikiem umożliwiającym wykonanie określonych procedur medycznych, w tym szczególnie diagnostycznych i zabiegowych. Spadek średniego wieku aparatury miał miejsce w każdym przypadku w wyniku interwencji POLiŚ, niemniej najbardziej spektakularny był w odniesieniu do aparatów RTG z opcją naczyniową i obróbką cyfrową, gdzie przed zakupem w badanych podmiotach średni wiek wynosił 15,77 lat, natomiast po dokonaniu zakupu ze środków POLiŚ wynosił 2,25 lata. Podobnie wysoką zmianę zanotowano w przypadku mammografów z 10 lat na 0,5 roku, densytometrów z 17 lat na 1 rok, rezonansu magnetycznego z 8,33 lat na 2,20 lata oraz aparatów diagnostycznych z obszaru medycyny nuklearnej, w tym gammakamery, scyntygraf z 12,23 lat na 4,33 lat.

Jako największe korzyści wynikające z zrealizowanych/realizowanych projektów POLiŚ w sektorze zdrowia ww. raport wymienia:

- **podniesienie bezpieczeństwa pacjenta wymagającego udzielenia pomocy doraźnej** poprzez budowę i remont lądowisk dla śmigłowców sanitarnych i umożliwienie lądowań w warunkach nocnych oraz unowocześnienie floty sanitarnych środków transportu medycznego (ambulansów). Szczególnie istotne są tu inwestycje w szpitalne oddziały ratunkowe, a także centra urazów wielonarządowych – placówki systemu ochrony zdrowia umożliwiające kompleksową opiekę nad pacjentem wymagającym szybkiego wykonywania wielu procedur medycznych, w tym szczególnie procedur ratujących życie;
- **podniesienie jakości opieki nad pacjentem wymagającym diagnostyki i/lub zabiegów chirurgicznych** - wynika to zarówno z zakupu specjalistycznej aparatury diagnostycznej jak i aparatury wykorzystywanej rutynowo podczas zabiegów chirurgicznych jak i podczas opieki nad pacjentem wymagającym intensywnego nadzoru czy też aparatury umożliwiającej prowadzenie efektywnej akcji reanimacyjnej;
- **dostęp do wysokospecjalistycznych procedur medycznych** – dotyczy to szczególnie procedur związanych z medycyną nuklearną czy terapią tlenową.

Dla oceny zwiększenia dostępności świadczeń zdrowotnych można posłużyć się kilkoma przykładami:

- 1 tomograf komputerowy umożliwia wykonanie 30 badań dziennie (zakładając, iż badanie trwa 20 minut, pracuje 10 godzin na dobę) czyli ok. 10 500 badań w roku. W ramach XII priorytetu POLiŚ zrealizowany został zakup 21 tomografów. Podobnie zakup 120 aparatów ultrasonograficznych stanowi pulę odczuwalną w skali każdego z regionów, a tym samym w kraju;
- zakup 4 komór hiperbarycznych urealnia dostępność do procedur medycznych z obszaru tlenoterapii populacji rzędu 12 mln osób⁵⁵.

W kontekście zwiększenia dostępności do usług medycznych podobnie jak zakup specjalistycznego sprzętu należy ocenić inwestycje w lądowiska dla helikopterów, realizowane jako wymagalny element SOR. Możliwość szybkiego transportu pacjenta do ośrodka referencyjnego oznacza bowiem realne zwiększenie dostępu do świadczeń wysokospecjalistycznych (w tym szczególnie ratujących życie) dla populacji spoza dużych aglomeracji miejskich.

⁵⁵ WHO zaleca by 1 komora hiperbaryczna była dostępna dla populacji 3 mln osób.

Zgodnie z konkluzjami ww. raportu ewaluacyjnego ***działania podejmowane w ramach priorytetu XII POIiŚ powinny przyczyniać się, w perspektywie wieloletniej, do polepszenia stanu zdrowia populacji, a więc zwiększenia jego produktywności, a tym samym wpływać na rynek pracy i prowadzić do pozytywnych efektów ekonomicznych.***

Podsumowując efekty projektów POIiŚ, które wpłynęły na sektor zdrowia w Polsce wskazać należy w szczególności na:

- polepszenie jakości świadczonych usług medycznych;
- polepszenie bezpieczeństwa i warunków pracy personelu (szczególnie w przypadku zakupów związanych ze sprzętem RTG);
- zwiększenie liczby specjalistycznego sprzętu;
- skrócenie czasu oczekiwania pacjenta na wykonanie zabiegu/badania;
- polepszenie warunków diagnozowania i leczenia pacjenta;
- zwiększenie liczby typów świadczeń medycznych oferowanych przez placówkę;
- objęcie większej liczby pacjentów usługami medycznymi;
- zwiększenie zasięgu terytorialnego świadczonych usług zdrowotnych;
- zwiększenie liczby specjalistycznych badań medycznych wykonanych zakupionym sprzętem;
- zwiększenie liczby osób korzystających z obiektów opieki zdrowotnej objętej wsparciem;
- wzrost liczby osób zatrudnionych do obsługi nowego sprzętu;
- wzrost liczby nowopowstałych miejsc pracy;
- skrócenie czasu dojazdu na miejsce zdarzenia;
- obniżenie poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH XII PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: ZWIĘKSZENIE BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO MIESZKAŃCÓW POPRZEC BUDOWĘ ŁĄDOWISKA I DOPOSAŻENIE SZPITALNEGO ODDZIAŁU RATUNKOWEGO W ZOZ W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

DZIAŁANIE: 12.1 ROZWÓJ SYSTEMU RATOWNICTWA MEDYCZNEGO

BENEFICJENT: ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

WOJEWÓDZTWO: MAŁOPOLSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 453 TYŚ. EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 383 TYŚ. MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 WRZEŚNIA 2012 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Dzięki inwestycji poprawiony został standard wyposażenia szpitala w sprzęt medyczny, co pozwoliło znacząco podnieść poziom oraz dostępność udzielanych przez jednostkę świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego. Zwiększona została skuteczność działań w stanach zagrożenia zdrowotnego oraz osiągnięte zostały standardy dostosowujące Szpitalny Oddział Ratunkowy w Suchej Beskidzkiej do wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia. Dostęp do wysokiej jakości specjalistycznego sprzętu medycznego oraz nowe ładowisko poprawiło również pracę personelu medycznego szpitala i pozytywnie wpłynęło na jakość świadczonych usług. Poszerzona została możliwość udzielania niezbędnej pomocy i ratowania życia. Podjęte działania będą skutkować zwiększeniem poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu suskiego w sytuacjach nagłego zagrożenia zdrowotnego. Wybudowane ładowisko dla śmigłowców sanitarnych będzie miało kluczowe znaczenie dla szybkiego i bezpiecznego przewożenia poważnie chorych i rannych do miejsca hospitalizacji. Uzyskanie szybkiej pomocy medycznej pozwoli zwiększyć szanse przeżycia i uniknąć częstych komplikacji powypadkowych.

Zakres rzeczowy projektu obejmował budowę ładowiska dla śmigłowców sanitarnych z traktem komunikacyjnym łączącym ładowisko z budynkiem szpitala w Suchej Beskidzkiej oraz zakup wyposażenia dla Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Zespole Opieki Zdrowotnej w Suchej Beskidzkiej, w tym: Mobilny aparat do znieczuleń (2 szt.), Stół operacyjny (1 szt.), Lampa operacyjna bezcieniowa sufitowa (1 szt.), Kardiomonitor (6 szt.), Defibrylator z kardiowersją i opcją elektrostymulacji (2 szt.), Pompa infuzyjna dwustrzykawkowa (4 szt.), Pompa infuzyjna

jednostrzykawkowa (4 szt.), Ssak elektryczny (3 szt.), Aparat do powierzchniowego ogrzewania pacjenta (3 szt.), Zestaw do trudnej intubacji (3 szt.), Respirator transportowy (2 szt.), Respirator stacjonarny (1 szt.), Aparat do ogrzewania płynów infuzyjnych (5 szt.), Wózek reanimacyjny (2 szt.), Łóżko - wózek umożliwiające wykonanie badania RTG (4 szt.), Laryngoskop z kompletem łyżek (4 szt.), Zestaw komputerowy wraz z oprogramowaniem (5 szt.), Kapnometr (4 szt.), Pulsoksymetr (2 szt.).

ZDJĘCIE 35 LĄDOWISKO PRZY SZPITALNYM ODDZIALE RATUNKOWYM W ZOZ W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

ŹRÓDŁO: ZOZ W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

TYTUŁ PROJEKTU: WZMOCNIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI PROCEDUR MEDYCZNYCH W ZAKRESIE OPIEKI, POOPERACYJNEJ I INTENSYWNEJ TERAPII ORAZ DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ W SP CSK W WARSZAWIE

DZIAŁANIE: 12.2 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ OCHRONY ZDROWIA O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

BENEFICJENT: SAMODZIELNY PUBLICZNY CENTRALNY SZPITAL KLINICZNY W WARSZAWIE

WOJEWÓDZTWO: MAZOWIECKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 2,2 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 1,9 MLN EURO

PLANOWANA DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 CZERWCA 2015 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Celem projektu jest zwiększenie dostępności i podniesienie jakości wykonywanych procedur medycznych poprzez zakup nowoczesnej aparatury medycznej z zakresu diagnostyki i wykonywanych zabiegów, a także rozszerzenie możliwości monitorowania i poprawa opieki okołozabiegowej w SP CSK w Warszawie.

Doposażenie Szpitala w urządzenia pozwalające na nowoczesną diagnostykę radiologiczną i bezpieczne przeprowadzanie zabiegów z zakresu przede wszystkim onkologii, kardiologii, i neurologii, jak również specjalistyczną opiekę okołozabiegową ma zapewnić wyższe bezpieczeństwo pracy oraz wpłynąć na poprawę zdrowia hospitalizowanych pacjentów.

W wyniku realizacji ww. projektu Szpital doposażony zostanie w nowoczesną aparaturę medyczną z zakresu diagnostyki obrazowej dla Zakładu Radiologii Klinicznej oraz opieki pooperacyjnej w tym intensywnej terapii w stanach zagrożenia zdrowia i życia pacjentów.

W tym celu zakupiony zostanie następujący sprzęt: Wielorzędowy tomograf komputerowy – 1szt., Aparaty USG z funkcją dopplerowską – 2 szt., Systemy monitorowania pacjenta – 2 kpl., Respiratory – 10 szt., Defibrylatory – 3 szt., Specjalistyczne łóżka z wyposażeniem – 15 szt.

ZDJĘCIE 36 SPRZĘT ZAKUPIONY ZE ŚRODKÓW POIiŚ W SPCSK

ŹRÓDŁO: SP CENTRALNY SZPITAL KLINICZNY W WARSZAWIE

3.12.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym nie napotkano znaczących problemów mających wpływ na wdrażanie priorytetu XII. Jednocześnie, z uwagi na końcowy już etap wdrażania pomocy w ramach POIiŚ prowadzony jest monitoring projektów pod kątem oszczędności oraz problemów związanych z zamykaniem pomocy. W trybie bieżącym podejmowane są także adekwatne działania zaradcze mające na celu maksymalizację absorpcji przyznanych dla priorytetu XII środków UE.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

Biorąc pod uwagę osiągnięty na koniec okresu sprawozdawczego wysoki poziom kontraktacji (ponad 100%) oraz dynamiczny przyrost wydatkowania dalsze działania w ramach priorytetu należy skoncentrować na przygotowaniu do zamknięcia pomocy w ramach POIiŚ oraz na prawidłowej realizacji i monitoringu projektów.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS**.

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE**.

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI**.

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA**.

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX**.

3.13. PRIORYTET XIII INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

3.13.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

3.13.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

W ramach XIII priorytetu, wysokość środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi **647,2 mln euro**, co stanowi 11% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i 2,3% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ.

W bieżącym okresie sprawozdawczym, w przypadku priorytetu XIII zastosowano tzw. mechanizm elastyczności na mocy znowelizowanego art. 77 rozporządzenia ogólnego. Kwota niespełna 43 mln euro została przesunięta z Priorytetu X *Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii* na finansowanie projektów z Priorytetu XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego*.

Dodatkowo, zgodnie z zatwierdzonym 27 stycznia 2014 r. Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko Priorytet XIII uzyskał dodatkowe środki w wysokości 17,7 mln euro, które zostały przesunięte z Priorytetu XIV w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania całej przyznanej dla programu alokacji.

Projekty w priorytecie XIII są realizowane w ramach działania **13.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego**.

UMOWY O DOFINANSOWANIE

W odniesieniu do procesu kontraktacji priorytet XIII jest jednym z najbardziej zaawansowanych w POIiŚ. W ramach Priorytetu XIII do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami **57 umów o dofinansowanie**. Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 832 mln euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 760 mln euro, natomiast dofinansowanie UE opiewa na **646 mln euro**. Oznacza to, że w ramach zawartych umów wykorzystane zostało **99,83%** alokacji przypadającej dla XIII priorytetu. W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego poziom kontraktacji wzrósł o 8 punktów procentowych. W 2014 r. podpisane zostały umowy o dofinansowanie dla 5 nowych projektów o łącznej wartości całkowitej 73 mln euro, wartości kosztów kwalifikowanych 52 mln euro i wartości dofinansowania UE 53 mln euro. Były to umowy dla projektów: *Dydaktyka w Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnym Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Akademii Morskiej w Gdyni, Centrum Dydaktyczne Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej SUM w Sosnowcu, Budowa i wyposażenie Centrum Dydaktyczno-Badawczego Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Szczecińskiego*.

Podpisanie nowych umów o dofinansowanie w 2014 r. było możliwe m.in. dzięki zastosowaniu ww. mechanizmu elastyczności zapewniającego efektywne zarządzanie alokacją.

W RAMACH PRIORYTETU XIII PRZEWIDZIANO WYBÓR PROJEKTÓW DO REALIZACJI ZARÓWNO W TRYBIE INDYWIDUALNYM JAK I KONKURSOWYM.

PROJEKTY INDYWIDUALNE

W okresie sprawozdawczym Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podlegała aktualizacji. Szczegółowe informacje o zmianie LPI zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.1 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU**.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o liczbie, kosztach i szacowanej wartości dofinansowania UE dla projektów znajdujących się na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego.

TABELA 28. LICZBA I WARTOŚĆ PROJEKTÓW NA PODSTAWOWEJ I REZERWOWEJ LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH

Działanie	Liczba projektów	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]	Liczba projektów rezerwowa	Wartość projektów [mln euro]	Szacowane dofinansowanie UE [mln euro]
	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
13.1	26	471	366	0	0	0
Razem	26	471	366	0	0	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE LISTY PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH Z 10 CZERWCA 2014 R.

Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami projektów indywidualnych podpisane zostało 26 umów o dofinansowanie projektów o wartości wydatków kwalifikowalnych 432 mln euro oraz wartości dofinansowania UE 367,2 mln euro. **Wszystkie umowy dla projektów indywidualnych zostały podpisane** już w poprzednich okresach sprawozdawczych. W ramach Priorytetu XIII podpisano już umowy o dofinansowanie dla wszystkich planowanych projektów indywidualnych.

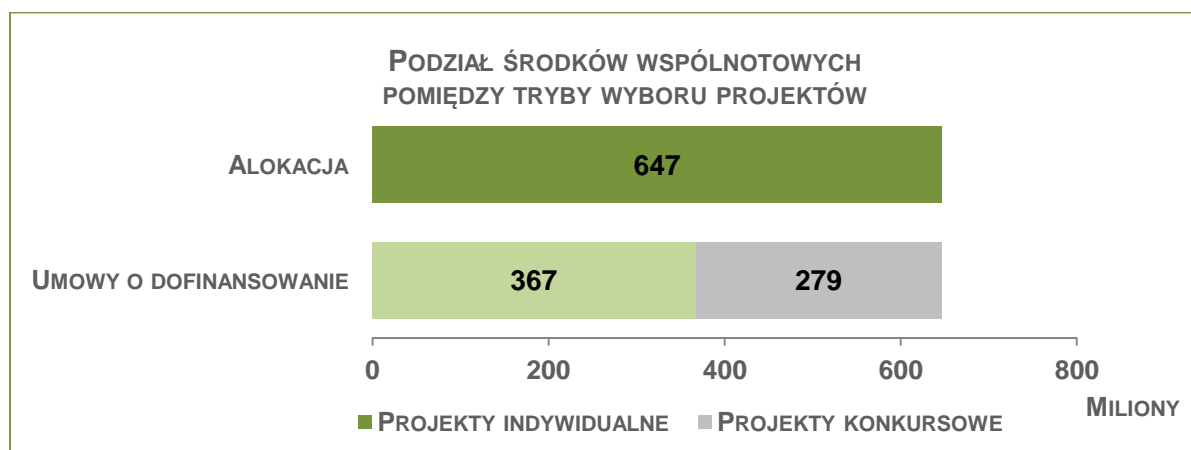
KONKURSY

Dotychczas w ramach priorytetu XIII ogłoszono **2 konkursy**. W okresie sprawozdawczym nie ogłoszono żadnego konkursu. Do końca omawianego okresu sprawozdawczego z wnioskodawcami obu konkursów w sektorze szkolnictwa wyższego podpisano łącznie **31 umów o dofinansowanie** dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych 328 mln euro i wartości dofinansowania UE 278,8 mln euro. Wartość zakontraktowanego dofinansowania dla projektów konkursowych stanowi 61% całości zakontraktowanego w Prioryecie XIII wsparcia UE.

Ze względu na brak wolnych środków w działaniu, podpisywanie kolejnych umów z projektami wyłonionymi w konkursach nie jest planowane.

Poniższy wykres prezentuje podział środków wspólnotowych przyznanych w ramach podpisanych z beneficjentami umów o dofinansowanie według trybów wyboru projektów.

WYKRES 51. PORÓWNANIE ALOKACJI I PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE W PODZIALE NA TRYBY WYBORU PROJEKTÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wg stanu na koniec 2014 r. wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 583,2 mln euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 532,5 mln euro, z czego część unijna to ponad **452,6 mln euro**. Oznacza to, że beneficjenci w sektorze szkolnictwa wyższego zawnioskowali już o niemal **70%** dostępnej w Prioryecie XIII alokacji środków UE.

W zakresie wydatkowania środków w roku 2014 odnotowany został znaczny postęp w wydatkowaniu środków. W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego odnotowano wzrost wydatków w części unijnej o 69 mln euro, co oznacza wzrost o niemal 11 punktów procentowych.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

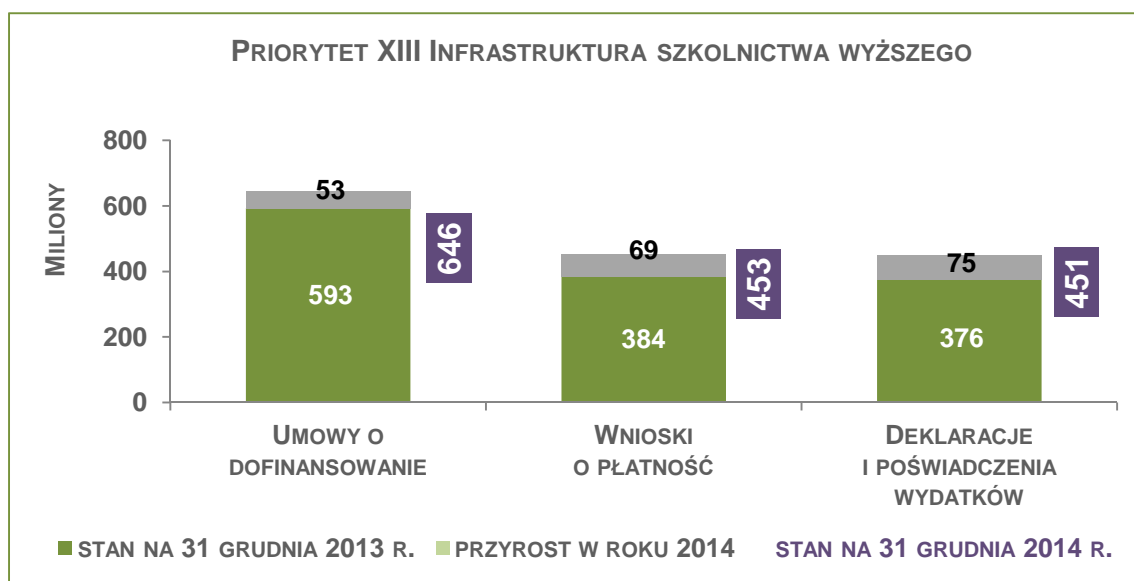
Od początku realizacji Programu w ramach XIII osi priorytetowej Instytucja Certyfikująca przekazała do KE Poświadczenia i deklarację wydatków oraz wnioski o płatność okresową dla priorytetu XIII na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 530 mln euro przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła **450,5 mln euro, co stanowi 70% alokacji dla priorytetu**. Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 449 mln euro, co stanowi ponad 69 % całej dostępnej dla Priorytetu alokacji.

W okresie sprawozdawczym zostały przekazane *Poświadczenia i deklaracje* o wartości wydatków kwalifikowalnych 87,7 mln euro i wartości wnioskowanej refundacji w wysokości 74,6 mln euro a KE zrefundowała 86,2 mln euro. Poziom zrefundowanych przez KE środków jest już w priorytecie XIII niemal równy kwocie o jaką wnioskowano. Oznacza to, że proces certyfikacji przebiega bez zakłóceń, dokumenty przedkładane KE są poprawne co z kolei powoduje, że proces wypłaty środków przez KE również przebiega sprawnie i bez opóźnień.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco.

WYKRES 52. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POLiŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Priorytet XIII jest jednym z najbardziej zaawansowanych w ramach całego Programu pod względem realizacji zobowiązań UE. Wg stanu na koniec 2014 r. osiągnięto niemal **100% poziom kontraktacji**, przy czym proces kontraktacji nowych projektów prowadzony był także w trakcie okresu sprawozdawczego. W związku z efektywnym procesem wdrażania projektów w Priorytecie XIII a także istotnym potencjałem nowych projektów, które mogły ubiegać się o wsparcie w ramach POLiŚ podjęta została decyzja o zmianach w POLiŚ oraz o zastosowaniu mechanizmu elastyczności a w rezultacie przydzieleniu Priorytetowi XIII dodatkowych środków. Środki te zostały przesunięte z innych, cieszących się mniejszą popularnością, działań POLiŚ finansowanych z EFRR. Dzięki temu w ramach Priorytetu XIII możliwe było udzielenie dofinansowania kolejnym inwestycjom, co znacząco wpłynie tak

na finansową realizację Priorytetu, jak i na realizację założeń dot. wykonania rzeczowego i efektów udzielonego sektorowi wsparcia.

W rezultacie wzrostu poziomu zakontraktowania w roku 2014 w Priorytecie XIII zanotowany został także istotny wzrost środków wydatkowanych wykazanych przez beneficjentów. Wydatki wykazane przez beneficjentów w 2014 r. wyniosły 69 mln euro, co oznacza, że kumulatywnie na koniec okresu sprawozdawczego wydatkowanie w Priorytecie XIII osiągnęło niemal 453 mln euro, tj. 70% dostępnej alokacji.

Równocześnie, w analizowanym okresie wzrósł poziom wydatków w części UE certyfikowanych do KE. Wartość wydatków w części UE certyfikowanych do KE w samym 2014 r. wyniosła niemal 75 mln euro, co pozwoliło na osiągnięcie na koniec okresu sprawozdawczego 70% poziomu certyfikacji.

Zbliżony do certyfikacji poziom osiągnęła też wartość środków zrefundowanych przez KE – 69%.

Osiągnięte wysokie wartości wskaźników finansowych wskazują, że proces wdrażania projektów finansowanych w ramach POIiŚ w sektorze szkolnictwa wyższego jest zaawansowany a kolejne jego etapy realizowane są płynnie. Efektywnie przebiega również proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE, co dodatkowo świadczy o wysokiej jakości przygotowywanych dokumentów poświadczających wydatkowanie środków w projektach. W tym kontekście podkreślić należy, że dzięki efektywnemu wdrażaniu projektów w sektorze (także tych zakontraktowanych dopiero w 2014 r.) wysokie wskaźniki wykonania finansowego w Priorytecie XIII osiągnięte zostały pomimo zwiększenia dostępnej puli środków (mechanizm elastyczności) co mogło przejściowo wpłynąć na obniżenie osiągniętego poziomu wykonania finansowego.

DECYZJE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW

Od początku realizacji poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 w ramach priorytetu XIII złożono do KE **2 wnioski o potwierdzenie wkładu finansowego dla** dużych projektów. KE wydała decyzje o dofinansowaniu dla obu tych projektów. Projekty duże, o łącznej wartości 154,7 mln euro, w tym wartości dofinansowania UE wynoszącej **127,4 mln euro**, wybierane były w trybie indywidualnym.

3.13.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

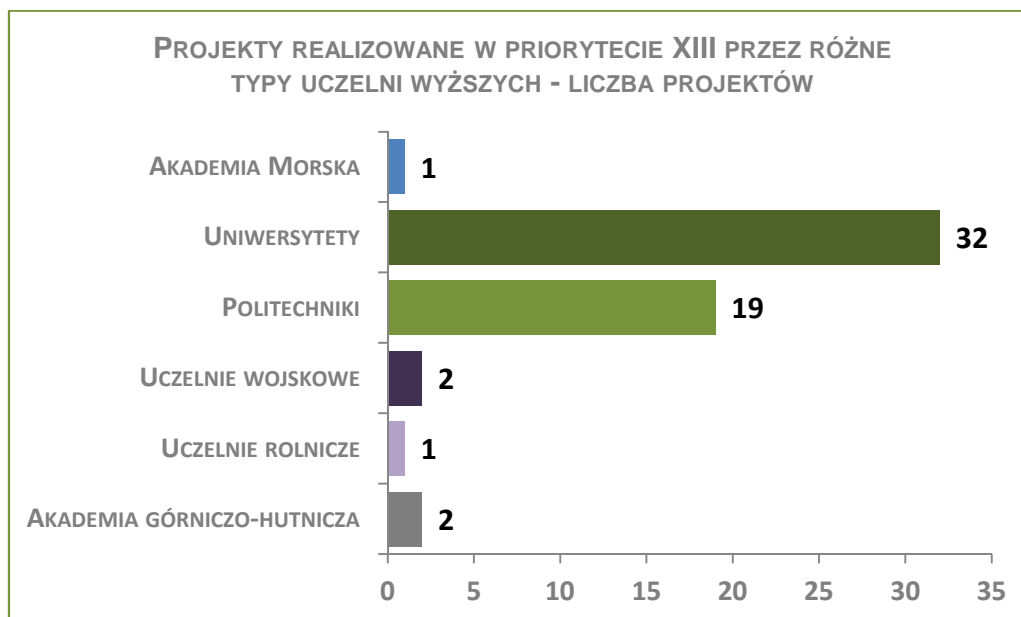
PODZIAŁ PROJEKTÓW WEDŁUG FORMY PRAWNEJ BENEFICJENTÓW

Wszystkie projekty w ramach priorytetu XIII realizowane są przez uczelnie wyższe. Beneficjentami 57 realizowanych w sektorze projektów było 36 uczelni, przy czym wiele z nich realizuje więcej niż jeden projekt - 13 uczelni realizuje po dwa projekty oraz cztery uczelnie realizują po trzy projekty – Politechnika Łódzka, Politechnika Gdańska, Politechnika Warszawska, Uniwersytet Łódzki.

Wśród wspartych ośrodków można wyróżnić 23 uniwersytety (w tym m.in. uniwersytety medyczne, pedagogiczne, przyrodnicze), 9 politechnik, 1 akademię górniczo-hutniczą, 1 uczelnię wojskową i 1 uczelnię rolniczą oraz 1 akademię morską.

Poniższy wykres przedstawia podział projektów dofinansowanych w ramach priorytetu XIII według rodzaju uczelni realizującej projekt.

WYKRES 53. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiS NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

Beneficjentami ponad połowy realizowanych projektów (56%) są uniwersytety. Wartość dofinansowania UE dla projektów uniwersyteckich to 405 mln euro, co stanowi 62% całości dofinansowania zakontraktowanego w Prioryecie XIII. 33% projektów w Prioryecie XIII jest realizowanych przez politechniki, które otrzymały łącznie ponad 201 mln euro dofinansowania ze środków UE, co stanowi 31% całości dofinansowania zakontraktowanego w Prioryecie XIII.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Mapa wsparcia udzielonego w ramach priorytetu XIII POIiS pokrywa się z mapą wiodących ośrodków naukowych w kraju. Województwami, które w największym stopniu korzystają ze wsparcia w ramach priorytetu są zatem te, w których zlokalizowane są największe i najbardziej znaczące uczelnie w kraju. Najwyższą wartość wsparcia UE w ramach priorytetu zakontraktowano w województwie mazowieckim - 138 mln euro, co stanowi 21% całości zakontraktowanego dofinansowania UE w prioryecie. Kolejnym województwem pod względem wartości zakontraktowanych środków jest województwo pomorskie, w którym podpisano umowy o dofinansowanie projektów opiewające łącznie na 102 mln euro (15% całej alokacji dla priorytetu). Wysoka wartość dofinansowania UE - 73 mln euro (11% w stosunku do alokacji oraz całości zakontraktowanego w Prioryecie XIII wsparcia) została także zakontraktowana w województwie łódzkim. W województwie opolskim i warmińsko-mazurskim (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.) nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie. Warto jednak dodać, że już po zakończeniu okresu sprawozdawczego zawarto pierwszą umowę o dofinansowanie realizowaną w województwie opolskim.

Najwięcej, tj. ponad 15% kwoty wydatków wykazanych przez beneficjentów w całym prioryecie zostało wydatkowanych w województwie mazowieckim, gdzie beneficjenci złożyli wnioski o płatność na kwotę dofinansowania unijnego w wysokości 71 mln euro (10% dostępnej w prioryecie alokacji). Niewiele mniej bo 14% kwoty wydatków wykazanych przez beneficjentów w całym prioryecie wykazali beneficjenci z województwa wielkopolskiego wykazując we wnioskach o płatność 65 mln euro.

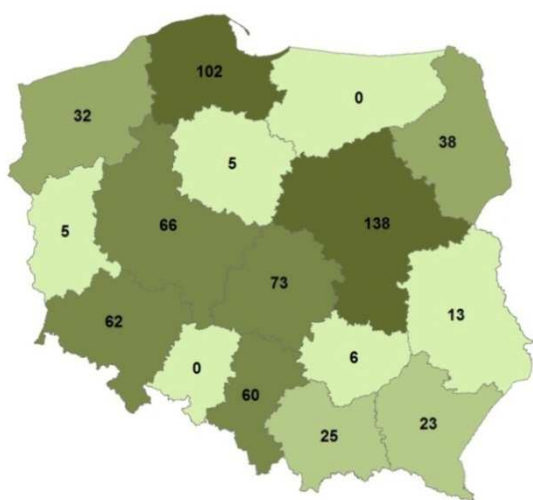
Kolejnym województwem, w którym beneficjenci wydatkowali niemal równie wysoką kwotę jest województwo pomorskie. Beneficjenci pomorscy wykazali we wnioskach o płatność wydatki w części unijnej na kwotę 63 mln euro, co stanowi 13% całości wydatków wykazanych w Prioryecie XIII oraz 9% alokacji dla tego Priorytetu.

Jednocześnie, w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego oraz świętokrzyskiego beneficjenci wykazali już we wnioskach o płatność kwotę wydatków pokrywającą w 100% zakontraktowane dla nich wsparcie. W województwie kujawsko-pomorskim była to kwota 5,2 mln euro, a w województwie świętokrzyskim odpowiednio 6,3 mln euro. W przypadku 7 województw poziom wydatkowanych środków w stosunku do zakontraktowanych przekracza 80%.

Spośród województw, w których realizowane są projekty w ramach priorytetu najniższy poziom wydatkowania zanotowano w województwie lubuskim, gdzie beneficjenci złożyli wnioski o płatność na kwotę dofinansowania unijnego 1,6 mln euro, co stanowi poniżej 12% całej wnioskowanej kwoty w ramach priorytetu. Wobec braku projektów realizowanych w tych regionach nie wykazano żadnego wydatkowania w województwie warmińsko – mazurskim i opolskim.

Poniższa mapa prezentuje wartość dofinansowania przyznanego beneficjentom priorytetu XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego* ze środków EFRR w podziale na województwa. Dane zostały przedstawione w milionach euro.

MAPA 20. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE PRYZNANEGO BENEFICJENTOM W RAMACH PODPISANYCH UMÓW

Dane dotyczące przyznanego wsparcia w układzie regionalnym należy traktować jako dane przybliżone, gdyż na mapie nie zostały uwzględnione projekty o zasięgu ogólnokrajowym. Dodatkowo, na potrzeby sporządzenia mapy w przypadku projektów realizowanych na terenie kilku województw zastosowano przybliżony, proporcjonalny podział wsparcia przyznanego dla danego regionu.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIŚ NA PODSTAWIE KSI (SIMIK 07-13)

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Celem głównym XIII priorytetu POIŚ jest rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii oraz podniesienie jakości kształcenia poprzez wykorzystanie najnowszych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT). Celami szczegółowymi priorytetu są:

- unowocześnienie infrastruktury szkolnictwa wyższego oraz zwiększenie udziału liczby studentów na priorytetowych kierunkach studiów;
- podniesienie jakości kształcenia poprzez wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Wszystkie projekty realizowane w ramach XIII priorytetu przyczyniają się do zrealizowania powyższego celu głównego oraz celów strategicznych dla sektora określonych w programie tj.:

- doinwestowanie infrastruktury kierunków ścisłych i technicznych;
- rozbudowa i unowocześnienie podstawowej bazy dydaktycznej (kierunki ścisłe i techniczne);
- zwiększenie potencjału czołowych ośrodków akademickich;
- wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w realizowanych projektach;
- zwiększenie rekrutacji, podniesienie atrakcyjności i poziomu studiowania na kierunkach priorytetowych;
- wzrost liczby zagranicznych studentów.

Zgodnie z założeniami Programu, dofinansowanie w ramach priorytetu XIII otrzymały uczelnie kształcące specjalistów w głównych obszarach priorytetowych oraz wspieranych w ramach POIiŚ – na kierunkach ścisłych i technicznych związanych z transportem, inżynierią środowiska, energetyką oraz ochroną zdrowia. Realizujące dofinansowane projekty uczelnie to wiodące ośrodki akademickie w kraju, które dysponują potencjałem dydaktycznym pozwalającym na prowadzenie studiów II i III stopnia (studia magisterskie i doktoranckie).

Analizując realizowane projekty, zauważyć należy, że kierunki najczęściej wspierane to: chemia, informatyka, fizyka, inżynieria materiałowa, ochrona środowiska, biotechnologia oraz mechanika i budowa maszyn, co odpowiada projektowanemu ukierunkowaniu wsparcia szkolnictwa wyższego w ramach POIiŚ. Wszystkie realizowane projekty są kompleksowe tzn. w ramach każdego wykonywane są nie tylko prace budowlane (budowa lub przebudowa), ale również finansowany jest zakup wyposażenia i sprzętu oraz wykorzystywane są technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT). W efekcie realizacji projektów POIiŚ w sektorze szkolnictwa wyższego, zgodnie z ukierunkowaniem przyznanego wsparcia poprzez doinwestowanie infrastruktury uczelni oraz modernizację bazy dydaktycznej i wykorzystanie nowoczesnych technologii wzrasta potencjał ośrodków akademickich a zarazem ich atrakcyjność i popularność.

Realizacja założonych w POIiŚ celów szczegółowych tj. *Unowocześnienie infrastruktury szkolnictwa wyższego oraz zwiększenie udziału liczby studentów na priorytetowych kierunkach studiów oraz Podniesienie jakości kształcenia poprzez wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych* jest mierzona za pomocą wskaźników określonych dla priorytetu XIII. Wskaźniki produktu i rezultatu dotyczące priorytetu XIII przedstawione zostały w **ZAŁĄCZNIKU IV POSTĘP FIZYCZNY WG PRIORYTETÓW** oraz w punktach poniżej.

Dotychczasowy postęp we wdrażaniu Priorytetu XIII POIiŚ jest satysfakcjonujący. Opierając się na założeniach dofinansowanych projektów można stwierdzić, że cele postawione w XIII Priorytecie zostaną osiągnięte. Objęte wsparciem szkoły wyższe zmodernizują istniejące oraz wybudują nowe obiekty, co stworzy materialne podstawy do znaczącego zwiększenia liczby miejsc na wspartych kierunkach studiów.

Realizacja projektów będzie miała duży wpływ na jakość kształcenia, przede wszystkim dzięki możliwościom korzystania z nowoczesnej aparatury, laboratoriów i infrastruktury ICT, co bezpośrednio powinno w przyszłości przełożyć się na pozycję polskich uczelni w rankingach międzynarodowych.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

Priorytety XIII realizowany jest od ponad 7 lat. W ramach XIII priorytetu wdrażane są projekty o różnorodnej specyfice. Dofinansowanie otrzymują infrastrukturalne projekty dydaktyczne tych uczelni, które kształcą specjalistów w głównych obszarach wspieranych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko tj. na kierunkach związanych z transportem, inżynierią środowiska, energetyką oraz ochroną zdrowia. Priorytet XIII bezpośrednio przyczynia się do wzrostu liczby studentów na kierunkach ścisłych, przyrodniczych i technicznych. Współtworzy nowe pokolenie specjalistów w obszarach związanych z nowoczesnymi technologiami, co w dalszej perspektywie pozwoli na rozwój dziedzin, które decydują o konkurencyjności gospodarki oraz atrakcyjności inwestycyjnej Polski.

W realizowanych projektach są już widoczne liczne efekty rzeczowe w postaci wskaźników rezultatu.

W ramach XIII priorytetu POIiŚ Infrastruktura szkolnictwa wyższego wnioski o płatność końcową zostały złożone dla 24 projektów, w tym 14 indywidualnych oraz 10 konkursowych. Finansowo zakończonych w ramach Priorytetu zostało 14 projektów, dla których zatwierdzono wnioski o płatność końcową na łączną kwotę dofinansowania UE ponad 111 mln euro. Oznacza to, że ostatecznie rozliczone zostało 17% całości dostępnej dla Priorytetu XIII alokacji środków UE.

Należy jednocześnie podkreślić, że realizacja rzeczowa zakończyła się już w przypadku 27 projektów, z czego 8 inwestycji zostało zakończonych w roku sprawozdawczym.

W 2014 r. zakończyła się realizacja następujących projektów: *Naukowo-Dydaktyczne Centrum Nowych Technologii - Politechnika Śląska, FABRYKA INŻYNIERÓW XXI WIEKU – budowa nowoczesnego obiektu dydaktyczno – laboratoryjnego Wydziału Mechanicznego Politechniki Łódzkiej, Przebudowa budynku B1 w kompleksie gmachów Politechniki Wrocławskiej wraz z unowocześnieniem infrastruktury dydaktycznej budynków B1 i B2, Kompleks Naukowo-Dydaktyczny Centrum Mikroelektroniki i Nanotechnologii Uniwersytet Rzeszowski, Międzyuczelniane Centrum NanoBioMedyczne, Śląskie Międzyuczelniane Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych, Budowa Laboratorium Naukowo-Dydaktycznego Nanotechnologii i Technologii Materiałowych w Gliwicach, Budowa kompleksu edukacyjno-badawczego Biotechnologii Uniwersytetu Wrocławskiego.*

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 29. STAN REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba obiektów edukacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektów (wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych):	112	123	109%
- w tym liczba obiektów nowo wybudowanych	50	59	118%
Liczba uczelni, które wdrożyły kompleksowe rozwiązania w zakresie infrastruktury ICT w nauczaniu	10	57	570%
Dodatkowa liczba miejsc na wspartych kierunkach	2 000	14 946	747%
Liczba studentów korzystających ze wspartej infrastruktury	30 000	172 649	576%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO ZA ROK 2014 Z REALIZACJI PRIORYTETU XIII

Wysoki stopień zaawansowania projektów wdrażanych w ramach priorytetu XIII potwierdzają zarówno dane dot. wskaźników finansowych, jak i rzeczowych. Pełne zakontraktowanie i sprawny proces certyfikacji i wnioskowania o płatności do KE jest odzwierciedlony w osiągniętych wskaźnikach produktu i rezultatu. W obecnym, końcowym już okresie wdrażania inwestycje wspierane w ramach całego Programu sukcesywnie są rozliczane i oddawane do użytkowania. W istotny sposób wpływa to na poziom osiąganych wskaźników wykonania rzeczowego. W ostatnich latach wdrażania Programu obserwujemy w tym zakresie duże wzrosty wartości, niejednokrotnie skokowe związane z finalizacją prac nad poszczególnymi projektami lub ich etapami.

W priorytecie XIII wysokie wartości wskaźników wykonania rzeczowego wykazywane były już w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Realizacja wybranych wskaźników produktu przedstawia się następująco:

- Na podstawie już podpisanych umów o dofinansowanie zakładana wartość wskaźnika *Liczba projektów* (wartość docelowa 36) została przekroczona a jego szacowana wartość osiągnięta poziom 158% (57 projektów). Wobec zrealizowania 14 spośród 36 planowanych projektów osiągnięta wartość wskaźnika to 38%. W zakresie realizacji tego wskaźnika zanotowano w okresie sprawozdawczym istotny postęp. Na koniec 2013 r. realizacja wskaźnika kształtowała się na poziomie 19%, co oznacza, że w 2014 r. wartość ta wzrosła o 19 punktów procentowych.
- Na etapie programowania POIiŚ *liczba uczelni, które wdrożyły kompleksowe rozwiązania w zakresie infrastruktury ICT w nauczaniu* została określona na poziomie 10, jednakże

z podpisanych umów o dofinansowanie wynika, iż wszystkie realizowane projekty będą wdrażały ICT. W rezultacie wartość szacowana, jaką osiągnie wskaźnik po realizacji wszystkich projektów to 570%. Na koniec okresu sprawozdawczego faktyczna realizacja wskaźnika osiągnęła zaś wartość 14, co stanowi 140% wartości docelowej.

- Biorąc pod uwagę zakończone projekty lub etapy poszczególnych projektów zostały już osiągnięte następujące wartości wskaźnika *Liczba obiektów edukacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektów (wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych) – w tym liczba obiektów nowo wybudowanych*:
 - z wartości docelowej 112 wspartych obiektów edukacyjnych zrealizowano już 28 takich obiektów, co oznacza, że realizacja wskaźnika osiągnęła wartość 25%, natomiast zgodnie z wartościami z umów, szacowana realizacja wskaźnika wynosi 123, czyli 109%,
 - z wartości docelowej 50 obiektów nowo wybudowanych zrealizowano już 12, czyli 24%, natomiast szacowana realizacja wskaźnika wynosi 59 sztuk, tj. 118%.

W przypadku wskaźników rezultatu zapisanych dla XIII priorytetu, należy zauważyć, że realizacja wskaźników rezultatu znacząco przekroczy zaplanowane w Programie wartości:

- *Dodatkowa liczba miejsc na wspartych kierunkach* – wartość docelowa wskaźnika wynosi 2 000, natomiast szacowana wartość wskaźnika to 14 946 (747% wartości docelowej), a zrealizowano już prawie 178% wartości docelowej tj. realizacja wskaźnika osiągnęła już 3 566.
- *Liczba studentów korzystających ze wspartej infrastruktury* (wartość docelowa to 30 000) – w tym *liczba studentów na kierunkach ścisłych i technicznych korzystających ze wspartej infrastruktury* (wartość docelowa to 5 000) - szacowana realizacja wskaźnika wynosi odpowiednio 172 649 (575%) i 156 591 (3 131%), osiągnięte wartości realizacyjne wskaźnika to natomiast 45 643 (152%) i 39 242 (784%).
- *Liczba studentów wykorzystujących utworzoną w ramach projektów infrastrukturę ICT* (wartość docelowa to 15 000) – w tym *uczestniczących w kursach eLearning* (wartość docelowa to 1 500) - szacowana realizacja wskaźnika wynosi odpowiednio 171 123 i 44 551, natomiast realizacja osiągnęła już następujące wartości 46 240 (308%) i 3 733 (248%).

Należy zauważyć, że tak znaczące przekroczenia realizacji wskaźników wynikają z kilku przesłanek:

- niedoszacowanie wartości wskaźników na etapie programowania POLiŚ;
- realizacja przez beneficjentów „centrów naukowych” dla wielu kierunków, a nie budynków dla studentów z pojedynczego wydziału;
- liczba studentów korzystających ze wspartej infrastruktury odnoszona jest do studentów wszystkich wydziałów, którzy korzystają ze sprzętu (laboratoriów / pomieszczeń), a nie jedynie studentów z kierunku dla którego realizowany była inwestycja;
- komplementarność projektów POLiŚ z projektami wspieranymi przez POKL powoduje wzrost atrakcyjności kierunków priorytetowych.

WPLYW PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PRIORYTETU XIII NA ROZWÓJ SEKTORA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Zgodnie z danymi z umów dofinansowanie można przewidywać, że cele postawione w XIII prioryecie zostaną osiągnięte. Szkoły wyższe objęte wsparciem wybudują 59 nowych obiektów a zmodernizują 64 istniejące obiekty. Stworzy to materialne podstawy do znaczącego zwiększenia liczby miejsc na wspartych kierunkach studiów. Według deklaracji beneficjentów będzie to 14 946 dodatkowych miejsc. Najwięcej miejsc przybędzie na kierunkach: informatyka, inżynieria środowiska, mechatronika, budownictwo oraz inżynieria materiałowa.

Realizacja projektów będzie miała duży wpływ na jakość kształcenia, przede wszystkim dzięki możliwościom korzystania z nowoczesnej aparatury, laboratoriów i infrastruktury ICT, co bezpośrednio

przełoży się na pozycję polskich uczelni w rankingach międzynarodowych. Wsparcie w ramach perspektywy 2007-2013 odpowiada na zapotrzebowanie uczelni na dużą infrastrukturę budowlaną, która była niejednokrotnie dotknięta niedoinwestowaniem ze środków budżetowych. W tym aspekcie wsparcie unijne pozwoliło uczelniom na duże inwestycje infrastrukturalne, które bez tego nie byłyby możliwe do zrealizowania w okresie 2-4/5 letnim. Dzięki dofinansowaniu ze środków UE oraz budżetu państwa, polskie uczelnie mogą kształcić na europejskim poziomie studentów kierunków priorytetowych, co jest istotne dla rozwoju gospodarczego państwa.

W projektach realizowanych w ramach XIII priorytetu POIiŚ potencjał dydaktyczny rozwijany jest m.in. poprzez tworzenie na uczelniach centrów naukowo-dydaktycznych z zakresu nowoczesnych technologii, które wspierają nie tylko jeden kierunek priorytetowy, ale najczęściej ich grupę, bądź w przypadku największych projektów, konglomerat kierunków priorytetowych. Dofinansowanie tego typu projektów przyczynia się do podniesienia ogólnej jakości kształcenia studentów, przede wszystkim dzięki możliwości korzystania z nowoczesnej aparatury, odbywania zajęć w nowych laboratoriach i salach dydaktycznych z szerokim dostępem do nowoczesnych technologii komputerowych ICT oraz umożliwienia współpracy nie tylko regionalnej, ale również międzynarodowej. Inwestycje w sprzęt i pracownie dydaktyczne oraz laboratoria o wysokim stopniu zaawansowania technologicznego przystosowane do kształcenia na priorytetowych kierunkach studiów, umożliwiają przygotowanie studentów zarówno w zakresie teorii jak i praktycznych umiejętności na poziomie spełniającym standardy europejskie.

Przyjęty system kształcenia i wsparcie w ramach priorytetu XIII POIiŚ pozwala na dopasowanie kwalifikacji zawodowych absolwentów i w dalszej perspektywie przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia wśród młodych ludzi. Pracodawcy natomiast zyskają specjalistów w zakresie nowych technologii, tym bardziej, że jednym z głównych celów priorytetu XIII jest zaspokojenie rosnącego popytu przedsiębiorstw na specjalistów z wykształceniem zgodnym z kierunkami priorytetowymi. Projekty POIiŚ stanowią bezpośrednią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby rynku pracy, w szczególności w kontekście wieloletnich prognoz i strategicznych wyzwań inteligentnego rozwoju, w tym rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, co wpisuje się w założenia *Strategii Europa 2020*.

Projekty priorytetu XIII bezpośrednio przyczyniają się do dostosowania przygotowania absolwentów do potrzeb rynku pracy, w szczególności w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii i wiedzy praktycznej.

Zgodnie z *Informacją MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. o popularności kierunków studiów w latach 2007 – 2012* latach pośród najczęściej wybieranych kierunków studiów przez kandydatów na studia stacjonarne pierwszego stopnia i jednolite studia magisterskie w roku akademickim 2011/2012 w pierwszej 15 jest aż 5 kierunków wspieranych w ramach priorytetu XIII POIiŚ - 1 miejsce budownictwo, 3 miejsce informatyka, 8 miejsce inżynieria środowiska, 10 miejsce mechanika i budowa maszyn, 14 miejsce automatyka i robotyka. Należy także podkreślić, że odnotowuje się stałą i istotną tendencję zwykłą wybierania tych kierunków począwszy od lat 2007/2008. Należy podkreślić, że wzrost popularności kierunku budownictwo w roku akademickim 2011/2012 w odniesieniu do roku akademickiego 2007/2008 wynosi 84,7%, informatyki 46,2%, ochrony środowiska 174,2%, mechaniki i budowy maszyn 120,3%, automatyki i robotyki 120,7%.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH XIII PRIORYTETU

TYTUŁ PROJEKTU: BUDOWA CENTRUM DYDAKTYCZNO-BADAWCZEGO NANOTECHNOLOGII

DZIAŁANIE: 13.1 INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

BENEFICJENT: ZACHODNIOPOMORSKI UNIWERSYTET TECHNOLOGICZNY W SZCZECINIE

WOJEWÓDZTWO: ZACHODNIOPOMORSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 11,1 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 8,6 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 30 KWIETNIA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Głównym celem projektu jest podniesienie jakości kształcenia na następujących kierunkach studiów: technologia chemiczna, inżynieria chemiczna i procesowa, fizyka techniczna, inżynieria materiałowa, ochrona środowiska, budownictwo oraz biotechnologia.

Centrum Dydaktyczno-Badawcze Nanotechnologii ZUT w Szczecinie tworzą 72 nowoczesne laboratoria. W budynku znajduje się również sala wykładowa na 500 osób, sala komputerowa i czytelnia. Ponadto, instalacja gazów technicznych oraz specjalne pomieszczenia spełniające najwyższe standardy czystości, umożliwiają prowadzenie badań naukowych z zakresu nanotechnologii, nano-biotechnologii przemysłowej i nano-biomateriałów. Centrum dydaktyczne zostało wyposażone w najnowsze rozwiązania ICT pozwalające na stworzenie platformy e-learningowej. Budynek został połączony siecią światłowodową, a wszystkie sale dydaktyczne mają połączenie do szerokopasmowego Internetu.

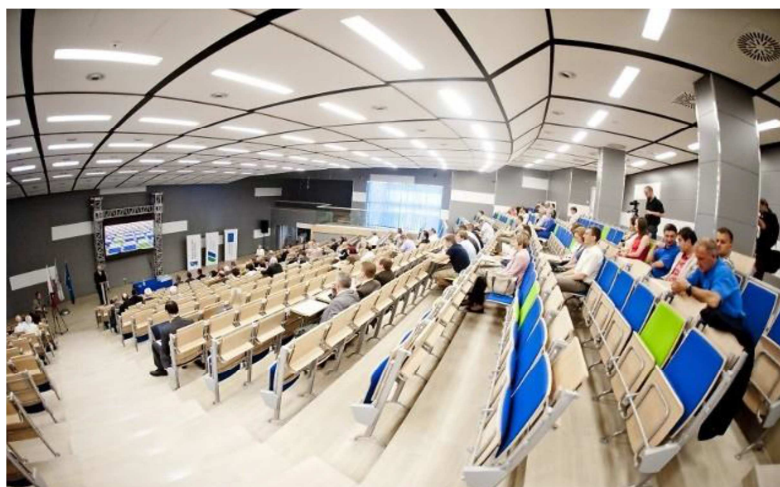
Z nowoczesnego Centrum korzystają przede wszystkim studenci uczący się na tak zwanych siedmiu kierunkach „priorytetowych”: technologia chemiczna, inżynieria chemiczna i procesowa, fizyka techniczna, inżynieria materiałowa, ochrona środowiska, budownictwo oraz biotechnologia. Dostęp do infrastruktury Centrum mają również studenci studiujący na kierunkach: inżynieria sanitarna oraz towaroznawstwo.

ZDJĘCIE 37 BUDOWA CENTRUM DYDAKTYCZNO-BADAWCZEGO NANOTECHNOLOGII – UNIWERSYTET
ZACHODNIOPOMORSKI W SZCZECINIE

FOT. [HTTP://WWW.NANOTECHNOLOGIE.ZUT.EDU.PL](http://www.nanotechnologie.zut.edu.pl)

ZDJĘCIE 38 BUDOWA CENTRUM DYDAKTYCZNO-BADAWCZEGO NANOTECHNOLOGII – UNIWERSYTET
ZACHODNIOPOMORSKI W SZCZECINIE

FOT. [HTTP://WWW.NANOTECHNOLOGIE.ZUT.EDU.PL](http://www.nanotechnologie.zut.edu.pl)

TYTUŁ PROJEKTU: MODERNIZACJA WYDZIAŁU INŻYNIERII MATERIAŁOWEJ I CERAMIKI AGH KRAKÓW

DZIAŁANIE: 13.1 INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

BENEFICJENT: AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

WOJEWÓDZTWO: MAŁOPOLSKIE

WARTOŚĆ PROJEKTU: 9,3 MLN EURO

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z UE: 7,7 MLN EURO

DATA ZAKOŃCZENIA REALIZACJI PROJEKTU: 31 MARCA 2014 R.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU: Głównym celem projektu jest podniesienie jakości kształcenia na Wydziałach Inżynierii Materiałowej i Ceramiki. W ramach projektu rozbudowano i przebudowano pawilony dydaktyczne Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki AGH. Obiekty wyposażono w nowoczesną aparaturę naukowo-dydaktyczną z zakresu nanomateriałów i nanotechnologii oraz sprzęt audio-wizualny. Nowy obiekt o powierzchni około 5,5 tys. m² stanowi pięciokondygnacyjny pawilon. W budynku znajdują się: sale wykładowe i seminaryjne, laboratoria, pracownie naukowo-dydaktyczne, a także zaplecze biurowo-administracyjne. W 35 laboratoriach znajduje się specjalistyczna aparatura: różnego rodzaju spektrometry, defektoskop ultradźwiękowy, twardościomierz z rejestracją obrazów, mikroskop sił atomowych oraz laserowe urządzenie typu Rapid Prototyping SLS do szybkiego tworzenia prototypów wyrobów ceramicznych. Cały nowy budynek dostępny jest dla osób niepełnosprawnych. Realizacja projektu pozwoliła na rozszerzenie oferty naukowo-dydaktycznej o tematykę z zakresu nanomateriałów i nanotechnologii. Wprowadzono nowe specjalności w dziedzinie inżynierii materiałowej i technologii chemicznych oraz stworzono nowy makrokierunek o nazwie Ceramika.

ZDJĘCIE 39 MODERNIZACJA WYDZIAŁU INŻYNIERII MATERIAŁOWEJ I CERAMIKI AGH KRAKÓW

FOT. [HTTP://WWW.CERAMIKA.AGH.EDU.PL/POIS/](http://www.ceramika.agh.edu.pl/pois/)

3.13.2. OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym nie napotkano znaczących problemów mających istotny wpływ na wdrażanie priorytetu XI.

Jednocześnie, w związku ze zbliżającym się końcem okresu kwalifikowania wydatków projekty realizowane w ramach Priorytetu XIII są monitorowane w trybie bieżącym, a w przypadku pojawienia się problemów w realizacji wdrażane są odpowiednie działania zaradcze.

WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE IZ/KE/KM ODNOŚNIE DALSZEGO PRZEBIEGU REALIZACJI PRIORYTETU

Realizacja priorytetu XIII przebiega prawidłowo. W związku z zadowalającym poziomem kontraktacji i wydatkowania środków dalsze działania w ramach priorytetu XIII koncentrować się będą na zapewnieniu prawidłowości realizacji projektów oraz monitorowaniu postępu rzeczowo-finansowego.

Równocześnie, w związku ze zbliżającym się końcem okresu kwalifikowalności wydatków dla POIiŚ kontynuowany będzie ścisły monitoring realizacji projektów oraz bieżąca współpraca z beneficjentami i wszystkimi instytucjami w systemie w zakresie wczesnego identyfikowania potencjalnych zagrożeń w realizacji projektów i wdrażania adekwatnych działań zaradczych.

W kolejnym okresie sprawozdawczym planowana jest kontynuacja ww. monitoringu projektów a także prowadzenie działań związanych z zamykaniem pomocy w ramach POIiŚ.

POZOSTAŁE INFORMACJE O PRIORYTECIE

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w realizację celów Strategii Europa 2020 zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.1.6.4 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII EUROPA 2020.**

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie równości szans zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.4 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS.**

Informacje dotyczące wkładu priorytetu w promowanie zasady partnerstwa zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.2.5 ZASADA PARTNERSTWA W PROGRAMIE.**

Informacje dotyczące komplementarności zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI.**

Informacje dotyczące badań ewaluacyjnych przeprowadzonych w sektorze zostały przedstawione w **PUNKCIE 2.7 MONITOROWANIE I OCENA.**

Informacja o wypełnieniu warunków szczególnych nałożonych na projekty znajduje się w **ZAŁĄCZNIKU IX.**

3.14. PRIORYTET XIV POMOC TECHNICZNA – EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

3.14.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

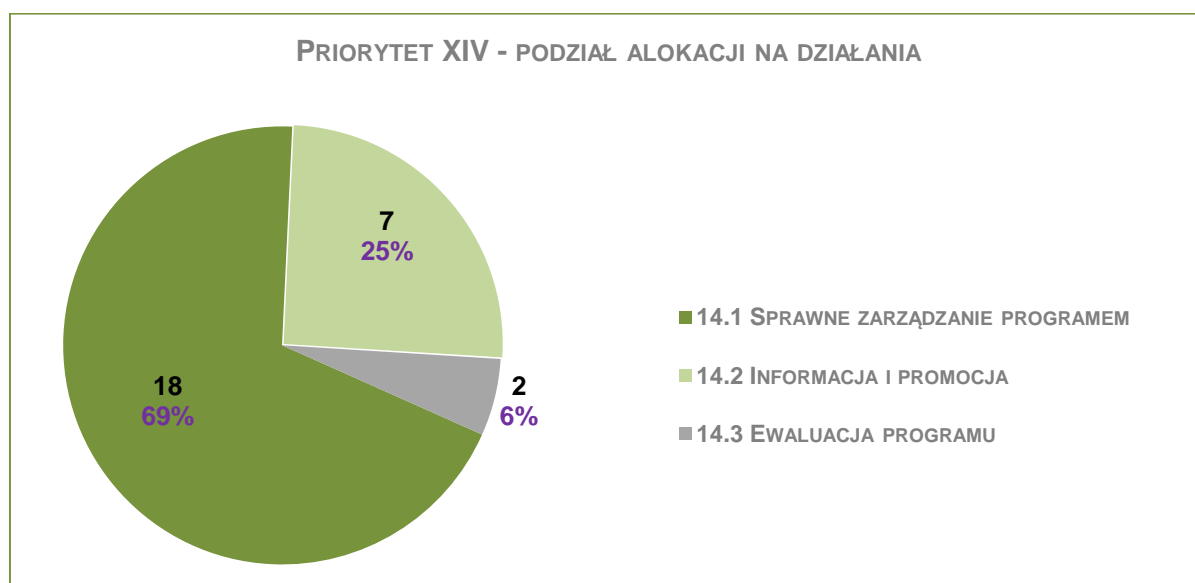
3.14.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

Projekty w priorytecie XIV są realizowane w ramach trzech działań:

- 14.1 *Sprawne zarządzanie programem;*
- 14.2 *Informacja i promocja;*
- 14.3 *Ewaluacja programu.*

W ramach XIV priorytetu, wysokość środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 26,6 mln euro, co stanowi 0,4% alokacji środków z EFRR w ramach Programu i 0,1% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ. Poniższy wykres prezentuje rozkład alokacji na działania wdrażane w priorytecie XIV.

WYKRES 54. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU XIV NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Projekty pomocy technicznej POIiŚ realizowane są w postaci *Rocznych Planów Działań* (pierwszy i ostatni Roczny Plan Działań wyjątkowo obejmuje lata 2007-2008 i 2014-2015). W ramach PT POIiŚ (XIV i XV priorytet) funkcjonuje 7 sektorów: Instytucja Zarządzająca (gdzie jedynym beneficjentem jest IZ), środowisko, transport, energetyka, kultura, zdrowie oraz szkolnictwo wyższe. Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego finansowane są sektory: IZ, kultura, zdrowie oraz szkolnictwo wyższe.

W poprzednim okresie sprawozdawczym umowami/decyzjami o dofinansowanie objęto wszystkie 4 sektorowe projekty na lata 2014-2015.

W ramach zawartych umów wykorzystane zostało **107%⁵⁶ alokacji przypadającej** dla XIV priorytetu. Dokonując porównania z poprzednim okresem sprawozdawczym można zaobserwować wzrost wykorzystania dostępnej alokacji (ze 105% na koniec 2013 r.). Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 34,2 mln euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 33,6 mln euro, natomiast **dofinansowanie UE opiewa na 28,6 mln euro.**

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 24,1 mln euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 23,9 mln euro, z czego część unijna wyniosła 20,3 mln euro. Na koniec okresu sprawozdawczego poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność wyniósł ponad 76%, podczas gdy na koniec 2013 r. wynosił 66%, co oznacza **wzrost o 10 p.p. w trakcie okresu sprawozdawczego.**

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

W bieżącym okresie sprawozdawczym Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* dla priorytetu XIV na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych wynoszącą **3,1 mln euro**, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła **2,6 mln euro**. Od początku realizacji Programu **w ramach XIV osi priorytetowej do KE zostały przekazane Poświadczenia i deklaracje o wartości wydatków** kwalifikowanych 23,9 mln euro i **wnioskowanej refundacji w wysokości 20,3 mln euro**, co stanowi prawie **76% alokacji dla priorytetu – zanotowano wzrost o 9 p.p.** w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym.

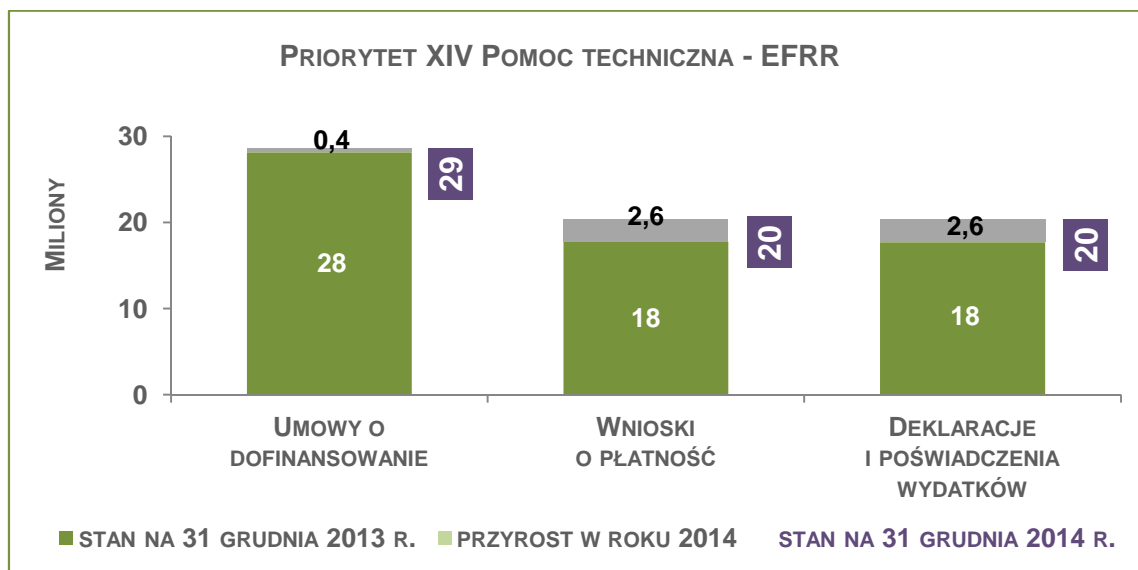
Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 20,3 mln euro. Należy podkreślić, że tylko w roku 2014 wartość refundacji wyniosła 3,1 mln euro, czyli 15,5% środków przekazanych przez KE w ramach XIV osi priorytetowej zostało zrefundowane w bieżącym okresie sprawozdawczym. Od początku realizacji Programu KE **zrefundowała 100% wnioskowanej kwoty.**

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco. Do końca okresu sprawozdawczego w złożonych wnioskach o płatność beneficjenci rozliczyli 20,3 mln euro, tj. 76% przyznanego im grantu. Jednocześnie w tym samym okresie do KE przekazane zostały *Poświadczenia i deklaracje wydatków* na kwotę refundacji wynoszącą 20,3 mln euro, co stanowi 100% wydatków wykazanych przez beneficjentów. **Powyższe wskazuje, że proces sporządzania deklaracji oraz przekazywania poświadczeń na poziom KE przebiega sprawnie i efektywnie.**

⁵⁶ Procent kontraktacji przewyższa wartość alokacji dla priorytetu, ponieważ w przypadku niektórych zakończonych już projektów wartość dofinansowania UE jest wyższa niż wartość dofinansowania w zatwierdzonym wniosku o płatność końcową. Przedmiotowa różnica została przeznaczona na realizację kolejnych projektów.

WYKRES 55. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POLiŚ

3.14.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie XIV wszystkie projekty realizowane są w ramach kategorii 17 *Administracja publiczna*.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Wszystkie projekty w priorytecie XIV realizowane są na terenie całej Polski.

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

W ramach pomocy technicznej POLiŚ beneficjenci realizują działania mające na celu sprawne i efektywne wykorzystanie środków w ramach Programu. Ze środków XIV priorytetu POLiŚ finansowane były wydatki na wynagrodzenia dla pracowników Instytucji Wdrażających do 2013 r. Od 2014 r. wynagrodzenia pracowników IW są finansowane ze środków POPT 2007-2013, tak jak wynagrodzenia pracowników IP oraz IZ zgodnie z linią demarkacyjną ustanowioną między POPT 2007-2013 a PT POLiŚ.

W ramach działania 14.1 *Sprawne zarządzanie programem* finansowane są wydatki poniesione m.in. w związku z wynajmem powierzchni biurowych, wyposażeniem stanowisk pracy dla pracowników zaangażowanych we wdrażanie POLiŚ - w tym zakupem sprzętu wraz z oprogramowaniem, a także wsparciem merytorycznym dla instytucji wdrażających POLiŚ w postaci umów cywilnoprawnych na wsparcie działań instytucji, opinii prawnych, ekspertyz, tłumaczeń, oraz wydatki związane z wyjazdami służbowymi krajowymi i zagranicznymi dot. np. udziału w kontrolach, czy udziału w spotkaniach roboczych z przedstawicielami KE.

W celu zwiększenia zdolności administracyjnej instytucji zaangażowanych we wdrażanie POLiŚ, a także zwiększenia atrakcyjności miejsc pracy, finansowane są różnego rodzaju formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Udział pracowników m.in. w indywidualnych szkoleniach, warsztatach czy seminariach uwarunkowany jest przede wszystkim zgodnością z wykonywanymi zadaniami w zakresie zarządzania i wdrażania Programu.

W celu zapewnienia właściwego wdrażania POLiŚ, Instytucja Zarządzająca, w ramach Roczego Planu Działań IZ POLiŚ podejmuje m.in. działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników instytucji w systemie wdrażania Programu. Na początku każdego roku kalendarzowego, opracowywany jest *Plan szkoleń dla instytucji w systemie realizacji POLiŚ* na dany rok. Tematyka i forma szkoleń znajdujących się w *Planie* jest dostosowywana do etapu wdrażania Programu i grupy docelowej. Pierwsze szkolenia zorganizowane z myślą o pracownikach Instytucji Pośredniczących i Instytucji Wdrażających odbyły się w II półroczu 2007 roku. Od tamtego czasu, co roku, w *Planie* wpisanych jest minimum kilka obszarów tematycznych szkoleń, mających na celu podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników, co w efekcie przyczynia się do poprawy jakości realizowanych zadań. Założeniem szkoleń organizowanych przez IZ jest również przeszkolenie pracowników IP i IW w takim stopniu, który umożliwi dalsze przekazywanie wiedzy beneficjentom Programu.

Przez okres realizacji POLiŚ, działalność szkoleniowa ewoluuje zarówno pod względem wartości merytorycznej, jak i samej formy prowadzenia zajęć. Początkowo szkolenia miały charakter informacyjny i dotyczyły ogólnych zasad wdrażania POLiŚ. Obecnie szkolenia stają się coraz bardziej wyspecjalizowane oraz są coraz częściej prowadzone przez ekspertów zewnętrznych np. w przypadku prawa zamówień publicznych czy zagadnień z zakresu ochrony środowiska. Ponadto są one miejscem dyskusji o rzeczywistych problemach i platformą wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami. Organizując kolejne szkolenia np. z PZP oraz kwalifikowania wydatków, IZ dba, aby ich zakres był dopasowany do etapu wdrażania POLiŚ oraz do rzeczywistych potrzeb pracowników (często zachęca się instytucje do uprzedniego zgłaszania problemów, które napotykają w codziennej realizacji POLiŚ).

Potrzeby szkoleniowe są identyfikowane przez IZ również dzięki ankietom indywidualnej oceny szkolenia, wypełnianym przez uczestników na szkoleniach.

W okresie sprawozdawczym w ramach projektu pomocy technicznej Instytucji Zarządzającej na lata 2014-2015 zrealizowano m.in. szkolenia dotyczące:

- rekompensaty z tytułu wykonywania usług w ogólnym interesie gospodarczym (usług publicznych),
- warunków udziału wykonawców oraz pozacenowych kryteriów oceny ofert w zamówieniach publicznych dotyczących przygotowania i realizacji działań informacyjno-promocyjnych,
- najistotniejszych zmian wynikających z uchwalenia Dyrektywy PE i Rady 2014/24/UE z dnia 24.02.2014 r. w sprawie zamówień publicznych i związane z nimi ryzyka we wdrażaniu POLiŚ 2014-2020,
- nowych regulacji w zakresie prawa pomocy publicznej.

Łącznie w roku 2014 przeszkolono 330 osób z instytucji w systemie zarządzania POLiŚ, natomiast od początku realizacji programu przeszkolono ponad 4 630 osób.

Natomiast, w ramach działań informacyjno-promocyjnych (działanie 14.2) realizowane są szkolenia, seminaria, warsztaty dla beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów POLiŚ. W ramach ww. działania ponoszone są również wydatki związane z wykonaniem materiałów informacyjnych i/lub promocyjnych dystrybuowanych podczas szkoleń, konferencji oraz imprez masowych, jak również wydatki związane z utrzymaniem stron internetowych poświęconych POLiŚ. Szczegółowe informacje nt. realizacji działań informacyjno-promocyjnych w ramach POLiŚ przedstawione są w **ZAŁĄCZNIKU X do Sprawozdania**.

W ramach działania 14.3 realizowano badania ewaluacyjne przydatne dla zarządzania i wdrażania POLiŚ.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

Na podstawie zatwierdzonych do końca 2014 roku wniosków o płatność końcową dla Rocznych Planów Działań stwierdzić można, osiągnięta liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków Programu wynosiła 5 565 etatomiesięcy. Dodatkowo, w ramach różnego rodzaju form podnoszenia kwalifikacji organizowanych dla pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ, przeszkolono 8 329 osób, a od początku realizacji Programu opublikowano 251 989 szt. tekstów, ulotek i broszur promujących POIiŚ. Do końca 2014 r. rozliczono 37 badań ewaluacyjnych, analiz oraz ekspertyz.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wybranych wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 30. STAN REALIZACJI WSKAŹNIKÓW XIV PRIORYTETU POIiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa z POIiŚ	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu	5 500	5 565	101%
Liczba opublikowanych tekstów, ulotek i broszur promujących POIiŚ	270 000	546 442	202%
Liczba zrealizowanych badań ewaluacyjnych oraz analiz i ekspertyz	40	50	125%
Liczba przeszkolonych osób	8 000	10 961	137%

ŹRÓDŁO: DANE NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA DOT. PT ZA 2014 R.

Biorąc pod uwagę szacowane wartości wskaźników (na podstawie umów o dofinansowanie zawartych do końca okresu sprawozdawczego) należy stwierdzić, że wszystkie **zakładane wartości zostaną osiągnięte**.

OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano istotnych problemów o charakterze horyzontalnym związanych z wdrażaniem priorytetów pomocy technicznej POIiŚ. Szczegółowe informacje znajdują się w **ROZDZIALE 5. POMOC TECHNICZNA**.

3.15. PRIORYTET XV POMOC TECHNICZNA – FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

3.15.1. OSIĄGNIĘCIE CELÓW I ANALIZA POSTĘPÓW

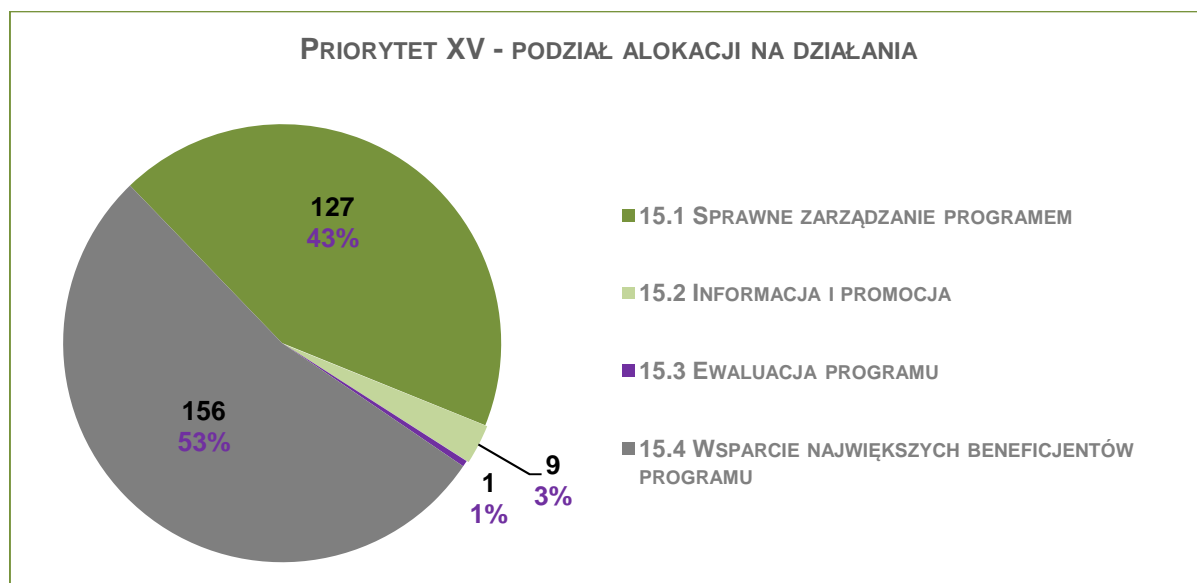
3.15.1.1. INFORMACJE NA TEMAT FIZYCZNYCH I FINANSOWYCH POSTĘPÓW PRIORYTETU

Projekty w priorytecie XV są realizowane w ramach czterech działań:

- 15.1 *Sprawne zarządzanie programem*
- 15.2 *Informacja i promocja*
- 15.3 *Ewaluacja programu*
- 15.4 *Wsparcie największych beneficjentów programu*

W ramach XV priorytetu, wysokość środków z Funduszu Spójności wynosi 293,1 mln euro, co stanowi 1,3% alokacji środków z FS w ramach Programu i 1% całkowitej alokacji środków wspólnotowych w ramach POIiŚ. Poniższy wykres prezentuje rozkład alokacji na działania wdrażane w priorytecie XV.

WYKRES 56. PODZIAŁ ALOKACJI PRIORYTETU XV NA DZIAŁANIA (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIiŚ

UMOWY O DOFINANSOWANIE

Projekty pomocy technicznej POIiŚ realizowane są w postaci Rocznych Planów Działań (pierwszy i ostatni Roczny Plan Działań wyjątkowo obejmuje lata 2007-2008 i 2014-2015). W ramach PT POIiŚ (XIV i XV priorytet) funkcjonuje 7 sektorów: Instytucja Zarządzająca (gdzie jedynym beneficjentem jest IZ), środowisko, transport, energetyka, kultura, zdrowie oraz szkolnictwo wyższe. Ze środków Funduszu Spójności finansowane są sektory: transport, środowisko, energetyka.

W okresie sprawozdawczym umowami/decyzjami o dofinansowanie objęto 2 z 4 sektorowych projektów na lata 2014-2015 (sektor transportu oraz IZ).

W ramach zawartych umów wykorzystane zostało 101% alokacji przypadającej dla XV priorytetu. Dokonując porównania z poprzednim okresem sprawozdawczym można zaobserwować wzrost wykorzystania dostępnej alokacji o 27 p.p. **Wartość podpisanych umów wyniosła ogółem 378 mln euro, wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 349,8 mln euro, natomiast dofinansowanie UE opiewa na 337,6 mln euro.**

WNIOSKI O PŁATNOŚĆ

Wartość wydatków ogółem wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność wyniosła 382,7 mln euro, wydatki kwalifikowane wyniosły 253,1 mln euro, z czego część unijna opiewała na kwotę 215,1 mln euro. Na koniec okresu sprawozdawczego poziom alokacji rozliczonej wnioskami o płatność stanowił 73%, podczas gdy na koniec 2013 r. wynosił 59%, co oznacza **wzrost o 14 p.p. w trakcie okresu sprawozdawczego**.

CERTYFIKACJA ŚRODKÓW DO KE

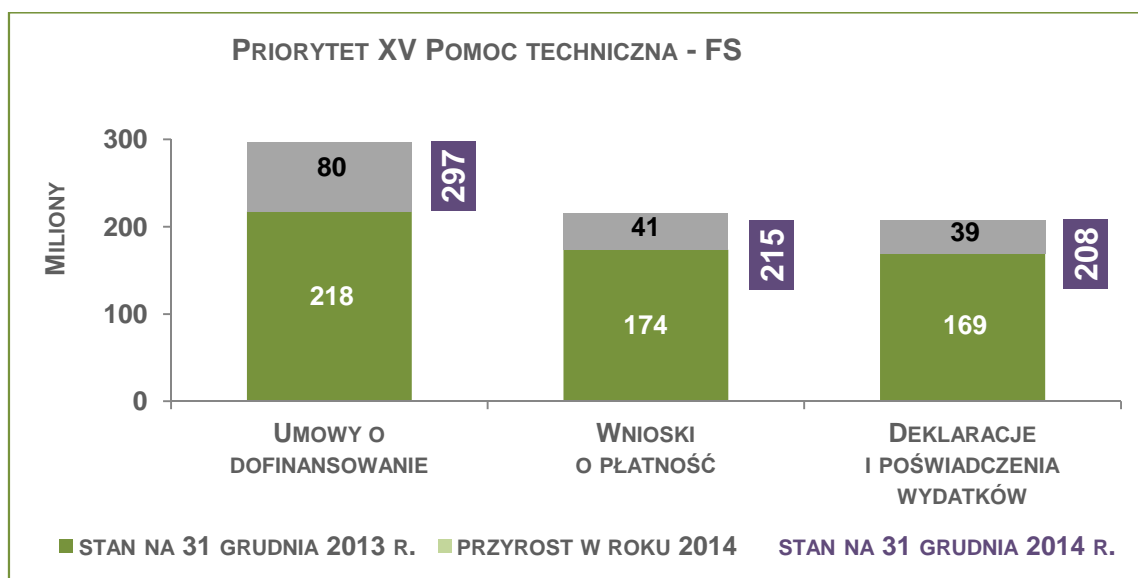
W bieżącym okresie sprawozdawczym Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* dla priorytetu XV na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych wynoszącą 45,5 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 38,7 mln euro. **Od początku realizacji Programu w ramach XV osi priorytetowej do KE zostały przekazane Poświadczenia i deklaracje o wartości wydatków kwalifikowanych 244,5 mln euro i wnioskowanej refundacji w wysokości 207,8 mln euro, co stanowi prawie 71% alokacji dla priorytetu – zanotowano wzrost o 13 p.p. w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym.**

Do 31 grudnia 2014 r. KE zrefundowała 200,6 mln euro. W roku 2014 wartość refundacji wyniosła 44,6 mln euro, czyli 22,3% środków przekazanych przez KE w ramach XV osi priorytetowej. Od początku realizacji Programu KE zrefundowała 96,5% wnioskowanej kwoty.

DYNAMIKA

Poniższy wykres obrazuje kontraktację środków, wnioskowanie o płatności przez beneficjentów oraz certyfikację wydatków do KE w okresie sprawozdawczym oraz narastająco. Do końca okresu sprawozdawczego w złożonych wnioskach o płatność beneficjenci rozliczyli 215 mln euro, tj. 73% przyznanego im grantu. Jednocześnie w tym samym okresie do KE przekazane zostały *Poświadczenia i deklaracje wydatków* na kwotę refundacji wynoszącą 208 mln euro, co stanowi 97% wydatków wykazanych przez beneficjentów. Powyższe świadczy o sprawnej realizacji priorytetu XV.

WYKRES 57. PORÓWNANIE WARTOŚCI DOFINANSOWANIA UE NA POZIOMIE ZAWARTYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I DEKLARACJI WYDATKÓW (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POIŚ NA PODSTAWIE KSI SIMIK 07-13

3.15.1.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA

PODZIAŁ PROJEKTÓW WG SEKTORÓW GOSPODARKI

W priorytecie XV wszystkie projekty realizowane są w ramach kategorii 17 Administracja publiczna.

PODZIAŁ PROJEKTÓW W PRZESTRZENI

Wszystkie projekty w priorytecie XV realizowane są na terenie całej Polski.

REALIZACJA ZAŁOŻONYCH CELÓW

W ramach pomocy technicznej POLiŚ beneficjenci realizują działania mające na celu sprawne i efektywne wykorzystanie środków w ramach Programu. Ze środków XV priorytetu POLiŚ finansowane są wydatki na wynagrodzenia dla pracowników Instytucji Wdrażających oraz dwóch największych beneficjentów POLiŚ - Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (wynagrodzenia pracowników IP finansowane są w ramach Programu Pomoc Techniczna 2007-2013 - zgodnie z linią demarkacyjną ustanowioną między POPT 2007-2013 a PT POLiŚ).

W ramach działania 15.1 *Sprawne zarządzanie programem* finansowane są wydatki poniesione m.in. w związku z wynajmem powierzchni biurowych, wyposażeniem stanowisk pracy dla pracowników zaangażowanych we wdrażanie POLiŚ – w tym zakupem sprzętu wraz z oprogramowaniem, a także wsparciem merytorycznym dla instytucji wdrażających POLiŚ w postaci umów cywilnoprawnych na wsparcie działań instytucji, opinii prawnych, ekspertyz, tłumaczeń, oraz wydatki związane z wyjazdami służbowymi krajowymi i zagranicznymi dot. np. udziału w kontrolach, czy udziału w spotkaniach roboczych z przedstawicielami KE.

W celu zwiększenia zdolności administracyjnej instytucji zaangażowanych we wdrażanie POLiŚ, a także zwiększenia atrakcyjności miejsc pracy, finansowane są różnego rodzaju formy podnoszenia kwalifikacji dotyczące zadań wykonywanych przez pracowników w zakresie zarządzania i wdrażania POLiŚ. Należy również podkreślić, że w celu zapewnienia właściwego wdrażania POLiŚ, Instytucja Zarządzająca, w ramach Rocznego Planu Działań IZ POLiŚ (finansowanego z XV osi priorytetowej POLiŚ) podejmuje m.in. działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników instytucji w systemie wdrażania Programu.

Natomiast, w ramach działań informacyjno-promocyjnych (działanie 15.2) realizowane są szkolenia, seminaria, warsztaty dla beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów POLiŚ. W ramach ww. działania ponoszone są również wydatki związane z wykonaniem materiałów informacyjnych i/lub promocyjnych dystrybuowanych podczas szkoleń, konferencji oraz imprez masowych, jak również wydatki związane z utrzymaniem stron internetowych poświęconych POLiŚ. Szczegółowe informacje nt. realizacji działań informacyjno-promocyjnych w ramach POLiŚ przedstawione są w **ZAŁĄCZNIKU X do Sprawozdania**.

W ramach działania 15.3 realizowano badania ewaluacyjne przydatne dla zarządzania i wdrażania POLiŚ.

WSKAŹNIKI WYKONANIA RZECZOWEGO

Informacje dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU IV do niniejszego Sprawozdania**. Wartości zawarte w wierszach **REALIZACJA** podane zostały na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową, natomiast wartości przedstawione w wierszach **SZACOWANA REALIZACJA** zostały oparte o dane z podpisanych umów o dofinansowanie.

Na podstawie zatwierdzonych do końca 2014 roku wniosków o płatność końcową dla Rocznych Planów Działań stwierdzić można, że zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2014 r. osiągnięta liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków Programu wynosiła 89 262 etatomiesięcy. Dodatkowo w ramach różnego rodzaju form podnoszenia kwalifikacji organizowanych dla

pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie POLiŚ przeszkolono 29 363 osoby, a od początku realizacji Programu opublikowano 338 461 szt. tekstów, ulotek i broszur promujących POLiŚ. Do końca 2014 r. rozliczono 26 badań ewaluacyjnych, analiz oraz ekspertyz.

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji wybranych wskaźników programowych, na podstawie zawartych do końca okresu sprawozdawczego umów o dofinansowanie (szacowana wartość wskaźnika).

TABELA 31. STAN REALIZACJI WSKAŹNIKÓW XIV PRIORYTETU POLiŚ NA KONIEC 2014 R.

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa z POLiŚ	Szacowana wartość wskaźnika	% realizacji wskaźnika zakładanego w Programie
Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu (wyłącznie umowy o pracę) (etatomiesięce)	90 000	133 622	148%
Liczba opublikowanych tekstów, ulotek i broszur promujących POLiŚ (szt.)	320 000	399 467	125%
Liczba zrealizowanych badań ewaluacyjnych oraz analiz i ekspertyz (szt.)	25	44	176%
Liczba przeszkolonych osób	25 000	35 860,75	143%

ŹRÓDŁO: DANE NA PODSTAWIE SPRAWOZDANIA DOT. PT ZA 2014 R.

Biorąc pod uwagę szacowane wartości wskaźników (na podstawie umów o dofinansowanie zawartych do końca okresu sprawozdawczego) należy stwierdzić, że wszystkie zakładane wartości zostaną osiągnięte.

OPIS ISTOTNYCH PROBLEMÓW WE WDRAŻANIU WRAZ Z PODJĘTYMI ŚRODKAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano istotnych problemów o charakterze horyzontalnym związanych z wdrażaniem priorytetów pomocy technicznej POLiŚ. Szczegółowe informacje znajdują się w **ROZDZIALE 5. POMOC TECHNICZNA**.

4. EFRR/FS – DUŻE PROJEKTY

Zgodnie z zapisami *rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006*, wśród projektów realizowanych w ramach POIiŚ, wyodrębnia się tzw. projekty duże. W rozumieniu art. 39. znowelizowanego *rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006*, projekt duży jest to projekt, który składa się z szeregu robót, działań lub usług służących wykonaniu niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze w wymiarze gospodarczym lub technicznym, posiada jasno określone cele, a jego koszt całkowity przekracza 50 mln euro (bez względu na dziedzinę).

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 **dofinansowanie dużych projektów wymaga dodatkowego potwierdzenia decyzją KE**. Nie wstrzymuje to jednak realizacji projektu, ani nie wyklucza rozliczenia wydatków z nim związanych.

Projekty duże są identyfikowane na LPI dla POIiŚ lub wśród projektów wybranych w drodze konkursów przeprowadzanych przez IP i/lub IW.

PROJEKTY DUŻE NA LIŚCIE PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH DLA POIiŚ

Na LPI obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego znalazło się 229 dużych projektów⁵⁷ o całkowitej wartości 54,5 mld euro i szacowanej kwocie dofinansowania ze środków UE w wysokości 29,7 mld euro. Na podstawowej liście projektów znajdowały się 172 duże projekty o wartości 38 mld euro, natomiast na liście rezerwowej znalazło się 57 dużych projektów o łącznym koszcie całkowitym wynoszącym ponad 16,6 mld euro.

Szczegółowe informacje na temat dużych projektów zidentyfikowanych na liście zawiera poniższa tabela. Projekty z sektora transportu stanowią aż 76% liczby projektów z listy podstawowej. Łączna kwota dofinansowania ze środków wspólnotowych przewidywana na realizację projektów z listy podstawowej (21,1 mld euro) w 74% wyczerpuje alokację dostępną dla POIiŚ. W ramach priorytetów IV, IX i XII nie występują duże projekty.

TABELA 32. ORIENTACYJNA LICZBA I SZACUNKOWE KWOTY DUŻYCH PROJEKTÓW NA LPI POIiŚ

Priorytet	Liczba projektów dużych		Orientacyjny koszt całkowity (mln euro)		Szacunkowa kwota dofinansowania z UE (mln euro) i % wykorzystania alokacji			
	Lista podstawowa	Lista rezerwowa	Lista podstawowa	Lista rezerwowa	Lista podstawowa	% alokacji priorytetu	Lista rezerwowa	% alokacji priorytetu
I	14	0	1 384,4	0,0	753,9	25%	0,0	0%
II	8	2	1 106,2	301,5	461,9	44%	128,0	12%
III	3	0	377,3	0,0	242,3	40%	0,0	0%
IV	0	0	0,0	0,0	0,0	0%	0,0	0%
V	0	0	0,0	0,0	0,0	0%	0,0	0%
VI	37	18	15 596,8	4 669,4	9 155,5	100%	2 574,9	100%
VII	73	18	12 808,0	5 885,8	7 271,8	100%	3 744,0	100%
VIII	16	12	3 348,6	4 376,6	2 156,9	69%	1 659,0	53%
IX	0	0	0,0	0,0	0,0	0%	0,0	0%
X	14	5	2 879,3	1 211,2	783,8	90%	345,3	40%

⁵⁷Identyfikacja dużych projektów z LPI została przeprowadzona w oparciu o kurs euro/żł (4,1798). Zestawienie uwzględnia projekty o wartości całkowitej powyżej 50 mln euro, uwzględnione zostały również projekty, o koszcie całkowitym poniżej 50 mln euro, dla których KE wydała już decyzje.

**SPRAWOZDANIE ROCZNE Z REALIZACJI
PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013
ZA 2014 ROK**

Priorytet	Liczba projektów dużych		Orientacyjny koszt całkowity (mln euro)		Szacunkowa kwota dofinansowania z UE (mln euro) i % wykorzystania alokacji			
	Lista podstawowa	Lista rezerwowa	Lista podstawowa	Lista rezerwowa	Lista podstawowa	% alokacji priorytetu	Lista rezerwowa	% alokacji priorytetu
XI	5	2	326,5	150,5	167,3	100%	113,8	100%
XII	0	0	0,0	0,0	0,0	0%	0,0	0%
XIII	2	0	126,4	0,0	102,7	16%	0,0	0%
I-XIII	172	57	37 953,5	16 595,0	21 096,1	74%	8 564,9	30%

ŹRÓDŁO: LISTA PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH DLA POIiŚ 2007-2013 (Z DNIA 10.06.2014 R.)

STAN REALIZACJI DUŻYCH PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH I KONKURSOWYCH W RAMACH POIiŚ

Do końca okresu sprawozdawczego do KE przekazane zostały 203 wnioski o potwierdzenie wkładu wspólnotowego dla dużych projektów, z czego 42 to projekty konkursowe, a 161 to projekty indywidualne. Łączna wartość przesłanych projektów wyniosła ok. 42,9 mld euro, w tym wnioskowane dofinansowanie ze środków UE to 24,3 mld euro, co stanowi 86% alokacji dla POIiŚ. Należy podkreślić, że w 2014 r. zostały przekazane do KE 44 wnioski o potwierdzenie wkładu finansowego, co stanowi 22% liczby wszystkich projektów przekazanych od początku realizacji Programu.

Największa liczba wniosków - 124, stanowiąca 61% wszystkich przekazanych wniosków, została przekazanych w sektorze transportu, na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 20,5 mld euro. Wnioski o najwyższej wartości to wnioski przekazane w ramach priorytetu VI. *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T*. Wnioski wysłane do KE w sektorze środowiska stanowią 24% wszystkich wysłanych wniosków. Najwięcej, bo aż 30 wniosków zostało przekazanych do KE w ramach działania 1.1 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM*.

Analizując postęp w wydawaniu decyzji przez KE należy wskazać, że KE wydała 175 decyzji, z czego 45 w okresie sprawozdawczym, co stanowi 26% wszystkich wydanych decyzji. KE wydała już wszystkie decyzje dla dużych projektów zaplanowanych do realizacji w ramach sektorów kultury i szkolnictwa wyższego. Według stanu na koniec grudnia 2014 r. strona polska oczekuje na wydanie 28 decyzji⁵⁸.

Tabela poniżej przedstawia informacje o liczbie wniosków o potwierdzenie wkładu finansowego przesłanych do KE oraz liczbie decyzji wydanych przez KE wraz z wartością dofinansowania UE.

TABELA 33. PRZEKAZANE DO KE WNIOSKI O POTWIERDZENIE WKŁADU FINANSOWEGO DLA DUŻYCH PROJEKTÓW I WYDANE PRZEZ KE DECYZJE W PODZIALE NA PRIORYTETY - STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R.

Priorytet	Liczba wniosków przekazanych do KE	Wartość wnioskowanego dofinansowania UE (mln euro)	Liczba wydanych decyzji	Wartość przyznanego dofinansowania UE (mln euro)
I	30	1 579,7	30	1 579,7
II	9	534,1	8	452,0
III	2	192,5	0	0,0
IV	8	43,6	7	38,9
V	0	0	0	0,0

⁵⁸ Od początku 2015 r., do KE przekazanych zostało 6 wniosków o potwierdzenie wkładu finansowego. W II kwartale 2015 r. planuje się przekazać do KE wniosek o potwierdzenie wkładu dla projektu *poprawy dostępu kolejowego do Portu Gdańsk (most + dwutorowa linia kolejowa)*.

Priorytet	Liczba wniosków przekazanych do KE	Wartość wnioskowanego dofinansowania UE (mln euro)	Liczba wydanych decyzji	Wartość przyznanego dofinansowania UE (mln euro)
VI	41	10 628,6	36	9 011,1
VII	64	7 026,6	49	5 637,9
VIII	19	2 890,9	17	2 739,4
IX	9	102,0	7	69,5
X	14	951,1	14	951,2
XI	5	210,9	5	210,9
XII	0	0,00	0	0,00
XIII	2	127,4	2	127,4
RAZEM	203	24 287,4	175	20 818,0

ŹRÓDŁO: IZ POIiŚ

Instytucja Certyfikująca przekazała do KE *Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową* dla dużych projektów POIiŚ na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 21,1 mld euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 16,3 mld euro. Szczegółowe informacje w podziale na projekty zostały przedstawione w **ZAŁĄCZNIKU XII KWOTY CERTYFIKOWANE DO KE DLA DUŻYCH PROJEKTÓW**.

Do końca grudnia 2014 r. została zakończona realizacja 44 dużych projektów w sektorach środowiska, transportu, energetyki i kultury, które osiągnęły zakładane wskaźniki produktu i rezultatu, zgodne z planowaną wartością docelową.

W **ZAŁĄCZNIKU XIII** został przedstawiony postęp w realizacji bieżących i zakończonych dużych projektów realizowanych w ramach POIiŚ, dla których do końca 2014 r. zawarto umowy o dofinansowanie.

WSPARCIE EKSPERTÓW JASPERS

W ramach przygotowania projektów inwestycyjnych, w tym głównie projektów dużych, oraz zadań horyzontalnych Polska korzysta ze **wsparcia eksperckiego JASPERS** (ang. *Joint Assistance to Support Projects in European Regions* – Wspólna Inicjatywa Wsparcia Projektów w Regionach Europejskich). Jest to wspólna inicjatywa Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Pomoc świadczona przez JASPERS obejmuje m.in. weryfikację dokumentacji projektowej, analizę kwestii problemowych oraz wsparcie w opracowywaniu dokumentacji dot. zamówień publicznych. Ze wsparcia ekspertów JASPERS korzystają beneficjenci projektów z wielu sektorów, m.in. sektora transportu, środowiska, energetyki oraz kultury. Obok pomocy dla beneficjentów, eksperci Inicjatywy realizują tzw. zadania horyzontalne skierowane do instytucji systemu wdrażania funduszy UE w Polsce. Przyjmują one formę seminariów, doradztwa bądź też opracowywania publikacji, a ich zakres merytoryczny dotyczy m.in. kwestii pomocy publicznej oraz specyfiki projektów należących do poszczególnych sektorów i podsektorów. Ponadto, JASPERS obejmuje swoim wsparciem tzw. projekty pilotażowe – przedsięwzięcia, których rezultaty mogą zostać wykorzystane przy przygotowywaniu i realizacji kolejnych projektów o zbliżonym charakterze.

W ramach prac JASPERS w 2014 r. podejmowano przy współpracy MliR działania w zakresie aktualizacji Niebieskiej Księgi dla transportu drogowego, kolejowego, miejskiego i powietrznego. Dodatkowo w ramach JASPERS stał opracowany raport: „Smart grid suport investment strategy for the EU funding period 2014-2020” na potrzeby przygotowania do wdrażania projektów z zakresu Smart Grid (głównie w zakresie PI4.iv). Usługi świadczone przez JASPERS obejmowały również wsparcie Ministerstwa Środowiska w przygotowaniu „Strategii postępowania z komunalnymi osadami ściekowymi na lata 2014-2020”.

Cele i priorytety Inicjatyw JASPERS zostały określone w Planie Pracy Inicjatywy JASPERS na lata 2014-2020 (ang. **JASPERS Action Plan 2014-2020**), który został uzgodniony pomiędzy JASPERS a MliR, a następnie podpisany 25 sierpnia 2014 roku. Znalazły się w nim wszystkie projekty i zadania horyzontalne, które były objęte wsparciem JASPERS w dniu podpisania dokumentu, w tym 42 projekty realizowane w ramach POLiŚ 2017-2013 oraz 2 planowane do realizacji w ramach POLiŚ na lata 2014-2020. W 2014 r. do KE trafiło 44 wnioski o potwierdzenie wkładu unijnego, z czego 36 projektów otrzymało pomoc JASPERS. Spośród wszystkich projektów POLiŚ przekazanych do KE do końca 2014 roku, 131 było objętych wsparciem JASPERS.

Plan pracy obejmuje lata 2014-2020, a zatem nie ma konieczności – jak miało to miejsce w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 – podpisywania nowego planu w każdym roku. Nowe projekty oraz zadania horyzontalne są zgłaszane do wsparcia Inicjatywy na bieżąco przez Instytucje Zarządzające.

5. POMOC TECHNICZNA

W ramach POIiŚ na działania w zakresie pomocy technicznej przeznaczono ze środków wspólnotowych 319,7 mln euro, co stanowi **1,1% alokacji środków unijnych dla Programu**. Głównym celem priorytetów pomocy technicznej jest zapewnienie sprawnego i efektywnego wykorzystania środków w ramach Programu.

Ze środków Pomocy Technicznej POIiŚ finansowane są wydatki ponoszone na **wynagrodzenia dla pracowników** Instytucji Wdrażających oraz dwóch największych beneficjentów: Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Natomiast wynagrodzenia pracowników IP oraz IZ finansowane są ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2007-2013 - zgodnie z linią demarkacyjną ustanowioną między POPT 2007-2013 a PT POIiŚ.

W ramach działań dotyczących **sprawnego zarządzania Programem** (działania 14.1 i 15.1) sfinansowano dotychczas m.in. zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, finansowano koszty wynajmu powierzchni biurowych oraz wyposażenia pomieszczeń dla pracowników zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ, poniesiono również wydatki związane ze wsparciem merytorycznym dla instytucji wdrażających POIiŚ w postaci opinii prawnych, ekspertyz, tłumaczeń, a także wydatki związane z wyjazdami służbowymi krajowymi i zagranicznymi dotyczącymi np. udziału w kontrolach, czy udziału w spotkaniach roboczych z przedstawicielami KE.

W celu zwiększenia zdolności administracyjnej instytucji zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ, a także zwiększenia atrakcyjności miejsc pracy, finansowano różnego rodzaju **formy podnoszenia kwalifikacji** dotyczące zadań wykonywanych przez pracowników w zakresie zarządzania i wdrażania Programu. W omawianym okresie sprawozdawczym w ramach projektu pomocy technicznej IZ na rok 2014 zrealizowano m.in. szkolenia dotyczące:

- rekompensaty z tytułu wykonywania usług w ogólnym interesie gospodarczym (usług publicznych),
- warunków udziału wykonawców oraz pozacenowych kryteriów oceny ofert w zamówieniach publicznych dotyczących przygotowania i realizacji działań informacyjno-promocyjnych,
- najistotniejszych zmian wynikających z uchwalenia Dyrektywy PE i Rady 2014/24/UE z 24 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych i związane z nimi ryzyka we wdrażaniu POIiŚ 2014-2020,
- nowych regulacji w zakresie prawa pomocy publicznej.

Łącznie w roku 2014 przeszkolono 330 osób z instytucji w systemie zarządzania POIiŚ, natomiast od początku realizacji Programu przeszkolono ponad 4 630 osób.

W ramach działań informacyjno-promocyjnych (działania 14.2 i 15.2) zrealizowano szkolenia dla beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów POIiŚ. W ramach ww. działania ponoszone są również wydatki związane z wykonaniem materiałów informacyjno-promocyjnych dystrybuowanych podczas szkoleń, konferencji oraz wydarzeń promocyjnych/imprez masowych, jak również wydatki związane z utrzymaniem stron internetowych poświęconych POIiŚ.

W ramach działań dotyczących ewaluacji Programu (działania 14.3 i 15.3) zrealizowano badania ewaluacyjne przydatne dla zarządzania i wdrażania POIiŚ.

STAN REALIZACJI POMOCY TECHNICZNEJ POIiŚ

W okresie sprawozdawczym zatwierdzano do realizacji kolejne sektorowe projekty tj. projekt IZ oraz projekt złożony przez IW w sektorze transportu, obejmujący wydatki wszystkich beneficjentów pomocy technicznej w tym sektorze. Do końca okresu sprawozdawczego zostały zatwierdzone wszystkie projekty realizowane w ramach RPD PT POIiŚ na lata 2014-2015. Dla ww. projektów zostały również zawarte wszystkie umowy o dofinansowanie pomiędzy IZ a IP. **Całkowita wartość zakontraktowanych środków wyniosła ponad 412,2 mln euro, w tym wydatków kwalifikowanych 383,4 mln euro oraz 325,9 mln euro ze środków wspólnotowych, co w 102% wykorzystuje alokację dostępną dla priorytetów XIV i XV.**

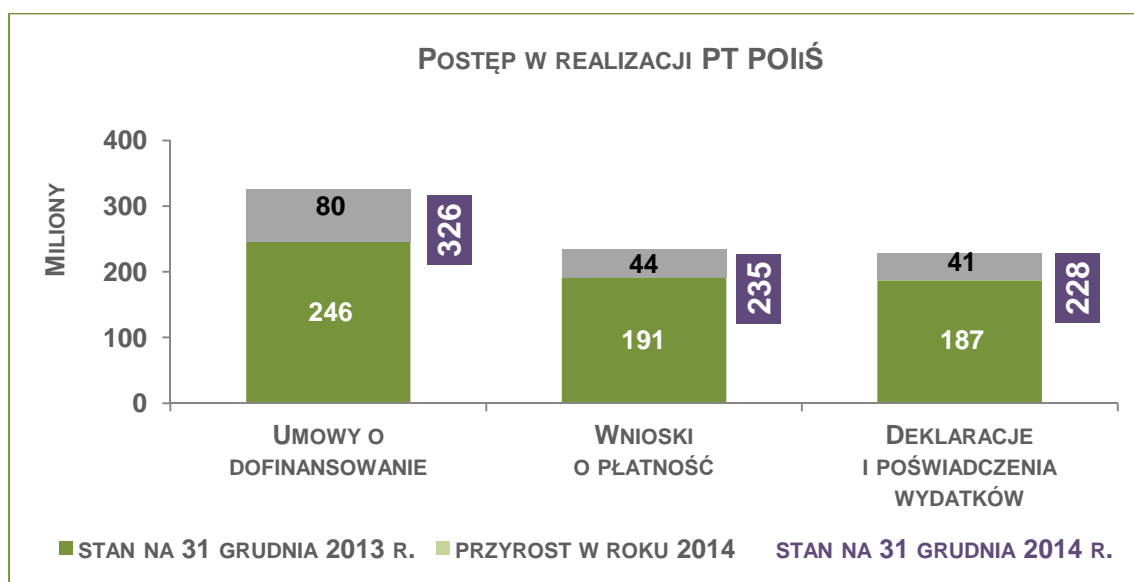
Porównując rozkład alokacji pomiędzy priorytetami, należy zauważyć że na priorytet XV zostało przeznaczone prawie 92% alokacji na PT POLiŚ.

Łączna kwota dofinansowania ze środków UE w zatwierdzonych wnioskach o płatność od początku realizacji POLiŚ wynosi 235,4 mln euro, co stanowi 74% alokacji dla PT POLiŚ oraz 72% wartości podpisanych umów o dofinansowanie w części dofinansowania UE. W priorytecie XIV złożone wnioski o płatność wykorzystują 76% alokacji dla priorytetu, natomiast w ramach XV osi priorytetowej – 73% alokacji.

Instytucja Certyfikująca przekazała do KE Poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatność okresową na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych wynoszącą 268,4 mln euro, przy czym wartość wnioskowanej refundacji wyniosła 228,2 mln euro.

Poniższy wykres prezentuje stan realizacji PT POLiŚ na koniec grudnia 2014 r. w odniesieniu do poziomu dofinansowania ze środków wspólnotowych w zakresie podpisanych **umów o dofinansowanie, wydatków wykazanych przez beneficjentów oraz kwot wnioskowanych do KE.**

WYKRES 58. STAN REALIZACJI PRIORYTETU XIV I XV W ZAKRESIE UMÓW O DOFINANSOWANIE, WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ I CERTYFIKACJI DO KE (DANE W MLN EURO)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE IZ POLiŚ NA PODSTAWIE KSI SIMIK 07-13

OPIS NAPOTKANYCH PROBLEMÓW WRAZ Z PODJĘTYMI DZIAŁANAMI ZARADCZYMI

WYKORZYSTANIE ALOKACJI

Ze względu na specyfikę działań finansowanych ze środków pomocy technicznej, w tym konieczność ich dostosowywania do bieżących potrzeb instytucji uczestniczących we wdrażaniu Programu, trudne jest precyzyjne określenie zapotrzebowania poszczególnych instytucji na środki PT POLiŚ w perspektywie długoterminowej. Dlatego, Instytucja Zarządzająca, we współpracy z instytucjami pośredniczącymi, podejmuje regularne działania w celu analizy wysokości środków dostępnych w ramach PT POLiŚ.

Ponadto w okresie sprawozdawczym odnotowano utrudnienia w związku z kumulacją zadań związanych z końcowym etapem wdrażania priorytetów pomocy technicznej POLiŚ oraz równoczesną intensyfikacją prac nad przygotowaniem wdrażania nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

Pomimo napotkanych utrudnień w 2014 r. sprawnie realizowano bieżące zadania wynikające z systemu wdrażania XIV i XV osi priorytetowej POLiŚ, a także prowadzono prace nad wdrożeniem nowej perspektywy finansowej. Przewiduje się, że doświadczenie we wdrażaniu priorytetów PT

oraz podejmowane w przyszłości działania umożliwią sprawną realizację i zamknięcie POIiŚ 2007-2013 oraz efektywne rozpoczęcie wdrażania nowej perspektywy.

PLANOWANY PRZEBIEG REALIZACJI POMOCY TECHNICZNEJ POIiŚ W PRZYSZŁYM OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM

W kolejnym okresie sprawozdawczym przewiduje się utrudnienia w związku z kumulacją zadań związanych z końcowym etapem wdrażania priorytetów pomocy technicznej i zamykaniem POIiŚ oraz równoczesną intensyfikacją prac nad wdrażaniem nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

W pierwszej połowie 2015 r. planowana jest aktualizacja Wieloletnich Planów Działań poszczególnych sektorów/IZ POIiŚ, dokumentu, w którym przedstawione jest zapotrzebowanie danego sektora/IZ na środki pomocy technicznej POIiŚ. W związku z tym, IZ POIiŚ:

- dokona aktualizacji wydatków faktycznie poniesionych w ramach projektów pomocy technicznej na rok 2013 (w oparciu o dane pochodzące z certyfikowanych wniosków o płatność końcową),
- zwróci się do odpowiednich instytucji o aktualizację zapotrzebowania na środki pomocy technicznej w ramach ostatnich projektów pomocy technicznej, tj. RPD na lata 2014-2015.

Po dokonaniu powyższego – zostaną przeprowadzone prace mające na celu podjęcie decyzji o ewentualnej realokacji środków z priorytetu XIV i XV POIiŚ na inne priorytety POIiŚ.

6. PROMOCJA I INFORMACJA

Działania związane z informacją i promocją POIiŚ zostały opisane w **ZAŁĄCZNIKU X** do *Sprawozdania*.